Ex bibliotheca
Steph. Quatremeri.

B. O. L. as. / hebr. 282 m 8°

Philippi.

ATRIUM HEBRAICUM,

oder

Grammatische Vorschule

für das

exegetisch - dogmatische Studium

der Schriften des alten Bundes,

ein unentbehrliches Hilfsbuch

für alle,

welche die Beweisstellen des alten Testaments

ohne fremde Hilfe in der Ursprache lesen und
verstehen lernen wollen,

von

Dr. Ferdinand Philippi,

Grossherzogl. Sächs. Hofrath.

Neustadt a. d. Orla bei Carl Wagner.

1826.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

Vorwort.

Zwar hat der kräftig angeregte Sinn dieser Zeit für *alte* Literatur, auch die Neigung für hebräisches Sprachstudium wiederum in unserer Jugend geweckt; die unerschöpfliche literarische Zeugungskraft, welche vor allen dem letztbegonnenen Decennium eignet, hat uns mit guten und schlechten Anleitungen zur Erörterung jener unerlässlichen theologischen Subsidiarwissenschaft auf das reichlichste bedacht, und die einst so wohlbegründeten Klagen akademischer Lehrer und geistlicher Examinatoren, über gänzliche Vernachlässigung einer für urkundliche Bibelauslegung so ausserordentlich fruchtbaren Sprache, werden jetzt in eben dem Maasse weniger gehört, als man die Erlernung derselben auf gelehrten Schulen eifriger und gründli-

cher zu betreiben beginnt. Gleichwohl aber fehlt es noch immer nicht an jungen Theologen, die durch eignes Verschulden oder früheren mangelhaften Unterricht, im Hebräischen zurückgeblieben, zum spätern Nachholen des Versäumten eines sprachlichen Leitfadens bedürfen, der ihren Privatfleiss angemessen unterstützt und sie zu einem ausreichenden Selbstunterricht befähigt.

Denn wie gross auch die Zahl der vorhandenen Erleichterungsmittel des hebräischen Sprachstudiums seyn mag: ihre Brauchbarkeit wird man, mit geringen Ausnahmen, bald mehr bald weniger dadurch beschränkt finden, dass sie sich entweder einer allzudürftigen Kürze befleissigen, oder — wenn sie grösserer Ausführlichkeit Raum geben — einen tüchtigen Lehrer und schon vorgeschrittenen Schüler voraussetzen, oder endlich in der Wahl der Materialien, *Dogmatik* und *Exegese* viel zu sehr ausser Acht lassen.

Alles diess sind aber Rücksichten, deren Wahrnehmung bei einem Lehrbuche wie das angedeutete um so wesentlicheres Bedingniss wird, je beschränkter die Zeit ist, welche die vielseitige Ausdehnung des theologisch-wissenschaftlichen Gebiets, dem Studierenden auf Ausfüllung eines lückenvollen Schulunterrichts zu verwenden gestattet, und je weniger ein akademischer Lehrer seinen Vortrag den Bedürfnissen von Zuhörern anpassen kann,

welchen die Sprache Israels noch ein unbekanntes inneres Afrika ist.

Die „Beweisstellen des alten Bundes“ in der Ursprache und beigefügter latein. Uebersetzung nach *Bauers* eben so zweckmässiger als klarer Zusammenstellung, mit *vollständiger Erklärung* aller Wortformen und Auflösung schwieriger Constructionen, schienen mir besonders geeignet, jenem höchst fühlbaren Mangel zu begegnen: *jene*, die *Beweisstellen* nemlich, in so fern sie hebräisches Sprachstudium an einen Hauptzweig theologischen Wissens knüpfen, *diese*, die analyt. Erklärungen hingegen, indem sie ausser den geeigneten Mitteln zum Verständniss des Textes, dem Lernenden auch den Weg noch zeigen, auf welchem er sich eben so gründlich als praktisch in der Grammatik selbst zurecht finden kann.

Diess wäre denn auch mit wenigen Worten der Plan dieses Hilfsbuches, das dem unkundigen Reisenden durch das Gebiet der hebräischen Sprache als Ariadnensfaden, oder Wegweiser vielmehr, zu dienen bestimmt ist.

Einen Wegweiser oder Führer im edleren Sinne des Wortes nenne ich's, weil es vom Antritt des Weges an dem Fremdling nicht von der Seite weicht; ihm anfangs jeden einzelnen Ausdruck umständlich erläutert und zugleich bei dessen Analyse

fortwährend auf „Gesenius kleine hebr. Grammatik,“ und wo diese nicht ausreicht, auf dessen „ausführlicheres Lehrgebäude der hebr. Sprache“ hinweisst. Kehrt bei Fortsetzung der Reise Aehnliches und Oftbemerktes wieder, so wird der verständige Mentor dabei zwar dem Gedächtniss seines Telemachs zu Hilfe kommen, indem er die Stellen bezeichnet wo derselbe Fall bereits genügend besprochen worden, aber verweilen soll er dann nur bei neuen dunkeln und schwierigen Formen. Gegen das Ende des Weges wird er sich ausschliesslich nur auf das Letztere beschränken; die Nachweisungen und Beziehungen auf Dagewesenes treten immer spärlicher ein, in Fällen ausgenommen, wo die Analogie versteckter, und irrige Verwechslung unvermeidlicher wird. Dabei ist zugleich *Formenlehre* und *Syntax*, und zwar gegen das *Ende* mehr als zu *Anfange* möglichst berücksichtigt worden, — um nicht gleich von vorn herein die Aufmerksamkeit über Gebühr zu zertheilen, — obwohl hoffentlich auch darin nichts Wesentliches übergangen ist.

Was die *Bedeutungen* der Wörter betrifft, so sind davon nur diejenigen aufgenommen worden, welche zum grammat. und sinngemässen Verständniss des Satzes unerlässlich schienen; *Sacherklärungen* aber, welche den Umfang des ohnehin nicht wohlfeilen Buches noch erweitert hätten, dünkten mir um so überflüssiger, da die Bauerschen Anmerkungen zu den *dictis classicis*, deren

Gebrauch die vorliegende Arbeit erleichtern aber nicht ausschliessen soll, schon das Nothwendigste davon enthalten. Aus eben diesem Grunde habe ich mir auch Abweichungen von der Bauerschen Uebersetzung nur in den Fällen erlaubt, wo sie mir entweder grammatisch unrichtig schien, oder gewichtvolle Auctoritäten seiner Erklärungsweise widersprechen, wobei indess die Gewährsmänner fast immer namentlich angeführt sind.

Genaukenntniss der Grammatik ist demnach, wie auch schon die flüchtigste Ansicht dieses Hilfsbuchs darthut, sein Hauptzweck, und das Nachschlagen der obgenannten Werke zur Erreichung desselben unerlässlich; denn nicht als Krücke für die Trägheit, sondern als Sporn des Privatfleisses soll es dienen; nicht über die Sprachlehre *hinaus*, sondern umgekehrt recht tief in dieselbe *hinein* will es den Lernenden führen, ihm gleichsam als Repetent sich gesellen, der Lücken ergänzt, betrüblicher Unkunde nachhilft und von den Elementen der Sprache in das untreue Gedächtniss zurückruft, was Zeit oder andere wissenschaftliche Bestrebungen demselben entfremdet haben.

Die wenigen, bei Entfernung des Druckortes nicht ganz zu vermeidenden Druckfehler, wie sie namentlich in den Noten sich vorfinden, bitte ich noch vor dem Gebrauche zu berichtigen; dem Buche selbst aber wünsche ich statt alles verdienten oder

unverdienten Lobes, dass es zur Förderung hebräischen Sprachstudiums in eben dem Maasse beitragen möge, als ich es, wenigstens von dem besten Willen beseelt, dabei beabsichtigte.

Dresden im Juni
1825.

Der Verfasser.

Inhalt.

Der Beweisstellen des alten Testaments erster Theil.

Von Gott, dessen Eigenschaften und Werken.

Erste Abtheilung.
Vollkommenheiten Gottes.

§ 1.
Gott als Schöpfer und Regierer der Welt.
Gen. 14, 19. 22.
Ps. 146, 5. 6.
Jes. 42, 5.
Jes. 45, 18.

§ 2.
Es ist nur ein Gott.
Gen. 1, 26.
Gen. 3, 22.
Deut. 6, 4.
Ps. 86, 10.
Jes. 45, 21.

§ 3.
Dieser einige Gott ist der Schutzgott des jüdischen Volks.
Deut. 4, 28. 35. 39.
1. Reg. 8, 60. 61.
Ps. 33, 6–9.
Ps. 115, 1—8.
Jer. 2, 11.
Jes. 44, 6—19.

§ 4.
Er führet ihre Sache.
Jud. 11, 24.

§ 5.
Aeltere Meinungen von der göttl. Natur.
Gen. 1, 26. 27.
Gen. 9, 6.

§ 6.
Mosaische Lehren von der göttlichen Natur.
Exod. 20, 4.
Deut. 4, 16—18.

§ 7.
Von dem Geiste Gottes.
Ps. 139, 7.

§ 8.
Ewigkeit Gottes.
Ps. 90, 1—4.
Ps. 102, 26—28.
Jes. 44, 6.
Job. 36, 26.

§ 9.

Allmacht Gottes.

a) Beweisstellen der Genesis.

S. die ganze Schöpfungsgeschichte im ersten Buche Mosis § 25.

§ 10.

b) In andern Büchern d. a. T.

Ps. 8.
Jes. 40, 12. 26.
Job. 38, 4—11.

§ 11.

Allgegenwart Gottes.

a) Beweisstellen der Genesis.

Gen. 11, 5—9.
Gen. 4, 14. 16.
Gen. 16, 13.
Gen. 28, 16.

§ 12.

b) In andern Büchern d. a. T.

1. Reg. 8, 27.
Jes. 66, 1.
Jer. 23, 23. 24.

§ 13.

Aufenthalt Gottes.

Ps. 2, 4.
Ps. 11, 4.
Ps. 115, 3.
1. Reg. 8, 38. 39.

§ 14.

Allwissenheit Gottes.

a) Beweisstellen der Genesis.

Gen. 18, 20. 21.
Gen. 22, 1. 11. 12.

§ 15.

b) In andern Büchern d. a. T.

Ps. 7, 10.
Ps. 139.
Jes. 41, 21—29.

§ 16.

Allweisheit Gottes.

Prov. 3, 19. 20.
Prov. 8, 22—30.
Jes. 40, 12—14.
Job. 28, 20—28.
Ps. 104, 24.

§ 17.

Göttliche Willenskraft.

Ps. 135, 6.
Ps. 115, 3.
Ps. 33, 9.

§ 18.

I) Unvollkommene Begriffe vom Willen Gottes.

Göttliche Affecte.

Gen. 6, 5—7.
1. Sam. 15, 10. 11.
Jer. 18, 7—10.
Jud. 10, 16.
Jes. 63, 10.
Malach. 1, 2. 3.
Exod. 20, 5.
Zach. 1, 14. 15.
Nah. 1, 2. 6.
Jes. 1, 24.

§ 19.

II) Reinere Begriffe darüber.

Heiligkeit.

Deut. 32, 4.
Ps. 5, 5—7.
Ps. 15.
Ps. 18, 26. 27.

§ 20.

Gerechtigkeit.

Gen. 5, 23. 24.
Job. 34, 10—12.
Ps. 18, 21—25.
Ps. 7, 7—14.

§ 21.

Wahrhaftigkeit.

Num. 23, 19.
1. Sam. 15, 29.
Jes. 65, 16.
Ps. 33, 4.

Jes. 40, 8.
Num. 22, 38.
Num. 23, 12.
Num. 24, 1—4.

§ 22.

Allgüte.

Ps. 104.
Ps. 145, 7—9. 15—20.
Ps. 136.

§ 23.

Langmuth, Barmherzigkeit, Gnade.

Ps. 103.
Ps. 32.
Ps. 130.
Ps. 38.
Ps. 51.

§ 24.

Erkenntniss Gottes a. d. Natur.

Ps. 19.
Ps. 29.

Zweite Abtheilung.

Werke Gottes.

I) *Schöpfung der Welt.*

§ 25.

a) Schöpfung d. Welt u. Erde nach Cap. I. des 1. B. Mos.

Gen. 1.
Gen. 2, 1 — 3.

§ 26.

b) Nach d. 2. Cap. desselb. Buchs.

Gen. 2, 4 — 7.

§ 27.

c) Nach dem 2. Buche Mosis.

Exod. 20, 10. 11.
Exod. 31, 15 — 17.

II) *Die Schöpfung d. Menschen.*

§ 28.

1) Die Erschaffung Adams.

a) Nach der Erzählung Mosis.

Gen. 5, 1. 2.
Gen. 2, 7. 8.
Gen. 2, 18 — 24.

§ 29.

b) Nach andern Schriftstellern des a. T.

Job. 10, 9.
Job. 33, 1 — 6.
Eccles. 12, 7.

§ 30.

2) Erhaltung u. Fortpflanzung des menschl. Geschlechts und aller Geschöpfe überhaupt.

Job. 10, 8. 10 — 12.
Eccles. 12, 1.
Malach. 2, 10.

§ 31.

Nähere Angaben.

Job. 1, 21.

§ 32.

3) Von der göttl. Vorsehung.

Ps. 33, 10—22.
Ps. 145, 10—21.
Eccles. 3, 14.
Eccles. 7, 13. 14.

III) *Die Offenbarungen der göttlichen Vorsehung.*

§ 33.

1) Früheres, unmittelbares Umherwandeln Gottes auf d. Erde u. Aussendung v. Engeln.

§ 34.

2) Walten Gottes in d. Natur und im Menschenleben.

Job. 37, 10. 6.
Job. 38, 22 — 27.
Ps. 147, 8. 9. 16 — 18.
Job. 36, 32. 33.
Ps. 18, 7 — 16.
Gen. 29, 31.
Gen. 27, 20.
1. Sam. 5, 6 — 11.
2. Sam. 6, 6. 7.
2. Sam. 24, 15.
Amos 3, 6.

§ 35.

a) *Erhaltung des menschl. Geschlechts.*

Ps. 22, 10.
Ps. 71, 6.
Exod. 32, 32.
Job. 14, 5. 6.
Ps. 31, 16.
Ps. 39, 5.

§ 36.

b) *Besondere Berücksichtigung desselben.*

Exod. 4, 11.
Ps. 94, 9.
1. Reg. 3, 11. 12.
1. Reg. 5, 9.
Exod. 31, 2—6.
Prov. 2, 6.
Jud. 13, 25.
Ps. 18, 33—35.

§ 37.

c) *Regierung d. menschl. Geschl.*

α) Der Handlungen desselben.

Jes. 11, 2. 3.
Prov. 16, 1.
Prov. 21, 1.
Exod. 4, 21.
Exod. 7, 3.
Jes. 6, 10.
Deut. 2, 30.
Jos. 11, 20.
Jes. 63, 17.
Jer. 4, 10.
Ps. 105, 25.
2. Sam. 24, 1.

§ 38.

β) Der Schicksale desselben.

Ps. 1.
Ps. 34.
Ps. 91.

§ 39.

γ) Gutes u. Böses steht unter göttlicher Leitung.

Ps. 73.
Ps. 37.

IV) *Von den Engeln als Werkzeugen der göttl. Vorsehung.*

§ 40.

1) Von Elohim *a*) in d. Genesis.

Gen. 3, 22. 23.

§ 41.

b) Im Buche Hiob.

Job. 1, 6. 2, 1.

§ 42.

2) Von d. Engeln *a*) i. d. Genes.

Gen. 16, 7—14.
Gen. 18, 1. 2.
Gen. 19, 1. 12. 13.
Gen. 21, 17—19.
Gen. 22, 11. 12.
Gen. 28, 10—17.
Gen. 32, 1—3.

§ 43.

b) In den 4 and. Büch. Mosis, nebst den B. Josua u. d. Richt.

Exod. 3, 2—6.
Num. 22, 20—35.
Jos. 5, 13—15.
Jud. 6, 11—24.
Jud. 13, 2—23.

§ 44.

c) In den andern historischen Schriften des a. T.

1. Reg. 19, 5—8.
2. Reg. 1, 3. 15.
2. Sam. 24, 16. 17.
2. Reg. 19, 33.

§ 45.

d) In den Psalmen.

Ps. 34, 8.
Ps. 91, 11—12.
Ps. 35, 5. 6.
Ps. 103, 20.
Ps. 78, 49.
Ps. 104, 4.

§ 46.

e) Im Buche Hiob.

Job. 4, 12—18.
Job. 33, 19—28.

§ 47.

f) In den Propheten.

Zach. 1, 8—14.
Dan. 8, 15—18.
Dan. 9, 20—23.
Dan. 10.

§ 48.

3) Von den bösen Engeln.

a) *Vom bösen Geiste.*

1. Sam. 16, 14.
1. Reg. 22, 18—23.

§ 49.

b) *Vom Satan.*

α) Name des bösen Geistes, zuerst im B. Hiob.

Job. 1, 6—12.
Job. 2, 1—7.

§ 50.

β) Später in den nach dem babyl. Exil geschr. Büchern des a. T.

1. Chron. 21, 1.
Zach. 3, 1—6.

Der Beweisstellen des a. T. zweiter Theil.

Vom Menschen, dessen Eigenschaften, Werken und Hoffnungen.

Erste Abtheilnng.

Vom Stande d. Unschuld u. d. Verluste derselben.

§ 51.

Aufenthalt im Paradiese.

Gen. 2, 8—17. 25.

§ 52.

Vom Sündenfalle.

Gen. 3.

§ 53.

Von der Erbsünde.

Gen. 6, 5. 6.
Gen. 8, 21.
Job. 14, 4.
1. Reg. 8, 46. 47.
Prov. 26, 9.
Eccles. 7, 20.
Ps. 14.
Hos. 6, 7.

Zweite Abtheilung.

Von d. Zustande nach dem Tode, od. v. d. Unsterblichk. d. Seele.

§ 54.

Meinungen d. Hebräer über die menschl. Seele.

Gen. 2, 7.
Ps. 104, 29.
Eccles. 12, 7.
Gen. 9, 4.
Lev. 17, 11.
Deut. 12, 23.
Deut. 32, 46.
Ps. 95, 10.
Job. 9, 4.
Prov. 6, 32.
Ps. 7, 11.
Jer. 31, 20.
Ps. 16, 7.

§ 55.

Unbekanntschaft d. alten Hebräer mit d. Fortdauer der Seele u. d. Glückseligkeit nach dem Tode.

1) Beweisstellen d. mosaischen Schriften.

Gen. 5, 24.
Gen. 49, 18.
Exod. 3, 6.
Num. 23, 10.

§ 56.

2) Des Buches Hiob.

Job. 14, 7—14.

Job. 19, 25—28.
Job. 7, 7—10.
Job. 16, 22.
Job. 10, 20—22.

§ 57.

3) Der Psalmen u. d. Predigers Salomon.
Ps. 71.
Ps. 49.
Ps. 6, 6.
Eccles. 3, 19—21.

§ 58.

4) Der hist. Schriften des a. T.
1. Sam. 28, 3—10.
2. Reg. 2, 1—12.

Meinungen der Hebräer v. d. Schicksalen des Menschen nach dem Tode.

§ 59.

1) Nach der Genesis.
Gen. 37, 35.
Gen. 25, 8.
Gen. 35, 28.
Gen. 49, 29.

§ 60.

2) Nach andern mosaischen Schriften.
Num. 16, 30—35.
Deut. 32, 22.

§ 61.

3) Nach d. Buche Hiob.
Job. 11, 8.
Job. 28, 1—3.
Job. 10, 21. 22.
Job. 3, 13—19.
Job. 17, 13—16.
Job. 38, 17.
Job. 18, 14.

§ 62.

4) Nach den Psalmen und Sprichwörtern.
Ps. 6, 6.
Ps. 30, 10.
Ps. 88, 11—13.
Ps. 49, 8. 16.
Ps. 139, 8.
Ps. 18, 5. 6.
Prov. 9, 18.
Prov. 7, 27.
Prov. 2, 18. 19.
Prov. 30, 15. 16.
Prov. 15, 11.

§ 63.

5) Nach d. Propheten u. andern während d. babyl. Exils und später lebenden Schriftstell.
Jes. 14, 3. 12.
Ezech. 31, 14—18.
Ezech. 32, 18—32.
Eccles. 9, 10.

§ 64.

Von d. Auferstehung d. Todten, in so weit d. Juden während d. Exils damit bekannt wurden.
Jes. 26, 19.
Ezech. 37, 1—14.
Dan. 12, 1—3.

§ 65.

Vom Ende der Welt.
Jes. 34, 4.
Jes. 65, 17.

Dritte Abtheilung.
Von d. Religionscultus der Juden.

§ 66.

I) *Von den Opfern.*
1) Vor Abraham in d. Genesis.
Gen. 4, 3—5.
Gen. 8, 20. 21.

§ 67.

2) Von Abraham bis Moses.
Gen. 15, 9—20.
Gen. 31, 54.
Gen. 46, 1.

§ 68.

3) Von den Opfern Hiob's.
Job. 1, 4. 5.

§ 69.

4) Von d. mosaischen Opfern.
Vergl. Lev. Cap. 1—7.

§ 70.

5) Bedingte Kraft d. Opfer u. Gelübde nach Stellen der nehml. Schriften.

Ps. 40, 7—9.
Ps. 51, 18. 19.
Ps. 50.
Prov. 16, 6.
Prov. 21, 3.
Jes. 1, 11—18.
Jes. 66, 1—3.
Jer. 6, 20.
Hos. 6, 6.
Amos 5, 21—24.

§ 71.

6) Von Menschenopfern.

Lev. 18, 21.
Lev. 20, 1—5.
Deut. 12, 30. 31.
Deut. 18, 10.
Jud. 11, 34—40.
Jer. 32, 35.
2. Reg. 23, 10.

§ 72.

II) *Vom Gebet.*

Gen. 12, 8.
Gen. 18, 23—33.
Exod. 32, 11—14.
Num. 6, 22—27.
1. Sam. 1, 10. 11.
Ps. 145, 18. 19.

§ 73.

Körperliche Haltung b. Gebet.

Gen. 17, 3. 17.
Gen. 24, 26. 48.
Jes. 45, 23.
Dan. 6, 11.
1. Reg. 19, 18.
Hos. 13, 2.
Job. 31, 26—28.

§ 74.

III) *Der Gottesdienst d. Juden abhängig v. d. Orte.*

Gen. 22, 2. 14.
Gen. 12, 6.
Gen. 18, 1.
Hos. 4, 13. 14.
Gen. 28, 18. 22.
Gen. 26, 23—25.
Gen. 46, 1.
Gen. 21, 33.
Hos. 4, 15.
Deut. 12, 1—14.
1. Reg. 8, 1—30.

§ 75.

IV) *Zeit des Gottesdienstes.*

Gen. 2, 2. 3.
Exod. 16, 22—30.
Exod. 20, 8—11.
Exod. 31, 12—17.
Exod. 35, 2. 3.
Jer. 17, 21. 22.
Ezech. 20, 20.
Num. 28, 1—10.
Exod. 23, 14—17.
Lev. 23, 4—44.
Deut. 16, 16.

§ 76.

V) *Von den Gelübden.*

Gen. 28, 20—22.
Num. 30.
Lev. 27.
Num. 21, 1—3.
Jos. 6, 17—24.
Eccles. 5, 1—5.
Ps. 66, 13. 14.

§ 77.

VI) *Vom Eide.*

Gen. 31, 53. 54.
Deut. 29, 11—13.
Jos. 9, 15.
Gen. 21, 27—31.
1. Reg. 8, 31. 32.
Lev. 19, 2.
Deut. 6, 13.
1 Sam. 17, 55.
Ps. 63, 12.
Gen. 42, 15. 16.
Ps. 139, 10.
Lev. 5, 1.
Prov. 29, 24.
Num. 5, 16—24.

Der Beweisstellen des a. T. dritter Theil.

Von Christo, oder dem Messias, dem Beglücker der Menschen, u. seinen Verhältnissen.

§ 78.
Vom Messias.
Vergl. das Buch der Richter.

Erste Abtheilung.
Meinungen üb. d. Messias in d. proph. Schrift. vor d. bab. Exil.

§ 79.
1) Hoseas, Amos und Micha.
Hos. 2, 1. 2.
Hos. 3, 4. 5.
Hos. 11, 10. 11.
Hos. 14, 5—8.
Amos 9, 11—15.
Mich. 4.
Mich. 5.

§ 80.
2) Jesaias.
Jes. 9, 1—6.
Jes. 11.
Jes. 12.

§ 81.
3) Sacharia.
Sach. 9, 9—17.
Sach. 10.

§ 82.
4) Jeremias.
Jer. 23, 3—8.
Jer. 33, 14—18.

Zweite Abtheilung.
Meinungen üb. den Messias nach d. babyl. Exil.

§ 83.
1) Ezechiel.
Ezech. 34, 23—31.
Ezech. 37, 21—18.

§ 84.
2) Sacharia.
Sach. 3, 8—10.
Sach. 6, 12—15.

§ 85.
3) Malachias.
Malach. 3, 1—4.
Malach. 4, 1—6.

§ 86.
4) Daniel.
Dan. 2, 43. 44.
Dan. 7, 13. 14. 26. 27.

§ 87.
Der Name Messias.
Ps. 2.
Dan. 9, 24—27.

Dritte Abtheilung.
Einige Weissagung. der Proph. die v. e. glückl. Zukunft sprechen ohne des Mess. zu gedenken.

§ 88.
Joel 3.
Joel 4.

§ 89.
Obad. v. 15—21.
Jes. 19, 19—25.
Zeph. 3, 9—20.

§ 90.
Sach. 12, 1—10.
Sach. 13.
Sach. 14.

§ 91.
Jes. 65.
Jes. 66.

Der

Beweisstellen des alten Testaments

erster Theil.

D e r

Beweisstellen des alten Testaments

e r s t e r T h e i l.

Von Gott, dessen Eigenschaften und Werken.

E r s t e A b t h e i l u n g.

V o l l k o m m e n h e i t e n G o t t e s.

§ 1.

Gott als Schöpfer und Regierer der Welt.

וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל Genes. 14, 19. 22.
עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל מֶלֶךְ סְדֹם
הֲרִמֹתִי יָדִי יְהוָה אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

§ 1.

Genes. 14, 19. 22.

וַיְבָרְכֵהוּ *Ei bene precatus est* | 3. pers. masc. sing. fut. Piel יְבָרֵךְ, cum Vau conversivo fut. [§ 56. Nota III.] absque Dagesch sequente, quia praeformativa cum (:) hoc extrudunt. Ad formam verbi perfecti fut. Piel יְבַרֵּךְ esse deberet, sed ר abjicit Dagesch forte a Piel postulatum [§ 39.], defectusque hic per Kamez compensatur [§ 17. 2. b. et § 49. 3. cum 13. 3. Nota]. Hoc loco accedit suffixum 3. pers. masc. sing. [§ 23.], hinc ex § 51. et 54. vocalis ultimae syllabae tollitur, et in ejus locum (:) collocatur. Radix בָּרַךְ *genua flexit*, inde *salutavit genubus flexis*, et hinc *salutando bene precatus* est, de Deo *benefecit*, *felicitatem tribuit*, *favit alicui.*

וַיֹּאמַר *et dixit* | a radice אָמַר *dixit*, verbo quiescent. פא״, cujus prima radicalis ex § 58 1. in futuro Kal quiescit [§ 4. b. 3. cum § 14. et 15.] in *Cholem*, et ultima syllaba vel (-) vel (‥) habet, tertia pers. masc. sing. fut.

DICTA CLASSICA
VETERIS TESTAMENTI

PARS PRIMA
THEOLOGIAM SEU DOCTRINAM DE DEO, EJUS ATTRIBUTIS ET OPERIBUS COMPLECTENS.

SECTIO PRIMA
DE
DEO EJUSQUE ATTRIBUTIS.

§ 1.

Deus naturae rerum auctor ac gubernator.

Genes. 14, 19. 22. Ei bene precatus est dicendo: *Deus supremus, coeli et terrae creator, faveat Abramo.* — Et Abramus dixit ad regem Sodomae: tollo manum meam ad Jovam, *Deum supremum, coeli et terrae creatorem.*

Kal pro יֹאמַר [§ 35.] cum ו conversivo fut. h. l. tonum ad penultimam retrahente, coll. § 36. Nota III.

בָּרוּךְ *benedictus* | partic. passiv. radicis בָּרַךְ [§ 37.] Dagesch in בּ est Dagesch lene [§ 7.] De Schwa in Caph finale conf. § 5. 1.

לְאֵל *Deo* | אֵל 1) *fortis* 2) *Deus*, a potentia sic dictus; natura sua partic. praes. Kal ab inusitata radice אול vel אִיל *antecedere robore* et *firmitate*. De praep. לְ § 89. 1.

עֶלְיוֹן *excelsus* | nom. adject. a radice עָלָה ascendit, scandit.

קֹנֵה *creator* | stat. construct. sing. particip. praes. קֹנֶה a radice קָנָה *possedit, possedit procreatione, creavit*, verbo ל״ה, inde ultima partic. ex § 64. in Segol quiescit. Flectitur ad formam הֹוֶה § 81. No. IX.

שָׁמַיִם *coeli* | numerus plural. nominis sing. chald. שְׁמֵא, hebr. שָׁמֶה, arab. שָׁמַי, a radice שמה *altus fuit*, *eminuit* Arabibus significante. Conferatur de hac forma § 77. 1. nota.

אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל יְהוָה Ps. 146, 5. 6.
אֱלֹהָיו׃ עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר
בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם׃

וָאָרֶץ *et terrae* | אֶרֶץ nom. subst. comm. *terra, regio;* cum ו copulativo, h. l cum ָ ex § 90. b., hinc etiam (ֶ) sub א ob euphoniam in (ָ) mutatum. Rad. ארץ Arab. *humilis, depressus fuit.*

וַיֹּאמֶר *et dixit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal radicis אָמַר pro יֹאמַר [coll. § 35.], cum ו convers. fut. de quo § 36. nota III., quod, cum tonum retrahat, juxta § cit. Zsere (ֵ) in Segol (ֶ) corripit cf. § 55. 1. cum § 17. 1.

אֶל־ *ad* | nomen natura sua substantivum h. l. status constructi, quod a radice אָלָה *accedere*, abjecta ultima per apocopen, deducitur, ut prodeat אֵל status absoluti forma, cujus vocalis longa, ob tonum per Makkeph [§ 10.] ablatum in (ֶ) transit, juxta § 17. 1. Ceterum conferatur § 89. 4.

מֶלֶךְ *regem* | status const. sing. [§ 78.] ab absoluto מֶלֶךְ nomen subst. masc. a radice מָלַךְ *regnavit, rex fuit* et factus est. Coll. § 81. No. VI.

הֲרִימֹתִי *tollo* | 1. pers. comm. sing. praet. Hiphil pro הִרְיַמְתִּי [§ 40. 1.] Sed est Verbum quiesc. ע״ו, inde juxta § 61. 1. et 2. quiescit media radicalis ו in ea vocali, quae ex forma verbi perfecti in ultima est ponenda, igitur in praeterito Hiphil, cujus vocalis in ultima syllaba Chirek est, in *Chirek*, littera quiescibili Vau (ו) [§ 4. b. 3.] cum matre Jod (י), vocali Chirek homogenea, antea permutata, [§ 61. 2]. Unde prodit forma הֲרִימֹתִי, inserto ante afformativum תִי Cholem (ֹ), h. l. defective scripto [§ 4. b. 4.], et vocali praeformativi (ֵ), quae juxta § 61. 3. cum 17. 2. ex Chirek orta est, ob tonum per accessum syllabarum descendentem ad penultimam, abjecta § 61. 3. nota. De Schwa Composito sub ה pro simplici coll. § 13. cum § 5. 3. Radix רום *altum esse, efferre se, extolli, elevari.* Hiphil *erexit, extulit, sustulit.*

יָדִי *meam manum* | יָד *manus*, nom. subst. com. sing. cum suff. 1. pers. com. sing. [§ 24.]. Videatur Paradig. II. § 81.

יְהוָה nom. propr. numinis Hebraeorum tutelaris, iisque ineffabile, hinc puncta ex אֲדֹנָי, quod Hebraei loco יהוה pronunciabant, addita sunt, ita tamen, ut pro Schwa composito sub א, quae est gutturalis [§ 13.], Schwa simplex positum sit, coll. § 89. 1. observat. Plura ad hanc vocem notanda vide in Lexico.

Psalm. 146, 5. 6. Beatus est, cujus Deus Jacobitarum est patronus, qui spem ponit in Jova Deo suo, qui coelum et terram, mare et quae in eo sunt, creavit, qui fidem servat in aeternum.

Ps. 146, 5. 6.

אַשְׁרֵי *beatus* | status const. plural., ad analogiam formae מְלָךְ [§ 81. No. VI.] a singul. inusitato אֶשֶׁר *felicitas, beatitudo*, rad. אָשַׁר *recta incessit, processit*, hinc *felix fuit.*

שֶׁאֵל *cujus Deus* | nomen supra dictum cum praeposita nota relationis ex אֲשֶׁר contracta, h. l. in statu obliquo posita, quod ex seq. suffixo, voci בְּעֶזְרוֹ adhaerente, cognosci potest. Conferat. § 93.

בְּעֶזְרוֹ *in ejus auxilio* | עֵזֶר *auxilium* nom. subst. masc. a radice עָזַר *opem tulit*, cum suffixo 3. pers. masc. sing. ad analogiam formae סֵפֶר [§ 81. No. VI.] et praep. בְּ § 89. 1.

שִׂבְרוֹ *cujus spes* | שֵׂבֶר n. subst. masc. radicis שָׂבַר *speravit*, cum suff. 3. pers. m. sing. ad formam סֵפֶר [§ citat.] Subaudiendum est antea אֲשֶׁר, de quo neglecto § 93.

עַל־ *in* | natura sua est nomen subst. masc. sing. h. l. constructum, ex Kal thematis עָלָה *scandere, adscendere* pro עָלָה [§ 75. V.], ultima abjecta, ut remaneat עָל, forma stat. absol., cujus (ָ) in (ַ) transit, ad analogiam formae יָד § 81. No. II. Vulgo est praepos. *super, in, apud.* De Makkeph adjecto vid. § 10.

אֱלֹהָיו *Deo suo* | אֱלֹהִים pluralis, *Dii*, tum pluralis, qui vocatur, excellentiae [§ 112.], inprimis de *Jova, Deo Hebraeorum summo;* h. l. cum suffixo 3. pers. masc. sing. coll. § 79. Singul. est אֱלוֹהַּ *Deus*, a radice אָלָה *timere, colere, adorare.*

עֹשֶׂה *qui creavit* | partic. praes. Kal radicis עָשָׂה *fecit*, verb. quiescent. לה de quo § 64. 1.

אֶת־, אֵת nota accusativi, [§ 115. 2.] cujus vocalis longa ob tonum per Makkeph [§ 10.] ablatum in analogam brevem (ֶ) corripitur § 17. 1.

הַיָּם *mare* | nomen subst. masc. sing. cum articulo, de quo § 21.

כָּל־ כֹּל natura sua est subst. *universitatem, complexum* significans, a radice כָּלַל *perfecit*, h. l. status const., cujus Cholem ob tonum per Makkeph ablatum corripitur in Kamez-chatuph § 17. 1. Ceterum conferat. § 91. 4. observat.

בָּם *in iis* | suff. 3. pers. masc. plural. cum praepos. בְּ § 89. 3.

הַשֹּׁמֵר *qui servat* | partic. praes. sing. Kal [§ 37.] thematis

Jes. 42, 5. כֹּה אָמַר הָאֵל יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם רֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ וְרוּחַ לַהֹלְכִים בָּהּ׃

Jes. 45, 18. כִּי כֹה אָמַר יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם הוּא הָאֱלֹהִים יֹצֵר הָאָרֶץ וְעֹשָׂהּ הוּא כוֹנְנָהּ לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד׃

שָׁמַר *custodivit, servavit, observavit, conservavit*, cum articulo § 21.

אֱמֶת *fidem.* | nom subst. fem. per syncopen pro אֱמֶנֶת *firmitas, veritas, fides*, a rad. אָמַן *firmus, constans, verus* fuit.

לְעוֹלָם *in aeternum* | עוֹלָם nom. subst. masc. sing. *seculum, aeternitas, tempus diutissime durans*, cum praep. לְ § 89. 1.

Jes. 42, 5.

כֹּה־אָמַר *sic dixit* | כֹּה adverb. *sic.* אָמַר ipsa radix 3. pers. masc. praet. Kal verb. פ״א, de quo § 58.

הָאֵל *Deus* | nomen subst. cum articulo, cujus Patach h. l. ob sequentem gutturalem, quae Dagesch habere non potest [§ 13.], in Kamez producitur. § 21.

בּוֹרֵא *qui creavit* | partic. praes. Kal a radice בָּרָא *creavit*, verb. quiesc. ל״א, de quo § 63.

וְנוֹטֵיהֶם *et extendit eos* | a radice נָטָה *tendit, extendit, inclinavit ad aliquid*, partic. praes. cum suff. 3. pers. masc. plural. De hac forma, quae adjecto suffixo a regula [§ 79. 3. et 81. No. IX.] abhorrere videtur, conferat. Gesenii Lehrgebäude der hebr. Sprache § 109. No. VI.

רֹקַע *consolidans* | part. praes. Kal a radice רָקַע *firmavit, consolidavit*, verb. tertiae gutturalis, cujus ultima ob gutturalem pro Zere Patach habet, § 50. 1. b. Ceterum h. l. notandum est Zeugma, de quo Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 234.

וְצֶאֱצָאֶיהָ *et germina ejus* | צֶאֱצָאִים nom. subst. plural. cum suffixo 3. pers. fem. sing. et praeposita וְ copula.

נֹתֵן *dedit* | partic. praes. Kal radicis נָתַן *dedit*, verbum imperfectum פ״ן, de quo § 56.

נְשָׁמָה *halitus, animus*, nom. subst. fem. ad formam צְדָקָה § 83. B. Radix נָשַׁם *spiravit, respiravit.*

לָעָם *populo* | עָם nom. subst. masc. cum praep. לְ et articulo excluso pro לְהָעָם § 89. 1. et § 21.

עָלֶיהָ *qui in ea est* | praep. עַל [de qua supra] hoc loco cum suff. 3. pers. fem. sing. § 89. 4.

Jes. 42, 5. Sic inquit *Deus Jova, qui coelum creavit et extendit; qui terram cum progenie sua firmavit*, animumque dedit populo, qui in ea est, et spiritum iis, qui in ea ambulant.

Jes. 45, 18. Nam sic dicit *Jova, qui coelum creavit; ille est Deus, qui terram formavit et fecit;* ille, qui eam stabilivit, nec ut esset vacua, sed ut habitaretur, creavit.

וְרוּחַ *et spiritum* | רוּחַ *flatus, ventus, halitus, anima, animus, spiritus.* Conferatur de significationibus hujus vocis lexicon. Patach sub ח est Patach furtivum. § 5 a. 4.

לַהֹלְכִים *ambulantibus* | partic. praes. plural. Kal ad analogiam formae אֹיֵב § 81. No. VII. a radice הָלַךְ *ivit, ambulavit*, cum praep. לְ et extruso articulo pro לְהַהֹלְכִים.

בָּהּ *in ea* | suff. 3. pers. fem. sing. cum praep. בְּ § 89. 3. a. Punctum in ה est Mappik § 8.

Jes. 45, 18.

כִּי־ *Nam* | particula conjunct. *nam, quia, quum, sed,* ὅτι.

הוּא *ille est* | pronomen pers. separat. [§ 22.] cum א paragogico. Conferat. § 92. 4.

הָאֱלֹהִים *Deus* | articulus h. l. cum (ָ) pro (ַ) ob sequent. gutturalem § 21.

יֹצֵר *qui formavit* | part. praes. Kal a radice יָצַר verb. quiescent. פ״י [§ 60, b.]

וְעֹשָׂהּ *et fecit eam* | a radice עָשָׂה verb. quiescent. ל״ה [§ 64.] partic. praes. Kal cum וְ copula et suffixo 3. pers. fem. sing. ad analogiam formae חֹזֶה § 81. No. IX. cum § 79. 3.

כּוֹנְנָהּ *eam stabilivit* | 3. pers. masc. sing. praet. Pilel כּוֹנֵן a radice כּוּן Kal inusit. Pilel *aptavit, paravit, firmavit, disposuit;* verb. quiesc. ע״ו [§ 61 cum 44.] cum suffixo 3. pers. fem. sing. Ob incrementum vocis finale vocalis ultimae syllabae abjicitur ex § 51 cum 54. nota 3.

תֹהוּ *vacuitas* | nom. subst. singul. pro תֹּהִי *vacuitas, inanitas*, etiam adverbialiter: *frustra*, a radice תהה abjecta ultima, et י vel ו, quod in locum (י) collocatum est, quiescente [§ 75. V.] לֹא particula negat. § 123. 1. et nota 1.

בְרָאָהּ *creavit eam* | 3. pers. masc. praeter. Kal a radice בָּרָא verb. quiesc. ל״א [§ 63.], cum suffixo 3. fem. sing. § 51 et 52.

§ 2.

Es ist nur ein Gott.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ Genes. 1, 26.
כִּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל
הָאָרֶץ וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ׃

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה Genes. 3, 22.
כְּאַחַד מִמֶּנּוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע׃

לָשֶׁבֶת *ut habitaretur* | שֶׁבֶת inf. const. Kal a radice יָשַׁב *sedit, consedit, mansit, habitavit,* verb. quiesc. פ״י, pro יְשֹׁב. [§ 33.] Sed infinitivus horum verborum habet in ultima Zere pro Cholem [יְשֵׁב] quod vero in (..) immutatur, quia accedit terminatio feminina (ֶ ֶת) שֶׁבֶת [§ 59. 1. cum § 17. nota.] abjecta prima radicali (י) juxta § 59. 1. De praep. לְ, h. l. cum (ָ) pro (ְ) videat. § 89. 1. b.

יְצָרָהּ *formavit eam.* | ipsa radix יָצַר verbum quiesc. פ״י de quo § 60. b. Accedit suffixum 3. fem. sing. hinc vocalis primae syllabae abjicitur § 51 et 52.

§ 2.

Genes. 1, 26.

וַיֹּאמֶר *et dixit* | vide supra § 1.

נַעֲשֶׂה *formemus* | 1. pers. plural. fut. Kal radicis עָשָׂה verb. quiescent. ל״ה et primae gutturalis pro נִעְשֶׂה, vel potius נִעְשֶׂה verbi perfecti. Sed gutturalis ע habet juxta § 13, 3. Schwa compositum (-:) et praeformativum assumit ex § 18. 2. vocalem, quae est in Chateph coll. § 48. Cholem ultimae transit in Segol ob tertiam radicalem ה, quae in futuro verborum ל״ה per omnes conjugationes quiescit in Segol conf. § 64. 1.

אָדָם *homines* | nom. subst. masc. collect. *homo, homines, genus humanum;* it. nomen propr. *primi hominis.* Derivatur a radice אָדַם *rubuit.*

בְּצַלְמֵנוּ *ad imaginem nostram* | צֶלֶם *imago,* nom. subst. masc. sing. cum suffixo 1. pers. plural. (ֵ ֵנוּ) [§ 24. cum § 79. 1.] ad analogiam formae מֶלֶךְ, cujus (..) ultimae, accedente suffixo, transit in (:) § 81. No. VI. 10 etc. Segol autem prioris rursus in (-) elevatur. Praefigitur בְּ.

כִּדְמוּתֵנוּ *ad similitudinem nostram* | nomen subst. fem. sing. cum suffixo 1. pers. plural. (ֵ ֵנוּ) et praefixo כְּ [§ 89. 1.] ex absoluto דְּמוּת *effigies, species, forma, mo-*

§ 2.

Deus est unus.

Gen. 1, 26. Deus dixit: *formemus* homines ad imaginem, ad similitudinem nostram, qui dominium habeant in pisces maris et aves aërias, in bestias ac in totam terram et in omnia reptilia terrae.

Gen. 3, 22. Et dixit *Jova των Elohim:* ecce Adamus nobis similis factus est distinguendo bonum et malum.

dus, radicis דָּמָה *similis fuit.* Schwa praefixi בְּ ob concursum Schwajim in Chirek mutatum est § 18. 1.

וְיִרְדּוּ *qui dominium habeant* | a radice רָדָה *calcavit, subegit, dominatus est,* verb. quiesc. לה״ 3. pers. masc. plural. fut. Kal cum ו copulat. pro יִרְדָּהוּ; sed (ה) vel potius (י) ante afformativa (ו ־ִי ־ָה) abjicitur [§ 64. 3.].

בִדְגַת הַיָּם *in pisces maris* | דְּגַת stat. const. sing. ab absoluto דָּגָה *piscis* et collect. *pisces, genus piscium,* nom. subst. fem. ad formam שָׁנָה § 83. B. cum praep. בְּ, cujus Schwa ob causam modo dictam mutatum est in Chirek [§ 18. 1.] Radix est דָּגָה *augeri, foecundari piscium more.* Ceterum de articulo sequentis vocis conferat. § 91, 4.

וּבְעוֹף *et aves* | status const. sing. ab absoluto עוֹף *avis, genus avium,* collect. cum duplici praefixo בְּ et copula h. l. cum puncto ob sequentem lit. ב § 90. 1. a. Radix עוּף *volare.*

וּבַבְּהֵמָה *et in bestias* | nom. subst. fem. sing. in utroque numero, tum universe et collective, tum particulariter *animantes, quadrupedes rationis expertes,* significans, cum duplici praefixo et articulo excluso [§ 89. 1. cum § 21.] De ו copul. modo dictum est.

הָרֶמֶשׂ *reptile* | רֶמֶשׂ nom. subst. cum articulo, cujus (-) ob sequent. ר, quod Dagesch abjicit [§ 13. not.], in (ָ) transit § 21. Radix רָמַשׂ.

הָרֹמֵשׂ *reptans, se movens* | part. praes. Kal, radicis רָמַשׂ *se movit,* cum articulo [§ 21.] Ceterum de usu articuli conf. § 91. 3.

Gen. 3, 22.

הֵן *ecce* | particula demonstrantis et adhortantis.

הָיָה *factus est* | ipsa radix 3. pers. masc. sing. praet. Kal.

כְּאַחַד *siculi unus* | nom. numerale cardinale [§ 85.] sing. stat. const. ab absoluto אֶחָד forma irregul., de qua § 84.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד׃ Deut. 6, 4.
כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ׃ Ps. 86, 10.
הַגִּידוּ וְהַגִּישׁוּ אַף יִוָּעֲצוּ יַחְדָּו מִי הִשְׁמִיעַ Jes. 45, 21.

מִמֶּנּוּ *ex nobis* | suff. 1. pers. plural. com. cum praefixo מִן vel potius מִמֶּן § 89. 3. d. et nota 1.
לָדַעַת *ut sciret, ut cognosceret* | inf. const. Kal a radice יָדַע *scivit, novit, cognovit, expertus est;* verb. quiesc. פ״י et tertiae gutturalis pro יְדַע vide supra § 1. ad לָשֶׁבֶת. Hoc loco, cum tertia radicalis sit litera gutturalis, pro תְּ adjicitur תַ [§ 82. 3.], quo etiam efficitur, ut Zere antecedens ob euphoniam in (-) mutetur § 59. 1. et 2. nota 2. De praefixo לְ cum ָ conf. § 89. 1. Ceterum coll. § 101. 2. c.
טוֹב וָרָע *bonum et malum* | Copula h. l. cum (ָ) § 90. 1. b. רַע *malum;* Patach ob Pausam in (ָ) mutatum § 17. 2. c.

Deut. 6, 4.

שְׁמַע *Audi* | imperat. masc. sing. Kal, thematis שָׁמַע *audivit*, verbi tertiae gutturalis. Ad analogiam verbi perfecti שְׁמֹעַ esse deberet, sed ע gutturalis in infin. et imperat. Patach habet ex § 50. cum § 13. 2. Ceterum de literis majusculis in hac et ultima versus voce, item de circellis, his literis superpositis, confer. Gesenii Lehrgebäude der hebr. Sprache § 2. nota 4. et § 30.
יִשְׂרָאֵל *Israelitae* | nom. prop. [conflatum ex שָׂרָה *pugnavit* et אֵל *Deus*, ita ut sensus sit: *qui cum Deo pugnavit.*] 1) Nomen Jacobi, quod accepit, quum pugnasset cum Deo. 2) Israelitae, populus Judaeorum totus.
אֱלֹהֵינוּ plural. אֱלֹהִים cum suffixo 1. pers. com. ־ֵינוּ.

Ps. 86, 10.

גָּדוֹל *Magnus* | nom. adject. a radice גָּדַל *magnus est.*
אַתָּה *tu es* | pron. pers. 2. masc. pro אַנְתָּה cum ה paragogico [§ 22. nota 1.] Ceterum conf. § 92. 4.
נִפְלָאוֹת *mirabilia* | partic. plural. fem. Niphal a sing. נִפְלָא fem. נִפְלָאָה ad analogiam formae צְדָקָה § 83. B. a radice פָּלָה Niphal: *insignem, ingentem, arduum esse.*
לְבַדֶּךָ *tu solus* | בַּד nom. subst. *solitudo*, a radice בָּדַד *disjunxit, separavit;* conjunctum vero cum praepositionibus adverbialiter usurpatur [§ 88. 3. a cum § 81. not. 19. 20.], hinc לְבַד *seorsim*, h. l. cum suffixo 2. pers. masc. sing. לְבַדְּךָ, sed Schwa sub דְ ob Pausam in ֶ mutatum coll. § 18. 5. cum § 24.

Deut. 6, 4. Audite Israelitae: Jova Deus noster est Jova *unicus.*

Ps. 86, 10. Nam tu es magnus et mirabilia faciens, tu es Deus solus.

Jes. 45, 21. *Indicate et accedite, consultate simul invicem, quis haec olim annunciarit aut prae-*

Jes. 45, 21.

הַגִּידוּ *Indicate* | imperat. plural. masc. Hiphil pro הַנְגִּידוּ [§ 40.] a radice נָגַד Kal inusit. Hiphil *indicavit, manifestavit, annuntiavit,* verbum imperf. פ״ן, quod ex § 56. 2. cum 12. 1. primam radicalem abjicit, facta ejus compensatione in sequenti litera per Dagesch forte.

וְהַגִּישׁוּ *et accedite* | imperat. masc. plur. Hiphil thematis נָגַשׁ *accessit, appropinquavit,* verbum פ״ן pro הַנְגִּישׁוּ conf. § 56.

אַף *insuper, etiam,* particula conjunct.

יִוָּעֲצוּ *consultate* | 3. pers. masc. plural. fut. Niphal [§ 38.] a radice יָעַץ *consilium iniit, consilium cepit, consuluit,* verbo quiesc. פ״י et mediae gutturalis. Schwa simplex formae perfectae sub secunda radice h. l. in compositum (-:) est mutatum ob gutturalem conf. § 13. 3. et § 49. 1. cum § 59. 2.

יַחְדָּו | יַחַד a radice יָחַד *unus, unicus fuit,* nom. subst. *unitionem* significans. Frequentius adverbialiter usurpatur, notans: *simul, una, conjunctim.* § 83. 3. h. l. cum suffixo 3. pers. masc. plural. idem, quod simplex, exprimens.

מִי *quis* | pronom. interrogativum.

הִשְׁמִיעַ *annunciavit* | 3. pers. masc. sing. Hiphil, thematis שָׁמַע *audivit, obedivit.* Hiphil: *promulgavit, annuntiavit;* verb. tertiae gutturalis, de quo § 30. cum 13. 2.

זֹאת *haec* | pron. demonstr. § 26.

מִקֶּדֶם *olim* | קֶדֶם nom. subst. masc. sing. proprie: *quod ante est,* hinc 1) de loco: *regio orientalis,* et cum praepos. מִן *ab oriente;* 2) de tempore *antiquitas* et cum מִן *ante, pridem, olim.*

מֵאָז *pridem, olim* | adverb. ex אָז *tunc* et praepos. מִן juxta § 89. 1. conflatum.

הִגִּידָהּ *praedixerit* | h. l. Hiphil cum suff. 3. pers. fem. sing. [§ 52.] Radix נָגַד § 56.

הֲלוֹא *nonne* | particula interrog. compos. ex negatione לֹא et הֲ interrogativo (§ 88. 1.) Conferat. § 124.

אֲנִי *ego* | pron. pers. 1. pers. sing. § 22. cum 92. 4.

וְאֵין־ *et non est* | אַיִן nomen natura sua substantivum, *defectum, non ens* denotans, h. l. stat. const. ad analogiam

זאת מִקֶּדֶם מֵאָז הִגִּידָהּ הֲלוֹא אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד אֱלֹהִים מִבַּלְעָדַי אֵל צַדִּיק וּמוֹשִׁיעַ אַיִן זוּלָתִי׃

§ 3.

Dieser einige Gott ist der Schutzgott des jüdischen Volks.

וַעֲבַדְתֶּם שָׁם אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה יְדֵי Deut. 4, 28. 35. 39. אָדָם עֵץ וָאֶבֶן אֲשֶׁר לֹא יִרְאוּן וְלֹא יִשְׁמְעוּן וְלֹא יֹאכְלוּן וְלֹא יְרִיחֻן׃ אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים

formae זַיִת § 81. No. VI; vulgo adverbium negationis. Includitur semper verbum *esse*, inde significat: *non est, nihil est, nemo est* [§ 123. 2.].

עוֹד natura sua infinitivus absol. *redeundo*, radicis עוּד *redire*, h. l. adverbialiter positus [§ 88. 3. e.] *continuo, porro, amplius.*

מִבַּלְעָדַי *praeter me* | בַּלְעֲדֵי adverb. conflatum ev בַּל *non* et עַד *ad*, cui praefigitur praep. מִן juxta § 89. 1. Hoc loco sibi junxit 1. pers. masc. sing.

צַדִּיק *verus* | nom. adj. masc. *justus, verus, probus, verax,* a radice צָדַק *justus, verus, probus fuit, justificatus est* etc.

וּמוֹשִׁיעַ *et servator* | partic. Hiphil radicis ישע Kal inusit. Hiphil הוֹשִׁיעַ *opitulatus est, servavit, eripuit, liberavit;* verb. quiesc. פ״י et tertiae gutturalis pro מַיְשִׁיעַ. Sed prima radicalis (י), in praeterito Niphal et Hiphil cum (ו) permutata, quiescit in Cholem, [§ 59. 2.]. Patach sub tert. rad. est Patach furtiv. [§ 13. cum § 50.]. De ו copul. § 90. 1. b.

זוּלָתִי *praeter me* | זוּלָה nom. subst. fem. *separationem, remotionem* significans. Occurrit tantum stat. constr. et cum suffixis, h. l. cum 1. pers. mascul. singul., naturam praepositionis induens.

§ 3.

Deut. 4, 28. 35. 39.

וַעֲבַדְתֶּם *et coletis* | 2. pers. masc. plural. praet. Kal radicis עָבַד *servivit, servitutem imposuit, coluit, cultum praestitit,* verb. primae gutturalis, de quo § 48. Copula adsumit vocalem τοῦ Chateph juxta § 18. 2.

מַעֲשֵׂה *opus* | status const. sing. ab absoluto מַעֲשֶׂה *opus, opificium, factum, negotium,* a radice עָשָׂה ad analogiam formae חֹזֶה [§ 81. No. IX. cum § 78.]

dixerit. Nonne ego Jova, praeter quem Deus non est? Deus verus, praeter quem nullus est servator.

§ 3.

Hic unus Deus est Numen tutelare Israelitarum.

Deut. 4, 28. 35. 39. Ibi coletis Deos manibus humanis factos, ligneos, lapideos, qui neque videre, neque audire, neque edere, neque adorari possunt. — Quae omnia vidistis, ut intelligeretis,

יְדֵי *manuum* | stat. const. dualis nominis subst. masc. sing. יָד *manus*, ad formam דָּם [§ 81. II. cum § 78.]
עֵץ *ligno* | nom. subst. masc. sing.
וָאֶבֶן *et lapide* | nom. subst. fem. sing. cum ו copulat. juxta § 90. 1. b. praeformato. Ceterum conferat. ad hujus et antecedentium vocum constructionem § 111. 1.
יִרְאוּן *vident* | 3. pers. masc. plural. fut. Kal radicis רָאָה *vidit*, verb. quiesc. ל״ה, pro יִרְאָהוּ. Sed (ה) vel potius (י) ejicitur juxta § 64. 3. Nun in fine adjunctum est ן paragogicum [§ 35. nota 4.]
יִשְׁמְעוּן *audiunt* | 3. pers. masc. plural. fut. Kal, a themate שָׁמַע, cum Nun paragogico [§ 35. nota 4.]
יֹאכְלוּן *edunt* | 3. pers. masc. plural. fut. Kal a themate אָכַל *comedit, consumsit*, verb. quiesc. פ״א, inde prima radicalis in futuro Kal quiescit in Cholem § 58.; cum Nun paragog.
יְרִחֻן *odorantur* | est 3. pers. masc. plural. fut. Hiphil cum Nun paragogico a rad. רִיחַ in Kal inusit. Hiphil הֵרִיחַ *odoratus est*, verb. quiescent. ע״וּ. Ad analogiam verbi perfecti יַרְוִיחַ [cum Patach furtivo ob gutturalem § 13.] esse deberet, sed ex § 61. 1. et 2. quiescit media radical. (י) in ea vocali, quae ex forma verbi perfecti in ultima ponenda est [§ 4. 2.], igitur in Futuro Hiphil, cujus vocalis in ultima [§ 61. 2.] Chirek est, in *Chirek*, ita ut forma existat יַרִיחַ. Quod attinet praeformativi vocalem (-), haec in analogam longam, in Hiphil igitur in (ְ) producitur, quod (ְ) vero h. l. abjicitur, quum tonus a penultima ad ultimam descendat. vide § 61. 3. notam. Kibbuz sub ח pro (וּ) per compendium scribendi omittitur.
הָרְאֵתָ *vidisti* | 2. pers. masc. sing. praet. Hophal radicis רָאָה *vidit, adspexit, cognovit.* Hiphil *ostendit*, Hophal *videre factus est*; verbi ל״ה, de quo § 64. 2. cum § 40.

אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ׃ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד׃

1. Reg. 8, 60. 61. לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד׃ וְהָיָה לְבַבְכֶם שָׁלֵם עִם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת בְּחֻקָּיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו כַּיּוֹם הַזֶּה׃

לָדַעַת *ut intelligeres* | inf. const. Kal cum praep. לְ, jam supra § 2. expositus. Radix יָדַע § 59. et § 89. 1.

מִלְּבַדּוֹ *praeter eum* | adverb. compos. ex subst. בַּד et praepositionibus לְ et מִן, hoc loco cum suffixo 3. pers. masc. sing.

וְיָדַעְתָּ *et scitote* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal rad. יָדַע, cum Vau convers. praeteriti [§ 32. nota 3.] Praeteritum h. l. positum est pro imperativo § 97. 5.; hinc tonus, qui esse deberet in penultima [§ 32. nota 3.] ad ultimam dimissus est. [§ 97. 5. nota, cum § 32. 3.]

הַיּוֹם *hodie* | יוֹם *dies* nom. subst. masc. sing. h. l. cum articulo naturam adverbii acceptat § 88. 3. b.

וַהֲשֵׁבֹתָ *revocate* | 2. pers. m. s. praet. Hiphil cum Vau convers. praeter. h. l. cum (-) pro (:) [§ 18. 2.], a radice שׁוּב *reverti*, *redire*, *recedere*, transitive: *reducere*, *restituere*; Hiphil הֵשִׁיב *redire fecit*, *reduxit*, *respondit*, *revocavit*, conjunctum cum אֶל-לֵבָב et עַל-לֵב *revocare ad animum* i. e. *secum cogitare*, *perpendere*. Ad analogiam verbi perfecti [הִקְטַלְתָּ] esse deberet הִשְׁיַבְתָּ, sed verbum quiesc. ע״וּ, inde altera radic., ut jam supra monitum est ad יְרִיחֶן, in *Chirek* quiescit, [h. l. Zere (‥) de qua anomalia conf. Gesenii Lehrgebäude der hebr. Sprache § 106. nota.], inserto ante afformativum תָ ob euphoniam Cholem ו h. l. defective scripto § 61. 5. Praeform. הֲ ex הִ ortum est [§ 61. 3.]; tono scilicet per accessum syllabarum translato ad ultimam, abjicitur Zere purum, cujus locum Schwa simplex, h. l. ob gutturalem Schwa compositum [-:] occupat § 13. Ceterum praet. pro imperativo, de quo modo dictum.

לְבָבֶךָ *tuum animum* | לֵבָב nom. subst. masc. sing. cum suffixo 2. pers. masc. ad analogiam formae דָּבָר § 81. No. IV.

בַּשָּׁמַיִם *in coelis* | nom. cum praep. בְּ et excluso articulo § 89. 1.

מִמַּעַל *desuper* | מַעַל nom. natura sua subst. a radice עָלָה *adscendit*, abjecta ultima per apocopen, derivatum. Occurrit tantum cum praepositionibus, adverbii vices tenens, h. l. cum מִן denotat *a parte superiori*, *desuper* [§ 88. 3. a.]

Jovam tantum Deum esse, nec alium praeter eum ullum. — Scitote igitur et ad animos vestros revocate, Jovam Deum esse in coelo et in terra, nec alium ullum.

1. Reg. 8, 60. 61. Ut omnes populi terrae cognoscant, Jovam esse Deum nec alium. Et ut animus vester integer Deo nostro adhaereat, ut statuta ejus sequamini et praecepta servetis, sicut hodie factum est.

מִתָּחַת *deorsum* | adverb. *infra, inferne,* compositum ex nomine תַּחַת et praepos. מִן [§ 88.] Patach ob Pausam in Kamez mutatum § 17. 3. c.

1. Reg. 8, 60. 61.

לְמַעַן *ut* | מַעַן natura sua substant. pro מַעֲנֶה a radice עָנָה, ultima per apocopen abjecta, *consilium* denotans. Occurrit tantum cum praepositionibus לְ et significat sequente verbo: *eo consilio ut;* sequente substantivo: *propter.*

עַמֵּי הָאָרֶץ *populi terrae* | עַמֵּי plural. construct. nomen masc. עַם et עָם *populus.* Flectitur juxta § 81. No. VII.

לְבַבְכֶם *animus vester* | nom. cum suffixo 2. pers. masc. plur. De forma § 81. No. IV.

שָׁלֵם *integer* | nom. adject. 1) *perfectus, nulla ex parte imminutus;* inde 2) *integer animo,* inprimis 3) *qui se totum Deo tradidit.* Radix שָׁלֵם *integer, salvus fuit.*

לָלֶכֶת *ut ambuletis* | infin. constructus Kal cum praep. לְ de qua § 89. 1. b. Radix יָלַךְ. Vid. supra § 1. ad formam לָשֶׁבֶת.

בְּחֻקָּיו *in ejus statutis* | nom. subst. masc. plural. a sing. חֹק *pensum, limes, tempus determinatum, statutum, lex, decretum;* inprimis de *legibus divinis,* inde *oraculum, effatum Dei;* cum בְּ praefixo et suffixo 3. pers. masc. sing. Forma ex § 81. No. VIII. flectitur. Radix חָקַק proprie *insculpsit,* hinc *statuit.*

וְלִשְׁמֹר *et servetis* | inf. constructus Kal [§ 33.] cum praep. לְ, cujus Schwa h. l. ob concursum Schwajim in Chirek transit [§ 18.], et cum וְ copulat. Radix שָׁמַר.

מִצְוֹתָיו *praecepta ejus* | nom. subst. fem. plural. a sing. מִצְוָה *praeceptum, mandatum,* radicis צָוָה *praecepit, mandavit, constituit;* cum suffixo 3. pers. masc. sing.

כַּיּוֹם הַזֶּה *sicut hodie* scil. factum est | כַּיּוֹם pro כְּהַיּוֹם nom. cum praefixo כְּ et articulo excluso § 89. 1. הַזֶּה pronom. demonst. cum articulo [§ 26.]

בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו Ps. 33, 6—9.
כָּל צְבָאָם׃ כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת׃
יִירְאוּ מֵיהוָה כָּל הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃
כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד׃
לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן Ps. 115, 1—8.

Ps. 33, 6—9.

בִּדְבַר־ *jussu* | status constr. sing. nom. masc. דָּבָר *verbum, sermo, mandatum, promissio, effatum.* De forma conf. § 81. No. IV. Praefigitur בְּ, cujus Schwa in Chirek mutatur juxta § 18. 1. Radix דָּבַר.

נַעֲשׂוּ *creati sunt* | 3. pers. masc. plur. praeteriti Niphal pro נִעְשְׂהוּ; sed praeformativum ex § 18, 2. et 48, 1. assumit vocalem Chateph, quod pro [:] simplici sub gutturali ex § 13, 1. esse debet. Tertia radicalis ה vel potius י abjicitur ante afformativa וּ, ִי־, ָה coll. § 64, 3.

פִּיו *oris sui* | פֶּה *os, oris, apertura; trop. acies gladii;* cum suffixo 3. pers. masc. sing. [§ 84.]

כָּל־צְבָאָם *omnis exercitus* | צָבָא *agmen, ordo hominum,* inde *exercitus.* צְבָא הַשָּׁמַיִם *exercitus coelorum,* est 1) *angeli,* 2) *astra,* 3) (ex nonnullorum sententia) *sidera* et *angeli* simul; cum suffixo 3. pers. masc. plural. Radix Arab. צבא *emicuit.*

כֹּנֵס *colligit* | part. praes. Kal [§ 37.] a radice כָּנַס *collegit, congessit, congregavit.* Ceterum conf. § 103, 1.

כַּנֵּד *sicut acervum* | נֵד, a radice נָדַד, est *cumulus, acervus,* cum praefixo כְּ et articulo excluso § 89, 1. LXX aliique veteres interpretes ἀσκος reddiderunt; itaque haec vox pronuntianda esset כְּנֹד, quod idem est ac כנאד. Tum est nomen subst. masc. sing. נאד *uter,* cum praefixo כְּ et articulo excluso.

מֵי הַיָּם *aquas maris* | מֵי stat. const. plur. [§ 77. nota] ex absoluto מַיִם *aqua.* Coll. § 84. De sequente articulo vide § 91, 4.

בְּאוֹצָרוֹת *in thesauris* | plur. nom. subst. masc. [§ 77, 5.] אוֹצָר *penus, apotheca,* inprimis *res pretiosae, quae reconduntur* et *asservantur,* inde *thesaurus;* cum בְּ praefixo. Radix אָצַר.

תְּהוֹמוֹת *voragines* | plur. nominis comm. sing. תְּהוֹם *fluctus [maris], abyssus, mare.* Radix הוּם.

יִירְאוּ *timeant* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal radicis יָרֵא *timuit, reveritus est,* verb. quiescent. פ״י et ל״א § 59. et 63. cum 65, 2. 3. Ceterum conf. § 98.

Ps. 33, 6—9. Jovae jussu coeli creati sunt, et verbo ex ore suo emisso omnia sidera. Colligit velut in utre aquas maris, Oceanum in thesauris recondit. Tota terra revereatur Jovam, eum timeant omnes incolae orbis terrarum. Quod enim edicit, fit; quod praecipit, praesto est.

Ps. 115, 1—8. Non nobis Jova, non nobis,

מֵיְהוָה *a Jova* | praepositio h. l. cum Zere, ac si sequatur guttural., de qua anomalia videatur § 89, 1. nota cum § 13, 1.

יָגוּרוּ *revereantur* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal radicis גּוּר *timere, revereri*, verb. quiescent. ע״ו pro יָגְוּרוּ; sed media radicalis quiescit in Schurek, et brevis praeformativi vocalis (ַ) producitur in analogam longam (ָ) § 61, 2. 4.

יֹשְׁבֵי תֵבֵל *incolae orbis terrarum* | stat. const. plural. part. praes. Kal a singul. יֹשֵׁב, ad analogiam formae אֹיֵב § 81. No. VII. Radix יָשַׁב *sedit, consedit, habitavit.* תֵּבֵל *orbis*, nom. fem. sing.

וַיֶּהִי *fit* | 3. pers. sing. fut. Kal a radice הָיָה *fuit, factus est, accidit, evenit*, e forma integra יִהְיֶה per apocopen ultimae [§ 36. nota II, 4.] orta, cum Vau convers. fut. Abjecta syllaba ֶה, forma esset יִהְי; sed quum littera (י) ultimae vocalem desideret, in qua quiescat, haec forma mutatur in יְהִי [§ 64. nota I, 2. e.], h. l. insuper Schwa in (ֶ) transit ob Pausam [§ 18, 5.] confer. etiam § 48, 1 et 2. nota.

צִוָּה *praecepit* | 3. pers. masc. sing. Piel, verbi quiesc. ל״ה, cujus ultima radicalis ה quiescit in (ָ) § 64, 1. a radice צָוָה Kal inusit. Piel: *praecepit, mandavit, constituit, decrevit.*

וַיַּעֲמֹד *praesto est* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal cum Vau conversivo futuri pro יַעְמֹד; sed praeformat. habet vocalem Chateph, quod ex § 15. gutturali ע subjiciendum est [coll. § 48, 1.]. Radix עָמַד *stetit, perseveravit.*

Ps. 115, 1—8.

לָנוּ *nobis* | suffix. 1. pers. com. plural. [§ 24.] cum praepositione לְ [§ 89, 3.]

לְשִׁמְךָ *nomini tuo* | שֵׁם nom. masc. sing. cum praef. לְ et suffixo 2. pers. masc. sing. Flectitur juxta § 81. No. VII.

תֵּן *da* | imperat. sing. masc. Kal radicis נָתַן *dedit, tradidit, posuit, fecit, edidit, existimavit*, verb. imperf. פ״ן; pro נְתֹן, sed, abjecta prima radicali (נ), mutatum est Cholem ultimae in Zere [§ 56, 1.]

עַל חַסְדְּךָ עַל אֲמִתֶּךָ׃ לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא
אֱלֹהֵיהֶם׃ וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה׃ עֲצַבֵּיהֶם
כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃ פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ
עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃ אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף
לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן׃ יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא
יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם׃ כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר
בֹּטֵחַ בָּהֶם׃

כָּבוֹד *gloriam* | nom. subst. sing. masc. proprie *gravitas*, tum *gloria*, *honor*, *divitiae*. Radix כָּבֵד *gravis fuit*, *pondere*, *numero*, *honore*, *divitiis*.

חַסְדְּךָ *benignitas tua* | חֶסֶד nom. subst. masc. singul. *pietas*, *gratia*, *benignitas*, inprimis *de Deo*; cum suffixo 2. pers. masc. sing. ad formam מַלְכְּךָ § 81. No. VI. Radix חָסַד *benignus fuit*.

אֲמִתֶּךָ *veritas tua* | אֱמֶת per syncopen pro אֱמֶנֶת, cum suffixo 2. pers. masc. sing. Flectitur ex § 83. D ita, ut forma prodeat אֲמִתְּךָ, sed Schwa sub littera ת h. l. ob pausam in (ֶ) mutatum § 18, 5.

לָמָּה *cur* | adverb. compos. ex מָה *quid*, § 26, 3. et praep. לְ h. l. cum (ָ) juxta 89, 6. Tonus ascendit ob Dagesch euphonicum § 6.

הַגּוֹיִם *gentes* | nom. subst. masc. plural. cum articulo ex sing. גּוֹי *populus*, *gens*. De formatione plur. vide § 77, 2.

אַיֵּה־נָא *ubi* | אַי adverb. interrog. *ubi*, adjecto ־ֵה paragogico. נָא *quaeso*; particula, vim *precationis* et *petitionis* habens.

אֱלֹהֵיהֶם nom. subst. cum suffixo 2. pers. masc. plur. In sequente v. cum suffixo 1. pers. masc. plural. et ו copulativo, h. l. cum Zere, ob sequentem gutturalem, cujus Schwa composit... (ֱ) cum vocali praefixi (ְ) [§ 90. c.] in (ֵ) contrahitur juxta § 18, 2.

בַּשָּׁמָיִם *in coelis* | pro בְּהַשָּׁמַיִם, sed ה articuli excluso adsumit praep. ex § 89, 1. ejus vocalem. Patach ob pausam [§ 17, 2. c.] in Kamez mutatum.

חָפֵץ *vult* | ipsa radix 3. p. m. sing. praet. verbi perfecti mediae E [§ 31.] *voluit*, *delectatus est*, *complacuit*, *bene cupiit*.

עֲצַבֵּיהֶם *idola eorum* | עֲצַבִּים nom. subst. plur. [sing. עָצָב non occurrit] a radice עָצַב *laboravit*, *creavit*, *formavit*, cum suffixo 3. pers. masc. plur. ad analogiam formarum פָּקִיד et עַם § 81. No. III et VIII.

כֶּסֶף וְזָהָב *aurea et argentea* | nom. subst. masc. singul.

sed nomini tuo da gloriam propter benignitatem, propter fidem tuam. Cur gentes dicant: ubi est Deus eorum? Deus noster est in coelis, omnia, quae vult, efficit. Idola earum aurea et argentea manu humana fabricata sunt, os quidem habent, sed loqui non possunt; oculos, sed non vident; aures, sed non audiunt; nasum, sed non odorantur; manus, sed non contrectant; pedes, sed non eunt; ex gutture suo sonitum non edunt. Artifices, qui illa composuerunt, et omnes, qui iis confidunt, iis sunt similes.

פֶּה־ *os, oris* | nom. subst. masc. pro פֵּיֶה coll. § 84.
לָהֶם *iis* | suffix. 3. pers. masc. plur. cum לְ § 89, 3.
יְדַבֵּרוּ *loqui possunt* | 3. pers. masc. plur. fut. Piel [§ 39.] pro יְדַבְּרוּ; sed Schwa sub altera radic. בּ immutatur in (‥) ob pausam [§ 18, 5.] Radix דָּבַר proprie *duxit*, tum *producere* quasi, *serere verba*, inde Piel *locutus est*, *collocutus est* etc.
עֵינַיִם *oculi* | dualis nom. subst. masc. sing. עַיִן *oculus*, ad analogiam formae זַיִת § 81. No. VI.
אָזְנַיִם *aures* | dualis nom. subst. masc. sing. אֹזֶן, ad formam קֹדֶשׁ § 81. No. VI.
יִשְׁמָעוּ *audiunt* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal radicis שָׁמַע, pro יִשְׁמְעוּ. Schwa secundae radicalis ex § 18, 5. transit in Kamez (ָ) ob pausam.
אַף *nasum* | nom. subst. masc. per syncopen pro אֶנֶף [§ 12.] *nasus*, *vultus*, metaphor. *ira*, *indignatio*.
יְרִיחוּן *odorantur* | vide supra § 3.
יְדֵיהֶם *manus eorum* | dualis nom. subst. masc. comm. sing. יָד *manus*, cum suffixo 3. pers. masc. plural. ad formam דָּם § 81. No. II.
יְמִישׁוּן *contrectant* | 3. pers. masc. plural. fut. Hiphil cum (ן) paragogico, pro יָמִישׁוּ; vide supra § 3. ad יְרִיחוּן. Radix מוּשׁ *palpavit*, *contrectavit*; verb. quiesc. ע״ו § 61.
רַגְלֵיהֶם *pedes eorum* | dual. nom. subst. sing. רֶגֶל *pes*, cum suff. 3. pers. masc. plur., ad analogiam formae מֶלֶךְ § 81. No. VI.
יְהַלֵּכוּ *eunt* | 3. pers. masc. plur. fut. Piel pro יְהַלְּכוּ [§ 39.] Sed Schwa sub secunda rad. לְ ob Pausam [§ 18, 5.] in (‥) immutatur. Radix הָלַךְ *ivit*.
יֶהְגּוּ *sonitum edunt* | 3. pers. masc. plural. fut. Kal pro יִהְגּוּ, sed quum sit verbum primae gutturalis, vocalis

הַהֵימִיר גּוֹי אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים וְעַמִּי הֵמִיר כְּבוֹדוֹ בְּלוֹא יוֹעִיל׃ Jer. 2, 11.

כֹּה אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים׃ וּמִי כָמוֹנִי יִקְרָא וְיַגִּידֶהָ וְיַעְרְכֶהָ לִי מִשּׂוּמִי Jes. 44, 6—19.

praeformativi (ַ) in (ֶ) mutata est juxta § 48, 1.; vocali (ֵ), quae ex § citat. 3. pro Schwa composito (ֱ) sub guttur. ה ponenda fuisset, h. l. omissa, § cit. 2 et 3. Tertia radicalis (ה) vel potius (י) ejicitur juxta § 64, 3. Radix הָגָה 1) *cogitavit, meditatus est,* 2) *amovit rem* ex loco, e. g. vocem ex ore, inde *locutus est, enuntiavit, gemuit, rugiit.*

בִּגְרוֹנָם *ex gutture suo* | גָּרוֹן nom. subst. masc. sing. *collum, guttur*, cum praefixo בְּ, cujus Schwa ex § 18, 1. in Chirek transiit, et cum suffixo 3. pers. masc. plural., ad formam פָּקִיד § 81. No. III.

כְּמוֹהֶם *sicut ipsa* | כְּמוֹ praepositio, forma poetica pro כְּ, cum suffixo 3. pers. masc. plur. § 89, 1. c. et 3. e.

יִהְיוּ *sunt* | 3. pers. masc. plural. fut. Kal radicis הָיָה verbi ל״ה et primae gutturalis. Coll. § 58, 2. nota. cum § 64.

עֹשֵׂיהֶם *qui illa composuerunt, eorum artifices* | plural. particip. praes. cum suffixo 3. pers. masc. plur. ad formam חֹזֶה § 81. No. IX. et § 79, 3. Radix עָשָׂה.

בֹּטֵחַ *qui confidit* | part. praes. Kal radicis בָּטַח *fisus est, fiduciam posuit*, verb. tertiae guttur., hinc Patach furtivum sub ח § 5, a 4. cum § 50, 1.

בָּהֶם *in iis* | suffix. 3. pers. masc. plur. cum praepos. בְּ [§ 89, 3.]

Jerem. 2, 11.

הַהֵימִיר *num mutat* | 3. pers. masc. sing. praet. Hiphil cum ה interrogativo, pro הֵמִיר (quod paullo infra) inserta h. l. lit. (י). De media radicali ו, vel potius י quiescente in Chirek vide § 61, 2. Vocalis praeformativi (ַ) hoc l. elevatur in analogam longam (ֵ) [§ 61, 3. cum § 17, 2. b.]; ה interrogativum h. l. cum Patach, ob sequentem gutturalem § 88, 1. Radix מוּר Hiphil *fluctuavit, huc illuc commotum est, mutavit, permutavit, immutavit.*

וְהֵמָּה *et ipsi* | pronomen 3. pers. masc. plural cum ה paragogico et Dagesch characteristico. [§ 22. cum § 17, 1.]

וְעַמִּי *et populus meus* | nom. cum suffixo 1. pers. masc. sing. et ו copul. coll. § 81. No. VIII.

Jer. 2, 11. Num gens Deos suos mutat? Sed populus meus mutat Numen suum venerandum cum idolo inutili.

Jes. 44, 6—19. Sic inquit Jova, rex Israelis et redemtor ejus, Jova omnipotens: ego sum primus et postremus, et praeter me non est Deus. 7. Quis uti ego parat et indicat ista, aut ex ordine

כְּבוֹדוֹ *suam gloriam* | כָּבוֹד nom. masc. cum suffixo 3. pers. masc. sing. Flectitur ex § 81. No. III. Radix כָּבֵד.

בְּלוֹא adverbium conflatum ex לוֹא adverbio negativo et praepos. בְּ, *sine*, proprie *in nihilum.*

יוֹעִיל *prodest* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil a radice יָעַל Kal inusit. Hiphil *juvit*, *profuit*, verb. quiesc. פ״י, cujus prima radicalis in Cholem quiescit § 59, 2. Ceterum conf. ad hunc loc. § 93, 2. et 3, c.

Jes. 44, 6—19.

וְגֹאֲלוֹ *et redemtor ejus* | particip. praes. Kal cum suffixo 3. pers. masc. sing. juxta formam אֹיֵב § 81. No. VII. a radice גָּאַל *redemit*, *vindicavit*, *liberavit*, *eripuit*; particip. גֹּאֵל h. l. substantive adhibitum est, *vindex*, *redemtor*, inprimis *de Deo*, 2) *proximus*, *cognatus*.

רִאשׁוֹן *primus* | per Syriasmum pro רְאִישׁוֹן inserta litera (י) adject. denominat. a רֹאשׁ *caput*.

אַחֲרוֹן *ultimus* | nom. adject. descendens ab אַחַר natura sua nom. *posteriorem alicujus rei partem* denotante, cum syllaba adjectivorum finali וֹן, *posterior*, *postremus*, *ultimus*.

כָּמוֹנִי *sicut ego* | כְּמוֹ poet. pro כְּ [§ 89, 1.] cum suffixo 1. pers. masc. sing.

יִקְרָא *advocat* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal radicis קָרָא *vocavit*, *invocavit*, *convocavit*, *advocavit*, *laudavit*, *celebravit*, *nominavit*, verb. quiesc. ל״א, cujus tertia radicalis א in ָ quiescit ex § 63, 1.

וְיַגִּידֶהָ *et indicat hoc* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil cum suffixo 3. pers. fem. sing. [§ 51. et 54. nota 3.] et ו copulativo, pro יַנְגִּיד [§ 40.]. Sed est verbum imperfectum פ״ן quod ex § 56, 2. primam radicalem abjecit, facta ejus compensatione per Dagesch forte. Radix נָגַד in Kal inusit. Hiphil *manifestavit*, *narravit*, *indicavit*.

וְיַעַרְכֶהָ *et ex ordine exponit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 48, 1 et 2.] cum suffixo 3. pers. fem. sing., quo apposito, Cholem syllabae secundae ejectum est [§ 54.]. Radix עָרַךְ *ordinavit*, *certo ordine disposuit*.

עַם עוֹלָם וְאֹתִיּוֹת וַאֲשֶׁר תָּבֹאנָה יַגִּידוּ לָמוֹ׃ אַל תִּפְחֲדוּ
וְאַל תִּרְהוּ הֲלוֹא מֵאָז הִשְׁמַעְתִּיךָ וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עֵדָי
הֲיֵשׁ אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדַי וְאֵין צוּר בַּל יָדָעְתִּי׃ יֹצְרֵי פֶסֶל
כֻּלָּם תֹּהוּ וַחֲמוּדֵיהֶם בַּל יוֹעִילוּ וְעֵדֵיהֶם הֵמָּה בַּל יִרְאוּ
וּבַל יֵדְעוּ לְמַעַן יֵבֹשׁוּ׃ מִי יָצַר אֵל וּפֶסֶל נָסָךְ לְבִלְתִּי

לִי *mihi* | suffixum 1. pers. masc. sing. cum praepos. לְ § 89, 3.

מִשּׂוּמִי *de positione mea* | stat. constr. inf. Kal cum praepos. מִן cujus ן compensatur per Dagesch [§ 89, 1.]; et cum suffixo 1. pers. masc. § 53. et § 51. nota 3. pro שׂוּם *ponere, apponere, componere, statuere, constituere, facere, dare.*

וְאֹתִיּוֹת *proxime ventura* | plur. fem. particip. praes. Kal radic. אָתָה *venit,* verb. quiesc. ל״ה. Forma partic. est אֹתֶה hinc fem. ex § 82, 2. esse deberet אֹתָה sed juxta § 64. not. I. 5. haec verba formant etiam particip. fem. cum terminatione ִיָּה.

תָּבֹאנָה *ventura sunt* | 2. pers. fem. plur. fut. Kal radicis בּוֹא *venit,* verb. quiesc. ל״א et ע״ו [§ 65.]. Ex § 61, 3. et 4. praeformativum habet Kamez pro Chirek vel potius Patach. Ceterum conf. § 61, 2. 3.

יַגִּידוּ *annuntient* | 3. pers. masc. plur. fut. Hiphil [§ 56.] rad. נָגַד.

לָמוֹ *iis* | suff. 3. pers. masc. plur. poet. pro לָהֶם § 89, 3. a.

אַל־ *ne* | sua natura substantivum, *nihilum, defectum* significans, ex Kal themat. אָלַל per apocopen ultimae deductum; vulgo particula negativa *ne*, *μή* § 123.

תִּפְחֲדוּ *timeatis* | 2. pers. masc. plural. fut. Kal pro תִּפְחְדוּ, sed secunda radicalis est gutturalis, hinc Schwa simplex ex § 13. cum § 49. mutatum est in Schwa compositum. Radix פָּחַד *pavit, expavit, metuit, trepidavit.*

תִּרְהוּ *consternemini* | 2. pers. masc. plur. fut. Kal pro תִּרְהֲיוּ [coll. § 64. cum § 50.] Radix רָהָה *formidavit, consternatus est.*

הִשְׁמַעְתִּיךָ *praedixi* | 1. pers. masc. sing. praet. Hiphil cum suffixo 2. pers. masc. sing. [§ 51. et 52.] a radice שָׁמַע *audivit,* Hiphil *promulgavit, pronuntiavit,* verb. tert. gutt. Propter Schwa simplex sub gutt. conf. § 50, 2.

וְהִגַּדְתִּי *et annuntiavi* | 1. pers. masc. sing. praet. Hiphil verb. פ״ן § 56.

וְאַתֶּם *et vos* | pronom. pers. 2. pers. masc. plur. cum copula. Dagesch in ת est Dagesch compensativum. § 22. nota 1.

omnia exponit, quae spectant populum ex voluntate mea in aeternum duraturum? aut proxime ventura aut longe post futura annuncient. 8. Nolite timere aut consternari. Nonne jam pridem praedixi et annunciavi? Vos testes mei estis, num sit Deus praeter me, num sit creator; novi nullum. 9. Fabricatores idolorum omnes vani sunt, et ea, quibus delectantur, nihil prosunt. Ipsi testes sunt illorum, quod nec videant, nec intelligant, ut pudefiant.

עֵדַי *mei testes* | plural. cum suffixo 1. pers. comm. sing. (ַי) cujus (ַ) h. l. ob pausam [§ 17, 2. c.] in Kamez producitur; a nomine singul. עֵד *testis*, natura sua partic. praes. Kal radicis עוּד *testari, obtestari*, coll. § 61. not. I. 1.

הֲיֵשׁ *num est* | יֵשׁ adverbium proprie τὸ *esse, adesse* denotans, hinc redditur: *est, sunt*; cum ה interrogat. § 88, 1.

צוּר *petra* | metaph. *refugium, protectio*, nom. subst. masc. sing.

בַּל־ *non* | natura sua substant. vulgo adverbium § 123, 4.

יָדָעְתִּי *novi* | 1. pers. com. sing. praet. Kal radicis יָדַע pro יָדַעְתִּי sed Patach tertiae radicalis ob pausam producitur in (ָ) coll. § 17, 2. c. Ceterum subintelligendum est antea relativum אֲשֶׁר, de quo § 93, 3.

יוֹצְרֵי־ *fabricatores* | stat. const. plur. part. praes. Kal, radicis יָצַר *finxit, formavit*; ad analogiam formae אֹיֵב § 81, No. VII.

פֶּסֶל *idolorum* | nom. subst. masc. sing. *idolum, sculptum, simulacrum*, radicis פָּסַל *dolavit, sculpsit.*

כֻּלָּם *hi omnes* | כֹּל nom. sua natura subst. per apocopen ultimae ex Kal thematis כָּלַל deductum. H. l. ad analogiam formae חֹק [§ 81. No. VIII.] Cholem in Kibbuz correptum est, coll. § 17, 1., facta compensatione extrusae tertiae radicalis per Dagesch forte. Adjunctum est suffixum 3. pers. masc. plur.

וַחֲמוּדֵיהֶם *ea, quibus delectantur* | plur. particip. passivi cum suff. 3. pers. masc. plural. a radice חָמַד *desideravit, concupivit, delectatus est.* Participium חָמוּד substantive usurpatum, denotat *delicias, rem desiderabilem, pretiosam.* Flectitur ex § 81. No. 3. Ceterum copula ex § 18, 2. praefixa est.

וְעֵדֵיהֶם *et testes eorum* | nomen עֵד plur. h. l. cum suff. 3. pers. masc. vide supra.

הוֹעִיל׃ הֵן כָּל חֲבֵרָיו יֵבֹשׁוּ וְחָרָשִׁים הֵמָּה מֵאָדָם
יִתְקַבְּצוּ כֻלָּם יַעֲמֹדוּ יִפְחֲדוּ יֵבֹשׁוּ יָחַד׃ חָרַשׁ בַּרְזֶל
מַעֲצָד וּפָעַל בַּפֶּחָם וּבַמַּקָּבוֹת יִצְּרֵהוּ וַיִּפְעָלֵהוּ בִּזְרוֹעַ
כֹּחוֹ גַּם רָעֵב וְאֵין כֹּחַ לֹא שָׁתָה מַיִם וַיִּעָף׃ חָרַשׁ
עֵצִים נָטָה קָו יְתָאֳרֵהוּ בַשֶּׂרֶד יַעֲשֵׂהוּ בַּמַּקְצֻעוֹת

יֵדְעוּ *intelligant* | 3. pers. masc. plural. fut. Kal a radice יָדַע. Prima radicali (י) extrusa [§ 59, 1.] assumit praeformativum (י) eam vocalem, in qua radic. (י) exclusa quiescit, scil. Zere [‥] coll. § citat.

יֵבֹשׁוּ *pudefient* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal pro יִבְשׁוּ [coll. § 61. not. 1, 3.] a radice בּוֹשׁ *erubescere, pudefieri, turpiter agere.* Conf. etiam § 4. b. nota II.

נָסָךְ *fundit* | נָסַךְ ipsa radix, *fudit, effudit, libavit,* cujus [ַ] ob pausam producitur in [ָ] § 17, 2. c.

לְבִלְתִּי *nihil* | adverbium compositum ex בֶּלֶת *separatio*, a radice בָּלַת *sejunxit*, intrans. *sejunctus fuit*, cum Jod paragogico, unde prodit forma בִּלְתִּי, cui h. l. praefigitur לְ.

הוֹעִיל *prosunt* | 3. pers. masc. sing. praet. Hiphil, rad. יָעַל verbi quiesc. ע״ו pro הִיְעִיל, sed prima radicalis (י) in Niphal, Hiphil et Hoph. cum ו permutata, quiescit in Cholem § 60, 2.

חֲבֵרָיו *socii ejus* | plur. nom. masc. sing. חָבֵר *socius*, a radice חָבַר *conjunctus fuit*, cum suffixo 3. pers. masc. sing. ad analogiam formae חָצֵר [§ 81. No. V.]

וְחָרָשִׁים *et artifices* | nom. subst. masc. plur. a sing. חָרָשׁ *faber, artifex*, radicis חָרַשׁ *incidit, abscidit,* ad formam דָּבָר coll. § 81. No. IV. cum § 74, nota 6. Praefigitur copula.

מֵאָדָם *ex hominibus* | nom. cum praepos. מִן h. l. cum Zere ex § 89, 1.

יִתְקַבְּצוּ *coeant* | 3. pers. masc. plur. fut. Hithpaël rad. קָבַץ *congregavit,* Hithpaël reflexive: *congregavit se,* coll. § 41.

יַעֲמֹדוּ *stent* | a radice עָמַד *stetit*, 3. pers. masc. plur. fut. Vocalis praeformativi explicatur § 48, 1. cum 18, 2 et 3. Ceterum h. l. Cholem ultimae, accedente afformativo וּ, non abjectum est, de qua anomalia conf. § 55, observ. 1.

יָחַד *simul* | יַחַד nomen sua natura, *unitionem, conjunctionem* denotans; vulgo adverbium: *simul, una, pariter, conjunctim.* Patach ob pausam in Kamez transit. § 17, 2. c.

חָרַשׁ *faber* | h. l. stat. constr. sing.

בַּרְזֶל *ferrarius* | nom. subst. masc. sing. *ferrum*, etiam *id, quod ex ferro factum est.*

10. Quis Deum format et idolum fundit, quod nil prodest? 11. Ecce socii ejus pudefient, artifices ex hominibus sunt. Coeant omnes, stent, expavescant et pudefiant. 12. Faber ferrarius ferrum resecat, et parat in carbonibus, et malleis format, illudque brachio suo valido agitat, famem et sitim ad defatigationem usque perpessus. 13. Faber lignarius extendit lineam, determinat formam acu, efformat

מַעֲצָד nom. masc. sing. *dolabra, ascia, securis.*

וּפָעַל *et parat* | ipsa radix, *operatus est, fecit, egit, paravit,* cum ו copulativo ex § 90.

בַּפֶּחָם *in carbonibus* | פֶּחָם nom. subst. masc. sing. cum praepos. בְּ et excluso articulo, juxta § 89, 1.

וּבַמַּקָּבוֹת *et malleis* | nom. subst. plur. ex sing. מַקָּבָה pro מַנְקָבָה a radice נָקַב *perforavit,* [§ 75, 1 et 12.] cum praep. בְּ et excluso articulo juxta § 89, 1. De copula cum puncto conferat. § 90, 1. a.

יִצְּרֵהוּ *format* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal pro יִיצֹר sed prima radicalis (י) ex § 60, b. abjecta est, facta ejus compensatione per Dagesch in sequenti littera. Adjunxit sibi suff. 3. pers. masc. sing., quo apposito vocalis secundae syllabae [ֹ] excidit. [§ 54.] Radix יָצַר.

וַיִּפְעָלֵהוּ *et paravit* | 3. pers. masc. sing. cum suffixo 3. pers. masc. sing. et Vau conversivo futur. [§ 36.]. Forma futuri est יִפְעַל juxta § 59. Apposito suffixo, Patach ultimae ex § 54. abjiciendum fuisset; sed h. l. non solum retinetur, verum etiam in (ָ) mutatur; conferat. de hac anomalia § 54. not. 1.

בִּזְרוֹעַ *brachio suo* | stat. constr. sing. nom. subst. זְרוֹעַ cum praep. בְּ, cujus Schwa ex § 18, 1. in Chirek mutatum. De Patach furtivo § 5, 4.

כֹּחוֹ *suae fortitudinis* | כֹּחַ et כּוֹחַ nom. subst. *vis, robur, virtus, fortitudo, facultas,* cum suffix. 3. pers. masc. sing. Accedente suffixo abjicitur Patach furtiv. § 5, 4.

רָעֵב ipsa radix, *esurivit;* § 31, 1.

שָׁתָה *bibit* | ipsa radix verbi ל״ה § 64.

וַיִּעָף *lassus erit* | 3. pers. masc. sing. cum ו conversivo futuri pro וַיִּיעַף [§ 59, 1.]; sed Chirek primae syllabae h. l. defective scriptum, et Patach ultimae ob pausam [§ 17, 2. c.] in Kamez productum. Radix יָעַף *lassus, fatigatus fuit;* verbum פ״י de quo § 59, 1.

נָטָה *extendit* | ipsa radix verbi ל״ה [§ 64.]

וּבַמְּחוּגָה יְתָאֳרֵהוּ וַיַּעֲשֵׂהוּ כְּתַבְנִית אִישׁ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת׃ לִכְרָת לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תִּרְזָה וְאַלּוֹן וַיְאַמֶּץ לוֹ בַּעֲצֵי יָעַר נָטַע אֹרֶן וְגֶשֶׁם יְגַדֵּל׃ וְהָיָה לְאָדָם לְבָעֵר וַיִּקַּח מֵהֶם וַיָּחָם אַף יַשִּׂיק וְאָפָה לָחֶם אַף יִפְעַל אֵל וַיִּשְׁתָּחוּ

קָו et קַו nom. subst. masc. sing. *linea*, *regula*, inprimis *filum mensorium*.

יְתָאֳרֵהוּ *determinat* | 3. pers. masc. sing. fut. Piel cum suff. 3. pers. masc. sing. pro יְתָאֵר, sed א abjicit Dagesch characteristicum [§ 39.], defectusque hic per ָ Kamez compensatur. Vocali ultimae syllabae extrusa ob incrementum finale [§ 54.], adsumit secunda radicalis Schwa simplex, h. l. autem ob gutturalem, Schwa compositum [§ 13.]. Radix תָּאַר *definivit*, *formavit*, Piel *delineavit*, *formam descripsit*.

בַּשֶּׂרֶד *acu* | nom. subst. masc. sing. cum בְּ et excluso articulo [§ 89, 1.]; שֶׂרֶד est *instrumentum*, *quo quid perforatur et consuitur*, *acus*, *subula*.

יַעֲשֵׂהוּ *et efformat* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal יַעֲשֶׂה a radice עָשָׂה verb. ל״ה [§ 64.] cujus ultima syllaba, apposito suff. 3. pers. masc. sing. excidit [§ 64, 3.]

בַּמַּקְצֻעוֹת *et dolabris* | nom. subst. fem. plur. a singul. מַקְצוּעָה *instrumentum*, *quo quid resecatur*, *scalprum*, *dolabra*. Praefigitur בְּ cum excluso articulo § 89, 1.

וּבַמְּחוּגָה *et circino* | מְחוּגָה nom. subst. fem. sing., cum praefixis praecedentis vocis, et וְ copul. § 90, 1. a.

כְּתַבְנִית *secundum formam* | stat. const. sing. nom. subst. fem. תַּבְנִית *structura*, *similitudo*, *exemplar*, *forma*, a rad. בָּנָה *aedificavit*, cum כְּ praefixo. [§ 89, 1.]

אִישׁ *viri* | nom. subst. masc. sing. coll. § 84.

כְּתִפְאֶרֶת *secundum ornamentum* | stat. const. sing. [coll. § 83. D.] nom. fem. תִּפְאֶרֶת *ornatus*, *ornamentum*, a radice פֵּאֵר Piel, *ornavit*. Praefigitur כְּ praepositio.

לָשֶׁבֶת *ut maneant* | vide supra § 1.

בָּיִת *in domo* | בַּיִת *domus*, nom. subst. masc. sing. cujus (ַ) ob pausam in (ָ) producitur [§ 17, 2. c.] Ceterum vide § 84.

לִכְרָת־ *caedit* | inf. const. Kal radicis כָּרַת *cecidit*, *amputavit*, cum praep. לְ, cujus Schwa ex § 18, 1. in Chirek transit. Cholem ultimae [§ 33.] ob tonum per Makkeph ablatum, in Kamez-chatuph corripitur [§ 17, 1.]. Conf. etiam § 101. nota 1.

לוֹ *sibi* | suffix. 3. pers. masc. sing. cum praep. לְ § 89, 3.

dolabris, et circino pressius definit, tandemque perficit ad formam hominis venusti, ut in domo maneat. 14. Caedit cedros, et sumit ilicem et quercum ceteris sylvae arboribus robustiorem. Plantat Oren, quae pluvia increscat. 15. Partem ejus comburit, ut incalescat, aliam, ut ad eam panem

אֲרָזִים *cedros* | plur. nom. subst. masc. sing. אֶרֶז, ad formam מֶלֶךְ § 81. No. VI.

וַיִּקַּח *et sumit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal cum Vau convers. pro יִלְקַח; sed abjectum est ל juxta § 56. nota 2. facta ejus compensatione per Dagesch forte. Propter Patach ultimae conf. § 50. Radix לָקַח *sumsit.*

וַיְאַמֶּץ־ *et firmat* | 3. pers. masc. sing. fut. Piel a radice אָמֵץ *firmare.* Zere ultimae [§ 39.] h. l. in Segol corripitur ob Makkeph [§ 17, 1.] Ceterum Vau conversivum fut. h. l. absque Dagesch in (יְ), quod fieri solet, sequentibus praeformativis cum Schwa.

בַּעֲצֵי־ *in arboribus* | plur. const. nom. sing. עֵץ, ad formam שֵׁם [§ 81. No. VII.] cum praepos. בְּ h. l. cum Patach ex § 18, 2.

יָעַר *sylvae* | יַעַר nom. subst. masc. sing. Patach primae ob pausam in (ָ) producitur [§ 17, 2. c.]

נָטַע *plantat* | ipsa radix.

אֹרֶן nom. subst. masc. Est nomen arboris, e sententia nonnullorum interpretum, *orni.*

יְגַדֵּל *increscat* | 3. pers. masc. sing. fut. Piel radicis גָּדַל *magnus est*, Piel: *magnum fecit.*

לְבָעֵר *comburit* | inf. constr. Piel pro בַּעֵר, sed Dagesch forte, secundum § 49. abiectum, compensatur h. l. per Kamez. Ceterum ad hunc inf. cum לְ conf. § 101. not. 1.

מֵהֶם *ex iis* | suff. 3. pers. masc. plur. cum praepos. מִן ex § 89, 1. praeformata.

וַיָּחָם *ut incalescat* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal a radice חָמַם verb. mediae geminatae ע״ע, de quo § 57. Forma fut. foret יִחְמֹם vel potius יַחְמֹם [coll. § cit. 5.]; sed, expuncta media radicali, contrahitur radix in unam syllabam cum ea vocali sonantem, quae in ultima formae regularis ponenda est [§ cit. 2.]; unde prodit forma יָחֹם, vocali praeformativi Patach [juxta § 57, 5.] in Kamez mutata. Quia vero h. l. Vau conversivum fut. tonum ad penultimam retrahit, corripitur [ex § 17, 1.] longa vocalis Cholem in analogam brevem Kamez-chatuph.

עָשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגָּר לָמוֹ׃ חֶצְיוֹ שָׂרַף בְּמוֹ אֵשׁ עַל חֶצְיוֹ
בָּשָׂר יֹאכֵל יִצְלֶה צָלִי וְיִשְׂבָּע אַף יָחֹם וְיֹאמַר הֶאָח
חַמּוֹתִי רָאִיתִי אוּר׃ וּשְׁאֵרִיתוֹ לְאֵל עָשָׂה לְפִסְלוֹ יִסְגָּר
לוֹ וְיִשְׁתַּחוּ וְיִתְפַּלֵּל אֵלָיו וְיֹאמַר הַצִּילֵנִי כִּי אֵלִי אָתָּה׃
לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טַח מֵרְאוֹת עֵינֵיהֶם מֵהַשְׂכִּיל

יַשִּׂיק *incendit* | 3. pers. masc. fut. Hiphil pro יַנְשִׂיק coll. §. 56, 2. Radix נָשַׂק Kal inusit. Hiphil *accendit*, *incendit*.

וְאָפָה *ut coquat* | ipsa radix verbi quiesc. ל״ה § 64. cum copula.

לָחֶם *panem* | לֶחֶם nom. subst. masc. cujus (∵) ob pausam in Kamez mutatum. [§ 17, 2. c.]

יִפְעַל *parat* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal radicis פָּעַל [§ 48.]

וַיִּשְׁתָּחוּ propr. *et se incurvat* | 3. pers. masc. fut. apocopat. [§ 36. not. II.] Hithpalel coll. § 41, 2. a. et § 44., a radice שָׁחָה *incurvavit*, Hithpalël: *se dejecit*, pro יִשְׁתַּחֲוֶה coll. § 64. nota 17., sed Schwa composito sub. lit. ח ad analogiam formae יְהִי pro יִהְיֶה [§ 64. not. I. e.] abjecto, quiescit ו in Schurek [§ 64. nota 17.] Ceterum Patach sub lit. ח in (ָ) producitur, tono ob Vau conversivum fut. [§ 36.] ad penultimam retracto [§ 12, 1.]

וַיִּסְגָּד־ *quod adoret* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal cum Vau convers. fut. a radice סָגַד *procubuit*, *adoravit*. Vide supra ad לִכְרָת־.

לָמוֹ suff. 3. pers. masc. plur. cum praep. לְ forma poet. coll. § 89, 3. inprimis nota 2.

חֶצְיוֹ *dimidiam ejus partem* | חֵצִי et חֲצִי *dimidium*, *pars dimidia*, cum suff. 3. pers. masc. sing. coll. § 81. No. VI.

שָׂרַף *comburit* | ipsa radix.

בְּמוֹ־ praepos. בְּ cum paragogico מוֹ § 89, 1.

יֹאכֵל *comedit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal pro יֶאֱכֹל coll. § 58, 1. Radix אָכַל.

יִצְלֶה *assat* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal. a radice צָלָה *assavit*, verb. ל״ה [§ 64, 1.]. Inde descendit:

צָלִי *assatum* | nom. subst. masc. sing. § 75, V.

וְיִשְׂבָּע *et satietur* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal thematis שָׂבַע *satur fuit* et *factus est*, *satiatus est*; verb. tertiae gutturalis, de quo § 50. Patach ultimae ob pausam [§ 17, 2. c.] in Kamez producitur.

הֶאָח *euge* | particula *laetantis* et *exsultantis*. Contrarium est simplex אָח ah!

coquat. Ex alia parte parat Deum, quem veneretur, effingit sculptum, quod adoret. 16. Dimidiam ejus partem igne comburit, ad alteram dimidiam assat carnem, qua vescatur et satietur, quoque ut incalescat. Bene est, inquit, concalui, ignem sentiens. 17. Residuum ejus effingit in Deum, quem adorat, coram quo genua incurvat, ad quem preces fundit dicitque: eripe me, tu es Deus meus. 18. Nihil vident, nihil intelligunt. Illiti sunt oculi illorum,

חַמּוֹתִי *concalui* | 1. pers. comm. sing. praeterili Kal pro חָמַמְתִּי; sed verbum imperfectum ע״ע, inde, ut jam supra ad וַיֵּחָם monitum est, extruditur media radicalis (מ), quae autem h. l. accedente afformativo compensatur per Dagesch forte, inserto ob euphoniam (ו) § 57.

רָאִיתִי *sensi* | 1. pers. comm. sing. praet. Kal radicis רָאָה verbi ל״ה coll. § 64, 2.

וּשְׁאֵרִיתוֹ *et residuum ejus* | שְׁאֵרִית *residuum, reliquum;* nom. subst. fem. thematis שָׁאַר *reliquus fuit, relictus est,* cum suffixo 3. pers. masc. sing. De וּ copula § 90, 1. a.

לְפִסְלוֹ *in sculptile suum* | פֶּסֶל nom. cum suffixo 3. pers. masc. sing. ad formam סֵפֶר § 81. No. VI.; לְ est praepositio.

יִסְגּוֹד de forma et sensu jam supra; h. l. adhuc notandum est *circellum,* de quo conf. Gesen. Lehrgebäude der hebräischen Sprache § 30.

וְיִתְפַּלֵּל *et preces fundit* | 3. pers. masc. sing. fut. Hithpaël [§ 41.] radicis פָּלַל Kal inus. Piel: *aestimavit, judicium exercuit;* Hithpaël: *oravit, supplicavit.*

אֵלָיו *ad eum* | praep. אֵל cum suffixo [§ 89, 4.]

הַצִּילֵנִי *eripe me* | imperat. Hiphil pro הַנְצִיל; sed Nun abjectum juxta § 56. compensatur per Dagesch forte. Rad. נָצַל.

יָדְעוּ *vident* | 3. pers. plur. praeterit. Kal radicis יָדַע.

יָבִינוּ *intelligunt* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal radicis בִּין *intellexit,* pro יַבְיִן [§ 62.]; sed verb. quiesc. ע״י, inde media radicalis (י) quiescit in vocali analoga Chirek [§ 61, 1. et 62, 1.] et brevis vocalis praeformativi producitur in longum (ָ) coll. § 61, 3.

טַח *obduxit* | 3. pers. masc. sing. praet. Kal pro טָוַח a radice טוּחַ *oblinere, obducere,* verb. quiesc. ע״ו. Hoc loco, quia vocalis ultimae Patach est, in quo litera (ו) quiescere

לִבֹּתָם׃ וְלֹא יָשִׁיב אֶל לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא תְבוּנָה לֵאמֹר חֶצְיוֹ שָׂרַפְתִּי בְמוֹ אֵשׁ וְאַף אָפִיתִי עַל גֶּחָלָיו לֶחֶם אֶצְלֶה בָשָׂר וְאֹכֵל וְיִתְרוֹ לְתוֹעֵבָה אֶעֱשֶׂה לְבוּל עֵץ אֶסְגּוֹד׃

§ 4.

Er führet ihre Sache.

הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יוֹרִישְׁךָ כְּמוֹשׁ אֱלֹהֶיךָ Jud. 11, 24.

non potést, haec permutatur cum littera quiescibili א, vocali Patach homogenea, ita, ut forma prodeat מַאת, frequentius autem מַת, praetermissa lit. quiescibili א; coll. § 61, 2.

מֵרְאוֹת *quo minus videant* | infin. constr. Kal a radice רָאָה verbo ל״ה, cujus infinit. constr. per omnes conjugationes habet terminationem feminini (ת) coll. § 64, 1. Praefigitur praepos. מִן juxta § 89, 1. Ceterum cf. § 101, 2. d.

מֵהַשְׂכִּיל *quo minus percipiant* | infin. constr Hiphil, thematis שָׂכַל *prudenter egit;* Hiphil: *intellexit, cognovit;* cum praepos. מִן cf. §§ modo citatas.

לִבֹּתָם *animi eorum* | plur. nominis sing. לֵב [§ 17, 5.] cum suffixo 3. pers. masc. plur. ad analogiam formae אם coll. § 81. No. VIII. Paulo infra est sing. cum suffixo 3. pers. masc. singul.

יָשִׁיב *revocet* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil radicis שׁוּב *reverti, redire;* Hiphil: *respondit, revocavit.* Est verbum ע״ו, inde media radicalis (ו), antea in Jod mutata, quiescit in Chirek [§ 61, 2.] et Patach praeformativi producitur in analogam longam (ָ) [§ cit. 3]. Ceterum videantur, quae supra § 3. ad יִרְחַן sunt dicta.

דַעַת *scientia* | natura sua infin. a radice יָדַע vide supra § 2. h. l. substantive positus. Coll. § 59. nota 1. cum § 82, 3.

לֵאמֹר *dicendo* | infinitivus constr. cum praepos. לְ pro לֶאֱמֹר; sed (ֶ ֱ) contrahuntur juxta § 15, 1 et 2. in (ֵ). Coll. § 58, 2. Radix אָמַר.

שָׂרַפְתִּי *combussi* | 1. pers. com. sing. praet. Kal thematis שָׂרַף.

אָפִיתִי *coxi* | 1. pers. com. sing. praet. Kal radicis אָפָה verb. ל״ה, hinc littera quiescib. (י) in locum ה ex § 64, 2. substituta, quiescit in Chirek conf. § citat.

גֶּחָלָיו *carbones ejus* | plur. nom. subst. fem., singul. גַּחֶלֶת plural. גֶּחָלִים [§ 77, 5.] *pruna, carbo,* cum suffixo 3. pers. masc. sing.

quo minus videant, aut mente aliquid percipiant. 19. Non ad se redeunt, tanta intelligentia non praediti sunt, ut dicerent: dimidium ejus igne combussi, et super carbonibus ejus panem coxi et carnem assavi, qua vescerer: et ex reliqua ejus parte abominandum facerem idolum, truncum arboris adorarem?

§ 4.

Est ipsorum causae patronus.

Jud. 11, 24. Nonne quam Camosch Deus tuus tibi terram possidendam tradit, eam tibi te-

אֶצְלֶה *assavi* | 1. pers. com. sing. fut. Kal radicis צָלָה, cujus tertia radicalis juxta § 64, 1. quiescit in Segol.

וָאֹכַל *et comedi* | 1. pers. comm. sing. fut. Kal radicis אָכַל pro אאכל [§ 58, 3.]

וְיִתְרוֹ *et reliqua* | יֶתֶר nom. subst. sing. cum suffixo 3. pers. masc. sing. ad formam סֵפֶר coll. § 81. No. VI. Radix יָתַר *reliquus fuit.*

לְתוֹעֵבָה *ad rem abominandam* | תּוֹעֵבָה *abominatio, res abominanda,* a radice תָּעַב Piel: *abominatus, detestatus est.* Praep. לְ.

אֶעֱשֶׂה *faciam* | 1. pers. com. fut. Kal radicis עָשָׂה vid. § 64, 1. cum § 48.

לְבוּל *truncum* | stat. constr. sing. nominis subst. masc. בּוּל, per aphaeresin pro יְבוּל 1) *proventus,* 2) ex Chaldaica dicendi ratione בּוּל עֵץ denotat *partem ligni.* Radix יָבַל *provenit.*

אֶסְגּוֹד *adorarem?* | 1. pers. comm. fut. Kal radicis סָגַד.

§ 4.

Jud. 11, 24.

יוֹרִישְׁךָ *possidendum dedit* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil pro יְוָרִישׁ coll. § 59, 2; cum suffixo 2. pers. masc. sing. [§ 51 et 54.]. Radix יָרַשׁ *occupavit, haereditavit, haeres factus est.* Hiph. *possidendum dedit.* Paulo inferius 3. pers. masc. sing. praet. Hiphil.

אוֹתוֹ *eam* | nota accusat. אֵת cum suff. 3. pers. masc. sing. § 89, 3. b.

תִּירָשׁ *tenes* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal rad. יָרַשׁ coll. § 59, 1. Patach ultimae [vid. § cit.] ob pausam in (ָ)

אותו תִירָשׁ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ מִפָּנֵינוּ
אוֹתוֹ נִירָשׁ׃

§ 5.

Aeltere Meinungen von der göttlichen Natur.

Genes. 1, 26. 27. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ׃ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם׃

Gen. 9, 6. שֹׁפֵךְ דַּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם׃

§ 6.

Mosaische Lehren von der göttlichen Natur.

Exod. 20, 4. לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה אֲשֶׁר

producitur [§ 17, 2. c.] Paulo inferius est 1. pers. plur. fut. Kal.

מִפָּנֵינוּ *coram nobis* | מִפְּנֵי adverb. [compositum ex statu constr. פְּנֵי nominis plural. פָּנִים *facies,* et praepositione מִן] *e conspectu, a, propter, coram, versus;* h. l. cum suffixo נוּ. pers. comm. plural.

§ 5.

Genes. 1, 26. 27.

Vers. 26 videatur supra § 2.

בְּצַלְמוֹ *ad imaginem suam* | nom. צֶלֶם h. l. cum suffixo 3. pers. masc. singul. et praep. בְּ ad formam מֶלֶךְ, § 81. No. VI.

זָכָר *marem* | nom. masc. sing. *sexum masculum,* tam in *hominibus* quam in *brutis* denotans.

וּנְקֵבָה *et feminam* | nom. fem. sing., item de *hominibus* et *brutis,* a radice נָקַב *transfixit, perforavit.* Hic habet copulam וּ juxta § 90, 1. a.

Genes. 9, 6.

שֹׁפֵךְ *qui effundit* | part. praes. Kal a rad. שָׁפַךְ *fudit, effudit.*

דַּם *sanguinem* | stat. const. sing. nominis דָּם [coll. § 81. No. II.] a radice דָּמָה *excisus, devastatus est,* per apocopen ultimae deductum.

nes? ita et nos terram, cujus incolas Jova Deus noster nobis expulerit, possidebimus.

§ 5.

Antiquiores de natura divina sententiae.

Genes. 1, 26. 27. Et dixit Deus: formemus hominem ad imaginem nostram, ad similitudinem nostram. — Et Deus formavit hominem ad imaginem suam, ad imaginem Dei formavit illum, marem et foeminam formavit.

Gen. 9, 6. Qui effundit sanguinem hominis, sanguis ejus per hominem effundatur, nam ad imaginem Dei fecit hominem.

§ 6.

Mosis de natura divina sententia.

Exod. 20, 4. Noli tibi facere simulacrum

בָּאָדָם *per homines* | nom. subst. cum praep. בְּ et excluso articulo § 89, 1 et 21.

דָּמוֹ *ejus sanguis* | h. l. cum suffixo 3. pers. masc. Subaudiendum est אֲשֶׁר coll. § 93.

יִשָּׁפֵךְ *effundatur* | 3. pers. masc. sing. fut. Niphal [§ 38.] Per Dagesch primae radicalis compensatur נ praeformativi יִהָּנֵ, quod abjecto ה contrahitur in (ִי) vide § cit.

§ 6.

Exod. 20, 4.

לֹא־תַעֲשֶׂה־ *Noli facere* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal a rad. עָשָׂה coll. § 64 et 48. לְךָ *tibi* suff. 2. pers. masc. cum praep. לְ § 89, 3.

תְּמוּנָה *imaginem* | nom. subst. fem. sing. *imago, similitudo,* a rad. מין Hebr. inusit. Arab. *finxit.* De sequentibus verbis vid. supra § 3.

בַּמַּיִם *in aquis* | מַיִם nom. plural. [coll. § 77. nota] cum praepos. בְּ et excluso artic. § 89, 1. cum § 21.

לָאָרֶץ *terrae* | nom. subst. cum praep. et omisso artic. conferant. eaedem §§.

Deuteron. 4, 16 — 18.

פֶּן *ne* | particula conjunct. *ne, ne forte.*

בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתָּחַת וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת
לָאָרֶץ׃

Deut. 4, 16—18. פֶּן תַּשְׁחִתוּן וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל
תְּמוּנַת כָּל סָמֶל תַּבְנִית זָכָר אוֹ נְקֵבָה׃ תַּבְנִית כָּל
בְּהֵמָה אֲשֶׁר בָּאָרֶץ תַּבְנִית כָּל צִפּוֹר כָּנָף אֲשֶׁר תָּעוּף
בַּשָּׁמָיִם׃ תַּבְנִית כָּל רֹמֵשׂ בָּאֲדָמָה תַּבְנִית כָּל דָּגָה
אֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ׃

§ 7.

Von dem Geiste Gottes.

Ps. 139, 7. אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְאָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח׃

§ 8.

Ewigkeit Gottes.

Ps. 90, 1—4. אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר׃

תַּשְׁחִתוּן *prave faciatis* | 2. pers. masc. plur. fut. Hiphil, [§ 40.] defective script. pro תַּשְׁחִיתוּ; cum Nun paragogico, de quo § 35. not. 4. Radix שָׁחַת; Kal inusit. Piel et Hiphil *corrupit, perdidit, vastavit, prave egit.*

וַעֲשִׂיתֶם *et faciatis* | 2. pers. masc. plur. Radix עָשָׂה verbum ל״ה, cujus (י) ultimae, in locum ה collocatum, accedente affixo תֶם in Chirek quiescit. § 64. De praeformativo vid. § 48. et de copula § 18, 2.

לָכֶם *vobis* | suffix. 2. pers. masc. plural. cum praepos. לְ § 89, 3.

תְּמוּנַת *imaginem* | stat. constr. sing. nominis fem. supra jam expositi.

סָמֶל *figura* | סֶמֶל vel סֵמֶל *simulacrum, imago.* Segol in Kamez immutatum ob Pausam § 17, 2. c.

תַּבְנִית *similitudinem* | stat. const. sing. nom. fem. תַּבְנִית *structura, exemplar, similitudo.* Radix בָּנָה *aedificavit.*

אוֹ *aut* | conj. *si forte, aut, vel.*

צִפּוֹר *avis* | stat. constr. sing. nominis com. *passer*, 2) *avicula* inprimis *canens*, 3) *quaevis avis.* Rad. צפר Arab. *fritinnivit.*

כָּנָף *ala* | nom. subst. com. sing. metaph. *ora vestis* aut *regionis, ala exercitus.*

תָּעוּף *volat* | 3. pers. fem. sing. fut. Kal a radice עוּף *volare, avolare, convolare,* pro תַּעֲוֹף. Sed est verbum quies-

sculptum, nec imaginem ullius rei, sive sit in coelo, sive in terra, sive in aqua sub terra.

Deut. 4, 16–18. Ne prave faciatis vobis sculptam imaginem ullius figurae, neque maris, neque foeminae, neque jumenti terrestris, neque avis aëriae. Neque ullius reptilis, neque piscis in aquis sub terra degentis.

§ 7.

De Spiritu divino.

Ps. 139, 7. Quo abibo *prae spiritu tuo*, et quo fugiam prae facie tua.

§ 8.

De aeternitate Dei.

Ps. 90, 1—4. Refugium es nobis Domine

cens ע״ו, hinc media radicalis quiescit in Schurek, et Patach praeformativi producitur in Kamez § 61, 3.

בָּאֲדָמָה *in terra* | nom. subst. fem. [§ 83, 13.] *humus, terra, regio*, cum praeposit. בְּ hoc loco cum (-) praeposita, juxta § 18, 2.

§ 7.

Ps. 139, 7.

אָנָה *quo* | particula interrog. אָן contract. ex אַיִן, cum ה locali § 89. not. 4. not. 1.

אֵלֵךְ *abibo* | 1. pers. masc. sing. fut. Kal a radice יָלַךְ, pro אֶילַךְ, sed verbum quiesc. פ״י, inde ultima futuri Kal habet Zere; quo etiam efficitur, ut vocalis praeformativi, abjecta prima radicali (י), transeat in Zere coll. § 59, 1.

מֵרוּחֶךָ *prae spiritu tuo* | רוּחַ proprie *halitus, ventus*, tum: *animus, anima, spiritus*, vis Dei invisibilis, nom. subst. com. sing. cum suffixo 2. pers. masc. sing. Accedente suffixo abjicitur Patach furtivum et Schwa ejus locum occupat, quod vero h. l. ob Pausam in (∵) mutatum est [§ 18, 5.]. Praeponitur praepositio מִן h. l. cum Zere ob sequentem litt. (ר) § 89, 1.

מִפָּנֶיךָ vide supra § 4. h. l. cum suffixo 2. pers. masc. sing.

אֶבְרָח *fugiam* | 1. pers. com. sing. fut. Kal radicis בָּרַח *fugit*, verb. tertiae guttural. cum Patach in ultima, quod ob Pausam [§ 17, 2. c.] in Kamez transit.

§ 8.

Ps. 90, 1—4.

אֲדֹנָי *Domine* | e sententia Gesenii est prisca pluralis forma

בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם אַתָּה אֵל׃ תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם׃ כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה׃

nominis subst. sing. אָדוֹן [§ 77, 2. not. 6.], solummodo de Deo usurpata, et cum (ָ) pro (ַ) scripta, ut distingueretur a forma אֲדֹנִי *mei Domini*, cum suffixo 1. pers. com. sing.

מָעוֹן *refugium* | nom. subst. sing. *habitaculum, refugium.* Radix עוּן *habitare.*

הָיִיתָ *es* | 2. pers. masc. singul. praeter. Kal radicis הָיָה pro הָיַהְתָּ sed verb. quiesc. לה, inde extruditur ה, et (י), in ejus locum substitutum, quiescit in Chirek. Coll. § 64.

בְּדֹר וָדֹר *per omnem aetatem* | דֹּר et דּוֹר *generatio, aetas, seculum, aeternitas*, a radice דּוּר *gyrum agere.* De repetitione nominis conferatur § 112, 3. cum § 90, 1. b.

בְּטֶרֶם *antequam* | conj. conflata ex טֶרֶם *nondum* et praepos. בְּ, *eo tempore, quo nondum* [scil. *fuit*].

הָרִים *montes* | plur. nom. masc. sing. הַר *mons*, ad analogiam formae יַם coll. § 81. No. VIII. Patach producitur in Kamez, ut compensetur Dagesch forte, quod ר abjecit. Coll. § cit. cum § 13. observ.

יֻלָּדוּ *geniti sunt* | 3. pers. masc. plur. praet. Pyal [§ 39.] pro יֻלְּדוּ, sed tonus retractus ad penultimam requirit vocalem, et quidem eam, quae accedente afformativo ejecta erat, scilicet (ַ), quod vero h. l., cum syllaba per accessum afformativi וּ simplex facta sit [§ 19.], juxta § 17, 2. a. in (ָ) producitur. Radix יָלַד *genuit, peperit*, Pyal *natus, genitus est.*

וַתְּחוֹלֵל *et partu edita est* | 3. pers. fem. sing. fut. Pylal radicis חוּל vel חִיל *torqueri, intorqueri*, hinc *dolere.* Pilel: *peperit, parere fecit, genuit, formavit*, verb. ע״וּ. Alii vero pronuntiant וַתְּחוֹלֵל, 2. pers. masc. sing. fut. Pilel; ita, ut sit: *et antequam formasses terram.* De conjugationibus Pilel et Pylal, quorum character duplicatio ultimae rad. est, conf. § 61, 7. cum § 44.

אֶרֶץ וְתֵבֵל *terra et orbis* | אֶרֶץ *terram universam*, tam *habitabilem*, quam *inhabitabilem*, תֵּבֵל *orbem habitabilem* significare videtur.

תָּשֵׁב *reducis* | 2. pers. masc. sing. fut. apocopat. Hiphil a radice שׁוּב vide supra § 3. ad יָשִׁיב. Ceterum coll. § 61. No. III.

per omnem aetatem. Priusquam montes geniti sunt, et terra partu edita est et orbis, a seculo ad seculum tu es Deus. Reducis hominem ad pulverem, et, redite, inquis, mortales. Nam mille anni in oculis tuis sunt sicut dies hesternus, cum praeteriit, et sicut vigilia nocturna.

אֱנוֹשׁ *hominem* | nom. subst. masc. sing. saepius collective. Singularis occurrit tantum in scriptis poëtarum. In prosa ponitur אָדָם.

עַד־דַּכָּא *ad pulverem* | דַּכָּא nom. adject. sing. *contritus, contusus*; igitur h. l. *ut fiat contritus*, i. e. *tanquam pulvis*. Rad. דָּכָא *contrivit, attrivit.*

שׁוּבוּ *redite* | imperat. masc. plural. pro שׁוּבוּ; sed verbum עוּ״, inde media radicalis ו quiescit in ea vocali, quae in ultima formae regularis est ponenda, ergo h. l., quia vocalis ultimae est (ֻ) ex forma קוּם § 61, 4., in analoga longa Schurek.

בְנֵי־אָדָם *mortales* | בְּנֵי stat. constr. plur. à sing. בֵּן *filius*, plur. *liberi, posteri*; h. l. cum sequenti אָדָם significat *homines*, et occupat locum plur. nominis אָדָם, qui non reperitur. Coll. de בֵּן § 84.

אֶלֶף *mille* | num. cardin. masc. coll. § 85, 3.

שָׁנִים *anni* | nom. fem. plur. a singul. שָׁנָה *annus*, coll. § 77, 5.

אֶתְמוֹל *hesternus* | i. q. תְּמוֹל cum א prosthetico, adjectiv.

יַעֲבֹר *praeteriit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal thematis עָבַר *transiit, praeteriit*, verbum primae guttural., inde praeformativum habet Patach pro Chirek ex § 48. cum § 18, 2.

וְאַשְׁמוּרָה *et vigilia* | nom. subst. fem. sing. radicis שָׁמַר *custodivit.* Cum copula.

בַלָּיְלָה *nocturna*, propr. *in nocte* | לַיִל *nox*, nom. subst. masc. vulgo cum ה paragogico, de quo § 70, 5. nota. Praefigitur h. l. praepos. בְּ cum excluso articulo § 89, 1. Ceterum (-) primae syllabae in (ָ) producitur ob pausam § 17, 2. c.

Ps. 102, 26—29.

יָסַדְתָּ *fundasti* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal radicis יָסַד *fundavit.* Ceterum et observanda anomalia, ex qua (-) in Pausa h. l. posita non est juxta § 17, 2. c. in (ָ) mutata.

Ps. 102, 26—28. לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם׃ הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ כַּלְּבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ׃ וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ׃

Jes. 44, 6. כֹּה אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים׃

Job. 36, 26. הֵן אֵל שַׂגִּיא וְלֹא נֵדָע מִסְפַּר שָׁנָיו וְלֹא חֵקֶר׃

§ 9.

Allmacht Gottes.

a) Beweisstellen der Genesis.

S. die ganze Schöpfungsgeschichte im ersten Buche Mosis § 25.

שָׁמָיִם ob Pausam pro שָׁמַיִם § 17, 2. c.

יֹאבֵדוּ *intereunt* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal a radice אָבַד verb. quiesc. פ״א § 58. pro יֹאבְדוּ; igitur Zere ultimae h. l. non abjectum est.

תַּעֲמֹד *stabis* | h. l. 2. pers. masc. fut. Kal.

כַּבֶּגֶד *sicut vestis* | בֶּגֶד *tegumentum, vestis,* inprimis *toga, stragula, pannus,* cui corpus involvunt; nom. subst. masc. sing. cum praep. כְּ excluso articulo, de quo § 89, 1.

יִבְלוּ *veterascunt* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal a rad. בָּלָה *inveterascere, senescere, consumi,* verb. ל״ה § 64.

כַּלְּבוּשׁ *sicut vestis* | nom. cum praep. כְּ et excluso articulo § 89, 1.

תַּחֲלִיפֵם *mutas eos* | 2. pers. masc. sing. fut. Hiphil תַּחֲלִיף cum suffixo 3. pers. masc. plur. [coll. 54.] a radice חָלַף *transivit, mutavit.* Hiphil *mutavit, innovavit.* Verbum primae gutturalis, de quo § 48. et § 18, 2. Sequens est 3. pers. masc. fut. Kal, cujus Cholem in ultima [§ 18, 5.] ob Pausam retinetur.

וּשְׁנוֹתֶיךָ *et tui anni* | plur. nom. fem. שָׁנָה cum suff. 2. pers. masc. sing. coll. § 83. B.

יִתָּמּוּ *finiuntur* | 3. pers. masc. plur. fut. Niphal radicis תָּמַם *absolutus, completus, integer factus fuit;* Niphal *absolvi, finiri;* verb. ע״ע, inde, abjecta media radicali, radix in unam syllabam contrahitur, quae cum vocali in ultima

Ps. 102, 26—28. Olim terram fundasti, et coeli sunt opus manuum tuarum. Illi intereunt, tu vero perduras, omnes veterascunt uti vestis. Mutas eos sicut vestem, et mutantur. Tu vero es idem, anni tui non finiuntur.

Jes. 44, 6. Sic inquit Jova, rex Israelitarum et redemtor ejus, Jova omnipotens, ego sum primus et ultimus, et praeter me non est Deus.

Job. 36, 26. Ecce magnus est Deus, ut eum penitus cognoscere non liceat, numerus annorum ejus est impervestigabilis.

§ 9.

De omnipotentia Dei.

a) E libro Geneseos.

Vid. Historiam creationis ex hoc libro petitam § 25.

formae regularis ponenda auditur [יְסֻבַּב contract. יִסַּב] coll. § 57, 6. H. l. Patach in Kamez producitur ob Pausam [§ 17, 2. c.] Ceterum deest Dagesch compensativum in ס, quod juxta § 57, 3. huic literae inserendum erat, coll. cit. § not. IV, 11.

Jes. 44, 6.

Vide supra § 3.

Job. 36, 26.

שַׂגִּיא *magnus* | nom. adject. masc. radic. שָׂגָא *crevit, numero* et *statura.*

נֵדָע *cognovimus* | 1. pers. plural. fut. Kal radic. יָדַע; verb. פ״י, hinc ultima syllaba juxta § 59, 1. habet ob gutturalem *Patach,* et praeformativum, extrusa prima radicali Jod, *Zere* coll. § cit. 2. observ. 2. Ceterum (ָ) pro (ַ) ob Pausam § 17, 2. c.

מִסְפַּר *numerus* | stat. const. sing. nominis מִסְפָּר ad formam עוֹלָם § 81. No. II. Radix סָפַר *numeravit.*

שָׁנָיו *annorum ejus* | nom. h. l. cum suff. 3. pers. masc. Conferat. § 92, 7. et 120, 1.

וְלֹא־חֵקֶר *impervestigabilis* | nom. subst. masc. sing. *scrutatio, scrutinium,* radicis חָקַר *investigavit.* Conferat § 123, 4. nota.

§ 10.

b) In andern Büchern des alten Testaments.

Ps. 8. יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר
תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם׃ מִפִּי עוֹלְלִים וְיֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז
לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם׃ כִּי אֶרְאֶה
שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרֵחַ וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנָנְתָּה׃
מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ׃ וַתְּחַסְּרֵהוּ
מְּעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ׃ תַּמְשִׁילֵהוּ

§ 10.

Ps. 8.

מָה־ *quam* | מָה, sequente Makkeph מַה־, pron. interrog. *quid*, *quale*, *quantum*, cum sequenti Dagesch conjunctivo [§ 6, 3.] quod autem ob gutturalem sequentis vocis abjectum h. l. compensatur per Kamez. Coll. § 26. cum § 17, 2. b.

אַדִּיר nomen adject. *magnificus*, *validus*, *praestans*, *amplus*. Radix אָדַר *magnus*, *magnificus fuit*.

שִׁמְךָ *nomen tuum* | שֵׁם *nomen*, *fama*, *gloria*. Nom. subst. masc. cum suff. 2. pers. masc. sing. coll. § 81. No. VII.

תְּנָה Ex optimorum interpretum sententia est infinit. construct. Kal cum ה paragogico, radicis נָתַן verb. פּ״ן, de quo § 56. Conferant. ad hunc locum Rosenmülleri Scholia.

הוֹדְךָ *majestas tua* | הוֹד *decus*, *gloria*, *majestas*, *dignitas*, nom. subst. masc. sing. cum suff. 2. pers. masc. sing.

מִפִּי *ex ore* | status const. sing. Nominis subst. פֶּה [§ 84.] cum praep. מִן coll. § 89, 1.

עוֹלְלִים *infantium* | nom. masc. plural. a sing. עוֹלֵל notans *parvulum jam grandiusculum, qui incipit ratione uti et ludere in platea.* Radix incerta: optimi interpret. deducunt ab עָלַל arab. *demulsit.*

וְיוֹנְקִים *et lactentium* | nom. plural. a sing. יוֹנֵק *sugens*, *lactens*, radicis יָנַק *suxit.* Conferat. ad formam hujus et praecedentis nominis § 81. No. VII.

יִסַּדְתָּ *parasti* | 2. pers. masc. sing. praet. Piel thematis יָסַד.

צוֹרְרֶיךָ *hostes tuos* | plural. partic. praes. Kal צוֹרֵר radicis צָרַר *impugnavit*, *oppugnavit*, *hostiliter egit*, *infestavit*, cum suff. 2. pers. masc. sing. coll. § 81. No. VII.

לְהַשְׁבִּית *ad compescendum* | inf. Hiphil [§ 40.] cum praep. לְ, radicis שָׁבַת *quievit*, *cessavit;* Hiphil *cessare fecit*, *abolevit*, *amovit.* Conf. § 101, 2.

§ 10.

b) E reliquis V. T. libris.

Ps. 8. Jova, Domine noster, quam illustre est nomen tuum in tota terra, majestas tua supra coelos elevata est. Ex ore infantium et lactentium laudem parasti propter hostes tuos, ad compescendum adversarium et inimicum. Cum considero coelos tuos, opus digitorum tuorum, lunam astraque a te condita, quid est homo, quod tu ejus memor es, et hominis filius, quod ejus curam habes? Geniis coelestibus paulo inferiorem eum creasti

אוֹיֵב *adversarium* | particip. praes. radic. אָיַב *infensus est, odit, hostiliter egit.* Partic. nominaliter, *inimicus, adversarius.*

וּמִתְנַקֵּם *ultor sui* | particip. Hithpael [§ 41.] cum copula coll. § 90, 1. a. a radice נָקַם *ultus est, vindicavit;* Hithp. *se vindicavit.*

אֶרְאֶה *considero* | 1. pers. sing. fut. Kal thematis רָאָה verb. quiesc. ל״ה, cujus ultima radic. juxta § 64, 1. in futuris quiescit in (∵).

אֶצְבְּעֹתֶיךָ *digitorum tuorum* | אֶצְבַּע (plural. אֶצְבָּעוֹת cum Aleph prosthetico) *digitus*, nom. subst. fem. h. l. plural. cum suff. 2. pers. masc. sing. coll. § 83, B.

יָרֵחַ *lunam* | nomen subst. masc. sing.

וְכוֹכָבִים *et astra* | plural. a nomine sing. כּוֹכָב coll. § 81. No. II.

כּוֹנַנְתָּה *condidisti* | 3. pers. masc. sing. Pilel [coll. § 61, 7. cum § 44.] pro כּוֹנַנְתָּ, forma, raro occurrens, de qua videatur § 32, 2. Patach ob Pausam in Kamez producitur. Radix כּוּן Kal inusit. Pilel *constituere, disponere, firmare, condere.*

תִּזְכְּרֶנּוּ *memor ejus es* | תִּזְכֹּר 2. pers. masc. sing. fut. Kal cum suff. 3. pers. masc. sing. [coll. § 23, 5.]. De abjecto Cholem ultimae ob incrementum finale conf. § 54. Radix זָכַר *alicujus memorem esse.*

תִּפְקְדֶנּוּ *ejus curam habes* | 2. pers. sing. fut. Kal תִּפְקֹד radicis פָּקַד *attente et cum cura inspexit;* cum suffixo modo commemorato.

וַתְּחַסְּרֵהוּ *paululum inferiorem eum fecisti* | תְּחַסֵּר 2. pers. masc. sing. fut. Pilel [§ 39.] cum suff. 3. pers. masc. sing. [§ 54. et § 23.]; nec non Vau convers. fut. [§ 36.

בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַחַת רַגְלָיו׃ צֹנֶה וַאֲלָפִים כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדָי׃ צִפּוֹר שָׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים׃ יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ׃

Jes. 40, 12. 26. מִי מָדַד בְּשָׁעֳלוֹ מַיִם וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן וְכָל בַּשָּׁלִשׁ עֲפַר הָאָרֶץ וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם׃ שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה.

not. III.]. Radix חָסֵר *defecit*, *indiguit*. Pilel *deficere fecit*.

מְעַט *paululum* | adverb. Radix מָעַט *parum*, *parvum*, *paucum fuit*.

תְּעַטְּרֵהוּ *coronasti* | תְּעַטֵּר 2. pers. masc. sing. fut. Piel radicis עָטַר *circumcinxit*, Piel *coronavit*, *ornavit*. Adjicitur suff. 3. pers. masc. sing.

תַּמְשִׁילֵהוּ *constituisti eum dominum*, | 2. pers. masc. sing. fut. Hiphil, תַּמְשִׁיל, a radice מָשַׁל *dominatus est*, *dominium exercuit*, Hiphil *dominari fecit*, *constituit*; cum eodem suffixo.

שַׁתָּה *subjecisti* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal, rara forma pro שַׁתָּ, de qua § 32. nota 2., a radice שׁוּת et שִׁית *ponere*, *disponere*, *apponere* etc., verbo quiesc. עוּ, cujus media radicalis semper quiescit, et quidem in praeterito Kal in (ָ), litera quiescibili (ו) antea permutata cum א illi vocali homogenea, coll. § 64, 1 et 2.

צֹנֶה *gregem ovium* | nom. subst. comm. *pecus parvum* inprimis *oves* denotans, a radice arab. צנא *multam sobolem habuit*.

וַאֲלָפִים *et armenta* | plur. nom. subst. epicoen. [§ 70, 5.] e sing. אֶלֶף *armentum*, ad analogiam formae מֶלֶךְ coll. § 81. No. VI. Copula ob sequens Schwa compos. h. l. cum Patach praefigitur [§ 18, 2.]

שָׂדָי *agrestes* | nom. subst. sing. שָׂדַי, forma poëtica pro שָׂדֶה *ager*. Patach ultimae ob Pausam in (ָ) transit coll. § 17, 3. 2.

וּדְגֵי *et pisces* | plur. construct. a nomine sing. דָּג *piscis*; cum copula, coll. § 90, 1. b.

עֹבֵר *transiens* | part. praes. Kal radicis עָבַר. Conf. § 103. et 104.

אָרְחוֹת *semitas* | stat. const. plur., ad formam קֹדֶשׁ, § 81. No. VI. a sing. אֹרַח *iter*, *via*, *semita*. Radix אָרַח *ivit*.

et gloria ac decore coronasti. Constituisti eum dominum operum manuum tuarum, pedibus ejus omnia subjecisti, gregem ovium et armenta, et feras, aves aërias et pisces maris, semitas marium transeuntes. Jova Domine noster, quam illustre est nomen tuum in tota terra.

Jes. 40, 12. 26. Quis mensuravit pugno suo aquas, coelumque spithama expendit, aut comprehendit trientali terram, ponderavitque trutina montes, et colles bilancibus? Tollite in altum oculos ve-

Jes. 40, 12. 26.

מָדַד *mensuravit* | ipsa radix; proprie significat *extendit*, tum inprimis *de extendendo filo mensorio*, inde *mensus*, *dimensus est*, *mensuravit*.

בְּשָׁעֳלוֹ *pugno suo* | nom. subst. masc. sing. שֹׁעַל *pugnus*, cum suff. 3. pers. masc. sing. ad analogiam formae פֹּעַל coll. § 81. No. VI. Praefigitur בְּ.

בַּזֶּרֶת *spithama* | nom. subst. fem. sing., cum praepos. בְּ et excluso articulo [§ 89, 1.]. Vulgo derivatur a rad. זָרָה *extendit*.

תִּכֵּן *expendit* | 3. pers. sing. praet. Piel radicis תָּכַן *expendit, libravit*. Piel *appendit, dimensus est*.

וְכָל *aut comprehendit* | 3. pers. masc. sing. praet. Kal thematis כָּלַל *perfecit, absolvit*, verb. ע״ע, de quo § 56, 1 et 2. Praeposita est copula.

בַּשָּׁלִשׁ *trientali* | nom. subst. masc. sing. שָׁלִשׁ et שָׁלִישׁ, *mensura* quaedam, cujus modus incertus est; vulgo *triens*, *triental* vertitur. De aliis significationibus hujus vocis conf. Lexicon. Praefigitur בְּ cum excluso articulo coll. § 89, 1.

עֲפַר *pulverem* | status const. sing. nom. עָפָר *pulvis, terra*; ad analogiam formae דָּבָר coll. § 81. No. IV.

וְשָׁקַל *ponderavitque* | ipsa radix cum copula.

בַּפֶּלֶס *trutina* | פֶּלֶס *trutina*, a radice פִּלֵּס *complanavit*, inde *rectum fecit*, e. g. viam, *aperuit*, 2) *libravit*, 3) *expendit*, *consideravit*.

וּגְבָעוֹת *et colles* | plur. a sing. גִּבְעָה nom. fem. *collis*, cum וּ copulat.

בְּמֹאזְנָיִם *bilancibus* | dualis com. *lances librae*, cum בְּ praef.

שְׂאוּ־ *tollite* | imperat. plural. Kal, radicis נָשָׂא *tulit, sustulit, extulit, cepit, sumsit, accepit, portavit, suscepit*.

מָרוֹם *in altum* | מָרוֹם *altum, altitudo, locus altus*, saepe

הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא מֵרֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ אִישׁ לֹא נֶעְדָּר׃

אֵיפֹה הָיִיתָ בְּיָסְדִי אָרֶץ הַגֵּד אִם Job. 38, 4—11.
יָדַעְתָּ בִינָה׃ מִי שָׂם מְמַדֶּיהָ כִּי תֵדָע אוֹ מִי נָטָה עָלֶיהָ קָּו׃ עַל מָה אֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ אוֹ מִי יָרָה אֶבֶן פִּנָּתָהּ׃

de altitudine coeli, inde *coelum*, nom. subst. masc. sing. a radice רוּם.

וּרְאוּ *et videte* | imperat. plural. Kal thematis רָאָה verb. לה, cujus (ה) vel potius (י), accedentibus afformativis (וּ, ־ִי, ־ָה), perit [coll. § 64, 3.]. Praeponitur ו copulat. ex § 90, 1. a.

אֵלֶּה *haec* | plural. pronom. demonst. [§ 26, 1.]

הַמּוֹצִיא *qui producit* | partic. Hiphil, cum articulo, radicis יָצָא *exiit, egressus est, prodiit.* Hiphil *eduxit, protulit, produxit.* Verb. פי et לא, inde prima radicalis (י) vel potius (ו) [coll. § 59, 2.] praecedente afformativo in Cholem quiescit. conf. § cit.

מֵרֹב *prae magna potentia* | רֹב stat. constr. sing. Nominis רֹב *multitudo, magnitudo.* Natura sua est infinit. a radice רָבַב *magnus, multus, copiosus fuit.* Praefigitur praepos. מִן juxta § 89, 1.

אוֹנִים *virium* | plural. nom. masc. sing. אוֹן *robur, vires, opes, facultates.*

וְאַמִּיץ כֹּחַ *et robore potentiae* | אַמִּיץ *robustus, fortis, firmus*, nom. adject. H. l. subst. *robur, fortitudo*, stat. construct. Radix אָמֵץ *robustus, fortis fuit corpore et animo.*

אִישׁ *quisque* | nom. subst. masc. *vir, aliquis, unusquisque*, coll. § 95, 3.

נֶעְדָּר *deficit* | 3. pers. masc. sing. praet. Niphal thematis עָדַר; Kal inus. Niph. *ex ordine militari separatus est, in ordine defuit;* verb. primae guttural. pro נֶעְדַּר, coll. § 48, 1 et 2. Patach ultimae ob pausam in (ָ) producitur. § 17, 2. c.

Job. 38, 4—11.

אֵיפֹה *ubi* | adverb. interrog. conflatum ex אֵי *ubi* et פֹּה *hic.*

בְּיָסְדִי־אָרֶץ *cum ego terram fundarem* | יְסֹד infinit. Kal radicis יָסַד h. l. cum suff. 1. pers. com. sing. [§ 51 et 53. cum § 81. No. VI. 14.] et praeposit. בְּ. Conferat. § 101, 2. אָרֶץ Segol h. l. ob pausam mutatum § 17, 2. c.

הַגֵּד *indica* | imper. Hiphil a rad. נָגַד, pro הַנְגֵּד, sed juxta § 56. (נ) abjicitur, facta ejus compensatione per Dagesch forte.

stros, et videte, quis haec creaverit; qui producit agmen illud numerosum, et singulis illis nomen indidit, prae magna potentia ac virtute nullum deficit.

Job. 38, 4—11. Ubi fuisti, cum ego terram fundarem? indica, si scis. Quis constituit mensuras ejus? nam scis! aut quis extendit lineam super illam? Super quid bases ejus demersae sunt? aut quis posuit lapidem ejus angularem, cum stellae matutinae pariter canerent, et omnes filii Dei

בִּינָה *intelligentia, prudentia,* it. *mens* et *facultas intelligendi,* nom. subst. fem. sing. a radice בִּין et בּוּן *distinguere, intelligere;* h. l. cum יָדַע consociatum denotat: *si peritus es cognoscendi, si rem nosti.*

שָׂם *constituit* | 3. pers. masc. sing. praet. Kal a radice שׂוּם verbo ע״וּ. Vide supra ad שָׂמָה.

מְמַדֶּיהָ *mensuras ejus* | מְמַדִּים plural. *mensurae,* a radice מָדַד *dimensus est, mensuravit;* cum suffixo 3. pers. fem. sing.

תֵדָע *scis* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal rad. יָדַע verb. פ״י et tertiae gutturalis, vide supra § 8. ad נֵדַע; h. l. ultima in Pausa, inde (-) in (ָ) mutatur, coll. § 17, 2. c. Quae sequuntur jam supra § 3. explicata sunt.

אֲדָנֶיהָ *bases ejus* | plural. nom. sing. אֶדֶן *basis,* cum suff. 3. p. fem. sing., ad analogiam formae מֶלֶךְ coll. § 81. No. VI.

הָטְבָּעוּ *demersae sunt* | 3. pers. masc. plural. praet. Hophal [§ 40.] a radice טָבַע *immersus, submersus fuit, infixus, inditus fuit,* pro הָטְבְּעוּ, sed Pausa efficit, ut Schwa mobile sub ב juxta § 18, 5. in (ָ) mutetur.

יָרָה *posuit* | ipsa Radix, *posuit, jecit, projecit* etc. Verbum פ״י et ל״ה de quo § 65.

אֶבֶן פִּנָּתָהּ *lapidem ejus angularem* | אֶבֶן *lapis,* nom. h. l. in statu const. sing. פִּנָּה *angulus,* h. l. cum suff. 3. pers. fem. sing. coll. § 83. A. Ceterum vid. § 92, 7.

בְּרָן־ *cum canerent* | infinit. Kal a radice רָנַן *cecinit, cantavit, jubilavit, exclamavit,* verb. ע״ע, inde media radicali abjecta contrahitur forma infinitivi רֹנֹן in רֹן [§ 57, 2.], cujus Cholem ob tonum per Makkeph ablatum corripitur in Kamez-chatuph.

כּוֹכְבֵי *stellae* | status const. plural. nom. masc. sing. כּוֹכָב coll. § 81. No. III.

בֹקֶר *matutinae* | בֹּקֶר nom. subst. masc. *diluculum;* adverb. *mane.*

וַיָּרִיעוּ *et jubilarunt* | 3. pers. masc. plural. Hiphil, cum

בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים׃ וַיָּסֶךְ
בִּדְלָתַיִם יָם בְּגִיחוֹ מֵרֶחֶם יֵצֵא׃ בְּשׂוּמִי עָנָן לְבֻשׁוֹ
וַעֲרָפֶל חֲתֻלָּתוֹ׃ וָאֶשְׁבֹּר עָלָיו חֻקִּי וָאָשִׂים בְּרִיחַ
וּדְלָתָיִם׃ וָאֹמַר עַד פֹּה תָבוֹא וְלֹא תֹסִיף וּפֹא יָשִׁית
בִּגְאוֹן גַּלֶּיךָ׃

Vau conv. fut., thematis רִיעַ; Kal inusit. Hiphil *vociferatus est*, inprimis *jubilavit;* verb. ע״ו, hinc media radicalis quiescit in Chirek et vocalis praeformativi (-) producitur in (ָ) ex § 61.

וַיָּסֶךְ *et circumsepsit* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil cum Vau conversivo fut. pro יַסְכֵּךְ, sed est verb. ע״ע, hinc extrusa media radicali כ radix in unam syllabam contrahitur [יַסֵךְ], et praeformativi vocalis (-) in (ָ) producitur [יָסֵךְ] coll. § 59, 6. Quum vero h. l. Vau convers. tonum ex § 36. nota III. retrahat ad penultimam, corripitur Zere ultimae syllabae in Segol. [§ 17, 1.]. Radix סָכַךְ *obtexit*, *protexit*, Hiphil idem.

בִּדְלָתַיִם *valvis* | dualis nominis fem. sing. דֶּלֶת *janua*, dual. *fores*, *valvae* coll. § 77, 5. Praefigitur praepos. בְּ ob concursum Schwajim cum Chirek ex § 18, 1.

בְּגִיחוֹ *cum erumperet* | inf. Kal cum suffixo 3. pers. masc. sing. radicis גִּיחַ *erumpere*, *producere*, verb. ע״ו, cujus media radicalis h. l. ex § 62, 1. in Chirek quiescit. Patach furtivum accedente suffixo perit. Praefigitur praep. בְּ de qua conf. § 101, 2.

מֵרֶחֶם *ex utero* | רֶחֶם et רַחַם *uterus*, nom. subst. masc. sing. cum praepos. מִן juxta § 89, 1. praefixa.

יֵצֵא *exiret* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal thematis יָצָא *exiit*, *egressus est*, *prodiit* etc. verb. ל״א et פ״י, coll. § 65. cum § 59, 1.

בְּשׂוּמִי *cum nubes ponerem* | inf. שׂוּם [§ 61.] cum suff. 1. pers. masc. sing. et praepos. בְּ. Conferat. § 101, 2.

לְבֻשׁוֹ *vestimentum ejus* | לְבוּשׁ et לְבֻשׁ *vestis*, nom. subst. masc. sing. cum suff. 3. pers. masc. sing.

וַעֲרָפֶל *et caliginem* | nom. masc. quadrilit. cum copula ו coll. § 18, 2.

חֲתֻלָּתוֹ *fascias ejus* | חֲתֻלָּה *fascia*, nom. subst. fem. sing. cum suff. 3. pers. masc. sing. a radice חָתַל *fasciis involvit.*

וָאֶשְׁבֹּר *et dimensus sum* | 1. pers. masc. sing. fut. Kal thematis שָׁבַר *fregit*, *confregit*, *destruxit*, *perdidit*, arab. *spithamis dimensus est;* cum ו conv. fut. h. l. cum Kamez ob sequentem gutturalem § 36. nota III.

laeti ei acclamarent? Quis circumsepsit mare valvis, cum erumperet, ex utero exiret? Cum nubes ponerem vestimentum ejus, et caliginem fascias ejus, et spithamis dimensus sum super eo ejus terminum, eique darem vectem et valvas, et dicerem: huc usque venies, non ulterius. Hic terminus sit altitudini fluctuum tuorum.

עָלָיו *super eo* | עֲלֵי praepos. cum suff. 3. pers. masc. sing. coll. § 89, 4.

חֻקִּי *ejus terminum* | חֹק nomen de quo supra § 3.; h. l. cum suff. 1. pers. comm. sing. Videat. Paradig. VIII. § 81.

וָאָשִׂים *eique darem* | 1. pers. masc. fut. Kal radicis שׂוּם et שִׂים, verb. ע״וּ, cujus media radicalis in Chirek quiescit, et praeformativi vocalis (-) in (ָ) producitur ex § 61. Praeponitur ו convers. fut., h. l. cum (ָ), vid. § 36. not. III.

בְּרִיחַ *vectem* | nom. subst. masc. sing. a radice בָּרַח *translatus est, transiit.*

וּדְלָתָיִם *et valvas* | dualis h. l. cum (ָ) pro (-) ob pausam § 17. 2. c. et copula coll. § 90, 1. a.

וָאֹמַר *et dicerem* | 1. pers. sing. fut. Kal thematis אָמַר verb. quiesc. פ״א, coll. § 58, 1 et 3., cum Vau conv. fut. vid. § 36. nota III.

עַד־פֹּה *huc usque* | פֹּה et פוֹ adverb. *hic, illic, huc.*

תָּבֹא *venies* | 2. pers. masc. sing. fut. apocop. Kal [§ 36. nota II.] rad. בּוֹא, verb. quiesc. ע״וּ et ל״א [coll. § 65, 6.], cujus media radicalis in Cholem quiescit, ex § 61, 3. cum Nota I, 2. 3.

וְלֹא תוֹסִיף *non ulterius*, proprie *non addes* | 2. pers. masc. sing. fut. Hiphil rad. יָסַף Kal et Hiphil *addidit, adjecit, adjunxit;* verb. פ״י, inde prima radicalis in Hiphil cum (ו) mutata quiescit in Cholem § 59, 2. Ceterum constituit hoc verbum cum verbo subaudiendo בּוֹא adverbium. Conf. § 109.

וּפֹא id. quod antec. פֹּה.

יָשִׁית *positus sit*, scilicet *terminus* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal, radicis שִׁית *ponere, disponere, proponere, imponere, statuere, constituere, facere, dare;* h. l. intransit. *positus, constitutus fuit;* verb. quiesc. ע״י, de quo § 62..

בִּגְאוֹן *altitudini* | גָּאוֹן *superbia, fastus;* it. *majestas, excellentia*, a radice גָּאָה *efferre se, superbire*; h. l. in statu construct. ad analogiam formae פִּקִּיד coll. § 81. No. III. Praefig. praepos. בְּ ex § 18, 1.

גַּלֶּיךָ *fluctuum tuorum* | plural. cum suff. 2. pers. masc. sing. nominis sing. גַּל *cumulus, acervus;* it. *scaturigo,*

§ 11.

Allgegenwart Gottes.

a) Beweisstellen der Genesis.

וַיֵּרֶד יְהוָה לִרְאֹת אֶת הָעִיר וְאֶת Genes. 11, 5—9.
הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה הֵן עַם אֶחָד
וְשָׂפָה אַחַת לְכֻלָּם וְזֶה הַחִלָּם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא יִבָּצֵר
מֵהֶם כֹּל אֲשֶׁר יָזְמוּ לַעֲשׂוֹת׃ הָבָה נֵרְדָה וְנָבְלָה שָׁם
שְׂפָתָם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שְׂפַת רֵעֵהוּ׃ וַיָּפֶץ
יְהוָה אֹתָם מִשָּׁם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וַיַּחְדְּלוּ לִבְנֹת

fluctus, a radice גָּלַל *volvit, devolvit.* Ad formam יָם coll. § 81. No. VIII.

§ 11.

Genes. 11, 5—9.

וַיֵּרֶד *et descendit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal, rad. יָרַד verb. quiesc. פ״י, hinc ultima syllaba habet Zere, et, abjecta prima radicali, etiam *prima* coll. § 59, 1. Sed h. l. ob Vau convers. fut., tonum ad penultimam retrahens, Zere ultimae in (ֶ) corripitur, vid. § 17, 1.

לִרְאֹת *ut videret* | inf. const. Kal rad. רָאָה coll. 64, 1. cum praep. לְ, cujus Schwa ex § 18, 2. in Chirek transit.

הָעִיר *urbem* | nom. subst. fem. sing. cum articulo [§ 21.]

הַמִּגְדָּל *turrim* | nom. subst. sing. cum articulo. Radix גָּדַל *magnus est.*

בָּנוּ *exstruxerunt* | 3. pers. com. plural. praet. Kal radicis בָּנָה *aedificavit, exstruxit,* verb. ל״ה, cujus (ה) vel potius (י) accedentibus afformativis (וּ, ־ִי, ־ָה) abjicitur. § 64, 3.

וְשָׂפָה *et lingua* | nom. subst. fem. sing. *labium, sermo, lingua; ripa, ora, limes;* cum copula (וְ).

אַחַת *una* | pro אַחֶדֶת stat. const. fem. sing. ab absoluto masc. אֶחָד coll. § 84.

וְזֶה *et hoc* | זֶה pronom. demonstr. [coll. § 26.] cum copula.

הַחִלָּם *incipere eorum* | infin. Hiphil cum suff. 3. pers. masc. plural. radicis חָלַל *confodit, vulneravit, aperuit, solvit;* Hiphil *liberavit,* it. *incepit.* Verbum ע״ע, quod, media radicali abjecta, radicem in unam syllabam contrahit, et Praeformativi vocalem (ַ) in (ָ) producit, conf. § 57, 2. 5. 6. Sed h. l. accedente suffixo corripitur Zere juxta § 17, 1. cum § 81. No. VIII. in Chirek, et Kamez praeformat. ob tonum descendentem ex § 57, 5. in Patach. Ceterum infinit. nominascit.

§ 11.

De omnipraesentia Dei.

a) E libro Geneseos.

Genes. 11, 5—9. Et descendit Jehova, ut videret urbem et turrim, quam homines exstruxerunt. Et dixit Jova: quia omnis populus una eademque lingua utitur, hoc moliti sunt facere. Nunc a nulla re, quam facere cogitant, cohibebuntur. Age descendamus et confundamus labia eorum, ut unus alterius labia non intelligat. Itaque Jova eos per totum terrarum orbem inde dispersit, et de-

לַעֲשׂוֹת *facere* | inf. const. Kal thematis עָשָׂה coll. § 64, 1. h. l. cum praep. לְ ex § 18, 2. praeposita.

וְעַתָּה *et nunc* | עַתָּה adverb. cum copula. Derivatur a nomine עֵת *tempus.*

יִבָּצֵר *cohibebuntur* | 3. pers. masc. fut. Niphal radicis בָּצַר *amputavit, cohibuit.* Niphal *cohibitus est.*

מֵהֶם *ab iis* | suff. 3. pers. masc. plural. cum praep. מִן coll. § 89, 3. d.

יָזְמוּ *cogitant* | 3. pers. masc. fut. Kal radicis זָמַם *cogitavit, decrevit, constituit, molitus est,* pro יָזֹמּוּ. Est verbum ע״ע, de quo h. l. inprimis conferatur § 57. observ. IV. 11.

הָבָה *age* | imp. Kal cum ה paragog. [§ 36. not. IV.] a radice יָהַב *posuit, dedit.* Verb. פ״י, cujus prima radicalis abjicitur coll. § 59, 1. not.

נֵרְדָה *descendamus* | 1. pers. com. fut. Kal; vid. supra; h. l. cum ה paragog. coll. § 36. not. I.

וְנָבְלָה *et confundamus* | 1. pers. fut. Kal cum ה paragogico thematis בָּלַל *confudit, perfudit, miscuit,* verb. ע״ע; hinc, media rad. praetermissa, forma futuri est נָבֹל, cujus vocalis ultimae h. l. ob accessum ה parag. excidit. Paulo infra est ipsa radix.

שְׂפָתָם *labia eorum* | שָׂפָה nom. fem. h. l. cum suff. 3. pers. masc. plural. ad formam שָׁנָה coll. § 83. B. Paulo infra est stat. constr. sing.

רֵעֵהוּ *alterius* | רֵעַ *amicus, socius, sodalis,* nom. substant. masc. a radice רָעָה *consociavit se, socium se praebuit;* cum suff. 3. pers. masc. sing. Constructum cum אִישׁ denotat *alterum.*

וַיָּפֶץ *et dispersit* | 3. pers. masc. sing. fut. apocop. Hiphil

הָעִיר׃ עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בָּבֶל כִּי שָׁם בָּלַל יְהוָה שְׂפַת כָּל הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הֱפִיצָם יְהוָה עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ׃
הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי Genes. 4, 14. 16. הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ וְהָיָה כָל מֹצְאִי יַהַרְגֵנִי׃ וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן׃

יָּפֶץ thematis פּוּץ *spargi, dispergi, diffundi*, Hiphil *diffudit, sparsit, dispersit*, verb. ע״ו, coll. § 61. nota III. 7. Zere ob tonum per Vau convers. fut. retractum corripitur in Segol ex § 17, 1.

אֹתָם *eos* | nota accus. cum suff. 3. pers. masc. plural. § 89, 3.

מִשָּׁם *inde* | שָׁם adverb. *ibi* cum praep. מִן § 89, 1.

פְּנֵי status const. plural. ab absol. פָּנִים *facies, superficies.*

וַיַּחְדְּלוּ *et desierunt* | 3. pers. plur. fut. Kal cum Vau conversivo fut. radicis חָדַל et חָדֵל *cessavit, desiit, destitit*, verb. primae guttural. h. l. absque Schwa composito sub gutturali coll. § 48, 2.

לִבְנוֹת *struere* | infin. const. Kal radicis בָּנָה verb. ל״ה, cujus infinitiv. const. per omnes conjugationes terminationem feminini (ת) habet. coll. § 64, 1. Praefigitur לִ h. l. ob concursum Schwajim cum Chirek [§ 18, 1.]

שְׁמָהּ *nomen ejus* | שֵׁם *nomen*, cum 3. pers. fem. sing. ex formatione § 81. No. VII.

הֱפִיצָם *dispersit* | h. l. radicis פּוּץ 3. pers. masc. sing. praet. Hiphil הֵפִיץ, cum suff. 3. pers. masc. plural. Praeformativi vocalis (‥) ob incrementum finale corripitur in (∵:) § 61, 3.

Gen. 4, 14. 16.

גֵּרַשְׁתָּ *Expellis* | 2. pers. masc. sing. praet. Piel radicis גָּרַשׁ Kal et Piel *expulit, protulit, protrusit*, pro גִּרַּשְׁתָּ, sed ex § 49. defectus Dagesch f. a Piel postulati compensatur per *Zere.*

אֹתִי *me* | אֵת cum suff. 1. pers. sing. Constituit ejusdem pronominis Accusativum § 89, 3.

מֵעַל *super, prope, apud, juxta, a, ex,* praep. conflata ex עַל et מִן § 89, 1.

וּמִפָּנֶיךָ *et a conspectu tuo* | פָּנִים de quo supra, h. l. cum suff. 2. pers. masc. sing. et praef. מִן coll. § 89, 1. De copula § 90, 1. a.

sierunt urbem struere. Propterea Babylon vocata est; ibi enim Jova labia totius terrae confudit, indeque eos super totum orbem dispersit.

Gen. 4, 14. 16. Ecce expellis me hodie e superficie terrae, et procul a conspectu tuo abscondor, et ero vagus et exul in terra, et qui in me inciderit, me occidet. — Et Cainus exiit a Jova, et habitavit in terra Nod a parte orientali Edenis.

אֶסָּתֵר *abscondor* | 1. pers. sing. fut. Niphal rad. סָתַר *abscondit se*, Niphal *absconditus fuit, abscondit se, latuit.*

וְהָיִיתִי *et ero* | 1. pers. sing. praet. Kal rad. הָיָה, verb. ל״ה. Jod in locum ה substitutum quiescit in Chirek § 64, 1.

נָע *vagus* | נָע partic. praes. Kal sing. a radice נוּעַ *moveri, agitari, vacillari, vagari;* verb. ע״ו et tertiae gutt. pro נָוֵעַ, sed media radicalis juxta § 61, 2. cum א permutata quiescit in participio, quod formationem praesentis [§ cit. nota I, 1.] sequitur, in Kamez.

וָנָד *et exul* | est idem quod praecedens, a radice נוּד *vagari, errare, moveri, agitari, migrare.* Copula ex § 90, 1. b. praefixa.

מֹצְאִי *qui in me inciderit* | part. praes. Kal מֹצֵא a rad. מָצָא *invenit, deprehendit, adsecutus est;* cum suffixo 1. pers. sing. coll. § 81. No. VII.

יַהַרְגֵנִי *me occidet* | 3. pers. masc. singul. fut. Kal a radice הָרַג *occidit, perdidit, destruxit.* Verb. primae guttural., cujus Schwa compositum sub gutturali h. l. ob incrementum finale in analogam brevem vocalem transit coll. § 48, 1 et 3. cum § 18, 3. Adjectum est suff. 1. pers. masc. juxta § 54.

וַיֵּצֵא *et exiit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal radicis יָצָא *exiit, egressus est, prodiit;* verb. פ״י et ל״א, coll. § 59, 1. cum ו convers. fut. tonum retrahente. Vid. etiam supra § 11. ad וַיֵּרֶד.

וַיֵּשֶׁב *et habitavit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal a radice יָשַׁב *sedit, mansit, habitavit,* ad formam praecedentis verbi flectitur. H. l. cum Vau conv. fut., quod cum tonum retrahat, Zere ultimae in Segol corripitur coll. § 17, 1.

קִדְמַת־ *a parte orientali* | status construct. sing. ab absoluto קִדְמָה *regio orientalis, oriens,* nom. fem. cujus status const. naturam praepositionis acceptat.

Genes. 16, 13. וַתִּקְרָא שֵׁם יְהוָה הַדֹּבֵר אֵלֶיהָ אַתָּה
אֵל רֳאִי כִּי אָמְרָה הֲגַם הֲלֹם רָאִיתִי אַחֲרֵי רֹאִי׃

Genes. 28, 16. וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ
יְהוָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי׃

§ 12.

b) In andern Büchern des A. T.

1. Reg. 8, 27. כִּי הַאֻמְנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ
הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ אַף כִּי הַבַּיִת
הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃

Jes. 66, 1. כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם
רַגְלָי אֵי זֶה בַיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי וְאֵי זֶה מָקוֹם מְנוּחָתִי׃

Gen. 16, 13.

וַתִּקְרָא *Et vocavit* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal thematis קָרָא verb. לא״, cujus א in fut. Kal in (ָ) quiescit coll. § 63, 1.; cum Vau convers. fut.

הַדֹּבֵר *colloquentis* | part. praes. a radice דָּבַר cum articulo.

אֵלֶיהָ *cum ea* | אֶל praep. de qua § 89, 4. cum suff. 3. pers. fem. sing.

רֳאִי *visionis* | nom. subst. a radice רָאָה.

אָמְרָה *dixit* | 3. pers. fem. sing. praet. Kal a radice אָמַר.

הֲגַם *num etiam* | גַּם adverb. cum ה interrog. § 88.

הֲלֹם *hoc loco* | adverb. loci *hic*, *huc*.

אַחֲרֵי *posteriora* | status constr. plural. אַחֲרִים a singulari אַחַר substant. *posterius*, *posterior pars;* frequentius adverb. *postea*, *postquam*, et praepos. *post*, *ultra*.

רֹאִי *qui me vidit* | partic. praes. רֹאֶה cum suffixo 1. pers. sing. ad formam חֹזֶה [§ 81. No. IX. cum § 79, 3.]. Radix רָאָה.

Genes. 28, 16.

אָכֵן *Certe* | כֵּן natura sua partic. radicis כּוּן *parare*, *disponere*, *dirigere;* vulgo adverb.; h. l. cum א prosthetico.

בַּמָּקוֹם *hoc in loco* | מָקוֹם *locus*, nom. subst. masc. sing. cum praep. בְּ et excluso articulo § 89, 1. Radix קוּם stetit.

יָדָעְתִּי *sciebam* | 3. pers. sing. praet. Kal יָדַעְתִּי. Patach ultimae ob pausam in (ָ) transit § 17, 2. c.

Gen. 16, 13. Et vocavit nomen Jovae cum ea colloquentis: tu es Deus visionis. Nam dixit: hoc loco quoque vidi posteriora ejus, qui me vidit.

Gen. 28, 16. Certe Deus hoc quoque in loco est, quod ego nesciebam.

§ 12.

b) E reliquis V. T. libris.

1. Reg. 8, 27. Num enim Deus revera habitat in terra? ecce coeli et coeli coelorum te non capiunt, multo minus domus a me exstructa.

Jes. 66, 1. Sic inquit Jova: coelum est solium meum, et terra scabellum pedum meorum. Ubi est domus, quam mihi aedificabitis, et ubi est locus quietis meae?

§ 12.

1. Reg. 8, 27.

הַאֻמְנָם *Num revera* | אֻמְנָם et אָמְנָם adverb. ab אֹמֶן *fides*, cum finali adverbii ־ָם, *profecto*, *revera*, cui h. l. praeponitur ה interrog. § 88, 1.

יְכַלְכְּלוּךָ *te capiunt* | 3. pers. masc. sing. fut. Pilpel יְכַלְכֵּל [§ 45.] cum suff. 2. pers. masc. sing. coll. § 51 et 52. Radix כּוּל Pilpel *cepit*, *continuit*, *sustentavit*, *tulit*, *sustinuit*.

בָּנִיתִי *aedificavi* | 1. pers. sing. praet. Kal, radicis בָּנָה, cujus tertia radicalis (ה) in (י) mutata quiescit accedente afformativo (תִי) in Chirek, conf. § 64, 2.

וּשְׁמֵי *et coeli* | stat. constr. plural. שָׁמַיִם cum copula ex § 90, 1. a.

Jes. 66, 1.

כִּסְאִי *solium meum* | כִּסֵּא et כִּסֵּה *thronus*, *solium*; nom. subst. masc. sing. pro כִּרְסֵא, cujus ר abjectum compensatur per Dagesch forte. Adpositum est suff. 1. pers. sing., ad formam אֹיֵב coll. § 81. No. VII.

הֲדֹם *scabellum* | stat. const. sing. nom. masc. הֲדֹם, a radice הָדַם arab. *humi prostravit*.

רַגְלָי *pedum meorum* | nom. subst. fem. dualis רַגְלַיִם cum suff. 1. pers. com. sing. (־ַי), cujus Patach h. l. ob pausam in (ָ) mutatur. Sing. רֶגֶל *pes*.

הַאֱלֹהֵי מִקָּרֹב אָנִי נְאֻם יְהוָה וְלֹא Jer. 23, 23. 24.
אֱלֹהֵי מֵרָחֹק׃ אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא
אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יְהוָה הֲלוֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי
מָלֵא נְאֻם יְהוָה׃

§ 13.

Aufenthalt Gottes.

יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק אֲדֹנָי יִלְעַג לָמוֹ׃ Ps. 2, 4.
יְהוָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ יְהוָה בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ עֵינָיו Ps. 11, 4.
יֶחֱזוּ עַפְעַפָּיו יִבְחֲנוּ בְּנֵי אָדָם׃

תִּבְנוּ- *aedificabitis* | 2. pers. masc. plural. fut. Kal radicis בָּנָה, cujus tertia radicalis abjicitur, accedente afformativo וּ.

לִי *mihi* | praep. לְ cum suff. 1. pers. sing. § 89, 3.

מְנוּחָתִי *quietis meae* | מְנוּחָה nom. subst. fem. *quies, locus quietis*, a radice נוּחַ *quiescere*, cum suffixo 1. pers. sing. § 83. A.

Jer. 23, 23. 24.

הַאֱלֹהֵי *Num Deus* | stat. const. plural. אֱלֹהִים cum ה interrog. [§ 88, 1.]. Status const. h. l. indicat, vocem אֱלֹהֵי cum sequenti unam notionem constituere; conf. § 114, 2.

מִקָּרוֹב *ex propinquo* | קָרוֹב nom. adject. *propinquum*, ratione *temporis, loci, cognationis, affinitatis* etc. a radice קָרַב *appropinquavit, accessit.* Praefigitur מִן § 89, 1.

נְאֻם- *inquit* | stat. const. sing. partic. passivi נָאוּם *effatum, oraculum*, a radice נָאַם *dixit.*

מֵרָחֹק׃ *e longinquo* | רָחוֹק *longinquus, longe remotus*, nom. adj., cujus ultima h. l. defect. scripta. Radix רָחַק *longe, procul fuit, remotus est.* Praefigitur praep. מִן ex § 89, 1.

יִסָּתֵר *latebit* | 3. pers. masc. sing. fut. Niphal radicis סָתַר.

בַּמִּסְתָּרִים *in occultis* | plural. nom. masc. מִסְתָּר *occultum, latibulum*, coll. § 81. No. II. rad. סָתַר; cum praep. בְּ et excluso articulo § 89, 1.

אֶרְאֶנּוּ *videam eum* | 1. pers. sing. fut. Kal אֶרְאֶה cum suff. 3. pers. masc. sing. coll. § 23, 5. cum § 64, 3. Radix רָאָה.

מָלֵא *implens* | nomen adject. *plenus*; etiam adverb. *plene*, it. *implens* a radice מָלֵא *implevit.*

Jer. 23, 23. 24. Num Deus modo ex propinquo sum? inquit Jova; nonne etiam Deus e longinquo? Num quis in occultis ita latebit, ut eum non videam? i. J. Nonne coelum et terram impleo? i. J.

§ 13.

De sede ac habitatione Dei.

Ps. 2, 4. Habitans in coelo ridet, Dominus subsannat eos.

Ps. 11, 4. Jova in palatio suo augusto, Jova, solium ejus est in coelo, oculi ejus vident, palpebrae explorant homines.

§ 13.

Ps. 2, 4.

יוֹשֵׁב *Habitans* | partic. praes. Kal thematis יָשַׁב.

יִשְׂחָק *ridet* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal rad. שָׂחַק *risit, irrisit, lusit;* verb. med. gutturalis [§ 49.], cujus (-) in ultima ob pausam in (ָ) transit § 17, 1. c.

יִלְעַג־ *subsannat* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal a radice לָעַג 1) *balbutire, barbare loqui;* 2) *irridere, subsannare.* Verbum med. gutt. conf. § 49.

לָמוֹ *eos* | coll. § 89, 1 et 3.

Ps. 11, 4.

בְּהֵיכַל *In palatio* | stat. const. sing. absol. הֵיכָל *palatium, templum,* ad formam עוֹלָם § 81. No. II.

קָדְשׁוֹ *suo augusto* | קֹדֶשׁ *sanctitas; res, persona sancta, consecrata,* cum suffixo 3. pers. masc. sing. coll. § 81. No. VI. Radix קָדַשׁ *sanctus, consecratus fuit.*

כִּסְאוֹ *solium ejus* | vide supra § 12. h. l. cum suff. 3. pers. masc. sing.

עֵינָיו *oculi ejus* | dual. עֵנַיִם cum suff. 3. pers. masc. sing. conf. § 79, 4. et § 81. No. VI. Sing. עַיִן *oculus.*

יֶחֱזוּ *vident* | 3. pers. masc. plural. fut. Kal radicis חָזָה *vidit, adspexit, contemplatus est.* Verbum ל״ה et primae guttural., hinc praeform. habet vocalem Schwa compositi sub prima radicali [§ 48, 1.] et abjecta est tertia radicalis ex § 64, 3.

עַפְעַפָּיו *palpebrae ejus* | עַפְעַפַּיִם et עַפְעַפִּים dualis, stat. const. עַפְעַפֵּי, *palpebrae,* cum suff. 3. pers. masc. sing.

Ps. 115, 3. וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה׃
1. Reg. 8, 38. 39. כָּל תְּפִלָּה כָּל תְּחִנָּה אֲשֶׁר תִהְיֶה לְכָל הָאָדָם לְכֹל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן אִישׁ נֶגַע לְבָבוֹ וּפָרַשׂ כַּפָּיו אֶל הַבַּיִת הַזֶּה׃ וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתֶּךָ וְסָלַחְתָּ וְעָשִׂיתָ וְנָתַתָּ לָאִישׁ כְּכָל דְּרָכָיו אֲשֶׁר תֵּדַע אֶת לְבָבוֹ כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ לְבַדְּךָ אֶת לְבַב כָּל בְּנֵי הָאָדָם׃

§ 14.

Allwissenheit Gottes.

a) Beweisstellen der Genesis.

Genes. 18, 20. 21. וַיֹּאמֶר יְהוָֹה זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה כִּי רָבָּה וְחַטָּאתָם כִּי כָבְדָה מְאֹד׃ אֵרְדָה

יִבְחֲנוּ *explorant* | 3. pers. masc. plural. fut. Kal radicis בָּחַן *exploravit*, verb. med. gutt. inde Schwa compos. sub media radicali pro simplici [§ 49.]

Ps. 115, 3.
Vide supra § 3.

1. Reg. 8, 38. 39.

תְּפִלָּה *preces* | nom. subst. fem. radicis פָּלַל *judicavit*, Hithp. *supplex oravit.*

תְּחִנָּה *et supplicationes* | nom. subst. fem. rad. חָנַן *misertus est, favit, benevolentiam exhibuit.*

יֵדְעוּן *agnoscit* | 3. pers. masc. plural. fut. Kal cum Nun paragogico § 35. nota 4. radicis יָדַע § 59, 1.

לְבָבוֹ *sui animi* | לֵבָב nom. cum suff. 3. pers. masc. sing. ad analogiam formae דָּבָר coll. § 81. No. IV.

כַּפָּיו *manus suas* | a sing. כַּף *cavum*, inde *vola*, *manus*, dualis כַּפַּיִם coll. § 81. No. VIII.; cum suff. 3. pers. nom. sing. [§ 79, 4.]. Radix כָּפַף *curvavit*, *incurvavit.*

תִּשְׁמַע *exaudias* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 50.].

מְכוֹן *sede* | stat. const. sing. ad formam פָּקִיד § 81. No. III. nom. subst. masc. מָכוֹן *basis, statio, sedes*, inprimis de *sede Jovae.* Rad. כּוּן *parare.*

שִׁבְתְּךָ *tuae habitationis* | infinit. const. Kal; vide supra § 1. h. l. cum suffixo 2. pers. masc. sing.

Ps. 115, 3. Deus noster est in coelo, efficere potest quicquid vult.

1. Reg. 8, 38. 39. Omnes preces et supplicationes, quas facit ullus aliquis tuorum Israelitarum, quicunque peccatum suum agnoscit, manusque suas ad hanc aedem expandit: tu exaudias in *coelo, habitationis tuae sede*, et ignoscas et praestes et reddas cuique pro vita sua, prouti mentem ejus cognitam habes, nam tu solus omnium hominum mentem perspicis.

§ 14.

De omniscientia Dei.

a) E libro Geneseos.

Genes. 18, 20. 21. Et dixit Jova: Clamor Sodomae et Gomorrhae ingens est, et earum pec-

וְסָלַחְתָּ *et ignoscas* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal rad. סָלַח *condonavit, remisit, propitius fuit.* Copula וְ.

וְעָשִׂיתָ *et praestes* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal rad. עָשָׂה § 61.

וְנָתַתָּ *et reddas* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal pro נָתַנְתָּ, sed tertia radicalis נ juxta § 56. nota 3. abjicitur defectusque per Dagesch forte compensatur coll. etiam § 12, 2. Radix נָתַן.

דְּרָכָיו *vias suas* | a sing. דֶּרֶךְ pluralis דְּרָכִים cum suffixo 3. pers. masc. sing., ad formam מֶלֶךְ coll. § 81. nota et § 79, 4.

§ 14.

Gen. 18, 20. 21.

זַעֲקַת *Clamor* | stat. const. sing. nom. fem. זְעָקָה ad formam צְדָקָה coll. § 83. B. Radix זָעַק.

רָבָּה *ingens est* | 3. pers. fem. sing. רַבָּה radicis רָבַב *magnus, multus, copiosus fuit*, verb. ע״ע, hinc media radicalis abjecta, accedente afformativo, compensatur per Dagesch forte coll. § 57, 3. Ceterum (-) in (ָ) ob pausam transit § 17, 2. c.

וְחַטָּאתָם *eorum peccata* | חַטָּאת *peccatum*, nom. subst. fem. sing. cum suff. 3. pers. masc. plural. rad. חָטָא *aberravit a scopo* vel *via*, hinc *peccavit.*

נָא וְאֶרְאֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ כָּלָה וְאִם לֹא אֵדָעָה׃

Gen. 22, 1. 11. 12. וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃ וַיִּקְרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה מִן הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃ וַיֹּאמֶר אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנַּעַר וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי יְרֵא אֱלֹהִים אַתָּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ מִמֶּנִּי׃

כָּבְדָה מְאֹד *est gravissima* | 3. pers. fem. sing. praet. Kal radicis כָּבֵד *gravis fuit.*

אֵרְדָה־ *descendi* | 1. pers. sing. fut. Kal radicis יָרַד [vid. supra § 11.] cum ה paragog. § 36. nota I.

וְאֶרְאֶה *ut viderem* | 1. pers. fut. Kal radicis רָאָה [coll. § 64, 1.]

הַכְּצַעֲקָתָהּ *num secundum querelas ejus* | צְעָקָה i. q. זְעָקָה [ז et צ saepe alternant] cum suff. 3. pers. fem. sing. et praefixis כְּ praepos. et ה interrogat.

הַבָּאָה אֵלַי *ad me perlatas* | בָּאָה partic. praes. fem. Kal a masc. בָּא coll. § 61. not. I, 1.

עָשׂוּ *fecerint* | 3. pers. masc. plur. praet. Kal thematis עָשָׂה, verb. ל״ה, cujus ultima radicalis abjicitur accedente afformativo (וּ) coll. § 64, 3.

כָּלָה *plane* | nom. subst. fem. *consummatio;* etiam adverbium *plane.* Rad. כָּלָה *consummatus, absolutus, perfectus, finitus est.*

אֵדָעָה *sciam* | 1. pers. sing. fut. Kal אֵדַע [§ 59.] cum ה paragog. § 36. nota I. Patach ultimae ob pausam in (ָ) mutatum [§ 17, 2. c.]. Radix יָדַע.

Genes. 22, 1. 11. 12.

וַיְהִי *et fuit* | a radice הָיָה 3. pers. sing. fut. apocop. Kal, cum Vau convers. fut. Forma fut. apocopati est juxta § 64, 4. יְהִי, sed quum Jod ultimae vocalem requirat, in qua quiescat, illa forma mutatur in יְהִי conferat. § cit. nota I, 3. e.

הָאֵלֶּה *ista* | pronom. demonst. plural., de quo vid. § 26, 1.

נִסָּה *tentavit* | 3. pers. masc. sing. praet. Piel radicis נָסָה Kal inusit. Piel tentavit, verb. ל״ה, cujus ultima radicalis in praeterito omnium conjug. quiescit in (ָ) coll. § 64, 1.

cata gravissima. Descendi igitur, ut viderem, num secundum querelas ad me perlatas plane fecerint an minus.

Genes. 22, 1. 11 12. Postea Deus Abrahamum tentavit, eique acclamavit: Abrahame! qui respondit: en me. — Et angelus Jovae ei acclamavit e coelo: Abrahame, Abrahame! qui respondit: en me. Tum dixit: ne manum tuam puero immittas, nec eum vulneres. Nam jam scio, te Deum vereri, et a me ne unicum quidem filium tuum cohibere.

הִנֵּנִי *en me* | הִנֵּה *ecce* interject. cum suffixo 1. pers. singul. coll. § 25, 1.

וַיִּקְרָא *acclamavit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal cum Vau convers. fut. a radice קָרָא verb. ל״א. De tertia radicali quiescente in (ָ) conferatur § 63, 1.

מַלְאַךְ *angelus* | stat. const. sing. nom. masc. מַלְאָךְ *legatus, nuncius*, inprimis *angelus*, cum sequitur יְהוָֹה, ad formam עוֹלָם § 81. No. II. Radix לאך arab. et aethiop. *misit.*

אַל־תִּשְׁלַח *ne immittas* | תִּשְׁלַח 2. pers. masc. sing. radicis שָׁלַח *misit, immisit, dimisit, evasit, extendit* etc.; verb. tert. guttural., inde Patach in ultima § 49.

הַנַּעַר *puero* | נַעַר nom. masc. sing. cum articulo.

אַל־תַּעַשׂ *ne facias* | תַּעַשׂ 2. pers. sing. fut. apoc. Kal coll. § 64, 4. et nota I, 3. d. rad. עָשָׂה.

מְאוּמָה *quicquam, aliquid.*

כִּי־יְרֵא *te vereri* | יְרֵא stat. const. sing. ab absoluto יָרֵא *metuens.* Constructum cum pronom. personal. circumscribit verbum.

חָשַׂכְתָּ *non pepercisti* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal rad. חָשַׂךְ *cohibuit, subtraxit, pepercit.*

בִּנְךָ *filium tuum* | בֵּן *filius*, nom. subst. cum suff. 2. pers. masc. conf. § 84.

יְחִידְךָ *tuum unicum* | יָחִיד *unicus, unigenitus*, nom. sing. cum suff. 2. pers. sing. ad formam פָּקִיד coll. § 81. No. III.

מִמֶּנִּי *a me* | coll. § 89, 3. d.

§ 15.

b) In andern Büchern d. A. T.

Ps. 7, 10. יִגְמָר־נָא רַע רְשָׁעִים וּתְכוֹנֵן צַדִּיק וּבֹחֵן
לִבּוֹת וּכְלָיוֹת אֱלֹהִים צַדִּיק׃

Ps. 139. לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר יְהוָֹה חֲקַרְתַּנִי וַתֵּדָע׃
אַתָּה יָדַעְתָּ שִׁבְתִּי וְקוּמִי בַּנְתָּה לְרֵעִי מֵרָחוֹק׃ אָרְחִי
וְרִבְעִי זֵרִיתָ וְכָל דְּרָכַי הִסְכַּנְתָּה׃ כִּי אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנִי
הֵן יְהוָֹה יָדַעְתָּ כֻלָּהּ׃ אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת

§ 15.

Ps. 7, 10.

יִגְמָר־נָא *Finiatur quaeso* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal יִגְמֹר radicis גָּמַר *defecit, perfecit, absolvit, consumsit*, it. *finitus fuit, cessavit, deficit.* Cholem ultimae corripitur in Kamez-chatuph ob tonum per Makkeph ablatum, § 17, 1.

רְשָׁעִים *impiorum* | plur. nom. masc. רָשָׁע *injustus, improbus, impius.* Ad formam דָּבָר [§ 81. No. IV.]. Radix רָשַׁע *injustus, improbus fuit, improbe se gessit.*

וּתְכוֹנֵן *et stabilias* | 2. pers. masc. sing. fut. Pilel [§ 44. et § 61, 7.] radicis כּוּן, cum copula וּ ex § 90, 1. a.

וּבֹחֵן *et qui exploras* | בֹּחֵן partic. praes. Kal a radice בָּחַן.

לִבּוֹת *animos* | plur. nom. sing. לֵב coll. § 81. No. VIII. et § 77, 5.

וּכְלָיוֹת *et renes* | nom. plur. fem. cum copula.

Ps. 139.

חֲקַרְתַּנִי *Scrutaris me* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal חָקַרְתָּ cum suff. 1. pers. sing. § 51 et 52, 3. nota 1. Vocalis primae syllabae ob tonum descendentem abjicitur et Schwa simplex, h. l. autem ob gutturalem Schwa compositum, ejus locum occupat. Radix חָקַר *investigavit, scrutatus est.*

וַתֵּדָע *et novisti* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal יֵדַע cum Vau conv. fut. Patach ob pausam in (ָ) transit. Radix יָדַע.

שִׁבְתִּי *cum sedeo* | infinit. constr. Kal, שֶׁבֶת [vide supra § 1.], hoc loco cum suff. 1. pers. sing. Flectitur ex § 81. No. VI. Radix יָשַׁב.

וְקוּמִי *et surgo* | infinit. const. Kal קוּם [§ 61.] cum suff. 1. pers. sing. et praefixo וְ copul. juxta § 90, 1. a. Radix קוּם.

§ 15.

b) E reliquis V. T. libris.

Psalm. 7, 10. Finiatur malitia impiorum, confirmes justum, Deus juste, qui exploras animos et renes.

Ps. 139. Scrutaris et novisti me. Tu novisti, cum sedeo et surgo, intelligis cogitationes meas e longinquo. Viam meam et accubitum meum cognoscis, nec non omnes vias meas perspectas habes. Nil est in lingua mea, quod tu Jova nescias. A tergo et a fronte obsides me, et manum tuam super

בַּנְתָּה *intelligis* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal בַּנְתָּ radicis בִּין *intelligere, animadvertere;* verb. ע״י [§ 62, 1.]. De ה adjecto conf. § 32, 2.

לְרֵעִי *cogitationem meam* | רֵעַ *socius,* h. l. *cogitatio*, a radice רְעָה chaldaice *voluit,* in Ethpaal *cogitavit*; cum suff. 3. pers. sing. et praep. לְ.

מֵרָחוֹק vide supra § 12.

אָרְחִי *viam meam* | אֹרַח *iter, via,* metaph. *vivendi ratio, mores, modus agendi*, nom. subst. comm. masc. cum suff. 1. pers. sing. ad formam קֹדֶשׁ [§ 81. No. VI.]. Radix אָרַח *iter fecit, profectus est.*

וְרִבְעִי *et accubitum meum* | רֶבַע, *accubitus*, nom. subst. masc. sing. cum suff. 1. pers. sing. ad analogiam formae סֵפֶר § 81. No. VI. Rad. רָבַע *cubuit, coivit, de coitu quadrupedum.*

זֵרִיתָ *cognoscis* | 2. pers. masc. sing. praet. Piel radicis זָרָה *ventilavit, evannavit,* inde *discrevit, exploravit,* verb. ל״ה, cujus tertia radic. (י) in Chirek quiescit § 64, 2.

הִסְכַּנְתָּה *perspectas habes* | 2. pers. sing. praet. Hiphil radicis סָכַן *profuit, utilis fuit, profecit,* Hiphil *assuevit, assuefactus, familiaris fuit.* De ה adjecto conferat. § 32. nota 2.

מִלָּה *sermo, verbum,* nom. subst. fem. a radice מָלַל *loquutus est.*

בִּלְשׁוֹנִי *in lingua sua* | לָשׁוֹן *lingua*, nom. subst. comm. cum suff. 1. pers. sing. et praefix. בְּ (h. l. cum Chirek ob concursum Schwajim coll. § 18, 1.).

צַרְתָּנִי *obsides me* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal צַרְתָּ cum suff. 1. pers. masc. sing. [§ 51.] a radice צוּר, *arctare, obsidere, premere,* verb. ע״ו de quo § 61, 2.

עָלַי כַּפֶּכָה׃ פְּלִיאָה דַעַת מִמֶּנִּי נִשְׂגְּבָה לֹא אוּכַל
לָהּ׃ אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְאָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח׃ אִם
אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנֶּךָּ׃ אֶשָּׂא
כַנְפֵי שָׁחַר אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם׃ גַּם שָׁם יָדְךָ תַנְחֵנִי
וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ׃ וָאֹמַר אַךְ חֹשֶׁךְ יְשׁוּפֵנִי וְלַיְלָה אוֹר
בַּעֲדֵנִי׃ גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר

וַתָּשֶׁת *ponis* | 2. pers. masc. sing. fut. apocop. Kal תָּשֵׁת cum Vau convers. fut., quod cum tonum retrahat ad penultimam, Zere ultimae in Segol corripit [§ 17, 1.]. Radix שִׁית, verb. ע״י, de quo § 62.

כַּפֶּכָה *manum tuam* | nom. כַּף cum suff. 2. pers. masc. sing. De forma suff. כָה pro ךָ conferatur Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 59. nota 2.

פְּלִיאָה *mirabilis* | in Keri nom. sing. fem. a masc. פָּלִיא *miraculosus, prodigiosus.* In Chethib פְּלְאִיָּה, quod femininum est a פִּלְאִי. Rad. פָּלָא Kal inus. Niphal *mirabilis fuit.*

נִשְׂגְּבָה *ardua est* | 3. pers. fem. sing. Niphal radicis שָׂגַב Kal et Niphal *altus, sublimis, arduus fuit, exaltatus, elatus est.*

אוּכַל *possum* scilic. *capere* | 1. pers. fut. Hophal a rad. יָכֹל *potuit, valuit, praevaluit, superavit*, verb. פ״י, cujus (י) in Hophal cum ו permutatum quiescit in Schurek § 59, 2. cum § 31. Vers. sequens jam supra § 7. expositus est.

אֶסַּק *ascendam* | 1. pers. sing. fut. Kal pro אֶנְסַק, radicis נָסַק *scandit, ascendit*, verb. פ״ן, cujus ן abjectum ex § 56. compensatur per Dagesch forte.

וְאַצִּיעָה *et cubarem* | 1. pers. sing. fut. Hiphil cum ה paragogico § 36. a radice יָצַע *stravit, substravit*, verb. פ״י, hinc ex § 60. b. prima radicalis abjicitur, defectusque hic per Dagesch forte compensatur.

הִנֶּךָּ *en tu ades* | coll. § 25.

אֶשָּׂא, subauditur אִם, *si tollerem* | 1. pers. fut. Kal radicis נָשָׂא *tulit, attulit, sustulit, extulit, cepit, sumsit, portavit, suscepit*, verb. פ״ן et ל״ה, inde prima radicalis ן abjecta compensatur per Dagesch forte § 56. et ultima quiescit in (ׇ) § 63.

כַּנְפֵי *alas* | dualis const. ab absoluto כְּנָפַיִם, a nomine sing. כָּנָף. Flectitur ad formam דָּבָר. § 81. No. IV.

שָׁחַר *aurorae* | שַׁחַר *aurora, diluculum, ortus*, nom. masc. sing., cujus Patach ob pausam in (ׇ) transit § 17, 2. c.

me ponis, Mirabilis mihi est haec tua cognitio, ardua, capere illam non possum. Quo abibo a spiritu tuo, et quo aufugiam a facie tua? Si ascenderem in coelum, ibi es, et si cubarem in inferno, en tu ades. Si tollerem alas aurorae, et quiescerem in ultima Occidentis ora, ibi quoque manus tua me duceret, et dextra tua prehenderet. Itaque dico: profecto tenebrae etiam me tibi produnt, et nox lucet circa me. Tenebrae quoque tibi non obscurae sunt, et nox sicut dies lucet. Uti lux,

אֶשְׁכְּנָה (*si*) *quiescerem* | 1. pers. sing. fut. Kal אֶשְׁכֹּן, cum ה paragogico [§ 36. nota I.]; radix שָׁכַן *habitavit, inhabitavit, mansit, quievit, cubuit.*

תַּנְחֵנִי *duceret* | 3. pers. sing. fem. fut. Hiphil תַּנְחֶה, cum suff. 1. pers. sing., quo accedente ultima ה ֶ juxta § 64, 3. abjicitur. Radix נָחָה Hi. *duxit, adduxit, deduxit.*

וְתֹאחֲזֵנִי *et prehenderet* | 3. pers. fem. sing. fut. Kal תֹּאחֵז cum suff. 1. pers. sing. Hic abjectae vocalis (··) locum Schwa compositum occupat, conf. § 54 et § 13. Radix אָחַז *apprehendit, comprehendit, deprehendit, cepit, tenuit, adhaesit* etc. Verbum quiescens פ״א, cujus prima radicalis in Cholem quiescit et ultima Zere habet, coll. § 58.

יְשׁוּפֵנִי *me produnt* | 3. pers. sing. fut. Kal יָשׁוּף cum suff. 1. pers. sing. radicis שׁוּף, *polivit, fulgentem, nitentem reddidit.* Verbum ע״ו, inde media radicalis quiescit in Schurek ex § 62, 2. et accedente suffixo vocalis primae (ָ) abjicitur juxta § cit. 3. nota. Alii interpretes tribuunt verbo שׁוּף *caligandi, obscurandi* significatum, a voce נֶשֶׁף *crepusculum.* Conferantur ad h. l. Rosenm. Scholia.

בַּעֲדֵנִי *circa me* | בַּעַד et בְּעַד praep. *post, circa, per, in, ad;* cum suff. 1. pers. masc. sing. fut.

יַחְשִׁיךְ *obscurae sunt* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil rad. חָשַׁךְ *obscurus fuit.* Hiphil *obtenebravit*, h. l. intrans. *obscurus fuit.* Verbum primae gutturalis § 48. nota 1.

יָאִיר *lucet* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil, radicis אוֹר *lucescere, illucescere.* Hiphil *illuminare, illustrare, accendere*, h. l. intrans. *lucere.*

כַּחֲשֵׁיכָה *ita caligo* | חֲשֵׁיכָה id. quod חֹשֶׁךְ *tenebrae, caligo,* cum conj. כְּ coll. § 18, 2. Radix חָשַׁךְ.

כָּאוֹרָה *uti lux* | אוֹרָה *lux*, nom. fem. a masc. אוֹר, rad. אוֹר,

כַּחֲשֵׁיכָה כָּאוֹרָה׃ כִּי אַתָּה קָנִיתָ כִלְיֹתָי תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן
אִמִּי׃ אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ
וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד׃ לֹא נִכְחַד עָצְמִי מִמֶּךָּ אֲשֶׁר עֻשֵּׂיתִי
בַסֵּתֶר רֻקַּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ׃ גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל
סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ יָמִים יֻצָּרוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם׃ וְלִי מַה

cum conjunct. בְּ et excluso articulo § 89, 1. et § 21. Geminatum כְּ est exaequationis § 126, 4.

קָנִיתָ *formasti* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal radicis קָנָה, verb. ל״ה, de quo § 64, 2.

תְּסֻכֵּנִי *me texuisti* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal תָּסֹךְ; accedit suff. 1. pers. sing., hinc prima vocalis (ָ) abjicitur, et ultima [Cholem] in Kibbuz mutatur, conferat. § 57. nota 12. cum § 17, 1. Radix סָכַךְ *texuit, contexuit*; verb. ע״ע, de quo § 57. Ceterum ad hunc locum conferantur Rosenmuelleri Scholia.

בְּבֶטֶן *in utero* | stat. constr. sing. ab absoluto בֶּטֶן *venter, uterus*; cum בְּ praef.

אִמִּי *meae matris* | אֵם nom. fem. cum suff. 1. pers. sing. § 81. No. VIII.

אוֹדְךָ *gratias tibi ago* | 1. pers. fut. sing. Hiphil אוֹדֶה radicis יָדָה Hiphil הוֹדָה *confessus est, celebravit, gratias egit, laudavit*. Verbum ל״ה et פ״י [coll. § 65, 5.], hinc prima radicalis (י) cum (ו) permutata quiescit in Cholem ex § 59, 2. et ultima syllabae (ֶה) abjicitur, accedente suffixo 3. pers. masc. sing. juxta § 64, 3.

נוֹרָאוֹת *mirum in modum* | part. Niphal plur. fem. a sing. fem. נוֹרָאָה *terribilis, mirus, admirabilis*. Radix נוֹרָא, יָרֵא, Niphal נוֹרָא *reverendus, colendus, terribilis fuit*. Verbum פ״י et ל״ה, hinc prima radicalis (י) in Niphal cum (ו) permutata quiescit ex § 59. in Cholem. De adject. terminatione feminini ָה vide § 82, 2.

נִפְלֵיתִי *distinctus sum* | 1. pers. sing. praet. Niphal thematis פָּלָה *separavit, distinxit*. Niphal *separatus, eximius fuit*; verb. ל״ה, cujus tertia radicalis ה cum (י) permutata in Niphal quiescit in Zere, coll. § 64, 2.

נִפְלָאִים *mirabilia* | plur. particip. Niphal a sing. נִפְלָא *mirabilis, singularis, eximius, insignis*, a radice פָּלָא. Kal inusitat. Niphal *insignis, ingens, mirus, arduus fuit*.

יֹדַעַת מְאֹד *sciens est valde* | particip. praes. fem. sing. a masc. יֹדֵעַ, adjecta autem terminatione fem. ת- Zere ultimae in Patach mutatur, coll. § 82, 3. Radix יָדַע.

ita caligo est. Tu enim formasti renes meos, me texuisti in utero matris. Gratias tibi ago, quod mirum in modum distinctus sum. Mirabilia sunt opera tua, quod bene agnosco. Non absconditum tibi erat robur meum, cum in latebris formatus sum, cum in partibus terrae inferioribus contextus sum. Oculi tui embryon meum viderunt et libro tuo omnes dies inscripti et conspecti erant, cum

נִכְחַד *absconditum erat* | 3. pers. masc. sing. Niphal radicis כָּחַד. Kal inusit. Piel *reticuit, celavit, abscondidit.* Niphal *absconditus fuit.*

עָצְמִי *robur meum* | עֹצֶם *robur*, nom. subst. masc. sing. cum suff. 3. pers. sing. ad analogiam formae קֹדֶשׁ § 81. No. VI. Radix עָצַם *robustus, potens, numerosus fuit.*

עֻשֵּׂיתִי *formatus sum* | 1. pers. sing. praet. Pyal a radice עָשָׂה verb. ל״ה, cujus ultima radicalis h. l. in Zere quiescit § 64.

בַסֵּתֶר *in latebris* | סֵתֶר *latibulum, latebra, occultum*, cum praep. בְּ et excluso articulo, pro בְּהַסֵּתֶר [§ 89, 1.]. Radix סָתַר *abscondit se, latuit.*

רֻקַּמְתִּי *contextus sum* | 1. pers. sing. praet. Pyal, radicis רָקַם *acu pinxit, variis membris ornavit*, e. g. *corpus humanum.*

בְּתַחְתִּיּוֹת *in inferioribus* | plural. fem. adject. sing. masc. תַּחְתִּי, fem. תַּחְתִּיָּה *inferior, us*, cum praep. בְּ. Radix תָּחַת.

גָּלְמִי *embryon meum* | גֹּלֶם *glomus, massa informis, embryo;* nom. subst. masc. sing. cum suffix. 1. pers. sing. ad formam קֹדֶשׁ § 81. No. VI. Radix גָּלַם *convolvit, involvit.*

רָאוּ *viderunt* | 3. pers. plur. praet. Kal rad. רָאָה verb. ל״ה; hinc ultima radicalis (ה) vel potius (י) abjicitur accedente suffixo וּ coll. § 64, 3.

סִפְרְךָ *libro tuo* | סֵפֶר *liber*, nom. subst. masc. sing. cum suff. 2. pers. masc. sing. [§ 81. No. VI.]

יִכָּתֵבוּ *inscripti erant* | 3. pers. plural. fut. Niphal thematis כָּתַב *scripsit, inscripsit, descripsit*, Niphal *scriptus, inscriptus est.*

יֻצָּרוּ *concepti erant* | 3. pers. plural. praet. Pyal יֻצְּרוּ, cujus (:) sub צ ob pausam [§ 18, 5.] in Kamez transit. Radix יָצַר *formavit, finxit.*

יָקְרוּ *graves sunt* | 3. pers. plur. praet. Kal radicis יָקַר *gravis, eximius, pretiosus fuit.*

יַקְרוּ רֵעֶיךָ אֵל מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם׃ אֶסְפְּרֵם מֵחוֹל יִרְבּוּן הֱקִיצֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ׃ אִם תִּקְטֹל אֱלוֹהַּ רָשָׁע וְאַנְשֵׁי דָמִים סוּרוּ מֶנִּי׃ אֲשֶׁר יֹמְרוּךָ לִמְזִמָּה נָשׂוּא לַשָּׁוְא עָרֶיךָ׃ הֲלוֹא מְשַׂנְאֶיךָ יְהוָה אֶשְׂנָא וּבִתְקוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט׃ תַּכְלִית שִׂנְאָה שְׂנֵאתִים לְאוֹיְבִים הָיוּ לִי׃

מַה־ *quam* | pron. interrog. מָה h. l. cum (-) et sequente Dagesch conjunctivo [§ 6, 3.]. Sequitur statim cum Segol, ob gutturalem ע ejusque vocalem, coll. § 26, 3. nota.

מֶה עָצְמוּ *quanta est* | עָצְמוּ 3. pers. plural. praet. Kal thematis עָצַם *robustus, potens, numerosus fuit.*

רָאשֵׁיהֶם *summa eorum* | plural. nom. masc. sing. ראשׁ per Syriasmum pro רְאֹשׁ vel רֹאשׁ *caput*, metaph. *vertex, principium, praecipuum, summa, princeps*, cum suffixo 3. pers. masc. plur.; ad analogiam formae קֹדֶשׁ pro רָאשֵׁיהֶם § 81. No. VI.

אֶסְפְּרֵם *numerarem eas* | 1. pers. sing. fut. Kal אֶסְפֹּר cum suffixo 3. pers. masc. plur. [coll. § 54.]. Radix סָפַר *numeravit, narravit, recensuit.* Subaudienda est particula conditionalis אִם.

מֵחוֹל *prae arena* | חוֹל nom. masc. sing. *arena*, cum praep. מִן ex § 89,1. praeformata. Ceterum conf. § 117.

יִרְבּוּן *sunt plures* | 3. pers. plur. fut. Kal cum Nun paragogico. Radix רָבָה *magnus, multus fuit, auctus est, crevit;* [coll. § 64, 3.]

הֱקִיצֹתִי *evigilo* | 3. pers. sing. praet. Hiphil. Radix קוּץ Hiphil *expergisci, evigilare;* verb. ע״וּ, hinc media radicalis (ו) in Hiphil cum (י) permutata, quiescit in Chirek. In vicem Praeformativi vocalis Zere (‥), h. l. ob incrementum finale abjectum, ob gutturalem Schwa compositum (∴:) collocatur et ante afformativum תִי Cholem (ֹ) h. l. defective scriptum inseritur; coll. § 61, 2. et seq.

וְעוֹדִי *et ego adhuc* | adverb. עוֹד cum suffixo 1. pers. coll. § 88, 3. d.

תִּקְטֹל *occideres* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal. קָטַל *interfecit, occidit.*

אַנְשֵׁי stat. const. plur. nom. אִישׁ de quo conferat. § 84.

סוּרוּ *recedite* | imperat. masc. plur. Kal radicis סוּר *recedere, declinare.* De media radicali ו in Schurek quiescente vide § 61.

מֶנִּי *a me* | praep. מִן cum suffixo 1. pers. sing. forma poet. § 89, 3. d.

nullus ex iis adhuc adesset. Quam graves mihi sunt cogitationes tuae, Deus, quanta est earum summa! Numerarem eas, sed sunt plures, quam arena. Evigilo, et adhuc tecum sum. — Utinam occideres Deus impium, et crudeles a me recederent, qui nominant te ad scelus, et pejerant per urbes tuas. Nonne odio prosequar, Jova, eos, qui te oderunt, et eos, qui contra te rebellant, fastidiam? Summo odio eos odi, hostes mei sunt. —

יֹמְרוּךָ *nominant te* | 3. pers. plur. fut. Kal pro יֹאמְרוּךָ coll. § 58, 3. cum suff. 2. pers. masc. sing.

לִמְזִמָּה *ad scelus* | מְזִמָּה *cogitatio bona* et *mala, scelus, facinus*, nom. subst. fem. a radice זָמַם *cogitavit, decrevit, molitus est.* Praep. לְ § 89, 1. cum § 18, 1.

נָשׂוּא *proferunt* | 3. pers. plur. praet. Kal pro נָשְׂאוּ literis א et ו transpositis. Radix נָשָׂא. De variis hujus verbi interpretationibus conf. Rosenmülleri Scholia ad. h. l.

לַשָּׁוְא *ad mendacium* | שָׁוְא *vanitas, vanum, falsitas, mendacium, falsum, inutile*, nom. subst. masc. Est forma Segolata, uti מָוֶת, sed absque Segol furtivo, a radice שׁוּא; praefigitur praepos. לְ et exclus. art. § 89, 1.

עָרֶיךָ *per urbes tuas* | plur. עָרִים cum suff. 2. pers. masc. sing. a sing. עִיר de quo videatur § 84. Alii reddunt verba: *hostes tuos;* tum est plur. a nom. sing. עָר *hostis*, ex Chaldaismo, ubi Hebraeorum צ mutatur in ע, pro צַר.

מְשַׂנְאֶיךָ *qui te oderunt* | part. plur. Piel מְשַׂנֵּא cum suff. 2. pers. sing. ad analogiam formae אֹיֵב § 81. No. VII. Radix שָׂנֵא *odit.* Piel tantum particip. occurrit, *hostis.*

אֶשְׂנָא *odio prosequar* | 3. pers. sing. fut. Kal radicis modo dictae verb. ל״א, inde tertia radicalis fut. Kal quiescit in Kamez.

וּבִתְקוֹמְמֶיךָ *et qui contra te rebellant* | תְּקוֹמֵם *se erigens, insurgens, rebellis*, nom. subst. masc. descendens ab Hithpaël radicis קוּם pro מִתְקוֹמֵם, eliso מ, h. l. plur. cum suff. 2. pers. masc. sing. et praef. בְּ § 18, 2., et וּ § 90, 1. b.

אֶתְקוֹטָט *fastidiam* | 1. pers. sing. fut. Hithpaël a radice קוּט *fastidire, fastidio habere*, Hithp. *aversatus est;* verb. ע״ו conf. § 60, 7. cum § 44.

תַּכְלִית שִׂנְאָה *summo odio* | תַּכְלִית *perfectio, finis, terminus, extrema pars alicujus rei*, nom. subst. fem. h. l. stat. constr. qui per adject. reddi potest: *summus.* Rad. כָּלָה.

חָקְרֵנִי אֵל וְדַע לְבָבִי בְּחָנֵנִי וְדַע שַׂרְעַפָּי׃ וּרְאֵה אִם
דֶּרֶךְ עֹצֶב בִּי וּנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ עוֹלָם׃

Jes. 41, 21 — 29. קָרְבוּ רִיבְכֶם יֹאמַר יְהוָה הַגִּישׁוּ
עֲצֻמוֹתֵיכֶם יֹאמַר מֶלֶךְ יַעֲקֹב׃ יַגִּישׁוּ וְיַגִּידוּ לָנוּ אֵת
אֲשֶׁר תִּקְרֶינָה הָרִאשֹׁנוֹת מָה הֵנָּה הַגִּידוּ וְנָשִׂימָה לִבֵּנוּ
וְנֵדְעָה אַחֲרִיתָן אוֹ הַבָּאוֹת הַשְׁמִיעֻנוּ׃ הַגִּידוּ הָאֹתִיּוֹת

שִׂנְאָה nom. fem. sing. Radix שָׂנֵא.

שְׂנֵאתִים *odi illos* | 1. pers. sing. praet. Kal שָׂנֵאתִי [coll. § 63. not. 1.] cum suff. 3. pers. masc. plur. § 51 et 52.

חָקְרֵנִי *scrutare* | imperat. sing. Kal חֲקֹר [§ 48.] cum suff. 1. pers. sing. [§ 53 cum 81. paradig. VI.]. Rad. חָקַר.

וְדַע *et nosce* | imperat. sing. Kal rad. יָדַע verb. פ"י et tertiae gutturalis, hinc, abjecta prima radicali, ultima syllaba loco Zere ob gutturalem habet Patach. Conf. § 59, 1.

שַׂרְעַפָּי *cogitationes meas* | nom. masc. plur. שַׂרְעַפִּים *cogitationes* cum suff. 1. pers. sing., h. l. in Pausa § 17, 2. c.

בְּחָנֵנִי *explora me* | imperat. sing. Kal בְּחַן cum suff. 1. pers. sing. Ob gutturalem retinetur (-) et in Kamez producitur, coll. § 53 et 54. not. 1. Radix בָּחַן.

וּרְאֵה *et vide* | imperat. sing. Kal, a radice רָאָה coll. § 64, 1. cum praef. וּ [§ 90, 1. a.].

עֹצֶב *conviciorum* | nom. masc. sing. quod descendit a radice עָצַב *secuit, proscidit lingua sua, probrosis dictis incessit*, ita ut e sententia Baueri subst. עֹצֶב sit *convicium;* sed quum hoc verbum etiam denotet: *creavit, formavit*, mallem nostrum vocabulum h. l. *simulacri, idoli* significatione accipere, ita ut sensus vocum דֶּרֶךְ עֹצֶב sit *simulacrorum cultus, defectio a religione Jovae.*

וּנְחֵנִי *et duc me* | imperat. sing. Kal נְחֵה a radice נָחָה *duxit.* Accedit suffixum, hinc ultima syllaba ex § 64, 3. abjicitur. Praefigitur copula § 90, 1. a.

Jes. 41, 21 — 29.

קָרְבוּ *Afferte* | imperat. masc. plur. Piel pro קַרְּבוּ; sed ר abjicit Dagesch forte, facta ejus compensatione per Kamez. Radix קָרַב *appropinquavit*, Piel *admovit, applicuit.*

רִיבְכֶם *causam vestram* | רִיב *lis, contentio, causa, controversia*, cum suffixo 3. pers. masc. plur. Radix רִיב *litigare, causam agere.*

הַגִּישׁוּ *proferte* | imper. masc. plur. Hiphil pro הַנְגִּישׁוּ

Scrutare, Deus, me, et nosce animum meum; explora me, et cognosce cogitationes meas, num incedam via conviciorum, et duc me viam meam in perpetuum.

Jes. 41, 21—29. Afferte causam vestram, inquit Jova, proferte argumenta vestra validissima, inquit rex Jacobitarum. Accedant et indicent nobis fortuita, quae futura sint; indicate, ut attendamus et cognoscamus, quem eventum habitura sint, aut posterius futura nobis praenunciate. An-

[coll. § 56.]; radicis נָגַשׁ. Paulo inferius 3. pers. plur. fut. Hiphil.

עֲצֻמוֹתֵיכֶם *argumenta vestra validissima* | עֲצֻמוֹת nom. fem. plur. cum suff. 3. pers. masc. plur. Radix עצם Arab. *defendit*, inde עֲצֻמָּה *confirmatio, defensio.*

וְיַגִּידוּ *et indicent* | 3. pers. sing. fut. Hiphil pro יַנְגִּידוּ coll. § 56. Radix נָגַד.

תִּקְרֶינָה *casu contingent* | 3. pers. fem. plur. fut. Kal radicis קָרָה *evenit, obvenit, occurrit, contigit*, verb. ל״ה, hinc tertia gutturalis ה cum י permutata quiescit in Segol [§ 64, 1.].

הָרִאשֹׁנוֹת *priora, prius eventura* | plur. a sing. רִאשׁוֹן per Syriasmum pro רִאישׁוֹן adjectiv. denominativ. a ראשׁ inserto Jod, fem. רִאשֹׁנָה, *prior, primus.* Praefigitur articulus cum Kamez (T) ob sequent. ר, quod Dagesch abjicit [§ 21.].

וְנָשִׂימָה לִבֵּנוּ *et apponamus nostrum cor* i. e. *attendamus* | 1. pers. plur. fut. Kal cum ה paragogico § 36. not. I. Radix שׂוּם et שִׂים verb. ע״ו, hinc media radicalis (י) quiescit in Chirek [§ 62.], mutata Praeformativi vocali (-) in (T) § 61, 3.

וְנֵדְעָה *et cognoscamus* | 3. pers. plur. fut. Kal radicis יָדַע § 59, 1.; cum ה paragogico, quo accedente vocalis ultimae abjicitur coll. § 36, I. In versu 26. tonus est retractus ad penultimam, hinc Schwa in Kamez mutatum ex § 18, 5.

הַבָּאוֹת *futura* | particip. plural. fem. Kal a sing. בָּא fem. בָּאָה, radicis בוא coll. § 61. h. l. cum articulo.

הַשְׁמִיעֻנוּ *praenuntiate nobis* | imperat. masc. plur. Hiphil הַשְׁמִיעוּ cum suffixo 1. pers. plur. § 51. Vocalis afformativi ו h. l. defective scripta.

לְאָחוֹר וְנֵדְעָה כִּי אֱלֹהִים אַתֶּם אַף תֵּיטִיבוּ וְתָרֵעוּ
וְנִשְׁתָּעָה וְנִרְאֶה יַחְדָּו׃ הֵן אַתֶּם מֵאַיִן וּפָעָלְכֶם מֵאָפַע
תּוֹעֵבָה יִבְחַר בָּכֶם׃ הַעִירוֹתִי מִצָּפוֹן וַיַּאת מִמִּזְרַח
שֶׁמֶשׁ יִקְרָא בִשְׁמִי וְיָבֹא סְגָנִים כְּמוֹ חֹמֶר וּכְמוֹ יוֹצֵר
יִרְמָס טִיט׃ מִי הִגִּיד מֵרֹאשׁ וְנֵדָעָה וּמִלְּפָנִים וְנֹאמַר
צַדִּיק אַף אֵין מַגִּיד אַף אֵין מַשְׁמִיעַ אַף אֵין שֹׁמֵעַ

ונראה ק׳ o

תֵּיטִיבוּ *bona immittatis* | 3. pers. masc. plur. fut. Hiphil a radice יָטַב *bonum fuit.* Hiphil *benefecit, bonum, pulcrum fecit, exhilaravit;* verb. פ״י, cujus prima rad. Jod. mansit et in Zere quiescit. [§ 60. cum § 59, 2.]

וְתָרֵעוּ *et mala* | 2. pers. masc. plur. Hiphil radicis רוּעַ *malum esse* vel *videri,* Hiphil [coll. § 57. not. IV. et § 67.] *facere malum, male agere, malo afficere.* Verbum ע״וּ, quod vero formam Hiphil a radice רָעַע derivat [coll. § 57. not. IV. et § 67.], hinc radix in unam syllabam contracta eam habet vocalem, quae in secunda syllaba formae perfectae ponenda fuisset [§ 57, 2. et 6.] et vocalis praeformativi (-) producitur in analogam longam (ָ) § cit. 5.

וְנִשְׁתָּעָה *respiciemus* | 1. pers. plur. fut. Hithpaël [§ 41, 2.] radicis שָׁעָה *respexit, attendit, avertit se,* Hithpaël *anxie dispexit,* pro נִשְׁתַּעֶה; sed gutturalis abjicit Dagesch forte, compensatione ejus facta per Kamez [§ 49.], et Segol ultimae in Kamez mutatur.

וְנִרְאֶה *et videbimus* | 1. pers. plur. fut. Kal radicis רָאָה, de quo § 64. De circulo literae א superjecto videatur Gesenius Lehrgebäude der hebr. Sprache § 30.

וּפָעָלְכֶם *et opus vestrum* | פֹּעַל *factum, opus, merces, opes labore paratae,* nom. subst. cum suff. 3. pers. masc. plur. [vid. paradigma VI. § 81.] a radice פָּעַל *operatus est, egit, fecit, paravit.*

מֵאָפַע *minus nihilo* | אֶפַע propr. *flatus tumidus,* inde nihil; nom. subst. a radice אָפַע *tumido ore flavit,* h. l. cum praepos. מִן [§ 89, 1.]. Segol ob pausam in Kamez (ָ) transit § 17, 2. c. E sententia aliorum legendum est: אֶפֶס, nom. subst. masc. *finis, nihil,* a radice אָפֵס *desiit, defecit.*

יִבְחַר *eligit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal a radice בָּחַר [coll. § 50.]

nuntiate, quae in posterum existent. Ita intelligemus, vos Deos esse. Sive malum sit, sive bonum, respiciemus et vos reverebimur. — Sed vos estis minus nihilo, et opus vestrum minus quam nauci. Abominandus, qui vos eligit. Excito e septentrione, venit ex oriente, qui me invocat. Veniet et conculcabit principes ceu lutum, et ut figulus subigit coenum. Quis haec prius, quam eveniant, indicavit, ut cognoscamus, temporibus praeteritis, et vera esse fatebimur? Nullus adest, qui annunciet, nullus, qui notum faciat, non audiuntur verba vestra. Ego primus Sioni dico: en illa, et Hiero-

בָּכֶם *in vos* | praepos. בְּ cum suffixo 2. pers. masc. plur. § 89, 3.

הַעִירוֹתִי *excito* | 1. pers. sing. praet. Hiphil radicis עוּר *excitari, expergisci.* Hiphil *excitavit, evigilavit,* verb. ע״וּ. De media rad. quiescente in Chirek et Cholem epenthetico conf. § 61.

וַיַּאת *venit* | 3. pers. sing. fut. Kal, forma apocopata pro וַיֶּאֱתֶה coll. § 65, 3. § 64. et § 48. cum Vau convers. fut. Radix אָתָה.

מִמִּזְרַח־ *ex oriente* | stat. constr. sing. ab absoluto מִזְרָח *oriens, regio orientalis,* ad formam עוֹלָם [§ 81. No. II.]. Radix זָרַח *ortus, exortus est.* Praefix. מִן.

בִּשְׁמִי *nomen meum, me* | שֵׁם *nomen,* cum suff. 1. pers. sing. et praep. בְּ [§ 18, 1.] vid. paradigma VII. § 81.

סְגָנִים *principes, antistites* | plural. a sing. inusitato סָגָן vel סֶגֶן, qui fortasse descendit a Persica voce שחנה *vicarius, praetor, praefectus,* commutatis ח et ג.

כְּמוֹ־חֹמֶר *sicut lutum* | de כְּמוֹ conf. § 89, 1.

יוֹצֵר *figulus* | nom. subst. a radice יָצַר *formavit, finxit.*

יִרְמָס־ *subigit* | 3. pers. sing. fut. Kal יִרְמֹס; Cholem ob tonum per Makkeph ablatum in Kamez-chatuph transit [§ 17, 1.]. Radix רָמַס *calcavit.*

וּמִלְּפָנִים *temporibus praeteritis* | פָּנִים natura sua subst. cum praefixis לְ et מִן adverb. *antea, olim* etc.

מַגִּיד *qui annuntiet* | part. Hiphil pro מַנְגִּיד [§ 56.]

מַשְׁמִיעַ *qui notum faciat* | part. Hiphil. Sequens est part. praes. Kal [§ 50.]

אִמְרֵיכֶם *verba vestra* | plur. אֲמָרִים, stat. constr. אִמְרֵי cum

אִמְרֵיכֶם׃ רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלִַם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן׃ וְאֵרֶא וְאֵין אִישׁ וּמֵאֵלֶּה וְאֵין יוֹעֵץ וְאֶשְׁאָלֵם וְיָשִׁיבוּ דָבָר׃ הֵן כֻּלָּם אָוֶן אֶפֶס מַעֲשֵׂיהֶם רוּחַ וָתֹהוּ נִסְכֵּיהֶם׃

§ 16.

Allweisheit Gottes.

Proverb. 3, 19. 20. יְהוָה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה׃ בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ טָל׃

Prov. 8, 22—30. יְהוָה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז׃ מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי אָרֶץ׃

suffixo 3. pers. masc. plur. a sing. אֹמֶר *verbum, sermo,* ad analogiam formae סֵפֶר [§ 81. No. VI.]. Radix אָמַר.

הִנָּם *en illa* | conf. § 25. suffix. est 3. pers. masc. plur.

מְבַשֵּׂר *praeconem* | particip. Piel radicis בשׂר Kal inusitat. Piel *nuntiavit, praedicavit;* particip. *qui laeta nuntiat, praeco.*

אֶתֵּן pro אֶנְתֵּן 1. pers. sing. fut. Kal rad. נָתַן [§ 56, 2.].

וְאֵרֶא *et circumspicio* | 1. pers. sing. fut. apocop. Kal [§ 64, not. I. 3, b. c.]. Radix רָאָה.

וּמֵאֵלֶּה *ex iis* | אֵלֶּה plur. pronom. demonstr. cum praefix. מִן [§ 26 cum 89, 1.] et וּ § 90, 1. a.

יוֹעֵץ *qui consilium det* | particip. praes. Kal rad. יָעַץ *consilium dedit, decrevit.*

וְאֶשְׁאָלֵם *et interrogabo* | 1. pers. sing. fut. Kal אֶשְׁאַל cum suff. 3. pers. masc. plur. hinc juxta § 54. not. I, 1. Patach (-) in Kamez (т) producitur. Radix שָׁאַל et שָׁאֵל *rogavit, interrogavit, petiit, consuluit.*

נִסְכֵּיהֶם *imagines eorum* | נְסָכִים constr. נִסְכֵי cum suff. 3. pers. masc. plur. a sing. נֶסֶךְ et נֵסֶךְ nom. masc. *libamen, simulacrum conflatum,* a radice נָסַךְ *fudit, effudit, libavit.*

§ 16.

Prov. 3, 19. 20.

בְּדַעְתּוֹ *Ejus cognitione* | דַּעַת, de quo supra § 2., h. l. cum suff. 2. pers. masc. sing. et praep. בְּ.

solymae praeconem do. Et circumspicio, nemo illorum adest, qui consilium det, aut quos ego consulam, ut respondere possint. Ecce omnes vani sunt, et, quod praestant, nihili. Imagines illorum ventosae sunt et inanes.

§ 16.

De summa Dei sapientia.

Proverb. 3, 19. 20. Jova sapientia terram fundavit, coelum prudentia condidit. Maria ejus cognitione fissa sunt, et nubes stillant rorem.

Proverb. 8, 22—30. Jova me (sapientiam) possedit in principio viae suae, ante opera sua, inde ab extremis temporibus. Ab aeternitate constituta sum, a principio, ab anterioribus terrae.

תְּהוֹמוֹת *maria* | plural. a sing. תְּהוֹם comm. *abyssus, mare.* Radix הוּם *turbare.*

נִבְקָעוּ *fissa sunt* | 3. pers. plural. praet. Niphal נִבְקְעוּ. Kamez ob pausam pro (:) § 18, 5. radicis בָּקַע *scidit, diffidit, rupit,* Niphal *fissus, diruptus est.*

וּשְׁחָקִים *et nubes* | plural. nom. masc. sing. שַׁחַק *pulvis, nubes;* ad formam נַעַר § 81. No. VI.

יִרְעֲפוּ־טָל *stillant rorem* | 3. pers. plur. fut. Kal radicis רָעַף *stillavit* [§ 49.] טַל nom. subst. h. l. in pausa טָל *ros.*

Prov. 8, 22—30.

קָנָנִי *me possedit* | 3. pers. masc. sing. praet. Kal קָנָה, cujus ultima syllaba accedente suffixo abjicitur § 64, 3.

דַּרְכּוֹ *viae suae* | דֶּרֶךְ nom. cum suffixo 3. pers. masc. sing. ad formam מֶלֶךְ § 81. No. VI.

מִפְעָלָיו *opera sua* | plural. מִפְעָלִים cum suff. 3. pers. masc. sing. מִפְעָל nom. masc. radicis פָּעַל. Flectitur ex paradig. II. § 81.

נִסַּכְתִּי *constituta sum* | 3. pers. sing. praet. Niphal pro נִנְסַכְתִּי [§ 56.] rad. נָסַךְ Niph. *inunctus est.*

מִקַּדְמֵי־ *ab anterioribus temporibus* | status const. plur. a nom. sing. קֶדֶם ad formam מֶלֶךְ § 81. No. VI. h. l. cum praepos. מִן.

בְּאֵין תְּהֹמוֹת חוֹלָלְתִּי בְּאֵין מַעְיָנוֹת נִכְבַּדֵּי מָיִם׃
בְּטֶרֶם הָרִים הָטְבָּעוּ לִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתִּי׃ עַד לֹא
עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת וְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל׃ בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם
שָׁם אָנִי בְּחֻקוֹ חוּג עַל פְּנֵי תְהוֹם׃ בְּאַמְּצוֹ שְׁחָקִים
מִמָּעַל בַּעֲזוֹז עִינוֹת תְּהוֹם׃ בְּשׂוּמוֹ לַיָּם חֻקּוֹ וּמַיִם לֹא
יַעַבְרוּ פִיו בְּחוּקוֹ מוֹסְדֵי אָרֶץ׃ וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן
וָאֶהְיֶה שַׁעֲשֻׁעִים יוֹם יוֹם מְשַׂחֶקֶת לְפָנָיו בְּכָל עֵת׃

חוֹלָלְתִּי *genita eram* | 1. pers. sing. praet. Pylal חוֹלַלְתִּי thematis חוּל et חִיל *torqueri, contorqueri*, hinc *dolere, parturire; robustum esse*, Pilel *peperit, genuit, formavit*, Pylal *genitus fuit*; coll. § 61, 7. cum § 44. Hoc loco (-) in (ָ) transit ob pausam § 17, 2. c.

מַעְיָנוֹת *fontes* | plural. nom. masc. sing. מַעְיָן *fons*.

נִכְבַּדֵּי־ *copiosi* | stat. constr. plur. ab absoluto sing. נִכְבָּד part. Niphal, ad formam עוֹלָם et יָם [§ 81. No. II et VIII.], rad. כָּבֵד *gravis fuit pondere, numero, honore* etc. hinc *magnus, multus, copiosus fuit*; Niphal *idem*.

הָטְבָּעוּ *defixi sunt* | 3. pers. plur. praet. Hophal הָטְבְעוּ a radice טָבַע *immersus, submersus est, immistus, inditus fuit*; Hophal *idem*. Kamez pro Schwa sub בּ ob pausam coll. § 18, 5.

גְּבָעוֹת *colles* | plur. nom. fem. sing. גִּבְעָה, ad analogiam formae מַלְכָּה § 83. C.

וְחוּצוֹת a sing. חוּץ *pars rei exterior, platea, vicus, locus desertus*, plur. *loca pascua, terra ab hominibus non culta*.

עַפְרוֹת plural. constr. a sing. עָפָר *pulvis, terra*, ad formam דָּבָר § 81. No. IV.

בַּהֲכִינוֹ *cum firmarem* | infin. Hiphil הָכִין cum suff. 3. pers. masc. sing., quo accedente vocalis praeformativi abjicitur, coll. § 61, 3.; et cum praefix. בְּ, h. l. ob sequens Schwa compositum cum (-) coll. § 18, 2. Ceterum conf. § 101, 2. a. Radix כּוּן verb. ע״וּ, de quo jam saepius dictum.

בְּחֻקוֹ *cum circinaret* | infin. constr. Kal חֹק a radice חָקַק *inscidit, insculpsit*, hinc *statuit, descripsit, delineavit*, verb. ע״ע, cujus infin. Kal חֲקֹק, media radicali extrusa, contrahitur in חֹק § 57, 1. Hoc loco accedit suff., hinc ex § cit. not. I. cum § 17, 1. Cholem in Kibbuz corripitur. De Dagesch forti v. § 57, 3.

Cum mare nondum esset, et fontes adhuc deessent, genita eram, *antequam montes defixi sunt, ante colles genita eram.* Cum terram habitabilem et desertum nondum fecisset, et summitatem pulveris terrae. Cum coelum firmaret, ibi eram, cum globum super profunda circinaret, cum aethera superne firmaret, cum fontes maris stabiliret. Cum mari poneret terminum suum, ut aquae littora non superarent; cum describeret fundamenta terrae, eram apud eum artifex, et deliciae quotidianae, omni tempore coram eo ludebam.

בְּאַמְּצוֹ *cum firmaret* | infin. Piel אַמֵּץ cum suffixo 3. pers. masc. sing. et praefor. בְּ; radicis אָמֵץ coll. § 53.

בַּעֲזוֹז *cum stabiliret* | infin. Kal rad. עָזַז *firmus, robustus, fortis fuit, invaluit,* causative *roboravit.*

עִינוֹת *fontes* | plur. constr. a sing. עַיִן, dualis עֵינַיִם *oculi,* plur. עֲיָנוֹת *fontes.*

בְּשׂוּמוֹ *cum poneret* | infin. constr. שׂוּם cum suffixo et praef. בְּ [§ 61.].

לַיָּם *mari* | pro לְהַיָּם § 89, 1.

חֻקּוֹ *terminum suum* | nom. חֹק cum suff. 3. pers. masc. sing. Videatur paradigma VIII. § 81.

פִּיו *littora sua* | פֶּה 1) *os,* 2) *ora, littus*; cum suffixo coll. § 84.

בְּחוּקוֹ *cum describeret* | infin. Kal a radice חָקַק cum suff. ו et praep. בְּ. Haec forma infin. mutuatur a verbo ע״ו coll. § 57. not. IV.

מוֹסְדֵי *fundamenta* | plur. constr. a sing. מוֹסָד. Occurrit tantum plur. מוֹסְדוֹת. Radix יָסַד.

אֶצְלוֹ *apud eum* | אֵצֶל praep. *ad, apud, penes, juxta, prope,* cum suff. Radix אָצַל Arab. *conjunxit.*

אָמוֹן *artifex;* alii, qui vocem ab אָמַן *nutrivit, educavit,* derivant: *alumnus, filius, nutricius,* quod etiam ad sequentia verba magis quadrare videtur.

שַׁעֲשׁוּעִים *et deliciae* | nom. plur. a radice שָׁעַע Piel שִׁעֲשַׁע *oblectavit, oblectavit se.*

יוֹם יוֹם coll. § 112, 3.

מְשַׂחֶקֶת *ludebam* | partic. sing. fem. Piel [de terminatione fem. ֶ ֶת coll. § 82, 3.] a masc. מְשַׂחֵק coll. [§ 49, 3. Radix שָׂחַק *lusit, risit, irrisit;* Piel *idem.*

Jes. 40, 12—14. מִי מָדַד בְּשָׁעֳלוֹ מַיִם וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן וְכָל בַּשָּׁלִשׁ עֲפַר הָאָרֶץ וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם׃ מִי תִכֵּן אֶת רוּחַ יְהוָה וְאִישׁ עֲצָתוֹ יוֹדִיעֶנּוּ׃ אֶת מִי נוֹעָץ וַיְבִינֵהוּ וַיְלַמְּדֵהוּ בְּאֹרַח מִשְׁפָּט וַיְלַמְּדֵהוּ דַעַת וְדֶרֶךְ תְּבוּנוֹת יוֹדִיעֶנּוּ׃

Job. 28, 20—28. וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תָּבוֹא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה׃ וְנֶעֶלְמָה מֵעֵינֵי כָל חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה׃ אֲבַדּוֹן וָמָוֶת אָמְרוּ בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ שִׁמְעָהּ׃ אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ׃ כִּי הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ יַבִּיט תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם יִרְאֶה׃ לַעֲשׂוֹת לָרוּחַ מִשְׁקָל וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה׃ בַּעֲשֹׂתוֹ לַמָּטָר חֹק וְדֶרֶךְ

Jes. 40, 12—14.

Vers. 12. vid. supra § 10.

אִישׁ עֲצָתוֹ *vir consilii ejus*, *consiliarius* | עֵצָה *consilium*, *deliberatio*, *decretum*, *conatus*; nom. subst. fem. cum suff. 3. pers. masc. sing. Rad. יָעַץ. Ceterum conf. § 111, 2.

יוֹדִיעֶנּוּ *eum erudivit* | 3. pers. sing. fut. Hiphil יוֹדִיעַ cum suffixo 3. pers. masc. singul. § 51. cum § 23, 5. Radix יָדַע, verb. פ״י et tertiae gutturalis, cujus prima radicalis (י) cum (ו) permutata h. l. quiescit in Cholem § 59.

נוֹעָץ *deliberavit* | 3. pers. sing. Niphal radicis יָעַץ § 59.

וַיְבִינֵהוּ *ut eum intelligentem fecerit* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil יָבִין cum suff. 3. pers. masc. sing. [coll. § 61, 3. not.] et ו conversiv. fut. Radix בִּין, verb. ע״י, de quo § 62.

וַיְלַמְּדֵהוּ *et eum docuerit* | 3. pers. masc. sing. fut. Piel יְלַמֵּד cum suff. 3. pers. masc. sing. [§ 54.]. Rad. לָמַד.

Job. 28, 20—28.

מֵאַיִן *unde* | adverb. conflatum ex אַיִן *ubi* et praefix. מִן, § 19, 1.

וְנֶעֶלְמָה *et abscondita est* | 3. pers. fem. sing. praet. Niphal radicis עָלַם *occultavit*, *abscondidit*; Niphal *occultum*, *absconditum fuit*, *latuit* coll. § 48.

כָל־חָי *omnium viventium* | חַי adject. *vivens*, *vivus*, *incolumis*, *reviviscens*; subst. *vita*. Patach ob pausam in (ָ) mutatum est § 17, 2. c. Rad. חָיָה *vixit*.

נִסְתָּרָה *occulta est* | 3. pers. fem. sing. praet. Niphal. Radix

Jes. 40, 12—14. Quis pugillo suo aquas mensus est, et coelum spithama aequavit? et trientali mensuravit pulverem terrae, et libra ponderavit montes, et colles bilance? Quis direxit spiritum Jovae, et quis consiliarius eum erudivit? Quocum deliberavit, ut eum intelligentem fecerit, et eum viam juris docuerit, in scientiis instituerit, et viam prudentiae ei patefecerit?

Job. 28, 20—28. Unde venit sapientia, et quis est locus prudentiae? Abscondita est ab oculis omnium viventium, et avibus coeli incognita. Orcus et Mors dicunt: famam ejus audivimus. Deus novit viam et locum ejus. Ille enim intuetur extrema terrae, despicit sub totum coelum. Cum vento dedit pondus, et aquas mensus est; cum pluviis terminum posuit, et viam fulmini tonanti, tum

סָתָר. Kamez pro Schwa sub med. rad. ת ob pausam positum est § 18, 5.

אֲבַדּוֹן *perditio, interitus,* tum id. qd. שְׁאוֹל *orcus, infernus.* Radix אָבַר *periit, infelicem exitum habuit, penitus interiit.*

שִׁמְעָהּ *famam ejus* | שֵׁמַע *auditio, rumor, fama, sonus, nuntius*, nom. subst. masc. cum suff. 3. pers. fem. sing. ad formam נֵצַח § 81. No. VI. Rad. שָׁמַע.

הֵבִין *novit* | 3. pers. sing. praet. Hiphil rad. בִּין coll. § 62.

מְקוֹמָהּ *ejus locum* | מָקוֹם *locus*, cum suff. 3. pers. fem. sing. ad form. פָּקִיד coll. § 81. No. III. Radix קוּם.

לִקְצוֹת *extrema* | plural. constr. a nom. sing. קָצָה *finis, extremitas, extremum, universitas*, ad formam שָׁנָה § 83, B. cum praepos. לְ § 18, 1. Rad. קָצָה *succidit, amputavit.*

יַבִּיט *despicit* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil pro יַנְבִּיט [coll. § 56.] radicis נָבַט Kal inusit. Hiphil *intuitus est, respexit, adspexit, prospexit.*

לַעֲשׂוֹת *cum dedit* | infinit. constr. Kal עֲשׂוֹת radicis עָשָׂה, verb. ל"ה, cujus infinitivus const. per omnes conjugationes terminationem fem. (ת) habet. Praefigitur לְ juxta § 18, 2. Paulo inferius est infinit. defective scriptus cum suff. 3. pers. masc. sing. et praef. בְּ.

לַחֲזִיז קֹלוֹת׃ אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ׃
וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת אֲדֹנָי הִיא חָכְמָה וְסוּר מֵרָע
בִּינָה׃

Ps. 104, 24. מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה
עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ׃

§ 17.

Göttliche Willenskraft.

Ps. 135, 6. כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ יְהוָה עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ
בַּיַּמִּים וְכָל תְּהוֹמוֹת׃

Ps. 115, 3. וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה׃

Jes. 53, 10. וַיהוָה חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי אִם תָּשִׂים אָשָׁם
נַפְשׁוֹ יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים וְחֵפֶץ יְהוָה בְּיָדוֹ יִצְלָח׃

לַחֲזִיז *fulmini* | sing. const. nom. masc. חָזִיז cum praefixo לְ ex § 18, 2. Radix חָזַז arab. *secuit, incidit, perforavit, transfixit.*

קוֹלוֹת *tonitruum* | plural. a sing. קוֹל *vox*, tum *vox Jovae*, i. e. *tonitru.* Radix קוֹל arab. *loqui.*

רָאָהּ *eam vidit* | 3. pers. masc. sing. praet. Kal רָאָה, cujus ultima (ָה) accedente suffixo, h. l. 3. pers. fem. sing., abjicitur, coll. § 64, 3.

וַיְסַפְּרָהּ *eam distincte cognovit* | 3. pers. sing. fut. Piel יְסַפֵּר cum suff. 3. pers. fem. sing. [§ 54.] et ו convers. fut. Rad. סָפַר *numeravit*, Piel *narravit*, *recensuit*, inprimis *celebravit*, *laudavit.*

הֱכִינָהּ *eam condidit* | 3. pers. masc. sing. praet. Hiphil הֵכִין cum suff. coll. § 61, 3. et nota. Radix כּוּן.

חֲקָרָהּ *perscrutatus est* | rad. חָקַר cum suff. conf. § 52.

יִרְאַת *timor* | stat. constr. sing. ab absoluto יִרְאָה, natura sua infin. a radice יָרֵא [inf. est יְראֹ; accedente terminatione fem. ָה abjicitur vocalis ultimae (ֹ) et prodit forma יְרָאָה, quae vero ob concursum Schwajim ex § 18, 1. in יִרְאָה transit] vulgo nom. fem. *timor, totus Dei cultus, religio.*

§ 17.

Jes. 53, 10.

וַיהוָה de copula ו cum (-) conf. § 89, 1. not.

eam vidit et distincte cognovit, eam perspexit et perscrutatus est. Et dixit homini: en timor Domini est sapientia, et recedere a malo prudentia.

Ps. 104, 24. Quot sunt opera tua, Jova! omnia sapienter fecisti, terraque opibus tuis abundat.

§ 17.

De voluntatis divinae vi ac rationibus.

Ps. 135, 6. Quaecunque *vult* Jova, efficit in coelo et in terra, in maribus et oceano.

Ps. 115, 3. Deus noster est in coelo, quicquid *vult* efficit.

Jes. 53, 10. Jova *voluit* eum conterere, infirmum facere. Sed postquam sacrificium pro reatu obtulerit, sobolem videbit, diu vivet, et Jovae *consilium* per illum prospere succedet.

דַּכְּאוֹ *eum conterere* | infin. Piel דַּכֵּא cum suff. 3. pers. masc. radicis דָּכָא Kal inusit. Piel *contrivit*, *perdidit*.

הֶחֱלִי *infirmum facere* | 3. pers. sing. praet. Hiphil pro הֶחֱלָה, ad modum Syrorum, qui in verbis tertiae radicalis Olaf, quae respondent verbis Hebraeorum tertiae radicalis ה, in prima conjugatione nonnunquam, in reliquis vero conjugationibus semper tertiam personam in ִי— terminant, coll. Gesenii Lehrgebäude der hebr. Sprache § 109. Observ. IV. 18. Radix חָלָה *viribus attritus et imminutus est*, *infirmus*, *aegrotus fuit*, *aegrotavit*, *doluit*. Hiphil *morbo affecit*.

תָּשִׂים *posuerit* | 3. pers. fem. sing. fut. Kal rad. שׂוּם et שִׂים § 61.

יַאֲרִיךְ *diu vivet* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil rad. אָרַךְ *prolongatus est*; Hiphil *prolongavit*, *prorogavit*, it. *diutius mansit*, *duravit*, coll. § 48.

יִצְלָח *prospere succedet* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal יִצְלַח [coll. § 50., h. l. in Pausa § 17, 2. c.] radicis צָלַח *aptus*, *commodus*, *utilis*, *prosper*, *felix fuit*, *prospere successit*.

כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד׃ Ps. 33, 9.

§ 18.

I) Unvollkommene Begriffe vom Willen Gottes.

Göttliche Affecte.

וַיַּרְא יְהוָה כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם Genes. 6, 5—7.
בָּאָרֶץ וְכָל־יֵצֶר מַחְשְׁבֹת לִבּוֹ רַק רַע כָּל־הַיּוֹם׃
וַיִּנָּחֶם יְהוָה כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל
לִבּוֹ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי
מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף
הַשָּׁמָיִם כִּי נִחַמְתִּי כִּי עֲשִׂיתִם׃ וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי
יְהוָה׃

וַיְהִי דְּבַר יְהוָה אֶל שְׁמוּאֵל 1. Sam. 15, 10. 11.
לֵאמֹר׃ נִחַמְתִּי כִּי הִמְלַכְתִּי אֶת שָׁאוּל לְמֶלֶךְ כִּי שָׁב
מֵאַחֲרַי וְאֶת דְּבָרַי לֹא הֵקִים וַיִּחַר לִשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל
יְהוָה כָּל הַלָּיְלָה׃

Ps. 33, 9. vide supra § 3.

§ 18.

Genes. 6, 5—7.

וַיַּרְא *Et vidit* | 3. pers. sing. fut. Kal cum Vau conv. fut. per apocopen juxta § 64. not. I, 3. c. Rad. רָאָה.

רַבָּה *multam* (esse) | adjectiv. fem. sing. a masc. רַב coll. § 82, 2. deductum. Dagesch compensat abjectum ב juxta § 81. No. VIII. Rad. רָבַב.

רָעַת *malitiam* | stat. constr. sing. coll. § 83. No. B. 3. ab absoluto רָעָה fem. a masc. רַע *malus*, *malignus*. Subst. 1) *malum morale*, *malitia*, *pravitas*; 2) *malum physicum*, *poena*, *calamitas*, *miseria*. Rad. רוּעַ *malum esse* vel *videri*.

יֵצֶר *figmentum* | a radice יָצַר ad formam סֵפֶר § 81. No. VI. nom. masc. h. l. constructum.

מַחְשְׁבֹת *cogitationes* | plur. constr. [coll. § 82, 3. et 83. D.] a nomine sing. מַחֲשָׁבָה et מַחֲשֶׁבֶת *cogitatio*, *excogitatio*, *consilium*, *decretum*, *inventum*. Rad. חָשַׁב *cogitavit*, *excogitavit*, *putavit*, *imputavit*, *aestimavit*.

Ps. 33, 9. Nam quod dicit, fit, quod *jubet*, praesto est.

§ 18.

I) Imperfectior de voluntate div. sententia.

De animi div. affectibus.

Genes. 6, 6—8. Et cum Jova videret, multam esse hominum malitiam in terra, et omne figmentum cordis eorum tantum malum esse quotidie: poenituit Jovam, quod homines fecerit in terra, et doluit in corde suo. Et dixit Jova: delebo homines, quos creavi, e terra: homines, jumenta, reptilia et aves aërias; nam me poenitet, quod illa fecerim.

1. Sam. 15, 10. 11. Jova dixit ad Samuelem: poenitet me, quod Saulum regem constitui; nam descivit a me et mandata mea non observavit. Hoc aegre tulit Samuel totaque nocte Jovam imploravit.

רַק *tantum* | Particula a radice רָקַק *tenuis fuit.*

וַיִּנָּחֶם *et poenituit* | 3. pers. masc. sing. fut. Niphal יִנָּחֵם radicis נָחַם Niphal נִחַם *consolationem accepit, admisit, consolatus est se,* it. *poenituit;* cum ו convers. fut., quod cum tonum retrahat, *ultima* (‥) corripitur in (∵) § 36. not. III. Paulo inferius est 1. pers. sing. praet. Niphal.

וַיִּתְעַצֵּב *et doluit* | 3. pers. masc. sing. fut. Hithpaël a radice עָצַב *doluit, moerore affecit,* cum ו convers. fut.

אֶמְחֶה *delebo* | a radice מָחָה *delevit,* 1. pers. sing. Kal coll. § 64. 1.

עֲשִׂיתִם *illa fecerim* | thematis עָשָׂה 1. pers. sing. praet. Kal עָשִׂיתִי coll. § 64. 2. cum suff. 3. masc. plural., ante quod (י) excidit, correpta vocali (ָ) in -ֲ.

1. Sam. 15, 10. 11.

הִמְלַכְתִּי *regem constitui* | 1. p. sing. praet. Hiphil rad. מָלַךְ.

שָׁב *descivit* | 3. p. masc. sing. praet. Kal [§ 61.] rad. שׁוּב.

הֵקִים *observavit* | 3. pers. masc. sing. praet. Hiphil [§ 61.] a radice קוּם.

וַיִּחַר *et aegre tulit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal per apocopen pro יִחְרֶה vel potius יֶחֱרֶה [coll. § 64. 4. et observ. I. 3. d.], radicis חָרָה *arsit, exarsit ira.*

Jer. 18, 7—10. רֶגַע אֲדַבֵּר עַל גּוֹי וְעַל מַמְלָכָה לִנְתוֹשׁ וְלִנְתוֹץ וּלְהַאֲבִיד׃ וְשָׁב הַגּוֹי הַהוּא מֵרָעָתוֹ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עָלָיו וְנִחַמְתִּי עַל הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁבְתִּי לַעֲשׂוֹת לוֹ׃ וְרֶגַע אֲדַבֵּר עַל גּוֹי וְעַל מַמְלָכָה לִבְנוֹת וְלִנְטוֹעַ׃ וְעָשָׂה הָרַעָה° בְּעֵינַי לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ בְּקוֹלִי וְנִחַמְתִּי עַל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְהֵיטִיב אוֹתוֹ׃

Judic. 10, 16. וַיָּסִירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֵּכָר מִקִּרְבָּם וַיַּעַבְדוּ אֶת יְהוָֹה וַתִּקְצַר נַפְשׁוֹ בַּעֲמַל יִשְׂרָאֵל׃

Jes. 63, 10. וְהֵמָּה מָרוּ וְעִצְּבוּ אֶת רוּחַ קָדְשׁוֹ וַיֵּהָפֵךְ לָהֶם לְאוֹיֵב הוּא נִלְחַם בָּם׃

° (הָרָעָה כ׳) הרע ק׳.

Jer. 18, 7—10.

רֶגַע *subito* | רֶגַע *momentum*, a radice רָגַע *conturbavit;* vulgo adverbium: *repente, subito.*

אֲדַבֵּר *enuncio minas* | 1. pers. sing. fut. Piel radicis דָּבַר Piel *enuncio aliquid;* h. l. *in malam partem*, inde *comminari.* Paulo inferius *in bonam partem*, hinc *promittere.*

לִנְתוֹשׁ *ut destruam* | infin. constr. Kal radicis נָתַשׁ *evulsit, exstirpavit*, cum לְ conf. § 101.

וְלִנְתוֹץ *et evellam* | idem a radice נָתַץ *evulsit, demolitus est, destruxit.*

וּלְהַאֲבִיד *et perdam* | infin. Hiphil [coll. § 48.] rad. אָבַד *periit, infelicem exitum habuit*, Hiphil *perdidit, corrupit, depravavit, vastavit* etc. Praefix. לְ et וְ copul. ex § 90. 1. a.

וְשָׁב *et convertit* | 3. pers. masc. sing. praet. Kal thematis שׁוּב verb. quiesc. mediae radicalis (ו), quae cum א permutata, (quod tamen semper abjicitur), in (ָ) quiescit juxta § 61. 2.

מֵרָעָתוֹ *a malitia sua* | vide supra; h. l. cum suff. 3. pers. masc. sing. et praefixo מִן § 89. 1.

לִבְנוֹת *me aedificaturum* | inf. const. Kal cum terminatione fem. ת juxta § 64. 1. radicis בָּנָה *aedificavit.* Praefig. לְ.

וְלִנְטוֹעַ *et plantaturum esse* | inf. constr. Kal radicis נָטַע *plantavit* [coll. § 50.] cum praefixis לְ et וְ.

לְהֵיטִיב *benefacere* | infinit. Hiphil [§ 60.] radicis יָטַב. Praefix. לְ.

אוֹתוֹ coll. § 89. 3. b.

Jer. 18, 7—10. Subito minas enuncio contra gentem aut regnum aliquod, ut destruam, evellam et perdam. Quodsi convertit se a malitia sua, propter quam ei comminatus sum: poenitet me mali, quo eam afficere decrevi. Subito promitto genti aut regno alicui, me aedificaturum et plantaturum esse. Sin autem malum, quod mihi displicet, facit, mihique non obtemperat: poenitet me promissionum bonarum.

Judic. 10, 16. Cum deos alienos ex se removerunt et Jovam coluerunt, abbreviata est anima ejus propter miseriam Israelitarum.

Jes. 63, 10. Illi rebellarunt, et contristarunt spiritum ejus sanctum. Unde conversus est illis in hostem, pugnavit contra illos.

Jud. 10, 16.

וַיָּסִירוּ *cum removerunt* | 3. pers. plural. fut. Hiphil cum Vau convers. fut. radicis סוּר *recedere, declinare.* Hiphil *amovit, avertit, abstulit, removit;* verb. ע״ו. De media rad. quiescente in Chirek et vocali praeformativi (-) in т producta conf. § 61.

הַנֵּכָר *alienos* | נֵכָר *res ignota* et *peregrina, aliena,* cum אֱלֹהֵי constr. denotat *alienos deos;* nom. masc. a radice נָכַר Kal inusit. Piel *agnovit, alienum se gessit, ignoravit, repudiavit.* De articulo V. § 91. 4.

מִקִּרְבָּם *ex se* | קֶרֶב *medium, intimum, intestinum,* nom. subst. masc. cum suff. 3. pers. masc. plural. ad analogiam formae סֵפֶר, a radice קָרַב *appropinquavit.* Praefigitur מִן.

וַיַּעַבְדוּ *et coluerunt* | 3. pers. plural. fut. Kal [§ 48.] cum ו conversivo fut.

וַתִּקְצַר *abbreviata est* | 3. pers. fem. sing. fut. Kal יִקְצַר cum ו conv. Rad. קָצֵר *abbreviatus est, decurtatus, imminutus fuit, brevis, curtus est.*

בַּעֲמַל *propter miseriam* | stat. constr. sing. ab absoluto עָמָל *labor, molestia, miseria,* ad formam דָּבָר [§ 81. No. IV.] cum praefixo בְּ ex § 18. 2. Radix עָמַל *laboravit.*

Jes. 63, 10.

מָרוּ *rebellarunt* | 3. p. plur. praet. Kal thematis מָרָה *rebellavit,* verb. ל״ה, unde ultima rad. ה vel potius (י) abjecta juxta § 64. 3.

אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְהוָה וַאֲמַרְתֶּם Malach. 1, 2. 3.
בַּמָּה אֲהַבְתָּנוּ הֲלוֹא אָח עֵשָׂו לְיַעֲקֹב נְאֻם יְהוָה וָאֹהַב
אֶת יַעֲקֹב׃ וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי וָאָשִׂים אֶת הָרָיו שְׁמָמָה
וְאֶת נַחֲלָתוֹ לְתַנּוֹת מִדְבָּר׃

לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי Exod. 20, 5.
אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֹּקֵד עֲוֹן אָבֹת עַל בָּנִים
עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים לְשֹׂנְאָי׃

וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי Zachar. 1, 14. 15.

וְעִצְּבוּ *et constristarunt* | a radice עָצַב 3. pers. praet. Piel cum ו copul.

וַיֵּהָפֵךְ *conversus est* | 3. pers. masc. sing. fut. Niphal cum ו conversivo a radice הָפַךְ *vertit, mutavit, pervertit*, Niphal *vertit se, versus, mutatus est*, pro יִהָפֵךְ, sed radicalis ה abjicit Dagesch, facta ejus compensatione per Zere coll. § 48. 4.

נִלְחַם *pugnavit* | 3. pers. mascul. singul. praet. Niphal a radice לָחַם *edit, comedit.* Niph. *pugnavit, bellavit, impugnavit.*

בָּם *contra hos* | praep. בְּ cum suff. 3. pers. masc. plural. § 89. 3.

Malach. 1, 2. 3.

אָהַבְתִּי *dilexi* | a radice אָהַב 1. pers. sing. praet. Kal. Paulo inferius 2. p. masc. sing. praet. Kal cum suffixo 1. pers. plural., correpta ָ in ֲ coll. § 51.

אֶתְכֶם *vos* | vide § 89. 3.

וָאֹהַב *et dilexi* | 1. pers. sing. fut. Kal pro אאהב, radicis אָהַב. Haec prima persona fut. solummodo formatur ex § 58. 1 et 3. Praepositum est Vau conv. fut., h. l. cum (ָ) ob sequens א, quod Dagesch non admittit cf. § 36. not. III.

שָׂנֵאתִי *odio habui* | a radice שָׂנֵא 1. pers. sing. praet. Kal conf. § 63. not. 1.

וָאָשִׂים *et posui* | thematis שִׂים 1. pers. sing. fut. Kal cum ו convers. fut. [conf. § 61. cum § 36. III.]

שְׁמָמָה *solitudinem* | nom. subst. fem. a radice שָׁמֵם *desolatus est*, etiam transitive.

נַחֲלָתוֹ *possessionem ejus* | נַחֲלָה *possessio, hereditas, sors, fortuna*, nom. fem. cum suff. 3. pers. masc. thematis נָחַל *hereditavit, possidendum accepit, possedit.*

לְתַנּוֹת *domicilia* | plural. constr. a sing. תַּנָּה, rad. תנה arab. *substitit, commoratus est, habitavit.* Praepos. לְ.

Malach. 1, 2. 3. Dilexi vos, inquit Jova. Attamen vos dicitis: quonam argumento apparet amor tuus? Nonne Esavus fuit frater Jacobi? i. J., tamen Jacobum dilexi et Esavum odio habui, et posui montes ejus solitudinem et possessionem ejus domicilia deserti.

Exod. 20, 5. Noli adorare illa (idola) et colere; nam ego Jova Deus tuus sum Deus aemulator, qui parentum culpam etiam in liberis mei osoribus ad tertiam et quartam usque generationem punio.

Zachar. 1, 14. 15. Angelus mecum collo-

Exod. 20, 5.

לא תִשְׁתַּחֲוֶה *noli adorare* | 2. pers. masc. sing. fut. Hithpalel radicis שָׁחָה. De ת transposito conf. § 41. 2. Pro ה, quod juxta § 44. ante ultimam radicalem ponendum fuisset, insertum est (וָ). Coll. § 64, 17.

תָעָבְדֵם *et colere illa* | 2. pers. masc. singular. fut. Hophal תָעֳבַד cum suffix. 3. pers. masc. plural. Abjecta ultimae syllabae vocali ob incrementum finale [§ 54.] subjicitur secundae radicali Schwa simplex. Quum vero duo Schwajim (: т:) efferri nequeant, primum Schwa compositum transit in brevem vocalem eam, quam adjunctam habet, igitur h. l. in (т) Kamez-chatuph. Cf. § 18. 1 et 3.

קַנָּא *aemulator* | a radice קָנָא Kal inus. Piel קִנֵּא *zelavit, invidit, indignatus est;* nom. subst. masc. *consortis impatientem, sua jura studio defendentem* denotans.

פֹּקֵד *qui punio* | partic. praes. Kal rad. פָּקַד *accuratius inspexit*, h. l. cum עַל constructum in malam partem sumitur: *punivit.*

שִׁלֵּשִׁים *ad tertiam generationem* | plur. *generationes triplicatae, nepotes;* Piel שִׁלֵּשׁ (a numerali שָׁלֹשׁ derivatum) *tripartitus est.*

רִבֵּעִים *ad quartam generationem* | plur. *generationes quartatae, pronepotes.*

לְשֹׂנְאָי *mei osoribus* | partic. praes. Kal שֹׂנֵא rad. שָׂנֵא h. l. plur. cum suff. 1. pers. sing. (ַי), cujus (-) ob Pausam transit in (т). Flectitur ex § 81. No. VII.

Zach. 1, 14. 15.

הַדֹּבֵר בִּי *mecum colloquens* | partic. praes. Kal cum articulo [§ 91. 3], radicis דָּבַר. בִּי suffix. 1. pers. sing. cum praep. בְּ vid. § 89. 3.

קְרָא לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת קִנֵּאתִי לִירוּשָׁלַיִם וּלְצִיּוֹן קִנְאָה גְדוֹלָה׃ וְקֶצֶף גָּדוֹל אֲנִי קֹצֵף עַל הַגּוֹיִם הַשַּׁאֲנַנִּים אֲשֶׁר אֲנִי קָצַפְתִּי מְּעָט וְהֵמָּה עָזְרוּ לְרָעָה׃

Nah. 1, 2. 6. אֵל קַנּוֹא וְנֹקֵם יְהוָה נֹקֵם יְהוָה וּבַעַל חֵמָה נֹקֵם יְהוָה לְצָרָיו וְנוֹטֵר הוּא לְאֹיְבָיו׃ לִפְנֵי זַעְמוֹ מִי יַעֲמוֹד וּמִי יָקוּם בַּחֲרוֹן אַפּוֹ חֲמָתוֹ נִתְּכָה כָאֵשׁ וְהַצֻּרִים נִתְּצוּ מִמֶּנּוּ׃

Jes. 1, 24. הוֹי אֶנָּחֵם מִצָּרַי וְאִנָּקְמָה מֵאוֹיְבָי׃

קְרָא *proclama* | imperat. sing. Kal, pro קְרָא, a radice קָרָא verb. לא״, cujus ultima radicalis in imperativo quiescit in (ָ) coll. § 63.

קִנֵּאתִי *zelo* | 1. pers. sing. praet. Kal.

קִנְאָה גְדוֹלָה *zelo ferveo* | קִנְאָה n. fem. *zelotypia*, *aemulatio*, *studium alicujus rei*, *invidia*, a rad. קִנֵּא. גְּדוֹלָה adject. fem. a masc. גָּדוֹל *magnus*, cujus (ָ) abjicitur ob accessum terminationis fem. conf. § 82. 2. Radix גָּדַל.

וְקֶצֶף *iram* | a radice קָצַף *graviter succensuit*, *vehementer iratus est*, nom. subst. masc. *iram ferventem*, *fervorem* denotans.

קֹצֵף *succensus* | part. praes. Kal dictae rad. Paulo inferius est 1. pers. masc. sing. fut. Kal.

הַשַּׁאֲנַנִּים *feroces* | plur. a sing. שַׁאֲנָן adject. *tranquillus*, *secure* et *tranquille habitans*, inde *felix*, it. *insolens*, *secundis rebus ferox*; subst. *insolentia*, *ferocia*. Radix שָׁאַן in Pilel שַׁאֲנַן *tranquillus fuit*.

עָזְרוּ *adjuverunt* | 3. pers. plur. praet. Kal thematis עָזַר *adjuvit*, *opem tulit*.

Nah. 1, 2. 6.

קַנּוֹא *vindex* | nom. subst. sing. a קִנֵּא.

וְנֹקֵם *vindex*, *ultor* | particip. praes. Kal radicis נָקַם *ultus est*, *vindicavit*. Praefigitur copula.

וּבַעַל חֵמָה *et aestu animi irati praeditus* | בַּעַל stat. const. sing. ab absoluto בַּעַל *dominus*, *maritus*. Cum aliis substantivis constructum subinde constituit concretum denominativum et posessivum, e. g. hoc loco: *dominus irae* i. e. *iratus*. Rad. בָּעַל *dominus fuit*, *dominatus est*. חֵמָה *aestus*, *ira*, it. *venenum*; per aphaeresin pro יֶחֱמָה a rad. יָחַם *caluit*, *incaluit*.

quens dixit: proclama haec: sic inquit Jova omnipotens: maximo ferveo zelo pro Hierosolymis et Sione. Sed magnam iram sentio contra gentes feroces. Etenim cum paululum iratus fuissem, mala coacervarunt.

Nah. 1, 2. 6. Vindex est Jova, vindex est Jova et iratus. Ultionem Jova sumturus est de inimicis suis, et vindictam servaturus hostibus suis. Prae indignatione eius quis stabit? in aestu irae ejus quis consistet? aestus ejus liquat ceu ignis, et rupes destruuntur ab eo.

Jes. 1, 24. Heus (inquit Jehova) animum explebo ex inimicis meis, et vindicta fruar ex hostibus meis.

נוֹטֵר scil. אַף *vindictam servaturus* | part. praes. Kal thematis נָטַר *custodivit, servavit.*

זַעְמוֹ *indignatione ejus* | זַעַם *indignatio, ira,* inprimis *de ira Jovae punitiva;* nom. subst. masc., sing. cum suffix. 3. pers. masc. sing. a radice זָעַם *indignatus fuit, punivit,* (causa pro effectu) *detestatus fuit.* Flectitur ex Paradigm. VI. form. נַעַר, h. l. autem Schwa simplex sub gutt. (ע) pro Schwa comp. (-:).

יַעֲמוֹד *stabit* | 3. pers. sing. fut. Kal rad. עָמַד coll. § 48.

יָקוּם *consistet* | 3. pers. sing. fut. Kal thematis קוּם coll. § 61.

בַּחֲרוֹן אַפּוֹ *in aestu irae suae* | חֲרוֹן stat. const. sing. ab absoluto חָרוֹן *aestus,* ad analog. form. פָּקִיד § 81. No. III. Rad. חָרָה *arsit, exarsit ira.*

חֲמָתוֹ *aestus ejus* | חֵמָה h. l. cum suff. 3. pers. masc. sing.

נִתְּכָה *liquat* | 3. pers. fem. sing. praet. Niphal [§ 56.] thematis נָתַךְ *liquavit* Niphal *idem.* Vulgata vertit: *effusa est.*

וְהַצֻּרִים *et rupes* | plural. a sing. צוּר *rupes,* (Schurek et Kibbuz saepe *alternant,*) cum articulo et ו copulativo.

נִתְּצוּ *destruuntur* | 3. pers. plur. praet. Niphal pro נִנְתְּצוּ [§ 56.] a radice נָתַץ *destruxit.* Niph. pass.

Jes. 1, 24.

הוֹי *heus* | est partic. adhortantis: *heu!* complorantis: *ah!* minitantis: *vae!*

אֶנָּחֵם *consolationem accipiam* | 1. pers. sing. fut. Niphal a rad. נחם Piel נִחַם *consolari,* Niphal pass. vel reflexiv.

§ 19.

Reinere Begriffe darüber.

Heiligkeit.

הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט Deut. 32, 4.
אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא׃
לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אַתָּה לֹא יְגֻרְךָ Ps. 5, 5—7.
רָע׃ לֹא יִתְיַצְּבוּ הוֹלְלִים לְנֶגֶד עֵינֶיךָ שָׂנֵאתָ כָּל פֹּעֲלֵי
אָוֶן׃ תְּאַבֵּד דֹּבְרֵי כָזָב אִישׁ דָּמִים וּמִרְמָה יְתָעֵב יְהוָֹה׃

consolationem accepit, inde *ultus est*, quia homo ex vindicta voluptatem et consolationem capit.

מִצָּרַי *ab inimicis meis* | nom. masc. צַר h. l. plural. cum suffix. 1. pers. sing. et praefix. מִן. Radix צָרַר *hostiliter egit.*

וְאִנָּקְמָה *et vindicta fruar* | 1. pers. sing. fut. Niphal cum ה paragogico. Praeformativi vocalis est h. l. Chirek pro Segol coll. § 38. not. 4. Rad. נָקַם.

מֵאוֹיְבָי *ab hostibus meis* | אֹיֵב *hostis*, h. l. plur. cum suff. 1. pers. singular. (ַי), cujus (-) ab Pausam in (ָ) transit [§ 17. 2. c.] et praef. מִן coll. § 89. 1.

§ 19.

Deut. 32. 4.

הַצּוּר *petra*, alii: *creator* | צוּר *creator* (*forma*) est nom. subst. mascul. a radice צוּר *formavit*, h. l. cum articulo. Circellum indicat literam majusculam, de qua conferatur Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 30. cum § 2. not. 4.

תָּמִים *perfectum* | a radice תָּמַם *absolutus*, *completus*, *integer*, *perfectus est*, nom. adject. *perfectus*, *integer*, sensu et *physico* et *morali*.

פָּעֳלוֹ *cujus opus* | פֹּעַל *opus*, imprimis de *operibus Jovae*, *operis merces*, nom. subst. cum suff. 3. pers. masc. sing. vid. Paradig. VI. § 81. Radix פָּעַל *operatus est*, *egit*, *fecit*, *paravit*.

וְאֵין עָוֶל *sine iniquitate* | [§ 115. not. 1.] עָוֶל et עֲוֹל *iniquitas*, *pravitas*, *malitia*; a radice עָוַל Piel עִוֵּל arab. *declinavit*, *propendit in alteram partem*, in specie *lanx*, hinc ad notionem *injustitiae* translatum significat *iniquum fecit*, *injuste egit*.

הוּא conf. § 22. et § 92. 4.

§ 19.

Perfectior de eadem re sententia.

De Sanctitate.

Deut. 32, 4. Creator est, cujus opus perfectum, cujus rationes omnes rectae sunt. Deus fidelis, sine iniquitate, justus et rectus est.

Ps. 5, 5—7. Tu non es Deus, cui improbitas probatur, malus a te hospitio non excipitur. Stulti coram oculis tuis non consistunt, odio prosequeris omnes iniquitatem patrantes. Perdis mendaces; caedis et fraudis cupidos abominatur Jova.

Ps. 5, 5—7.

רֶשַׁע *improbitas* | a radice רָשַׁע (oppos. צָדַק) *injustus, improbus fuit, improbum se gessit,* nom. subst. masc. *improbitatem, injustitiam, iniquitatem, malitiam* denotans.

יְגֻרְךָ *hospitio excipitur* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal יָגוּר [§ 61.], hoc loco ultima defect. Accedit suff. 2. p. masc. singul.; hinc vocalis praeformativi abjicitur, coll. § 61. 3. nota. Radix גור arab. *divertere, deflectere a via,* inde *peregrinatus est, diversatus est in hospitio,* hinc *clientela* et *protectione alicujus frui.*

יִתְיַצְּבוּ *consistunt* | 3. pers. plural. fut. Hithpaël, radicis יָצַב, quod tantum in Hithp. occurrit, *stitit se, constitit, adstitit.*

הוֹלְלִים *stulti* | plural. particip. praes. Kal הוֹלֵל ad formam אֹיֵב coll. § 81. VII. a radice הָלַל *splenduit, nituit,* it. *gloriatus est, insanivit;* hinc participium nonnulli reddiderunt: *insanus, stultus, insipiens,* alii: *inflatus, elatus, insolens.*

שָׂנֵאתָ *odio prosequeris* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal [§ 63. not. 1.] radicis שָׂנֵא.

פֹּעֲלֵי *patrantes* | plural. const. participii praes. Kal פֹּעֵל ad formam אֹיֵב [§ 81. VII.] rad. פָּעַל.

תְּאַבֵּד *perdis* | 2. p. m. sing. fut. Piel a radice אָבַד.

דֹּבְרֵי כָזָב *mendaces, mendacium loquentes* | דֹּבְרֵי pluralis const. part. Kal thematis דָּבַר ad formam אֹיֵב [§ 81. VII]. כָּזָב *mendacium,* it. *res fallax;* nom. subst. sing. a rad. כָּזַב *mentitus est, fefellit.*

אִישׁ־דָּמִים *caedis cupidus* | דָּמִים plur. a sing. דָּם [Parad. II. § 81.] *sanguis.* Conf. § 111. 2.

Ps. 15. יְהוָה מִי יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי יִשְׁכֹּן בְּהַר
קָדְשֶׁךָ׃ הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת
בִּלְבָבוֹ׃ לֹא רָגַל עַל לְשֹׁנוֹ לֹא עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה
וְחֶרְפָּה לֹא נָשָׂא עַל קְרֹבוֹ׃ נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס וְאֶת
יִרְאֵי יְהוָה יְכַבֵּד נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמִר׃ כַּסְפּוֹ לֹא
נָתַן בְּנֶשֶׁךְ וְשֹׁחַד עַל נָקִי לֹא לָקָח עֹשֵׂה אֵלֶּה לֹא
יִמּוֹט לְעוֹלָם׃

וּמִרְמָה *et fraudis* scilic. *cupidus* | nom. subst. fem. a radice רָמָה Piel *fefellit;* cum copula § 90, 1. a. Conferat. de אִישׁ § 111. 2. a.

יְתָעֵב *abominatur* | 3. pers. sing. fut. Piel radicis תָּעַב Piel *abominatus, detestatus est, abominandum reddidit;* pro יְתַעֵּב, quod quidem Dagesch abjectum compensatur per (ָ) § 49.

Ps. 15.

יָגוּר 3. pers. masc. fut. Kal rad. גּוּר vide praeced. §.

בְּאָהֳלֶךָ *in tentorio tuo* | אֹהֶל *tentorium, tabernaculum,* locus ille sanctus, ubi Jovae cultus Davidis tempore celebrabatur (tabernaculum Sioniticum); nom. subst. masc. cum suff. 2. p. masc. singul. ad formam קֹדֶשׁ § 81. VI. et praef. בְּ.

יִשְׁכֹּן *habitabit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal thematis שָׁכַן.

קָדְשֶׁךָ *tibi sacro* | conf. Parad. VI. § 81.

בִּלְבָבוֹ *ex animo* | nom. masc. sing. לֵבָב cum suff. 3. pers. masc. sing. ad formam דָּבָר [§ 81. No. IV.] et praefix. בְּ ex § 18. 1.

רָגַל *obtrectat* | ipsa radix a nomine רֶגֶל *pes,* descendens: *circumambulavit,* inde *calumniatus est, obtrectavit,* quod calumniatores et detrectatores continuo circumambulare atque res ab uno ad alterum deferre solent.

לְשֹׁנוֹ *sua lingua* | לָשׁוֹן *lingua* nom. subst. com. cum suff. ad formam פָּקִיד § 81. No. III. Ultima defect. scripta.

וְחֶרְפָּה *et damnum* | חֶרְפָּה *probrum, opprobrium, ignominia,* a חָרַף *exprobravit, probris affecit.*

קְרֹבוֹ *proximo suo* | קָרוֹב *propinquus,* ratione *loci, temporis, cognationis, affinitatis, societatis, favoris;* cum suffix. ad formam פָּקִיד § 81. No. III. Ultima h. l. defect. Radix קָרַב.

נִבְזֶה *despiciendus, contemtu dignus* | particip. Niphal radicis בָּזָה *contemsit, sprevit,* coll § 64. 1. et § 103. 1.

Ps. 15. Jova, quis excipitur in tentorio tuo? cui licet in monte tibi sacro habitare? integro et virtutis studioso et veritatem ex animo dicenti, lingua sua non obtrectanti, socio suo damnum non inferenti, nec convicia proximo suo ingerenti, abjectum non spernenti, pios honoranti et, quod jurejurando socio suo promisit, non mutanti, pecuniam suam foenori non danti, nec munera contra innocentes accipienti. Haec qui facit, immotus stabit.

נִמְאָס *abjectum* | particip. Niphal rad. מָאַס *abjecit, rejecit, respuit, sprevit, contemsit.*

אֶת־יִרְאֵי *timentes* | יִרְאֵי plur. const. ad formam זָקֵן [§ 81. V.], a sing. יָרֵא *timens*, nom. adject. radicis יָרֵא.

יְכַבֵּד *honoravit* | 3. p. masc. sing. Piel a rad. כָּבֵד.

נִשְׁבַּע *juravit* | 3. p. masc. sing. praet. Niphal rad. שָׁבַע.

לְהָרַע *socio suo* | רֵעַ pro רֵעַ *socius*, cum articulo [§ 21.] et praep. לְ. Alii, qui verbum reddunt per: *ut affligat se*, habent pro infinitivo Hiphil radicis רָעַע *fregit, confregit, contrivit*. Hiphil הָרַע [coll. § 57.] *facere malum, male agere, malo afficere.*

יָמִיר *mutat* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil radicis מור Hiphil הֵמִיר *mutavit, commutavit*, verb. ע״ו, cujus media radicalis (ו), cum (י) in Hiphil permutata, quiescit in Chirek et vocalis praeform. elevatur in analogam longam (ָ) juxta § 61.

כַּסְפּוֹ *pecuniam suam* | כֶּסֶף ad formam מֶלֶךְ [§ 81. VI.] cum suff. 3. pers. masc. sing.

בְּנֶשֶׁךְ *foenori* | נֶשֶׁךְ *foenus, usura*, nom. subst. masc. a radice נָשַׁךְ *momordit, in usuram datus est.* Praefigitur בְּ.

וְשֹׁחַד *et munus* | שֹׁחַד *munus*, nom. subst. sing. a rad. שָׁחַד *donavit, munus dedit.*

עַל־נָקִי *contra innocentem* | נָקִי *mundus, purus, innocens*, nom. adject. a radice נָקָה *mundus, purus, innocens, impunis fuit.*

לֹא לָקָח *non accipit* | ipsa radix hoc loco in Pausa. § 17. 2. c.

אֵלֶּה *haec* | plural. pron. demonstr. § 26.

יִמּוֹט *movebitur* | 3. pers. masc. singul. futur. Niphal radicis מוֹט Kal et Niphal *moveri, dimoveri, nutare, vacillare* coll. § 61.

עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם גְּבַר תָּמִים Ps. 18, 26. 27.
תִּתַּמָּם׃ עִם נָבָר תִּתְבָּרָר וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל׃

§ 20.

Gerechtigkeit.

וַיְהִי כָּל יְמֵי חֲנוֹךְ חָמֵשׁ וְשִׁשִּׁים Genes. 5, 23. 24.
שָׁנָה וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה׃ וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים
וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים׃

לָכֵן אַנְשֵׁי לֵבָב שִׁמְעוּ לִי חָלִלָה Job. 34, 10—12.
לָאֵל מֵרֶשַׁע וְשַׁדַּי מֵעָוֶל׃ כִּי פֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם לוֹ

Ps. 18, 26. 27.

חָסִיד *benignus*, *pius*, *sanctus*, *virtutis studens*, nomen adjectivum a radice חָסַד.

תִּתְחַסָּד *te pium geris* | 2. pers. masc. sing. fut. Hithpael radicis חָסַד *benignus fuit*, Hithpael *se benignum, pium exhibuit.* Ultima habet Patach, quod ob Pausam h. l. mutatum est in Kamez coll. § 41 not. 1.

גְּבַר תָּמִים *integrum* | גְּבַר i. q. גֶּבֶר *vir*, *mas*, *homo*, nom. subst. masc. forma chaldaica. Ceterum conf. § 111. 2. a.

תִּתַּמָּם *te geris integrum* | 2. p. m. sing. fut. Hithpael; ת praeformat. se exhibet in sequenti ת per Dagesch forte ex § 41. 2. b. Ceterum etiam hic pro (‥) positum (-) idque ob Pausam in Kamez mutatum est, § 41 not. 1. Rad. תָּמַם Hithpael *integrum praestitit*, *exhibuit se.*

תִּתְבָּרָר *purus es.* | 2. p. masc. sing. fut. Hithp. cum (-) in ultima coll. § 49. a rad. בָּרַר *separavit*, hinc *purgavit*, *polivit*, *probavit*, *exploravit.* Hithpael *purus fuit*, *purum se praestitit.* Antecedens נָבָר *purus*, est particip. Niphal pro נִבְרָר, sed abjicitur media radicalis et vocalis praeform. (-) ex § 57. 6. elevatur in analogam longam (ᴛ).

עִקֵּשׁ *perverso* | a rad. עָקַשׁ *pervertit*, *subvertit*, adjectiv. *perversus.*

תִּתְפַּתָּל *tortuosus agis* | 2. p. m. sing. fut. Hithpael cum (-) in ultima, a rad. פָּתַל Niphal *luctatus est*, *distortus*, *contortus est.* Hithp. *tortuosum*, *perversum se exhibuit.*

§ 20.

Gen. 5, 23. 24.

יְמֵי coll. § 84.

חָמֵשׁ *quinque* | numerale card. fem. sing. § 85. 1. et not.

Ps. 18, 26. 27. Erga pium te geris pium, erga integrum te geris integrum, purus cum puro, tortuosus cum perverso agis.

§ 20.

De Justitia.

Gen. 5, 23. 24. Trecentos sexaginta quinque annos Chanoch vivendo complevit. Vita hac summa cum pietate exacta, non fuit amplius in terris, a Deo quippe sublatus.

Job. 34, 10—12. Nunc viri sapientes audite me; absit a Deo, ut injuste, et ab omnipotente, ut

שִׁשִּׁים *sexaginta* | numeral. card. plural. ex sing. fem. שֵׁשׁ *sex* § cit. 3.

שָׁנָה *annus* | coll. §. 118. 2 et 3.

וּשְׁלֹשׁ *tres* | num. card. fem. sing. constructum absoluti שָׁלֹשׁ formae פָּקִיד coll. § 81. III. Copula ex § 90. 1. a.

מֵאוֹת *centum* | plural. ex sing. מֵאָה coll. § 85.

וְאֵינֶנּוּ *et nullus fuit* | אַיִן [§ 81. VI. et § 123, 2.] cum suffixo 3. pers. masc. sing. [§ 23. 5. et § 25.] et cum praefixo וְ.

Job. 34, 10—12.

אַנְשֵׁי *viri* | plural. const. a sing. אִישׁ coll. § 84.

שִׁמְעוּ *audite* | imper. masc. plural. Kal rad. שָׁמַע.

חָלִילָה et חָלִלָה *absit* | vulgo adverb., proprie est nomen חָלִיל (a radice חָלַל) *profanum*, cum ה paragogico, de quo § 70. 5. not.

לָאֵל *a Deo* | conf. § 89. 1. b.

וְשַׁדַּי *et ab omnipotente* | שַׁדַּי est plural. majest. § 112. 2. a sing. שַׁד *potens*, thematis שָׁדַד *vastavit*, *devastavit*, *perdidit*, arab. *valuit potentia*, *eminuit*. De forma pluralis conferat. § 77. 2. b.

יְשַׁלֶּם־ *retribuit* | 3. p. masc. sing. fut. Piel יְשַׁלֵּם radicis שָׁלַם *integer*, *incolumis*, *salvus fuit*, *completus*, *perfectus est*, *pacem habuit vel coluit*. Piel *perfecit*, *rependit*, *retribuit*. Zere ultimae ob tonum per Makkeph ablatum corripitur in (··) coll. § 17. 1.

וּכְאֹרַח אִישׁ *juxta viam viri* | אֹרַח *via*, cum praefixis כּ et וְ § 90. 1. a.

יַמְצִאֶנּוּ *invenire facit eum* | 3. p. masc. sing. fut. Hiphil

וּכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִאֶנּוּ׃ אַף אָמְנָם אֵל לֹא יַרְשִׁיעַ וְשַׁדַּי
לֹא יְעַוֵּת מִשְׁפָּט׃

Ps. 18, 21—25. יִגְמְלֵנִי יְהוָה כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב
לִי׃ כִּי שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי׃ כִּי
כָל מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי וְחֻקֹּתָיו לֹא אָסִיר מֶנִּי׃ וָאֱהִי תָמִים
עִמּוֹ וָאֶשְׁתַּמֵּר מֵעֲוֹנִי׃ וַיָּשֶׁב יְהוָה לִי כְצִדְקִי כְּבֹר יָדַי
לְנֶגֶד עֵינָיו׃

Ps. 7, 7—14. קוּמָה יְהוָה בְּאַפֶּךָ הִנָּשֵׂא בְּעַבְרוֹת

יַמְצִיא h. l. defective script. cum suffixo 3. pers. masc. sing. (§ 23. 5.) Radix מָצָא *invenit, consecutus est, potitus est.* Hiphil *invenire fecit, tradidit, obtulit.*

יַרְשִׁיעַ *injuste agit* | 3. pers. sing. fut. Hiphil radicis רָשַׁע [§ 50.]

יְעַוֵּת *pervertit* | 3. pers. masc. sing. fut. Piel rad. עָוַת Piel *pervertit, invertit, incurvavit.*

Ps. 18, 21—25.

יִגְמְלֵנִי *rependit mihi* | 3. pers. masc. sing. fut. יִגְמֹל cum suff. 1. pers. masc. sing. [§ 54] a rad. גָּמַל *tribuit*, inpr. *bonum*, hinc *benefecit;* tum *bonum* pro *malo*, et *malum* pro *bono tribuit*, hinc *retribuit, compensavit.*

כְּצִדְקִי *pro integritate mea* צֶדֶק cum suff. 1. pers. masc. ad formam סֵפֶר coll. § 81. VI. et praefixo כְּ.

כְּבֹר *pro puritate* | sing. const. ab absoluto בֹּר.

יָשִׁיב *retribuit* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil [§ 61.] radicis שׁוּב.

מֵאֱלֹהָי *a Deo meo* | אֱלֹהִים cum suff. 1. p. sing. (ַי), h. l. in Pausa (§ 17. 2. c.) et praefixo מִן [§ 89. 1.].

מִשְׁפָּטָיו *ejus statuta* | מִשְׁפָּט *judicium, locus judicii, processus judicialis, sententiae latio et executio, causa judicanda, lex, jus, justum* etc. h. l. plural. cum suff. 3. pers. sing. ad formam עוֹלָם § 81. III. Rad. שָׁפַט *judicavit, judicia exercuit* etc.

לְנֶגְדִּי *coram me* | נֶגֶד natura sua subst., *anterior pars*, cum לְ praepositionem constituit: *coram, in conspectu, e regione, contra;* h. l. cum suff. coll. § 81. VI.

וְחֻקֹּתָיו *et praecepta ejus* | plural. cum suff. a sing. חֻקָּה *lex, praeceptum,* radicis חָקַק.

אָסִיר *removebam* | 1. pers. singular. fut. Hiphil [§ 61.] a radice סוּר.

perverse agat. Nam homini pro meritis retribuit, et pro factis ejus rependit ei. Profecto Deus non injuste agit, nec jus pervertit.

Ps. 18, 21—25. Jova rependit mihi pro integritate mea, retribuit mihi pro puritate mea; nam ego servavi vias Jovae et a Deo meo non aberravi. Omnia statuta ejus mihi ante oculos versabantur, et praecepta ejus a me non removebam. Atque eram integer, ei addictus, et cavebam mihi, ne inique agerem. Hinc retribuit mihi pro integritate mea, pro puritate mea, quam respicit.

Ps. 7, 7—14. Surge Jova in ira tua, effer te contra furores hostium meorum, et evigila mei

וָאֱהִי *atque eram* | 1. pers. fut. Kal per apocopen pro אֶהְיֶה coll. § 64. not. I. 3. e. cum ו conv. futur. h. l. cum (ָ) ob seq. guttural. § 36. III.

וָאֶשְׁתַּמֵּר *et cavebam* | 1. pers. sing. fut. Hithpael radicis שָׁמַר cum ו convers. fut. De ת praeformat. transposito conf. § 41. 2. a.

מֵעֲוֹנִי *a mea iniquitate* | עָוֹן et עָווֹן *perversitas*, *iniquitas*, *pravitas*, a radice עָוָה *perversus*, *iniquus fuit*, *inique*, *perverse egit*; cum suffixo 1. p. s. et praef. מִן § 89. 1. Latet in his verbis singularis hebraismus, ex breviloquentia ortus, pro מֵאֲשֶׁר עָווֹן לִי *cavique*, *quod reum me peragere potuisset.* Conf. ad hunc locum Rosenm. Schol.

Ps. 7, 7—14.

קוּמָה *Surge* | imperat. sing. Kal cum ה paragogico [coll. § 36. IV. 11.] Radix קוּם verb. ע״ו, de quo § 61.

בְּאַפֶּךָ *in ira tua* | אַף per syncopen pro אַנְף § 12. 2. *nasus*, metaph. *ira*, *indignatio*, *tristitia*; cum suff. 2. pers. masc. sing. ad analogiam formae יָם [coll. § 81. No. VIII.] et praef. בְּ. Radix אָנַף *spiravit*, *iratus fuit.*

הִנָּשֵׂא *effer te* | imperat. sing. Niphal thematis נָשָׂא verb. ל״ה, de quo § 63.

בְּעַבְרוֹת *contra furores* | plural. construct. a singul. עֶבְרָה *fervor*, *impetus fervidus*, *excandescentia*, *indignatio*, *ira*; nomin. femin. ad analogiam formae חֶרְפָּה vid. § 83. C. Radix עָבַר *transiit*, Hithp. *iratus fuit.* De variis hujus vocis interpretationibus conferant. Rosenmüll. Schol.

צוֹרְרָי וְעוּרָה אֵלַי מִשְׁפָּט צִוִּיתָ׃ וַעֲדַת לְאֻמִּים תְּסוֹבְבֶךָּ
וְעָלֶיהָ לַמָּרוֹם שׁוּבָה׃ יְהוָה יָדִין עַמִּים שָׁפְטֵנִי יְהוָה
כְּצִדְקִי וּכְתֻמִּי עָלָי׃ יִגְמָר־נָא רַע רְשָׁעִים וּתְכוֹנֵן צַדִּיק
וּבֹחֵן לִבּוֹת וּכְלָיוֹת אֱלֹהִים צַדִּיק׃ מָגִנִּי עַל אֱלֹהִים
מוֹשִׁיעַ יִשְׁרֵי לֵב׃ אֱלֹהִים שׁוֹפֵט צַדִּיק וְאֵל זֹעֵם בְּכָל

צוֹרְרָי *meorum hostium* | plural. cum suffix. 1. pers. com. (coll § 81. VII.) a singular. צוֹרֵר *hostis*, natura sua part. praes. radicis צָרַר *hostiliter egit.* Patach suff. ob Pausam in (◌ָ) mutatur juxta § 17. 2. c.

וְעוּרָה *et evigila* | imperat. singular. Kal cum ה paragogico (coll. § 36. not. IV.) thematis עוּר *excitare*, it. *excitare se, excitari, evigilare, expergisci*, verb. ע״ו, de quo § 61. Ceterum etiam ad hanc vocem conf. Rosenmüll. Scholia.

צִוִּיתָ *praecepisti* | 2. pers. masc. sing. praet. Piel radicis צִוָּה verb. ל״ה, cujus tertia radicalis ה, cum Jod permutata, accedente afformativo ת, h. l. in Chirek, quiescit § 64. 2. et observ. III.

וַעֲדַת *et coetus* | status const. sing. ad formam שָׁנָה § 83. B. a nomine עֵדָה *congregatio, conventus, coetus.* Radix יָעַד *constituit*, inprimis *certum locum* vel *tempus.* Copula cum (◌ַ) ex § 18. 2.

לְאֻמִּים *gentium* | plural. a sing. לְאֹם *populus, gens*, ad formam חֹק § 81. VIII.

תְּסוֹבְבֶךָּ *te circumdat* | 3. pers. fem. sing. Poel תְּסוֹבֵב cum suff. 2. pers. masc. sing. (forma cum Nun epenthetico, quod per Dagesch compensatur in ךָּ coll. § 23. 5.) thematis סָבַב *cinxit, circumdedit*, verb. med. geminatae ע״ע, de quo conf. § 57. 7. cum § 43.

וְעָלֶיהָ *super illum* | עָלֵי plural. cum suff. 3. p. fem. sing. a nomine עָל, cujus vero sing. constructus et plural. naturam praepositionis acceptat § 89. 4. Praefigitur copula.

לַמָּרוֹם *in locum sublimem* | nom. masc. sing. *altum, altitudo, locus altus*, cum praep. לְ et excluso articulo § 89. 1. Radix רוּם *altum esse.*

שׁוּבָה *revertere* | imperat. sing. Kal cum ה paragog. § 36. IV. a radice שׁוּב verb. ע״ו, de quo § 61.

יָדִין *judicat* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal radicis דִּין raro דּוּן *judicavit*, verb. ע״י, cujus media radicalis (י) ex § 62. in Chirek quiescit et praeform. vocalis (◌ַ) in (◌ָ) producitur, coll. § 61. 3.

caussa; jus praecepisti. Coetus gentium te circumdat, super illum in locum sublimem revertere. Jova gentes judicat; mihi quoque, Jova, jus dic, pro justa mea caussa et integritate mea. Finiatur malitia impiorum, bonum vero stabilias, Deus juste, qui corda et renes exploras. Deus me protegit clypeo suo, qui probos juvat. Deus est judex justus et Deus quotidie iratus. Sin animum non

עַמִּים *gentes* | pluralis a singular. עַם et עָם, ad formam יָם § 81. VIII.

שָׁפְטֵנִי *mihi jus dic* | imp. sing. Kal שְׁפֹט cum suff. 1. pers. sing. conf. § 53. Radix שָׁפַט *judicavit, judicia exercuit, sententiam tulit* et *executus est.*

כְּצִדְקִי *pro justa mea causa* | צֶדֶק *justitia, jus, res justa* etc. nom. subst. fem. cum suff. 1. pers. sing. ad formam סֵפֶר [§ 81. VI.] et cum כְּ praef. Radix צָדַק.

וּכְתֻמִּי *et pro integritate mea* | תֹּם *integritas, perfectio*, it. *integer, perfectus;* cum suffixo 1. pers. sing. ad formam חֹק § 81. VIII. et cum praefixis כְּ et וּ coll. § 90. 1. a. Rad. תָּמַם *absolutus, completus, perfectus est* etc.

עָלָי praepos. עֲלֵי h. l. cum suff. 1. sing. (ַ־י), cujus Patach ob Pausam in Kamez producitur. Sequens versus vid. supra § 15.

מָגִנִּי *clypeo suo* | מָגֵן *clypeus, scutum*, propr. partic. Hiphil a radice גָּנַן *protexit, obtexit*, verb. ע״ע [de quo § 57.] cum suff. 1. pers. ad analogiam אֵם § 81. VIII.

מוֹשִׁיעַ *qui juvat* | partic. Hiphil a rad. ישע Hiphil הוֹשִׁיעַ *liberavit, eripuit, opitulatus est, servavit*, verb. פ״י et tert. gutt. hinc prima rad. (י), in Hiphil cum ו permutata, quiescit in Cholem ex § 59. 2. De Patach furt. conf. § 50.

יִשְׁרֵי־לֵב *probos* | plural. const. ad formam דָּבָר coll. § 81. IV. a sing. יָשָׁר *rectus, justus, probus.* Rad. יָשַׁר.

שׁוֹפֵט *judex* | part. praes. Kal thematis שָׁפַט.

זֹעֵם *iratus* | partic. praes. a radice זָעַם *spumavit*, hinc *indignatus fuit, detestatus fuit, sprevit.*

יָשׁוּב *mutat* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal radicis שׁוּב verb. ע״וּ, cujus media radicalis in Schurek quiescit et praeformativi vocalis (-) in (т) elevatur, coll. § 61. 2. 3.

חַרְבּוֹ *gladium suum* | חֶרֶב *gladius, culter, scalprum, ensis.* nom. subst. fem. cum suffixo 3. pers. masc. ad formam מֶלֶךְ § 81. VI. Rad. חָרַב *secuit, excidit*, it. *excisus est.*

יום ׃ אם לא יָשׁוּב חַרְבּוֹ יִלְטוֹשׁ קַשְׁתּוֹ דָרַךְ וַיְכוֹנְנֶהָ ׃
וְלוֹ הֵכִין כְּלֵי מָוֶת חִצָּיו לְדֹלְקִים יִפְעָל ׃

§ 21.

Wahrhaftigkeit.

לֹא אִישׁ אֵל וִיכַזֵּב וּבֶן אָדָם וְיִתְנֶחָם Numer. 23, 19.
הַהוּא אָמַר וְלֹא יַעֲשֶׂה וְדִבֶּר וְלֹא יְקִימֶנָּה ׃
וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר וְלֹא 1. Sam. 15, 29.
יִנָּחֵם כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם ׃

יִלְטוֹשׁ *acuit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal. thematis לָטַשׁ *acuit.*

קַשְׁתּוֹ *arcum suum* | קֶשֶׁת *arcus*, metaph. *iris;* nom. fem. cum suffixo 3. person masc. ad analogiam formae יוֹנַקְתּ § 83. D.

דָּרַךְ *tendit* | ipsa radix: *calcavit*, *ivit*, *processit*, *tetendit*, scilic. *arcum.*

וַיְכוֹנְנֶהָ *et aptat eum* | 3. pers. masc. sing. fut. יְכוֹנֵן Pilel [§ 61. coll. § 44.] cum suffixo 3. pers. fem. sing. [§ 51. et 54.] et Vau convers. Rad. כּוּן *aptare*, *parare* etc.

וְלוֹ *et sibi* | praepos. cum suff. 3. pers. masc. sing. et copula coll. § 89. 3.

הֵכִין *parat* | h. l. 3. pers. sing. Hiphil. Est verbum ע״וּ, cujus media rad. in Chirek quiescit, et vocalis praeformativi Chirek in analogam longam mutatur, vid. § 61.

כְּלֵי־ *instrumenta* | plural. construct. a sing. absol. כְּלִי *vas*, *suppellex*, *vestis*, *instrumentum*, nom. subst. mascul. a radice כָּלָה *perfectus*, *finitus est*, juxta § 75. V. derivatum. Flectitur ex forma פְּרִי § 81. VI.

מָוֶת *letifera*, propr. *mortis* | nom subst. masc. a radice מוּת *mortuum esse.*

חִצָּיו *sagittas suas* | plur. cum suffix. 3. pers. masc. sing. ad formam אֵם [§ 81. VIII.] a sing. חֵץ *sagitta*, *telum*, metaph. *fulmen*, a rad. חָצַץ *discidit*, *divisit.*

לְדֹלְקִים *ardentes* | part. praes. Kal plural. a sing. דֹּלֵק ad analogiam formae אֹיֵב [§ 81. VII.]. Radix דָּלַק *arsit*, *accensus fuit.*

יִפְעָל *facit* | a radice פָּעַל 3. pers. masc. singular. fut. Kal יִפְעַל coll. § 48. Patach ob Pausam in Kamez transit § 17. 2. c.

mutat, gladium suum acuit, arcum tendit et aptat, sibique parat instrumenta letifera, sagittas suas facit ardentes.

§ 21.

De Veracitate.

Numer. 23, 19. Deus non homo est, qui mentiatur, non homine natus, quem poeniteat. Num ille aliquid diceret, quod non faceret? num promitteret, quod non impleret?

1. Sam. 15, 29. Neque enim verissimus Israelitarum Deus mentitur, neque eum consilii poenitet, quippe non hominem, quem possit consilii poenitere.

§ 21.

Num. 23, 19.

וִיכַזֵּב *Ut mentiatur* | 3. pers. masc. sing. fut. Piel thematis כִּזֵּב Piel *mentitus est.* De copula cum Chirek videat. § 90. a.

וְיִתְנֶחָם *ut eum poeniteat* | 3. pers. masc. sing. Hithpael radicis נחם Niphal *consolatus est*, *poenituit*; pro יִתְנַחֵם. Sed ex § 41. observ. 1. ultima Hithpael etiam (-) habet, quod, quum h. l. ob Pausam in Kamez transeat, praecedentem etiam vocalem (-) in Segol immutat. Vid. Gesen. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 98. obs. 2.

הַהוּא *Num ille* | pronom 3. pers. de quo § 22. not. 2.; h. l. praepositum est ה interrogat. conf. § 88. 1.

יַעֲשֶׂה *faceret* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal radicis עָשָׂה verb. ל״ה et primae gutt. conf. § 48. et 64.

וְדִבֶּר *num promitteret* | 3. pers. masc. singular. praet. Piel rad. דָּבַר. Hoc verbum cum nonnullis aliis, quae § 39. 2. observ. notata sunt, habet Segol pro Zere in ultima.

יְקִימֶנָּה *impleret* | 3. pers. masc. singular. fut. Hiphil יָקִים cum suff. 3. pers. fem. singular. de quo videat. § 23. 5. Vocalis praeform. ob tonum descendentem abjicitur, coll. § 61. 3. not. Rad. קוּם.

1. Sam. 15, 29.

נֵצַח *Verissimus* | stat. const. sing. [vid. Paradig. VI. § 81.] ab absoluto נֵצַח *firmitas*, *veritas*, *aeternitas*; hoc loco abstractum pro concreto: *verissimus*, *veracissimus*, a rad. נצח *sincerus*, *fidelis fuit.*

Jes. 65, 16. אֲשֶׁר הַמִּתְבָּרֵךְ בָּאָרֶץ יִתְבָּרֵךְ בֵּאלֹהֵי אָמֵן
וְהַנִּשְׁבָּע בָּאָרֶץ יִשָּׁבַע בֵּאלֹהֵי אָמֵן כִּי נִשְׁכְּחוּ הַצָּרוֹת
הָרִאשֹׁנוֹת וְכִי נִסְתְּרוּ מֵעֵינָי׃

Ps. 33, 4. יָשָׁר דְּבַר יְהוָה וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה׃

Jes. 40, 8. יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ וּדְבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם
לְעוֹלָם׃

Numer. 22, 38. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל בָּלָק הִנֵּה בָאתִי
אֵלֶיךָ עַתָּה הֲיָכֹל אוּכַל דַּבֵּר מְאוּמָה הַדָּבָר אֲשֶׁר יָשִׂים
אֱלֹהִים בְּפִי אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃

Numer. 23, 12. וַיַּעַן וַיֹּאמַר הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יָשִׂים
יְהוָה בְּפִי אֹתוֹ אֶשְׁמֹר לְדַבֵּר׃

יְשַׁקֵּר *mentitur* | 3. pers. masc. singular. fut. Piel thematis שָׁקַר.

יִנָּחֵם *poenitet* | 3. pers. masc. sing. fut. Niphal rad. נחם. In fine vers. est infinitiv. Niph. cum לְ.

Jes. 65, 16.

הַמִּתְבָּרֵךְ *Qui bene precari aliis voluerit* | partic. Hithpael cum articulo rad. בָּרַךְ, de qua videat. § 49. Paulo post 3. pers masc. sing. Hithpael.

בֵּאלֹהֵי plural. const. ab absol. אֱלֹהִים cum praef. בְּ, h. l. cum Zere ex § 15. 1. a. coll. § 18. 2.

אָמֵן *fidum* | nom. subst. *fides*, *veritas*, adverb. *vere*, *ita*, *fiat*. Radix אָמַן.

וְהַנִּשְׁבָּע *et qui juraverit* | a themate שָׁבַע *juravit*, particip. Niph. cum articulo et וְ copul. Paulo post 3. pers. masc. sing. fut. Niphal.

Ps. 33, 4.

מַעֲשֵׂהוּ *Opus ejus* | nom. singular. מַעֲשֶׂה cum suff. 3. pers. sing. ad analogiam formae חֹזֶה coll. § 81. IX. et 79. 3. Rad. עָשָׂה.

בֶּאֱמוּנָה *in veritate* | nom. fem. cum בְּ, h. l. cum Segol ex § 18. 2. Rad. אָמַן.

Jes. 40, 8.

יָבֵשׁ *Exarescit* | ipsa radix coll. § 31. c. 1.

חָצִיר *gramen* | nom. masc. sing. a rad. חָצַר arab. *viruit*.

Jes. 65, 16. Qui bene precari aliis voluerit in terra, faciet hoc per Deum fidum. Et qui juraverit in terra, per Deum fidum jurabit; priorum enim calamitatum erit oblivio, auferentur e conspectu meo.

Ps. 33, 4. Promissa Jovae non sunt fallacia, et fideliter praestat, quae promisit.

Jes. 40, 8. Exarescit gramen, decidit flos, dicta vero Dei nostri stabunt in aeternum.

Numer. 22, 38. Respondit Bileamus: veni quidem ad te, sed nihil loquar, nisi quod Deus mihi suggesserit.

Numer. 23, 12. Hic vero respondit: nonne mihi studiose eloquenda sunt, quae Jova suggessit?

נָבֵל *decidit* | ipsa radix coll. § 31. c. 1.

צִיץ *flos* | nom. masc. *bractea, lamina splendens*, 2) *flos*; a rad. צִיץ *splendere, emicare, florere, efflorescere.*

יָקוּם *stabunt* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal a rad. קוּם coll. § 61.

Num. 22, 38.

בָּאתִי *Veni* | 1. pers. sing. praet. Kal a radice בּוֹא *venire*; verb. ע״וֹ, cujus med. rad. cum א permutata juxta § 61. ב in (ָ) quiescit.

הֲיָכֹל אוּכַל *num possum* | הֲיָכֹל infinitivus absolut. cum ה interrogat. [§ 88. 1.] Sequens est 1. pers. singular. fut. Hophal radicis יָכַל, verbi פ״י, de quo § 59. Futurum Hophal adhibetur pro futuro Kal. Ceterum de usu infinit. absoluti videatur § 100.

דַּבֵּר *eloqui* | infin. Piel rad. דָּבַר. Paulo inferius est 1. pers. sing. fut. Piel.

יָשִׂים *indidit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal a radice שִׂים coll. § 62.

בְּפִי *ori meo* | nom. sing. פֶּה cum suff. 1. pers. sing. coll. § 84. Praefigitur בְּ.

Num. 23, 12.

וַיַּעַן *Respondit* | 3. pers. masc. sing. fut. per apocopen pro יַעֲנֶה [coll. § 64. 4. et observ. I. 2. d.] radicis עָנָה *respondit, exaudivit, testificatus est* etc. Praefigitur ו convers. fut.

וַיַּרְא בִּלְעָם Numer. 24, 1—4. כִּי טוֹב בְּעֵינֵי
יְהוָה לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם
לִקְרַאת נְחָשִׁים וַיָּשֶׁת אֶל הַמִּדְבָּר פָּנָיו׃ וַיִּשָּׂא בִלְעָם
אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לִשְׁבָטָיו וַתְּהִי עָלָיו
רוּחַ אֱלֹהִים׃ וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר נְאֻם בִּלְעָם בְּנוֹ בְעֹר
וּנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֻם הָעָיִן׃ נְאֻם שֹׁמֵעַ אִמְרֵי אֵל אֲשֶׁר
מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם׃

אֶשְׁמֹר | 1. pers. sing. fut. Kal thematis שָׁמַר *custodivit, servavit, asservavit, reservavit, observavit.*

Numer. 24. 1—4.

וַיַּרְא *Cum videret* | a radice רָאָה 3. pers. sing. fut. Kal cum ו convers. ex integro יִרְאֶה per apocopen juxta § 64. 4. et observ. I. 2. b. et c. formata.

לְבָרֵךְ *ut bene precaretur* | infin. Piel cum לְ pro בָּרֵךְ, sed ר abjicit Dagesch defectusque hic per Kamez compensatur ex § 49. 3. Radix בָּרַךְ.

וְלֹא כְּפַעַם־בְּפַעַם *non amplius, sicuti antea* | פַּעַם plural. פְּעָמִים *pedes, gressus, vices, ictus,* h. l., ubi substantivum repetitur cum praepos. בְּ, *sicut hac vice, vice prima.* Radix פָּעַם *concussit, pulsavit, impulit, agitavit.*

לִקְרַאת *obviam* | natura sua infinitivus fem. const. cum praep. לְ per Syriasmum pro לִקְרָאת a radice קָרָא *occurrit, evenit,* cujus infin. fem. est קִרְאָה uti יִרְאָה, de quo supra § 16., vulgo praepositio: *in occursum, obviam.*

נְחָשִׁים *auguria* | plural. a singul. נַחַשׁ *omen, augurium, quod aliquis captat;* ad analogiam formae נַעַר § 81. VI. Radix נָחַשׁ tantum in Piel נִחֵשׁ *ex serpentibus omina captavit,* quae ratio ὀφιομαντεία appellatur; 2) *auguratus est, observavit, exploravit, expertum habuit.*

וַיָּשֶׁת *convertit* | a radice שִׁית *ponere,* hoc loco cum פָּנִים *faciem convertere ad aliquid;* 3. pers. masc. singular. fut. apocop. יָשֵׁת [§ 62.] cum ו conversiv. fut., quod cum tonum retrahat juxta § 17. 1. coll. § 36. III., (‥) in (ֶ) corripitur.

הַמִּדְבָּר *desertum* | nom. substant. masc. *desertum, locus incultus, quo pecora ad pascua duci solent,* qualis est lat.

Numer. 24, 1—4. Cum autem Bileamus videret, Jovam velle, ut bene precaretur Israeli, non amplius, sicuti antea fecerat, abiit ad auguria captanda. Sed facie versus desertum conversa prospexit ad Israelitas secundum tribus suas tendentes, et divino spiritu afflatus carmen infit his verbis. Dicit Bileamus, filius Beoris, dicit vir, cui oculus apertus est. Dicit, qui verba audit divina, qui visa Dei summi vidit, cui prolapso oculi retecti sunt.

saltus; cum articulo. Radix דָּבַר in genere chald. *duxit*, arab. *ductus est*, spec. *locutus est* etc.

וַיִּשָּׂא *et elevavit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal cum ו convers. fut. a radice נָשָׂא *tulit*, *attulit*, *extulit*, *elevavit*, h. l. cum עֵינָיו *suos oculos elevavit*, *ut videret*; verb. פ״ן et ל״א [§ 65.] hinc prima radicalis (נ) abjecta juxta § 56. per Dagesch forte compensatur, et ultima (א) ex § 63. in (ָ) quiescit.

שֹׁכֵן *tendentes*, propr. *habitantes* | partic. praes. Kal a rad. שָׁכַן et שָׁכֵן *habitavit*, *inhabitavit*, *mansit*, *resedit*, *cubuit*.

לִשְׁבָטָיו *secundum tribus suas* | plural. שְׁבָטִים cum suffix. 3. pers. sing. a nomine sing. שֵׁבֶט et שֶׁבֶט *virga*, *baculus*, *sceptrum*; *tela*, *spicula*, *tribus*. Praefigitur לְ.

וַתְּהִי *et fuit* | 3. pers. fem. sing. fut. apocop. תְּהִי pro תִּהְיֶה coll. § 64. 4. et observ. I. 2. c.; cum ו conv. fut. Rad. הָיָה.

מְשָׁלוֹ *carmen* | מָשָׁל *similitudo*, *proverbium*, *sententia*, *parabola*, *carmen*; ad formam דָּבָר coll. § 81. IV. cum suff. 3. pers. sing. masc. Rad. מָשַׁל *parabola usus est*, *parabolice locutus est*.

נְאֻם *dicit* | partic. pass. sing. const. ab absoluto נָאֻם *effatum*, quod nom. *oraculis* proprium. Rad. נָאַם *mussitavit*, *dixit voce submissiore*.

שְׁתֻם *apertus* | part. pass. sing. const. ab absoluto שָׁתוּם ad formam פָּקִיד [§ 81. III.] Radix שָׁתַם chald. *perforavit* indeque *aperuit*.

שֹׁמֵעַ *qui audit* | partic. praes. Kal thematis שָׁמַע coll. § 50. 1. et not.

אִמְרֵי־ *verba* | pluralis const. a sing. אֵמֶר *verbum*, *sermo*, *effatum*, *promissio*, ad analogiam formae סֵפֶר § 81. VI.

§ 22.

Allgüte.

Ps. 104. בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד
הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ׃ עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם
כַּיְרִיעָה׃ הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו הַשָּׂם עָבִים רְכוּבוֹ
הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ׃ עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו
אֵשׁ לֹהֵט׃ יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוֹנֶיהָ בַּל תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד׃

מַחֲזֵה *visa* | status const. sing. ab absoluto מַחֲזֶה *visio*, ad formam חֹזֶה [§ 81. IX.] Rad. חָזָה, cujus 3. pers. fut. Kal [§ 64. et 48.] sequitur.

וּגְלוּיֵי *et retecti sunt* | sing. const. part. pass. ab absoluto גָּלוּי radicis גָּלָה *revelavit, retexit*, verb. ל״ה, de quo § 64. 1. Praefigit. copula ex § 90. 1.

עֵינָיִם *oculi* | dualis a singular. עַיִן ad formam זַיִת coll. § 81. VI. Patach ob Pausam in Kamez mutatur.

§ 22.

Ps. 104.

בָּרְכִי *lauda* | imperat. fem. sing. Piel [§ 49.] thematis בָּרֵךְ.

נַפְשִׁי *anima mea* | נֶפֶשׁ nom. subst. fem. cum suff. 1. pers. sing. ad form. מֶלֶךְ [§ 81. VI.]

גָּדַלְתָּ *magnificus es* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal radicis גָּדַל.

לָבָשְׁתָּ *amictus es* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal, cujus (ַ) ob Pausam in (ָ) transit, rad. לָבַשׁ *induit*, metaph. *caliginem, gloriam, potentiam, terrorem, ignominiam, justitiam.*

עֹטֶה *induit* | partic. praes. Kal a radice עָטָה *obvelavit, induit, occultavit*; verb. ל״ה, unde ultima (ה) in (ֶ) ex § 64. quiescit. Ceterum videatur § 103. 2. et § 107. 3.

כַּשַּׂלְמָה *ut vestem* | nom. fem. sing. transp. pro שִׂמְלָה, *vestis*; cum כְּ praef. et articulo excluso. § 89. 1.

נוֹטֶה *expandit* | partic. praes. Kal them. נָטָה verb. ל״ה, de quo § 64.

כַּיְרִיעָה *ut aulaeum* | nom. subst. fem. cum כְּ et excluso articulo.

הַמְקָרֶה *contignat* | particip. Piel cum articulo ad formam מְקַטֵּל, cujus Patach ex § 49. 3. in (ָ) mutatur; ultima (ֵ) in (ֶ) transit juxta § 64. Radix קָרָה *obvenit, occurrit*, Piel *contignavit.*

§ 22.

De Benignitate.

Ps. 104. Lauda, anima mea, Jovam. Jova, Deus mi, valde magnificus es, decore et majestate amictus. Induit lucem ut vestem, expandit coelum ut aulaeum. Contignat in aquis partem superiorem domus suae, nubes facit currum suum, alis venti fertur. Ventis utitur pro legatis suis, et igne flammante pro ministris. Terram fundavit super basi sua, in perpetuum stat. Oceano velut

בַּמַּיִם *in aquis* | מַיִם plural. [§ 77. not.] cum בְּ et art. extruso § 89. 1.

עֲלִיּוֹתָיו *partem superiorem suae domus* | plural. cum suff. 3. pers. masc. sing. a nom. fem. עֲלִיָּה, significante *eam partem domus, quae super tectum eminet, secretum, quod herus quiescendi, precandi, secreto confabulandi causa petit.* Radix עָלָה *adscendit.*

הַשָּׂם *facit* | partic. praes. Kal radicis שׂוּם s. שִׂים verb. ע״י, de quo § 62. Praepositus est articulus.

עָבִים *nubes* | plural. a sing. עָב *nubes densa.* Rad. עוּב Hiph. *obnubilavit, obtexit.*

רְכוּבוֹ *currum suum* | רְכוּב *currus*, nom. subst. masc. sing. cum suff. 3. pers. masc. sing. Rad. רָכַב *equitavit, vectus est.*

הַמְהַלֵּךְ *fertur* | particip. Piel rad. הָלַךְ *ivit;* cum artic.

כַּנְפֵי־ *alis* | status const. dualis a nomine כָּנָף *ala*, ad formam דָּבָר § 81. IV.

מַלְאָכָיו *pro legatis suis* | plural. cum suff. 3. pers. masc. sing. a nomine sing. מַלְאָךְ *legatus, nuncius, angelus*, rad. לאך hebr. inus. aethiop. *misit.*

רוּחוֹת *ventis* | plur. a sing. gen. fem. רוּחַ *ventus, spiritus* etc.

מְשָׁרְתָיו *pro ministris* | plural. partic. Piel cum suffixo 3. pers. masc. sing. ad formam אֹיֵב § 81. VII. Radix שָׁרַת Piel שֵׁרֵת *ministravit*, coll. § 49. 3.

לֹהֵט *flammante* | part. praes. Kal thematis לָהַט *arsit.*

מְכוֹנֶיהָ *basi sua* | מָכוֹן *basis, sedes, statio*, cum suffix. 3. pers. fem. sing. ad analogiam formae פָּקִיד § 81. III. Rad. כּוּן.

בַּל תִּמּוֹט *stat* | תִּמּוֹט 3. pers. fem. sing. fut. Niphal radicis מוֹט *moveri, nutare, vacillare*, Niphal *idem;* verb. ע״ו, de quo § 61. בַּל idem quod לֹא.

תְּהוֹם כַּלְּבוּשׁ כִּסִּיתוֹ עַל הָרִים יַעַמְדוּ מָיִם׃ מִן גַּעֲרָתְךָ
יְנוּסוּן מִן קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן׃ יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת
אֶל מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם׃ גְּבוּל שַׂמְתָּ בַּל יַעֲבֹרוּן בַּל
יְשׁוּבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ׃ הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים בֵּין
הָרִים יְהַלֵּכוּן׃ יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים

וָעֶד *in perpetuum* | עַד *aeternitas, perpetuum,* nom. mascul. cum praef. ו [h. l. cum (ָ) ex § 90. b.] et post עוֹלָם, עַד *et perpetuo.* Radix עָדָה *praeteriit.*

כִּסִּיתוֹ *tegebas illam* | 2. pers. masc. sing. praet. Piel כִּסִּיתָ cum suff. 3. pers. masc. quo apposito ultima vocalis abjicitur coll. § 51. Radix כָּסָה *texit, occultavit,* verb. ל״ה, cujus media rad. h. l. in Chirek quiescit, conf. § 64. not. III. 8.

יַעַמְדוּ־ *stant* | 3. pers. masc. plural. fut. Kal thematis עָמַד verb. primae gutt. de quo § 48.

גַּעֲרָתְךָ *ab increpatione tua* | גְּעָרָה *increpatio, objurgatio,* cum suff. 2. pers. masc. sing. ad analog. formae צְדָקָה coll. § 83. B, Radix גָּעַר *increpuit* vel *verbis* vel *factis, coërcuit, compescuit.*

יְנוּסוּן *fugerunt* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal יָנוּסוּ radicis נוּס *fugere, effugere, confugere;* cum Nun parag. [§ 35. nota 4.] hinc vocalis praeformativi abjecta est, coll. § 61. 3. not.

רַעַמְךָ *tonitru tui* | רַעַם *tonitru,* nom. subst. masc. cum suff. 2. p. masc. sing. ad anal. formae נַעַר coll. § 81. No. VI. Radix רָעַם *perstrepuit, commotus est, tonuit.*

יֵחָפֵזוּן *dissipabantur* | 3. pers. masc. fut. Niphal cum Nun parag. Radix חָפַז Kal *conturbatus fuit,* Niphal *fugit, trepide surripuit se;* verb. prim. gutt., de quo § 48. Ceterum Schwa simplex sub פ (יֵחָפְזוּ) ob pausam ex § 18. 5. transit in Zere.

יַעֲלוּ *elati sunt* | a radice עלה verb. quiesc. ל״ה [§ 64. 3.] 3. pers. masc. plural. fut. Kal.

יֵרְדוּ *depressae sunt* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal [coll. § 59. 1.] thematis יָרַד *descendit,* it. *praeceps ruit, deturbatus, dejectus, destructus est.*

בְקָעוֹת *valles* | plural. a singul. בִּקְעָה *vallis, intervallum montium,* ad formam מַלְכָּה § 83. C. Rad. בָּקַע *scidit, diffidit, rupit.*

אֶל־מְקוֹם *in locum* | מְקוֹם sing. constr. ab absol. מָקוֹם. Status constr. h. l. ante particulam relativam positus

vestimento tegebas illam, aquae montes superabant. Ab increpatione tua fugerunt, a sono tonitru tui dissipabantur. Montes elati sunt, valles depressae in locum, quem ipsis fundasti. Terminum constituisti, quem non transibunt, terram non iterum tegent. Emittis fontes in vallibus, inter montes currunt. Potum praebent feris, onagri sitim sedant suam. Juxta illos aves coeli nidulantur, inter

indicat vocem cum sequentibus arcte esse conjungendam. § 114, 2.

זֶה pronom. demonstr. h. l. relative accipitur, coll. § 94, 1.

גְּבוּל *terminum* | nom. subst. a rad. גָּבַל *terminavit, determinavit.*

שַׂמְתָּ *constituisti* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal rad. שִׂים. De media rad. quiescente vid. § 62.

יַעֲבֹרוּן *transibunt* | 3. pers. masc. fut. Kal cum Nun parag. Ob pausam § 18, 5. Cholem ultimae retinetur. Rad. עָבַר coll. § 48.

יְשׁוּבוּן propr. *revertentur* | a themate שׁוּב 3. pers. masc. plural. fut. Kal cum Nun parag. coll. § 61, 3. not. Hoc verbum cum sequenti infinit. constituit adverbium et redditur per *iterum*, conf. § 109.

לְכַסּוֹת *tegent* | est infin. Piel cum terminatione fem. (ת) ex § 64. a rad. כסה. Praefig. praep. לְ.

הַמְשַׁלֵּחַ *emittis* | a rad. שָׁלַח *misit*, partic. Piel cum articulo, conf. § 104.

מַעְיָנִים *fontes* | plural. a subst. singul. מַעְיָן *fons*, ad anal. form. עוֹלָם § 81. No. II.

בַּנְּחָלִים *in vallibus* | plur. ex sing. נַחַל *vallis*, it. *torrens per vallem fluens*, hinc *fluvius*. Flectitur ad form. נַעַר § 81. No. VI. Hoc loco praefig. בְּ et exclusus artic. § 89, 1.

יְהַלֵּכוּן *currunt* | 3. pers. masc. plur. fut. Piel יְהַלְּכוּ cum Nun parag. et (··) pro (:) sub לְ ob pausam § 18, 5. Rad. הָלַךְ.

יַשְׁקוּ *potum praebent* | 3. pers. masc. plural. fut. Hiphil thematis שָׁקָה Hi. *potavit, potum praebuit, irrigavit*; verb. לה de quo § 64, 3.

חַיְתוֹ *bestiis* | stat. constr. sing. cum ו paragog. pro חַיַּת [coll. § 78, 2. not.] ab absoluto חַיָּה *animal, bestia, fera*; item *appetitus*. Radix חָיָה.

שָׂדָי *agri* | שָׂדַי poët. pro שָׂדֶה. Patach ob pausam in (ָ) mutatur.

צְמָאָם׃ עֲלֵיהֶם עוֹף־הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן מִבֵּין עֳפָאיִם יִתְּנוּ־
קוֹל׃ מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע
הָאָרֶץ׃ מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם
לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ׃ וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב־אֱנוֹשׁ
לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב־אֱנוֹשׁ יִסְעָד׃ יִשְׂבְּעוּ
עֲצֵי יְהוָה אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע׃ אֲשֶׁר־שָׁם צִפֳּרִים
יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ׃ הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְּעֵלִים

יִשְׁבְּרוּ *sedant* | a שָׁבַר *fregit, domuit, compescuit,* 3. pers. masc. plur. fut. Kal.

פְּרָאִים *onagri* | plural. a singul. פֶּרֶא ad form. מֶלֶךְ § 81. No. VI.

צְמָאָם *sitim suam* | צָמָא *sitis,* cum suff. 3. pers. masc. plur. ad formam דָּבָר [§ 81. No. VI.] Rad. צָמֵא *sitivit.*

יִשְׁכּוֹן *nidulantur* | a שָׁכַן *habitavit, mansit,* 3. pers. masc. sing. fut. Kal.

עֳפָאִים *frondes arborum* | plural. a sing. עֳפִי *frons,* conf. § 81, 16.

יִתְּנוּ קוֹל *cantillant* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal pro יִנְתְּנוּ coll. § 56. Rad. נָתַן.

מַשְׁקֶה *irrigat* | partic. Hiphil rad. שָׁקָה.

מֵעֲלִיּוֹתָיו *e conclavibus suis* | nom. supra jam dict. h. l. cum suff. 3. pers. masc. sing. et praef. מִן ex § 90, 1.

מַעֲשֶׂיךָ *rebus a te creatis* | מַעֲשֶׂה *opus,* h. l. cum suff. 2. p. masc. sing. ad form. חֹזֶה [§ 81. No. IX.] Rad. עָשָׂה.

תִּשְׂבַּע *satiatur* | 3. pers. fem. singul. fut. Kal them. שָׂבֵע coll. § 50.

מַצְמִיחַ *germinare fecit* | a rad. צָמַח Kal et Piel *germinavit, crevit, effloruit,* Hiphil *oriri* vel *germinare fecit, germen protulit;* particip. Hiphil coll. § 50.

לַעֲבֹדַת *in ministerium* | status constr. sing. ab absoluto עֲבֹדָה n. f. *opus, servitus, cultus, ministerium,* cum לְ h. l. ex § 18, 2. praefixo. Rad. עָבַד *servivit, servitute usus est, fecit, laboravit.*

לְהוֹצִיא *ut producat* | infin. Hiphil radicis יָצָא *exiit, prodiit,* Hiphil *eduxit, produxit,* verb. פ״י et ל״א, coll. § 59. et 63. Praefig. לְ, conf. § 101.

יְשַׂמַּח *laetum reddit* | 3. pers. masc. sing. fut. Piel [coll. § 50, 1. not.] a radice שָׂמַח *laetatus est,* Piel et Hiphil *exhilaravit.* Subaudiendum est אֲשֶׁר coll. § 93.

arborum frondes cantillant. Irrigat montes e conclavibus suis superioribus, rebus a te creatis terra satiatur. Germinare facit gramen bestiae, et herbam jumento, ut producat panem e terra, et vinum, quod laetum reddit animum hominis, ut faciem splendentem faciat prae pinguedine, et panem, qui vitam hominis sustentat. Arbores Jovae saturantur, cedri Libanonis, quas plantavit, ubi aves nidulantur, ciconia, quae sedem habet in abietibus. Alti montes ibicibus, petrae muribus montanis sunt refugio.

לְהַצְהִיל *ut splendentem faciat* | inf. Hiphil a themate צָהַל i. q. צָהַר *nitere*; Hiphil *clarum, nitidum effecit.*

מִשָּׁמֶן *prae pinguedine* | שֶׁמֶן *pinguedo, oleum*, cum praef. מִן ex § 89, 1. Segol ob pausam in (ָ) transit coll. § 17, 2. c.

יִסְעָד *sustentat* | a radice סָעַד *sustentavit*, metaph. *refecit, recreavit.*

יִשְׂבְּעוּ *saturantur* | 3. pers. mascul. plural. fut. Kal rad. שָׂבַע.

עֲצֵי *arbores* | plural. constr. a nom. sing. עֵץ. Flectitur ex § 81. No. VII.

אַרְזֵי *cedri* | plur. constr. a sing. אֶרֶז *cedrus*, ad formam מֶלֶךְ [§ 81. No. VI.]

נָטָע *plantavit* | ipsa radix. Patach ultimae ob pausam in (ָ) transit.

צִפֳּרִים *aves* | plural. a sing. צִפּוֹר *avis*. Pluralis a regula § 81. I. declinare videtur, sed conferantur, quae de hac anomalia monuit Gesen. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 129, not. 2.

יְקַנֵּנוּ *nidulantur* | 3. pers. masc. sing. fut. Piel יְקַנְּנוּ rad. קָנַן *nidificavit*. Zere pro Schwa ob pausam. § 18, 5.

חֲסִידָה *ciconia* | nom. fem., descendens a חָסִיד *pius*, propr. igitur *pia* scil. *avis*. Ciconiam sic dictam fuisse putant a pietate erga pullos antiquioribus temporibus celebrata.

בְּרוֹשִׁים *abietes* | plur. a sing. בְּרוֹשׁ *abies*, alii *fraxinus*; 2) *instrumentum, hasta inde facta.*

הֶגְּבֹהִים *alti* | plur. a nom. adject. גָּבֹהַּ *altus, excelsus*, ad formam פָּקִיד [§ 81.] Rad. גָּבַהּ *altus fuit*. Praeponitur artic. de quo § 91, 3.

לַיְּעֵלִים *ibicibus* | a nom. masc. sing. יָעֵל plur. cum לְ et excluso articulo. Flectitur ex § 81. No. V.

סְלָעִים מַחְסֶה לַשְׁפַנִּים׃ עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים שֶׁמֶשׁ
יָדַע מְבוֹאוֹ׃ תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וִיהִי לָיְלָה בּוֹ תִרְמֹשׂ כָּל
חַיְתוֹ יָעַר׃ הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל
אָכְלָם׃ תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן וְאֶל מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן׃
יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבֹדָתוֹ עֲדֵי עָרֶב׃ מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ
יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ׃ זֶה
הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת

סְלָעִים *petrae* | a singul. סֶלַע *petra*, plur. ad formam מֶלֶךְ [§ 81. No. VI.]

מַחְסֶה *refugio* | nom. fem. *refugium*, *fiducia*, a rad. חָסָה *confugit*, *speravit*, *confisus est*.

לַשְׁפַנִּים *muribus montanis* | plur. cum לְ et excluso artic. [§ 90, 1.] a sing. שָׁפָן *mus montanus*.

לְמוֹעֲדִים *ad stata tempora* | a sing. מוֹעֵד *tempus statutum*, *conventus*, *locus ad conveniendum constitutus*, *coetus*, plur. ad form. אֹיֵב, cum praep. לְ Rad. יָעַד *condixit*, *indixit*, *constituit*.

מְבוֹאוֹ *occasum suum* | מָבוֹא *aditus*, *adventus*, *ingressus*, it. *occasus*; cum suffix. 3. pers. masc. ad formam פָּקִיד [§ 81. No. III.] Rad. בּוֹא.

תָּשֶׁת־ *adducis* | 2. pers. masc. sing. fut. apoc. תָּשִׁית, cujus (ִ) in ultima ob tonum per Makkeph ablatum in (ֶ) corripitur. § 17, 1. Rad. שִׁית verb. ע״ו de quo § 62.

תִּרְמֹשׂ *moventur* | 3. pers. fem. sing. fut. Kal a rad. רָמַשׂ *se movit*, *repsit*.

יָעַר nom. masc. יַעַר *silva*, cujus Patach primae in (ָ) ob pausam transit.

הַכְּפִירִים *leunculi* | a sing. כְּפִיר *leo juvenis*, plur. cum articulo.

שֹׁאֲגִים *rugientes* | partic. praes. plur. a sing. שֹׁאֵג (ad f. אֹיֵב) thematis שָׁאַג *rugiit*.

לַטָּרֶף *ad praedam* | טֶרֶף *rapina*, *praeda*, *esca*, *cibus*, *folium*, nom. subst., cujus (ֶ) h. l. ob pausam in (ָ) mutatum, cum לְ et excluso articulo § 89, 1. Rad. טָרַף *rapuit*, *praedatus est*, *dilaceravit*, *decerpsit*.

וּלְבַקֵּשׁ *et quaerant* | a rad. בִּקֵּשׁ Piel *quaesivit*, *petiit*, *consuluit* etc. infin. Piel cum praefixis לְ et וְ. Conf. § 101.

אָכְלָם *cibum suum* | אֹכֶל *cibus*, inprimis *fruges*, nom. subst. masc. sing. cum suff. 3. pers. masc. plur. ad formam קֹדֶשׁ [§ 81. No. VI.] Rad. אָכַל *comedit*, *consumsit*.

Lunam fecit ad stata tempora designanda, sol novit occasum suum. Adducis tenebras, ut fiat nox; in ea moventur ferae. Leunculi rugientes praedamque desiderantes, ut cibum suum a Deo quaerant. Exoriente sole colliguntur, et in lustris suis cubant. Homo exit ad opus suum, et ad laborem suum usque ad vesperam. Quot sunt opera tua, Jova, omnia sapienter fecisti, et terra opibus tuis referta est. In mari magno et lato animalia minora et

תִּזְרַח *exoritur* | 2. pers. masc. fut. Kal [§ 50.] thematis זָרַח propr. *micuit, emicuit, splendere coepit,* hinc *ortus, exortus fuit.*

יֵאָסֵפוּן *colliguntur* | 3. pers. masc. plur. fut. Niphal cum Nun parag. [§ 35. not. 4.] a rad. אָסַף Kal, Piel et Hiph. *congregavit, collegit, recepit, condidit, abstulit* etc. Niph. *collectus, ablatus, mortuus est;* verb. prim. gutt. de quo § 48. Ceterum ob pausam (..) pro (:) sub med. rad. ס positum est, § 18, 5.

מְעוֹנֹתָם *in lustris suis* | a nom. מָעוֹן *habitatio, habitaculum* (rad. עוּן) plur. [§ 77, 5.] cum suffix. 3. pers. masc. plur. ad formam פְּקִיד [§ 81. No. III.].

יִרְבָּצוּן *cubant* | a radice רָבַץ *cubuit, coivit,* 3. pers. masc. plural. fut. Kal cum Nun parag. [§ 35. 4.] Kamez pro (:) sub. med. rad. (ב) ob pausam ex § 18. 5.

יֵצֵא *exit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal a rad. יָצָא verb. פוֹ, cum duplici Zere, extrusa prima radical. coll. § 59. 1.

לְפָעֳלוֹ *ad opus suum* | פֹּעַל nom. masc. sing. cum suff. 3. pers. masc. sing. (vid. Paradigma VI. § 81.) Radix פָּעַל *operatus est, egit, fecit.*

עֲדֵי־עָרֶב *usque ad vesperam* | עֲדֵי plur. constr. a sing. עַד *aeternitas*, h. l. praep. *ad, usque ad, donec.* עֶרֶב *vesper, vespera*, nom. subst. masc. Segol transit in (ᴛ) ob pausam § 17, 2. c.

Vers. 24. jam § 16. explicatus est.

וּרְחַב *et lato* | stat. constr. sing. ab absol. רָחָב *latus, inflatus,* nom. adject. a רָחַב *latus, dilatatus est.* Flectitur ex § 81. IV.

יָדַיִם dualis a nom. com. יָד (vid. Parad. II. § 81.) *manus,* it. *latus, signum, ripa, tractus, locus, spatium* etc. רְחַב יָדַיִם propr. igitur denotat *spatiosum ad utramque manum,* i. e. *oram.*

עִם גְּדֹלוֹת׃ שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק
בּוֹ׃ כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ תִּתֵּן לָהֶם
יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב׃ תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן
תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן׃ תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ
יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה׃ יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם
יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו׃ הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד יִגַּע

וְאֵין מִסְפָּר *innumerabilia* | coll. § 123. not. 1.

חַיּוֹת *animalia* | vide supra.

קְטַנּוֹת *minora* | plur. fem. a nom. adjectivo קָטָן fem. קְטַנָּה *parvus, minor.* Radix קָטֹן *parvus, minor fuit.* Conf. § 82.

גְּדוֹלוֹת *majora* | plur. fem. a nom. adj. גָּדוֹל f. גְּדוֹלָה *magnus.* Rad. גָּדַל. Conferat. § 82.

אֳנִיּוֹת *naves* | plur. a sing. אֳנִיָּה *navis* et collect. *naves.*

לִוְיָתָן *crocodilus* | nom. masc. ex לִוְיָה et terminatione adjectivorum ־ָן, proprie *tortuosus,* hinc *quodvis animal majus, in mari vivens,* inprimis *serpentes majores,* it. *crocodilus.*

יָצַרְתָּ *formasti* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal rad. יָצַר.

לְשַׂחֶק־ *ut ludat* | a radice שָׂחַק *lusit, risit, irrisit,* infinit. Piel cum לְ praef. de quo § 101. Zere ultimae (שַׂחֵק) ob tonum per Makk. ablatum in (ֶ) corripitur. § 17. 1.

כֻּלָּם *omnes* | כֹּל nom. subst. [coll. § 91. 4. not.] cum suff. 3. pers. masc. plur. ad formam חֹק [§ 81.] Rad. כָּלַל.

יְשַׂבֵּרוּן *exspectant* | rad. שָׂבַר *observavit, animadvertit,* Piel *exspectavit, speravit;* 3. pers. masc. plural. Piel יְשַׂבְּרוּ cum Nun paragog. et cum Zere pro (ְ) sub media rad. coll. § 18, 5.

לָתֵת *ut des* | a themate נָתַן infinit. constr. Kal pro תֶּנֶת et hoc pro נְתֹן [coll. § 56. not. 3. cum § 12. 2.] cum praep. לְ, h. l. cum (ָ) ex § 89, 1.

בְּעִתּוֹ *suo tempore* | עֵת *tempus* nom. subst. comm. cum suff. 3. pers. masc. sing. ad analogiam אֵם [§ 81.] et praef. בְּ.

תִּתֵּן *si das* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal rad. נָתַן, de quo § 56. Omissum est אִם *si.*

יִלְקֹטוּן *colligunt* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal cum Nun parag. Cholem ultimae pro (ְ) pausa juxta § 18. 5. requirit. Radix לָקַט *legit, collegit.*

תִּפְתַּח *si aperis* | a פָּתַח *aperuit;* 2. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 50.]

majora moventur innumerabilia. Ibi naves feruntur, crocodilus, quem formasti, ut in eo ludat. Omnes te exspectant, ut des escam suam suo tempore. Si das illis, colligunt, si aperis manum tuam, bonis satiantur. Si faciem tuam abscondis, perturbantur; sin aufers spiritum eorum, exspirant et ad pulverem redeunt. Si emittis spiritum tuum, creantur, et superficiem terrae renovas. Jovae majestas est aeterna, Jova laetatur de

יִשְׂבְּעוּן *satiantur* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal cum Nun parag. a rad. שָׂבַע.

תַּסְתִּיר *si abscondis* | 2. pers. masc. singular. fut. Hiphil radicis סָתַר.

פָּנֶיךָ *tuam faciem* | plural. פָּנִים cum suffixo 2. pers. masc. sing.

יִבָּהֵלוּן *perturbantur* | a radice בָּהַל Niph. *conturbatus, territus est*; 3. pers. masc. plur. fut. Niphal cum Nun parag.

תֹּסֵף *si aufers* | 2. pers. masc. singular. fut. Kal pro תֶּאֱסֹף [§ 58. 3.] Rad. אָסַף. Vid. supra.

רוּחָם *spiritum eorum* | רוּחַ cum suffix. 3. pers. masc. plur. Accedente suff. abjicitur Patach furtivum.

יִגְוָעוּן *exspirant* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal radicis גָּוַע *exspiravit, mortuus est*, coll. § 49. et de (ָ) sub med. rad. ו § 18, 5. Ceterum cum Nun parag. § 35. not. 4.

עֲפָרָם *ad pulverem* | עָפָר *pulvis* cum suffix. 3. pers. masc. plur., ad form. דָּבָר [§ 81.]

יְשׁוּבוּן *redeunt* | a rad. שׁוּב verb. quiesc. ע״ו de quo § 61.; 3. pers. masc. plur. fut. Kal cum Nun parag. De abjecta praeformativi vocali (ָ) vid. nota ad § cit. 3.

תְּשַׁלַּח *si emittis* | 2. pers. masc. sing. fut. Piel [§ 50. inprimis 1. not.] Rad. שָׁלַח *misit, emisit*, Piel et Hiph. *misit, dimisit, ejecit, expulit.*

יִבָּרֵאוּן *creantur* | 3. pers. masc. plural. fut. Niphal cum Nun paragogico, radicis בָּרָא *creavit*. Zere pro (:) sub med. rad. ר explicatur § 18, 5.

וּתְחַדֵּשׁ *et renovas* | 2. pers. masc. sing. fut. Piel rad. חִדֵּשׁ *innovavit, restauravit*, cum ו copulat. ex § 90. 1.

פְּנֵי *superficiem* | status constr. plur. פָּנִים.

יְהִי *est* | 3. pers. sing. fut. Kal, pro יִהְי, forma apocopata pro יִהְיֶה coll. § 64. 4. et observ. I. 2. e. Rad. הָיָה.

כְּבוֹד *majestas* | sing. construct. ab absoluto כָּבוֹד.

בְּמַעֲשָׂיו *de operibus suis* | מַעֲשֶׂה cum suffix. 3. pers. masc.

בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃ אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי
בְּעוֹדִי׃ יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיהוָה׃ יִתַּמּוּ
חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת
יְהוָה הַלְלוּ־יָהּ׃

זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ Ps. 145, 7-9. 15-20.

singul. et cum praefixo בְּ. Ceterum flectitur ad formam הֹזֶה § 81. No. IX.

הַמַּבִּיט *si adspicit* | a radice נבט Hiphil *intuitus est, adspexit, prospexit,* particip. Hiphil pro מַנְבִּיט [conf. § 56.] cum articulo. Construitur h. l. cum לְ, לָאָרֶץ *terram.*

וַתִּרְעָד *contremiscit* | thematis רָעַד *tremuit, trepidavit* 3. p. fem. sing. fut. Kal [§ 49.] cum Vau conv. fut. Ultima in pausa.

יִגַּע *si attingit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal radicis נָגַע *tetigit, attigit, laesit, percussit,* verb. פ״ן de quo § 56.

בֶּהָרִים *montes* | plur. a sing. הַר *mons* [coll. § 81, 20. et § 17, 2. b.] cum בְּ et artic. pro בְּהֶהָרִים § 89, 1. et § 21.

וְיֶעֱשָׁנוּ *fumant* | a rad. עָשֵׁן *fumavit* 3. pers. masc. plur. fut. Kal יֶעֶשְׁנוּ cf. § 48, 1. Est Verbum mediae E, quod (-) in ultima fut. Kal habet [§ 31.]; indeque Kamez pro (:) in pausa, ex § 18, 5. Vocali autem (ָ) in locum (:) substituta, vocalis antecedens (∵) redit in Schwa compositum (∵:) conf. § 48, 1 et 3.

אָשִׁירָה *canam* | 1. pers. singular. fut. Kal. cum ה parag. [§ 36, 1.] a radice שִׁיר *canere,* verb. ע״י, cujus med. rad. in Chirek quiescit. coll. § 62.

בְּחַיָּי *per vitam meam* | חַי plur. חַיִּים *vita,* cum suff. 1. p. sing. (ַי), cujus (-) ob pausam in (ָ) transit, et cum praef. בְּ. Rad. חָיָה *vixit.*

אֲזַמְּרָה *psallam* | 1. pers. sing. futur. Piel cum ה paragog. [§ 36, 1.] a rad. זָמַר Piel *psallit, cecinit, modulatus est.*

לֵאלֹהַי *Deo meo* | אֱלֹהִים plur. cum suffix. 1. pers. sing. et praef. לְ h. l. cum (..) ex § 15, 1.

בְּעוֹדִי *quamdiu existo* | בְּעוֹד adverb. ex עוֹד et praefix. בְּ compositum, propr. *eo tempore, quo adhuc, quamdiu,* h. l. cum suff. 1. pers. sing. *quamdiu ego,* scilic. *sum, existo.*

יֶעֱרַב *grata sit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 48.] thematis עָרֵב *suavis, dulcis, gratus fuit.*

שִׂיחִי *camoena mea* | שִׂיחַ *eloquium, sermo, oratio, querela;* nom. subst. masc. cum suff. 1. pers. sing., a radice שִׂיחַ *meditari, cogitare, loqui, queri, conqueri.*

operibus suis. Si terram adspicit, ea contremiscit; si montes attingit, fumant. — Per vitam meam Jovae carmina canam, Deo meo psallam, quamdiu existo. Grata sit ei camoena mea, ego de Jova laetabor. Peccatores e terra exscindantur et impii exstirpentur. Anima mea lauda Jovam, laudate Jovam!

Ps. 145, 7—9. 15—20. Memoriam multae tuae benignitatis proferunt et bonitatem tuam de-

אֶשְׂמַח *laetabor* | 1. pers. singular. fut. Kal. rad. שָׂמַח coll. § 48.

יִתַּמּוּ *exscindantur* | 3. pers. masc. plur. fut. Niph. thematis תָּמַם, verb. ע״ע, cujus med. rad. abjecta h. l. compensatur per Dagesch forte ex § 57, 3.

חַטָּאִים *peccatores* | plur. a sing. חַטָּא *peccator*, nom. subst. masc. a rad. חָטָא *peccavit*.

עוֹד אֵינָם *exstirpentur*, propr. *non amplius ipsi* | אֵינָם negatio אַיִן cum suff. 3. pers. masc. plur. ad formam זַיִת [§ 81. VI.] Ceterum conf. § 123.

בָּרְכִי *lauda* | imperat. fem. sing. Piel a radice בָּרַךְ coll. § 49.

הַלְלוּ־ *laudate* | imperat. masc. plur. Piel a rad. הָלַל *splenduit, nituit*, item *gloriatus est*, it. *insanivit*. Piel *laudavit, celebravit*. De Dagesch a Piel postulato, h. l. abjecto conf. § 39, 1. not.

יָהּ *Jovam* | nom. contractum ex יְהֹוָה vel potius ex יַהֲוֶה. Per apocopen hoc in יָהוּ et hoc in יָהּ immutatum est.

Ps. 145. 7—9. 15—20.

זֵכֶר *Memoriam* | status constr. sing. ab absoluto זֵכֶר *memoria*, met. *id, cujus recordamur*, ad form. סֵפֶר [§ 81.] Rad. זָכַר *recordatus est, memor fuit*.

טוּבְךָ *tuae benignitatis* | טוּב *bonitas, bonum, benignitas, praestantia, laetitia, prosperitas*; nom. subst. masc. cum suff. 2. pers. masc. sing. Rad. טוּב *bonum, gratum, acceptum, laetum esse*.

יַבִּיעוּ *proferunt* | 3. pers. masc. plur. fut. Hiphil radicis נָבַע *scaturivit, eructavit*, Hiphil *praedicavit*, verb. פ״ן, inde נ abjectum per Dagesch compensatur, conf. § 56.

וְצִדְקָתְךָ *et bonitatem tuam* | צְדָקָה nom. fem. singular. cum suff. 2. pers. masc. sing. [coll. § 83, B.] a rad. צָדַק.

יְרַנֵּנוּ *decantant* | 3. pers. masc. plur. fut. Piel a rad. רָנַן *cecinit, cantavit, jubilavit*, Piel *exclamavit, jubilavit*,

יְרַנֵּנוּ׃ חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָוֹל° חָסֶד׃
טוֹב יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו׃ עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ
יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ פּוֹתֵחַ אֶת
יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן׃ צַדִּיק יְהוָה בְּכָל דְּרָכָיו
וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו׃ קָרוֹב יְהוָה לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר
יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃ רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע
וְיוֹשִׁיעֵם׃ שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים
יַשְׁמִיד׃

° יָתִיר ו׳ (Vau abundans).

cantavit. Zere pro (:) sub med. rad. ob pausam positum est, cf. § 18, 5.

חַנּוּן *propitius* | nom. adject. *gratiosus*, *clemens*, *propitius*, *benignus*, a rad. חָנַן *misericors fuit*, *misertus est*, *favit*, *benevolentiam exhibuit.*

וְרַחוּם *et misericors* | nom. adject. a rad. רָחַם *mollis*, *tener fuit*, hinc *amavit*, *misertus est.*

אֶרֶךְ אַפַּיִם *longanimitate* | אֶרֶךְ status constr. sing. ab absoluto אָרֵךְ [vid. § 81. No. V.] adject. *longus*, *tardus*. Rad. אָרַךְ *prolongatus est.* Hoc loco conjunctum cum אַפַּיִם propr. *ira*, *furor*, designat *eum*, *qui non est ad irascendum puniendumve proclivis*, *irritatus contra misericordia iram temperat.* Conf. § 121, 3.

וּגְדָול־ *et magna* | status constr. sing. ab absol. גָּדוֹל coll. § 121, 3.

וְרַחֲמָיו *et misericordia ejus* | plur. רַחֲמִים *viscera*; 2) *amor*, *inprimis erga familiares*, *pietas*; 3) *gratia*, *favor.* Cum suff. 3. pers. masc. sing.

יְשַׂבֵּרוּ *sperant* | 3. pers. masc. plur. fut. Piel rad. שָׂבַר. Zere pro (:) sub med. rad. ob pausam § 18, 5.

נוֹתֵן *das* | part. praes. Kal rad. נָתַן. Sequentia verba vid. in praecedenti Psalmo.

פּוֹתֵחַ *aperis* | part. praes. Kal rad. פָּתַח *aperuit*, conf. § 50. 1. et not.

וּמַשְׂבִּיעַ *et satias* | partic. Hiphil rad. שָׂבַע [coll. 50.] cum ו copul. ex § 90, 1.

רָצוֹן *pro desiderio suo* | nom. subst. masc. *voluntas*, *accep-*

cantant. Propitius et misericors est Jova, longanimitate et magna benignitate. Jova omnibus favet, et miseretur omnium operum suorum. Omnium oculi in te sperant, et tu das illis escam suo tempore. Aperis manum tuam, et satias omnium viventium desideria victus. Bonus est Jova in omnibus actionibus suis, et benignus in operibus suis. Propinquus est omnibus ipsum sincero animo invocantibus. Desideria cultorum suorum explet, clamorem eorum exaudit eosque servat. Jova conservat omnes, qui eum diligunt, impios vero perdit.

tatio, approbatio, benevolentia. Radix רָצָה *gratum, acceptum habuit, approbavit* etc.

דְּרָכָיו *in omnibus actionibus suis* | plur. דְּרָכִים cum suff. 3. pers. masc. sing. a sing. דֶּרֶךְ *via, iter, vita, vivendi ratio, actiones, opera* etc. Rad. דָּרַךְ.

קֹרְאָיו *eum invocantibus* | part. praes. masc. plur. Kal cum suff. 3. pers. masc. sing. a singulari קֹרֵא ad formam אֹיֵב [coll. § 81.] Rad. קָרָא.

יִקְרָאֻהוּ *invocant eum* | 3. pers. mascul. plural. fut. Kal cum suff. 3. pers. mascul. singul., pro יִקְרָאוּהוּ coll. § 54. Rad. קָרָא.

בֶּאֱמֶת *sincero animo* | אֱמֶת *veritas*, nom. subst. fem. pro אֱמֶנֶת coll. § 12. cum praef. בְּ h. l. cum (··) ex § 18, 2.

רְצוֹן *desideria* | h. l. stat. constr. sing. ab absol. רָצוֹן.

יְרֵאָיו *cultorum suorum* | plur. cum suffix. 3. pers. masc. sing. a nomine sing. יָרֵא. Rad. יָרֵא timuit.

שַׁוְעָתָם *clamorem eorum* | שַׁוְעָה *clamor, vociferatio*, nom. fem. sing. cum suff. 3. pers. masc. plur. a rad. שׁוּעַ vel שָׁוַע *clamavit*, inprim. *opitulandi causa.*

וְיוֹשִׁיעֵם *eosque servat* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil cum suff. 3. pers. masc. plur. [§ 51 et 54.] et praef. וְ. Rad. ישע Hiphil הוֹשִׁיעַ, verb. פ"ו de quo § 59.

שׁוֹמֵר *conservat* | part. praes. Kal rad. שָׁמַר.

אֹהֲבָיו *qui eum diligunt* | plur. part. praes. Kal אֹהֵב cum suff. 3. pers. masc. sing., ad analog. formae אֹיֵב [§ 81.] Rad. אָהַב.

יַשְׁמִיד *perdit* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil thematis שמד Hiphil *perdidit, abolevit, destruxit*, Niphal pass.

Ps. 136. הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ הוֹדוּ
לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי
הָאֲדֹנִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת
לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ אֶת
הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ אֶת הַיָּרֵחַ
וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְמַכֵּה
מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל
מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְגֹזֵר יַם סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וְנִעֵר פַּרְעֹה

Ps. 136.

הוֹדוּ *Laudate* | imperat. masc. plur. Hiphil a radice יָדָה Hiph. הוֹדָה *confessus est*, *laudavit*, *celebravit*. Verb. פ״י et ל״ה [§ 65, 2. 5.] De prima rad. (י) quiescente in Cholem conf. § 59. Ceterum de ultima syll. abjecta cf. § 64, 3.

חַסְדּוֹ *benignitas ejus* | חֶסֶד cum suff. 3. pers. masc. sing. ad formam מֶלֶךְ [§ 81.] Rad. חָסַד.

לַאֲדֹנֵי *dominum dominorum* | plur. constr. a sing. אָדוֹן *dominus*, ad analogiam פָּקִיד [§ 81. No. III.], cum praef. לְ juxta § 18, 2. Est plural. majest. de quo § 112, 2. Sequens est plur. absol. cum articulo ex § 21. cum (ָ). Conf. § 91, 4.

לְעֹשֵׂה *qui fecit* | part. praes. Kal cum praef. לְ. Rad. עָשָׂה.

נִפְלָאוֹת *mirabilia* | plur. fem. partic. Niphal נִפְלָא fem. נִפְלָאָה. Rad. פָּלָא.

לְבַדּוֹ *solus* | לְבַד adverb. cum suff. *solus*, propr. *ipse solus*.

לְרוֹקַע *expandit* | part. praes. Kal cum לְ. Radix רָקַע. § 50. inpr. 1. not.

אוֹרִים *luminaria* | plur. a nom. subst. אוֹר. Rad. אוֹר.

לְמֶמְשֶׁלֶת *ad dominium* | nom. subst. fem. cum לְ praef. Rad. מָשַׁל. In sequenti versu est plur. constr. ad form. יוֹנֶקֶת [§ 83. D.] Confer. etiam § 114, 2.

בַּלָּיְלָה *in nocte.* | לַיִל h. l. cum ה parag. לַיְלָה *nox*, cum

Ps. 136. Laudate Jovam, nam bonus est, benignitas ejus durat in aeternum. Laudate Deum Deorum etc. Dominum Dominorum, qui solus magna et mirabilia fecit, coelum sapienter paravit, terram super aquis expandit, magna luminaria fecit, solem, ut diei dominium haberet, lunam et stellas, ut noctis dominium haberent etc. Qui percussit Aegyptiorum primogenitos et Israelitas ex illis eduxit manu forti et brachio extenso, mare algosum divisit et Israelitas transmisit, Pharaonem cum exercitu suo in illud excussit, populum suum

praep. בְּ et excluso artic. [§ 89, 1.] Patach in (ָ) transit ob pausam § 17, 2. c.

לְמַכֵּה *qui percussit* | status constr. sing. part. Hiphil pro מַכְּכֶה. Radix נָכָה Piel et Hiphil *percussit, cecidit, vulneravit, laesit.*

בִּבְכוֹרֵיהֶם *primogenitos* | plur. cum suffix. 3. pers. masc. plur. a nomine sing. בְּכוֹר *primogenitus*, a rad. בָּכַר Piel *primogenitum effecit.* Praefigitur בְּ.

וַיּוֹצֵא *eduxit* | 3. pers. masc. sing. fut. apoc. Hiph. [§ 59.] cum ו conv. fut. Rad. יָצָא.

מִתּוֹכָם *ex illis* | תָּוֶךְ *medium*, nom. subst. masc. cum suff. 3. pers. masc. plur. ad formam מָוֶת [§ 81.] Praefigitur מִן ex § 89, 1.

חֲזָקָה *forti* | adject. fem. a masc. חָזָק *fortis, potens* [coll. § 82.] Rad. חָזַק.

וּבִזְרוֹעַ *et brachio* | nom. comm. זְרוֹעַ *brachium*, cum praefixis בְּ et וּ.

נְטוּיָה *extenso* | partic. pass. fem. sing. a masc. נָטוּי [coll. § 82.] radicis נָטָה verb. ל״ה, de quo § 64, 1.

לְגֹזֵר *discidit* | particip. praes. Kal a rad. גָּזַר *secuit, abscidit, discidit, excidit.* Praef. לְ. Inde descendit sequens

לִגְזָרִים *in segmenta* scil. *duo* | plur. a sing. גֶּזֶר ad formam מֶלֶךְ [§ 81.] Praefigitur לְ ex § 18, 1.

וְהֶעֱבִיר *et transmisit* | 3. pers. masc. sing. praet. Hiphil rad. עָבַר; cum לְ.

וְנִעֵר *et excussit* | 3. pers. masc. sing. praet. Piel rad. נָעַר *excussit*, Piel idem.

חֵילוֹ בְיַם סוּף כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וּלְעוֹג מֶלֶךְ
הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ נֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

§ 23.

Langmuth, Barmherzigkeit und Gnade.

Ps. 103. בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה וְכָל קְרָבַי אֶת
שֵׁם קָדְשׁוֹ׃ בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה וְאַל תִּשְׁכְּחִי כָּל
גְּמוּלָיו׃ הַסֹּלֵחַ לְכָל עֲוֹנֵכִי הָרֹפֵא לְכָל תַּחֲלוּאָיְכִי׃

וְחֵילוֹ *cum exercitu suo* | חַיִל *exercitus* n. s. m. cum suff. et praef. וְ.

לְמוֹלִיךְ *perduxit* | part. Hiphil rad. יָלַךְ [§ 59.] cum לְ.

וַיַּהֲרֹג *occidit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal cum ו conv. fut. a themate הָרַג *occidit* coll. § 48.

אַדִּירִים *magnos* | plur. a sing. אַדִּיר *magnus, potens, magnificus, praestans.* Rad. אָדַר.

אַרְצָם *terram eorum* | אֶרֶץ cum suff. 3. pers. masc. plur. ad formam מֶלֶךְ [§ 81.]

עַבְדּוֹ *cultoribus suis* | עֶבֶד *servus, cultor* cum suff. ad form. מֶלֶךְ. Rad. עָבַד.

שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ *qui in miseria nostra* | שֵׁפֶל *humilitas*, nom. subst. masc. cum suffix. 1. pers. plur. (ad formam סֵפֶר § 81.) et cum praef. בְּ et שֶׁ nota relationis ex אֲשֶׁר contracta. Rad. שָׁפֵל *humilis, demissus, depressus fuit.*

לָנוּ *nostri* | praep. לְ cum suff. 1. pers. plur. § 89, 3.

וַיִּפְרְקֵנוּ *et liberavit nos* | a radice פָּרַק *rupit, dilaceravit, liberavit*, 3. pers. masc. sing. fut. Kal cum ו convers. fut. et suff. 1. pers. plur. coll. § 54.

מִצָּרֵינוּ *ab inimicis nostris* | plur. cum suff. 1. pers. plur. a sing. צַר. Praefig. praep. מִן ex § 89. 1.

per desertum perduxit, reges magnos percussit et reges potentes occidit, Sihonem, regem Amoritarum, Ogum, regem Basanitidos, et terram eorum dedit Israelitis possidendam, cultoribus suis; in miseria nostra nostri recordatus est, et ab inimicis nostris nos liberavit; qui omnibus dat panem etc. Laudate Deum coelicolam, nam benignitas ejus durat in aeternum.

§ 23.

De Longanimitate, Misericordia ac Gratia.

Ps. 103. Lauda, anima mea, Jovam, et quicquid in me est, nomen ejus sanctum. Lauda Jovam, et ne beneficiorum ejus obliviscere, qui tibi iniquitatem tuam condonat, morbos tuos omnes

§ 23.

Ps. 103.

קְרָבַי *quicquid in me est*, propr. *mea interiora* | a nom. masc. קֶרֶב *intimum, intestinum, venter*, it. *animus, mens, cogitatio*, plur. cum suff. 1. pers. sing. ad formam סֵפֶר [§ 81.] Rad. קָרַב *appropinquavit.*

תִּשְׁכְּחִי *obliviscere* | 2. pers. singul. fem. fut. Kal radicis שָׁכַח et שָׁכֵחַ *oblitus est.*

גְּמוּלָיו *beneficiorum ejus* | plur. cum suff. 3. pers. masc. sing. a sing. n. גְּמוּל *retributio bona* vel *mala*, s. praemii, s. poenae, *beneficium.* Rad. גָּמַל *tribuit, retribuit.*

הַסֹּלֵחַ *qui condonat* | partic. praes. Kal [§ 50, 1. not.] cum articulo, a rad. סָלַח *condonavit, remisit, propitius fuit.* ה demonstrativum, h. l. per ellipsin pronominis relativi אֲשֶׁר usum recipit relativum, § 91, 5. not.

עֲוֹנֵכִי *iniquitatem tuam* | nom. subst. mascul. singul. עָוֹן *perversitas, iniquitas, pravitas*, cum suff. 2. pers. fem. sing. כִי pro ךְ. Rad. עָוָה.

הָרֹפֵא *qui sanat* | particip. praes. Kal cum artic. [§ 21.] rad. רָפָא *reparavit, instauravit, sanavit, curavit.*

תַּחֲלוּאָיְכִי *morbos tuos* | plur. תַּחֲלוּאִים *infirmitates, morbi*, cum suff. ַיְכִי pro ַיִךְ [coll. § 25.] Patach ob pausam in (ָ) mutatum. Radix חָלָה *viribus attritus et imminutus est, infirmus, aegrotus fuit, aegrotavit.*

הַגּוֹאֵל מִשַּׁחַת חַיָּיְכִי הַמְעַטְּרֵכִי חֶסֶד וְרַחֲמִים׃
הַמַּשְׂבִּיעַ בַּטּוֹב עֶדְיֵךְ תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי׃ עֹשֵׂה
צְדָקוֹת יְהוָה וּמִשְׁפָּטִים לְכָל עֲשׁוּקִים׃ יוֹדִיעַ דְּרָכָיו
לְמֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲלִילוֹתָיו׃ רַחוּם וְחַנּוּן יְהוָה אֶרֶךְ
אַפַּיִם וְרַב חָסֶד׃ לֹא לָנֶצַח יָרִיב וְלֹא לְעוֹלָם יִטּוֹר׃
לֹא כַחֲטָאֵינוּ עָשָׂה לָנוּ וְלֹא כַעֲוֹנֹתֵינוּ גָּמַל עָלֵינוּ׃ כִּי
כִגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל הָאָרֶץ גָּבַר חַסְדּוֹ עַל יְרֵאָיו׃ כִּרְחֹק
מִזְרָח מִמַּעֲרָב הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת פְּשָׁעֵינוּ׃ כְּרַחֵם אָב

הַגּוֹאֵל *liberat* | particip. praes. Kal a radice גָּאַל *redemit, liberavit.* Praefigitur artic.

מִשַּׁחַת *e fovea* | nom. fem. sing. cum praef. מִן. Rad. שׁוּחַ *inclinare, propendere, deprimi.*

חַיָּיְכִי *vitam tuam* | plur. חַיִּים cum suff. 2. pers. fem. sing. ־יְכִי cujus (-) in (ָ) ob pausam mutatum est.

הַמְעַטְּרֵכִי *te coronat* | partic. Piel מְעַטֵּר cum suff. כִי pro ךְ et cum articulo. Rad. עָטַר *circumdedit*, Piel *circumcinxit, coronavit, ornavit.*

הַמַּשְׂבִּיעַ *satiat* | part. Hiphil cum artic. Rad. שָׂבַע.

עֶדְיֵךְ nom. עֲדִי cum suff. 2. pers. fem. sing. Interpretes in hac voce vertenda admodum dissentiunt. Nonnulli per *ornatum, ornamentum* reddiderunt, et hinc *genas, maxillas, malas,* ab ornatu sic dictas, intellexerunt. Al. *corpus tuum.* Aliis est *tempus matutinum, juventus* etc. Conferantur Rosenmüll. Scholia ad hunc locum.

תִּתְחַדֵּשׁ *renovatur* | 2. pers. fem. sing. fut. Hithpael rad. חָדַשׁ.

כַּנֶּשֶׁר *uti aquila* | נֶשֶׁר *aquila* cum praef. כְּ et articulo excluso. § 89, 1.

נְעוּרָיְכִי *juventus tua* | נְעוּרִים *pueritia, adolescentia,* nom. masc. plur. cum suff. ־יְכִי, cujus (-) in (ָ) ob pausam mutatum est.

עֲשׁוּקִים *oppressis* | particip. passiv. עָשׁוּק plur. a rad. עָשַׁק *oppressit, defraudavit, insolenter egit, violentus fuit.* Flectitur juxta formam פָּקִיד [§ 81.].

יוֹדִיעַ *patefecit* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil a rad. יָדַע *scivit, cognovit, expertus est, sensit,* Hiphil *indicavit, ostendit, instruxit,* verb. פ״י et tert. guttural., hinc prima rad. quiescit in Cholem [§ 59.] et Pat. furtiv. sub ע ex § 50. Ceterum Futurum loco Praeteriti, conf. § 98.

עֲלִילוֹתָיו *facta sua* | עֲלִילָה *actio, opus, facinus,* nom. fem. h. l. in plur., cum suff. 3. pers. masc. sing., a radice

sanat, vitam tuam e fovea liberat et benevolentia ac misericordia te coronat. Bonis te satiat, juventus tua renovatur uti aquila. Jova jus reddit omnibus oppressis. Mosi vias suas patefecit, et rationem agendi Israelitis. Misericors et benevolus est Jova, longanimitate et multa benignitate. Nec perpetuo litigat, nec iram servat. Non pro peccatis nostris nobiscum agit, nec pro iniquitatibus nostris nobis rependit. Sed quantum coelum eminet super terras, tantum superat ejus benignitas erga omnes, qui eum reverentur. Quantum distat ortus ab occidente, tantum removet a nobis praevarica-

עָלַל *fecit, egit, operatus est.* Verba sequentis versus in praecedente § jam exposita sunt.

לָנֶצַח *perpetuo* | adverb. conflatum ex nom. נֵצַח *aeternitas* et praep. לְ juxta § 89, 1. b. praefixa.

יָרִיב *litigat* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal thematis רִיב *litigare, contendere, curam agere*, verb. quiesc. עוֹ, de quo § 62.

יִטּוֹר *servat* scil. *iram* | 3. pers. sing. masc. fut. Kal pro יִנְטוֹר [§ 56.] a rad. נָטַר *custodivit, servavit, observavit.*

כַּחֲטָאֵינוּ *pro peccatis nostris* | a nom. subst. חֵטְא *peccatum* plur. חֲטָאִים, cum suff. 1. pers. plur. et praef. כְּ juxta § 18, 2. Rad. חָטָא.

כַּעֲוֹנוֹתֵינוּ *pro iniquitatibus nostris* | plur. fem. cum suff. 1. pers. plur. a sing. עָוֹן; praefigitur כ ex § 18, 2.

עָלֵינוּ *nobis* | praep. עֲלֵי cum suff. 1. pers. plur. § 89, 4.

כִּגְבֹהַּ *quantum eminet* propr. *secundum altitudinem* | stat. constr. sing. ab absoluto גָּבֹהַּ, nom. adject. *altus*, ad formam פָּקִיד [§ 81.] praefix. כְּ. Ceterum conf. § 121, 3.

גָּבַר *superat* | ipsa radix *valuit, invaluit, praevaluit, superavit, magnitudine, multitudine et copia, robore et viribus, dignitate et auctoritate.*

כִּרְחֹק *quantum distat* | inf. constr. Kal cum praef. כְּ [coll. § 101.] a radice רָחַק *longe, procul fuit, remotus est, longe recessit, abiit*, Hiph. *removit.*

מִזְרָח *ortus* | nom. subst. sing. a זָרַח *ortus est.*

מִמַּעֲרָב *ab occidente* | nom. subst. masc. sing. *occidens* a rad. עָרַב. Praeponitur מִן § 89, 1.

הִרְחִיק *removet* | 3. p. masc. sing. praet. Hiphil a rad. רָחַק.

עַל בָּנִים רִחַם יְהוָה עַל יְרֵאָיו׃ כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ
זָכוּר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ׃ אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה
כֵּן יָצִיץ׃ כִּי רוּחַ עָבְרָה בּוֹ וְאֵינֶנּוּ וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד
מְקוֹמוֹ׃ וְחֶסֶד יְהוָה מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו
וְצִדְקָתוֹ לִבְנֵי בָנִים׃ לְשֹׁמְרֵי בְרִיתוֹ וּלְזֹכְרֵי פִקֻּדָיו
לַעֲשׂוֹתָם׃ יְהוָה בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל
מָשָׁלָה׃ בָּרְכוּ יְהוָה מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ
בְּקוֹל דְּבָרוֹ׃ בָּרְכוּ יְהוָה כָּל צְבָאָיו מְשָׁרְתָיו עֹשֵׂי
רְצוֹנוֹ׃ בָּרְכוּ יְהוָה כָּל מַעֲשָׂיו בְּכָל מְקֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ
בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה הַלְלוּ־יָהּ׃

פְּשָׁעֵינוּ *praevaricationes nostras* | plur. cum suff. 1. pers. plur. a nom. masc. sing. פֶּשַׁע *defectio, rebellio, praevaricatio*. Flectitur ad formam נֵצַח [§ 81]. Radix פָּשַׁע *defecit, praevaricatus est*.

כְּרַחֵם *ut miseretur* | inf. Piel a radice רָחַם Piel *misertus est*. Praefigit. כְּ. Sequens est 3. pers. masc. praet. Piel.

יִצְרֵנוּ *conditionem nostram* | יֵצֶר *figmentum*, nom. subst. sing. cum suff. 1. pers. plur. [coll. § 81. No. VI.] Rad. יָצַר *finxit, formavit*.

זָכוּר *recordatur* | part. passiv. a rad. זָכַר. Sed legendum esse videtur זָכַר vel זֹכֵר.

כֶּחָצִיר *ut graminis* | חָצִיר cum כְּ et excluso articulo, cf. § 89, 1. cum § 21.

יָמָיו *dies ejus* | plur. יָמִים cum suff. 3. pers. masc. sing. coll. § 84. Ceterum de nominativo אֱנוֹשׁ conf. § 120. b. 2.

יָצִיץ *floret* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal a rad. צִיץ *nitere, florere*, verb. פ״י de quo § 62.

עָבְרָה־ *transit* | 3. pers. fem. sing. praet. Kal thematis עָבַר.

וְאֵינֶנּוּ *perit*, propr. *et non est* | negatio אַיִן cum suffix. 3. pers. masc. sing. coll. § 23, 5. cum § 25. Ceterum conferatur § 123. a.

יַכִּירֶנּוּ *agnoscit eum* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil pro יַנְכִּיר [§ 56.] cum suff. 3. pers. masc. sing. [§ 23, 5.] Rad. נָכַר Hiphil *agnovit, cognovit, scivit*.

מְקוֹמוֹ *locus ejus* | מָקוֹם cum suffix. ad form. פָּקִיד [§ 81.] Rad. קוּם.

לְשֹׁמְרֵי *servantibus* | a part. praes. Kal שֹׁמֵר plur. constr. cum לְ.

tiones nostras. Ut pater filiorum miseretur, ita Jova miseretur cultorum suorum. Novit enim conditionem nostram, recordatur, nos esse pulverem. Hominis dies sunt ut graminis, floret, ut agri flos, qui vento transeunte perit, ut locus, ubi fuerit, lateat. Jova semper benignus est erga cultores suos et hominibus propitius praecepta sua servantibus. — Jova in coelo solium suum collocavit, regnat ubivis. Laudate eum, angeli ejus fortes, mandata ejus exsequentes et jussis ejus obsequentes. Laudate Jovam, omnes exercitus ejus, ministri voluntatem ejus facientes. Laudate Jovam, omnia ejus opera in omnibus regni ejus locis. Lauda, anima mea, Jovam.

בְּרִיתוֹ *statutum ejus* | בְּרִית *foedus, pactum*, meton. *promissio, statutum, praeceptum, decalogus;* nom. fem. cum suff. 3. pers. masc. sing. Rad. בָּרָה arab. *praescidit, praesecuit.*

וּלְזֹכְרֵי *et qui memores sunt* | a part. praes. Kal זֹכֵר plur. constr. cum לְ. Rad. זָכַר.

לַעֲשׂוֹתָם *ad faciendum ea* | inf. constr. Kal עֲשׂוֹת [§ 64.] cum suff. 3. pers. masc. sing. et praef. לְ juxta § 18, 2.

הֵכִין *collocavit* | 3. pers. masc. sing. praet. Hiphil radicis verbi כּוּן עו. De media radic. quiescente in Chirek conf. § 60.

וּמַלְכוּתוֹ *et regnum ipsius* | מַלְכוּת *regnum*, nom. fem. cum suff. 3. pers. masc. sing. et ו copul. ex § 90, 1. A radice מָלַךְ.

מָשָׁלָה *dominatur* | 3. pers. fem. sing. praet. Kal מָשְׁלָה, cujus Schwa ob pausam h. l. in (ָ) transit. Rad. מָשַׁל.

גִּבֹּרֵי *fortes* | plur. constr. a nomine adject. גִּבֹּר et גִּבּוֹר *fortis, potens, validus.* Rad. גָּבַר *valuit, invaluit, praevaluit, superavit.* Ceterum conf. § 121, 3.

עֹשֵׂי *exsequentes* | plur. part. praes. Kal עֹשֶׂה, h. l. in statu constr., ad analogiam formae חֹזֶה [§ 81.] Rad. עָשָׂה.

דְּבָרוֹ *mandata ejus* | דָּבָר *verbum, mandatum* etc., cum suffix. 3. pers. masc. sing., conf. Paradig. IV. § 81. Rad. דָּבַר.

לִשְׁמֹעַ *ut obsequantur* | inf. constr. cum לְ a rad. שָׁמַע.

אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה׃ אַשְׁרֵי Ps. 32.
אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה׃
כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עֲצָמָי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל הַיּוֹם׃ כִּי יוֹמָם
וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה׃
חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי
פְשָׁעַי לַיהוָה וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה׃ עַל זֹאת

צְבָאָיו *exercitus ejus* | plur. cum suff. 3. pers. masc. sing. a nomine sing. צָבָא *exercitus*. Rad. צָבָא.

מְשָׁרְתָיו *ministri* | part. Piel מְשָׁרֵת [coll. § 49, 3.] h. l. plur. cum suff. 3. pers. masc. sing. a radice שֵׁרֵת Piel *ministravit*.

רְצוֹנוֹ *voluntatem ejus* | רָצוֹן cum suff. 3. pers. masc. sing.

מְקוֹמוֹת *locis* | pluralis constr. a nomine sing. מָקוֹם. Rad. קוּם.

מֶמְשַׁלְתּוֹ *regni ejus* | מֶמְשָׁלֶת, ad formam יוֹנֶקֶת [§ 83. D.], cum suff. 3. pers. sing.

Ps. 32.

אַשְׁרֵי *Beatus* | plural. constr. a nom. sing. אֶשֶׁר *felicitas, beatitudo*. Radix אָשַׁר. Vulgo vim interjectionis habet.

נְשׂוּי *cui remissa sunt*, propr. *ablati* | sing. constr. partic. passiv. נְשׂוּי pro נָשָׂא, mutato א in י more verborum tertiae radicalis ה. Frequenter enim verba quiescentia tertiae literae א et tertiae literae ה formas suas ex vicissitudine literarum אהוי solent permutare. Conf. § 64. observ. V. 20. c. Radix נָשָׂא *tulit*, *sustulit*, *extulit*, *suscepit*, *levavit*, *donavit*, *condonavit* etc.

כְּסוּי *cui tecta sunt* | a rad. כָּסָה *texit*, *obtexit*, part. pass. in statu constr. sing. conf. § 64. Particc. passiv. flectuntur ex § 81. No. III.

חֲטָאָה *peccata* | nom. subst. fem. a rad. חָטָא.

יַחְשֹׁב *imputat* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 48, 2.] a rad. חָשַׁב *cogitavit*, *ingeniose excogitavit*, *existimavit*, *aestimavit*, *imputavit*.

רְמִיָּה *dolus* | nom. fem. sing. a rad. רָמָה *jecit*, Piel *decepit*, *fefellit*.

הֶחֱרַשְׁתִּי *celarem* | 1. pers. sing. praet. Hiphil [coll. § 48.] a rad. חָרַשׁ *incidit*, *abscidit*, hinc *exaravit*, *insculpsit*, *fabricatus est*. Hiphil *siluit*.

בָּלוּ *contabuerunt* | 3. pers. plur. praet. Kal rad. בָּלָה *inveterascere*, *atteri vetustate*, *senescere*, *consumi*, verb. לה,

Ps. 32. Beatus ille, cui delicta remissa, peccata tecta sunt; beatus homo, cui Jova iniquitatem non imputat, in cujus animo non est dolus. Cum celarem, ossa mea contabuerunt ob questus meos quotidianos. Nam interdiu et noctu manus tua graviter mihi incumbebat, humor meus conversus est in ariditates aestatis. Peccatum meum confessus sum, et iniquitatem meam non celavi. Dixi: confitebor Jovae delicta mea. Quo facto remisisti mihi poenam peccati mei. — Propterea

cujus ultima syllaba ante afform. (ִי ֵי ָה) abjicitur § 64, 3.

עֲצָמַי *ossa mea* | plur. cum suff. 1. pers. sing. (ַי), cujus Patach ob pausam in Kamez transit. Sing. עֶצֶם.

בְּשַׁאֲגָתִי *ob questus meos* | שְׁאָגָה *rugitus leonis*, inde *ejulatus hominis;* cum suff. 1. pers. sing. ad formam צְדָקָה § 83. B. Rad. שָׁאַג *rugiit*, metaph. *vociferatus est, gemuit, ejulavit.*

יוֹמָם *interdiu* | adverb. ex יוֹם et terminatione adverbii ָם.

תִּכְבַּד *graviter incumbebat* | 3. pers. fem. sing. fut. Kal a rad. כָּבֵד.

נֶהְפַּךְ *conversus est* | 3. pers. masc. sing. praet. Niphal [coll. § 48, 2.] rad. הָפַךְ *vertit, convertit.*

לְשַׁדִּי *humor meus* | לְשַׁד *humor, succus,* cum suff. 1. pers. sing. Rad. לָשַׁד arab. *suxit.*

בְּחַרְבֹנֵי *in ariditates* | plur. constr. a nom. singul. חֲרָבוֹן *siccitas.* Rad. חָרֵב *siccatus, exsiccatus fuit.*

אוֹדִיעֲךָ *confessus sum* | a rad. יָדַע 1. pers. sing. fut. Hiphil cum suff. 2. pers. masc. sing. Coll. de ו quiescente in Cholem § 59. et de suff. § 51.

כִסִּיתִי *celavi* | a themat. כָּסָה 1. pers. sing. praet. Piel coll. § 64. 2. et observ. III. 8.

אוֹדֶה *confitebor* | a rad. ידה, Hiphil הוֹדָה *confessus est,* 1. pers. fut. Hiphil, conf. § 59. 64. et 65.

נָשָׂאתָ *remisisti* | h. l. 2. pers. masc. sing. praet. Kal rad. נָשָׂא coll. § 63.

עַל־זֹאת *propterea* | זאת pronom. demonstr. fem. [§ 26.] habet neutralem sensum facitque cum praeposit. עַל conjunctionem ratiocinativam: *quapropter.*

יִתְפַּלֵּל *precabuntur* | 3. pers. masc. sing. fut. Hithpael

יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם
רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ׃ אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי
פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה׃ אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵלֵךְ
אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי׃ אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין
בְּמֶתֶג וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם בַּל קְרֹב אֵלֶיךָ׃ רַבִּים

a radice פלל Hithp. *oravit supplex.* Semper de precibus ad Deum usurpatur.

לְעֵת מְצֹא רַק *tempore impetrandae gratiae* | מְצֹא infinit. constr. a radice מָצָא *invenit, reperit*, coll. § 63. רַק arab. *misericordia, gratia* a. r. רקק *tenero affectu, misericors fuit.* Si vero praeplacet vulgaris loci expositio, לעת מצא tempore inveniendi Jovam, est רַק adverbium: *tantum*, et in initio orationis *certe, profecto* designans, a radice רָקַק *tenuis fuit.*

לְשֵׁטֶף *in inundatione* | nom. subst. in statu constr. cum לְ a rad. שָׁטַף *exundavit, inundavit.*

יַגִּיעוּ *attingent* | a נָגַע 3. pers. masc. plur. fut. Hiphil pro יַנְגִּיעוּ coll. § 56.

מִצַּר *ex angustia* | צַר *angustia*, nom. subst. sing. a radice צָרַר *arctavit, angustiis affecit.* Praefig. מִן ex § 89, 1.

תִּצְּרֵנִי *me liberas* | a rad. נָצַר *custodivit, liberavit,* 2. pers. masc. sing. תִּצֹּר pro תִּנְצֹר [coll. § 56.] cum suff. 1. pers. sing. § 51 et 54.

רָנֵּי פַלֵּט *ovationibus liberationis* | רָנֵּי plur. constr. a nom. sing. רֹן *canticum laetum,* propr. infinit. a רָנַן *cecinit, cantavit, jubilavit.* פַּלֵּט a rad. פָּלַט *evasit, effugit,* Piel *liberavit*, infin. Piel, h. l. naturam nominis induens, uti supra מְצֹא coll. § 101, 1.

תְּסוֹבְבֵנִי *me circumdas* | a סָבַב 2. pers. masc. sing. fut. Poel [coll. § 57. cum § 43.] cum suffix. 1. pers. sing. [§ 51 et 54.]

אַשְׂכִּילְךָ *erudiam te* | 1. pers. sing. fut. Hiphil, cum suff. 2. pers. masc. sing. Rad. שָׂכַל *prudens, intelligens fuit, prudenter egit,* Hiph. *intellexit, cognovit, attendit, erudivit* etc.

וְאוֹרְךָ *et monstrabo* | a radice יָרָה Hiphil *monstravit, indicavit, docuit, instituit,* 1. pers. sing. fut. Hiphil יוֹרֶה cum suff. 2. pers. masc. sing., quo apposito ultima syllaba ex § 64, 3. abjecta est. Est verbum פ״ו te ל״ה, de quo vid. § 59. coll. § 64 et 65.

זוּ *quam* | pron. demonstr. fem. *illa, quam;* nonnumquam enim demonstr. positum est pro relativo conf. § 94, 1.

ad te omnes pii precabuntur, tempore impetrandae gratiae; in inundatione magnae aquae illos non attingent. Tu es mihi refugium, ex angustia me liberas, ovationibus liberationis me circumdas. — Erudiam te, et viam monstrabo, quam ibis; prospiciam, oculi mei te observabunt. Ne sis instar equi mulique, qui ad frenum et capistrum non attendit in cursu suo, ob appetitum admissarii ad te non accedit. Multi dolores sunt impio, sed

תֵּלֵךְ *ibis* | a יָלַךְ 2. pers. masc. sing. fut. conf. § 59, 1.

אִיעֲצָה *prospiciam* | 1. pers. sing. fut. Kal יִיעַץ [§ 59, 1.] cum ה parag. [§ 36, 1.], quo adjecto ultimae syllabae vocalis corripitur in (-:). Rad. יָעַץ *consuluit, prospexit.* Conf. de variis expositionibus hujus et sequentium vocum Rosenm. Scholia ad hunc locum.

תִּהְיוּ *sitis* | 2. pers. masc. plur. fut. Kal [coll. § 64, 3 et § 48, 2. not.] rad. הָיָה. Est hic enallage numeri; praecesserat enim singularis, sequitur pluralis.

כְּסוּס כְּפֶרֶד *instar equi mulique* | de כּ conf. § 126, 4.

אֵין הָבִין *qui non attendit* | הָבִין inf. Hiphil a rad. בִּין [coll. § 62.] Infinitivus h. l. nominis vicem gerit [§ 101, 1.] Ceterum deest אֲשֶׁר [§ 93, 3.]

בְּמֶתֶג־ *ad frenum* | nom. subst. masc. cum praep. בְּ.

וָרֶסֶן *et capistrum* | de copula vid. § 90, 1. a. רֶסֶן *capistrum, funis, qui constrigendi causa naso incumbit.*

עֶדְיוֹ *in cursu suo* | nom. cum suffixo 3. pers. masc. sing. Nomen עֲדִי reddit noster ex arab. per cursum et subaudit בְּ. Alii per *ornatum*, et intelligunt *omnem apparatum, quo equi aut muli instruuntur.*

לִבְלוֹם *ob appetitum admissarii* | infinitivus constr. Kal rad. בָּלַם, quod noster ex arab. explicat per *vehementer appetere admissarium*, et בְּלוֹם per *vehemens admissarii appetitus.* Alii autem reddunt: *ligare, obligare, constringere,* scilicet *os.* Conf. Rosenmüll. Scholia ad hunc locum. Praefigitur לְ ex § 18, 1.

בַּל קְרוֹב *ne appropinquet ad te* | בַּל propr. est *defectus, abolitio;* sed abit in particulam, *non, ne.* Conferat. § 123, 4. קְרוֹב est infinitiv. constr. Kal a קָרַב.

מַכְאוֹבִים *dolores* | plur. a sing. מַכְאוֹב et מַכְאֹב *dolor.* Rad. כָּאַב *doluit.*

וְהַבּוֹטֵחַ *sed confidentem* | part. praes. Kal [§ 50.] cum articulo et וְ copulativo. Rad. בָּטַח.

מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ׃ שִׂמְחוּ
בַּיהוָה וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ כָּל יִשְׁרֵי לֵב׃

Ps. 130. מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה׃ אֲדֹנָי שִׁמְעָה
בְקוֹלִי תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָי׃
אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר־יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד׃ כִּי עִמְּךָ
הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא׃ קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי
וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי׃ נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים
לַבֹּקֶר׃ יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוָה כִּי עִם יְהוָה הַחֶסֶד
וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת׃ וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל
עֲוֹנֹתָיו׃

יְסוֹבְבֶנּוּ *circumdat eum* | 3. pers. masc. sing. fut. Poel יְסוֹבֵב [§ 57 et § 43.] cum suffix. 3. pers. masc. sing. §. 23, 5. et § 54. Rad. סָבַב.

שִׂמְחוּ *laetamini* | imperat. masc. plur. Kal rad. שָׂמַח.

וְגִילוּ *et gaudete* | imper. masc. plur. Kal rad. גִּיל *exsultare*, propr. *saltando ac tripudiando laetari;* verb. ע״י, hinc media rad. (י) juxta § 62. in Chirek quiescit. Copula וְ.

וְהַרְנִינוּ *et jubilate* | imperat. masc. plur. Hiphil a themate רָנַן.

Ps. 130.

מִמַּעֲמַקִּים *Ex profundis* | nom. plur. *profunditates*, cum praep. מִן ex §. 89, 1. Rad. עָמַק *profundus fuit.*

קְרָאתִיךָ *te invoco* | 1. pers. sing. praet. Kal cum suffix. 2. pers. masc. [§ 51.] Rad. קָרָא [§ 63.].

שִׁמְעָה *audi* | imperat. Kal שְׁמַע [coll. § 50.] cum ה paragog. [§ 36. IV.] Hoc accedente abjicitur ultimae syllabae vocalis et prodit forma שְׁמְעָה, quae vero ob concursum Schwajim transit in שִׁמְעָה § 18, 1. Rad. שָׁמַע.

תִּהְיֶינָה *sint* | 3. pers. fem. plur. fut. Kal radicis הָיָה coll. § 64.

אָזְנֶיךָ *tuae aures* | dualis cum suff. 2. pers. masc. a sing. אֹזֶן, formae קֹדֶשׁ § 81. No. VI.

קַשֻּׁבוֹת *arrectae* | plural. fem. a sing. קַשֻּׁב adject. *attentus.* Rad. קָשַׁב *attentus, intentus fuit.*

תַּחֲנוּנָי *supplicationes meas* | plural. תַּחֲנוּנִים *deprecationes, preces*, cum suff. 3. pers. masc. sing. (ַי), cujus Patach in (ָ) ex § 17, 2. c. mutatum est. Rad. חָנַן.

confidentem Jovae benignitas circumdat. Laetamini et gaudete pii de Jova, et jubilate omnes probi.

Ps. 130. Ex profundis te invoco, Jova. Domine, audi vocem meam, aures tuae sint arrectae ad supplicationes meas. Si a peccatis non absolvis, Jova, Domine, quis consistet? Nam tecum est propitiatio, ut reverenter colaris. Ego exspecto Jovam, anima mea exspectat, et promissioni ejus confido. Anima mea Jovam ardentius exspectat, quam vigiles matutini. Israel exspecta Jovam, nam cum eo est propitiatio et multa redemtio; Israelitas redimet ab omnibus iniquitatum suarum poenis.

תִּשְׁמָר־ *servaveris* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal תִּשְׁמֹר. Cholem ultimae ob tonum per Makkeph ablatum in Kamez-chatuph transit coll. § 17, 1. Rad. שָׁמַר.

יַעֲמֹד *consistet* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 48.] rad. עָמַד.

הַסְּלִיחָה *propitiatio* | nom. fem. sing. *condonatio, remissio,* cum articulo. Rad. סָלַח.

תִּוָּרֵא *colaris* | 2. pers. masc. sing. fut. Niphal [§ 59.] rad. יָרֵא.

קִוִּיתִי *exspecto* | 1. pers. sing. praet. Piel radicis קָוָה; tertia radic. Jod h. l. in Chirek quiescit conf. § 64, 2. et observ. III. Sequens est 3. pers. fem. praet. Piel. Tertia radic. Jod h. l. ex ה in ת transit; vide § cit. 3.

וְלִדְבָרוֹ *promissioni ejus* | דָּבָר [coll. § 81.] cum suff. 3. pers. masc. et praefixis לְ [§ 18, 1.] et וְ. Rad. דָּבַר.

הוֹחָלְתִּי *confido* | 1. pers. sing. praet. Hiphil הוֹחַלְתִּי rad. יָחַל Piel et Hiphil *exspectavi*, verb. פ״י, cujus prima rad. (י), in Hiphil cum ו permutata, quiescit in Cholem. Ceterum (-) in (ᅮ) transit ob pausam. Paulo inferius est imperat. Piel.

מִשֹּׁמְרִים *prae custodibus* | plur. partic. praes. Kal שֹׁמֵר cum praefix. מִן. Rad. שָׁמַר.

לַבֹּקֶר *sub diluculum* | nom. subst. sing. cum לְ et excluso articulo § 89, 1. De formula geminata conf. § 112, 3.

וְהַרְבֵּה *et multa* | est infinit. absolut. Hiphil [§ 64.] a rad. רָבָה, h. l. adverbialiter adhibitus, *multum.* Conf. § 100.

Ps. 38. יְהוָה אַל בְּקֶצְפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וּבַחֲמָתְךָ
תְיַסְּרֵנִי׃ כִּי חִצֶּיךָ נִחֲתוּ בִי וַתִּנְחַת עָלַי יָדֶךָ׃ אֵין
מְתֹם בִּבְשָׂרִי מִפְּנֵי זַעְמֶךָ אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי
חַטָּאתִי׃ כִּי עֲוֹנֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא כָבֵד
יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי׃ הִבְאִישׁוּ נָמַקּוּ חַבּוּרֹתָי מִפְּנֵי אִוַּלְתִּי׃
נַעֲוֵיתִי שַׁחֹתִי עַד מְאֹד כָּל הַיּוֹם קֹדֵר הִלָּכְתִּי׃

פְּדוּת *redemtio* | nom. fem. sing. a radice פָּדָה *redemit.*

יִפְדֶּה *redimet* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal § 64.

Ps. 38.

בְּקֶצְפְּךָ *In ira tua* | קֶצֶף *ira, fervor,* nom. subst. masc. sing. cum suff. 2. pers. masc. sing. et praef. בְּ. Flectitur ex § 81. No. VI. Radix קָצַף *graviter succensuit, vehementer iratus est.*

תוֹכִיחֵנִי *me castiges* | 2. pers. masc. sing. fut. Hiphil radicis יכח Hiph. *arguit, demonstravit, reprehendit, castigavit,* verb. פ״וֹ, inde prima rad. quiescit in Cholem juxta § 59. Appositum est suff. 1. pers. sing. [§ 51].

וּבַחֲמָתְךָ *in aestu tuo* | חֵמָה *aestus irae, excandescentia,* cum suff. 2. pers. masc. sing. et praefixis בְ [§ 18, 2.] et וְ ex § 90, 1. a. Flectitur juxta § 81. B. Radix יָחַם.

תְיַסְּרֵנִי *redarguas me* | a rad. יָסַר Kal, Piel et Hiphil *acuit,* hinc *erudivit, castigavit;* 2. pers. masc. sing. fut. Piel תְּיַסֵּר cum suffix. 1. pers. sing. coll. § 54.

חִצֶּיךָ *sagittae tuae* | plural. cum suff. 2. pers. masc. sing. ad formam אֵם [§ 81.]; sing. חֵץ *sagitta, telum,* a radice חָצַץ *discidit.*

נִחֲתוּ- *defixae sunt* | 3. pers. plural. praet. Niphal, pro נִנְחֲתוּ § 56. Dagesch forte, quo prima rad. נ compensanda erat, abjicit gutt. ח § 13, 1. Ceterum de Schwa compos. sub ח cf. § 49. Radix נָחַת *descendit,* item *demisit submersus est.* Niph. id. Sequens est 2. pers. fem. fut. Kal. coll. § 49.

אֵין מְתוֹם *nil est integrum* | מְתֹם *integritas,* hinc *sanitas,* nom. masc. a rad. תָּמַם. De neg. אֵין conf. § 123.

בִּבְשָׂרִי *in corpore meo* | בָּשָׂר cum suff. 1. pers. sing. et praef. בְּ form. דָּבָר coll. § 81.

בַּעֲצָמַי *in ossibus meis* | a nom. sing. עֶצֶם *os, ossis,* plural. cum suff. 1. pers. sing. ad analog. formae מֶלֶךְ [§ 81.] Praefig. ב juxta § 18, 2.

מִפְּנֵי חַטָּאתִי *prae peccato meo* | חַטָּאת *peccatum,* nom. fem. sing. a radice חָטָא.

Ps. 38. Jova, ne in ira tua me castiges, et in aestu tuo redarguas. Nam sagittae tuae in me defixae sunt, et manus tua mihi incumbit. Nil est integrum in corpore meo prae ira tua. Nam iniquitates meae superant caput meum, ut onus grave me deprimunt. Foetent et contabescunt livores mei propter stultitiam meam. Contortus et valde incurvatus sum, quotidie atratus incedo. Lumbi

כְּמַשָּׂא *ut onus* | מַשָּׂא *portatio, onus, munus,* cum כְּ praef. Radix נָשָׂא.

כָּבֵד *grave* | nom. adject. *gravis, numerosus, ingens;* a rad. כָּבֵד *gravis fuit.* Sequens est hujus verbi 3. pers. masc. plural. fut. Kal.

הִבְאִישׁוּ *foetent* | 3. pers. plur. Hiphil a themate בָּאַשׁ *foetuit,* Hiphil idem.

נָמַקּוּ *contabescent* | 3. pers. plur. praet. Niphal, pro נְמַקְקוּ [coll. § 57]. Radix נָמַק *tabescere, contabescere.*

חַבּוּרֹתָי *livores mei* | חַבּוּרָה *plaga, vibex, tumor in quo collectum est pus aut sanguis,* nom. subst. plur. cum suff. 1. pers. sing. (ָי), h. l. in pausa. Radix חָבַר *collegit, sociavit se.*

אִוַּלְתִּי *stultitiam meam* | אִוֶּלֶת [formae יוֹנֶקֶת coll. § 83. D.] *stultitia, peccatum,* cum suff. 1. pers. sing. Radix אָוַל *stultus fuit.* Quum etiam significet *opulentiam,* alii derivant ab אול *praeesse robore et firmitate.*

נַעֲוֵיתִי *contortus sum* | 1. pers. sing. praet. Niphal a rad. עָוָה *inflexus, curvus fuit.* Niphal *perversus, distortus, contortus est,* verb. ל״ה et primae gutt., hinc juxta § 64. tertia rad. (י) in Zere quiescit, et praeform. vocalis pro Chirek Patach est, ex § 48.

שַׁחֹתִי *incurvatus sum* | 1. pers. praet. Kal, radicis שָׁחַח *curvatus, incurvatus fuit,* verb. ע״ע, quod, media radicali abjecta et radice in unam syllabam contracta, ante afformativ. חֹי Cholem inserit coll. § 57.

קֹדֵר *atratus* | partic. praes. Kal *ater, niger, obscurus fuit, obscuratus, atratus est,* metaph. *tristis fuit.*

הִלָּכְתִּי *incedo* | 1. pers. sing. praet. Piel הִלַּכְתִּי, cujus (-) in (ָ) ob pausam mutatum est, rad. הָלַךְ.

כְּסָלַי *lumbi mei* | a nom. כֶּסֶל *lumbus, ilia,* plural. cum suff. 1. pers. sing. Formae מֶלֶךְ [§ 81.]

כִּי כְסָלַי מָֽלְאוּ נִקְלֶה וְאֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי׃ נְפוּגֹתִי
וְנִדְכֵּיתִי עַד מְאֹד שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת לִבִּי׃ אֲדֹנָי נֶגְדְּךָ
כָל תַּאֲוָתִי וְאַנְחָתִי מִמְּךָ לֹא נִסְתָּרָה׃ לִבִּי סְחַרְחַר
עֲזָבַנִי כֹחִי וְאוֹר עֵינַי גַּם הֵם אֵין אִתִּי׃ אֹהֲבַי וְרֵעַי
מִנֶּגֶד נִגְעִי יַעֲמֹדוּ וּקְרוֹבַי מֵרָחֹק עָמָדוּ׃ וַיְנַקְשׁוּ
מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי וְדֹרְשֵׁי רָעָתִי דִּבְּרוּ הַוּוֹת וּמִרְמוֹת כָּל
הַיּוֹם יֶהְגּוּ׃ וַאֲנִי כְחֵרֵשׁ לֹא אֶשְׁמָע וּכְאִלֵּם לֹא יִפְתַּח

מָֽלְאוּ *pleni sunt* | 3. pers. plur. praet. Kal radicis מָלֵא, coll. § 63.

נִקְלֶה *adustione* | part. Niphal, vim nominis substantivi habens et *adustionem* denotans. Noster igitur derivat a קָלָה *assavit, torrefecit;* alii autem, quibus est *vile*, a קָלָה Niph. *vilipendere.*

נְפוּגֹתִי *rigeo* | 1. pers. sing. praet. Niphal a radice פּוּג *frigere, cessare, intermittere, deficere,* Niph. *frigefactus sum, obrigui,* verb. ע״וּ, hinc media radic. quiescit in Cholem, inserto ante afformat. תִי Cholem h. l. defect. scripto, coll. § 61.

וְנִדְכֵּיתִי *et attritus sum* | 1. pers. sing. praet. Niphal a radice דָּכָה *attritus, contritus est.* Niphal idem, verb. ל״ה de quo § 64, 2.

מִנַּהֲמַת *prae fremitu* | singul. construct. (ad formam צְדָקָה § 83.) ab absoluto נְהָמָה *fremitus,* inprimis *maris;* cum praep. מִן ex § 89, 1. Rad. נָהַם *rugiit, fremuit.*

נֶגְדְּךָ *coram te* | נֶגֶד *coram,* praep. cum suff. 2. pers. masc.

תַּאֲוָתִי *desiderium meum* | תַּאֲוָה *desiderium* nom. fem. sing. cum suff. 1. pers. sing. Rad. אָוָה Piel *desideravit.*

וְאַנְחָתִי *et gemitus meus* | אֲנָחָה *gemitus, suspirium,* cum suff. 1. p. sing. Ad form. צְדָקָה § 83. B. Rad. אָנַח *gemuit, suspiravit.*

נִסְתָּרָה *est absconditus* | 3. pers. fem. sing. praet. Niphal נִסְתְּרָה radicis סָתַר. Kamez pro Schwa sub med. rad. ת ob Pausam § 18, 5.

סְחַרְחַר *in gyrum vertitur* | 3. pers. sing. praet. Pilpel, cujus ultimae radicales ex § 45. geminantur. Radix סָחַר *circumivit.* Pilpel intendit significationem.

עֲזָבַנִי *me dereliquit* | ipsa rad. עָזַב cum suff. 1. pers. sing. coll. § 51, 2. b. Ceterum de -ֲ primae rad. vid. § 48.

אִתִּי *mecum* | אֵת *cum,* praep. cum suff. coll. § 89, 3. c.

mei pleni sunt adustione. Rigeo et admodum attritus sum, rugio prae fremitu cordis mei. Domine, coram te est omne desiderium meum, et gemitus meus tibi non est absconditus. Cor meum in gyrum vertitur, vis mea me dereliquit, et luce oculorum meorum privatus sum. Amici et socii mei e regione plagae meae stant, et propinqui mei procul consistunt. Convicia ingerunt mihi, vitae meae insidiantes, et malum meum quaerentes prava

אֹהֲבַי *amici mei* | a partic. praes. Kal radicis אָהַב *dilexit*, plur. ad formam אֹיֵב [§ 81.] cum suff. 1. pers. sing.

וְרֵעַי *et socii mei* | a sing. רֵעַ *socius*, plural. cum suffix. 1. pers. sing. et וְ copul.

נִגְעִי *plagae meae* | נֶגַע *plaga* nom. masc. sing. cum suff. 1. pers. sing. Flectitur ex § 81. No. VI. Rad. נָגַע *tetigit*, *laesit*, *percussit* etc.

יַעֲמֹדוּ *stant* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal cum Cholem in ultima ob pausam § 18, 5. Rad. עָמַד § 48.

וּקְרוֹבַי *et propinqui mei* | a nom. sing. קָרוֹב plural. [§ 81. No. III.] cum suff. 1. pers. sing. et וּ copul. ex § 90, 1. a. Rad. קָרַב.

מֵרָחֹק *procul* | רָחוֹק *longinquus*, cum praep. מִן ex § 89. Rad. רָחַק.

עָמָדוּ *consistunt* | h. l. 3. p. plur. praet. Kal עָמְדוּ. Kamez sub med. rad. מ pro Schwa ob pausam § 18, 5.

וַיְנַקְשׁוּ *convicia ingerunt* | 3. pers. masc. plur. fut. Piel cum וַ convers. fut. radicis נָקַשׁ *illaqueavit*, *irretivit*.

מְבַקְשֵׁי *insidiantes* | a partic. Piel מְבַקֵּשׁ plural. constr. Rad. בקש.

וְדֹרְשֵׁי *et quaerentes* | a particip. praes. Kal דֹּרֵשׁ plural. constr. Rad. דָּרַשׁ *quaesivit*.

רָעָתִי *malum meum* | רַע fem. רָעָה *malum* nom. adj. cum suff. 1. pers. sing. Rad. רוּעַ.

הַוּוֹת *prava* | plural. a singul. הַוָּה 1) *cupiditas insatiabilis*; 2) *calamitas*, *miseria*; inde activ. *nequitiae*, *prava*.

יֶהְגּוּ *meditantur* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal [coll. § 64. et § 48, 2.] rad. הָגָה *cogitavit*, *meditatus est*.

כְּחֵרֵשׁ *ut surdus* | nom. subst. cum praef. כְּ. Rad. חָרַשׁ *incidit*, *abscidit*, it. *obsurduit*, *siluit*.

אֶשְׁמָע *audio* | 1. pers. sing. fut. Kal אֶשְׁמַע, cujus (ַ) ob pausam in (ָ) transit. Rad. שָׁמַע.

פִּיו׃ וָאֱהִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר לֹא שֹׁמֵעַ וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת׃
כִּי לְךָ יְהוָה הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי׃ כִּי
אָמַרְתִּי פֶּן יִשְׂמְחוּ לִי בְּמוֹט רַגְלִי עָלַי הִגְדִּילוּ׃ כִּי
אֲנִי לְצֶלַע נָכוֹן וּמַכְאוֹבִי נֶגְדִּי תָמִיד׃ כִּי עֲוֺנִי אַגִּיד
אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי׃ וְאֹיְבַי חַיִּים עָצֵמוּ וְרַבּוּ שֹׂנְאַי שָׁקֶר׃
וּמְשַׁלְּמֵי רָעָה תַּחַת טוֹבָה יִשְׂטְנוּנִי תַּחַת רָדְפִי טוֹב׃
אַל תַּעַזְבֵנִי יְהוָה אֱלֹהַי אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃ חוּשָׁה
לְעֶזְרָתִי אֲדֹנָי תְּשׁוּעָתִי׃

וּכְאִלֵּם *et ut mutus* | אִלֵּם *mutus*, nom. adj. cum praefixis כּ et ו copul. Rad. אלם Niphal *mutus fuit*.

לֹא יִפְתַּח *non aperit* | a rad. פָּתַח 3. pers. sing. fut. Kal. Subaudiendum est אֲשֶׁר coll. § 93.

וָאֱהִי *ego autem sum* | 1. pers. sing. fut. apocop. [§ 64. inpr. observ. I. 2. e.] cum ו conv. fut. h. l. cum Kamez juxta § 36.

תּוֹכָחוֹת *redargutiones* | plural. a nom. fem. sing. תּוֹכַחַת *redargutio, correptio, reprehensio, castigatio, demonstratio*, a rad. יכח. De forma videat. § 82 et 83. D.

הוֹחָלְתִּי vide supra Ps. 130.

תַעֲנֶה *exaudies* | a rad. עָנָה *respondit, exaudivit* 2. pers. masc. sing. fut. Kal coll. § 64, et § 48.

בְּמוֹט רַגְלִי *pede meo nutante* | בְּמוֹט infin. Kal cum בְּ. רַגְלִי nom. רֶגֶל cum suff. 1. pers. sing. ad form. מֶלֶךְ § 81.

הִגְדִּילוּ *se efferant* | a גָּדַל *magnus fuit*, Hiphil *se extulit*; 3. pers. plural. praet. Hiphil.

לְצֶלַע *ad claudicationem* | nom. masc. sing. cum לְ. Rad. צָלַע *claudicavit*.

נָכוֹן *paratus* | part. Niph. a rad. כּוּן *aptare*, Niphal *paratum esse*, verb. ע״וֹ de quo § 62.

וּמַכְאוֹבִי *et meus dolor* | מַכְאוֹב *dolor*, nom. sing. cum suff. 1. pers. sing. et ו copul. juxta § 90, 1. a.

אַגִּיד *confiteor* | 1. pers. sing. fut. Hiphil pro אַנְגִּיד [coll. § 56.]. Rad. נָגַד.

אֶדְאַג *angor* | 1. pers. sing. fut. Kal [coll. § 49.] rad. דָּאַג *anxius, sollicitus fuit*.

חַיִּים *viventes* | plural. a sing. חַי *vivens*, h. l. *floridus omnique opum atque virium abundantia praevalens*. Rad. חָיָה.

עָצֵמוּ *validi sunt* | a rad. עָצַם et עָצֵם *roboratus est*, 3. pers.

de me dicunt. Ego autem sum ut surdus, non audio, et ut mutus, qui os suum non aperit. Ego similis sum viri surdi, qui se verbis defendere non potest. Nam in te confido, Jova, tu me exaudies, Domine Deus mi, quia precatus sum: noli concedere, ut de me laetentur, ne pede meo nutante contra me se efferant. Nam ego ad claudicationem paratus sum, et dolore perpetuo vexor. Iniquitatem meam confiteor, et propter peccatum meum angor. Inimici vero mei valent, validi sunt, et qui me insontem oderunt, multi sunt, et qui mala pro bonis mihi rependunt, mihi adversantur, quia virtutem persequor. Ne me derelinquas, Domine Deus mi, ne sis a me longinquus. Festina ad opem mihi ferendam, Domine salutis meae auctor.

plural. praet. Kal. Ultima in pausa, hinc Zere pro Schwa ex § 18, 5.

וְרַבּוּ *et multi sunt* | a rad. רָבַב 3. pers. plural. praet. Kal cum copula. De forma conf. § 57.

שֹׂנְאַי *me odio habentes* | a part. praes. Kal שֹׂנֵא plural. (ad formam אֹיֵב § 81.) cum suff. 1. pers. sing. Rad. שָׂנָא.

שָׁקֶר *immerito* | adv. שֶׁקֶר *falso*, cujus primum Segol ob pausam in (ᴛ) mutatum est, ex § 17, 2. c. Rad. שָׁקַר.

וּמְשַׁלְּמֵי *et qui rependunt* | a part. Piel מְשַׁלֵּם plural. constr. cum ו copul. Rad. שָׁלַם *completus est*, Piel *reddidit, rependit, retribuit.*

יִשְׂטְנוּנִי *mihi adversantur* | 3. pers. plural. fut. Kal יִשְׂטְנוּ cum suff. 1. pers. sing. [§ 51.] Rad. שָׂטַן *adversatus est, odio habuit.*

תַּחַת רָדְפִי־ *quia persequor* | רָדְפִי infin. constr. Kal רְדֹף cum suff. 1. pers. sing. [§ 52.] Rad. רָדַף *persecutus, sectatus est.*

תַּעַזְבֵנִי hoc loco 2. pers. masc. fut. Kal תַּעֲזֹב cum suffix. 1. pers. sing. [§ 51.].

תִּרְחַק *longinquus sis* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 49.] rad. רָחַק.

חוּשָׁה *festina* | imperat. Kal cum ה parag. [§ 36. IV.] Rad. חוּשׁ *festinare*, v. ע״ו, de quo § 61.

Ps. 51. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ בְּבוֹא אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא
כַּאֲשֶׁר בָּא אֶל בַּת שָׁבַע׃ חָנֵּנִי אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ כְּרֹב
רַחֲמֶיךָ מְחֵה פְשָׁעָי׃ הֶרֶבהْ כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֹנִי וּמֵחַטָּאתִי
טַהֲרֵנִי׃ כִּי פְשָׁעַי אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד׃
לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי לְמַעַן תִּצְדַּק
בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ׃ הֵן בְּעָווֹן חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא
יֶחֱמַתְנִי אִמִּי׃ הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַטֻּחוֹת וּבְסָתֻם חָכְמָה

° (הַרְבֵּה כ׳) הרב ק׳

לְעֶזְרָתִי *ad opem mihi ferendam* | nom. fem. עֶזְרָה cum suff. 1. pers. sing. et praef. לְ. Rad. עָזַר *adjuvit*.

תְּשׁוּעָתִי *salus mea* | תְּשׁוּעָה *salus* nom. fem. cum suffix. 1. pers. sing. Rad. ישׁע.

Ps. 51.

בְּבוֹא *Cum intraret* | inf. constr. cujus med. rad. ו in Cholem quiescit [coll. § 60. observ. I, 2.], cum בְּ, de quo § 101. Rad. בּוֹא. Paulo inferius 3. pers. masc. sing. praet. Kal [§ 60.].

הַנָּבִיא *propheta* | nom. subst. cum articulo. Rad. נבא.

כַּאֲשֶׁר *postquam* | אֲשֶׁר relat. et כְּ ex § 18, 2. praefix.

בַּת־שָׁבַע nomen propr. ex בַּת pro בֶּנֶת [§ 12.] filia, et שֶׁבַע, cujus (..) ob pausam in Kamez mutatum.

חָנֵּנִי *miserere mei* | imperat. masc. sing. חֹן cum suffix. 1. pers. sing., quo accedente Cholem in Kamez-chatuph transit, juxta § 17, 1. Radix חָנַן *misericors est, misertus est, favit, benevolentiam exhibuit, benigne largitus est.*

כְּחַסְדֶּךָ *pro benignitate tua* | חֶסֶד (formae מֶלֶךְ § 81.) cum suff. 2. pers. masc. sing. et praefixo כְּ.

רַחֲמֶיךָ *misericordia tua* | plural. רַחֲמִים cum suff. 2. pers. masc.

מְחֵה *dele* | imperat. sing. Kal [§ 64.] radicis מָחָה *delevit, absorpsit, abstersit.*

הֶרֶב *multum* | est imperat. Hiphil per apocopen pro הַרְבֵּה. Abjecta ultima syllaba (ֵה) existit forma הַרְב, haec autem assumit Segol et mutat euphoniae causa (-) in eandem vocalem, hinc הֶרֶב coll. § 64, 15. Ceterum notandum est, hoc verbum ex noto Hebraismo naturam adverbii induere.

Ps. 51. Psalmus Davidis, cum propheta Nathan ad eum intraret, postquam cum Bathseba concubuisset. Miserere mei Deus pro benignitate tua, pro magna tua misericordia dele praevaricationes meas. Multum me ablue ab iniquitate mea, et purga me a peccato meo. Nam agnosco, me praevaricatum esse; et jugiter peccatum meum mihi ante oculos versatur. Tibi soli peccavi, et quod tibi displicet, feci, ut justus sis, dum sententiam fers, aequus, dum jus dicis. Cum iniquitate editus

כַּבְּסֵנִי *me ablue* | imperat. Piel כַּבֵּס cum suff. 1. pers. sing. § 52. Rad. כָּבַס Kal et Piel *lavit* et *abluit.*

מֵעֲוֹנִי *ab iniquitate mea* | עָוֹן (formae פָּקִיד [§ 81.]) nom. sing. cum suff. 1. pers. sing. et praefixo מִן juxta § 89, 1.

וּמֵחַטָּאתִי *et a meo peccato* | חַטָּאת nom. fem. cum suffix. 1. pers. sing. et praefix. מִן ex § 89, 1. et ו copul. juxta § 90, 1. a. Rad. חָטָא.

טַהֲרֵנִי *purga me* | imperat. Piel טַהֵר cum suffix. 1. pers. sing. § 52. De Schwa compos. sub ה pro Schwa simpl. conf. § 13.

אֵדָע *agnosco* | 1. pers. sing. fut. Kal אֵדַע radicis יָדַע verb. ע״ו et tertiae gutturalis. H. l. habet ultima ob gutturalem pro Zere Patach [coll. § 59, 1.], quod ex § 17, 2. c. in (ָ) mutatum est.

חָטָאתִי *peccavi* | 1. pers. sing. praet. Kal radicis חָטָא verb. ל״א, cujus א ante afformativa cum literis consonis incipientia in praeterito Kal quiescit in Kamez coll. § 63, 2.

וְהָרַע *et malum* | רַע *malus, malum*, cum artic. ex § 21. b.

עָשִׂיתִי *feci* | 1. pers. sing. praet. Kal rad. עָשָׂה. De ultima rad. Jod quiescente in Chirek cf. § 64, 2.

תִּצְדַּק *justus sis* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 35, 2. not. 2.] thematis צָדַק propr. *rectus fuit*, hinc *justus, probus, verus, verax fuit* vel *habitus est, justificatus est.*

בְּדָבְרֶךָ *dum sententiam fers* | infinit. constr. דְּבֹר cum suff. 2. pers. masc. sing. [§ 53.] et praefixo בְּ, de quo vid. § 101.

תִּזְכֶּה *aequus sis* | 2. p. masc. sing. fut. Kal a themate זָכָה *purus, justus, innocens fuit*, verb. ל״ה § 64, 1.

בְּשָׁפְטֶךָ *dum jus dicis* | inf. constr. Kal שְׁפֹט cum suffix. 2. pers. masc. sing. [§ 53.] et praef. בְּ conf. § 101.

תּוֹדִיעֵנִי׃ תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין׃ תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ׃ הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחֲטָאָי וְכָל עֲוֹנֹתַי מְחֵה׃ לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי׃ אַל תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח מִמֶּנִּי׃ הָשִׁיבָה לִּי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִסְמְכֵנִי׃ אֲלַמְּדָה

יֶחֱמַתְנִי *fovit me* | 3. pers. fem. sing. praet. Piel יֶחֱמָה pro יְחַמָּה, et hoc pro יְחַמָּה, sed quum gutturalis ח Dagesch forte respuat, hoc compensatur per Zere, ita ut forma existat יֵחֲמָה coll. § 49, 3. cum § 17, 2. b. haec autem ob euphoniam mutata est in יֶחֱמָה coll. Gesen. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 47, 5. Huic appositum est suffix. 1. pers. sing. hinc ultima litera ה transit in ת juxta § 52, 2. a.

חָפַצְתָּ *delectaris* | 2. p. masc. sing. praet. Kal thematis חָפֵץ.

בַטֻּחוֹת *in praecordiis* | plur. טֻחוֹת *renes, praecordia* (a טוּחַ *illinere* et *obducere*); al. *occulta, latentia.* Praefigitur בַ excluso articulo ex § 89, 1.

וּבְסָתֻם *et in occulto* | particip. passiv. סָתוּם h. l. defective scriptum cum praefixis בְּ et וּ copulat. Rad. סָתַם *obturavit, obstruxit, occlusit.*

תּוֹדִיעֵנִי *me doce* | 2. pers. masc. sing. fut. Hiphil תּוֹדִיעַ cum suff. 1. pers. sing. [§ 51.] a rad. יָדַע. De prima rad. quiescente in Cholem vid. § 59.

תְּחַטְּאֵנִי *expies me* | 2. pers. masc. sing. fut. Piel תְּחַטֵּא cum suff. 1. pers. sing. Rad. חָטָא *aberravit a scopo* vel *via,* hinc *peccavit.* Piel propr. *declaravit eum peccasse,* h. e. *reum declaravit sacro piaculari,* hinc *expiavit, mundavit a peccato.*

בְאֵזוֹב *hyssopo* | nom. cum בְּ.

וְאֶטְהָר *ut mundus fiam* | 1. pers. sing. fut. Kal אֶטְהַר [coll. § 49.] cujus (-) ob pausam in (ָ) mutatum. Praefix. וְ copul.

תְּכַבְּסֵנִי *abluas me* | h. l. 2. pers. masc. sing. fut. Piel תְּכַבֵּס cum suff. 1. pers. sing. § 51.

וּמִשֶּׁלֶג *ut prae nive* | שֶׁלֶג *nix,* cum praefixis מִן ex § 89, 1. et וּ copul. juxta § 90, 1. a. Ceterum conferatur § 117.

אַלְבִּין *albescam* | 1. pers. sing. fut. Hiphil rad. לָבַן *albuit.* Hiphil idem.

תַּשְׁמִיעֵנִי *annuncia mihi* | 2. pers. masc. sing. fut. Hiphil תַּשְׁמִיעַ cum suff. 1. pers. sing.

sum, cum peccato me fovit mater mea. Interno et sincero virtutis studio delectaris. Sapientiam in mente reconditam me doce. Expies me hyssopo, ut mundus fiam; abluas me, ut nive candidior sim. Annuncia mihi summam laetitiam, et exultabunt ossa a te contrita. Absconde faciem tuam a peccatis meis, et omnes iniquitates meas dele. Animum purum da mihi Deus, et firmum animum in me renova. Ne abjicias me a facie tua, et spiritum sanctum tuum a me ne auferas. Restitue mihi gaudium de auxilio tuo, et indoles ingenua me

שָׂשׂוֹן *gaudium* | nom. a rad. שׂוּשׂ *gaudere.*

תָּגֵלְנָה *exsultabunt* | 3. pers. fem. plural. fut. Hiphil rad. גּוּל coll. § 60.

דִּכִּיתָ *quae contrivisti* | 2. pers. masc. sing. praet. Piel coll. § 64, 2. et observat. III. 8. Subaudiendum est אֲשֶׁר coll. § 93.

הַסְתֵּר *absconde* | imp. masc. sing. Hiphil rad. סָתַר.

טָהוֹר *purum* | nom. adject. *purus, mundus, innocens,* rad. טָהַר.

בְּרָא־לִי *crea mihi* | imperat. Kal [§ 63, 1.] rad. בָּרָא. לִי praep. cum suff. 1. pers. sing. § 89, 3.

נָכוֹן *firmum* | part. Niphal rad. כּוּן [§ 61.].

חַדֵּשׁ *renova* | imperat. masc. sing. Piel rad. חדשׁ.

בְּקִרְבִּי *in me* | קֶרֶב (ad formam סֵפֶר § 81.) cum suffix. 1. pers. sing. et praef. בְּ.

תַּשְׁלִיכֵנִי *abjicias me* | 2. pers. masc. sing. fut. Hiphil תַּשְׁלִיךְ cum suff. 1. pers. sing. Rad. שָׁלַךְ Hiphil *jecit, abjecit, projecit, ejecit, disjecit.*

תִּקַּח *auferas* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal pro תִּלְקַח coll. § 50 et 56. Rad. לָקַח.

הָשִׁיבָה *restitue* | imperat. Hiphil cum ה parag. [§ 36. IV.] De forma conf. § 61, 3. 4. et observat. III. 7. Rad. שׁוּב.

יִשְׁעֶךָ *de auxilio tuo* | יֵשַׁע et יֶשַׁע *auxilium, salus,* cum suff. 2. pers. masc. sing., ad formam סֵפֶר [§ 81.] Rad. ישׁע.

נְדִיבָה *ingenua* | adject. fem. [§ 82.] a mascul. נָדִיב *spontaneus, voluntarius, liberalis, ingenuus,* a rad. נָדַב *sponte dedit*, aut *ad dandum movit, impulit, instigavit.*

תִּסְמְכֵנִי *me sustentet* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal תִּסְמֹךְ

פֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ׃ הַצִּילֵנִי מִדָּמִים
אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְּשׁוּעָתִי תְּרַנֵּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ׃ אֲדֹנָי
שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃ כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח
וְאֶתֵּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה׃ זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה
לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה׃ הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ
אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָם׃ אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי צֶדֶק
עוֹלָה וְכָלִיל אָז יַעֲלוּ עַל מִזְבַּחֲךָ פָרִים׃

cum suff. 1. pers. sing. [§ 51, et 54.] Radix סָמַךְ *nixus, innixus fuit, incubuit* it. *imposuit, fulsit, sustentavit.*

אֲלַמְּדָה *instituam* | 1. pers. sing. fut. Piel cum ה paragog. [§ 36. not. I.] Rad. לָמַד *assuevit, didicit.* Piel *docuit.*

הַצִּילֵנִי *libera me* | imperat. Hiphil הַצֵּל pro הַנְצֵל [§ 56.] radicis נָצַל. Adjectum est suff. 1. pers. sing. [§ 51.].

מִדָּמִים *a sanguine* | plural. cum praep. מִן [§ 89, 1.] a nomine sing. דָּם *sanguis* vid. Parad. II. § 81.

תְּרַנֵּן *laudabit* | 3. pers. fem. sing. fut. Piel thematis רָנַן.

לְשׁוֹנִי *lingua mea* | לָשׁוֹן *lingua*, nom. comm. cum suff. 1. pers. ad formam פָּקִיד § 81.

תִּפְתָּח *aperies* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal תִּפְתַּח [§ 48.], cujus (-) ob Pausam in (ָ) mutatum est [§ 17, 2. c.]. Rad. פָּתַח *aperuit.*

וּפִי *et os meum* | פֶּה cum suff. 1. pers. sing. [conf. § 84.] et praefixo וּ copul. ex § 90, 1. a.

יַגִּיד *canet* | a נָגַד 3. pers. sing. fut. Hiphil pro יַנְגִּיד [§ 56.].

תְּהִלָּתֶךָ *laudes tuas* | תְּהִלָּה *gloria, laus, laudatio, celebratio*, meton. *objectum* vel *materia laudis* et *gloriationis*; nom. fem. sing. cum suffix., h. l. ob pausam cum (ֶ). Rad. הָלַל *splenduit, nituit*, it. *gloriatus est.* Piel *laudavit, celebravit.*

תַּחְפֹּץ *delectaris* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal cum omisso Schwa composito [§ 48, 2.], radicis חָפֵץ.

זֶבַח *sacrificio* | nom. masc. *mactatio*, met. *caro mactatorum animalium, convivium, sacrificium.* Rad. זָבַח Kal et Piel *mactavit*, inprimis *ad sacrificia*, hinc *sacrificavit.*

וְאֶתֵּנָה *darem* | a נָתַן 1. pers. sing. fut. Kal אֶתֵּן pro אֶנְתֵּן vel potius אֶנְתֹּן [coll. § 56.], cum ה paragog. et וְ copulat. Ultimae syllabae vocalis excidit ob ה paragog. juxta § 36. not. I., hoc loco autem retinetur ob pausam. [§ 18, 5.].

עוֹלָה *holocaustum* | עוֹלָה vel עֹלָה propr. *quicquid ascendit*

sustentet. Instituam praevaricatores in praeceptis tuis, ut peccatores sese ad te convertant. Libera me a sanguine, quo incestatus sum, Deus, Deus salutis meae auctor. Lingua mea laudabit benignitatem tuam. Labia mea, Domine, aperies, et os meum laudes tuas canet. Nam non sacrificio delectaris, caeteroquin darem; holocaustum non appetis. Sacrificia Deo grata sunt animus fractus, cor fractum et contritum; ea, o Deus, non spernes. Benefac pro benignitate tua Sioni, restaura moenia Hierosolymitana. Tum tibi placebunt sacrificia legitima, holocausta solida; aram tuam juvenci ascendent.

in altare i. e. *altari imponitur*, tum inpr. *holocaustum*. Rad. עָלָה.

תִרְצֶה *appetis* | a rad. רָצָה *gratum*, *acceptum habuit*, *approbavit*, *acquievit*, *bene voluit*, *benevole accepit*, *benevolentia prosecutus est*, 2. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 64.].

זִבְחֵי *sacrificia* | h. l. plural. constr. ad analogiam סְפַר coll. § 81.

נִשְׁבָּרָה *fractus* | part. fem. sing. Niphal a mascul. נִשְׁבָּר [coll. § 82.] Rad. שָׁבַר *fregit*.

וְנִדְכֶּה *et contritum* | partic. Niphal rad. דָּכָה [§ 64]. Vau copulae.

תִבְזֶה *spernes* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal. [§ 64.] radicis בָּזָה.

הֵיטִיבָה *benefac* | imperat. Hiphil cum ה parag. [§ 60, a.]. Rad. יָטַב *bonus*, *eximius*, *formosus fuit*, *bonus visus est*, *laetus*, *hilaris fuit*, Hiphil *benefecit*, *bonum*, *pulcrum*, *elegans fecit*.

בִרְצוֹנְךָ *pro benignitate tua* | רָצוֹן *voluntas*, *acceptatio*, *approbatio*, *benevolentia*, (*benigna Dei voluntas*), nom. subst. masc. cum suff. 2. pers. masc. sing. (formae פָּקִיד, § 81.) et praef. § 89, 1. Rad. רָצָה.

תִבְנֶה *restaura* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 64.] thematis בָּנָה *aedificavit*.

חוֹמוֹת *moenia* | plur. a sing. חוֹמָה *murus*, nom. fem. a rad. חָמָה *circumcinxit*.

וְכָלִיל *et solida* | כָּלִיל *perfectus*, *integer*; *sacrificium integrum* i. e. *quod totum comburebatur*; nom. adject. a rad. כָּלַל.

§ 24.

Erkenntniss Gottes aus der Natur.

Ps. 19. הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד
הָרָקִיעַ׃ יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְּלַיְלָה יְחַוֶּה
דָּעַת׃ אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם׃ בְּכָל
הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל
בָּהֶם׃ וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ
אֹרַח׃ מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל קְצוֹתָם וְאֵין

יַעֲלוּ *adscendent* | a rad. עָלָה 3. pers. masc. plur. fut. Kal conf. § 64, 3. et § 48.

מִזְבְּחֶךָ *aram tuam* | מִזְבֵּחַ *altare* nom. masc. sing. cum suff. 2. pers. masc. sing. a rad. זָבַח.

פָּרִים *juvenci* | plural. a sing. פַּר *juvencus*. Nom. masc.

§ 24.

Ps. 19.

מְסַפְּרִים *Enarrant* | plural. part. Piel מְסַפֵּר (formae איב) a rad. סָפַר *numeravit, enarravit.* Part. pro verbo finito § 103.

מַגִּיד *indicat* | particip. Hiphil pro מַנְגִּיד § 56. Rad. נָגַד.

הָרָקִיעַ *topus* | רָקִיעַ *expansio, expansum* (scil. *coeli*), *coelum aerium, quod veli instar super terram expansum est;* nom. masc. sing. cum articulo coll. § 21. Radix רָקַע *expandit.*

יַבִּיעַ *docet* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil pro יַנְבִּיעַ [§ 56.] a rad. נָבַע *scaturivit, eructavit,* Hiphil *manifestavit, evulgavit.*

אֹמֶר *dictum* | nom. masc. *verbum, sermo, cantus, res* (uti דָּבָר), a rad. אָמַר.

יְחַוֶּה־ *erudit* | 3. pers. masc. sing. fut. Piel [§ 64.] rad. חָוָה *indicavit, annunciavit.*

דָּעַת *scientiam* | דַּעַת propr. infinit. Kal rad. יָדַע [coll. § 59, 3. not. 1.], naturam substantivi induens, denotat *scientiam cognitionem, curam* etc. Patach ob pausam in (ָ) producitur.

בְּלִי coll. § 123, 4.

נִשְׁמָע *auditur* | part. Niphal a rad. שָׁמַע.

קוֹלָם *vox eorum* | קוֹל *vox*, nom. cum suff. 3. pers. masc. plur. Subaudiendum est אֲשֶׁר, *quorum vox*, coll. § 93.

קַוָּם *sonus eorum* | קַו *funis, filum, fidis* et per meton. *sonus*, nom. masc. cum suff. 3. pers. masc. plur.

§ 24.

De Deo e naturae contemplatione cognoscendo.

Ps. 19. Coeli enarrant Dei gloriam, annunciat aether ejus opus. Dies diem docet hunc sermonem, nox nocti hanc Dei notitiam loquitur. Nulla est lingua, nulla est dialectus, in qua non audiatur illa eorum vox. Per totum terrarum orbem diffundit sese eorum sonus, ad extremos fines universi eorum verba. Soli posuit tabernaculum in coelis. Is tanquam sponsus e thalamo suo prodit, alacriter prosequitur, ut heros, viam suam. A coeli extremo egreditur et ad extremum

וּבִקְצֵה *et ad finem* | קָצֶה *extremum, finis* nom. masc. sing. h. l. in constructo cum praefixis ב et ו copulat. Rad. קָצָה *amputavit.*

מִלֵּיהֶם *verba eorum* | plural. cum suff. 3. pers. masc. plur. a nom. sing. מִלָּה (plural. מִלִּים) *verbum, sermo.* Radix מלל *locutus est, dixit.*

שָׂם־ *posuit* | a שׂוּם et שִׂים, 3. pers. masc. sing. praet. Kal [§ 61 et 62.].

בָּהֶם *in illis* | praep. בְּ cum suffix. 3. pers. mascul. plural. Subaudi אֲשֶׁר *in quibus* scil. *locis, ubi.*

כְּחָתָן *sponsi instar* | חָתָן *gener, sponsus,* nom. masc. cum כְּ. Rad. חָתַן Hithpaël *affinitatem iniit.*

יֹצֵא *exit* | partic. praes. Kal rad. יָצָא.

מֵחֻפָּתוֹ *e thalamo suo* | חֻפָּה *obtectio;* 2) *thalamus nuptialis;* nom. subst. fem. cum suff. 3. pers. masc. sing. et praef. מִן ex § 89, 1. Rad. חפף *texit.*

יָשִׂישׂ etc. *alacriter suam viam prosequitur* | יָשִׂישׂ *gaudet,* 3. pers. masc. sing. fut. Kal a rad. שׂוּשׂ et שִׂישׂ *gaudere,* verb. ע״י, de quo § 62. לָרוּץ *currere* est infin. Kal [§ 61.] cum ל h. l. cum (ָ) ex § 89, b.

מוֹצָאוֹ *egreditur,* propr. *egressio ejus* | מוֹצָא *exitus, locus, unde exoritur,* met. *id quod egreditur,* nom. masc. sing. cum suff. 3. pers. sing. Rad. יָצָא.

וּתְקוּפָתוֹ *et revolvitur,* propr. *et circuitus ejus* | תְּקוּפָה *circuitus,* nom. fem. sing. cum suff. 3. pers. masc. sing. et praef. ו copul. § 90, 1 a. Rad. קוּף.

עַל־קְצוֹתָם *ad extremum* | plural. cum suff. 3. pers. masc. plur. a nom. sing. קָצָה *finis, extremum.* Rad. קָצָה.

נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ׃ תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת
יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי׃ פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים
מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְהוָה בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם׃ יִרְאַת
יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ
יַחְדָּו׃ הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת
צוּפִים׃ גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב׃

וְאֵין נִסְתָּר *nec quicquam fugit* | נִסְתָּר partic. Niphal thematis סָתַר *latuit.*

מֵחַמָּתוֹ *calorem ejus,* propr. *a calore ejus* | חַמָּה *calor,* nom. fem. sing. cum suff. 3. pers. masc. fut. et praefixo מִן juxta § 89, 1.

תּוֹרַת *lex* | sing. constr. ab absoluto תּוֹרָה *doctrina, institutio* it. *lex,* inprim. *lex mosaica.* Rad. יָרָה *instituit, docuit.*

תְּמִימָה *est perfecta* | adject. fem. a mascul. תָּמִים [§ 82]. Rad. תָּמַם.

מְשִׁיבַת *recreat* | a radice שׁוּב *reverti,* Hiphil *reduxit,* part. sing. fem. stat. constr. ab absoluto מְשִׁיבָה masc. מֵשִׁיב coll. § 61 et § 82.

עֵדוּת *testimonium, testatio* | nom. subst. fem. *praeceptum, lex,* inprimis *tabulae decalogi.* Rad. עוּד *testari,* alii יָעַד arab. *constituit.*

נֶאֱמָנָה *est vera* | partic. Niphal sing. fem. a masc. נֶאֱמָן [coll. § 48]. Radix אמן.

מַחְכִּימַת *erudit* | partic. Hiphil sing. fem. in statu constr. a radice חָכַם *sapiens fuit;* Piel et Hiphil *docuit, sapientem reddidit.*

פֶּתִי *fatuum* | פְּתִי h. l. in pausa *imperitus, fatuus,* abstract. *simplicitas, fatuitas.* Radix פָּתָה *pellectu et persuasu facilis, improvidus, simplex fuit.*

פִּקּוּדֵי *mandata* | plural. constr. ab absoluto פִּקּוּדִים *mandata, praecepta.* Radix פָּקַד.

מְשַׂמְּחֵי־לֵב *animum exhilarant* | a rad. שׂמח partic. Piel plural. stat. constr.

מִצְוַת *praeceptum* | stat. constr. sing. ab absol. מִצְוָה. Rad. צָוָה *praecepit.*

בָּרָה *purum* | בַּר, fem. בָּרָה *purus, mundus,* nom. adject. a rad. בָּרַר *separavit,* hinc *elegit, purgavit, exploravit, probavit.*

מְאִירַת *illuminat* | a radice אוֹר *lucere,* Hiphil *illuminavit;*

revolvitur, nec quidquam est, quod ejus calorem lateat. — Lex Jovae perfecta est, recreat animum, testatio Jovae vera est, instruit imperitum. Praecepta Jovae recta sunt, exhilarant mentem. Jussum Jovae clarum est, illuminat oculos. Religio Jovae pura est, in aeternum duratura. Leges Jovae verae sunt, justae omnino omnes. Magis sunt expetendae quam aurum et obryzum, et dulciores melle et favorum destillatione. — Atque etiam cultor tuus iis eruditur, in eorum

partic. Hiphil fem. stat. constr. sing. ex absoluto מְאִירָה, masc. מֵאִיר coll. § 61 et § 82.

טְהוֹרָה *pura* | adject. fem. a masc. טָהוֹר. Rad. טָהֵר.

עֹמֶדֶת *durat* | part. praes. Kal. sing. fem. [§ 82, 2.] a masc. עֹמֵד. Radix עמד.

מִשְׁפְּטֵי *leges* | plural. constr. a nom. sing. מִשְׁפָּט, formae עוֹלָם [§ 81. No. II.]. Radix שפט.

הַנֶּחֱמָדִים *dignae sunt quae expetantur* | plural. particip. Niphal נֶחְמָד cum articulo. Radix חמד *desideravit, concupivit, delectatus est.* Particip. Niphal: *gratus, desiderabilis, dignus qui expetatur.*

מִזָּהָב *prae auro, plus quam aurum,* coll. § 117.

וּמִפָּז *et obryzum* | פָּז *aurum purissimum, obryzum,* nom. masc. sing. cum praefixis מִן et ו copulativo. Rad. פָּזַז *purgavit.*

וּמְתוּקִים *et dulciores* | plural. a nom. adject. מָתוֹק *dulcis, suavis, gratus.* Formae פָּקִיד [§ 81]. Rad. מָתַק *dulce, suave est.*

מִדְּבַשׁ *melle* | דְּבַשׁ *mel* cum praef. מִן coll. § 117.

וְנֹפֶת צוּפִים *et destillatione favorum* i. e. *favo* | וְנֹפֶת stat. constr. sing. ab absol. נֹפֶת *destillatio,* nom. fem. radicis נוּף *stillare.* צוּפִים plur. a nom. masc. צוּף *favus.*

עַבְדְּךָ *cultor tuus* | עֶבֶד [formae מֶלֶךְ § 81.] cum suffixo 2. pers. masc. sing. Rad. עָבַד.

נִזְהָר *eruditur* | partic. Niphal rad. זָהַר Kal inus. *splenduit,* Hiphil idem; it. *illuminavit,* hinc *docuit, instituit, erudivit, monuit, admonuit.* Niphal pass.

בְּשָׁמְרָם *in observatione eorum* | inf. Kal שְׁמֹר cum suffix. 3. pers. masc. plur. [coll. § 53.] et praef. בְּ. Rad. שמר.

עֵקֶב רָב *multa merces* | עֵקֶב *finis, extremum rei,* hinc ad-

שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי׃ גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ
לְרָצוֹן עַבְדֶּךָ אַל יִמְשְׁלוּ בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב׃
יִהְיוּ אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃
Ps. 29. הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃
הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ׃
קוֹל יְהוָה עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה עַל מַיִם

verbialiter *ad extremum*; 2) *emolumentum, fructus, praemium, merces*, hinc adverb. propr. *in praemium* i. e. *pro, propter*. Etiam conjunct. *propterea quod, eo quod*.
רָב h. l. in pausa רַב *multus*. Radix רבב.

שְׁגִיאוֹת *errores* | plural. a nom. fem. singul. שְׁגִיאָה *error, peccatum*, inprimis de peccatis ex ignorantia commissis.

יָבִין *novit* | a radice בִּין 3. pers. masc. sing. fut. Kal, coll. § 62.

מִנִּסְתָּרוֹת *ab ignotis* | plural. fem. partic. Niphal נִסְתָּר fem. נִסְתָּרָה cum praep. מִן ex § 89, 1. Rad. סָתַר.

נַקֵּנִי *purga me* | imperat. Piel נַקֵּה cum suff. 1. pers. sing. quo adposito ultima (ֵה) abjicitur [§ 64, 3.] Rad. נָקָה *mundus, purus, innocens fuit*, Piel *mundavit, purgavit, innocentem declaravit*.

מִזֵּדִים *a proaereticis* | plural. a sing. זֵד *superbus, arrogans, protervus, flagitiosus*, nom. adj. hoc autem loco vim substantivi obtinens, denotat *proaëretica peccata*. Praefig. מִן. Rad. זוּד *superbire, arroganter agere*.

חֲשׂוֹךְ *serva* | imper. masc. sing. Kal [§ 48.] thematis חשך *cohibuit, subtraxit, pepercit*.

יִמְשְׁלוּ־בִי *dominentur in me* | a rad. מָשַׁל *dominatus est* 3. pers. masc. plur. fut. Kal. בִּי suff. 1. pers. sing. cum praep. ב coll. § 89, 3.

אֵיתָם *integer ero* | 1. pers. sing. fut. Kal pro אֵתַם vel potius אֵתֹּם a radice תָּמַם. Est enim fut. A. [coll. § 57, 3.] quod Zere sub praeformativis habet; hoc loco insuper inserta est mater lectionis (י), quae vero multis in codicibus deest. Confer. de hac forma anomala Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 103. not. 6. Alii derivant a יתם; sed rectius habere videtur illud תמם. Ceterum Patach in אֵתַם ob pausam mutatum est in (ָ).

וְנִקֵּיתִי *et mundus ero* | 1. pers. sing. praet. Piel thematis נָקָה coll. § 64, 2.

יִהְיוּ־לְרָצוֹן *o si tibi probentur* | יִהְיוּ 3. pers. masc. plur. fut. Kal [§ 64, 3. et § 48, 2. not.] rad. הָיָה.

observatione multa merces. Errores quis noverit? Ab ignotis purga me! Serva modo me a peccatis proaereticis, ne in me dominentur; tunc integer ero et a gravi culpa mundus. O si tibi probentur mei sermones, meique animi meditationes coram te, o Jova, petra mea et redemtor meus!

Ps. 29. Afferte Jovae, deastrorum cultores, afferte Jovae majestatem et gloriam. Afferte Jovae gloriam nominis sui, adorate eum vestitu sacro induti. Vox Jovae est super aquis, Deus vene-

וְהֶגְיוֹן *meditationes* | stat. constr. sing. ab absoluto הִגָּיוֹן *meditatio*, nom. masc. ab הָגָה *cogitavit, meditatus est.*

לִבִּי *animi mei* | לֵב, ad formam אֵם, cum suff. 1. pers. sing.

לְפָנֶיךָ *tibi*, propr. *coram te* | לִפְנֵי (ex stat. constr. plural. פְּנֵי ab absoluto פָּנִים et praep. לְ) *coram*, cum suff. 2. pers. masc. sing.

צוּרִי *petra mea* | צוּר nom. masc. sing. cum suff. 1. pers.

וְגֹאֲלִי *et redemtor meus* | part. praes. Kal גֹּאֵל, ad formam אֹיֵב, cum suff. 1. pers. masc. sing. et וְ copul. Rad. גָּאַל.

Ps. 29.

הָבוּ *Afferte* | imperat. plural. Kal radicis יָהַב *dedit;* imperativ. הַב (plural. הָבוּ) habet (-) pro Zere [§ 59, 1.] ob gutturalem. Conferat. Gesen. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 105. A. 2. not.

בְּנֵי אֵלִים *deastrorum cultores* | בְּנֵי plural. constr. a nom. sing. בֵּן (pro בְּנֶה a rad. בָּנָה) coll. § 84. אֵלִים plural. a sing. אֵל. Discrepant de his vocibus interpretes; conf. Rosenmüll. Scholia ad hunc locum.

כְּבוֹד שְׁמוֹ *gloriam sui nominis* | כְּבוֹד stat. constr. sing. ab absoluto כָּבוֹד nom. a rad. כָּבֵד. שְׁמוֹ, שֵׁם cum suffix. 3. pers. masc. Flectitur ex parad. VII. § 81.

הִשְׁתַּחֲווּ *adorate* | imperat. plural. Hithpalel [§ 44.] radicis שָׁחָה. Tertia radicalis, in Pilel geminanda, est in hoc verbo וי pro הה coll. § 64. not. 17. De transposito ת vid. § 41, 2. a.

בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ *vestitu sacro induti*, propr. *in decore sanctitatis* | בְּהַדְרַת est status constr. sing. ab absoluto הֲדָרָה *ornatus honorificus*, nom. fem. a rad. הָדַר *honoravit.*

הִרְעִים *tonat* | 3. pers. masc. sing. praet. Hiphil thematis רָעַם *tonuit.* Hiphil idem.

רַבִּים׃ קוֹל יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר׃ קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃ וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים׃ קוֹל יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ׃ קוֹל יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ׃ קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד׃ יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם׃ יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃

הַמָּיִם et מַיִם *aquis* | conf. § 77, 1. not. et § 84.

בַּכֹּחַ *cum viribus* | כֹּחַ *vis, robur, virtus, facultas, opes* etc. cum praep. בְּ et excluso articulo § 89, 1.

בֶּהָדָר *in gloria, gloriosus, terribilis* | הָדָר *honor, decus, majestas*, cum בְּ et excl. artic. conf. § 89, 1. et § 21.

שֹׁבֵר *frangit* | part. praes. Kal thematis שָׁבַר. Sequens est 3. pers. masc. sing. fut. Piel cum ו conv. fut.

אֲרָזִים *cedros* | plural. a sing. אֶרֶז ad formam מֶלֶךְ § 81. Paulo post. stat. constr. plural.

וַיַּרְקִידֵם *cogit eas subsilire* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil יַרְקִיד cum suffix. 3. pers. masc. plural. [§ 51.] et ו convers. fut. Rad. רָקַד *saliit, saltavit*, Hiphil *subsilire fecit.*

כְּמוֹ עֵגֶל *ut vitulos* | כְּמוֹ vide § 89, 1. c. עֵגֶל *vitulus, vitula.*

בֶן־רְאֵמִים *bubalos integra aetate vigentes*, propr. *filius bubalorum* | בֶּן status constr. sing. ab absol. בֵּן [§ 84.] רְאֵמִים plural. a sing. רְאֵם *bubalus.*

לְבָנוֹן nom. propr. *Libanus mons* | (a לָבַן *albuit*); a candore nivium sic dictus.

חֹצֵב *spargit* | part. praes. Kal rad. חָצַב et חָצֵב *excidit, incidit, succidit*, met. *perdidit.* Notio *spargendi* improbatur a multis interpretibus, conf. Rosenmüll. Scholia ad hunc locum.

לַהֲבוֹת *flammas* | plural. construct. a nom. fem. sing. לֶהָבָה [et לַהֶבֶת] ad formam צְדָקָה § 83.

יָחִיל *quatit* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil [§ 61.] thematis חוּל *torqueri, intorqueri, dolere*, inprimis *de dolore parturientium*, hinc *contremere, tremere, parturientis instar*, inde *parturire*, it. *valere* vel *robustum esse.* Hiphil *commovit, perterruit, trepidare fecit.* In sequenti versu est 3. p. masc. sing. fut. Pilel [§ 44.] *parturire facit.*

randus tonat, Jova super aquis magnis. Vox Jovae editur cum viribus, vox Jovae est terribilis, vox Jovae frangit cedros, Jova frangit cedros Libani, cogit eas subsilire ut vitulos, Libanum et Sirionem ut bubalos integra aetate vigentes. Vox Jovae spargit flammas. Vox Jovae quatit desertum, Jova quatit desertum Cades. Vox Jovae parturire facit cervas et efficit, ut ferae caprae abortum faciant. Sed in templo ejus omnes Jovae majestatem celebrant. Jova sedet ad diluvium immittendum, Jova manet rex in aeternum. Jova det populo suo robur, et illum omni felicitatis genere beet.

מִדְבַּר *desertum* | status constr. sing. ab absoluto מִדְבָּר nom. masc. a rad. דָּבַר.

אַיָּלוֹת *cervas* | plural. a sing. אַיָּלָה *cerva*, ad formam שָׁנָה § 83.

וַיֶּחֱשֹׂף *et efficit, ut abortum faciant* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal cum ו conv. fut. [§ 48.] Rad. חָשַׂף *denudavit*, it. *abortum fecit*; sed. vid. Rosenmüll. Scholia ad hunc locum.

יְעָרוֹת *ferae caprae*, propr. *sylvae* | plural. a sing. יַעַר *sylva*, plural. יְעָרִים et יְעָרוֹת.

וּבְהֵיכָלוֹ *sed in ejus templo* | הֵיכָל *templum, palatium*, nom. masc. sing. cum suff. 3. pers. sing. et cum praefix. ב et ו copulat. § 90, 1. a. Formae עוֹלָם § 81.

לַמַּבּוּל *ad diluvium immittendum* | מַבּוּל *diluvium*, nom. masc. cum praep. ל et articul. excl. § 89, 1.

יָשָׁב *sedet* | ipsa rad. יָשַׁב hoc loco in pausa. Sequens est 3. pers. masc. sing. fut. Kal יֵשֵׁב cum ו convers. fut., unde, quum tonum retrahat, Zere ultimae in Segol corripitur [§ 36.]. Ceterum conferat. § 59.

לְעַמּוֹ *populo suo* | עָם [paradigma VIII. § 81.] cum suffix. 3. pers. masc. sing. et praef. ל.

יִתֵּן *det* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal pro יִנְתֵּן [§ 56.] Rad. נָתַן.

יְבָרֵךְ *beet* | 3. pers. masc. sing. fut Piel radicis בָּרַךְ coll. § 49.

בַשָּׁלוֹם *omni felicitatis genere* | שָׁלוֹם cum בְּ et exclus. artic. § 89, 1.

Zweite Abtheilung.

Werke Gottes.

I) *Schöpfung der Welt.*

§ 25.

a) Schöpfung der Welt u. Erde, nach Cap. I. des ersten Buches Mosis.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת Gen. 1.
הָאָרֶץ׃ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם
וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר׃ וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב
וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ׃ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים
לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם
אֶחָד׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי

*§ 25.

Gen. 1.

הָיְתָה *Erat* | 3. pers. fem. sing. praet. Kal rad. הָיָה. Verb. ל״ה quod in fem. sing. praeterit. tertiam radicalem ה vel (י) permutat cum ת coll. § 64.

וָבֹהוּ *et vacua* | a rad. בָּהָה arab. *vacua, inanis* et *inculta fuit* scil. *domus*, nom. masc. pro בֹּהֶו (ad analogiam formae קֹדֶשׁ), sed ו quiescit in Cholem, coll. § 75. V.

תְהוֹם *oceano* | nom. subst. comm. 1) *abyssus maris*, Abgründe, Tiefen der See; 2) *mare ipsum.*

מְרַחֶפֶת *commovebat* | particip. singul. fem. [§ 82.] Piel a masc. מְרַחֵף, cujus Zere in ultima, accedente terminatione fem. (ֶת), in (ֶ) transit [§ 82]. Ceterum Dagesch characteristicum ex ח extrusum est, compensatione ejus, quae per Kamez instituenda, neglecta, juxta § 49, 3. Rad. רחף *movit se.*

יְהִי *fiat* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal, e forma integra יִהְיֶה per apocopen ultimae orta, coll. § 64, 4. cum observ. I, 2. e. Rad. הָיָה. Sequens est eadem forma cum Vau conversivo.

SECTIO ALTERA
DE DEI OPERIBUS.

I) *De mundi creatione.*

§ 25.

a) Mundi terraeque primordia e Geneseos cap. I. exposita.

Gen. 1. In principio Deus creavit coelos et terram. Terra autem erat inanis et vacua, et tenebrae Oceano incubabant, et ventus a Deo immissus superficiem aquarum commovebat. Tum Deus dixit: fiat lux, et facta est lux. Quam cum Deus bonam esse videret, discrimen fecit inter lucem et tenebras; lucem vocavit diem, et tenebras vocavit noctem. Ita ex vespere et mane primus extitit dies. Tum jussit Deus existere spatium expansum inter aquas, quod aquam ab

וַיַּבְדֵּל *discrimen fecit* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil rad. בָּדַל Niphal *separatus est, separavit se*, Hiphil *separavit, distinxit, divisit;* cum ו conversivo fut.

בֵּין *inter* | propr. subst. בַּיִן *intervallum, medium, discrimen*, juxta formam זַיִת § 81. status constr. sing., vulgo praepos. *inter*, a radice בִּין.

וַיִּקְרָא *vocavit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal thematis קָרָא cum ו convers. fut. De tertia radicali in ָ quiescente conf. § 63. Paulo inferius est ipsa radix.

וְלַחֹשֶׁךְ *et tenebras* | חֹשֶׁךְ *caligo*, nom. masc. sing. cum duplici praefixo, praep. ל et articulo eliso. § 89, 1. Rad. חָשַׁךְ *tenebricosus fuit.*

לָיְלָה *noctem* | לַיִל nom. subst. masc. cum ה paragog. [§ 70. not. 1.]. Patach ob pausam in (ָ) elevatur, § 17, 2. c.

רָקִיעַ *spatium expansum* | nom. ex רָקַע *expandit, dispandit.*

בְּתוֹךְ *inter* | stat. constr. sing. ex absoluto תָּוֶךְ *medium*, formae מָוֶת [§ 81.]; cum praep. ב naturam praeposit. induens: *inter.*

וִיהִי vide supra. De punctatione ו copulat. vid. § 90, 1. a.

מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם׃ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ
וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר
מֵעַל לָרָקִיעַ וַיְהִי כֵן וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם וַיְהִי
עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם
מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה וַיְהִי
כֵן׃ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא
יַמִּים וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא
הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ
אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן׃ וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא
עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ
לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב׃ וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם

מַבְדִּיל *quod separaret* | part. masc. sing. Hiphil rad. בָּדַל.

לָמָיִם *ab aqua* | מַיִם de quo § 77, 1. not., h. l. in pausa. Sibi praemittit ל cum (ָ) ex § 89.

וַיַּעַשׂ *paravit* | a rad. עָשָׂה 3. pers. masc. sing. fut. Kal cum ו convers. fut. ex integro יַעֲשֶׂה [coll. § 64. cum § 48.] per apocopen ultimae formata juxta § 64. observ. I, 2. d.

הָרָקִיעַ *illud spatium* | ה articuli h. l. cum (ָ) pro (ַ) ob Dagesch e litera ר extrusum, conf. § 21 et § 13. not.

מִתַּחַת *sub* | תַּחַת natura sua nom. subst. *inferiorem alicujus rei partem* denotans, h. l. in statu constr. cum praep. מִן [§ 89, 1.] vim praepositionis habens: *sub.*

מֵעַל *supra* | עַל [coll. § 89, 4.] cum praep. מִן juxta § cit. 1. est *a superiori parte, prope, apud, juxta.*

שֵׁנִי *secundus* | nom. numer. ordin. masc. sing. coll. § 86.

יִקָּווּ *confluere* | 3. pers. masc. plur. fut. Niphal a rad. קָוָה Niphal *confluxit, congregatus est*, verb. ל״ה de quo § 64, 3.

וְתֵרָאֶה *ut appareret* | a rad. רָאָה 3. pers. fem. sing. fut. Niph. cum ו copul. pro תִּרָּאֶה; namque ר extrudit Dagesch, compensatione ejus facta per Zere, coll. § 17, 2. b. Videatur etiam § 64, 1.

הַיַּבָּשָׁה *siccum solum* | יַבָּשָׁה *arida, aridum, siccum*, nom. fem. cum articulo rad. יָבֵשׁ *aruit, exsiccatus fuit.* In sequenti versu jungitur huic voci ל, cui ה artic. locum suum cedit coll. § 89, 1.

וּלְמִקְוֵה *confluxum vero* | מִקְוֶה *congregatio, locus ad quem*

aqua separaret. Deus igitur illud spatium sic paravit, ut alia aqua esset sub eo, alia supra illud. Quod cum factum esset, Deus hoc spatium coelum vocavit. Ita ex vespere et mane extitit dies secundus. — Porro jussit Deus aquam, quae sub coelo esset, in unum locum confluere, ut siccum appareret. Quod cum factum esset, siccum solum vocavit terram, aquarum vero confluxum mare. Atque haec quoque voluntati divinae responderunt. Tum jussit Deus, terram gramen parere, herbas semine instructas, nec non arbores frugiferas varii generis, quae omnes in terra semen suum emitterent. Quod ita etiam factum est. Edidit enim terra gramen et herbam varii generis, singula semine instructa, arbores frugiferas, quarum quaeque in suo genere semen secum habe-

aquae confluentes tendunt, nom. subst. masc. cum praefix. ל et ו copulat. ex § 90, 1. a. Rad. קָוָה.

תַּדְשֵׁא *ut pareret* | 3. pers. sing. fem. fut. apocop. Hiphil a rad. דָּשָׁא *herbascere*, Hiphil *germinare fecit*, verb. ל״א de quo § 63. Inde descendit sequens nom. masc. דֶּשֶׁא *herba tenera*, sing. *herba virgo*, *quae semen nondum concepit*. Oppositum est sequenti

עֵשֶׂב *herbam semen concipientem* significanti. *Hinc* additum est

מַזְרִיעַ זֶרַע *semine instructas* | partic. sing. masc. in Hiphil [§ 50.] a rad. זרע *seminavit*, Hiphil *semen concepit et tulit*. Inde deductum זֶרַע nom. masc. *semen*, meton. *res ex semine nata et producta*, *frumentum*, *soboles*, *posteri*.

לְמִינוֹ *secundum speciem suam* | מִין *genus*, *species*, nom. masc. sing. cum suff. 3. pers. masc. sing. et ל praef.

זַרְעוֹ *semen ejus* | h. l. cum suff. 3. pers. masc. sing. ad formam מֶלֶךְ § 81.

וַתּוֹצֵא *edidit enim* | 3. pers. fem. sing. fut. apocop. Hiphil [coll. § 59. et § 63. cum § 65.] cum ו conv. fut. Rad. יָצָא.

מִין לְמִינֵהוּ h. l. cum suff. 3. pers. masc. sing. et praep. ל.

שְׁלִישִׁי׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם
לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלָּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים
וּלְיָמִים וְשָׁנִים׃ וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר
עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן׃ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת
הַגְּדֹלִים אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאוֹר
הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים׃ וַיִּתֵּן אֹתָם
אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ׃ וְלִמְשֹׁל
בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיַּרְא
אֱלֹהִים כִּי טוֹב׃ וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי׃
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף
עַל הָאָרֶץ עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם׃ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת
הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת אֲשֶׁר

שְׁלִישִׁי *tertius* | nom. numerale ordinale coll. § 86.

מְאֹרֹת *lumina* | plur. a nom. subst. masc. מָאוֹר (formae פָּקִיר § 81.) foemininorum more h. l. formatus § 77, 5. Rad. אוֹר. Ceterum h. l. plur. verbo singulari adjunctus est, de quo § 119, c.

בִּרְקִיעַ *in coelo* | h. l. stat. constr. sing. ad formam פָּקִיר § 81., cum praef. בְּ.

לְהַבְדִּיל *quae discernerent* | infin. Hiphil radicis בָּדַל cum praep. לְ.

לְאֹתֹת *signa* | plur. a nom. subst. comm. אוֹת *signum*, cum ל praefixo, fulcro vocalis bis omisso.

וּלְמוֹעֲדִים *et stata tempora* | plur. a nom. subst. masc. מוֹעֵד ad formam אֵיב cum praefixis ל et ו copul. ex § 90, 1. a.

וּלְיָמִים *et dies* | plur. a sing. יוֹם [§ 84.] cum iisdem praeff.

וְשָׁנִים *et anni* | plur. a nom. fem. שָׁנָה, h. l. cum terminatione masc. § 77, 5.

לְהָאִיר *ut lucem emitterent* | infinit. Hiphil cum ל (vid. § 101, 2. c.) a rad. אוֹר coll. § 61.

שְׁנֵי *duo* | nom. numerale cardinal. constr. ex absoluto שְׁנַיִם coll. § 85. Ceterum videat. de stat. constr. § 118, 1.

הַקָּטֹן *minus* | קָטֹן et קָטָן *parvus* nom. adject. cum articulo, de quo vid. § 93, 3.

אֹתָם *ea* | accus. plur. pronominis 3. pers. masc. § 89, 3. b.

וְלִמְשֹׁל *ut gubernarent* | infin. constr. Kal cum praefixis ל ex § 18, 1. et ו copul. Rad. מָשַׁל.

bant. Haec quoque Deo probabantur. Tum ex vespere et mane extitit dies tertius. — Tum jussit Deus lumina fieri in coelo, quae diem a nocte discernerent, ut menses, dies et annos signarent, ut tanquam lumina in illo coeli expanso lucem suam in terram emitterent. Quod ita etiam factum est. Deus igitur fecit duo lumina magna, alterum majus ad diem regendum, alterum minus ad noctem moderandam; nec non stellas; voluitque, ut ea ex coelo terram collustrarent, ut diem et noctem gubernarent, utque inter lucem et tenebras discrimen facerent. Haec quoque voluntati divinae responderunt. Et sic ex vespere et mane extitit quartus dies. — Porro jussit Deus aquam edere animalia viva natatilia, et aves super terram in coeli spatio extenso volitare. Tum creavit Deus immania cete et omnis generis animalia viva, quae in aqua natant, et volucrum varia genera, quae

בַּיּוֹם *diem* | nom. יוֹם cum בְּ et extruso articulo § 89, 1.

וּבַלַּיְלָה *et noctem* | nom. לַיְלָה de quo supra, cum בְּ et extruso artic. De וּ copulat. v. § 90, 1. a.

רְבִיעִי *quartus* | numerale ordinale masc. sing. § 86.

יִשְׁרְצוּ *abundent* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal thematis שָׁרַץ *reptavit, abunde progenuit, wimmeln.* Videat de accusat. שֶׁרֶץ *reptile*, collect. *reptilia* § 107, 3.

חַיָּה *viva* | adject. fem. a masc. חַי. Rad. חָיָה.

יְעוֹפֵף *volitare* | 3. pers. masc. singul. fut. Pilel [coll. § 44. cum § 61, 7.] a rad. עוּף *volare, avolare*, Pilel *volitare.*

וַיִּבְרָא *tum creavit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 63.] cum וַ convers. fut. radicis בָּרָא.

אֶת־הַתַּנִּינִם *cete* | plur. cum artic. a nom. subst. sing. masc. תַּנִּין *monstrum marinum*, h. l. (י) pluralis eliso, § 77, 2.

כָּל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה *omnis generis animalia* | coll. § 91, 4. De articulo cum (-) v. § 21, b.

שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵהֶם וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיַּרְא
אֱלֹהִים כִּי טוֹב׃ וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ
וּמִלְאוּ אֶת הַמַּיִם בַּיַּמִּים וְהָעוֹף יִרֶב בָּאָרֶץ׃ וַיְהִי עֶרֶב
וַיְהִי בֹקֶר יוֹם חֲמִישִׁי׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ
נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ לְמִינָהּ וַיְהִי
כֵן׃ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת חַיַּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֶת הַבְּהֵמָה
לְמִינָהּ וְאֵת כָּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי
טוֹב׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ
וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ
וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ׃ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת
הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה
בָּרָא אֹתָם׃ וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים
פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם
וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל הָאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע אֲשֶׁר

הָרֹמֶשֶׂת *reptans* | particip. praes. sing. Kal fem. [§ 82.] a radice רָמַשׂ *reptavit.* De articulo conf. § 21.

שָׁרְצוּ 3. pers. plur. praet. Kal rad. שָׁרַץ, de quo supra.

מִין לְמִינֵהֶם h. l. plur. cum suff. 3. pers. masc. plur., excidente hic (י) pluralis nota suffixo praemittenda cf. § 24. not. 2.

פְּרוּ imperat. plur. masc. Kal radicis פָּרָה *fecundus, fructuosus fuit,* verb. ל״ה § 64, 3.

וּרְבוּ itidem imperat. plur. Kal cum ו copul. ex § 90, 1. a. radicis רָבָה.

וּמִלְאוּ idem cum eodem praefixo a rad. מָלֵא § 63. not. 1.

יִרֶב est 3. pers. masc. sing. fut. apocop. Kal § 64, 4. et not. 3. a rad. רָבָה.

חֲמִישִׁי *quintus* | numer. ord. § 86.

תּוֹצֵא vide supra.

לְמִינָהּ h. l. cum suff. 3. pers. fem. sing.

בְּהֵמָה *animantes quadrupedes,* inprimis *domesticae.*

וָרֶמֶשׂ, רֶמֶשׂ *quod se movit, reptile.* De punctatione ו copul. vide § 90, 1. b.

omnia, uti Deus voluit, valde erant bona. His Deus largitus est vim prolificam, ut aquam foetu suo replerent, et ut volucres in terra multiplicarentur. Quo facto ex vespere et mane extitit dies quintus. — Tum porro jussit Deus terram edere varia animalium genera, cum majorum, tum et ferarum. Quod ita etiam factum est. Igitur creata sunt a Deo omnis generis animalia, quae in terra vivunt, cum majora, tum minora; atque haec quoque Deo probabantur. Tandem etiam hominem Deus decrevit creare, qui per similitudinem, quam cum eo haberet, ejus imaginem adumbraret: qui dominaretur piscibus, avibus, pecudibus, et omnino toti terrae, et iis quae in ea vivunt. Igitur creavit Deus hominem ad imaginem suam; marem et foeminam Deus ad imaginem suam creavit. Atque iis his verbis bene precatus est: foetificate, multiplicamini, replete terram eamque vobis vindicate; estote domini piscium, avium, omniumque, quae in terra vivunt, animalium. Porro Deus iis dixit: Ea concedo vobis: omnes, quae e terrae solo procreantur, herbas frugiferas,

וְחַיְתוֹ־אֶרֶץ *et bestiae terrae* | חַיְתוֹ est status constr. ab absoluto חַיָּה, cum (ו) paragogico, quo accedente Patach (חַיַּת) corripitur in (:), conf. § 78. not. Animalia terrae opposita sunt animalibus mansuetis antea dictis; sunt igitur *ferae*. Versus 26. et 27. jam supra § 1. et 5. expositi sunt.

וְכִבְשֻׁהָ *eamque vindicate* | imperat. plur. masc. Kal, כִּבְשׁוּ cum suff. 3. pers. fem. sing. et praefixo וְ; (:) pro ו alternante. Rad. כָּבַשׁ *subegit, subjecit.*

נָתַתִּי *concedo* | 1. pers. sing. praet. Kal pro נָתַנְתִּי coll. § 56. inpr. not. 3. Rad. נתן. Praeteritum pro Praesente positum est, conf. § 97.

זֹרֵעַ propr. *seminans* s. *spargens* | particip. praes. Kal rad. זָרַע coll. § 50.

עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וְאֶת כָּל הָעֵץ אֲשֶׁר בּוֹ פְרִי עֵץ זֹרֵעַ
זָרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה׃ וּלְכָל חַיַּת הָאָרֶץ וּלְכָל עוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל רוֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה אֶת
כָּל יֶרֶק עֵשֶׂב לְאָכְלָה וַיְהִי כֵן׃ וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל
אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם
הַשִּׁשִּׁי׃

Gen. 2, 1—3. וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם׃
וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיְבָרֶךְ
אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל
מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת׃

§ 26.

b) Nach dem 2. Cap. desselben Buchs.

Gen. 2, 4—7. אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
בְּהִבָּרְאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְהוָה אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ וְכֹל

אֲשֶׁר־בּוֹ coll. § 93.
זֹרֵעַ | זָרַע h. l. in pausa § 17, 2. c.
יֶרֶק nom. masc. *viror, viriditas, herba.*
הַשִּׁשִּׁי *sextus* | nom. numer. ord. cum artic. § 85. 86. 118.

Gen. 2, 1 — 3.

וַיְכֻלּוּ *Perfecta sunt* | a rad. כָּלָה *perfecit, absolvit* 3. pers. plur. masc. fut. Pyal cum ו convers. fut. coll. § 64, 3.

צְבָאָם *exercitus eorum* | צָבָא *exercitus*, inpr. *exercitus militum*; h. l. *omnia quae in coelo et terra oriuntur*; nom. masc. cum suff. 3. pers. masc. plur., ad formam דָּבָר § 81.

וַיְכַל *et cum absolvisset* | a rad. כָּלָה 3. pers. masc. sing. fut. apocop. Piel, coll. § 64. not. 9. Hoc fut. cum ו convers. habet significatum plusquamperfect. coll. § 98. inprimis not.

הַשְּׁבִיעִי *septimus* | nom. numer. ord. masc. sing. § 86.

מְלַאכְתּוֹ *opus suum* | מְלָאכָה cujus construct. מְלֶאכֶת est, *opus*, *functio*, nom. fem. cum suff. 3. pers. masc. coll. § 83. No. B 3.

nec non omnes arborum fructus semine praeditarum, quibus omnibus in cibum utamini. Similiter animalia omnia, aves et quaecunque in terra vivent, pascantur viridi omnis generis herba. Quo facto Deus consideravit omnia, quae fecerat, et erant valde bona. Tunc ex vespere et mane extitit dies sextus.

Gen. 2, 1—3. Sic coelum, terra et astra perfecta sunt. Cumque septimo die Deus opus suum absolvisset, eo die feriatus est ab opere, quod fecerat. Atque hunc septimum diem Deus faustum et sacrum esse voluit, quod in eo feriatus esset ab opere, quod creando perfecerat.

§ 26.

b) Item e Geneseos Cap. II.

Gen. 2, 4—7. Hae sunt origines coeli et terrae, cum creata essent. Eo tempore, quo Deus coelum et terram fecerat, nulli adhuc in agris

וַיִּשְׁבֹּת *feriatus est* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal cum ו conv. fut. rad. שָׁבַת *quievit*, *cessavit.*

וַיְקַדֵּשׁ *sacrum esse voluit* | 3. pers. masc. sing. fut. Piel cum ו. convers. fut. a rad. קָדַשׁ *consecratus*, *sanctus fuit.* Piel *consecravit*, *sacrum esse voluit.*

אֹתוֹ *eum* | accus. pronominis 3. pers. masc. § 89, 3. b.

§ 26.

Genes. 2, 4—7.

אֵלֶּה *Hae* | plur. pronom. demonstr. זֶה § 26.

תוֹלְדוֹת *origines* | fem. plur. in stat. constr. 1) *generationes*; 2) *historia generationis s. originis.* Radix יָלַד.

בְּהִבָּרְאָם *cum crearentur* | a rad. בָּרָא infin. constr. Niphal הִבָּרֵא cum suff. 3. pers. masc. plur. [coll. § 51. et seq.] et praef. בְּ, de quo § 101, 2. a. De litera ה minuscula vid. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 2. not. 4.

בְּיוֹם *eo tempore quo* | יוֹם h. l. in stat. constr. cum בְּ.

עֲשׂוֹת *fecerat* | infin. constr. rad. עָשָׂה est h. l. substantivum verbale. § 101, 1.

שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם
יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אַיִן
לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה׃ וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת
כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ וַיִּיצֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם
לְנֶפֶשׁ חַיָּה׃

§ 27.

c) Nach dem 2. Buche Mosis.

Exod. 20, 10. 11. וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ
וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ׃ כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים
עָשָׂה יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל

שִׂיחַ *frutices* | nom. sing. in stat. constr. Intelliguntur *frutices majores*.

טֶרֶם *nondum* | conjunct. Conferat. § 98, 4.

יִצְמָח *succreverant* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal יִצְמַח coll. § 50. Ultima in pausa § 17, 2. c. Rad. צָמַח *germinavit, ortus est, effloruit.*

הִמְטִיר *pluviam dimiserat* | 3. pers. masc. praet. Hiphil rad. מטר.

לַעֲבוֹד *qui colerent* | infin Kal cum praep. לְ ex § 18, 2. Rad. עָבַד. Ceterum vid. § 101, 1. not.

וְאֵד *nubes* | nom. subst. *vapor, nubes;* cum ו copul.

יַעֲלֶה *ascenderunt* | a rad. עָלָה 3. pers. masc. sing. fut. Kal, coll. § 48. cum § 64, 1. Ceterum conf. § 101, 4. b.

וְהִשְׁקָה *quae irrigabant* | 3. pers. masc. sing. praet. Hiphil [§ 64, 1.] cum ו copul. rad. שָׁקָה Kal inusit. Niph. *potavit, potum praebuit, irrigavit.*

וַיִּיצֶר *et finxit* | a rad. יָצַר 3. pers. masc. sing. fut. Kal יִיצַר [coll. § 60.] cum ו convers. fut., ob quod, tono retracto, (··) in (·.·) mutatur, juxta § 17, 1.

וַיִּפַּח *inspiravit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal cum ו conv. pro יִנְפַּח [coll. § 48. cum § 56.] a rad. נָפַח *flavit, efflavit, spiravit.*

בְּאַפָּיו *naribus ejus* | dualis cum praep. בּ et suff. 3. pers. masc. sing. a nom. sing. אַף, dual. אַפַּיִם coll. § 81. not. 20.

frutices existebant, nec gramina in campis succreverant, siquidem Jova Deus nondum pluviam in terram dimiserat, nec homines erant, qui terram colerent. Tum igitur nubes e terra ascenderunt, quae eam irrigabant. Adamum vero finxit Jova Deus etc.

§ 27.

c) Ex Exodo.

Exod. 20, 10. 11. Septimo autem die Sabbatum est Jovae Dei tui, quo ab omni labore debes abstinere, neque solum tu, sed etiam filius tuus et filia, servus, ancilla, jumentum tuum et peregrinus, qui apud te commoratur. Etenim sex diebus Jova fecit coelum et terram, mare et quae

נִשְׁמַת *spiritum* | stat. constr. [§ 83, B.] ab absol. נְשָׁמָה *spiritus*. Rad. נָשַׁם *flavit, spiravit.*

§ 27.

Exod. 20, 10. 11.

שַׁבָּת *Sabbatum* | nom. subst. comm. a rad. שָׁבַת.

לֹא תַעֲשֶׂה *abstinere debes* | a rad. עָשָׂה 2. pers. masc. sing. fut. Kal coll. § 64. et 48. Ceterum fut. pro imperativo positum est conf. § 98, 3. c.

וּבִנְךָ *filius tuus* | בֵּן cum suff. 2. pers. masc. sing. coll. § 84. et praefixo וּ copul. juxta § 90, 1. a.

וּבִתֶּךָ *et filia tua* | בַּת (pro בֶּנֶת fem. a masc. בֵּן coll. § 12, 2.) cum suff. 2. pers. masc. sing. [§ 84.] et וּ copul.

וַאֲמָתְךָ *ancilla* | אָמָה nom. fem. sing. cum suff. 2. pers. masc. ad formam שָׁנָה § 83, B. et cum וְ copulat. ex § 18, 2.

וְגֵרְךָ *et peregrinus* | גֵּר nom. masc. sing. cum suff. 2. pers. masc. sing. et וְ copul. Rad. גּוּר *commorari, peregrinari.*

בִּשְׁעָרֶיךָ *in tuis portis* | שַׁעַר *porta*, nom. subst. comm. h. l. in plur. ad formam נַעַר [§ 81.] cum suff. 2. pers. masc. sing. et בּ ex § 18, 1. praefixo.

שֵׁשֶׁת *sex* | stat. constr. sing. ab absoluto שִׁשָּׁה coll. § 85. et not.

אֲשֶׁר בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ׃

Vergl. § 1. 3. 10. 16. 22.

Exod. 31, 15—17. שֵׁשֶׁת יָמִים יֵעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן קֹדֶשׁ לַיהוָה כָּל הָעֹשֶׂה מְלָאכָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מוֹת יוּמָת׃ וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם׃ בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ׃

II) *Die Schöpfung des Menschen.*

§ 28.

1) Die Erschaffung Adams.

a) *Nach der Erzählung Mosis.*

Gen. 5, 1. 2. זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרֹא אֱלֹהִים אָדָם בִּדְמוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ׃ זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם בְּיוֹם הִבָּרְאָם׃

וַיָּנַח *et feriatus est* | 3. pers. masc. sing. fut. apocop. Kal [coll. § 61. inpr. not. I, 4.] cum ו convers. fut. tonum ad penultimam retrahente. Rad. נוּחַ *quiescere, residere, cessare, desinere.*

וַיְקַדְּשֵׁהוּ *sacrum esse vult* | 3. pers. masc. sing. fut. Piel יְקַדֵּשׁ cum suff. 3. pers. masc. sing. [coll. § 54.] et ו cop. Rad. קָדַשׁ.

Exod. 31, 15—17.

יֵעָשֶׂה *Fiet* | a rad. עָשָׂה 3. pers. masc. sing. fut. Niphal. [§ 48. et § 64.].

שַׁבָּתוֹן idem quod antecedens שַׁבָּת, sed vim significationis intendens.

מוֹת יוּמָת *morte luat* | מוֹת est infin. absol. Kal, יוּמַת 3. pers. masc. sing. fut. Hophal transposita media radicali (ו) in Schurek quiescente, coll. § 61, 3. et not. Patach ob

insunt, et feriatus est die septimo; propterea Jova hunc diem faustum esse vult et sacrum.

Exod. 31, 15—17. Sex dies laboribus destinati sunt, septimus Sabbatum est, feriatio Jovae sacra. Quicumque die sabbati opus fecerit morte luat. Propterea Israelitae Sabbatum rite peragant et hujus diei institutum etiam posteri eorum in perpetuum observent. Signum hoc sit meae cum Israelitis conjunctionis sempiternum. Sex diebus coelum et terram produxit Jova, septimo cessavit et requievit.

II) *De creatione generis humani.*

§ 28.

1) De Adami originibus.

a) *Sententia Mosis.*

Gen. 5, 1. 2. Hic est catalogus posterorum Adami. Cum Deus homines creavit, fecit eos ad imaginem suam, marem et foeminam creavit; benedixit iis hominesque vocavit ipso illo creationis die.

pausam in (ָ) mutatur. Rad. מוּת. Ceterum de infin. absoluto cum verb. finito conf. § 100.

וְשָׁמְרוּ *et peragant* | 3. pers. plur. praet. Kal thematis שָׁמַר cum ו convers. praet. de quo § 97, 4. b. et 5. not. coll. § 32. not. 3.

לְדֹרֹתָם *posteri eorum* | plur. cum suff. 3. pers. masc. plur. et praefix. ל a nom. sing. דּוֹר et דֹּר *generatio*.

וַיִּנָּפַשׁ *et requievit* | 3. pers. masc. sing. fut. Niphal cum ו convers. fut. a radice נָפַשׁ Niph. *respiravit, recreatus est, animam recepit.*

§ 28.

Gen. 5, 1. 2.

בְּיוֹם בְּרֹא *Eo die quo creavit* | infin. constr. Kal radicis בָּרָא coll. § 63. Ceterum conf. § 101, 1.

בְּרָאָם *fecit eos* | h. l. apposito radici suffixo 3. pers. masc. plur.

שְׁמָם *nomen eorum* | שֵׁם cum suff. 3. pers. masc. plur.

Gen. 2, 7. 8. וַיִּיצֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר
מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ
חַיָּה׃ וַיִּטַּע יְהוָה אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם
אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר׃

Gen. 2, 18—24. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לֹא טוֹב
הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ׃ וַיִּצֶר יְהוָה
אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם
וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם לִרְאוֹת מַה יִּקְרָא לוֹ וְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא
לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ׃ וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת
לְכָל הַבְּהֵמָה וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל חַיַּת הַשָּׂדֶה וּלְאָדָם
לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ׃ וַיַּפֵּל יְהוָה אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה עַל
הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה׃
וַיִּבֶן יְהוָה אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם

Gen. 2, 7. 8.

Vers. 7. vid. supra § 26.

וַיִּטַּע *Plantaverat* | 3. p. masc. sing. fut. Kal cum ו convers. fut. rad. נָטַע *plantavit*, pro יִנְטַע coll. § 56. cum § 48.

גַּן־בְּעֵדֶן *hortum Edenis* | גַּן nom. comm. *hortus*. עֵדֶן et 1) *voluptas, oblectatio*; 2) nom. propr., h. l. cum praef. Rad. עָדַן in Hithpael *se oblectare*.

וַיָּשֶׂם propr. *et posuit* | 3. pers. masc. sing. fut. apocop. Kal cum ו convers. fut. coll. § 61 et 62. cum § 17, 1. Rad. שׂוּם et שִׂים.

יָצָר ipsa rad. cujus (-) in pausa producitur juxta § 17, 1. c.

Gen. 2, 18—24.

הֱיוֹת *Esse* | inf. constr. Kal rad. הָיָה coll. § 64. Hoc loco substantive § 101, 1.

לְבַדּוֹ *solum* | particula, natura sua nom. subst. a rad. בָּדַד, media radicali abjecta; cum praep. לְ et suff. 3. pers. masc. sing., quo apposito ultima rad. Dagesch assumit ex § 81, 19.

אֶעֱשֶׂה־ *faciam* | radicis עָשָׂה 1. pers. fut. Kal coll. § 64 et 48. De Dagesch sequenti לְ impresso conf. § 6, 3.

וַיָּבֵא *adduxisset* | radicis בּוֹא 3. pers. masc. sing. fut. apoc. Hiphil cum ו conv. fut. coll. § 61 et § 65, 6.

לִרְאוֹת *ut videret* | a themate רָאָה infin. constr. Kal § 64. cum praep. לְ [§ 101.]

Gen. 2, 7. 8. Hominem finxit Jova Deus e terrae pulvere et spiritu vitali animavit. Sic homo factus est creatura vivens. Plantaverat vero Jova Deus hortum in regione Edenis orientali, quem homini modo creato assignavit.

Gen. 2, 18—24. Judicavit autem Jova Deus non bonum esse, Adamum esse solum; igitur decrevit ei adjutricem dare ejus naturae accommodatam. Nam cum Jova Deus omnis generis animalia, in his quoque aves, e terra formasset atque adduxisset ad Adamum, ut nomina eis daret, quae deinceps, prouti eis ab Adamo imposita essent, tamquam sibi propria gererent: Adamus quidem nomina imposuit cunctis animalibus, avibus quoque et feris agrestibus; sed nullam in iis deprehendit adjutricem, quae coram ipso esset. Tum Jova Deus gravem Adamo soporem immisit et unam e costis ejus extraxit, in cujus locum carnem substituit.

אֲשֶׁר h. l. conjungendum est cum לוֹ § 93.

שֵׁמוֹת *nomina* | plur. a שֵׁם § 77, 5.; קָרָא שֵׁם לְ denot. *alicui nomen dare.*

וַיַּפֵּל *immisit* | 3. pers. masc. sing. fut. apocop. Hiphil rad. נָפַל, cum ו conv. fut. § 56.

תַּרְדֵּמָה *gravem soporem* | nom. fem. *sopor, somnus profundus,* a rad. רָדַם Niph. *somno obrutus fuit, obdormivit.*

וַיִּישָׁן *et obdormivit* | 3. pers. masc. singul. plural. Kal [§ 60. b.] cum ו conv. fut. Kamez explicatur § 17, 2. c.

מִצַּלְעֹתָיו *e costis ejus* | plur. stat. constr. cum suff. 3. pers. masc. sing. et praef. § 89, 1. a nom. sing. צֵלָע plur. צְלָעִים et צְלָעוֹת.

וַיִּסְגֹּר propr. *et inclusit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal cum ו conv. fut. thematis סָגַר *clausit, conclusit, inclusit, occlusit.*

תַּחְתֶּנָּה *ejus locum* | תַּחַת adverb. cum suff. 3. pers. fem. sing. cum Nun epenthetico § 23, 5 et § 25.

וַיִּבֶן *et formavit* | 3. pers. fut. apocop. Kal [§ 64, 4.] cum ו conv. fut. Rad. בָּנָה *aedificavit, exstruxit.*

לָאִשָּׁה וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם׃ וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם
עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ
לֻקְחָה זֹּאת׃ עַל כֵּן יַעֲזָב־אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ
וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד׃

§ 29.

b) *Nach andern Schriftstellern des A. T.*

Job. 10, 9. זְכָר־נָא כִּי כַחֹמֶר עֲשִׂיתָנִי וְאֶל עָפָר תְּשִׁיבֵנִי׃
Job. 33, 1—6. וְאוּלָם שְׁמַע נָא אִיּוֹב מִלָּי וְכָל דְּבָרַי
הַאֲזִינָה׃ הִנֵּה נָא פָּתַחְתִּי פִי דִּבְּרָה לְשׁוֹנִי בְחִכִּי׃ יֹשֶׁר
לִבִּי אֲמָרָי וְדַעַת שְׂפָתַי בָּרוּר מִלֵּלוּ׃ רוּחַ אֵל עָשָׂתְנִי

הַצֵּלָע | צֵלָע h. l. cum artic.

לְאִשָּׁה *mulierem* | nom. fem. cum praef. לְ coll. § 84.

וַיְבִאֶהָ *adduxit* | a rad. בּוֹא 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil cum suff. 3. pers. fem. sing. pro יְבִיאֶהָ coll. § 61, 3. not.

זֹאת הַפַּעַם *hac vice* | זֹאת fem. sing. pronom. זֶה § 26. פַּעַם *pes, gressus, vice;* nom. subst. comm. a rad. פָּעַם.

מֵעֲצָמַי *de ossibus meis* | עֶצֶם *os, ossis;* plur. cum suff. 1. pers. sing. ad formam מֶלֶךְ § 81 et cum praef. מִן ex § 89, 1.

מִבְּשָׂרִי *de mea carne* | בָּשָׂר (ad formam דָּבָר § 81.) cum suff. 1. pers. sing. et praef. מִן.

יִקָּרֵא *vocetur* | 3. pers. masc. sing. fut. Niphal rad. קָרָא.

לֻקְחָה־זֹּאת *sumta est* | a rad. לָקַח 3. pers. fem. sing. praet. Pyal pro לֻקְּחָה; ex literis enim, quibus (:) subjectum est, saepe Dagesch charact. excidit, [coll. § 39, 1. not.]; defectusque hic per (ֳ) notatur, conf. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 93. not. 7.

יַעֲזָב־ *relinquet* | 3. pers. masc. sing. fut Kal thematis עָזַב [coll. § 47 et 48.] pro יַעֲזֹב; sed vid. § 17, 1.

וְדָבַק *et adhaerebit, cohaerebit, arcte conjunctus erit* | ipsa radix cum ו convers. § 97, 5.

בְּאִשְׁתּוֹ *suae uxori* | אִשָּׁה (de quo § 84.) cum suff. et בְּ praef.

§ 29.

Job. 10, 9.

זְכָר־נָא *Memor sis quaeso* | imperat. Kal זְכֹר, cujus Cholem ob tonum per Makkeph ablatum in Kamez-chatuph correptum est, coll. § 17, 1. Rad. זָכַר.

Ex qua costa mulierem formavit eamque ad Adamum adduxit. Tum hic: id tandem est, inquit, os de ossibus meis et caro de carne mea; igitur vira vocetur, quod de viro sumta est. Propterea vir patrem et matrem relinquet et suae adhaerebit uxori, unamque carnem constituent.

§ 29.

b) *Sententia aliorum V. T. scriptorum.*

Job. 10, 9. Memor sis, quaeso, quod me ut lutum fecisti et in pulverem rediges.

Job. 33, 1—6. Audi, Jobe, verba mea et omnes sermones meos auribus percipe. Ecce jam aperui os, lingua mea loquitur in palato meo. Quae vera mihi videntur, eloquar, et puram

כַּחֹמֶר *ut lutum* | חֹמֶר *caementum, lutum*, nom subst. masc. sing. cum כְּ et exclus. artic. § 89, 1.

עֲשִׂיתַנִי *fecisti me* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal עָשִׂיתָ [coll. § 64.] cum suff. 1. pers. sing. § 51. Rad. עָשָׂה.

תְּשִׁיבֵנִי *ridiges me* | 2. pers. masc. sing. fut. Hiphil תָּשִׁיב [coll. § 61, 3. not.] cum suff. 1. pers. sing. § 51. Rad. שׁוּב.

Job. 33, 1—6.

וְאוּלָם particula asseverandi: *verum, οὐ μὴν ἀλλά*, cum וְ: *οὐ μὴν δὲ ἀλλά.*

מִלַּי *verba mea* | מִלָּה nom. fem. h. l. plural. מִלִּים [coll. § 77, 5.] cum suff. 1. pers. masc. sing. cujus Patach in (ָ) juxta § 17, 2. c. producitur.

הַאֲזִינָה *auribus percipe* | imperat. paragog. in Hiphil [coll. § 48. cum § 36. not. IV. et not. I.] rad. אָזַן Piel et Hiph. *attendit, auscultavit.*

פָּתַחְתִּי *aperui* | a rad. פָּתַח 1. pers. sing. praet. Kal.

דִּבְּרָה *loquitur* | radicis דָּבַר 3. pers. fem. sing. praet. Piel.

בְחִכִּי *in palato meo* | חֵךְ *palatum*, nom. masc. sing. cum suff. 1. pers. sing. ad formam אֵם [coll. § 81.] et cum בְּ praep.

יֹשֶׁר־לִבִּי *rectitudo cordis mei, recta, vera* | יֹשֶׁר nom. subst. masc. h. l. in stat. constr.; ad formam קֹדֶשׁ § 81. לִבִּי nom. subst. לֵב cum suff. 1. pers. sing. ad formam אֵם § 81.

וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּחַיֵּנִי׃ אִם תּוּכַל הֲשִׁיבֵנִי עֶרְכָה לְפָנַי הִתְיַצָּבָה׃ הֵן אֲנִי כְפִיךָ לָאֵל מֵחֹמֶר קֹרַצְתִּי גַם אָנִי׃
Eccles. 12, 7. יָשֹׁב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ׃

§ 30.

2) Erhaltung und Fortpflanzung des menschlichen Geschlechts und aller Geschöpfe überhaupt.

Job. 10, 8. 10—12. יָדֶיךָ עִצְּבוּנִי וַיַּעֲשׂוּנִי יַחַד סָבִיב וַתְּבַלְּעֵנִי׃ הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגְּבִנָּה תַּקְפִּיאֵנִי׃

אֲמָרַי *verba mea* | plur. cum suff. 1. pers. sing. (ַ־י), cujus Patach ob pausam in (ָ) producitur; a nom. masc. sing. אֵמֶר ad analogiam סֵפֶר coll. § 81.

בָּרוּר *purum* | a radice בָּרַר *separavit*, hinc *elegit, purgavit, probavit, exploravit*, partic. passiv.; sensu morali: *purum*, h. l. adverbialiter adhibitum.

מִלֵּלוּ *loquuntur* | a themate מָלַל 3. pers. plur. praet. Piel מִלְּלוּ Zere pro Schwa sub med. rad. explicatar § 18, 5.

עָשָׂתְנִי *me fecit* | a rad. עָשָׂה 3. pers. fem. sing. praet. Kal. עָשְׂתָה [coll. § 64, 3.] cum suff. 1. pers. sing. § 51 et 52, 2. Patach ob pausam in Kamez mutatum.

תְּחַיֵּנִי *me vivificavit* | radicis חָיָה *vixit* Piel et Hiphil *vivificavit, in vita conservavit, vitam restituit*; 3. pers. fem. fut. Piel תְּחַיֶּה cum suff. 1. pers. sing. coll. § 64, 3.

תּוּכַל *potes* | a יָכֹל 2. pers. masc. sing. fut. Hophal [§ 59.].

הֲשִׁיבֵנִי *responde mihi* | imperat. Hiphil cum suff. 1. pers. sing. rad. שׁוּב Kal *reverti*, Hiphil *respondere*. coll. § 64.

עֶרְכָה *instrue aciem* scil. *argumentorum tuorum* | imperat. paragog. [§ 36, 4.] Kal a rad. עָרַךְ *ordinavit, disposuit*, spec. *aciem aptavit, aestimavit, taxavit, comparavit*.

הִתְיַצָּבָה *consiste* | imperat paragog. Hithpael radicis יָצַב; h. l. in pausa, hinc (ָ) sub media rad. צ pro (:) coll. § 8, 5.

כְפִיךָ *sicut tu* | פֶּה [coll. § 84.] cum praep. כְּ (כְּפִי) naturam praepositionis vel conjunctionis induit: *secundum, sicut*; h. l. cum suff. 2. pers. masc. sing.: *sicut tu*.

מֵחֹמֶר *e luto* | h. l. cum praep. מִן juxta § 89, 1.

קֹרַצְתִּי *effictus sum* | 1. pers. sing. praet. Pyal [§ 49.] rad. קָרַץ *secuit*, Pyal *excisus, dissectus est*.

doctrinam labia mea producant. *Spiritus Dei me fecit, et Omnipotentis halitus me vivificavit.* Si mihi respondere potes, para adversus me vim argumentorum, consiste! *Ego tibi apud Deum similis sum, e luto ego quoque sum effectus.*

Eccles. 12, 7. Redibit pulvis ad terram, unde fuerat, spiritus vero ad Deum, a quo datus est.

§ 30.

2) De generis humani rerumque creatarum conservatione ac propagatione in universum.

Job. 10, 8. 10—12. Manus tuae efformarunt et finxerunt me uniter circumquaque, et tu absorbes me. — Nonne ut lac me emulsisti, ut

Eccles. 12, 7.

כְּשֶׁהָיָה *Qualis fuerat* | rad. הָיָה, cui praemittuntur שֶׁ nota relationis [§ 93.] ex אֲשֶׁר contracta, et praep. כְּ.

נְתָנָהּ *illum dedit* | rad. נָתַן cum suff. 3. pers. fem. sing. § 51.

§ 30.

Job. 10, 8. 10—12.

עִצְּבוּנִי *Efformarunt me* | 3. pers. plur. praet. Piel cum suff. 1. pers. sing. radicis עָצַב: 1) *compressit;* 2) *formavit*, propr. *premendo et compingendo*, ut figulus facit.

וַיַּעֲשׂוּנִי *et me finxerunt* | 3. pers. plur. fut. Kal cum ו convers. fut. et suff. 1. pers. sing. coll. § 64, 3. cum § 48. et de suff. § 51. Rad. עָשָׂה.

סָבִיב *circumquaque* | nom. subst. masc. *circuitus, ambitus;* h. l. adverb. *undique, circumquaque.* Etiam praepos. *circum, circa.* Rad. סָבַב *circumdedit, cinxit.*

וַתְּבַלְּעֵנִי *et tu absorbes me* | 2. pers. masc. sing. fut Piel תְּבַלַּע cum ו convers. fut. et suff. 1. pers. sing. [§ 54.] Rad. בָּלַע *absorpsit, exsorbuit, deglutivit*, trop. *perdidit, corrupit.* Piel idem.

הֲלֹא *nonne* | coll. § 124, 3.

כֶּחָלָב *ut lac* | חָלָב *lac*, nom. subst. masc. cum praef. כְּ et excluso articulo juxta § 89, 1. et § 21, 1. c.

תַּתִּיכֵנִי *me emulsisti* | a rad. נָתַךְ *fluxit*, Hiphil *fluere fecit;*

עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּשֹׂכְכֵנִי׃ חַיִּים
וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי וּפְקֻדָּתְךָ שָׁמְרָה רוּחִי׃

Eccles. 12, 1. זְכוֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְּחוּרֹתֶיךָ עַד
אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר
אֵין לִי בָהֶם חֵפֶץ׃

Malach. 2, 10. הֲלוֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ הֲלוֹא אֵל אֶחָד
בְּרָאָנוּ מַדּוּעַ נִבְגַּד אִישׁ בְּאָחִיו לְחַלֵּל בְּרִית אֲבֹתֵינוּ׃

§ 31.

Nähere Angaben.

Job. 1, 21. וַיֹּאמֶר אִיּוֹב עָרֹם יָצָתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם
אָשׁוּב שָׁמָּה יְהוָֹה נָתַן וַיהוָֹה לָקָח יְהִי שֵׁם יְהוָֹה מְבֹרָךְ׃

2. pers. masc. sing. fut. Hiphil תַּחְיִיךְ pro תַּנְחִיךְ [§ 56.] cum suff. 1. pers. sing.

וְכַגְּבִינָה *ut caseum* | גְּבִינָה *caseus*, a *coagulando* sic dictus, nom. fem. cum כְּ et excluso articulo [§ 89.] Rad. גבן hebr. inusit. syr. et arab. *coagulavit*, *coagulatus est.*

תַּקְפִּיאֵנִי *me coagulasti* | 2. p. masc. sing. fut. Hiphil תַּקְפִּיא cum suff. 1. pers. sing.; rad. קָפָא *coagulatus est*, Hiphil *coagulavit.*

עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי *cute et carne me induisti* | תַּלְבִּישֵׁנִי est 2. pers. masc. sing. fut. Hiphil radicis לָבַשׁ cum suff. 1. pers. sing. coll. § 107, 3.

וּבַעֲצָמוֹת *et ossibus* | plur. cum praefixis בְּ ex § 18, 2. et וּ copul. juxta § 90. Sing. עֶצֶם.

וְגִידִים *et nervis* | plur. cum copul. a nomine subst. masc. גִּיד *nervus.*

תְּשֹׂכְכֵנִי *me contexuisti* | a radice שׂוּךְ *sepire*, *obsepire*, *sepem facere*, Pilel *texuit*; 2. pers. masc. sing. fut. Pilel תְּשׂוֹכֵךְ [coll. § 61, 7. et § 44.] cum suff. 1. pers. sing. [coll. § 54.].

עִמָּדִי *mihi* | עִמָּד i. q. עִם praep. *cum*, *ad*, *apud.* Occurrit tantum cum suff. 1. pers. sing.

וּפְקֻדָּתְךָ *et cura tua* | פְּקֻדָּה *cura*, *providentia*, *inspectio*, *recensio* etc. nom. fem. cum suff. 2. pers. masc. sing. et וּ copulat. § 90, 1. Rad. פָּקַד.

Eccles. 12, 1.

אֶת־בּוֹרְאֶיךָ *Creatoris tui* | particip. praes. Kal בּוֹרֵא h. l. plur. cum suff. 2. pers. masc. sing.; radicis בָּרָא. Est

caseum coagulasti, cute et carne me induisti, offibus et nervis me contexuisti? Vitam et benignitatem mihi tribuisti, et cura tua servavit spiritum meum.

Eccles. 12, 1. Memor sis creatoris tui in juventute tua, antequam veniant dies mali, et anni accedant, quos tibi displicere dices.

Malach. 2, 10. Nonne nobis omnibus unus est pater? nonne nos omnes unus Deus creavit? Cur perfide agimus unus in alterum, ut profanemus foedus majorum nostrorum?

§ 31.

Singulariora quaedam.

Job. 1, 21. Et Jobus dixit: nudus ex utero matris meae egressus sum, nudus eo revertar. Quod Jova dederat, idem abstulit; Jova sit laudatus.

plur. majestaticus, de quo § 112, 2. not. et Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 171, 1.

בְּחֻרוֹתֶיךָ *in juventute tua* | plur. בְּחוּרִים et בְּחוּרוֹת *juventus*, cum suff. 2. pers. masc. sing.

עַד אֲשֶׁר *donec, dum, quamdiu* | h. l. cum neg. לֹא *antequam*.

וְהִגִּיעוּ *et accedant* | 3. pers. plur. praet. Hiphil pro הִנְגִּיעוּ [§ 56.] cum וְ copulat. Rad. נָגַע.

Malach. 2, 10.

בְּרָאָנוּ *Nos creavit* | rad. בָּרָא cum suff. 1. pers. plur.

מַדּוּעַ *cur* | ex מַה et יָדוּעַ (a rad. יָדַע) compositum esse dicunt Grammatici.

נִבְגַּד *perfide agimus* | 1. pers. plur. fut. Kal radicis בָּגַד *perfide egit, datam fidem fefellit.* Coll. de hoc plur. § 119, 1. b. De sequentibus אִישׁ בְּאָחִיו *unus in alterum* vid. § 95, 6.

לְחַלֵּל *ut profanemus* | infin. Piel cum praep. לְ a radice חָלַל *confodit, vulneravit*, intrans. *perforatus*, *confossus, vulneratus est*, Piel *confodit, profanavit, contaminavit.*

§ 31.

Job. 1, 21.

עָרֹם *Nudus* | nom adject. a rad. ערם arab. *nudavit.*

§ 32.

3) Von der göttlichen Vorsehung.

יְהוָה הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא Ps. 33, 10—22.
מַחְשְׁבוֹת עַמִּים׃ עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת
לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר׃ אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהָיו הָעָם
בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ׃ מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה אֶת כָּל
בְּנֵי הָאָדָם׃ מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃
הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם׃ אֵין הַמֶּלֶךְ
נוֹשָׁע בְּרָב־חָיִל גִּבּוֹר לֹא יִנָּצֵל בְּרָב־כֹּחַ׃ שֶׁקֶר הַסּוּס
לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט׃ הִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל
יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃ לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם

יָצָתִי *egressus sum* | a rad. יָצָא 1. pers. sing. praet. Kal eliso א radicali vid. § 63. not. 4.

אָשׁוּב *revertar* | a rad. שׁוּב 1. pers. sing. fut. Kal coll. § 61.

שָׁמָּה *eo* | שָׁם adverb. *ibi*, cum ה paragogico coll. § 89, 4. not. 1.

מְבֹרָךְ *laudatus* | partic. Pyal rad. בָּרַךְ de quo vid. § 49.

§ 32.

Ps. 33, 10—22.

הֵפִיר *Irritum reddit* | 3. pers. masc. sing. praet. Hiphil [§ 61.] radicis פּוּר *disrumpi*, Hiphil *disrumpere; trop. irritum facere.*

עֲצַת *consilium* | stat. constr. sing. a nom. fem. עֵצָה *consilium*, ad formam שֵׁנָה § 83. B.

הֵנִיא *in nihilum redigit* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil [§ 61.] radicis נוּא in Hiphil tantum usitatae: *rupit, fregit, irritum fecit, infirmavit.*

הִבִּיט *despicit* | 3. pers. masc. sing. Hiphil rad. נָבַט [§ 56.] Niph. *intuitus est, respexit, adspexit, prospexit.* Hiphil idem.

מִמְּכוֹן־שִׁבְתּוֹ *e firmo suo domicilio* | מְכוֹן־ stat. constr. sing. ab absoluto מָכוֹן *locus* vel *sedes parata et firmiter stabilita*, ad formam פָּקִיד; a radice כּוּן. שִׁבְתּוֹ est infin. constr. Kal שֶׁבֶת radicis יָשַׁב [coll. § 59.] cum suff. 3. pers. masc. sing.

§ 32.

5) De providentia divina.

Ps. 33, 10—22. Jova irritum reddit consilium gentium, cogitationes populorum in nihilum redigit. Consilium Jovae durat in perpetuum, cogitationes animi ejus in aeternum. Beata est gens, cujus Deus est Jova; populus, quem sibi proprium elegit. E coelo despicit Jova, videt omnes homines, e firmo suo domicilio prospicit ad omnes terrae incolas; qui efformat omnium animos, intelligit omnia eorum opera. — Nullus rex servatur magno exercitu, heros e discrimine non eripitur magna potentia. Fallax est equus ad victoriam, nec magnis suis viribus liberat. En! Jovae oculus despicit ad cultores suos, benignitatem suam exspectantes, ut eos a morte eripiat et in fame conservet. Nos

הִשְׁגִּיחַ *prospicit* | a rad. שָׁגַח *prospexit, respexit, intuitus est attente*; 3. pers. masc. sing. Hiph. coll. § 50.

הַיּוֹצֵר *qui efformat* | partic. praes. Kal cum artic. rad. יָצַר.

הַמֵּבִין *qui intelligit* | particip. Hiph. cum artic. thematis בִּין coll. § 62.

נוֹשָׁע *servatur* | particip. Niphal [§ 59.] rad. יָשַׁע. Hiphil *liberavit, eripuit, servavit.* Hiphil *servatur, victoriam refert.*

בְּרָב־חָיִל *magno exercitu* | בְּרָב־ *in multitudine* est stat. constr. sing. ab absoluto רֹב *multitudo,* cum praep. בְּ; ante Makkeph Cholem corripitur. חַיִל *vires,* hoc loco in pausa § 17, 2. c.

יִנָּצֵל *eripitur* | a rad. נָצַל 3. pers. masc. sing. fut. Niphal.

חֵילוֹ | חַיִל h. l. cum suff. 3. pers. masc. sing. ad formam זַיִת § 81.

יְמַלֵּט *liberatur* | 3. pers. masc. sing. fut. Piel rad. מָלַט Piel et Hiphil *eripuit, liberavit,* it. *evasit.*

לַמְיַחֲלִים *exspectantes* | particip. Piel מְיַחֵל plur. ad formam אֹיֵב [§ 81.] cum praep. לְ et extruso artic. Rad. יָחַל (pro יָחֵל) *exspectavit.* Paulo inf. est 1. pers. plur. praet. Piel.

לְהַצִּיל *ut eripiat* | infin. Hiphil cum לְ [§ 101.] radicis נָצַל, pro הַנְצִיל [§ 56.].

בְּרָעָב׃ נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהוָה עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא׃ כִּי
בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ׃ יְהִי חַסְדְּךָ
יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ׃

Ps. 145, 10—21. יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ
יְבָרְכוּכָה׃ כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃
לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃
מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר׃
סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים׃ עֵינֵי כֹל
אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ פּוֹתֵחַ
אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן׃ צַדִּיק יְהוָה בְּכָל דְּרָכָיו
וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו׃ קָרוֹב יְהוָה לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר
יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃ רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע
וְיוֹשִׁיעֵם׃ שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים
יַשְׁמִיד׃ תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם
קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

נַפְשָׁם *animam ipsorum* i. e. *vitam* | נֶפֶשׁ ad formam מֶלֶךְ [§ 81.] cum suff. 3. pers. masc. plur. Paulo inferius cum suff. 1. pers. plur.

וּלְחַיּוֹתָם *et ut conservet eos* | infinit. construct. Piel חַיּוֹת [§ 64, 1.] rad. חָיָה cum suff. 3. pers. masc. plur. et cum praefix. לְ et ו copul. ex § 90, 1.

בָּרָעָב *in fame* | רָעָב *fames*, nom. subst. mascul. cum בְּ et extruso artic. juxta § 89 et § 21.

חִכְּתָה *sperat* | 3. pers. fem. sing. praet. Piel [§ 64.] rad. חָכָה *exspectavit*, Piel *magno cum desiderio in aliquid ferri*.

בָטָחְנוּ *confidimus* | 1. pers. plur. praet. Kal בָּטַחְנוּ, cujus (-) ob pausam in Kamez producitur § 17, 2. c. Rad. בָּטַח.

Ps. 145, 10—21.

De v. 7—9. et 15—20. vid. § 22.

יוֹדוּךָ *Te celebrent* | 3. pers. plur. fut. Hiphil [§ 64, 3. coll. § 59 et 65.] cum suff. 2. pers. masc. sing. Rad. יָדָה Hiph. הוֹדָה *celebravit, laudavit*.

יְבָרְכוּכָה *te laudent* | 3. pers. masc. plur. Piel [§ 49.] cum suff. 2. pers. masc. sing. coll. § 23. Rad. בָּרַךְ.

Jovam exspectamus, ille est adjutor noster, et praesidium nostrum. De illo laetatur mens nostra, ei enim confidimus. Benignus sis nobis, uti in te speramus.

Ps. 145, 10—21. Te celebrent omnes res a te creatae, inprimis cultores tui te laudent. Regnum tuum illustre canant et virtutem tuam enuncient; virtutem tuam et regnum tuum illustre hominibus aperiant. Regnum tuum est perpetuum, et dominium tuum per omnia secula. Jova sustentat omnes cadentes, et erigit omnes incurvatos. Omnium oculi in te sperant et tu das illis panem, escam opportuno tempore. Aperis manum tuam, et saturas omnium viventium desideria victus. Jova justus est in omnibus viis suis, et probus in operibus suis. Prope adest Jova omnibus invocantibus eum, sincere eum invocantibus. Desiderium cultorum suorum implet, et vociferationem eorum exaudit, et servat eos. Jova servat omnes eum amantes, omnes autem impios exscindit. Os meum laudes Jovae canat, omnesque homines nomen ejus sanctum in perpetuum celebrent.

וּגְבוּרָתְךָ *virtutem tuam* | גְּבוּרָה *virtus, potentia, robur, fortitudo*, cum suff. et ו copul. Rad. גָּבַר.

יֹאמֵרוּ 3. pers. plur. fut. Kal [§ 58.] rad. אָמַר. Zere pro Schwa sub med. rad. ob pausam coll. § 18, 5. Idem de יְדַבֵּרוּ 3. pers. plur. Piel rad. דָּבַר.

לְהוֹדִיעַ *aperiant* | infin. Hiphil [coll. § 59. cum § 48.] cum לְ. Rad. יָדַע.

סוֹמֵךְ *sustentat* | part. praes. Kal (pro verb. finito § 103.) rad. סָמַךְ *nixus, innixus fuit*, it. *imposuit, fulsit, sustentavit.*

הַנֹּפְלִים *cadentes* | particip. praes. Kal נָפַל plur. cum artic.

וְזוֹקֵף *et erigit* | particip. praes. sing. Kal rad. זָקַף *erexit.*

הַכְּפוּפִים *incurvatos* | a rad. כָּפַף *curvavit*, particip. passiv. כָּפוּף plur. ad formam פָּקִיד [§ 81.] cum artic.

Eccles. 5, 14. יָדַעְתִּי כִּי כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרוֹעַ וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו׃

Eccles. 7, 13. 14. רְאֵה אֶת מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוּכַל לְתַקֵּן אֵת אֲשֶׁר עִוְּתוֹ׃ בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוּמָה׃

III) *Die Offenbarungen der göttlichen Vorsehung.*

§ 33.

1) Früheres unmittelbares Umherwandeln Gottes auf der Erde u. Aussendung von Engeln.

Vergl. die Unterredungen mit Adam, Kain, Abraham; die Sendung von Engeln zum Abraham, Loth und Andern im ersten Buche Mosis.

§ 34.

2) Walten Gottes in der Natur und im Menschenleben.

Job. 37, 10. 6. מִנִּשְׁמַת אֵל יִתֶּן קָרַח וְרֹחַב מָיִם

Eccles. 3, 14.

לְהוֹסִיף *addi posse* | infinit. constr. Hiphil rad. יסף [coll § 59.] cum לְ § 101.

לִגְרוֹעַ *detrahi* | infin. constr. Kal coll. § 48. cum praep. לְ ex § 18, 1. Rad. גָּרַע Kal et Piel *diminuit*, *detraxit*, *ademit*.

שֶׁיִּרְאוּ *ut timeant* | שֶׁ h. l. conjunctio: *ut*, *quod*, *quia*, *nam*. Per Dagesch sequentis (יּ) compensatur ר formae perfectae אֲשֶׁר. יִירְאוּ est 3. pers. plur. fut. Kal rad. יָרֵא coll. § 59 et § 63.

Eccles. 7, 13. 14.

רְאֵה *Attende* | imperat. sing. Kal [§ 64.] rad. רָאָה.

לְתַקֵּן *rectum facere* | infin. Piel rad תָּקַן *rectus fuit*, *directus est*. Piel *direxit*, *correxit*. Praemittitur לְ.

עִוְּתוֹ *incurvavit* | 3. pers. masc. sing. praet. Piel עִוֵּת *pervertit*, *invertit*, *curvavit*; cum suff. 3. pers. masc. sing.

Eccles. 3, 14. Intellexi, omnia, quae Deus facere decrevit, haec semper fieri. Nihil addi eis, nihil detrahi posse. Hoc vere homines ad Dei timorem impellere debet.

Eccles. 7, 13. 14. Attende ad opera Dei. Quis potest rectum facere, quod ille incurvavit? Die bono animo bono sis, et diem malum ne recuses. Deus enim hunc illi junxit, ne homines quidquam eorum, quae post futura sint, rescirent.

III) *De variis providentiae divinae manifestationibus.*

§ 33.

1) Deus ipse priori tempore in terra subinde comparet; mittuntur angeli.

Conf. quae Dei colloquia cum Adamo, Caino, Abrahamo, angelorumque ad Abrahamum, Lothum aliosque missiones in libro Geneseos habentur.

§ 34.

2) Conspicua Dei in rerum natura hominumque vita efficacitas.

Job. 37, 10. 6. Prae halitu Jovae gelu con-

[§ 51.] quod h. l. cum relativo accusativum indicat. § 93. et Lehrgebäude § 197, 1.

הֱיֵה *sis* | imperat. Kal radicis הָיָה. De Schwa composito sub ה coll. § 5, 3. not.

לְעֻמַּת־זֶה *sicut hunc* | לְעֻמַּת־ (ab עֻמָּה natura sua subst. *conjunctionem*, *propinquitatem* denotante, radicis עָמַם) stat. constr. qui cum praep. לְ conjunctus vim praepositionis habet et *juxta*, *prope*, *contra* significat.

עַל־דִּבְרַת | דִּבְרַת est stat. constr. ab absoluto דִּבְרָה *modus*, *ratio*, *causa*; cum praeposit. עַל naturam praepositionis induit, *propter* denotans, h. l. ubi relativum שֶׁ sequitur, conjunctionis: *ut*; ita ut verba על דברת שלא significent: *ne*.

§ 34.

Job. 37, 10. 6.

מִנִּשְׁמַת־אֵל *Prae halitu Dei* | נִשְׁמַת stat. constr. sing. ab absoluto נְשָׁמָה cum praep. מִן ex § 89, 1.

בְּמוּצָק׃ כִּי לַשֶּׁלֶג יֹאמַר הֱוֵא אָרֶץ וְגֶשֶׁם מָטָר וְגֶשֶׁם
מִטְרוֹת עֻזּוֹ׃

Job. 38, 22—27. הֲבָאתָ אֶל אֹצְרוֹת שָׁלֶג וְאוֹצְרוֹת
בָּרָד תִּרְאֶה׃ אֲשֶׁר חָשַׂכְתִּי לְעֶת צָר לְיוֹם קְרָב
וּמִלְחָמָה׃ אֵי זֶה הַדֶּרֶךְ יֵחָלֶק אוֹר יָפֵץ קָדִים עֲלֵי
אָרֶץ׃ מִי פִלַּג לַשֶּׁטֶף תְּעָלָה וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז קֹלוֹת׃
לְהַמְטִיר עַל אֶרֶץ לֹא אִישׁ מִדְבָּר לֹא אָדָם בּוֹ׃
לְהַשְׂבִּיעַ שֹׁאָה וּמְשֹׁאָה וּלְהַצְמִיחַ מֹצָא דֶשֶׁא׃

קָרַח *gelu* | קֶרַח *gelu, glacies, crystallum*; nom. subst. masc. h. l. in pausa juxta § 17, 2. c. Rad. קָרַח *glabravit, calvitium induxit.*

וְרֹחַב *et latitudo* | sing. constr. ab absoluto רֹחַב *latitudo, amplitudo*; nom. masc. a rad. רָחַב *latus, dilatatus est.*

בְּמוּצָק *in firmum* | מוּצָק *compactus, compressus,* nomen, quod noster a יצק, significationem mutuante a צוּק *compressit, constrinxit*, derivat. Alii a rad. יָצַק *fudit*, indeque מוּצָק *fusio*, meton. *opus fusum.*

לַשֶּׁלֶג *nivi* | שֶׁלֶג *nix*, nom. subst. cum praep. לְ et extruso articulo § 89, 1.

הֱוֵא *ut cadat*, propr. *delabere* | imperat. Kal a radice הָוָא arab. decidit. Sed alii ab הָוָה quod idem est ac הָיָה *fuit*, forma Aramaeis usitatiore, quam Hebraeis; LXX *γίνου ἐπὶ γῆς*. Conferatur § 64. not. 16.

גֶּשֶׁם, ante quod לְ supplendum est, denotat *pluviam crassam, molem aquarum*, מָטָר *pluviam tenuiorem.* Sequens מִטְרוֹת est plur. constr.

Job. 38, 22—27.

הֲבָאתָ *Num venisti* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal rad. בּוֹא [§ 61.] cum ה interrogat., de quo § 88 et 124.

אֶל־אֹצְרוֹת *ad thesauros* | אוֹצָר, *thesaurus*; item *locus ubi bona pretiosa reponuntur* et *adservantur*, *apotheca*, *Vorrathskammer*; h. l. plur. constr. [§ 77, 5.] Rad. אָצַר Kal et Hiphil *recondidit.*

תִּרְאֶה *vidisti* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 64.] rad. רָאָה.

חָשַׂכְתִּי *recondidi* | a radice חָשַׂךְ *cohibuit, pepercit, reservavit*, 1. pers. sing. praet. Kal.

קְרָב *proelii* | nom. subst. masc. a קָרַב *appropinquavit*, spec. *hostiliter aggressus est.*

crescit, et lata aqua fit compacta. Nam praecipit nivi, ut in terram cadat, imbremque et pluviam copiose se effundere per potentiam suam jubet.

Job. 38, 22—27. Num venisti ad thesauros nivis, et thesauros grandinis vidisti? quos recondidi ad tempus angustiarum, ad diem proelii et belli. Ubi est via, qua scinditur lux, quam Eurus dispergit super terram? Quis distribuit imbri canales aut viam fulguri tonanti? ut depluat super terram non habitatam, desertum incultum, ut satiet solitudinem et eremum, et germinare faciat herbas?

וּמִלְחָמָה *et belli* | nom. subst. fem. cum ו copul. [§ 90, 1.] a rad. לָחַם *consumsit.*

אֵיזֶה *ubi* | adverb. interrog. compos. ex אֵי et זֶה *hic.*

יֵחָלֵק *scinditur* | 3. pers. masc. sing. fut. Niphal rad. חָלַק 1) *laevis fuit;* 2) *partitus, impertitus est, distribuit,* Niph. *divisus, distributus est.*

יָפֵץ *dispergit* | 3. pers. sing. fut. apocop. rad. פּוּץ [§ 61.] *spargi, dispergi, diffundere se, diffundi;* Hiphil *diffudit, sparsit, dispersit.*

קָדִים *eurus* | nom. masc. 1) *oriens;* 2) *eurus.* Rad. קָדַם.

פִּלַּג *distribuit* | 3. pers. masc. sing. praet. Piel rad. פלג Piel *divisit.*

לַשֶּׁטֶף *inundationi aquarum* | שֶׁטֶף *inundatio,* cum לְ et extruso articulo. Rad. שָׁטַף *exundavit, inundavit.*

תְּעָלָה *canalem* | nom. subst. fem. *aquaeductus, canalis,* it. *emplastrum,* a rad. עָלָה.

לַחֲזִיז *fulguri* | חֲזִיז *fulmen* nom. masc. cum לַ ex § 18, 2. a rad. חזז arab. *transfixit telum fulminis.*

לְהַמְטִיר *ut depluat* | a מָטַר infin. Hiphil cum לְ.

לְהַשְׂבִּיעַ *ut satiet* | idem a rad. שָׂבַע coll. § 50.

שֹׁאָה וּמְשֹׁאָה *solitudinem et eremum* | nom. fem. *tumultus, strepitus, procella, vastitas;* h. l. paronomastice (Gesen. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 237.) conjunctum cum מְשׁוֹאָה *eremus, vastus locus,* denotat *loca vastissima.* Rad. שׁוֹא i. q. שָׁאָה *vastatus est.*

וּלְהַצְמִיחַ *et germinare faciat* | infinit. Hiphil a rad. צָמַח [§ 50.] cum לְ et ו copulat. § 90, 1.

מוֹצָא *exitus* | nom. subst. a rad. יָצָא.

הַֽמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין Ps. 147, 8. 9. 16—18.
לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר׃ נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ
לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ׃ הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר
יְפַזֵּר׃ מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד׃
יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ מָיִם׃
עַל כַּפַּיִם כִּסָּה אוֹר וַיְצַו עָלֶיהָ Job. 36, 32. 33.
בְמַפְגִּיעַ׃ יַגִּיד עָלָיו רֵעוֹ מִקְנֶה אַף עַל עוֹלֶה׃
בַּצַּר לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ Ps. 18, 7—16.
יִשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו תָּבֹא בְאָזְנָיו׃ וַתִּגְעַשׁ

Ps. 147, 8. 9. 16—18.

הַמְכַסֶּה *Qui obduxit* | particip. Piel cum artic. a rad. כָּסָה § 64.

בְּעָבִים *nubibus* | עָב *nubes*, nom. comm. plur. cum בְּ. Rad. עוּב vel עִיב *obnubilavit*, *obtexit*.

הַמֵּכִין *parat* | particip. Hiphil rad. כּוּן [§ 61.] cum artic.

לַחְמָהּ *victum suum* | לֶחֶם ad formam מֶלֶךְ cum suff. 3. pers. fem. sing.

כַּצָּמֶר *ut lanam* | צֶמֶר *lana*, nom. subst. masc. cum praef. כְּ et extruso articulo. Segol in (ָ) ob pausam mutatum est ex § 17, 2. c.

כָּאֵפֶר *ceu cinerem* | nom. subst. cum praef. כ juxta § 90, 1.

יְפַזֵּר *dispergit* | 3. pers. masc. sing. fut. Piel rad. פָּזַר *dispersit.* Piel *idem.*

מַשְׁלִיךְ *projicit* | part. Hiphil rad. שָׁלַךְ.

קַרְחוֹ *glaciem suam* | קֶרַח *glacies*, nom. subst. cum suff. ad formam קֹדֶשׁ § 81.

כְּפִתִּים *sicuti buccellas* | plur. cum praef. כּ, a nomine sing. פַּת *frustum*, *buccella*; ad formam אֵם [§ 81]. Rad. פָּתַת.

קָרָתוֹ *frigore* | קָרָה (a rad. קָרַר) *frigus*, nom. fem. cum suff.

יִשְׁלַח *mittit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal rad. שָׁלַח § 50.

וְיַמְסֵם *et liquescit* | 3. pers. masc. sing. fut. יַמְסֶה cum suff. 3. pers. masc. plur. [§ 64, 3.] et ו copul. Rad. מָסָה Hiphil *liquefecit*, *dissolvit*.

יַשֵּׁב *flat* | 3. pers. masc. sing. fut. apocop. Hiphil pro יַנְשֵׁב [§ 56.] radicis נָשַׁב *flavit*, *spiravit*, Hiphil *spirare fecit*, *difflavit*, *flatu abegit*.

יִזְּלוּ *fluunt* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal, pro יִנְזְלוּ [§ 56.] radicis נָזַל *fluxit*.

Ps. 147, 8. 9. 16—18. (Laudate Deum nostrum) qui coelum nubibus obduxit, terrae pluviam parat, in montibus gramen germinare facit; qui bestiis dat victum suum, pullis corvorum id quod clamore expetunt. — Qui nivem dat ut lanam, et pruinam dispergit ceu cinerem; projicit glaciem suam sicuti buccellas: prae frigore ejus quis consistere potest? Ex mandato suo liquescit, flante vento ejus aquae fluunt.

Job. 36, 32. 33. (Deus) manus tegit fulmine, cui mandatum dat de occurrente, et indicat eum, cui favet, et improbum, cui iratus est.

Ps. 18, 7—16. In angustiis meis Jovam invocavi, et ad Deum meum vociferatus sum. E palatio suo vocem meam audivit, et clamor meus ad aures ejus pervenit. Terra concutiebatur et

Job. 36, 32. 33.

וַיְצַו *Mandatum dat* | 3. pers. sing. fut. apocop. Piel [§ 64.] rad. צִוָּה.

בְּמַפְגִּיעַ *de occurrente* | particip. Hiphil [§ 50.] cum praef. בְּ. Rad. פָּגַע *occurrit.*

מִקְנֶה *possessio, pecus, opes,* nom. subst. a rad. קָנָה.

עוֹלֶה a radice עָלָה partic. praes. Kal.

Ps. 18, 7—16.

בַּצַּר־ *In angustiis* | צַר *angustia,* nom. a rad. צרר; cum בְּ et extruso articulo § 89, 1.

אֶקְרָא *invocavi* | 1. pers. sing. fut. Kal [§ 63.] thematis קָרָא.

אֲשַׁוֵּעַ *vociferatus sum* | 1. pers. sing. fut. Piel rad. שָׁוַע vel שׁוּעַ; occurrit tantum in Piel שִׁוַּע *vociferatus sum.* Inde descendit sequens

וְשַׁוְעָתִי *et clamor meus* | שַׁוְעָה *vociferatio,* nom. fem. cum suff. 1. pers. sing. et וּ copul.

תָּבֹא *pervenit* | 2. pers. fem. fut. apocop. radicis בּוֹא coll. § 61. et observ. I, 4.

וַתִּגְעַשׁ *concutiebatur* | 3. pers. fem. sing. fut. Kal [§ 49.] cum ו convers. fut. radicis גָּעַשׁ *concussus, commotus est, movit se.*

וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגָּזוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי חָרָה לוֹ׃
עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ׃
וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו׃ וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב
וַיָּעֹף וַיֵּדֶא עַל כַּנְפֵי רוּחַ׃ יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ סְבִיבוֹתָיו
סֻכָּתוֹ חֶשְׁכַת מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים׃ מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ
בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ׃ וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם יְהוָה וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קֹלוֹ בָּרָד
וְגַחֲלֵי אֵשׁ׃ וַיִּשְׁלַח חִצָּיו וַיְפִיצֵם וּבְרָקִים רָב וַיְהֻמֵּם׃

וַתִּרְעַשׁ *et tremebat* | idem a rad. רָעַשׁ *tremuit, commovit se.*

וּמוֹסְדֵי *et fundamenta* | plur. constr. ab absoluto מוֹסָדוֹת *fundamenta.* Sing. מוֹסָד non occurrit. Rad. יָסַד.

יִרְגָּזוּ *labefactabantur* | 3. pers. plur. fut. Kal rad. רָגַז *contremuit, commotus fuit.* Fut. יִרְגַּז [§ 35. not. 2.] hinc (ָ) in pausa § 18, 5.

וַיִּתְגָּעֲשׁוּ *et concutiebantur* | radicis גָּעַשׁ 3. pers. plur. fut. Hithpael [§ 49.] cum ו conv. fut.

חָרָה *iratus esset* | ipsa rad. *arsit, exarsit ira,* § 64.

תֹּאכֵל *comedit* | a rad. אָכַל 3. p. fem. sing. fut. Kal § 58.

בָּעֲרוּ *arserunt* | 3. pers. plural. praet. Kal radicis בָּעַר *arsit, exarsit* [§ 49]. גֶּחָלִים *carbones,* plural. a singul. גַּחֶלֶת [§ 77, 5].

וַיֵּט *declinavit* | 3. pers. sing. fut. apocop. Kal radicis נָטָה *inclinavit, declinavit, extendit se;* cum ו conv. fut. coll. § 65, 2. cum § 56 et 64.

וַיֵּרַד *et descendit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal cum ו conversivo fut. De Patach ultimae cf. § 59, 1. et inprim. not. 2. Rad. יָרַד.

וַעֲרָפֶל *et caligo* | nom. subst. cum ו copul. ex § 18, 2.

וַיִּרְכַּב *et vehitur* | a rad. רָכַב *equitavit, vectus fuit,* 3. pers. sing. fut. Kal cum ו convers. fut.

כְּרוּב animal sphingicum, ex homine, bove, leone, aquila compositum, uti sphinges Aegyptiorum. Vocis etymologia incerta est.

וַיָּעֹף *et volabat* | 3. pers. sing. fut. apocop. [conf. § 61. not. 4.] cum ו convers. fut. rad. עוּף *volare.*

וַיֵּדֶא *ferebatur* | 3. pers. fut. apocop. Kal [§ 64, 4. et not. 2. a. b.] rad. דָּאָה *volavit.*

יָשֶׁת *reddidit* | 3. pers. sing. fut. apocop. יָשֵׁת; h. l. ob tonum retractum cum (ֶ), conf. § 62, 3. not. 3. Rad. שִׁית et שׁוּת.

סִתְרוֹ *latibulum suum* | סֵתֶר ad formam סֵפֶר cum suff. 3 pers. sing. Rad. סָתַר.

tremebat, et fundamenta terrae labefactabantur et concutiebantur, quod (Deus) iratus esset. Fumus ascendit in ejus naribus, et ignis ex ore ejus comedens. Carbones ex eo egressi arserunt. Declinavit coelum et descendit, et caligo erat sub pedibus ejus. Cherubo vectus volabat, super alis venti ferebatur. Tenebricosum reddidit latibulum suum, circa eum tentorium ejus erat aqua tenebricosa, densae nubes. Prae splendore, qui ab eo exibat, nubes disrumpebantur, inde grando et carbones igniti erumpebant. Intonuit in coelis Jova, et supremus edidit vocem suam, grandinem et carbones ignitos. Emisit sagittas suas et dispersit, fulmina

סְבִיבוֹתָיו *circa se* | plural. cum suff. 3. pers. sing. a sing. סָבִיב subst. masc. *ambitus, circuitus,* cujus plural. fem. h. l. naturam praep. induit. Plural. masc. est סְבִיבִים. Rad. סָבַב.

סֻכָּתוֹ *tentorium ejus* | סֻכָּה *tugurium, tabernaculum,* cum suff. nom. fem. a סָכַךְ *obtexit.*

חֶשְׁכַת־מַיִם *aqua tenebricosa* | stat. constr. sing. ab absoluto חֲשֵׁכָה *tenebrae*, ad formam צְדָקָה § 83. Rad. חשךְ.

עָבֵי שְׁחָקִים *nubes densae* | עָבֵי plur. constr. a nom. sing. עָב; שְׁחָקִים plur. a nom. sing. שַׁחַק (ad formam נַעַר) 1) *pulvis*; 2) plural. *nubes*; propr. igitur significant verba עבי שחקים *nubes nubium* i. e. *nubes densas*; 3) id. q. שָׁמַיִם.

מִנֹּגַהּ *prae splendore* | נֹגַהּ *splendor*, nom. fem. sing. cum praep. מִן ex § 89. Rad. נָגַהּ *splenduit*, Hiph. *illuminavit, illustravit, splendere fecit.*

עָבָיו *nubes ejus* | עָב h. l. cum suff. 3. pers. masc. sing.

עָבְרוּ 3. pers. plur. praet. Kal radicis עָבַר *transiit* etc.

וְגַחֲלֵי *et carbones* | a nomine גַּחֶלֶת status constr. plural. vide supra.

וַיַּרְעֵם *intonuit* | 3. pers. masc. sing. fut. apocop. Hiphil rad. רָעַם cum ו conversiv. fut.

וַיְפִיצֵם *et dispersit eos* | a rad. פּוּץ (de quo supra) 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil יָפִיץ [§ 61.] cum suff. 3. pers. masc. plur. [§ cit. 3. not.] et cum ו conv. fut.

וּבְרָקִים *et fulmina* | plur. ad formam דָּבָר [§ 81.] a nom.

וַיֵּרָאוּ אֲפִיקֵי מַיִם וַיִּגָּלוּ מוֹסְדוֹת תֵּבֵל מִגַּעֲרָתְךָ יְהוָה
מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפֶּךָ׃

Gen. 29, 31. וַיַּרְא יְהוָה כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה וַיִּפְתַּח אֶת
רַחְמָהּ וְרָחֵל עֲקָרָה׃

Gen. 27, 20. וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל בְּנוֹ מַה־זֶּה מִהַרְתָּ
לִמְצֹא בְּנִי וַיֹּאמֶר כִּי הִקְרָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי׃

1. Sam. 5, 6—11. וַתִּכְבַּד יַד יְהוָה אֶל הָאַשְׁדּוֹדִים
וַיְשִׁמֵּם וַיַּךְ אֹתָם בַּעְפֹלִים אֶת אַשְׁדּוֹד וְאֶת גְּבוּלֶיהָ׃

° בטחרים ק׳.

sing. בָּרָק *fulgur;* cum ו copulat. ex § 90, 1. Rad. בָּרַק *fulguravit.*

רָב *jaculatus est* | 3. pers. masc. sing. praet. Kal thematis רָבַב vel רָבֹב *jaculatus est.*

וַיְהֻמֵּם *dispersit eos* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal יָהֹם cum suff. 3. pers. masc. plural.; quo apposito vocalis praeformativi abjecta et Cholem ultimae in Kibbuz correptum est, coll. § 57. observ. I, 2. Praefigitur ו conv. Rad. הָמַם arab. 1) *liquefecit* v. c. sol nivem; 2) *diffluere fecit, fugavit hostem,* inde *delevit,* it. *agitavit.*

וַיֵּרָאוּ *detegebantur* | 3 pers. masc. plur. Niphal pro יִרָּאוּ; sed ר abjicit Dagesch characterist. defectusque hic per Zere compensatur, coll. § 17, 2. b. Ceterum rad. רָאָה est verb. ל״ה, de quo § 64. Praepositum est ו conv. fut.

אֲפִיקֵי *fontes* | plur. constr. [§ 81. No. III.] a nom. sing. אָפִיק *vallis, torrens, alveus.* Noster derivat a נָפַק *egressus est,* et reddit אפיקי per *fontes;* sed vocis etymologia dubia est.

מוֹסְדוֹת plur. fem. constr. a מוֹסָד; vide supra.

וַיִּגָּלוּ *retegebantur* | 3 pers. masc. plur. Niphal [§ 64.] radicis גָּלָה; cum ו conv. fut.

מִגַּעֲרָתְךָ *ab increpatione tua* | גְּעָרָה *increpatio,* nom. fem. sing. ad formam צְדָקָה [§ 83.] cum suff. 2. pers. masc. et praef. מִן juxta § 89. 1. Rad. גָּעַר *increpavit,* vel *verbis* vel *facto, coercuit, compescuit.*

Gen. 29, 31.

שְׂנוּאָה *Invisam esse* | fem. particip. passivi שָׂנוּא [§ 82.] radicis שָׂנֵא.

jaculatus est et sparsit. Fontes aquarum detegebantur, et fundamenta orbis terrarum ab increpatione tua retegebantur, Jova, a flatu spiritus nasi tui.

Gen. 29, 31. Cum Jova videret, Leam esse invisam, aperuit uterum ejus, Rahel autem erat sterilis.

Gen. 27, 20. Unde tam cito, inquit Isaacus, (feram) nactus es, mi fili? Cui ille a Jova Deo tuo factum est, ut mihi obveniret.

1. Sam. 5, 6—11. Manus Jovae Asdodensibus graviter incumbebat, eosque vastavit et percussit tumoribus, cives Asdodenses nec non regionem vicinam. Cum Asdodenses hoc viderent, decreve-

רַחְמָהּ *uterum ejus* | רֶחֶם nom. mascul. cum suff. sing. ad formam מֶלֶךְ § 81.

עֲקָרָה *sterilis* | fem. a masc. עָקָר [coll. § 82.] *sterilis*.

Gen. 27, 20.

מִהַרְתָּ לִמְצֹא *Unde tam cito nactus es* | מִהַרְתָּ 2. pers. masc. sing. praet. Piel rad. מָהַר *festinavit*. H. l. cum infin. constr. reddendum est per adverbium *cito*, coll. § 109.

הִקְרָה propr. *occurrere fecit* | 3. pers. masc. sing. praet. Hiphil [§ 64.] radicis קָרָה *occurrit*, Hiphil causativ.

1. Sam. 5, 6—11.

וַתִּכְבַּד *Graviter incumbebat* | a כָּבֵד 3. pers. fem. sing. fut. Kal cum ו conv. fut.

וַיְשִׁמֵּם *eosque vastavit* | 3. pers. masc. sing. fut. apocop. יָשֵׁם [§ 57.] cum suff. 3. pers. masc. plur., quo accedente vocalis praeformativi abjicitur et Zere in Chirek mutatur coll. § citat. not. 12. cum § 17, 1. Praef. ו conv. fut. Rad. שָׁמַם.

וַיַּךְ *et percussit* | a נָכָה Piel et Hiphil *percussit, cecidit, vulneravit, laesit, occidit* etc. 3. pers. masc. sing. fut. apocop. Hiphil [coll. § 64, 2. 2.] cum ו convers. fut.

בעפלים *tumoribus* | Pronunciandum est vel עֲפָלִים vel עֳפָלִים *carbunculi, Pestbeulen*. Keri טְחוֹרִים *mariscae, tumores ani*.

גְּבוּלֶיהָ *regionem vicinam* | גְּבוּל *terminus, regio*, plur. *fines*, cum suff. 3. pers. fem. sing. Rad. גָּבַל.

וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי אַשְׁדּוֹד כִּי כֵן וְאָמְרוּ לֹא יֵשֵׁב אֲרוֹן אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל עִמָּנוּ כִּי קָשְׁתָה יָדוֹ עָלֵינוּ וְעַל דָּגוֹן אֱלֹהֵינוּ׃
וַיִּשְׁלְחוּ וַיַּאַסְפוּ אֶת כָּל סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים אֲלֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ
מַה נַּעֲשֶׂה לַאֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ גַּת יִסֹּב אֲרוֹן
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּסֵּבּוּ אֶת אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי
אַחֲרֵי הֵסַבּוּ אֹתוֹ וַתְּהִי יַד יְהוָֹה בָּעִיר מְהוּמָה גְּדוֹלָה
מְאֹד וַיַּךְ אֶת אַנְשֵׁי הָעִיר מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל וַיִּשָּׂתְרוּ לָהֶם
עֳפָלִים°׃ וַיְשַׁלְּחוּ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עֶקְרוֹן וַיְהִי כְּבוֹא
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עֶקְרוֹן וַיִּזְעֲקוּ הָעֶקְרֹנִים לֵאמֹר הֵסַבּוּ אֵלַי
אֶת אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לַהֲמִיתֵנִי וְאֶת עַמִּי׃ וַיִּשְׁלְחוּ
וַיַּאַסְפוּ אֶת כָּל סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ שַׁלְּחוּ אֶת אֲרוֹן
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְיָשֹׁב לִמְקֹמוֹ וְלֹא יָמִית אֹתִי וְאֶת עַמִּי
כִּי הָיְתָה מְהוּמַת מָוֶת בְּכָל הָעִיר כָּבְדָה מְאֹד יַד
הָאֱלֹהִים שָׁם׃

2\. Sam. 6, 6. 7. וַיָּבֹאוּ עַד גֹּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֻזָּה אֶל
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֹּאחֶז בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר׃ וַיִּחַר אַף

° טחרים ק׳.

אֲרוֹן *arca* | nom. comm. cum אֱלֹהִים constr. *arca foederis*. Radix dubia est, fortasse אָרָה *collegit*.

קָשְׁתָה *graviter incumbebat* | 3. pers. fem. sing. praet. Kal rad. קָשָׁה *durus, difficilis fuit*.

וַיַּאַסְפוּ *congregaverunt* | a rad. אָסַף 3. pers. plur. fut. Kal [§ 48.] cum ו convers. fut.

סַרְנֵי *principes* | plur. constr. a nom. plur. סְרָנִים (ad formam מֶלֶךְ § 81.) propr. *axes*, tum ita *principes quinque Philistaeorum* vocabantur.

יִסֹּב *remittatur* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal [coll. § 57, 5. not.] radicis סָבַב. Sequens est 3. pers. fem. plur. fut. Hiphil, cum ו convers. fut., [conf. l. c.]. In versu 9. est 3. pers. plur. Hiphil, de quo inprimis vid. § citat. not. 6.

מְהוּמָה *motus* | nom. fem. *strepitus, tumultus, motus, turbatio*; a rad. הוּם *turbare, commovere*. Vers. 11. est stat. constr. sing.

runt, ut arca Dei Israelitarum non apud se maneret, quia manus ejus graviter et sibi et Dagoni Deo suo incumberet. Itaque omnes Philistaeorum principes ad se congregatos consuluerunt, quomodo arca Dei Israelitarum uterentur? Qui cum auctores essent, ut Gadum remitteretur, eo quoque remissa est. Postquam eo remiserant, Jova magnos motus excitavit, percussit cives minores et majores, et tumores illis exorsi sunt. Hi propterea arcam Dei Ekronem miserunt, quo cum venisset, questi sunt Ekronenses, quod arca Dei Israelitarum ad se transmissa stragem suorum edere vellent. Congregatos Philistaeorum in locum suum remitterent, ne ab eo neci traderentur; mortis enim terror totum oppidum pervaserat, manu Dei graviter premente.

2. Sam. 6, 6. 7. Cum autem venissent ad aream Nachonis, Ussa porrecta manu prehendit arcam Dei, quod boves ferociebant. Qua Ussae

וַיִּשָּׂתְרוּ *exorsi sunt* | 3. pers. plur. Niphal cum ו conv. a rad. שָׂתַר arab. *scidit, fidit,* Niph. passiv. *vulnera effinduntur* i. e. *prorumpunt.*

כְּבוֹא *cum venisset* | infin. cum כְּ vid. § 101. Rad. בּוֹא.

וַיִּזְעֲקוּ *questi sunt* | a radice. זָעַק 3. pers. plur. fut. Kal [§ 49.] cum ו conv. fut.

לַהֲמִיתֵנִי *ut interficiant* | a rad. מוּת inf. constr. Hiph. הָמִית cum suff. 1. pers. sing. [§ 61, 3. not. cum § 51.] et praef. לְ ex § 18, 2.

2. Sam. 6, 6. 7.

גֹּרֶן *Aream* | stat. constr. sing. ab absoluto גֹּרֶן plur. גְּרָנוֹת, in genere *locus complanatus* et *amplus*, spec. *area.*

וַיֹּאחֶז *prehendit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal יֹאחֵז [§ 58.] cum ו conv. fut. h. l. tonum ad penultimam retrahente, § 17, 1. Rad. אָחַז *prehendit, apprehendit, comprehendit, cepit, tenuit, surripuit, adhaesit* etc.

שָׁמְטוּ *ferociebant* | 3. pers. plur. praet. Kal radicis שָׁמַט

יְהוָה בְּעֻזָּה וַיַּכֵּהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים עַל הַשַּׁל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים׃

2. Sam. 24, 15. וַיִּתֵּן יְהוָה דֶּבֶר בְּיִשְׂרָאֵל מֵהַבֹּקֶר וְעַד עֵת מוֹעֵד וַיָּמָת מִן הָעָם מִדָּן וְעַד בְּאֵר שֶׁבַע שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ׃

Am. 3, 6. אִם יִתָּקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ אִם תִּהְיֶה רָעָה בְּעִיר וַיהוָה לֹא עָשָׂה׃

§ 35.

a) *Erhaltung des menschlichen Geschlechts.*

Vergl. § 8. 15 u. 30.

Ps. 22, 10. כִּי אַתָּה גֹחִי מִבָּטֶן מַבְטִיחִי עַל שְׁדֵי אִמִּי׃

Ps. 71, 6. עָלֶיךָ נִסְמַכְתִּי מִבֶּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי אַתָּה גוֹזִי בְּךָ תְהִלָּתִי תָמִיד׃

misit, missum fecit, reliquit, remisit, demisit, intermisit, dimisit, deturbavit. (Denn die Rinder wollten sich losreissen, Gesen.)

הַבָּקָר *boves* | בָּקָר collect. *boves*, cum articulo.

וַיִּחַר *iratus est* | a rad. חָרָה 3. pers. sing. fut. apocop. [coll. § 64. not. 5. d.] cum ו conv. fut.

וַיַּכֵּהוּ *percussit* | a rad. נָכָה 3. pers. sing. fut. apocop. וַיַּךְ (de quo supra) cum suff. 3. pers. masc. sing.

הַשַּׁל *temeritate* | שַׁל *error*, h. l. in pausa [§ 17, 2. c.] cum articulo. Rad. שָׁלָה *erravit.*

וַיָּמָת *et occidit* | a מוּת 3. pers. fut. apocop. Kal cum ו conv. fut. coll. § 61. inprim. observ. I, 4.

2. Sam. 24, 15.

מֵהַבֹּקֶר *A prima luce* | בֹּקֶר cum artic. et praep. מִן ex § 89, 1.

Am. 3, 6.

יִתָּקַע שׁוֹפָר *Tuba clangitur* | a rad. תָּקַע *fixit, infixit,* cum יָד vel כַּף *complosit, plausit, fidejussit;* it. *clanxit.* Niph. pass. 3. p. masc. sing. fut. Niphal שׁוֹפָר, quae buccina pastoralis est et cornu recurvo efficitur, unde et proprie hebraice שׁוֹפָר graece *κερατίνη* appellatur. Cf. Hieron. ad locum Hos. 5, 8.

temeritate Jova iratus eum ad arcam divinam percussit et occidit.

2. Sam. 24, 15. Jova pestem immisit Israelitis, qua a prima hujus diei luce usque ad tempus constitutum mortui sunt a Dane usque ad Bersebam septuaginta millia hominum.

Am. 3, 6. Num tuba clangitur in urbe quin homines expavescant? Num malum existit in urbe, quod Jova non immiserit?

§ 35.

Generis humani a) *conservatio.*

Ps. 22, 10. Eduxisti me ex utero, projecisti ad mammas matris meae.

Ps. 71, 6. Tibi innitor. Ex utero, e visceribus matris meae me eduxisti, te jugiter laudabo.

יֶחֱרָדוּ *expavescant* | 3. pers. plur. fut. יֶחֶרְדוּ (Kamez ob pausam sub ר); a rad. חָרַד *trepidavit, tremuit, sollicitus fuit.*

§ 35.

Ps. 22, 10.

גֹחִי *Eduxisti me* | Partic. cum suff. 1. pers. sing. a radice גִּיחַ et גּוּחַ 1) *prorumpere, erumpere, ex utero;* 2) transitive *educere.* Alii pro infin. habent, conf. Scholia Rosenmüll. ad hunc locum.

מַבְטִיחִי *projecisti me* | particip. Hiph. cum suff. a radice בָּטַח quod noster ex arab. reddidit per *conjecit in faciem ac pronum;* sed Hebr. est *innixus est, fisus est, fiduciam posuit,* Hiphil *confidere fecit.*

עַל־שְׁדֵי *ad ubera* | dual. constr. ab absoluto שָׁדַיִם. Sing. שַׁד.

Ps. 71, 6.

נִסְמַכְתִּי *Innitor* | 1. pers. sing. praet. Niphal radicis סָמַךְ *nixus, innixus fuit, incubuit,* it. *imposuit, fulsit,* it. *accessit, appropinquavit,* Niphal *innixus, impositus est.*

מִמְּעֵי *e visceribus* | plur. constr. ab absoluto מֵעִים *viscera.* Singularis est מֵעָה, Hebr. inusit.

גּוֹזִי *me eduxisti* | particip. cum suff. a rad. גּזז arab. *trans-*

Exod. 32, 32. וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ׃

Job. 14, 5. 6. אִם חֲרוּצִים יָמָיו מִסְפַּר חֳדָשָׁיו אִתָּךְ חֻקָּו עָשִׂיתָ וְלֹא יַעֲבֹר׃ שְׁעֵה מֵעָלָיו וְיֶחְדָּל עַד יִרְצֶה כְּשָׂכִיר יוֹמוֹ׃

Ps. 31, 16. בְּיָדְךָ עִתֹּתָי הַצִּילֵנִי מִיַּד אוֹיְבַי וּמֵרֹדְפָי׃

Ps. 39, 5. הוֹדִיעֵנִי יְהוָה קִצִּי וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא אֵדְעָה מֶה חָדֵל אָנִי׃

§ 36.

b) *Besondere Berücksichtigung desselben.*

Exod. 4, 11. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם אוֹ

ivit, ivit; h. l. transitive: *transire fecit*. Alii referunt ad גָּזָה *retribuit, pensavit, benefecit*, et vertunt גּוֹזִי *qui beneficiis me cumulas*. (Est partic. גֹּזֶה ad formam חֹזֶה § 81. cum suff.).

Exod. 32, 32.

תִּשָּׂא *Condonabis* | a נָשָׂא 2. pers. masc. sing. fut. pro תִּנְשָׂא coll. § 56 et § 63.

מְחֵנִי *dele me* | a rad. מָחָה imper. sing. Kal מְחֵה, cum suff. 1. pers. sing. conferat. § 64, 3.

כָּתָבְתָּ *consignasti* | thematis כָּתַב 2. pers. sing. praet. Kal כָּתַבְתָּ, cujus Patach ob pausam in (ָ) producitur § 17, 2. c.

Job. 14, 5. 6.

חֲרוּצִים *Definiti* | plur. part. passiv. חָרוּץ (ad formam פָּקִיד § 81.) a radice חָרַץ *acuit*, item *secuit*, *praecidit*, item *solers*, *industrius fuit*, metaph. *decidit*, *statuit*, *definivit*.

חֳדָשָׁיו *mensium ejus* | חֹדֶשׁ *mensis*, nom. masc. h. l. plur. cum suff. 3. pers. sing. ad formam קֹדֶשׁ § 81.

אִתָּךְ *apud te* | coll. § 89, 3. c.

שְׁעֵה *vultum averte* | imperat. Kal [§ 64.] a radice שָׁעָה *respexit*, *attendit*, *avertit se*.

וְיֶחְדָּל *ut quiescat* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal יֶחְדַּל [coll. § 48, 2.] h. l. in pausa, hinc יֶחְדָּל § 17, 2. c. Rad. חָדֵל et חָדַל *cessavit*, *desiit*, *destitit*, *abstinuit*.

יִרְצֶה *delectetur* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 64, 1.] radicis רָצָה *gratum habuit*, *benevole accepit*, *delectatus est* etc.

Exod. 32, 32. Nunc vero si peccata illorum condonabis, bene est. Sin minus, dele me, quaeso, e libro tuo, quem consignasti.

Job. 14, 5. 6. Si definiti sunt dies ejus, numerus mensium ejus a te pendet; si terminum constituisti, quem non transit, vultum ab eo averte, ut quiescat et ceu mercenarius die suo delectetur.

Ps. 31, 16. In potestate tua sunt mea tempora, ab hostibus et persecutoribus meis libera me.

Ps. 39, 5. Fac, Jova, ut finem meum et mensuram dierum meorum, quaenam sit, intelligam.

§ 36.

b) *Singularis procuratio.*

Exod. 4, 11. Ad haec Jova respondit: quis homini os dedit? aut quis facit mutum aut

כְּשָׂכִיר *ceu mercenarius* | nom. subst. masc. cum praef. כְּ. Rad. שָׂכַר *mercede conduxit.*

Ps. 31, 16.

עִתּוֹתָי *Mea tempora* | plur. fem. cum suff. plur. 1. p. masc. sing. (ַי), cujus Patach in (ָ) producitur ex § 17, 2. c.

וּמֵרֹדְפָי *et a persecutoribus meis* | part. praes. Kal רֹדֵף h. l. plural. cum suff. 1. pers. ַי (ָ ob pausam) ad formam אֹיֵב § 81.; et cum praefixis מִן ex § 89, 1. et וּ copul. juxta § 90, 1. Rad. רָדַף *persecutus, sectatus, insectatus est.*

Ps. 39, 5.

הוֹדִיעֵנִי *Fac, ut intelligam* | imperat. Hiphil הוֹדִיעַ [coll. § 59 et 50.] cum suff. 1. pers. sing. coll. § 51. Rad. יָדַע *scivit.* Paulo inf. est 1. p. sing. fut. Kal cum ה paragog.

קִצִּי *finem meum* | קֵץ *finis*, cum suff. 1. pers. sing. § 81. No. VIII.

חָדֵל adverb. *desinens, amittens, cessans.* Rad. חָדַל.

§ 36.

Exod. 4, 11.

אִלֵּם *Mutum* | adject. a radice אָלַם.

מִי יָשׂוּם אִלֵּם אוֹ חֵרֵשׁ אוֹ פִקֵּחַ אוֹ עִוֵּר הֲלֹא אָנֹכִי יְהוָֹה׃

Ps. 94, 9. הֲנֹטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע אִם יֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט׃

1. Reg. 3, 11. 12. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֵלָיו יַעַן אֲשֶׁר שָׁאַלְתָּ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא שָׁאַלְתָּ לְּךָ יָמִים רַבִּים וְלֹא שָׁאַלְתָּ לְּךָ עֹשֶׁר וְלֹא שָׁאַלְתָּ נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ וְשָׁאַלְתָּ לְּךָ הָבִין לִשְׁמֹעַ מִשְׁפָּט׃ הִנֵּה עָשִׂיתִי כִּדְבָרֶךָ הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ לֵב חָכָם וְנָבוֹן אֲשֶׁר כָּמוֹךָ לֹא הָיָה לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא יָקוּם כָּמוֹךָ׃

1. Reg. 5, 9. וַיִּתֵּן אֱלֹהִים חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה וּתְבוּנָה הַרְבֵּה מְאֹד וְרֹחַב לֵב כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם׃

Exod. 31, 2—6. רְאֵה קָרָאתִי בְשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה׃ וָאֲמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה׃ לַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת׃ וּבַחֲרֹשֶׁת אֶבֶן לְמַלֹּאת וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת בְּכָל מְלָאכָה׃ וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי אִתּוֹ אֵת אָהֳלִיאָב בֶּן אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה דָן וּבְלֵב כָּל חֲכַם לֵב נָתַתִּי חָכְמָה וְעָשׂוּ אֵת כָּל אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ׃

חֵרֵשׁ *surdum* | adject. a rad. חָרַשׁ'.
פִּקֵּחַ *videntem* | adject. a rad. פָּקַח.
עִוֵּר *coecum* | adject. a rad. עָוַר.

Ps. 94, 9.

יַבִּיט *Videret* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil pro יַנְבִּיט [§ 56.] a rad. נָבַט.

1. Reg. 3, 11. 12.

שָׁאַלְתָּ *Rogasti* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal rad. שָׁאַל *rogavit, interrogavit, petiit, consuluit* etc.

1. Reg. 5, 9. Vacat.

Exod. 31, 2—6.

וָאֲמַלֵּא *Instruxi* | 1. pers. sing. fut. Piel [coll. § 63.] cum ו conv. Rad. מָלֵא. Conf. § 107, 4.

surdum aut videntem aut coecum? nonne ego Jova?

Ps. 94, 9. Num qui aurem plantavit, non audiret? an qui oculum finxit, non videret?

1. Reg. 3, 11. 12. Deus (Salomoni) dixit: quia hoc a me rogasti, nec longaevitatem, nec divitias et caedem hostium: do tibi animum sapientem et prudentem, ut tui similis nec ante te fuerit, nec post te exsurgat.

1. Reg. 5, 9. Deus dedit Salomoni sapientiam et prudentiam magnam summamque animi solertiam.

Exod. 31, 2—6. Destinavi nominatim (pergebat Jova ad Mosen) his rebus perficiendis Bezaleelem, filium Uri, nepotem Churi, e tribu Juda. Hunc eximia sapientia, prudentia et intelligentia instruxi ad omnis generis opificia. In artificiosa textura, in auro, argento et aere tractando, in lapidibus caelandis et ligandis, in lignis fabricandis, et omnino in omni opificio. Cui addidi Oholiabum, filium Achimasachi, e tribu Danis. Atque reliquis quoque artificibus peritiam contuli, ad ea, quae tibi praecepi, perficienda.

לַחְשֹׁב *ut cogitaret* | infin. constr. Kal cum praep. לְ coll. § 48, 2. Radix חָשַׁב.

וּבַנְּחֹשֶׁת propr. *et in aere* | נְחֹשֶׁת *aes*, nom. comm. cum praefixis בּ, articulo extruso, et וּ copulat.

וּבַחֲרֹשֶׁת אֶבֶן *et in lapidibus caelandis* | חֲרֹשֶׁת *sculptura*, nom. fem. sing. constr. cum praefixis בְּ et וּ copulat. Rad. חָרַשׁ *sculpsit*, *incidit*.

לְמַלֹּאת *ligandi* | infin. Piel cum terminatione fem. [§ 63. not. 2.] a rad. מָלֵא, quod de *insitione gemmarum* adhibetur.

צִוִּיתִיךָ *tibi praecepi* | 1. pers. sing. praet. Piel [§ 64. inprimis observat. III, 8.] cum suff. 2. pers. masc. rad. צָוָה.

כִּי יְהוָה יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה׃ Proverb. 2, 6.
וַתָּחֶל רוּחַ יְהוָה לְפַעֲמוֹ בְּמַחֲנֵה דָן בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאֹל׃ Jud. 13, 25.
הָאֵל הַמְאַזְּרֵנִי חָיִל וַיִּתֵּן תָּמִים דַּרְכִּי׃ מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמוֹתַי יַעֲמִידֵנִי׃ מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחֲתָה קֶשֶׁת נְחוּשָׁה זְרוֹעֹתָי׃ Ps. 18, 33—35.

§ 37.

c) *Regierung des menschlichen Geschlechts*

α) der Handlungen desselben.

וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְהוָה׃ וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת יְהוָה׃ Jes. 11, 2. 3.

Prov. 2, 6. Vacat.

Jud. 13, 25.

וַתָּחֶל *Et coepit* | 3. pers. fem. sing. fut. apocop. Hiphil תָּחֵל [§ 57.] radicis חָלַל Hiphil *liberavit*, it. *incepit*, cum ו convers. fut., quod cum tonum retrahat ad penultimam, Zere ultimae in (··) corripit. § 17, 1.

לְפַעֲמוֹ *eum impellere* | a radice פעם Piel *agitavit*, *impulit*, *concussit*, inf. Piel פַּעֵם, compensatione Dagesch fortis per Kamez instituenda juxta § 49, 3. neglecta; cum suff. 3. pers. masc. sing. et praef. לְ.

בְּמַחֲנֵה־דָן *in castris Danitarum* | מַחֲנֵה est stat. constr. sing. ab absoluto מַחֲנֶה *castra* [§ 81. No. IX.]. Hoc loco cum דָן conjunct. est nom. propr. *loci* ad Kirjath-Jearim in Juda siti.

Ps. 18, 33—35.

הַמְאַזְּרֵנִי *Qui me cinxit* | particip. Piel מְאַזֵּר cum suffix. 1. pers. sing. [§ 81. No. VII.] et cum articulo. Rad. אָזַר *cinxit, se cinxit;* Piel *cinxit;* Niphal *cinctus est.* Ceterum conferat. § 107, 3.

מְשַׁוֶּה *reddidit* | part. Piel [§ 64.] radicis שָׁוָה *aequatus, aequalis, similis, par, conveniens, congruus, aptus, sufficiens fuit*, Piel *aequavit, disposuit;* h. l. cum כְּ *fecit.*

כָּאַיָּלוֹת *ceu pedes cervarum* | plur. cum praef. כְּ et artic. extrus. ex § 89 et 21. Sing. אַיָּלָה [§ 83, B.].

Prov. 2, 6. Jova dat sapientiam. Ex ore ejus cognitio et prudentia.

Jud. 13, 25. Spiritus Jovae coepit eum impellere in castris Danitarum inter Zoram et Eschtaolem.

Ps. 18, 33—35. Deus est, qui me virtute cinxit et viam meam fecit rectam. Qui pedes meos tam veloces quam cervarum reddidit, super excelsa mea me constituit. Qui artem bellandi manus meas docuit, et brachia mea, ut tendant arcum aeneum.

§ 37.

c) *Gubernatio*

α) actionis humanae.

Jes. 11, 2. 3. Quiescet super eo spiritus Jovae, spiritus sapientiae et prudentiae, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus cognitionis et timoris Jovae. Et afflabit eum timore Jovae.

עַל בָּמוֹתַי *super excelsa mea* | בָּמוֹתַי est plur. cum suff. 1. pers. sing. a nom. fem. בָּמָה *excelsum*, *locus excelsus*, spec. *delubrum excelsum in collibus sacrorum causa constitutum.*

יַעֲמִידֵנִי *me constituit* | a rad. עָמַד 3. pers. sing. fut. Hiphil cum suff. 1. pers. sing. [§ 48.]

נִחֲתָה propr. *descendere fecerunt* i. e. *tetenderunt* scil. *brachia mea arcum* | 3. pers. fem. sing. Piel a rad. נָחַת *descendit*, Piel *depressit*, *submisit*, *subegit.* זְרוֹעֹתָי *mea brachia*, est h. l. plur. *inhumanus*, qui construitur cum verbo singul. vid. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 184, 3. c.

קֶשֶׁת־נְחוּשָׁה *arcum aeneum* | נְחוּשָׁה propr. fem. a neutro נָחוּשׁ *aeneum*, hinc i. q. נְחֹשֶׁת *aes.*

§ 37.

Jes. 11, 2. 3.

וְנָחָה *Quiescet* | a rad. נוּחַ 3. pers. fem. sing. praet. Kal § 61.

Prov. 16, 1. לְאָדָם מַעַרְכֵי לֵב וּמֵיְהוָה מַעֲנֵה לָשׁוֹן׃

Prov. 21, 1. פַּלְגֵי מַיִם לֶב מֶלֶךְ בְּיַד יְהוָה עַל כָּל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ׃

Exod. 4, 21. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה בְּלֶכְתְּךָ לָשׁוּב מִצְרַיְמָה רְאֵה כָּל הַמֹּפְתִים אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְיָדֶךָ וַעֲשִׂיתָם לִפְנֵי פַרְעֹה וַאֲנִי אֲחַזֵּק אֶת לִבּוֹ וְלֹא יְשַׁלַּח אֶת הָעָם׃

Exod. 7, 3. וַאֲנִי אַקְשֶׁה אֶת לֵב פַּרְעֹה וְהִרְבֵּיתִי אֹתֹתַי וְאֶת מוֹפְתַי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃

Jes. 6, 10. הַשְׁמֵן לֵב הָעָם הַזֶּה וְאָזְנָיו הַכְבֵּד וְעֵינָיו הָשַׁע פֶּן יִרְאֶה בְעֵינָיו וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע וּלְבָבוֹ יָבִין וָשָׁב וְרָפָא לוֹ׃

וַהֲרִיחוֹ est infin. Hiphil הָרִיחַ cum suff. [§ 61, 3.] et copul. ex § 18, 2. Rad. רִיחַ Hiphil 1) *odorari;* 2) *beneplacitum habere.* Noster reddidit: *perspiravit*, *afflavit.*

Prov. 16, 1.

מַעַרְכֵי־לֵב Propr. *dispositiones cordis*, i. e. *capit consilia* | plur. constr. a nom. sing. מַעֲרָךְ *dispositio* [§ 81. No. II.] Rad. עָרַךְ.

Prov. 21, 1.

פַּלְגֵי מַיִם *Rivi aquarum* | פַּלְגֵי est stat. constr. plur. a nom. subst. sing. פֶּלֶג *rivus.* פַּלְגֵי מַיִם noster reddidit per *aquaeductum;* videntur enim esse *canales* ad rigationem hortorum arte diducti.

יַטֶּנּוּ *derivat illud* | a נָטָה 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil יַטֶּה pro יַנְטֶה [coll. § 56 et § 64, 3.] cum suff. epenthetico 3. pers. masc. sing. § 23, 5.

Exod. 4, 21.

בְּלֶכְתְּךָ לָשׁוּב *Si iveris ut revertaris* i. e. *si redieris* | בְּלֶכְתְּךָ infin. constr. Kal לֶכֶת [§ 59, 1.] cum suff. 2. pers. masc. sing. [§ 81. No. VI.] et praef. בְּ [§ 101.] radicis יָלַךְ. לָשׁוּב est infin. Kal cum praep. לְ h. l. cum (ָ) ex § 89, 1. Conferat. etiam § 101.

כָּל־הַמֹּפְתִים *prodigia ista omnia* | plural. cum articulo

Prov. 16, 1. Homo quidem capit consilia, sed a Deo est responsio linguae.

Prov. 21, 1. Cor regis est in manu Dei; quocunque vult, illud sicut aquaeductum derivat.

Exod. 4, 21. Jova vero denuo Mosen allocutus fuerat his verbis: Si redieris in Aegyptum, cura ut prodigia ista omnia, quorum patrandorum tibi potestatem dedi, coram Pharaone edas. Ego vero animum ejus obfirmabo, ut populum dimittere recuset.

Exod. 7, 3. Ego obfirmabo animum Pharaonis, et multiplicabo signa et prodigia mea in terra Aegypti.

Jes. 6, 10. Pinguem redde animum hujus populi, et aures ejus aggrava, et oculos ejus obline, ne videat oculis suis et auribus suis audiat et animus intelligat, ne poenitentiam agendo sanetur.

[§ 91, 4. not.] a nom. subst. sing. מוֹפֵת *portentum, prodigium.*

וַעֲשִׂיתָם *et facias ea* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal עָשִׂיתָ [coll. § 64, 1.] cum suff. 3. pers. masc. plur. et ו copul. § 18, 2. Rad. עָשָׂה.

אֲחַזֵּק *obfirmabo* | 1. pers. sing. fut. Piel a rad. חָזַק.

Exod. 7, 3.

אַקְשֶׁה *Obfirmabo* | a rad. קָשָׁה *durus, difficilis fuit,* Hiphil *obduravit, durum, grave, difficile fecit, difficilem se praebuit* etc. 1. pers. sing. fut. Hiphil § 64, 1.

וְהִרְבֵּיתִי *et multiplicabo* | thematis רָבָה 1. pers. sing. praet. Hiphil § 64, 2.

אֹתֹתַי *signa mea* | plur. אותות cum suff. 1. pers. sing. a nom. subst. comm. אות *signum.*

מוֹפְתַי h. l. plur. cum suff. 1. pers. sing.

Jes. 6, 10.

הַשְׁמֵן *Pinguem redde* | imperat. Hiphil thematis שָׁמַן et שָׁמֵן *pinguis fuit.* Hiphil causat. H. l. trop. *stupidum redde.*

הַכְבֵּד *aggrava* scil. *aures ejus* i. e. *fac aures ejus surdas* | imperat. Hiph. rad. כָּבֵד.

Deut. 2, 30. וְלֹא אָבָה סִיחֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן הַעֲבִרֵנוּ בּוֹ כִּי הִקְשָׁה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת רוּחוֹ וְאִמֵּץ אֶת לְבָבוֹ לְמַעַן תִּתּוֹ בְיָדְךָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃

Jos. 11, 20. כִּי מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה לְחַזֵּק אֶת לִבָּם לִקְרַאת הַמִּלְחָמָה אֶת יִשְׂרָאֵל לְמַעַן הַחֲרִימָם לְבִלְתִּי הֱיוֹת לָהֶם תְּחִנָּה כִּי לְמַעַן הַשְׁמִידָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה׃

Jes. 63, 17. לָמָּה תַתְעֵנוּ יְהוָה מִדְּרָכֶיךָ תַּקְשִׁיחַ לִבֵּנוּ מִיִּרְאָתֶךָ׃

Jer. 4, 10. וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִֹה אָכֵן הַשֵּׁא הִשֵּׁאתָ לָעָם הַזֶּה וְלִירוּשָׁלַםִ לֵאמֹר שָׁלוֹם יִהְיֶה לָכֶם וְנָגְעָה חֶרֶב עַד הַנָּפֶשׁ׃

Ps. 105, 25. הָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו׃

הָשַׁע *obline* | imperat. Hiphil a שׁעע aram. *oblevit*, Hiphil *idem*. De forma videat. § 57. observ. III. 6.

Deut. 2, 30.

הַעֲבִרֵנוּ *Transitum nobis concedere* | inf. Hiphil הַעֲבִיר cum suff. a rad. עָבַר.

הִקְשָׁה *induravit* | h. l. 3. pers. sing. praet. Hiphil rad. קָשָׁה.

לְמַעַן תִּתּוֹ *ut eum tradere posset* | תִּתּוֹ est infin. constr. Kal pro תֶּנֶת [coll. § 56. inpr. not. 3. cum § 12, 2.] cum suff. 3. p. masc. sing. לְמַעַן h. l. conjunct. *ut*, construitur cum infinit.

Jos. 11, 20.

לְחַזֵּק *Ut obstinaret* | infin. Piel rad. חָזַק cum praep. לְ.

לְמַעַן הַחֲרִימָם *ut exscinderentur* | a rad. חָרַם arab. *resecuit, exscidit*, infin. Hiphil הַחֲרִים cum suffix. 3. pers. masc. plur. Sed videatur radix in lexico No. I.

לְבִלְתִּי הֱיוֹת etc. *ut non esset iis misericordia* | לְבִלְתִּי (ex בֶּלֶת cum Jod paragog. et praep. לְ compositum) h. l. redditur per *ut non, ohne dass;* הֱיוֹת est infinit. constr. Kal radicis הָיָה [§ 64.]; תְּחִנָּה *misericordia*, nom. fem. a rad. חָנַן.

כִּי לְמַעַן הַשְׁמִידָם *sed factum est, ut delerentur* | a radice שָׁמַד Hiphil *perdidit, abolevit, destruxit;* infin. Hiphil cum suff. 3. pers. masc. plur.

Deut. 2, 30. Sichon rex Chesbonis noluit transitum nobis concedere, nam Jova Deus tuus spiritum ejus induravit atque mentem ejus obstinavit, ut eum tibi tradere posset.

Jos. 11, 20. A Jova factum est, ut animum suum obstinarent, pugna Israelitis resistendo, ut sine misericordia exscinderentur et perderentur, sicut Jova Mosi praecepit.

Jes. 63, 17. Cur aberrare nos facis Jova a viis tuis, obfirmas animum nostrum, ne te revereamur?

Jer. 4, 10. Eheu, dixi, Domine Jova, certe hunc populum seduxisti et Hierosolymam, cui pacem praenunciasti, etsi gladius grassetur.

Ps. 105, 25. Convertit animum eorum, ut

Jes. 63, 17.

לָמָּה תַתְעֵנוּ *Cur aberrare nos facis* | תַּתְעֵנוּ est 2. pers. masc. sing. fut. Hiphil cum suff. 1. pers. plur. a radice תָּעָה *erravit, vagatus est*, Hiphil *errare fecit, seduxit.* Conf. § 64, 3.

תַּקְשִׁיחַ 2. pers. masc. sing. fut. Hiphil rad. קָשַׁח.

לִבֵּנוּ *nostrum animum* | לֵב cum suff. 1. pers. plur.

Jer. 4, 10.

אֲהָהּ *Eheu* | particula dolentis.

יֱהוִֹה sic pronunciant Hebr. nomen ineffabile יְהוָֹה, ubi in textu cum אֲדֹנָי conjunctum reperitur. Vocales nominis אֱלֹהִים eo translatae sunt.

הַשֵּׁא הִשֵּׁאתָ *seduxisti* | infinit. absol. et 2. pers. masc. sing. Hiphil radicis נָשָׁא in Hiphil *decepit, seduxit, fefellit,* verb. פ״ן et ל״א, coll. § 56 et 63. Ceterum de infinit. absolut. vid. § 100.

וְנָגְעָה *et attigit* | a rad. נָגַע 3. pers. fem. sing. praet. Kal cum ו copulat. *Attingit gladius animum* est dictio proverbialis, qua maximum discrimen, in quo homines versantur, significatur.

Ps. 105, 25.

הָפַךְ *Convertit* | ipsa rad. *vertit, convertit, mutavit, pervertit;* intrans. *vertit se, convertit se, versus, mutatus est.*

2. Sam. 24, 1. וַיֹּסֶף אַף יְהוָה לַחֲרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּסֶת אֶת דָּוִד בָּהֶם לֵאמֹר לֵךְ מְנֵה אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֶת יְהוּדָה׃

§ 38.

β) Der Schicksale desselben.

Ps. 1. אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב׃ כִּי אִם בְּתוֹרַת יְהוָה חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה׃ וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ׃ לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ׃ עַל כֵּן לֹא

לְהִתְנַכֵּל *ut callida caperent consilia* | infin. Hithpael a rad. נָכַל Kal, Piel et Hithp. *machinatus est*, *callide*, *fraudulenter egit.* בַּעֲבָדָיו *adversus cultores suos;* a nom. עֶבֶד *servus*, *cultor*, plur. [§ 81. No. VI.] cum suff. 3. pers. sing. et praef. בּ ex § 18, 2.

2. Sam. 24, 1.

וַיֹּסֶף Fut. Hiphil, [de quo § 59. not. 5.] cum ו conv. a rad. יָסַף propr. *addidit.* Sed hic, quum sequatur infinitivus

לַחֲרוֹת (infin. constr. Kal rad. חָרָה [coll. § 64.] cum praep. לְ ex § 18, 2.) naturam adverbii juxta § 109. induit et redditur per: *rursus.*

וַיָּסֶת *concitavit* | fut. apocop. Hiphil [§ 61.] cum ו conv. [§ 17, 1.] a rad. סוּת Hiphil *incitavit*, *persuasit*, *seduxit*, *avertit.*

לֵךְ *vade* | imper. Kal a rad. יָלַךְ conf. § 59, 1.

מְנֵה *numera* | imper. Kal [64.] radicis מָנָה *numeravit.*

§ 38.

Ps. 1.

וּבְמוֹשַׁב *Et in consessu* | nom. subst. *habitatio*, *sedes*, cum בְּ et ו copulat. ex § 90, 1. Rad. יָשַׁב.

לֵצִים *irrisores* scil. *Dei omnisque honestatis* | plur. particip. praes. Kal radicis לוּץ *illudere*, *deridere.*

כִּי אִם *sed e contrario.*

חֶפְצוֹ *ejus delectatio* | חֵפֶץ *voluntas*, *desiderium*, *delectatio;*

odio persequerentur populum ejus atque adversus cultores ejus callida caperent consilia.

2. Sam. 24, 1. Rursus Jovae ira exarsit in Israelitas et concitavit Davidem Israelitas et Judaeos numerare.

§ 38.

β) Fatorum.

Ps. 1. Beatus est, qui consilia impiorum non sequitur, in via peccatorum non consistit et in consessu irrisorum non sedet, sed lege Jovae delectatur eamque nocte dieque animo versat. Arbori ad rivos aquae plantatae, fructus suos opportuno tempore proferenti, cujus folia non marcescunt, ille erit similis. Quicquid agit, prospere succedet. Non ita impii, qui paleae a vento agitatae similes

meton. *res quam quis vult* s. *qua delectatur*, nom. masc. cum suff. 3. pers. sing. § 81. No. VI. Radix חָפֵץ *voluit, delectatus fuit, complacuit.*

יֶהְגֶּה *animo versat* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 64 et § 48, 2.] radicis הָגָה *cogitavit, meditatus est.*

שָׁתוּל *plantatae* | part. passiv. a rad. שָׁתַל *plantavit.*

פִּרְיוֹ יִתֵּן *fructus suos profert* | פְּרִי *fructus*, nom. masc. cum suff. 3. pers. sing. coll. § 81. No. VI. יִתֵּן pro יִנְתֵּן. § 56. Rad. נָתַן.

וְעָלֵהוּ *ejusque folia* | עָלֶה *folium*, nom. masc. sing. cum suff. 3. pers. masc. [§ 81. No. IX.] et ו copulat.

יִבּוֹל *marcescunt* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal radicis נָבַל *emarcuit, cecidit*, propr. יִנְבּוֹל coll. § 56.

יַצְלִיחַ *prospere succedit* | 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil [§ 59.] radicis צָלַח *prospere successit, prosper, felix, aptus, commodus, utilis fuit.*

כַּמּוֹץ *ut palea* | מוֹץ *palea*, nom. masc. cum praef. כְּ articuloque excluso.

תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ *a vento agitatae*, propr. *ventus dispellit eam* | 3. p. fem. sing. fut. Kal pro תִּנְדֹּף [§ 56.] cum suff. 3. pers. masc. sing. formae epentheticae, de qua § 23, 5. Rad. נָדַף *dispulit, depulit.* אֲשֶׁר cum suffixo verbi accusativum exprimit, coll. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 197, 1.

יָקֻמוּ רְשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט וְחַטָּאִים בַּעֲדַת צַדִּיקִים׃ כִּי
יוֹדֵעַ יְהוָה דֶּרֶךְ צַדִּיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃

Ps. 34. אֲבָרְכָה אֶת יְהוָה בְּכָל עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ
בְּפִי׃ בַּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ׃
גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו׃ דָּרַשְׁתִּי אֶת
יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי׃ הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ
וּפְנֵיהֶם אַל יֶחְפָּרוּ׃ זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל
צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ׃ חֹנֶה מַלְאַךְ יְהוָה סָבִיב לִירֵאָיו
וַיְחַלְּצֵם׃ טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה

לֹא יָקֻמוּ *condemnantur* propr. *non consistunt* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal cum Schurek defect. pro יָקוּמוּ [§ 61.] Rad. קוּם.

בַּעֲדַת *in coetu* | stat. constr. sing. ab absoluto עֵדָה *coetus* [§ 83, B.] cum praep. בְּ juxta § 18, 2. Rad. יָעַד.

כִּי יוֹדֵעַ *nam approbat* | partic. praes. Kal [§ 50.] radicis יָדַע 1) *cognovit;* 2) *sic ut rei curam habeas, approbavit.*

תֹּאבֵד *perit, infaustum exitum habet* | 3. pers. fem. sing. fut. Kal [§ 58.] radicis אָבַד.

Ps. 34.

אֲבָרְכָה *Laudabo* | 1. pers. sing. fut. Piel [§ 49.] cum ה paragogico § 36, I. Rad. ברך.

תִּתְהַלֵּל *celebro* | 3. pers. fem. sing. fut. Hithpael rad. הִלֵּל *laudavit*, Hithp. *gloriatus est, jactavit se.*

עֲנָוִים *afflicti* | plur. a nom. עָנָו *afflictus, humilis, mansuetus* [§ 81. No. IV.] Rad. עָנָה *afflixit, compressit, oppressit.*

גַּדְּלוּ *extollite* | imperat. plur. Piel rad. גָּדַל *magnus fuit.*

וּנְרוֹמְמָה *et exaltemus* | 1. pers. plural. futur. Pilel [coll. § 61, 7. cum § 44.] cum ה paragog. [§ 36. I.] et praef. וּ copul. juxta § 90, 1. Rad. רוּם.

וְעָנָנִי *exaudivit me* | ipsa rad. עָנָה cum suff. 1. pers. sing., quo accedente ultima sylk abjicitur; h. l. autem (ָ) retinetur ob Pausam juxta § 18, 5. Praef. וְ copulae.

וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי *ab omnibus malis meis* | כָּל־, וּמִכָּל־ [§ 17, 1.] cum praefixis מִן § 89, 1. et וּ copul. ex § 90, 1. מְגוּרָה *metus, timor,* meton. *res formidabilis,* nom. fem. h. l. plur. cum suff. 1. pers.

sunt. Propterea impii in foro condemnantur, et peccatores in coetu justorum. Nam Jova approbat agendi rationem piorum, sed consilium peccatorum infaustum habet exitum.

Ps. 34. Laudabo Jovam omni tempore, jugiter eum celebrabo. Jovam anima mea celebro, ut, cum afflicti hoc audiant, laetentur. Extollite Jovam mecum, ut simul nomen Jovae exaltemus. Jovam invocavi, qui me exaudivit, et ab omnibus malis liberavit. Qui ad eum respiciunt, laeti abeunt, nec vultus eorum erubescit. — Hic miser clamavit, Jova audivit, et ex omnibus angustiis eum eripuit. Angelus Jovae castra metatur circa cultores ejus, eosque liberat. Gustate et videte, Jovam bonum esse, et beatum esse qui ei confi-

הִצִּילָנִי *liberavit me* | 3. pers. masc. sing. praet. Hiphil [§ 56.] cum suff. 1. pers. sing. h. l. in pausa § 17, 2. c. Rad. נָצַל.

הִבִּיטוּ *respiciunt* | 3. pers. plur. fut. praet. Hiph. [§ 56.] Rad. נָבַט.

וְנָהָרוּ *laeti abeunt* | 3. pers. plur. praet. Kal [§ 49.] h. l. in pausa, hinc (ָ) sub. med. rad. § 18, 5. Rad. נָהַר chald. *luxit, splenduit;* trop. *exhilaratus est.*

וּפְנֵיהֶם *et vultus eorum* | פָּנִים plur. cum suff. 3. pers. masc. plur. et ו copulat. ex § 90, 1.

יֶחְפָּרוּ *erubescit* | 3. pers. plural. futur. Kal יֶחְפְּרוּ [coll. § 48, 2.] h. l. in pausa. Radix חָפַר *erubuit, pudore suffusus est.*

הוֹשִׁיעוֹ *eum eripuit* | 3. pers. sing. Hiphil [§ 59.] cum suff. 3. pers. masc. sing. Rad. ישׁע.

חֹנֶה *castra metatur* | particip. praes. [§ 64.] thematis חָנָה 1) *inclinavit;* 2) *commoratus est, habitavit;* 3) *castra posuit, castra metatus est.*

וַיְחַלְּצֵם *eosque liberat* | 3. pers. sing. fut. Piel יְחַלֵּץ cum suff. 3. pers. masc. plur. [§ 54.] et ו conv. fut. Radicis חלץ.

טַעֲמוּ *gustate* | imperat. plural. Kal [§ 49.] radicis טָעַם *gustavit*, metaph. *sensit, cognovit, expertus est.*

יֶחֱסֶה־ scil. אֲשֶׁר [§ 93.] *qui confidit* | 3. pers. masc. sing.

בּוֹ׃ יְראוּ אֶת יְהוָה קְדֹשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו׃
כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְהוָה לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב׃
לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ לִי יִרְאַת יְהוָה אֲלַמֶּדְכֶם׃ מִי הָאִישׁ
הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב׃ נְצֹר לְשׁוֹנְךָ
מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה׃ סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב
בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ׃ עֵינֵי יְהוָה אֶל צַדִּיקִים וְאָזְנָיו
אֶל שַׁוְעָתָם׃ פְּנֵי יְהוָה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ
זִכְרָם׃ צָעֲקוּ וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל צָרוֹתָם הִצִּילָם׃ קָרוֹב
יְהוָה לְנִשְׁבְּרֵי לֵב וְאֶת דַּכְּאֵי רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃ רַבּוֹת רָעוֹת
צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְהוָה׃ שֹׁמֵר כָּל עַצְמוֹתָיו אַחַת
מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה׃ תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק
יֶאְשָׁמוּ׃ פּוֹדֶה יְהוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל
הַחוֹסִים בּוֹ׃

fut. Kal [coll. § 64. cum § 48.] Rad. חָסָה *confugit, speravit.*

יְראוּ *reveremini* | imperat. plur. Kal rad. יָרֵא; unde adject. verbale יָרֵא in hoc et 8. v. plur. cum suff. 3. pers. sing. et praep. לְ ex § 18, 1.

כְּפִירִים רָשׁוּ *leones juvenes egent* | רָשׁוּ 3. pers. plur. praet. Kal [§ 61.] radicis רוּשׁ *egere, pauperem esse.*

וְרָעֵבוּ *et esuriunt* | 3. pers. plur. praet. Kal radicis רָעֵב *esurivit*; h. l. in pausa juxta § 18, 5., hinc (‥) sub med. rad. pro Schwa.

יַחְסְרוּ *carent* | 3. pers. plur. fut. Kal [§ 48, 2.] a rad. חָסֵר *defuit, caruit.* Inde descendit substant. מַחְסוֹר in v. anteced. *egestas, indigentia.*

לְכוּ *agite* | imperat. plur. Kal rad. יָלַךְ coll. § 59.

אֲלַמֶּדְכֶם *vos docebo* | 1. pers. sing. fut. Piel אֲלַמֵּד cum suff. 2. pers. masc. plur. coll. § 54.

הֶחָפֵץ *qui amat* | adj. verbale חָפֵץ cum ה artic. coll. § 21.

סוּר *recede* | imperat. sing. Kal a rad. סוּר coll. § 61.

וְרָדְפֵהוּ *prosequere* | imperat. sing. רְדֹף cum suff. 3. pers. masc. [§ 53.] et ו copulat.

שַׁוְעָתָם *eorum clamorem* | שַׁוְעָה cum suff. 3. pers. masc. plur.

לְהַכְרִית זִכְרָם *eorum memoriam delet* | infin. Hiphil cum praep. לְ propr. *ad exscindendam* h. e. *penitus tollendam.*

dit. Reveremini eum omnes Deo sacri, etenim nulla indigentia est ejus cultoribus. Leones juvenes egent et esuriunt, sed pii nulla re bona carent. Agite, filii, audite me, religionem vos docebo. Quis est, qui vitam longam et prosperam amat? Custodi linguam tuam, ne malum, et labia, ne fraudem loquantur. Recede a malo et virtuti stude, pacem prosequere. Jova despicit ad pios et audit eorum clamorem. Iratus est contra scelestos, quorum memoriam in terra delet. Pios eum invocantes exaudit et ex angustiis liberat. Jova prope est fractis animo, et contritos spiritu servat. Quotquot sint mala, quae pio obtingunt, ex omnibus Jova eum eripit. Omnia ossa ejus custodit, quo minus unum eorum frangatur. Scelus perdit impium, et odio habentes bonos rei pronunciantur. Vitam cultorum suorum Jova servat, et qui in eo confidunt, poenas non luunt.

Rad. כָּרַת. זִכְרָם, זֵכֶר et זֵכֶר cum suff. 3. pers. masc. plur. ad formam סֵפֶר § 81.

לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב *fractis animo* | plur. constr. partic. Niphal נִשְׁבָּר [§ 81. No. II.] cum לְ praef. Radix שָׁבַר *fregit.* Paulo inf. est 3. pers. fem. sing. praet. Niphal.

דַּכְּאֵי־רוּחַ *contritos spiritu* | plur. constr. a nomine adject. דַּכָּא *contritus*, radicis דָּכָא Piel *contrivit.*

וּמִכֻּלָּם *et ab omnibus* | כֹּל cum suff. 3. pers. masc. plur. [§ 17, 1.] et cum praefixis מִן et וּ copulat. § 90, 1.

מֵהֵנָּה *ex iis, eorum* | pronom. personale 3. pers. plural. fem. cum praef. מִן ex § 89, 1.

תְּמוֹתֵת *perdit* | 3. pers. fem. sing. fut. Pilel [§ 61, 7.] radicis מות.

יֶאְשָׁמוּ *rei pronunciantur* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal [§ 48, 2.] h. l. in pausa, hinc (ָ) pro (ְ) sub med. rad. § 18, 5. Rad. אָשַׁם et אָשֵׁם *reatus sui poenas luit.*

פֹּדֶה *servat* | part. praes. Kal [§ 64.] rad. פָּדָה *redemit, liberavit.*

כָּל־הַחוֹסִים *qui confidunt* | plural. part. praes. Kal חוֹסֶה [§ 81. No. IX.] cum artic. Rad. חָסָה.

Ps. 91. יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן׃ אֹמַר
לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ׃ כִּי הוּא יַצִּילְךָ
מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת׃ בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו
תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ׃ לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה
מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם׃ מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד
צָהֳרָיִם׃ יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא
יִגָּשׁ׃ רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃ כִּי
אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ׃ לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ

Ps. 91.

יִתְלוֹנָן *Pernoctat* | 3. pers. masc. sing. Hithpael [§ 60, 7. et § 44.] rad. לוּן *pernoctare*, Hithpael idem.

מַחְסִי *meum refugium* | מַחְסֶה cum suff. 1. pers. sing. [§ 81. No. IX.] Rad. חָסָה.

וּמְצוּדָתִי *et arcem* | מְצוּדָה *munitio*, *propugnaculum*, nom. fem. cum suff. 1. pers. sing. et ו copulat. § 90, 1.

יַצִּילְךָ *eripiet* | 3. pers. sing. fut. Hiphil pro יַנְצִיל [§ 56.] cum suff. 2. pers. masc. sing. Rad. נָצַל.

מִפַּח יָקוּשׁ *e laqueo aucupis* | פַּח *laqueus*, *rete*, metaph. *damnum*, *exitium*, nom. masc. cum מִן praef. Rad. פָּחַח Hiph. *illaqueavit*. יָקוּשׁ *auceps*, nom. masc. a radice יָקַשׁ *laqueum tetendit*, *aucupatus est*, particip. passiv. cum significatione activa.

מִדֶּבֶר הַוּוֹת *a peste perniciosa* | דֶּבֶר *pestis*, met. *res perniciosa*, *admodum noxia*, nom. masc. h. l. in stat. constr. cum praef. מִן ex § 89, 1. הַוּוֹת plur. a sing. הַוָּה *desiderium*, it. *casus adversus*, *miseria*.

בְּאֶבְרָתוֹ *pennis suis* | אֶבְרָה fem. *penna*, hinc *penna alae fortior*, *ala*, cum suff. 3. pers. masc. sing. et praep. בְּ.

יָסֶךְ *proteget* | a radice סָכַךְ *obtexit*, *protexit*, 3. pers. masc. sing. fut. Hiphil, cum tono retracto § 57. observ. III, 7.

תֶּחְסֶה *eris tutus* | a rad. חָסָה 2. pers. masc. sing. fut. Kal § 64. et § 48, 2.

צִנָּה *scutum* | nom. fem. sing. a rad. צָנַן *custodivit*, *protexit*.

וְסֹחֵרָה *et parma* | nom. fem. hoc tantummodo loco occurrens a rad. סחר *circuivit*.

אֲמִתּוֹ *veritas ejus* | אֱמֶת nom. fem. (pro אֲמֶנֶת) cum suff. 3. pers. masc. sing. Rad. אָמַן.

Ps. 91. Qui in latibulo Altissimi sedet, in umbra Omnipotentis pernoctat. Jovam habet refugium et arcem munitam, Deum suum, cui confidere potest. Ille eripiet ipsum e laqueo aucupis, a peste perniciosa. Pennis suis te proteget, et sub alis ejus eris tutus. Veritas ejus est parma et scutum. Non timebis a pavore nocturno, a sagitta interdiu volante, a peste in tenebris grassante, a lue in meridie vastante. A latere tuo mille cadent, et myriades a dextra tua; ad te lues non continget. Sed oculis tuis vindictam de hostibus tuis sumtam videbis. — Tu, Jova, es refugium meum. Ab Altissimo exspectas auxilium tuum. Malum ad te non pertinget et plaga ad tentorium tuum

יָעוּף *quae* [ellipsis relativi § 93. *volat*] | 3. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 61.] a radice עוּף.

בָּאֹפֶל *in tenebris* | nom. masc. cum praep. בְּ juxta § 89, 1.

יַהֲלֹךְ *quae grassatur* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 48.] radicis הָלַךְ.

יָשׁוּד *quae vastat* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal, ex forma quiescentium mediae radicalis [§ 57. observ. IV, 9.], a radice שָׁדַד *vastavit, devastavit, destruxit, perdidit.*

צָהֳרָיִם *in meridie* | Dualis *meridies,* a nom. sing. masc. צֹהַר (formae קֹדֶשׁ § 81.) *lux, splendor.*

יִפֹּל *cadent* | 3. pers. fut. Kal a radice נָפַל, coll. § 56.

מִצִּדְּךָ *a latere tuo* | צַד *latus,* nom. masc. cum suff. 2. pers. masc. [§ 81. No. VIII.] et praef. מִן

וּרְבָבָה *et myriades* | numeral. cardinal. fem. cum וְ copulat. juxta § 90, 1.

מִימִינֶךָ *a dextera tua* | יָמִין cum suff. 2. pers. masc. sing. [§ 81. No. III.] et praef. מִן ex § 15, 1. a.

יִגָּשׁ *continget* | 3. pers. fut. Kal pro יִנְגַּשׁ [coll. § 56.] h. l. in pausa juxta § 17, 2. c.

תַבִּיט *videbis* | 2. pers. masc. sing. fut. Hiph. pro תַּנְבִּיט [§ 56.] radicis נָבַט.

וְשִׁלֻּמַת *et vindictam* | stat. constr. sing. ab absoluto. שִׁלֻּמָה *retributio.* Rad. שָׁלַם.

תְאֻנֶּה *pertinget* | 3. pers. fem. sing. fut. Pyal [§ 64.] a rad. אָנָה Piel *obvenire fecit,* Pyal *obvenit.*

רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ׃ כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ
לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ׃ עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגֹּף
בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃ עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין׃
כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי׃ יִקְרָאֵנִי
וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ׃ אֹרֶךְ
יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי׃

§ 39.

γ) Gutes und Böses steht unter göttlicher Leitung.

Ps. 73. אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרֵי לֵבָב׃
וַאֲנִי כִּמְעַט נָטוּי° רַגְלָי כְּאַיִן שֻׁפְּכָה* אֲשֻׁרָי׃ כִּי קִנֵּאתִי
בַּהוֹלְלִים שְׁלוֹם רְשָׁעִים אֶרְאֶה׃ כִּי אֵין חַרְצֻבּוֹת

° נטיו ק׳ · * שפכו ק׳.

בְּאָהֳלֶךָ *ad tentorium tuum* | אֹהֶל cum suff. 2. pers. masc. (§ 81. קֹדֶשׁ) et praef. בְּ.

לִשְׁמָרְךָ *ut te custodiant* | infinit. שְׁמֹר cum suff. [coll. § 53. not. 2.] et praep. לְ. Rad. שָׁמַר.

יִשָּׂאוּנְךָ *te portabunt* | 3. pers. masc. plur. fut. Kal, pro יִשָּׂאוּךָ. Sed quum accedat ן paragog. remanet vocalis ultimae (ָ) coll. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 91, 11. Ceterum conf. Gram. § 63 et 56. Radix נָשָׂא.

פֶּן־תִּגֹּף *ne allidas* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal [coll. § 56.] radicis נָגַף *cecidit*, *percussit*, *offendit*, *impegit*.

תִּדְרֹךְ *pedem figes* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal rad. דָּרַךְ *calcavit*, *ivit*, *processit*.

תִּרְמֹס *conculcabis* | 2. pers. masc. sing. fut. Kal thematis רָמַס *calcavit*, *conculcavit*.

וַאֲפַלְּטֵהוּ *eripiam illum* | 1. pers. sing. fut. Piel אֲפַלֵּט cum suff. 3. pers. masc. [§ 54.] et ו copul. [§ 18, 2.] Rad. פָּלַט.

אֲשַׂגְּבֵהוּ *exaltabo illum* | a rad. שָׂגַב 1 pers. sing. fut. Piel cum suff. [§ 54.].

וְאֶעֱנֵהוּ *exaudiam illum* | a themate עָנָה 1. pers. sing. fut. Kal אֶעֱנֶה [§ 64. cum § 48.] cum suff. et ו copul.

אֲחַלְּצֵהוּ cum forma sequente est 1. pers. sing. fut. Piel cum suff. 3. pers. masc radicum חָלַץ et כָּבֵד.

non accedet. Angelis suis de te praecipiet, ut te in omnibus viis custodiant. Super manibus te portabunt, ne pedem tuum lapidi allidas. Pedem figes in leone et aspide, conculcabis leonem juvenem et draconem. — Quia me desiderat, eripiam illum; quia me colit, exaltabo illum. Quia me invocat, exaudiam illum. In angustia ei adero, eripiam illum et honoribus ornabo. Longaevitate satiabo eique salutem meam impertiam.

§ 39.

γ) Bonorum aeque ac malorum.

Ps. 73. Attamen Deus bonus est Israelitis, puris sceleris. Parum quidem aberat, quin pedes mei vacillassent et gressus mei titubassent. Nam improbis invidebam incolumitatem, quam cernebam. Etenim vinculis mortis non constringuntur, et pin-

אַשְׂבִּיעֵהוּ *satiabo eum* | a radice שָׂבַע 1. pers. sing. fut. Hiphil cum suffix. Idem forma sequens a radice רָאָה [coll. § 64, 3.].

§ 39.

Ps. 73.

לְבָרֵי לֵבָב *Puris sceleris* | plural. constr. a nomine sing. בַּר *mundus, purus,* cum praep. לְ. Rad. בָּרַר.

כִּמְעַט *parum* | i. q. simpl. מְעַט *parum,* adverb. a rad. מָעַט.

נָטָיוּ *vacillassent* | in Keri, est 3. pers. plur. praet. Kal a radice נָטָה 1) *extendit;* 2) *inclinavit;* [coll. § 64]. In Chetib נָטוּי vel potius נְטוּי *inclinatus,* est hujus radicis particip. passiv. coll. § 116, 2. not. 2.

כְּאַיִן *propemodum, nihil fere abfuit quin* | אַיִן cum praep. כְּ.

שֻׁפְּכוּ *effusi essent* | 3. pers. masc. plur. praet. Pyal radicis שָׁפַךְ *fudit, effudit,* Pyal *effusus est.* Secundum Chetib שֻׁפְּכָה 3. pers. sing. fem. praet. Pyal. De anomalia numeri conf. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 186, 2. Sequitur enim

אֲשֻׁרָי *gressus mei* | plur. cum suffix. ָי h. l. in pausa, a nom. sing. אָשׁוּר *gressus.* Rad. אָשַׁר.

חַרְצֻבּוֹת *vincula* | nom. fem. plur.; propr. 1) *constrictiones,*

לְמוֹתָם וּבָרִיא אוּלָם׃ בַּעֲמַל אֱנוֹשׁ אֵינֵמוֹ וְעִם אָדָם
לֹא יְנֻגָּעוּ׃ לָכֵן עֲנָקַתְמוֹ גַאֲוָה יַעֲטָף־שִׁית חָמָס לָמוֹ׃
יָצָא מֵחֵלֶב עֵינֵמוֹ עָבְרוּ מַשְׂכִּיּוֹת לֵבָב׃ יָמִיקוּ וִידַבְּרוּ
בְרָע עֹשֶׁק מִמָּרוֹם יְדַבֵּרוּ׃ שַׁתּוּ בַשָּׁמַיִם פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם
תִּהֲלַךְ בָּאָרֶץ׃ לָכֵן יָשִׁיב עַמּוֹ הֲלֹם וּמֵי מָלֵא יִמָּצוּ
לָמוֹ׃ וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע אֵל וְיֵשׁ דֵּעָה בְעֶלְיוֹן׃ הִנֵּה
אֵלֶּה רְשָׁעִים וְשַׁלְוֵי עוֹלָם הִשְׂגּוּ חָיִל׃ אַךְ רִיק זִכִּיתִי
לְבָבִי וָאֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי׃ וָאֱהִי נָגוּעַ כָּל הַיּוֹם וְתוֹכַחְתִּי

° יָשִׁיב כ׳ (יָשׁוּב) ישוב ק׳.

2) *terrores* et *dolores,* a rad. arab. quadrilit. transp. חצרב *torsit funem.*

לְמוֹתָם nom. subst. מָוֶת [coll. § 81. No. VI.] cum suff. 3. pers. masc. et praep. לְ.

וּבָרִיא *et nitet, pingue est* | nom. masc. cum וּ copulat. [§ 90, 1.] Rad. בָּרָא.

אוּלָם *corpus eorum* | אוּל cum suff. 3. pers. masc. plur.

בַּעֲמַל *in labore,* singulatim: *miseria* | stat. constr. sing. ab absoluto עָמָל cum praep. בְּ ex § 18, 2.

אֵינֵמוֹ *ipsi non sunt* | אַיִן cum suff. 3. pers. masc. plur. formae poet. § 23.

יְנֻגָּעוּ *percutiuntur,* sing. *affliguntur* | a radice נָגַע 3. pers. plur. Pyal.

לָכֵן *ideo* | ex כֵּן (a rad. כּוּן) et לְ ex § 89, 1.

עֲנָקַתְמוֹ *cinxit eos* | 3. pers. fem. עָנְקָה cum suff. 3. pers. masc. plur. coll. § 52, 2. a. et § 23. Rad. עָנַק *cinxit torquis instar, collari quasi ornavit.*

יַעֲטָף־שִׁית *obtegit* | 3. pers. fut. Kal radicis עָטַף *texit, obtexit.* Coll. § 48 et § 17, 1. שִׁית masc. *amictus.*

חָמָס לָמוֹ *violentia, quae iis est* | De לָמוֹ coll. § 89, 3. a.

מֵחֵלֶב | חֵלֶב *adeps,* cum praefix. מִן ex § 89, 1. Noster per *praecordium* reddit.

עֵינֵימוֹ *oculis eorum* | dualis cum suffix. 3. pers. masc. plur. h. l. cum verbo sing. conjunctum. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 184, 4. Noster vertit *iniquitas eorum*; legit עֲוֹנֵמוֹ.

מַשְׂכִּיּוֹת לֵבָב *consilia cordis* | plur. constr. a nom. fem. sing. מַשְׂכִּית 1) *imago, species figura;* 2) *cogitatio.* Rad. שָׂכָה.

יָמִיקוּ *irrident* | 3. pers. plur. fut. Hiphil [§ 61.] a radice מוּק Hiphil *irrisit, subsannavit.*

gues sunt. Non sentiunt molestiam et plagam, qua alii homines afficiuntur. Itaque fastum velut ornatum et tyrannidem velut amictum prae se ferunt. Prodit e corde iniquitas eorum, consilia cordis protruduntur. Irrident et loquuntur mala. Oppressionem ex alto loquuntur. Deum blasphemiis incessunt, lingua eorum in terra grassatur. Propterea illuc se populus meus convertit, et largiter bibit aquas, et dicit: num hoc sciat Deus? num supremum Numen haec non lateant? En haec est fors impiorum: perpetuo tranquilli sunt, opes eorum augentur. Ego autem frustra mentem meam puram servo, et lotis manibus innocentiam testor. Quotidie affligor et quovis mane poena a me

שַׁתּוּ a שִׁית 3. pers. plur. Kal [§ 62.].
הֲלֹם adverb. loci *hic, huc.*
וּמֵי מָלֵא *et aquae plenitudinis* | מֵי plur. stat. construct. [§ 84.] cum copul.; מָלֵא adject. h. l. pro substant. positum est; *aequae plenitudinis* autem sunt *aquae largae.*
יִמָּצוּ *exsuguntur* | 3. pers. plur. fut. Niphal a rad. מָצָה *exsuxit, bibit sugendo, ebibit.*
לָמוֹ § 89, 3. a.
וְשַׁלְוֵי *tranquilli sunt* | plur. constr. á nom. שָׁלֵו *tranquillus, securus.* Praef. וְ copul.
הִשְׂגּוּ *augentur* | 3. pers. plur. Hiphil [§ 64.] a rad. שָׂגָה *crevit, multiplicatus est, auctus est.* Hiph. *auxit, multiplicavit.*
זִכִּיתִי *puram servo* | 1. pers. sing. praet. Piel [§ 64, inprim. not. 8] a radice זָכָה *purus fuit,* Piel *mundum fecit.*
וָאֶרְחַץ *et lavi* | 1. pers. sing. fut. Kal radicis רָחַץ *lavit, lavit se.* Praefigitur וּ convers. h. l. cum (ָ) ex § 36. not. 6.
בְּנִקָּיוֹן *in innocentia* | nom. subst. masc. *munditia, innocentia,* cum בְּ praef. Rad. נָקָה *mundus, purus, innocens fuit.*
וָאֱהִי *et fui* | 1. pers. sing. fut. apocop. [§ 64. not. 3. e.] a radice הָיָה cum וּ convers. fut. juxta § 36. not. 6.
נָגוּעַ *percussus* | a radice נָגַע *tetigit, attigit, laesit, percussit,* particip. passiv. [§ 50.].

לַבְּקָרִים׃ אִם אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כְמוֹ הִנֵּה דוֹר בָּנֶיךָ
בָגָדְתִּי׃ וָאֲחַשְּׁבָה לָדַעַת זֹאת עָמָל °הִיא בְעֵינָי׃ עַד
אָבֹא אֶל מִקְדְּשֵׁי אֵל אָבִינָה לְאַחֲרִיתָם׃ אַךְ בַּחֲלָקוֹת
תָּשִׁית לָמוֹ הִפַּלְתָּם לְמַשּׁוּאוֹת׃ אֵיךְ הָיוּ לְשַׁמָּה כְרָגַע
סָפוּ תַמּוּ מִן בַּלָּהוֹת׃ כַּחֲלוֹם מֵהָקִיץ אֲדֹנָי בָּעִיר צַלְמָם
תִּבְזֶה׃ כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי וְכִלְיוֹתַי אֶשְׁתּוֹנָן׃ וַאֲנִי בַעַר
וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ׃ וַאֲנִי תָּמִיד עִמָּךְ אָחַזְתָּ

° הִיא כ׳ (הוא) הוא ק׳.

וְתוֹכַחְתִּי *poena mea* | תּוֹכַחַת *redargutio*, *correptio*, *reprehensio*, *castigatio*, nom. fem. cum suff. 1. pers. sing. [§ 83, D.] et ו copulat. Radix יָכַח Hiphil *arguit*, *demonstravit*, *reprehendit*.

לַבְּקָרִים *quovis mane* | a nom. sing. בֹּקֶר plur. cum praep. לְ et extruso articulo § 89, 1.

כְּמוֹ *sicut illi* | מוֹ est suffixum poeticum pro הֵם. Praefigitur כְּ.

וָאֲחַשְּׁבָה לָדַעַת *indagare hoc volui* | וָאֲחַשְּׁבָה 1. pers. sing. fut. Piel cum ה paragog. et ו copulat. ex § 18, 2. thematis חָשַׁב Piel *cogitavit*, *ingeniose excogitavit*, *existimavit*, *imputavit*. לָדַעַת est infin. constr. Kal [§ 59, 1. et not. 1.] cum praef. ל h. l. cum (ָ) juxta § 89, 1. b.

אֶל־מִקְדְּשֵׁי־אֵל *in Dei sanctuarium* | מִקְדְּשֵׁי־ est plural. constr. a nomine sing. מִקְדָּשׁ *sanctuarium*, *asylum*. Rad. קָדַשׁ.

אָבִינָה *attenderem* | 1. pers. sing. fut. Kal [§ 62.] cum ה paragog. rad. בִּין.

בַּחֲלָקוֹת *in laevia* | plural. fem. [§ 83, C.] a nom. sing. חֲלָקָה *planities*, *laevitas*; cum בְּ praef. ex § 18, 2. Rad. חָלַק *laeve* it. *molle*, *blandum fuit*.

הִפַּלְתָּם *praecipitas illos* | 2. pers. sing. praet. Hiphil הִפַּלְתָּ pro הִנְפַּלְתָּ [coll. § 56.] cum suff. 3. pers. masc. plural., § 51. Rad. נָפַל.

לְמַשּׁוּאוֹת *in horrendas ruinas* | est plur. fem. cum praep. לְ. Descendit a נָשָׁא *decepit*, et designare videtur talia loca, quibus decipiatur viator, ut ex improviso praeceps datus misere pereat, qualia sunt praecipitia aut occultae cavernae et voragines, quae sub terra longa vetustate in altum cavatae jacent.

repetitur. Si cogitassem: tales sermones agitabo, quales illi, coetum cultorum tuorum perfide deseruissem. Indagare hoc volui, sed perdifficile mihi videbatur, usque dum intrarem in Dei sanctuarium, et ad exitum illorum attenderem. Certe in laevia illos constituisti, in horrendas ruinas praecipitas. — Quam cito evertuntur, perduntur, absumuntur prae pavore! Uti somnium sunt, cum evigilaverimus; tu, Domine, in ira tua imaginem eorum aboles. — Cum animus meus exacerbaretur, et in renibus meis pungerer, brutus fui, rationis expers; brutis similis apud te reputabar. —

כְּרָגַע *in momento, subito* | רֶגַע *momentum*, nom. masc. cum כְּ praef. hoc loco adverbii naturam induens. Segol ob pausam in (ָ) producitur ex § 17, 2. c.

סָפוּ *perduntur* | 3. pers. plur. praet. Kal [§ 64, 3.] a rad. סָפָה *consumsit, perdidit*, et intrans. *consumtus est, defecit.*

תַּמּוּ *absumuntur* | 3. pers. plur. praet. Kal [§ 57, 3.] a themate תָּמַם *absolutus, perfectus est*; it. *absumtus, consumtus est.*

מִן־בַּלָּהוֹת *prae pavore* | plural. a nomine subst. fem. בַּלָּהָה *terror, conturbatio*; it. *pernicies, interitus improvisus.*

כַּחֲלוֹם *uti somnium* | חֲלוֹם cum suff. כְּ juxta § 18, 2. Rad. חָלַם.

מֵהָקִיץ *cum evigilaverimus* | infinit. Hiphil [§ 61.] cum praep. מִן ex § 89, 1. Rad. קִיץ Hiphil *evigilavit.*

בָּעִיר *in ira* | עִיר nom. subst. cum praef. בְּ. Alii pro בְּהָעִיר accipiunt; tum est infinit. Hiphil a radice עוּר *evigilavit.* Alii reddunt: *in civitate.* Vid. Rosenmüll. Scholia ad hunc locum.

צַלְמָם *imaginem eorum* | צֶלֶם *imago* cum suffix. 3. pers. plur. [coll. § 81. No. VI.].

יִתְחַמֵּץ *exacerbaretur* | 3. pers. fut. Hithpa. radicis חָמֵץ *acidus fuit.* Hithp. metaph. *exacerbatus est.*

אֶשְׁתּוֹנָן *pungerer* | 1. pers. sing. fut. Hithpo. [conf. § 57, 7. cum § 43 et § 41. not.] a radice שָׁנַן *exacuit.* Ceterum ultima in pausa.

אֵדָע *intelligebam* | 1. pers. sing. fut. Kal אֵדַע hoc loco in pausa coll. § 59, 1 et not. 2. Rad. יָדַע.

בְּיַד יְמִינִי׃ בַּעֲצָתְךָ תַנְחֵנִי וְאַחַר כָּבוֹד תִּקָּחֵנִי׃ מִי לִי
בַשָּׁמָיִם וְעִמְּךָ לֹא חָפַצְתִּי בָאָרֶץ׃ כָּלָה שְׁאֵרִי וּלְבָבִי
צוּר לְבָבִי וְחֶלְקִי אֱלֹהִים לְעוֹלָם׃ כִּי הִנֵּה רְחֵקֶיךָ
יֹאבֵדוּ הִצְמַתָּה כָּל זוֹנֶה מִמֶּךָּ׃ וַאֲנִי קִרֲבַת אֱלֹהִים
לִי טוֹב שַׁתִּי בַּאדֹנָי יֱהוִֹה מַחְסִי לְסַפֵּר כָּל מַלְאֲכוֹתֶיךָ׃

Ps. 37. אַל תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים אַל תְּקַנֵּא בְּעֹשֵׂי
עַוְלָה׃ כִּי כֶחָצִיר מְהֵרָה יִמָּלוּ וּכְיֶרֶק דֶּשֶׁא יִבּוֹלוּן׃
בְּטַח בַּיהוָֹה וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן־אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה׃
וְהִתְעַנַּג עַל יְהוָֹה וְיִתֶּן־לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ׃ גּוֹל עַל
יְהוָֹה דַּרְכֶּךָ וּבְטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה׃ וְהוֹצִיא כָאוֹר

אָחַזְתָּ *tenes* | 2. p. masc. sing. praet. Kal radicis אָחַז *cepit, tenuit, apprehendit.*

בַּעֲצָתְךָ *pro consilio tuo* | עֵצָה *consilium,* nom. fem. sing. cum suff. 2. pers. masc. sing. [§ 83, B.] et בְּ praef. juxta § 18, 2. Rad. יָעַץ.

תַּנְחֵנִי *me duces* | 2. pers. sing. fut. Hiphil תַּנְחֶה cum suff. 1. pers. sing. [coll. § 64, 3.] a radice נָחָה Kal et Hiph. *duxit.*

תִּקָּחֵנִי *me suscipies* | 2. pers. masc. sing. fut. תִּקַּח [coll. § 56. 2.] cum suff. 1. pers. sing. [§ 54. not. 1.] Rad. לָקַח.

רְחֵקֶיךָ *qui a te recedunt* | רָחֵק *longuinquus, longe recedens,* nom. adject. verbale, h. l. plur. cum suff. 2. pers. sing. Rad. רָחַק *longe, procul fuit.*

הִצְמַתָּה *perdis* | 3. pers. masc. sing. praet. Hiphil rad. צָמַת *exscidit,* Hiph. idem. De adjecto ה conf. § 32. not. 2.

כָּל־זוֹנֶה *omnes a te desciscentes* | זוֹנֶה particip. activ. Kal [§ 64.] a radice זָנָה *scortatus est,* in sensu praegnanti: *a Deo defecit* conf. § 110.

קִרֲבַת *propinquitas Dei, appropinquare Deo* | stat. constr. sing. ab absoluto קְרָבָה *appropinquatio, accessus* [conf. § 83, B.] Rad. קָרַב.

שַׁתִּי *pono* | 1. pers. sing. praet. Kal [§ 62.] rad. שִׁית

Ps. 37.

אַל־תִּתְחַר *Ne exardescas* | 2. pers. fut. apocop. [§ 64, 4.] Hithp. thematis חָרָה *exarsit.*

בַּמְּרֵעִים *propter malos* | plural. particip. Hiphil a rad. רוּעַ

Nunc tibi firmiter adhaereo, tu tenes dextram meam, pro consilo tuo me duces tandemque gloria dignaberis. Quis mihi est in coelis? Tibi si adsum non delector terra. Flagro tui desiderio, o Deus, protector es meus semper mihi exoptatissimus. Nam ecce, qui a te recedunt, intereunt, omnes a te desciscentes perdis. Tua familiaritate frui gestio, in Jova fiduciam meam pono, ut omnia ejus opera celebrem.

Ps. 37. Ne exardescas propter malos, ne invideas improbis. Nam sicut gramen cito languescunt, et uti herba viridis flaccescunt. Confide Jovae et virtuti stude, tum terram inhabitabis et secure pasces. Jova te oblectabit et desideria animi tui tibi concedet. Permitte Jovae res tuas eique confide, bene tecum aget. In lucem pro-

malum esse, Hiphil *male agere*. De forma vid. § 61. Praefig. בְּ extruso articulo juxta § 89, 1.

תְּקַנֵּא *invideas* | a rad. קָנָא 2. pers. sing. fut. Piel § 64.

כֶּחָצִיר *sicut gramen* | חָצִיר cum praef. כְּ et artic. extrus. ex § 89, 1. cum § 21, c.

מְהֵרָה *cito* | subst. fem. *festinatio, celeritas*; adverbial. *celeriter, cito*.

יִמָּלוּ *languescunt* | 3. pers. fem. plural. fut. Niphal יִמַּלוּ [§ 57.] a rad. מָלַל *elanguit, emarcuit*. Patach ob pausam in Kamez producitur. Alii referunt illam formam ad מול vel נָמַל.

יִבּוֹלוּן *flaccescunt* | 3. pers. plur. fut. Kal cum Nun parag. [vid. § 56 et § 35, 4.] a rad. נָבַל *cecidit, emarcuit*.

וְהִתְעַנַּג *te oblectabit* | 3. pers. sing. praet. Hithp. radicis עָנַג Hithp. *oblectavit se, delicias egit*. De Patach ultimae pro Zere vid. § 41, not. 1.

מִשְׁאֲלוֹת *desideria* | plur. fem. constr. *petitiones, res petitae*. Rad. שָׁאַל.

וְהוֹצִיא *et protrahet* | 3. pers. sing. praet. Hiphil [§ 59 et § 63.] rad. יָצָא.

כַּצָּהֳרָיִם *ceu meridiem* | צָהֳרַיִם *meridies*, dual. cum כְּ praef.

צִדְקֶךָ וּמִשְׁפָּטֶךָ כַּצָּהֳרָיִם׃ דּוֹם לַיהוָה וְהִתְחוֹלֵל לוֹ
אַל תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ בְּאִישׁ עֹשֶׂה מְזִמּוֹת׃ הֶרֶף
מֵאַף וַעֲזֹב חֵמָה אַל תִּתְחַר אַךְ לְהָרֵעַ׃ כִּי מְרֵעִים
יִכָּרֵתוּן וְקֹוֵי יְהוָה הֵמָּה יִירְשׁוּ אָרֶץ׃ וְעוֹד מְעַט וְאֵין
רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ׃ וַעֲנָוִים יִירְשׁוּ אָרֶץ
וְהִתְעַנְּגוּ עַל רֹב שָׁלוֹם׃ זֹמֵם רָשָׁע לַצַּדִּיק וְחֹרֵק עָלָיו
שִׁנָּיו׃ אֲדֹנָי יִשְׂחַק לוֹ כִּי רָאָה כִּי יָבֹא יוֹמוֹ׃ חֶרֶב
פָּתְחוּ רְשָׁעִים וְדָרְכוּ קַשְׁתָּם לְהַפִּיל עָנִי וְאֶבְיוֹן לִטְבוֹחַ
יִשְׁרֵי דָרֶךְ׃ חַרְבָּם תָּבוֹא בְלִבָּם וְקַשְּׁתוֹתָם תִּשָּׁבַרְנָה׃
טוֹב מְעַט לַצַּדִּיק מֵהֲמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים׃ כִּי זְרוֹעוֹת

et artic. exclus. [ex § 89, 1.] a nom. subst. sing. צֹהַר *lux, splendor*. Patach penultimae ob pausam in (ָ) transit.

דּוֹם *sile*, in sensu praegnanti idem est, ac si additum esset ובטח *tacitus confide Deo* coll. § 110. | imperat. Kal [§ 57.] a rad. דָּמַם *siluit, quievit*.

וְהִתְחוֹלֵל *et exspecta* | imperat. Hithpo. [§ 43.] a radice חוּל et חִיל *exspectavit*.

בְּמַצְלִיחַ *qui prospere succedere facit* | est partic. Hiphil [§ 50.] a rad. צָלַח *prospere successit, prosper, felix, aptus, commodus fuit;* Hiph. *prospere egit*. Praefig. בְּ.

הֶרֶף *remitte* | imperat. apocop. [§ 64, 4 et not. 15.] a rad. רָפָה *remisit*. Forma perfecta est הַרְפֵּה, ultima abjecta prodit forma הַרְפְּ; sed Schwajim in ultima in Segol mutantur et Patach ob euphoniam transit in eandem vocalem, conf. § cit.

לְהָרֵעַ *ad male faciendum* | infin. Hiphil [§ 61. coll. § 50.] cum לְ praef. Rad. רוּעַ.

יִכָּרֵתוּן *exscinduntur* | 3. pers. plural. fut. Niphal cum Nun paragog. a rad. כָּרַת. Zere pro Schwa in penultima ob pausam positum est, vid. § 18, 5.

וְקֹוֵי *et confidentes* | plur. constr. part. Kal קֹוֶה [§ 64 et § 81. No. IX.] rad. קָוָה *exspectavit*.

וְהִתְבּוֹנַנְתָּ *attendis* | 2. pers. sing. praet. Hithpo. [§ 43 et § 61.] a rad. בִּין.

וְאֵינֶנּוּ *non adest* | negatio אַיִן cum suffix. 3. pers. sing. vid. § 23, 5. coll. § 25 et § 123.

וַעֲנָוִים *at probi* | plur. a nom. sing. עָנָו *mansuetus, humilis, miser*. [§ 81. No. IV.]

trahet bonam causam tuam, et jus tuum ceu meridiem. Aequo animo confide Deo eumque exspecta. Ne irascaris ei, cui omnia prospere succedunt, viro scelerato. Remitte iram et cave tibi a fervore animi, ne, cum irascaris, male facias. Nam malefici exscinduntur, at Jovae confidentes occupabunt terram. Improbus exiguo tempore elapso disparuit, si attendis ad locum ejus, non adest. At probi occupant terram et de magna sua felicitate gaudent. Improbus probo quidem mala machinatur et dentibus frendet super illo, sed Jova risu eum excipit; nam praevidet, diem ejus fatalem venturum esse. Ensem evaginantur impii et tendunt arcum suum, ad dejiciendum miserum et afflictum, ad mactandos probos. Ensis ipsorum corda penetrabit, et arcus eorum frangentur. Exiguae opes probo meliores sunt, quam

וְזֹמֵם *machinatur mala, fraudes ac insidias* | partic. Kal a rad. זָמַם *cogitavit.*

וְחֹרֵק שִׁנָּיו *et dentibus frendet* | חֹרֵק part. Kal cum ו copul. a radice חָרַק *fremuit, striduit.* שִׁנָּיו est plur. cum suff. 3. pers. sing. [§ 81. No. VIII.] a sing. שֵׁן *dens.*

וְדָרְכוּ קַשְׁתָּם *et tendunt arcum suum* | דָּרְכוּ 3. pers. plur. praet. Kal cum ו copulat. a themate דָּרַךְ *calcavit, ivit, tetendit (arcum).* קֶשֶׁת cum suff. 3. pers. mascul. plural. [§ 81. No. VI.] Paulo infer. plural. cum suff.

לְהַפִּיל *ad dejiciendum* | infinit. Hiphil pro הַנְפִּיל [§ 56.] cum praef. לְ.

לִטְבוֹחַ *ad mactandos* | infinit. constr. Kal [§ 60.] cum לְ a themate טָבַח *mactavit, occidit.*

חַרְבָּם *ensis eorum* | חֶרֶב gladius cum suff. 3. p. masc. plur. ad formam מֶלֶךְ § 81. No. VI.

תִּשָּׁבַרְנָה *frangentur* | 3. pers. fem. plur. fut Niphal a rad. שָׁבַר. Zere penultimae h. l. ob pausam in (-) mutatum est vid. § 38. not. 2.

טוֹב מְעַט *exiguae opes meliores sunt* | Sequitur מִן. Cf. de hac construct. § 117, 1.

רְשָׁעִים תִּשָּׁבַרְנָה וְסוֹמֵךְ צַדִּיקִים יְהוָה׃ יוֹדֵעַ יְהוָה יְמֵי
תְמִימִים וְנַחֲלָתָם לְעוֹלָם תִּהְיֶה׃ לֹא יֵבֹשׁוּ בְּעֵת רָעָה
וּבִימֵי רְעָבוֹן יִשְׂבָּעוּ׃ כִּי רְשָׁעִים יֹאבֵדוּ וְאֹיְבֵי יְהוָה
כִּיקַר כָּרִים כָּלוּ בֶעָשָׁן כָּלוּ׃ לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם
וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן׃ כִּי מְבֹרָכָיו יִירְשׁוּ אָרֶץ וּמְקֻלָּלָיו
יִכָּרֵתוּ׃ מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי גֶבֶר כּוֹנָנוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ׃ כִּי
יִפֹּל לֹא יוּטָל כִּי יְהוָה סוֹמֵךְ יָדוֹ׃ נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי
וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם׃ כָּל הַיּוֹם
חוֹנֵן וּמַלְוֶה וְזַרְעוֹ לִבְרָכָה׃ סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב וּשְׁכֹן
לְעוֹלָם׃ כִּי יְהוָה אֹהֵב מִשְׁפָּט וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו

מֵהָמוֹן *quâm copiosi thesauri* | הָמוֹן 1) *strepitus*; 2) *multitudo, turba hominum*; 3) *copia facultatum*. H. l. in stat. constr. cum praep. מִן juxta § 89, 1.

וְסוֹמֵךְ *sustentat* | partic. Kal cum ו copulat. a radice סָמַךְ *nixus fuit, fulsit, sustentavit.*

יֵבֹשׁוּ *pudore confundentur* | 3. pers. plur. fut. Kal a rad. בּוֹשׁ. De Zere sub praeformativo conferat. § 61, not. 3.

וּבִימֵי plur. constr. [§ 84.] cum בְּ [§ 15, 1.] et ו copul. ex § 80, 1. רְעָבוֹן nom. subst. masc. *fames.*

יִשְׂבָּעוּ *satiantur* | a rad. שָׂבַע 3. pers. plur. fut. Kal יִשְׂבְּעוּ, cujus Schwa sub med. rad. ob pausam in (ָ) mutatum est [§ 18, 5.].

כִּיקַר כָּרִים *ut pretiosum agnorum* | כִּיקַר est status constr. sing. cum praef. כִּ a nom. masc. יְקָר 1) *pretium, res pretiosa*; 2) *honor, gloria*. H. l. pro *opimo* כָּרִים agnorum accipitur, idemque est quod חֵלֶב כָּרִים *adeps agnorum*. כָּרִים est plur. a sing. כַּר *agnus pascualis*. Alii reddunt: *campus, ager*, et כִּיקַר כָּרִים: *sicuti decor camporum*, wie der Anger Pracht, sive (ut Lutherus): wenn sie sind, wie eine köstliche Aue.

כָּלוּ *consumitur* | a כָּלָה *consumtus est* 3. pers. plur. praet. Kal § 64, 3.].

בֶעָשָׁן *fumo* | עָשָׁן *fumus*, nom. subst. cum בְּ et excluso articulo § 89, 1. coll. § 21, b.

לֹוֶה *mutuo sumit* | radicis לָוָה *mutuo accepit*, partic. Kal [§ 64, 1.].

מְבֹרָכָיו *benedicti a Deo* | plur. partic. Pyal מְבֹרָךְ [§ 49.] cum suff. 3. pers. sing. Rad. בָּרַךְ.

copiosi thesauri multorum improborum. Nam brachia impiorum franguntur, at pios Jova sustentat. Jova rationem habet vitae integrorum, et possessio eorum in perpetuum durat. Non pudore confundentur tempore malo, et fame ingruente satiabuntur. Sed impii peribunt, et ut adeps agnorum fumo consumitur, hostes Jovae consumuntur. Impius mutuo sumit nec restituere poterit. Probus misericors est et dat beneficia. Benedicti a Deo terram occupant, maledicti exscinduntur. Deus gressus viri boni firmat ejusque vitae instituto delectatur. Si labitur, non prosternitur; nam Jova manum ejus fulcit. Puer fui et senui, nec umquam probum vidi derelictum, nec liberos ejus mendicantes. Semper est misericors, mutuum dat, ideoque liberi ejus felices sunt. Recede a malo et virtuti stude, tum perpetuo terram inhabitabis. Nam Jova jus

וּמְקֻלָּלָיו *maledicti* | plural. partic. Pyal מְקֻלָּל cum suffix. 3. pers. mascul. sing. Radix קָלַל *levis, velox fuit;* Piel *maledixit, exsecratus est.* Praefigitur וּ copulat. ex § 90, 1.

מִצְעֲדֵי־ *gressus* | plur. constr. ab absoluto מִצְעָדִים.

כּוֹנָנוּ *firmat* | 3. pers. plur. praet. Pil. [§ 61.] a rad. כּוּן. Kamez pro Schwa sub media radicali ob pausam positum est.

יוּטָל *non prosternitur* | 3. pers. sing. fut. Hophal, radicis טוּל Hiphil *ejecit, injecit;* Hophal הוּטַל *ejectus est.* Est verbum ע״ו, hinc juxta § 61, 1. vocalis praeformativi brevis (ֻ) in analogam longam elevatur (וּ). Patach ultimae juxta § 17, 2. c. in (ָ) producitur.

נֶעֱזָב *derelictum* | a themate עָזַב partic. Niphal [§ 48.].

וּמַלְוֶה *mutuum dat* | a rad. לָוָה (vide supra) partic. Hiphil [§ 64, 1.] cum וּ copulat. ex § 90, 1.

וַעֲשֵׂה־ *et stude* | imper. Kal [§ 64 et § 48.] cum וַ copul. juxta § 18, 2. Rad. עָשָׂה.

נִשְׁמָרוּ a radice שָׁמַר 3. pers. plur. praet. Niphal cum (ָ) pro (ְ) sub med. rad. ob pausam.

לְעוֹלָם נִשְׁמָרוּ וְזֶרַע רְשָׁעִים נִכְרָת׃ צַדִּיקִים יִירְשׁוּ
אָרֶץ וְיִשְׁכְּנוּ לָעַד עָלֶיהָ׃ פִּי צַדִּיק יֶהְגֶּה חָכְמָה וּלְשׁוֹנוֹ
תְּדַבֵּר מִשְׁפָּט׃ תּוֹרַת אֱלֹהָיו בְּלִבּוֹ לֹא תִמְעַד אֲשֻׁרָיו׃
צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ׃ יְהוָה לֹא יַעַזְבֶנּוּ
בְיָדוֹ וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ׃ קַוֵּה אֶל יְהוָה וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ
וִירוֹמִמְךָ לָרֶשֶׁת אָרֶץ בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃ רָאִיתִי
רָשָׁע עָרִיץ וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרָח רַעֲנָן׃ וַיַּעֲבֹר וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ
וָאֲבַקְשֵׁהוּ וְלֹא נִמְצָא׃ שְׁמָר־תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי אַחֲרִית
לְאִישׁ שָׁלוֹם׃ וּפֹשְׁעִים נִשְׁמְדוּ יַחְדָּו אַחֲרִית רְשָׁעִים
נִכְרָתָה׃ וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה׃

יֶהְגֶּה *profert* | 3. pers. sing. fut. Kal [§ 64 et § 48, 2.] a radice הָגָה *cogitavit, meditatus est.*

תִּמְעַד *vacillant* | thematis מָעַד *vacillavit* 3. pers. sing. fut. Kal [§ 49]. אֲשֻׁרָיו plur. cum suffixo a nomine fem. sing. אָשׁוּר. Observandum est, verbum singularis numeri תִּמְעַד conjungi cum nomine pluralis numeri אֲשֻׁרָיו, ita ut hoc distributive sit intelligendum: *unus quisque gressuum ejus.* Conferat. § 119, 1. b.

צוֹפֶה *insidiatur* | a themate צָפָה *speculatus est, exploravit, observavit, in bonam* et *malam partem*, unde in specie *insidiatus est*, part. Kal [§ 64.]

לַהֲמִיתוֹ *eum interimere* | infinit. Hiphil הָמִית [§ 61.] cum suff., quo adposito vocalis praeformativi corripitur in (-:), et cum praef. לְ ex § 18, 2. Rad. מות.

יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ *in manu ejus relinquit eum* i. e. *ejus potestati permittit* | 3. pers. masc. sing. fut. Kal יַעֲזֹב [§ 48.] cum suffix. 3. pers. sing. [§ 23, 5. coll. § 54.] Schwa compositum sub prima rad. (-:) ob sequens Schwa simplex transit in vocalem Chateph vid. § 18, 3.

יַרְשִׁיעֶנּוּ *damnat eum* | 3. pers. singular. fut. Hiphil יַרְשִׁיעַ [§ 48.] cum suff. [§ 23, 5.] a radice רָשַׁע *injustus, improbus fuit*; Hiph. *improbum fecit*, sing. *pronunciavit, damnavit.*

בְּהִשָּׁפְטוֹ *cum de eo judicium fertur* | a radice שָׁפַט infinit. Hiphil cum suff. 3. pers. sing. et praefixo בְּ.

וִירוֹמִמְךָ *extollet te* | a רוּם 3. pers. sing. fut. Pil. [§ 61.] cum suff. 2. pers. sing. masc. et וְ copul. juxta § 90, 1. a.

לָרֶשֶׁת *ut occupes* | infinit. Kal [§ 59, 1.] cum לְ h. l. cum (ָ) juxta § 89, 1. b. Rad. יָרַשׁ.

amat et dilectos suos nunquam derelinquit. Iniqui evertuntur et proles impiorum exscinditur. Probi occupant terram, et perpetuo illam incolunt. Os probi profert sapientiam, lingua ejus loquitur aequitatem. Lex divina animo ejus infixa est, gressus ejus non vacillant. Malus insidiatur bono eumque occidere cupit. Sed Jova eum non tradit potestati illius, neque damnat eum cum de eo judicium fertur. Fide Deo et praecepta ejus serva. Extollet te, ut terram occupes; laetus interitum impiorum videbis. Vidi impium praevalidum et instar viridis arboris indigenae florentem. Transii, et non amplius aderat. Quaerebam illum, et non inveniebatur. Attende ad virum integrum et vide probum; nam finis ejus erit prosperitas. Praevaricatores simul exscinduntur, finis impiorum est interitus. Jova piis dat salutem, tempore angusto

בְּהִכָּרֵת infinit. Niphal cum praep. בְּ. Rad. כָּרַת.

עָרִיץ *praevalidum* | nom. adject. *violentus*, *formidabilis*, *validus*, *durus*. Rad. עָרַץ.

וּמִתְעָרֶה *et florentem* | part. Hithp. [§ 64.] cum וּ copul. a radice עָרָה *nudatus est*. Hiph. *nudavit*. Hithp. *nudavit se*, *dilatavit se*.

כְּאֶזְרָח *instar arboris indigenae* | אֶזְרָח nom. masc. *indigena arbor*, sing. *virgultum*, *frutex*, *non aliunde translatus*. Rad. זָרַח.

וָאֲבַקְשֵׁהוּ *quaerebam eum* | a rad. בקש 1. pers. sing. fut. Piel, cum suff. et ו convers. h. l. cum (ָ) ex § 36, 6.

וּפֹשְׁעִים *praevaricatores* | plur. part. Kal cum copul. Rad. פָּשַׁע *defecit*, *praevaricatus est*.

נִשְׁמְדוּ *exscinduntur* | thematis שָׁמַד Niph. *perditus*, *deletus est*, *periit*, 3. pers. plur. Niphal.

מָעוּזָּם *propugnaculum eorum* | מָעוֹז cum suff. 3. pers. plur. Subaudiendum est vel pronomen relat. אֲשֶׁר, vel demonstrativum הוּא: *ipse est*. Ceterum Vau ante תְּשׁוּעָה delendum est, quod structura Psalmi alphabetici requirit. Hic enim versus cum litera ת debet incipere.

וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ׃

IV) *Von den Engeln als Werkzeugen der göttlichen Vorsehung.*

§ 40.

1) Von Elohim *a*) in der Genesis.

Gen. 3, 22. 23. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם׃ וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְהוָה אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם׃

§ 41.

b) Im Buche Hiob.

Job. 1, 6. 2, 1. וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל יְהוָה וַיָּבוֹא גַם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם לְהִתְיַצֵּב עַל יְהוָה׃

וַיַּעְזְרֵם *opem fert illis* | a rad. עָזַר *juvit, auxiliatus est,* 3. pers. sing. fut. Kal [§ 48, 2.] cum suff. et ו copulat.

וַיְפַלְּטֵם *et eripit illos* | 3. pers. sing. fut. Piel cum suff. [§ 54.] et copula. Rad. פָּלַט *evasit;* Piel *eripuit, liberavit.*

וְיוֹשִׁיעֵם *et servat eos* | a יָשַׁע 3. pers. sing. fut. Hiphil [§ 59.] cum suffixo.

§ 40.

Gen. 3, 22. 23.

לָדַעַת *Ita ut sciat* | [§ 101, 2.] infin. constr. [§ 59.] cum לְ [§ 89, 1. b.] a radice יָדַע.

פֶּן *ne,* conjunct. cum futuro sequenti habet significationem praesentis conjunctivi, vid. § 98, 3. Sequentia praeterita וְאָכַל, וְלָקַח posita sunt, pro praes. conjunct. conf. § 97, 4.

ipsis est praesidio. Jova illis opem fert, eripit illos, eripit illos ab impiis et servat; nam ei confidunt.

IV) *De angelis providentiae divinae ministris.*

§ 40.

1) De Elohim *a*) libri Geneseos.

Gen. 3, 22. 23. Dixit Jova Elohim: ecce Adam factus est uti unus e nobis, cognoscendo bonum et malum. Ne itaque etiam de arbore vitae manu extensa sumeret et vescendo de ea immortalis fieret, Jova Elohim eum ex horto Edenis exterminavit, ut terram coleret, e qua sumtus erat.

§ 41.

b) Carminis Jobei.

Job. 1, 6. 2, 1. Aliquando ad Jovam convenerunt filii Dei, ut sisterent sese coram illo; venitque Satanas etiam in eorum numero, ut sese sisteret coram Jehova.

וחי וָחַי *et vivat* | 3. pers. sing. praet. Kal radicis חיי i. q. חָיָה *vixit.* Est verbum med. gem. de quo § 57. Praepositum ו copul. ex § 90, 1. b.

וישלחהו וַיְשַׁלְּחֵהוּ *exterminavit eum* | a themate שָׁלַח *misit, immisit, emisit,* Piel et Hiphil *emisit, ejecit, expulit,* 3. pers. masc. sing. fut. Piel cum suff. 3. pers. masc. sing. [§ 54.] et ו convers. fut.

לעבד לַעֲבֹד *ut coleret* | infin. constr. cum לְ a radice עָבַד.

משם מִשָּׁם conjungendum est cum אֲשֶׁר *e qua* § 93.

לקח לֻקַּח *sumtus erat* | 3. pers. plur. praet. Pyal a radice לָקַח.

§ 41.

Job. 1, 6. 2, 1. Vacat.

§ 42.

2) Von den Engeln *a*) in der Genesis.

וַיִּמְצָאָהּ מַלְאַךְ יְהוָה עַל עֵין הַמַּיִם Gen. 16, 7—14.
בַּמִּדְבָּר עַל הָעַיִן בְּדֶרֶךְ שׁוּר׃ וַיֹּאמַר הָגָר שִׁפְחַת
שָׂרַי אֵי מִזֶּה בָאת וְאָנָה תֵלֵכִי וַתֹּאמֶר מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי
אָנֹכִי בֹּרַחַת׃ וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְהוָה שׁוּבִי אֶל גְּבִרְתֵּךְ
וְהִתְעַנִּי תַּחַת יָדֶיהָ׃ וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְהוָה הַרְבָּה
אַרְבֶּה אֶת זַרְעֵךְ וְלֹא יִסָּפֵר מֵרֹב׃ וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ
יְהוָה הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל כִּי
שָׁמַע יְהוָה אֶל עָנְיֵךְ׃ וְהוּא יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם יָדוֹ בַכֹּל
וְיַד כֹּל בּוֹ וְעַל פְּנֵי כָל אֶחָיו יִשְׁכֹּן׃ וַתִּקְרָא שֵׁם יְהוָה
הַדֹּבֵר אֵלֶיהָ אַתָּה אֵל רֳאִי כִּי אָמְרָה הֲגַם הֲלֹם רָאִיתִי
אַחֲרֵי רֹאִי׃ עַל כֵּן קָרָא לַבְּאֵר בְּאֵר לַחַי רֹאִי הִנֵּה
בֵּין קָדֵשׁ וּבֵין בָּרֶד׃

§ 42.

Gen. 16, 7—14.

וַיִּמְצָאֶהָ *Et invenit eam* | a מָצָא 3. p. sing. fut. Kal [§ 63.] cum suff. 3. pers. sing. fem. et cum ו conv. fut.

שִׁפְחַת *filia* | sing. constr. ab absoluto שִׁפְחָה subst. fem. *ancilla, famula.*

אֵי־מִזֶּה בָּאת *unde venis* | אֵי *ubi,* cum adverbiis et pronominibus conjunctum tribuit his vim interrogandi. בָּאת 2. pers. fem. praet. Kal radicis בּוֹא.

תֵּלֵכִי *tendis* | 2. pers. fem. fut. Kal [§ 59.] rad. יָלַךְ. Zere sub med. rad. manet propter pausam § 18, 5.

גְּבִרְתִּי *hera mea* | גְּבֶרֶת nom. subst. fem. cum suff. § 83, D.

בֹּרַחַת *aufugi* | part. praes. fem. Kal h. l. cum terminatione fem. (ַת) de qua § 82, 3. Rad. בָּרַח *fugit.*

וְהִתְעַנִּי *et submitte te* | imper. fem. sing. Hithpael [§ 64.] radicis עָנָה *depressus, afflictus est,* Hithp. *afflictus fuit, humiliavit, depressit se.*

הַרְבָּה אַרְבֶּה *multiplicabo* | infin. absolut. [§ 64. not. 13.] et 1. pers. sing. fut. Hiphil [cf. § 64. cum § 100.] radicis רָבָה.

הִנָּךְ coll. § 25.

§ 42.

2) De Angelis *a*) libri Geneseos.

Gen. 16, 7—14. Invenit Hagarem angelus Jovae ad fontem aquae in deserto, ad fontem in via Schur. Et dixit: Hagar, filia Sarai, unde venis, et quo tendis? Respondit: aufugi ab hera mea Sarai. Cui angelus Jovae: redi, inquit, ad heram tuam eique te submitte. Porro haec ei promisit: multiplicabo sobolem tuam, ut prae multitudine numerari non possit. Nunc es gravida, filium paries, cui nomen Ismaelis impones; afflictionem enim tuam Jova exaudivit. Ferus erit ille, omnibus adversabitur omnesque contra eum erunt, et in plaga orientali fratrum suorum habitabit. — Hagar Jovam secum loquentem nominavit *Deum visionis;* etenim dixit: nonne hic vidi posteriora videntis me? Propterea hic puteus nomen habet putei visionis. Situs est inter Kadesum et Beredum.

הָרָה *gravida* | adject. fem. *gravida*, *praegnans*.

וְיֹלַדְתְּ *paries* | est participium praes. fem. Kal, per Arabismum pro יוֹלֶדֶת, a radice יָלַד. Conferatur de hac forma Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 54, d. § 82. not. 3 et § 138. not. 3.

וְקָרָאת שְׁמוֹ *et nomen impones* | a themate קָרָא 2. pers. fem. sing. praet. Kal [§ 63.] cum ו convers. Praet., de quo videat. § 97, 4 et 5. not. שְׁמוֹ *nomen ejus* | שֵׁם cum suff. § 81. No. VII.

יִשְׁמָעֵאל nom. propr. compos. ex שָׁמַע et אֵל *Deus exaudivit.*

עָנְיֵךְ *afflictionem tuam* | עֳנִי *afflictio, miseria,* nom. subst. masc. cum suff. 2. pers. fem. sing. [§ 81. No. VI.]. Vers. 13. videatur supra § 11.

קָרָא לַבְּאֵר *puteus nomen habet* | בְּאֵר *puteus* cum praepos. לְ et articulo extruso. De constructione קָרָא לְ vid. § 108.

וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא וְהוּא Gen. 18, 1. 2.
יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם׃ וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה
שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו וַיַּרְא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח
הָאֹהֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה׃

וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֹמָה Gen. 19, 1. 12. 13.
בָּעֶרֶב וְלוֹט יֹשֵׁב בְּשַׁעַר סְדֹם וַיַּרְא לוֹט וַיָּקָם לִקְרָאתָם
וַיִּשְׁתַּחוּ אַפַּיִם אָרְצָה׃ וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים אֶל לוֹט עֹד
מִי לְךָ פֹה חָתָן וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ בָּעִיר
הוֹצֵא מִן הַמָּקוֹם׃ כִּי מַשְׁחִתִים אֲנַחְנוּ אֶת הַמָּקוֹם
הַזֶּה כִּי גָדְלָה צַעֲקָתָם אֶת פְּנֵי יְהוָה וַיְשַׁלְּחֵנוּ יְהוָה
לְשַׁחֲתָהּ׃

וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹל הַנַּעַר Gen. 21, 17—19.
וַיִּקְרָא מַלְאַךְ אֱלֹהִים אֶל הָגָר מִן הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ
מַה לָּךְ הָגָר אַל תִּירְאִי כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל קוֹל הַנַּעַר
בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם׃ קוּמִי שְׂאִי אֶת הַנַּעַר וְהַחֲזִיקִי אֶת

Gen. 18, 1. 2.

וַיֵּרָא *Et apparuit* | a rad. רָאָה 3. pers. sing. fut. apocop. Niphal [cf. § 64, 4 et not. 3. cum § 17, b.] cum ו conv.

בְּאֵלֹנֵי *in querceto* | plural. constr. a nom. subst. sing. אֵלוֹן.

פֶּתַח הָאֹהֶל *ante ostium tentorii* | פֶּתַח *janua, ostium, aditus, ingressus,* h. l. est accusativus adverbialis [de quo § 116.]: *ante ostium.* De articulo sequente cum (ָ) vid. § 21.

כְּחֹם הַיּוֹם *die fervente, cum incalesceret dies* | כְּחֹם infinit. constr. [§ 57.] radicis חָמַם *incaluit,* cum praef. כְּ. Conf. § 101, 2. b.

הָאֲנָשִׁים coll. § 84. נִצָּבִים a themate נָצַב partic. Niphal in plur. [coll. § 56].

וַיָּרָץ לִקְרָאתָם *quibus obviam venit* | וַיָּרָץ 3. pers. sing. fut. apocop. Kal יָרֹץ, cum ו convers. fut. quod cum tonum retrahat, Cholem corripit in Kamez-chatuph conf. § 61. not. 4. Rad. רוּץ *currere.* — לִקְרָאת, לִקְרָאתָם per Syriasmum pro לִקְרַאת (ab infinitivo radicis קָרָא *obviam venit,* קְרָאָה, descendens) praepositio: *obviam,* cum suff. 3. pers. masc. plural.

אָרְצָה *ad terram* | אֶרֶץ cum ה paragog. locali § 89, 1. not. 1.

Gen. 18, 1. 2. Jova Abrahamo, cum ante ostium tentorii die fervente sederet, in querceto Mamre apparuit. Oculis sublatis vidit tres viros juxta se stantes, quibus obviam venit ex ostio tentorii seque ad terram incurvavit.

Gen. 19, 1. 12. 13. Duo angeli Sodomam venerunt, cum Lotus in porta Sodomae sederet. Quos cum Lotus videret, iis occurrit seque naribus ad terram incurvavit. Et dixerunt isti viri ad Lotum: num tibi hic est gener? Filios et filias tuas et omnes cognatos tuos, quos in urbe habes, e loco educ. Nam nos hunc locum evertemus, magna enim quiritatio de sceleribus ejus ad Jovam allata est, qui nos ideo misit, ut eum everteremus.

Gen. 21, 17—19. Cum Deus vocem pueri audiret, angelus Jovae Hagari e coelo acclamavit eique dixit: quid tibi est, Hagar? Noli timere! Deus enim vocem pueri eo, quo est loco, audivit. Surge, tolle puerum et manum ejus prehende;

Gen 19, 1. Vacat.

v. 12. 13.

הוֹצֵא *Educ* | a rad. יָצָא imperat. Hiphil [§ 59 et § 63.].

מַשְׁחִתִים *evertemus* | plural. partic. Hiphil a rad. שחת Piel *perdidit, destruxit, vastavit, exstirpavit.* Hiph. idem.

צַעֲקָתָם *clamor eorum* | צְעָקָה *clamor*, nom. subst. singul. cum suff. [§ 83, B.].

וַיְשַׁלְּחֵנוּ *nos misit* | a שָׁלַח 3. pers. sing. fut. Piel יְשַׁלַּח [§ 50.] cum suff. 1. pers. plur.

לְשַׁחֲתָהּ *ut eum everteremus* | radicis שחת infinit. Piel cum suff. 3. pers. fem. et cum לְ praef. § 101.

Gen. 21, 17—19.

בַּאֲשֶׁר־שָׁם *Eo quo est loco* | אֲשֶׁר cum בְּ praef. ex § 48, 2. Ceterum conf. § 93, 1.

קוּמִי *surge* | imperat. fem. sing. Kal a rad. קוּם § 61.

שְׂאִי *tolle* | imperat. fem. sing. Kal a rad. נָשָׂא conf. § 56 et § 63. cum § 65, 2. 1.

וְהַחֲזִיקִי *et prehende* | imperat. fem. sing. Hiphil [§ 48.]

יָדֵךְ בּוֹ כִּי לְגוֹי גָּדוֹל אֲשִׂימֶנּוּ׃ וַיִּפְקַח אֱלֹהִים אֶת
עֵינֶיהָ וַתֵּרֶא בְּאֵר מָיִם וַתֵּלֶךְ וַתְּמַלֵּא אֶת הַחֵמֶת מַיִם
וַתַּשְׁקְ אֶת הַנָּעַר׃

Gen. 22, 11. 12. וַיִּקְרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָֹה מִן הַשָּׁמַיִם
וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃ וַיֹּאמֶר אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ
אֶל הַנַּעַר וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי יְרֵא
אֱלֹהִים אַתָּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ מִמֶּנִּי׃

Gen. 28, 10—17. וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ
חָרָנָה׃ וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח
מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא׃
וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה
וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ׃ וְהִנֵּה יְהוָֹה
נִצָּב עָלָיו וַיֹּאמַר אֲנִי יְהוָֹה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי

radicis חָזַק arab. *constrinxit*, hinc hebr. *validus*, *fortis fuit*, Hiphil *firmavit*, *apprehendit*, *tenuit*, *retinuit* etc.

אֲשִׂימֶנּוּ *faciam eum* | 1. pers. sing. fut. Kal [§ 62.] cum suff. 3. pers. sing. § 23, 5. Rad. שׂוּם et שִׂים.

וַיִּפְקַח *aperuit* | 3. pers. sing. fut. Kal [§ 50.] cum ו conv. fut. Rad. פָּקַח *aperuit*.

וַתֵּרֶא 3. pers. fem. singul. futur. apocop. Kal [§ 64, 4 et not. 3.] cum ו conv. Fut. Rad. רָאָה.

וַתְּמַלֵּא *et implevit* | a rad. מָלֵא [§ 63.] 3. pers. fem. sing. fut. Piel cum ו convers. fut.

וַתַּשְׁקְ *et potavit* | 3. pers. fem. sing. fut. apocop. Hiphil [§ 64. not. 14.] radicis שָׁקָה Hiphil *potavit*, *potum praebuit*. Praefig. ו convers.

Gen. 22, 11. 12.

הִנֵּנִי Conf. § 25.

וְאַל־תַּעַשׂ *ne facias* | 2. pers. singul. futur. apocop. Kal § 64, 3. d. Rad. עָשָׂה.

Gen. 28, 10—17.

וַיֵּצֵא a יָצָא 3. pers. sing. fut. Kal cum ו convers.

וַיֵּלֶךְ a יָלַךְ idem; h. autem l. ultima *Segol* habet ob tonum retractum coll. § 59 et § 17, 1.

וַיִּפְגַּע *et devenit* | a radice פָּגַע *occurrit*, *invasit*, *incidit*, 3. pers. sing. fut. Kal cum ו convers. fut.

nam ex eo natio magna prodibit. Deus oculos ejus aperuit viditque puteum aquarum, et implevit aquis utrem, et puerum potavit.

Gen. 22, 11. 12. Angelus Jovae Abrahamo e coelo acclamavit: Abrahame! Qui cum responderet: en me! pergebat: noli manum tuam puero immittere eumque laedere, nam jam intelligo, te esse pium Dei cultorem; nec filio tuo unico mei causa pepercisti.

Gen. 28, 10—17. Jacobus e Berseba egressus Haranem ivit. Loco quodam nocte ingruente pernoctavit. Lapidem e pluribus, qui in illo loco erant, sumtum pro cervicali adhibuit et cubuit. In somno vidit scalam terrae innixam, cujus caput ad coelum usque pertingeret, per quam angeli Dei ascendebant. In summa scala videbat Jovam, qui eum sic alloquebatur: Ego sum Jova, Deus Abrahami, avi tui, et Deus Isaaci; terram,

וַיָּ֫לֶן *pernoctavit* | 3. pers. sing. fut. apocop. Kal [§ 62.] יָלֵן cum ו convers. fut. h. l. tonum retrahente § 17, 1. Rad. לוּן et לִין *pernoctare*.

מֵאַבְנֵי *de lapidibus* | plur. constr. a nom. subst. אֶבֶן [§ 81. No. VI.] cum praep. מִן ex § 89, 1.

מְרַאֲשֹׁתָיו | plural. מְרַאֲשׁוֹת *partes quae sunt ad caput, vulgo cervicalia*, cum suff. 3. pers. sing.

וַיַּחֲלֹם *et somniavit* | 3. pers. sing. fut. Kal [§ 48.] cum ו convers. fut. Rad. חָלַם *somniavit*.

סֻלָּם מֻצָּב *scalam innixam terrae* | מֻצָּב particip. Hophal [§ 56.] a rad. נָצַב. סֻלָּם *scala*, nom. subst. masc. a rad. סָלַל *elevavit*.

מַגִּיעַ *tangebat* | a rad. נָגַע *tetigit*, *attigit*, *pertigit*, partic. Hiphil pro מַנְגִּיעַ conf. § 56. cum § 50.

הַשָּׁמָיְמָה *ad coelum usque* | plur. הַשָּׁמַיִם cum ה paragog. § 89, 4. not. 1.

עוֹלִים *ascendebant* | a rad. עָלָה partic. praes. Kal עֹלֶה h. l. plur. conf. § 81. No. IX. cum § 64.

וְיֹרְדִים *et descendebant* | plur. part. praes. Kal radicis יָרַד *descendit*.

יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ׃
וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפֹנָה
וָנֶגְבָּה וְנִבְרְכוּ בְךָ כָּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה וּבְזַרְעֶךָ׃ וְהִנֵּה
אָנֹכִי עִמָּךְ וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ וַהֲשִׁבֹתִיךָ אֶל
הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי
אֵת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ׃ וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן
יֵשׁ יְהוָֹה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי׃ וַיִּירָא וַיֹּאמַר
מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה
שַׁעַר הַשָּׁמָיִם׃

Gen. 32, 1—3. וַיַּשְׁכֵּם לָבָן בַּבֹּקֶר וַיְנַשֵּׁק לְבָנָיו
וְלִבְנוֹתָיו וַיְבָרֶךְ אֶתְהֶם וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב לָבָן לִמְקֹמוֹ׃ וְיַעֲקֹב

אֲשֶׁר שֹׁכֵב *in qua cubas* | שֹׁכֵב est particip. praes. Kal rad. שָׁכַב *cubuit, recubuit, accubuit, concubuit, securus jacuit, quievit* etc. אֲשֶׁר est cum עָלֶיהָ conjungendum § 93, 1. 2.

אֶתְּנֶנָּה *eam dabo* | 1. pers. sing. fut. Kal אֶתֵּן [coll. § 56.] cum suff. 3. pers. fem. sing. cf. § 54. cum § 23, 5.

וּלְזַרְעֶךָ *posterisque tuis* | זֶרַע *semen* (rad. זָרַע) nom. masc. sing. cum suffix. 3. pers. sing. [§ 81. No. VI.] et cum praefixis לְ et וְ copulat. juxta § 90, 1.

וּפָרַצְתָּ *et multiplicaberis* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal thematis פָּרַץ 1) *rupit, erupit;* 2) *dispersit*, et intransive *se dispersit, dispersus est.* Praefigitur ו copulat.

יָמָּה *ad occidentem* | יָם 1) *mare;* 2) in specie *mare mediterraneum;* hinc יָם, quia mare medit. Palaestinae ab Occidente est, 3) pro *occasu* dicitur; nom. subst. masc. cum ה paragog. local. § 89, 4. not. 1.

וָקֵדְמָה *et orientem* | קֶדֶם nom. subst. cum ה paragog. loc. et ו copulat. h. l. cum (ָ) juxta § 90, 1. b.

וְצָפֹנָה *et septemtrionem* | צָפוֹן *plaga septemtrionalis, septemtrio, aquilo*, nom. subst. masc. cum ה paragog. loc.

וָנֶגְבָּה *et meridiem* | נֶגֶב *plaga australis, auster, meridies,* nom. mascul. sing. cum ה paragog. loc. et ו copulat. ex § 90, 1. b.

מִשְׁפְּחֹת *omnes nationes* | מִשְׁפָּחָה *genus, gens, natio, familia;* h. l. plur. constr. [§ 83. B.] Rad. שָׁפַח aethiop. *extendit.*

בְּכֹל אֲשֶׁר *quocunque.*

וַהֲשִׁבֹתִיךָ *atque te reducam* | a radice שׁוּב 1. pers. sing.

in qua cubas, tibi posterisque tuis dabo. Quorum tanta erit multitudo, quanta est pulveris terrae, ita ut per occidentem et orientem, per septentrionem et meridiem diffundantur; et in te et progenie tua omnes terrarum nationes felices erunt. Ego vero tibi adero, te in itineribus tuis tuebor, atque etiam in hanc terram reducam. Nunquam te deseram, quin, quae tibi promiserim, praestem. Tum Jacobus e somno expergefactus: profecto, inquit, Jova est in hoc loco, quod ego nesciebam. Quam verendus est, pergebat, hic locus! haec est aedes Dei, porta coeli.

Gen. 32, 1-3. Mane Laban, cum surrexisset, nepotes suos filiasque deosculatus domum reversus est. Jacobus quoque in itinere suo perrexit, in

praet. Hiphil הֲשִׁיבוֹתִי (Cholem juxta § 61, 5. insertum et Chirek characteristicum hoc loco defective script. § 61.) cum suff. 2. pers. masc. sing. et ו convers. praet. ex § 18, 2. Ceterum de hoc ו conferat. § 97, 4. a. et seq.

עַד אֲשֶׁר אִם *donec* (*fecero*).

וַיִּיקַץ *expergefactus est* | a radice יָקַץ *expergefactus est*, 3. pers. sing. fut. [§ 59, 1.] cum ו convers. fut.

מִשְּׁנָתוֹ *e somno suo* | שֵׁנָה nom. substant. fem. cum suff. 2. pers. sing. [§ 83. B.] et cum praef. מִן.

מַה־נּוֹרָא *quam verendus est* | נוֹרָא est partic. Niphal a rad. יָרֵא timuit, conf. § 59. De Dagesch conjunctivo in litera נ vid. § 6, 3 et § 26, 3. not.

אֵין זֶה כִּי אִם־בֵּית | כִּי אִם post negationem reddendum est per *nisi*, ita ut sensus horum verborum sit: *est hic non nisi aedes Dei.*

Gen. 32, 1-3.

וַיַּשְׁכֵּם *Et surrexit* | 3. pers. sing. fut. apocop. Hiphil rad. שׁכם Hiph. *mane*, *mature paratus est*, *paravit se*, *surrexit.* Praeponitur ו convers. fut.

וַיְנַשֵּׁק *deosculatus est* | a themate נָשַׁק 1) *armavit se*; 2) *os adjunxit ori*, *osculatus est*; 3. pers. sing. fut. Piel cum ו convers. fut.

הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים׃ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם׃

§ 43.

b) In den 4 andern Büchern Mosis, nebst dem Buche Josua und der Richter.

Exod. 3, 2—6. וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְהוָה אֵלָיו בְּלַבַּת־אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אָסֻרָה־נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה׃ וַיַּרְא יְהוָה כִּי סָר לִרְאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃ וַיֹּאמֶר אַל תִּקְרַב הֲלֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא׃ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֱלֹהֵי אָבִיךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹהִים׃

Num. 22, 20—35. וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם וַיֹּאמֶר

וַיִּפְגְּעוּ־בוֹ *obviam venerunt* | a פָּגַע *obviam venit alicui,* cum בְּ 3. pers. plur. fut. Kal cum ו conv. fut. De בוֹ cf. § 89, 3.

רָאָם *vidit eos* | rad. רָאָה cum suff. 3. pers. masc. plural. coll. § 64, 3.

מַחֲנֵה אֱלֹהִים *castra Dei* | מַחֲנֵה stat. constr. sing. [§ 81. No. IX.] ab absoluto מַחֲנֶה 1) *castra;* 2) *exercitus.* Rad. חָנָה. Sequens est Dualis מַחֲנָיִם, cum (ָ) in penultima ob pausam § 17, 2. c.

§ 43.

Exod. 3, 2—6.

וַיֵּרָא *Apparuit* | a rad. רָאָה 3. pers. sing. fut. apocop. Niphal [cf. § 64, 4. cum § 17, 2. b.].

בְּלַבַּת־אֵשׁ *in flamma ignis* | לַבַּת stat. constr. sing. ab absoluto לָבָּה nom. contract. ex לְהָבָה *flamma.* Praef. בְּ.

מִתּוֹךְ הַסְּנֶה *e medio rubi* | הַסְּנֶה nom. subst. masc. סְנֶה *rubus, rubetum,* cum articulo.

בֹּעֵר *ardens* | a בָּעַר *arsit, combustus fuit,* part. Kal.

אָסֻרָה־ *divertam, accedam* | a themate סוּר 1. pers. sing.

quo ei obviam venerunt angeli Dei. Quibus visis: haec sunt castra Dei, inquit, locumque Mahanaim vocavit.

§ 43.

b) Reliquorum quatuor librorum Mosaicorum, nec non de Josua et Judicibus commentariorum.

Exod. 3, 2—6. Ibi Mosi apparuit angelus Jovae in igne rubi ardentis. Nimirum vidit Moses rubum ardere, nec tamen igne absumi. Volebat igitur accedere et contemplari visum illud eximium, cur rubus iste igne non consumeretur. Quod cum Jova videret, ei acclamavit e medio rubo: Mose, Mose! Quid est? inquit ille. Ne huc appropinques, inquit Deus, calceos detrahe de pedibus tuis; locus enim, in quo stas, est terra sancta. Ego sum Deus patris tui, Deus Abrahami, Isaaci et Jacobi. Tum Moses obtexit faciem suam; verebatur enim Deum intueri.

Num. 22, 20—35. Deus noctu venit ad Bi-

fut. Kal [§ 61.] cum ה paragog. § 36. not. 1. Paulo inferius 3. pers. sing. praet. Kal.

לֹא־יְבֻעַר *non consumeretur* | 3. pers. sing. fut. Kal thematis בָּעַר [§ 48.].

לִרְאוֹת infin. constr. [§ 64, 1.] cum לְ praef. a rad. רָאָה.

אַל־תִּקְרַב *ne appropinques* | 2. pers. sing. fut. Kal [§ 35. not. 2.] rad. קָרַב et קָרֵב *appropinquavit, accessit.*

שַׁל־נְעָלֶיךָ *calceos detrahe* | שַׁל imperat. Kal [§ 56.] thematis נָשַׁל Kal et Piel *decussit, dejecit, ejecit, extraxit* נְעָלֶיךָ plur. cum suff. 2. pers. sing. a nomine subst. sing. נַעַל *calceus* [coll. § 81. No. VI.], formae נַעַר.

אֲשֶׁר — עָלָיו *in quo* | conf. § 93, 1. 2.

וַיַּסְתֵּר *obtexit* | a סָתַר 3. pers. sing. fut. apocop. Hiphil cum ו convers. fut.

מֵהַבִּיט *intueri* | rad. נבט infinit. Hiphil [§ 56.] cum praep. מִן juxta § 89, 1.

לוֹ אִם לִקְרֹא לְךָ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוּם לֵךְ אִתָּם וְאַךְ אֶת
הַדָּבָר אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֹתוֹ תַעֲשֶׂה׃ וַיָּקָם בִּלְעָם
בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת אֲתֹנוֹ וַיֵּלֶךְ עִם שָׂרֵי מוֹאָב׃ וַיִּחַר
אַף אֱלֹהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתְיַצֵּב מַלְאַךְ יְהוָה בַּדֶּרֶךְ
לְשָׂטָן לוֹ וְהוּא רֹכֵב עַל אֲתֹנוֹ וּשְׁנֵי נְעָרָיו עִמּוֹ׃ וַתֵּרֶא
הָאָתוֹן אֶת מַלְאַךְ יְהוָה נִצָּב בַּדֶּרֶךְ וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ
וַתֵּט הָאָתוֹן מִן הַדֶּרֶךְ וַתֵּלֶךְ בַּשָּׂדֶה וַיַּךְ בִּלְעָם אֶת
הָאָתוֹן לְהַטֹּתָהּ הַדָּרֶךְ׃ וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ יְהוָה בְּמִשְׁעוֹל
הַכְּרָמִים גָּדֵר מִזֶּה וְגָדֵר מִזֶּה׃ וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת מַלְאַךְ
יְהוָה וַתִּלָּחֵץ אֶל הַקִּיר וַתִּלְחַץ אֶת רֶגֶל בִּלְעָם אֶל
הַקִּיר וַיֹּסֶף לְהַכֹּתָהּ׃ וַיּוֹסֶף מַלְאַךְ יְהוָה עֲבוֹר וַיַּעֲמֹד

Num. 22, 20—35.

לִקְרֹא לְךָ *Ut te vocarent* | infinit. Kal a rad. קָרָא cum לְ. De לְךָ vid. § 89, 3.

לֵךְ אִתָּם *abi cum illis* | imperat. Kal [§ 59.] thematis יָלַךְ. De אִתָּם conf. § 89, 3. seq.

וַיַּחֲבֹשׁ *et ligavit* | 3. pers. sing. futur. Kal [§ 48.] cum ו convers. fut. rad. חָבַשׁ *ligavit, alligavit, obligavit,* item *stravit;* metaph. *coercuit, continuit, retinuit.*

אֶת־אֲתֹנוֹ *asinam suam* | אָתוֹן nom. subst. fem. cum suff. [§ 81. No. III.] אֶת־ not. accusat. § 115, 2.

עִם־שָׂרֵי *cum principibus* | plur. constr. a nom. masc. sing. שַׂר *princeps.* Rad. שָׂרַר *principatum tenuit, principem egit.*

וַיִּחַר־אַף *ira (Dei) exarsit* | thematis חָרָה *arsit, exarsit ira,* 3. pers. sing. fut. apocop. [§ 64. not. 3. d.] cum ו convers. fut.

לְשָׂטָן nomen substant. *adversarius,* cum לְ, לְשָׂטָן לוֹ propr. *ut ei adversaretur, ut ei esset adversarius.*

נְעָרָיו *ejus servi* | plur. cum suff. 3. pers. sing. a singul. נַעַר [§ 81. No. VI.].

רֹכֵב a radice רָכַב *equitavit*, partic. praes. Kal.

וְחַרְבּוֹ *gladium ejus* | חֶרֶב *gladius,* nom. fem. cum suffix. [§ 81. No. VI.].

שְׁלוּפָה *strictum* | partic. passiv. fem. a radice שָׁלַף *eduxit, extraxit, strinxit (gladium).*

וַתֵּט *divergebat* | a נָטָה 3. pers. fem. sing. fut. apocop. Kal cum ו convers. fut. Forma perfecta foret תִּנְטֶה; sed ab-

leamum eique dixit: si viri isti ad te venient, surge, abi cum illis, et fac, quod jubebo fieri. Mane itaque Bileamus surrexit et asina sua ligata cum principibus Moabitarum abiit. Ira Dei vero exarsit, quod abiret. Hinc angelus Jovae se ei, asina sua vecto, duobus servis comitibus, in via opposuit. Cum asina angelum Jovae videret in via stantem gladio stricto, divergebat a via in agrum, quamobrem a Bileamo caedebatur, ut in viam rediret. Angelus Jovae stabat in semita vinearum; ab utraque parte erat maceries. Cum asina angelum Jovae videret, pressit sese ad murum et compressit pedem Bileami ad illum, qui propterea eam iterum verberavit. Sed angelus Jovae ulterius pro-

jectum est ultima ה ֶ juxta § 64, 4. (תִּנְטֶ) et נ ex § 56. assimilatum (תֵּט); Chirek autem secundum § 64, 6. in (··) mutatum. Confer. etiam § 65, 2. 2.

וַיַּךְ *et percussit* | a rad. נָכָה Piel et Hiphil *percussit, cecidit, vulneravit, laesit, plaga affecit* etc. 3. pers. singul. futur. apocop. Hiphil. Forma perfecta est יַנְכֶּה, [§ 64, 1.], forma apocop. יַנְךְּ [§ 64, 3.]; inde נ ex § 56. eliso יַךְ. Videat. etiam § 65, 2. 2.

לְהַטֹּתָהּ *ut rediret* | est infin. constr. Hiphil pro הַנְטוֹת [conf. § 56 et 64.] cum suff. 3. pers. fem. sing. et praep. לְ. Rad. נָטָה.

בְּמִשְׁעוֹל *in semita* | stat. constr. sing. ab absoluto מִשְׁעוֹל *trames, semita.* Praef. בְּ. הַכְּרָמִים *vinearum* | plur. cum articulo a nom. sing. כֶּרֶם *vinea.*

גָּדֵר מִזֶּה etc. *maceries ab utraque parte* | מִזֶּה compos. ex pronom. demonstr. זֶה et praep. מִן, *ab hoc* sc. *loco*, hinc מִזֶּה — מִזֶּה *hinc — inde* i. e. *ab utraque parte.*

וַתִּלָּחֵץ *et pressit sese* | 3. pers. fem. sing. fut. Niphal thematis לָחַץ *pressit.* Niph. *compressit, pressit se.* Praefigitur ו convers. fut. Sequens est 3. pers. fem. sing. fut. Kal.

אֶל־הַקִּיר *ad murum* | קִיר *murus, paries,* nomen substant. comm. cum artic.

וַיֹּסֶף לְהַכֹּתָהּ *eamque iterum verberavit* | לְהַכֹּתָהּ est infinit. construct. Hiphil pro הַנְכּוֹת [§ 56 et § 64.] cum suffixo

בְּמָקוֹם צָר אֲשֶׁר אֵין דֶּרֶךְ לִנְטוֹת יָמִין וּשְׂמֹאול׃ וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת מַלְאַךְ יְהוָֹה וַתִּרְבַּץ תַּחַת בִּלְעָם וַיִּחַר אַף בִּלְעָם וַיַּךְ אֶת הָאָתוֹן בַּמַּקֵּל׃ וַיִּפְתַּח יְהוָֹה אֶת פִּי הָאָתוֹן וַתֹּאמֶר לְבִלְעָם מֶה עָשִׂיתִי לְךָ כִּי הִכִּיתַנִי זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים׃ וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לָאָתוֹן כִּי הִתְעַלַּלְתְּ בִּי לוּ יֶשׁ חֶרֶב בְּיָדִי כִּי עַתָּה הֲרַגְתִּיךְ׃ וַתֹּאמֶר הָאָתוֹן אֶל בִּלְעָם הֲלוֹא אָנֹכִי אֲתֹנְךָ אֲשֶׁר רָכַבְתָּ עָלַי מֵעוֹדְךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי לַעֲשׂוֹת לְךָ כֹּה וַיֹּאמֶר לֹא׃ וַיְגַל יְהוָֹה אֶת עֵינֵי בִלְעָם וַיַּרְא אֶת מַלְאַךְ יְהוָֹה נִצָּב בַּדֶּרֶךְ וְחַרְבּוֹ שְׁלֻפָה בְּיָדוֹ וַיִּקֹּד וַיִּשְׁתַּחוּ לְאַפָּיו׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָֹה עַל מָה הִכִּיתָ אֶת אֲתֹנְךָ זֶה שָׁלוֹשׁ רְגָלִים הִנֵּה אָנֹכִי יָצָאתִי לְשָׂטָן כִּי יָרַט הַדֶּרֶךְ לְנֶגְדִּי׃ וַתִּרְאַנִי הָאָתוֹן וַתֵּט לְפָנַי זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים אוּלַי נָטְתָה

3. pers. fem. singul. et praefix. לְ. De יוֹסֵף sequente infinitivo conferat. § 109. Eadem constructio est in sequenti versu.

אֲשֶׁר אֵין־דֶּרֶךְ לִנְטֹת יָמִין וּשְׂמֹאל propr. *quo* [scil. *loco*] *non erat via ad declinandum dextrorsum et sinistrorsum* | לִנְטֹת est infinit. constr. Kal a rad. נָטָה [§ 64.] cum לְ praef. Seq. יָמִין et שְׂמֹאל sunt accusativi adverbiales, de quibus videat. § 116.

וַתִּרְבַּץ *cubuit* | a rad. רָבַץ *cubuit*, 3. pers. fem. sing. fut. Kal cum ו convers. fut.

בַּמַּקֵּל *baculo* | מַקֵּל *baculus*, nom. subst. cum בְּ et excluso articnlo § 89, 1.

הִכִּיתַנִי h. l. 2. pers. sing. praet. Hiphil הִכִּיתָ pro הִנְכִּיתָ [§ 56 et § 64. not. 12.] cum suff. 1. pers. sing. Rad. נָכָה.

שָׁלֹשׁ רְגָלִים *ter* | רֶגֶל *pes*, plur. רְגָלִים *vices* et שָׁלֹשׁ רְגָלִים *tribus vicibus*, *ter*.

הִתְעַלַּלְתְּ *illudis* | 3. pers. sing. praet. Hithpael a rad. עָלַל, Po. עוֹלֵל *fecit*, *operatus est*, *laboravit*, *egit*, Hithp. *operatus est*, it. *vexavit*, *violavit*. Significatio *illudendi* displicet optimis interpretibus.

הֲרַגְתִּיךְ *te confoderem* | 1. pers. sing. praet. Kal cum suff. 3. pers. fem. sing. [§ 48.] radicis הָרַג *occidit*, metaph. *perdidit*, *destruxit*.

grediens substitit in loco tam angusto, ut nec dextrorsum nec sinistrorsum declinari posset. Angelo Jovae viso asina cubuit sub Bileamo, qua re Bileamus iratus asinam baculo percussit. Asina ore a Jova aperto dixit: quid tibi feci, ut me ter percusseris? Bileamus respondit asinae: quod mihi illudis; si modo gladium haberem, te statim transfoderem. Tum asina: nonne ego, inquit, asina tua sum, qua inde a longo tempore veheris? num sic antea facere solita sum? Non, inquit ille. Sed tunc Jova oculos Bileami aperuit, ut videret angelum stantem in via cum gladio stricto; quo conspecto in terram se projecit; et dixit ad illum angelus Jovae: cur ter asinam tuam verberasti? Ego exii, ut tibi adversarer; nam iter tuum est perniciosum. Asina me viso ter declinavit, quod

אֲשֶׁר רָכַבְתָּ עָלַי *qua veheris* | רָכַבְתָּ 2. pers. sing. praet. Kal a rad. רָכַב *equitavit*. De relativo אֲשֶׁר cum עָלַי conjungendo vid. § 93, 1. 2.

מֵעוֹדְךָ etc. propr. *a duratione tua usque ad hunc diem* i. e. inde a quo tempore es, per satis longum tempus. מֵעוֹדְךָ composit. ex adverb. עוֹד et praepos. מִן cum suff. 2. pers. masc. sing.

הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי *num solebam antea tibi ita facere* | est infinit. absolut. Hiphil [§ 40. not. 2.] cum ה interrog. et 1. persona sing. praet. Hiphil thematis סָכַן *profuit*, Hiphil *assuevit, assuefactus est.* Ceterum conf. § 100, 1.

וַיְגַל *aperuit* | a גָּלָה *revelavit, retexit,* Piel *revelavit,* 3. pers. sing. fut. apocop. Piel [conf. § 64, 4.] cum ו conv. fut.

וַיִּקֹּד *et incurvavit se* | a rad. קָדַד *inclinavit, incurvavit se honoris exhibendi causa,* 3. pers. sing. fut. Kal [vid. § 57, 5. not.] cum ו convers. fut.

כִּי יָרַט *nam perniciosum est* | ipsa rad. arab. in conjugat. II. *praecipitem dedit, exitio dedit.*

וַתִּרְאַנִי *et vidit me* | 3. pers. fem. sing. fut. Kal cum suff. 1. pers. sing. et ו convers. fut. Rad. רָאָה.

וַתֵּט vide supra vers. 23.

אוּלַי נָטְתָה *ni fecisset, ni declinasset* | אוּלַי *fortassis, forte.*

מִפָּנַי כִּי עַתָּה גַּם אֹתְכָה הָרַגְתִּי וְאוֹתָהּ הֶחֱיֵיתִי׃ וַיֹּאמֶר
בִּלְעָם אֶל מַלְאַךְ יְהוָה חָטָאתִי כִּי לֹא יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה
נִצָּב לִקְרָאתִי בַּדָּרֶךְ וְעַתָּה אִם רַע בְּעֵינֶיךָ אָשׁוּבָה לִּי׃
וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל בִּלְעָם לֵךְ עִם הָאֲנָשִׁים וְאֶפֶס
אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֹתוֹ תְדַבֵּר וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם
עִם שָׂרֵי בָלָק׃

Jos. 5, 13—15. וַיְהִי בִּהְיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ וַיִּשָּׂא
עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אִישׁ עֹמֵד לְנֶגְדּוֹ וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ
וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלָנוּ אַתָּה אִם לְצָרֵינוּ׃
וַיֹּאמֶר לֹא כִּי אֲנִי שַׂר צְבָא יְהוָה עַתָּה בָאתִי וַיִּפֹּל
יְהוֹשֻׁעַ אֶל פָּנָיו אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ וַיֹּאמֶר לוֹ מָה אֲדֹנִי
מְדַבֵּר אֶל עַבְדּוֹ׃ וַיֹּאמֶר שַׂר צְבָא יְהוָה אֶל יְהוֹשֻׁעַ שַׁל
נַעַלְךָ מֵעַל רַגְלֶךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵד עָלָיו קֹדֶשׁ
הוּא וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כֵּן׃

Jud. 6, 11-24. וַיָּבֹא מַלְאַךְ יְהוָה וַיֵּשֶׁב תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר
בְּעָפְרָה אֲשֶׁר לְיוֹאָשׁ אֲבִי הָעֶזְרִי וְגִדְעוֹן בְּנוֹ חֹבֵט חִטִּים
בַּגַּת לְהָנִיס מִפְּנֵי מִדְיָן׃ וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה וַיֹּאמֶר
אֵלָיו יְהוָה עִמְּךָ גִּבּוֹר הֶחָיִל׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו גִּדְעוֹן בִּי

נָטְתָה est 3. pers. fem. sing. praet. Kal [§ 64, 3.] radicis נָטָה.

וְאוֹתָהּ הֶחֱיֵיתִי *illa conservata* | אוֹתָהּ not. accusat. cum suff. 3. pers. fem. הֶחֱיֵיתִי 1. pers. sing. praet. Hiphil [§ 48 et § 64.] rad. חָיָה.

Jos. 5, 13—15.

בִּהְיוֹת *Cum esset* | infinit. constr. Kal [§ 64.] rad. הָיָה cum בְּ praef.

הֲלָנוּ אַתָּה *utrum stas a nostra parte* | הֲלָנוּ est praep. לְ cum suff. 1. pers. plur. et cum ה interrog.

אִם־לְצָרֵינוּ *an a parte hostium nostrorum* | plur. nom. subst. צַר cum suff. 1. pers. plur. et cum praef. לְ.

וַיִּפֹּל *pronus cecidit* | 3. pers. fut. Kal [§ 56.] cum ו conv. fut. Rad. נָפַל.

אַרְצָה | אֶרֶץ cum ה paragog. local. § 89, 4. not. 1.

ni fecisset, ego jam te, illa conservata, occidissem. Bileamus angelo Jovae respondit: ego peccavi, etenim nesciebam, te mihi in via adversatum esse; ego autem, si iter meum tibi displicet, revertar. Abi, inquit angelus Jovae Bileamo, cum hisce viris, sed cave aliquid loquaris, quod tibi non dixero. Sic Bileamus cum principibus Balaci pergebat.

Jos. 5, 13—15. Aliquando cum Josua Hierichunte esset, oculis sublatis vidit virum ex adverso sibi stantem et gladium strictum manu tenentem, ad quem Josua accessit eumque interrogavit: utrum stas a nostra, an a parte hostium nostrorum? Ille respondit: non, sed dux exercitus Jovae jam adsum. Tum Josua pronus cecidit in faciem suam et adoravit: quid, inquiens, jubes, Domine? Respondit dux exercitus Jovae: detrahe calceos a pedibus tuis; locus enim, in quo stas, sanctus est. Josua ita fecit.

Jud. 6, 11—24. Postea angelus Jovae apparuit sedens sub terebintho Ophrae, quae Joaschi erat, patris Abieseris. Gideon autem triticum excutiebat in torculari, ut illud a Midianitis servaret. Ibi angelus Jovae ei apparuit eique dixit: Adsit tibi Jova, vir fortis! Gideon respondit: quaeso te,

שַׁל־נַעֲלְךָ vid. supra ad Exod. 3, 2—6.

Jud. 6, 11—24.

חֹבֵט *Excutiebat* | partic. praes. a rad. חָבַט *excussit.*

חִטִּים *triticum* | plur. a nom. subst. sing. חִטָּה *triticum.*

בַּגַּת *in torculari* | nomen subst. fem. cum בְּ et exclus. artic. § 89, 1.

לְהָנִיס *ut servaret* | infinit. Hiphil [§ 61.] cum praefix. לְ. Rad. נוּס *fugere, effugere,* Hiph. *fugavit, fuga deportavit, fuga subtraxit alicui, etwas vor einem flüchten.*

גִּבּוֹר הֶחָיִל *vir fortis* | הֶחָיִל nom. subst. חַיִל *robur, vires* vel *corporis* vel *animi, virtus* etc. cum articul. juxta § 21, c.

אֲדֹנִי וְיֵשׁ יְהוָה עִמָּנוּ וְלָמָּה מְצָאַתְנוּ כָּל זֹאת וְאַיֵּה כָל נִפְלְאֹותָיו אֲשֶׁר סִפְּרוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ לֵאמֹר הֲלֹא מִמִּצְרַיִם הֶעֱלָנוּ יְהוָה וְעַתָּה נְטָשָׁנוּ יְהוָה וַיִּתְּנֵנוּ בְּכַף מִדְיָן׃ וַיִּפֶן אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר לֵךְ בְּכֹחֲךָ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִכַּף מִדְיָן הֲלֹא שְׁלַחְתִּיךָ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו בִּי אֲדֹנָי בַּמָּה אוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל הִנֵּה אַלְפִּי הַדַּל בִּמְנַשֶּׁה וְאָנֹכִי הַצָּעִיר בְּבֵית אָבִי׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ וְהִכִּיתָ אֶת מִדְיָן כְּאִישׁ אֶחָד׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְעָשִׂיתָ לִּי אוֹת שָׁאַתָּה מְדַבֵּר עִמִּי׃ אַל נָא תָמֻשׁ מִזֶּה עַד בֹּאִי אֵלֶיךָ וְהֹצֵאתִי אֶת מִנְחָתִי וְהִנַּחְתִּי לְפָנֶיךָ וַיֹּאמַר אָנֹכִי אֵשֵׁב עַד שׁוּבֶךָ׃ וְגִדְעוֹן

מְצָאַתְנוּ *nos invenit, incidimus in ista* | a rad. מָצָא 3. pers. fem. sing. ה in ת mutato, cum suff. 1. p. plur. § 52, 2. a.

הֶעֱלָנוּ *nos eduxit* | 3. pers. sing. praet. Hiph. הֶעֱלָה [§ 64 et 48.] cum suff. 1. pers. plur. coll. § 64, 3. Rad. עָלָה.

נְטָשָׁנוּ *nos dereliquit* | ipsa radix נָטַשׁ *dimisit, deseruit, omisit, permisit* etc. cum suff. 1. pers. plur.

וַיִּתְּנֵנוּ *et tradidit nos* | thematis נָתַן 3. pers. sing. fut. Kal יִתֵּן [§ 56.] cum suff. 1. pers. plur.

וַיִּפֶן *ad illum conversus* | 3. pers. fut. apocop. [§ 64, 4.] Kal cum ו convers. fut. Rad. פָּנָה *vertit, avertit, convertit, advertit* etc.

בְּכֹחֲךָ *in virtute tua, tua virtute fretus* | nom. subst. masc. sing. כּוֹחַ et כֹּחַ *robur, virtus, facultas*, cum suff. 2. pers. sing. et בְּ praef.

וְהוֹשַׁעְתָּ *et serva* | 2. pers. sing. praet. Hiphil [§ 69.] cum ו convers. Praet. [§ 94, 4. 5. not.] Rad. יָשַׁע. Sequens est 1. pers. sing. fut.

אַלְפִּי הַדַּל *mea familia est exigua* | אֶלֶף *familia, homines cognatione et consuetudine juncti*, nom. subst. masc. cum suff. 1. pers. sing. [§ 81. No. VI.] Rad. אָלַף arab. *conjunxit, copulavit.* הַדַּל, דַּל *tenuis, pauper, miser*, cum articulo.

הַצָּעִיר *minimus* | צָעִיר *parvus, exiguus, minor*, nom. adject. cum artic. qui h. l. facit superlativum, conferat. § 117.

כְּאִישׁ אֶחָד *ad unum omnes* | proprie *sicuti unus*, et est idem

mi Domine, si Jova nobis adest, cur haec mala nobis superveniunt? Ubi sunt omnia mirabilia, quae majores nostri nobis narrraverunt? Nonne Jova ex Aegypto nos eduxit? Et nunc Jova nos dereliquit et in potestatem Midianitarum tradidit. Jova ad illum conversus: abi, inquit, in virtute tua, et serva Israelitas e potestate Midianitarum; ego te mitto. Respondit Gideon: quomodo ego, Domine, Israelitas liberem? familia mea est exigua inter Manassitas, et ego minimus sum in domo paterna. Tecum ero, inquit Jova; tu Midianitas ad unum omnes occides. Tum ille: si gratia apud te valeo, prodigium ede quo cognoscam, te mecum colloqui. Noli abhinc discedere, dum rediero ad te, donum meum offeram et coram te collocabo. Angelus respondit: ego manebo, dum redieris. Gideon do-

quod כְּאֶחָד. De כְּ vid. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache. § 231. not. 6.

וְעָשִׂיתָ־לִּי אוֹת *ede mihi signum* | עָשִׂיתָ est 2. pers. sing. praet. Kal [§ 64.]. Praeteritum h. l. positum est pro Imperativo conferat. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 205, 6. b.

שָׁאַתָּה *te esse* | pron. personale cum conjunctione שֶׁ et שַׁ contracta ex אֲשֶׁר; hoc loco facta compensatione Dagesch, quod in gutturali א locum habere non potest, per Kamez, coll. § 17. 2. b.

אַל־נָא תָמֻשׁ *noli discedere* | radicis מוּשׁ *recedere, discedere*, 3. pers. masc. sing. fut. Kal apocop. [§ 61. not. 4.].

עַד־בֹּאִי *dum rediero* | בּוֹאִי infinit. Kal cum suffixo. De praeposit. עַד cum sequente infinitivo conferat. § 101, 2. e.

וְהוֹצֵאתִי *et offeram* | 1. pers. sing. praet. Hiphil radicis יָצָא, coll. § 59 et § 63. cum § 65. אֶת־מִנְחָתִי *donum meum*, מִנְחָה nom. fem. cum suff.

וְהִנַּחְתִּי *et collocabo* | 3. pers. sing. praet. Hiphil rad. יָנַח Hiphil הִנִּיחַ [coll. § 60, b. et § 50.] *statuit, posuit, deposuit, reliquit, misit, dimisit* etc. Hoc et antecedens praeteritum est positum pro fut. coll. § 97, 4. c.

עַד־שׁוּבֶךָ *dum redieris* | שׁוּבְךָ est infinit. Kal cum suffix. [§ 61]. Conferatur etiam § 101, 2. e.

בָּא וַיַּעַשׂ גְּדִי עִזִּים וְאֵיפַת קֶמַח מַצּוֹת הַבָּשָׂר שָׂם בַּסַּל
וְהַמָּרַק שָׂם בַּפָּרוּר וַיּוֹצֵא אֵלָיו אֶל תַּחַת הָאֵלָה וַיַּגַּשׁ׃
וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים קַח אֶת הַבָּשָׂר וְאֶת הַמַּצּוֹת
וְהַנַּח אֶל הַסֶּלַע הַלָּז וְאֶת הַמָּרַק שְׁפוֹךְ וַיַּעַשׂ כֵּן׃
וַיִּשְׁלַח מַלְאַךְ יְהוָה אֶת קְצֵה הַמִּשְׁעֶנֶת אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיִּגַּע
בַּבָּשָׂר וּבַמַּצּוֹת וַתַּעַל הָאֵשׁ מִן הַצּוּר וַתֹּאכַל אֶת הַבָּשָׂר
וְאֶת הַמַּצּוֹת וּמַלְאַךְ יְהוָה הָלַךְ מֵעֵינָיו׃ וַיַּרְא גִּדְעוֹן
כִּי מַלְאַךְ יְהוָה הוּא וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִֹה כִּי
עַל כֵּן רָאִיתִי מַלְאַךְ יְהוָה פָּנִים אֶל פָּנִים׃ וַיֹּאמֶר לוֹ
יְהוָה שָׁלוֹם לְךָ אַל תִּירָא לֹא תָּמוּת׃ וַיִּבֶן שָׁם גִּדְעוֹן
מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקְרָא לוֹ יְהוָה שָׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה עוֹדֶנּוּ
בְּעָפְרַת אֲבִי הָעֶזְרִי׃

וַיַּעַשׂ גְּדִי־עִזִּים *parat hoedum caprinum* | וַיַּעַשׂ fut. apocop. cum ו convers. fut. coll. § 64, not. 3. d. גְּדִי־ stat. constr. sing. ab absoluto גְּדִי *hoedus;* conjunctum cum עִזִּים, plur. a nomine sing. עֵז *capra*, denotat *hoedum caprinum, Ziegenböckchen.*

וְאֵיפַת־קֶמַח מַצּוֹת *et Epham farinae non fermentatae* | אֵיפַת est stat. constr. sing. ab absoluto אֵיפָה nom. fem. *Epha, mensura aridorum*, tantum continens quantum *Bathus* in liquidis sc. *tres Seas* sive *Sata.* קֶמַח masc. *farina.* מַצּוֹת plur. a nom. subst. fem. sing. מַצָּה *azymum, infermentatum.*

בַּסַּל *in canistro* | סַל *canistrum,* nom. subst. sing. cum בְּ et extruso articulo [§ 89, 1.] Rad. סָלַל *aggeravit.*

וְהַמָּרַק שָׂם בַּפָּרוּר *et jus in olla ponit* | וְהַמָּרַק est nomen subst. מָרָק *jus* cum artic. et ו copulat. שָׂם a radice שִׂים et שׂוּם 3. pers. sing. praet. Kal [§ 61 et 62.] בַּפָּרוּר nom. subst. פָּרוּר *olla,* nom. masc. cum בְּ et articulo excluso § 89, 1.

וַיַּגַּשׁ *obtulit* | a radice נָגַשׁ *accessit, appropinquavit*, Hiph. *adduxit, admovit, attulit,* 3. pers. sing. futur. apocop. [§ 56.] Hiphil יַגֵּשׁ, cujus Zere ob pausam in (-) mutatum est, conf. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 52, 1. not. b.

קַח — וְהַנַּח *sume et colloca* | קַח imper. Kal [§ 56. not. 2.] radicis לָקַח. וְהַנַּח imperat. Hiph. cum (-) in ultima ob gutturalem [§ 60, b et § 50]. Rad. יָנַח vid. supra.

mum ingressus parat hoedum caprinum et Epham farinae non fermentatae, carnem in canistro ponit et jus in olla, et sic ad illum sub terebintho exiens obtulit. Angelus Dei: sume, inquit, carnem et panem azymum, et colloca in hac petra, et jus effunde; et sic fecit. Dein angelus Jovae extrema parte scipionis sui, quem manu tenebat, protensa carnem et panem azymum tangit, flamma autem e petra ascendit et consumit carnem et azymum, angelus Jovae autem ex oculis ejus disparuit. Et cum Gideon videret, angelum Jovae fuisse, dixit: heu, Domine Jova, revera vidi angelum tuum praesentem. Jova ei dixit: incolumis eris, noli timere, non morieris. Tum Gideon ibi aram Jovae exstruxit, quam *Jovae securitatem* vocavit, quae etiam nunc extat Ophrae Abieseris.

אֶל־הַסֶּלַע הַלָּז *in hac petra* | סֶלַע nom. subst. cum articulo. הַלָּז per apocopen pro הַלָּזֶה *hic, haec.*

אֶת־קְצֵה הַמִּשְׁעֶנֶת *extrema pars scipionis sui* | קְצֵה stat. construct. sing. ab absoluto קָצֶה *finis, extremum* [§ 81. No. IX.]. מִשְׁעֶנֶת *bacillus, scipio,* nom. fem. sing. cum articulo. Rad. שָׁעַן *nixus, innixus fuit.*

וַיִּגַּע *tangit* | a נָגַע *tetigit,* 3. pers. sing. fut. Kal [§ 56. et 50.] cum ו convers. fut. Construitur cum בְּ: *aliquid tangere.*

וַתַּעַל *ascendit* | ab עָלָה 3. pers. fem. sing. fut. apocop. Kal § 64, 4 et not. 3. d. cum ו convers. fut.

מֵעֵינָיו *ex oculis ejus* | dualis cum suff. 3. pers. sing. et praef. מִן ex § 90, 1.

אֲהָהּ *heu* | particula exclamantis, quaerentis et dolentis, *heu! ah! οἴμοι!* Fere semper occurrit conjunctum cum אדני יהוה *heu domine Jova!* Ach Herr Gott!

יֱהֹוִה | יהוה cum vocalibus vocis אֱלֹהִים. Ita scilicet pronunciatur יהוה ab Hebraeis.

וַיִּבֶן *et aedificavit* | a radice בָּנָה *aedificavit* 3. pers. sing. fem. apocop. Kal [§ 64.] cum ו convers. fut.

עוֹדֶנּוּ *etiam nunc est ea* | adverb. עוֹד cum suff. 3. pers. sing. § 23, 5. et 25.

וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִצָּרְעָה מִמִּשְׁפַּחַת Jud. 13, 2—23.
הַדָּנִי וּשְׁמוֹ מָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ עֲקָרָה וְלֹא יָלָדָה׃ וַיֵּרָא מַלְאַךְ
יְהוָה אֶל הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִנֵּה נָא אַתְּ עֲקָרָה וְלֹא
יָלַדְתְּ וְהָרִית וְיָלַדְתְּ בֵּן׃ וְעַתָּה הִשָּׁמְרִי נָא וְאַל תִּשְׁתִּי
יַיִן וְשֵׁכָר וְאַל תֹּאכְלִי כָּל טָמֵא׃ כִּי הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ בֵּן
וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ כִּי נְזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנַּעַר
מִן הַבֶּטֶן וְהוּא יָחֵל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃
וַתָּבֹא הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר לְאִישָׁהּ לֵאמֹר אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא
אֵלַי וּמַרְאֵהוּ כְּמַרְאֵה מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים נוֹרָא מְאֹד וְלֹא
שְׁאִלְתִּיהוּ אֵי מִזֶּה הוּא וְאֶת שְׁמוֹ לֹא הִגִּיד לִי׃ וַיֹּאמֶר
לִי הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ בֵּן וְעַתָּה אַל תִּשְׁתִּי יַיִן וְשֵׁכָר וְאַל
תֹּאכְלִי כָּל טֻמְאָה כִּי נְזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנַּעַר מִן הַבֶּטֶן
עַד יוֹם מוֹתוֹ׃ וַיֶּעְתַּר מָנוֹחַ אֶל יְהוָה וַיֹּאמַר בִּי אֲדוֹנָי
אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּ יָבוֹא נָא עוֹד אֵלֵינוּ וְיוֹרֵנוּ

Jud. 13, 2—23.

מִמִּשְׁפַּחַת *E tribu* | stat. constr. sing. ab absoluto מִשְׁפָּחָה *familia, genus, gens, natio.* Praefigitur מִן.

וְאִשְׁתּוֹ עֲקָרָה *uxor ejus sterilis* | אִשְׁתּוֹ nom. subst. fem. אִשָּׁה stat. constr. אֵשֶׁת, cum suff. coll. § 83, D et § 84. עֲקָרָה est fem. adject. a masculino עָקָר.

יָלָדָה *peperit* | a radice יָלַד 3. pers. fem. sing. praet. Kal. Patach penultimae ob pausam in Kamez mutatum est, § 17, 2. c. In sequenti versu 2. pers. fem. sing. praet. Kal.

וְהָרִית *concipies* | ab הָרָה *concepit*, 2. pers. fem. sing. praeterit. Kal [§ 64]. Praefigitur ו copulat.

הִשָּׁמְרִי *cave autem* | imperat. fem. sing. Niphal rad. שָׁמַר.

וְאַל־תִּשְׁתִּי *ne bibas* | a rad. שָׁתָה *bibit* 2. pers. fem. sing. fut. Kal [§ 64.].

תֹּאכְלִי *edas* | a themate אָכַל 2. p. fem. sing. fut. Kal [§ 58].

הִנָּךְ coll. § 25.

וְיֹלַדְתְּ vide supra § 42. ad Genes. 16, 7—14.

וּמוֹרָה *novacula* | nom. subst. cum ו copulat. ex § 90, 1. Rad. מָרָה.

נְזִיר אֱלֹהִים *Deo dicatus erit* | נְזִיר est stat. constr. sing. ab absoluto נָזִיר propr. *qui se separavit, separatus, eximius, excellens.* Rad. נָזַר *separavit, abstraxit.*

Jud. 13, 2—23. Fuit vir quidam Zoreae, e tribu Danitarum, nomine Manoah. Uxori ejus angelus Jovae apparuit dixitque: Tu, quae adhuc sterilis non peperisti, concipies et filium paries. Cave autem, ne bibas vinum et siceram, nec impurum quid edas. Nam si gravida facta filium paries, capiti ejus novacula non debet admoveri. Deo dicatus erit puer a nativitate sua, isque incipiet Israelitas liberare a Philistaeorum potestate. Uxor venit dixitque marito suo: vir divinus ad me venit, forma angelo divino similis, valde terribilis; ego vero non interrogavi, unde esset, et ipse nomen suum mihi non indicavit. Haec autem mihi annunciavit: me gravidam fore et filium parituram esse, mihi vero abstinendum esse a vino et sicera omnique cibo impuro; nam illum futurum esse Deo dicatum a nativitate usque ad mortem suam. Tum Manoah Jovam precatus est, velit virum divinum, quem misisset, denuo ad se mittere, ut doceret, quid faciendum sit puero nasci-

יָחֵל *incipiet* | a radice חָלַל *perforatus est*, Hiphil *incepit*, 3. pers. sing. fut. Hiphil [§ 57.].

וּמַרְאֵהוּ *et ejus adspectus* | nom. subst. מַרְאֶה *visio, adspectus* cum suff. 3. pers. sing. [§ 81. No. IX.] et cum ו copulat. § 90. Rad. רָאָה. Sequens est stat. constr. sing. cum praef. כְּ.

נוֹרָא מְאֹד *valde terribilis* | נוֹרָא partic. Niphal radicis יָרֵא coll. § 59.

שְׁאִלְתִּיהוּ *interrogavi eum* | a radice שָׁאַל et שָׁאֵל *quaesivit, rogavit, interrogavit*, 1. pers. sing. praet. Kal cum suff. 3. pers. masc. sing. De Chirek sub media radicali conferat. § 32. not. 1.

כָּל־טֻמְאָה *omne impurum* | טֻמְאָה nom. subst. fem. *immundities, res immunda.* Rad. טָמֵא *immundus fuit.*

וַיֶּעְתַּר *precatus est* | 3. pers. sing. fut. Kal [§ 48, 2.] cum ו convers. fut.

וְיוֹרֵנוּ *ut doceret nos* | a rad. יָרָה Hiphil הוֹרָה *indicavit,*

מַה נַּעֲשֶׂה לַנַּעַר הַיּוּלָּד׃ וַיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים בְּקוֹל מָנוֹחַ
וַיָּבֹא מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים עוֹד אֶל הָאִשָּׁה וְהִיא יוֹשֶׁבֶת
בַּשָּׂדֶה וּמָנוֹחַ אִישָׁהּ אֵין עִמָּהּ׃ וַתְּמַהֵר הָאִשָּׁה וַתָּרָץ
וַתַּגֵּד לְאִישָׁהּ וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה נִרְאָה אֵלַי הָאִישׁ אֲשֶׁר
בָּא בַיּוֹם אֵלָי׃ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ מָנוֹחַ אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ וַיָּבֹא אֶל
הָאִישׁ וַיֹּאמֶר לוֹ הַאַתָּה הָאִישׁ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֶל הָאִשָּׁה
וַיֹּאמֶר אָנִי׃ וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ עַתָּה יָבֹא דְבָרֶיךָ מַה יִּהְיֶה
מִשְׁפַּט הַנַּעַר וּמַעֲשֵׂהוּ׃ וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָֹה אֶל מָנוֹחַ
מִכֹּל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶל הָאִשָּׁה תִּשָּׁמֵר׃ מִכֹּל אֲשֶׁר יֵצֵא
מִגֶּפֶן הַיַּיִן לֹא תֹאכַל וְיַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ וְכָל טֻמְאָה
אַל תֹּאכַל כֹּל אֲשֶׁר צִוִּיתִיהָ תִּשְׁמֹר׃ וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל
מַלְאַךְ יְהוָֹה נַעְצְרָה נָּא אוֹתָךְ וְנַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ גְּדִי עִזִּים׃
וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָֹה אֶל מָנוֹחַ אִם תַּעְצְרֵנִי לֹא אֹכַל
בְּלַחְמֶךָ וְאִם תַּעֲשֶׂה עֹלָה לַיהוָֹה תַּעֲלֶנָּה כִּי לֹא יָדַע
מָנוֹחַ כִּי מַלְאַךְ יְהוָֹה הוּא׃ וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל מַלְאַךְ
יְהוָֹה מִי שְׁמֶךָ כִּי יָבֹא דְבָרְךָ וְכִבַּדְנוּךָ׃ וַיֹּאמֶר לוֹ

docuit, 3. pers. sing. fut. Hiphil יוֹרֶה [§ 59 et 64.] cum suff. 1. pers. plur. [§ 64, 3].

יוֹשֶׁבֶת *sedentem* | a rad. יָשַׁב partic. fem. Kal, coll. § 83.

וַתְּמַהֵר *properat* | a rad. מהר Piel *acceleravit*, *festinavit*, 3. pers. fem. sing. futur. Piel cum ו convers. fut. וַתָּרָץ est a rad. רוּץ 3. pers. fem. sing. fut. apocop. Kal cum ו convers. fut., quod cum h. l. tonum retrahat, Cholem ultimae in Kamez-chatuph corripitur, coll. § 61. not. 4. Ceterum verbum תְּמַהֵר cum וַתָּרָץ conjunctum naturam adverbii induit, juxta § 109. *cito accurrebat*.

וַתַּגֵּד *indicat* | a themate נָגַר Hiphil הִגִּיד *manifestavit*, *annunciavit*, 3. pers. fem. sing. fut. apocop. Hiphil [§ 56.] cum ו convers. fut.

נִרְאָה *conspectus est* | 3. pers. sing. praet. Niphal rad. רָאָה.

בַּיּוֹם *illo die*, *nuper* | יוֹם cum בּ praef. et artic. eliso.

וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵי 3. pers. sing. fut. Kal cum ו convers. fut. [§ 59 et 17, 1.] *ivit post aliquem* i. e. eum sequitur.

יָבֹא דְבָרֶיךָ *venit verbum* i. e. *praedictio impletur*.

מִגֶּפֶן הַיַּיִן *a vite vini* | מִגֶּפֶן est stat. construct. sing. cum

turo. Deus Manoae precibus annuebat; vir divinus denuo ad mulierem venit in agro sedentem, marito absente. Mulier ad maritum properat eique indicat, sibi virum visum esse, qui nuper ad se venisset. Extemplo Manoah uxorem sequitur, ad virum illum venit et ex eo quaerit, num idem ille sit, qui cum uxore collocutus sit? Illo ajente pergebat: Si dictis tuis eventus respondebit, quid erit institutum pueri et agendi ratio? Angelus Jovae Manoae respondet: uxor ab omni, quod dixi, sibi cavere debet; a fructu vitis non comedat et a vino et sicera abstineat, cibo impuro non vescatur; omnia, quae ei praecepi, debet observare. Tum Manoah angelo Jovae: permitte, inquit, ut te paululum retineamus et tibi hoedum caprinum paremus. Angelus Jovae Manoae respondet: et si me detinebis, tamen cibo tuo non vescar; verum enim vero si tibi lubet holocaustum Jovae offerre, offeras. (Etenim Manoah ignorabat, illum esse Jovae angelum). Tum Manoah ab angelo Jovae quaesivit, quisnam esset, ut, si promissio ejus impleretur, eum honorare possent. Quid, inquit ille,

praef. מִן, ab absoluto גֶּפֶן *vitis.* הַיַּיִן est nom. subst. cum articulo, de quo vid. § 91, 4.

אַל־תֵּשְׁתְּ *ne bibat* | a radice שָׁתָה 3. pers. fem. sing. fut. apocop. Kal coll. § 64. not. 3. b et c.

נַעְצְרָה־נָּא *permitte, ut retineamus* | est 1. pers. fut. Kal נַעְצֹר [coll. § 48, 2.] cum ה paragog. § 36. not. 1. Rad. עָצַר *continuit, cohibuit.* In sequenti versu est 2. pers. sing. cum suff. [§ 54.].

לֹא־אֹכַל *cibo non vescar* | 1. p. fut. Kal [§ 58, 3.] rad. אָכַל.

בְּלַחְמֶךָ nom. substant. לֶחֶם cum suff. 2. pers. masc. sing. [§ 81. No. VI.] et praef. בְּ.

תַּעֲלֶנָּה *offeres illud* | ab עָלָה 2. pers. sing. futur. Hiphil [§ 48 et 64.] cum suff. 3. pers. sing. coll. § 64, 3.

וְכִבַּדְנוּךָ *ut te honorare possimus* | a rad. כָּבֵד 1. p. plur. praet. Piel cum suff. et ו copulat.

מַלְאַךְ יְהוָה לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וְהוּא פֶלְאִי°׃ וַיִּקַּח
מָנוֹחַ אֶת גְּדִי הָעִזִּים וְאֶת הַמִּנְחָה וַיַּעַל עַל הַצּוּר לַיהוָה
וּמַפְלִא לַעֲשׂוֹת וּמָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים׃ וַיְהִי בַעֲלוֹת
הַלַּהַב מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ הַשָּׁמַיְמָה וַיַּעַל מַלְאַךְ יְהוָה בְּלַהַב
הַמִּזְבֵּחַ וּמָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם אָרְצָה׃
וְלֹא יָסַף עוֹד מַלְאַךְ יְהוָה לְהֵרָאֹה אֶל מָנוֹחַ וְאֶל אִשְׁתּוֹ
אָז יָדַע מָנוֹחַ כִּי מַלְאַךְ יְהוָה הוּא׃ וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל
אִשְׁתּוֹ מוֹת נָמוּת כִּי אֱלֹהִים רָאִינוּ׃ וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ
לוּ חָפֵץ יְהוָה לַהֲמִיתֵנוּ לֹא לָקַח מִיָּדֵנוּ עֹלָה וּמִנְחָה
וְלֹא הֶרְאָנוּ אֶת כָּל אֵלֶּה וְכָעֵת לֹא הִשְׁמִיעָנוּ כָּזֹאת׃

§ 44.

c) In den andern historischen Schriften d. A. T.

1. Reg. 19, 5—8. וַיִּשְׁכַּב וַיִּישַׁן תַּחַת רֹתֶם אֶחָד
וְהִנֵּה זֶה מַלְאָךְ נֹגֵעַ בּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ קוּם אֱכוֹל׃ וַיַּבֵּט
וְהִנֵּה מְרַאֲשֹׁתָיו עֻגַת רְצָפִים וְצַפַּחַת מָיִם וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ

° יַתִּיר א׳ (Aleph abundans).

פֶּלְאִי *mirabile* | nom. פְּלִי (tamquam a radice פָּלָה) in pausa פֶּלִי in Kri. In Chthib פְּלִיא. Radix פלא Hiphil *mirifice egit, mirificum reddidit.* Paulo inf. est particip. Hiphil, Jod in ultima omisso; quod cum sequent. infinit. לַעֲשׂוֹת conjunctum, reddendum est per: *rem mirabilem fecit.*

רֹאִים *videntibus* | plur. partic. praes. Kal. Rad. רָאָה.

בַּעֲלוֹת הַלַּהַב *cum flamma ascenderet* | infin. constr. Kal [§ 64, 1 et § 48.] cum praefix. בְּ ex § 18, 2. Rad. עָלָה. הַלַּהַב nom. cum articulo.

וְלֹא יָסַף — לְהֵרָאֹה *non amplius apparuit* | הֵרָאֹה est infin. Niphal rad. רָאָה coll. § 17, 2. b et § 48, 4. cum § 64. Ceterum videatur § 109. In versu 23. est 3. pers. sing. praet. Hiphil הֶרְאָה [coll. § 40. not. 6. et Lehrgebäude der hebr. Sprache § 94. not. 1.] cum suff.

מוֹת נָמוּת *moriemur* | infinit. absolut. et 1. pers. plur. fut. Kal [§ 61.] radicis מוּת. Ceter. vid. § 100. In sequente versu infinit. Hiphil cum suff. et praef. לְ juxta § 18, 2.

לוּ חָפֵץ *si voluisset* | Cf. § 97, 6. et Lehrgebäude der hebr. Sprache § 231. not. 8.

de nomine meo, quod occultum est, quaeris? Manoah dein sumit hoedum caprinum et fertum, et in holocaustum Jovae super petra offert, qui mirum quid fecit, Manoa et uxore ejus videntibus. Nam cum flamma ex altari coelum versus ascenderet, angelus Jovae simul cum flamma altaris ascendit, Monoa et uxore ejus spectantibus, qui proni ad terram ceciderunt. Postea angelus Jovae Manoae ejusque uxori non amplius apparuit. Tunc Manoah intelligens, quis ille fuerit, dixit conjugi suae: moriemur, quia Deum vidimus. Uxor: si Deus, inquit, nos occidere voluisset, a manu nostra nec holocaustum et fertum accepisset, nec nobis haec omnia ostendisset, nec praedixisset ea, quae deinceps futura sunt.

§ 44.

c) Reliquarum V. T. scriptionum historicarum.

1. Reg. 19, 5-8. Cum cubans sub aliqua genista obdormisset (Elias), tetigit eum angelus et: surge, inquit, comede. Et cum respiceret, prope caput suum vidit panem recens coctum et ampullam aquae.

§ 44.

1. Reg. 19, 5—8.

וַיִּישַׁן *Cum obdormisset* | a rad. יָשֵׁן 3. pers. sing. fut. Kal [coll. § 59, 1.] cum ו convers. fut.

רֹתֶם אֶחָד *aliqua genista* | רֹתֶם masc. *juniperius*, aliis rectius *genista*. Rad. רָתַם *ligavit, junxit*.

נֹגֵעַ *tetigit* | part. praes. Kal [§ 50.] radicis נָגַע.

וַיַּבֵּט *et cum respexisset* | a נָבַט 3. pers. sing. fut. apocop. Hiphil [§ 56.] cum ו convers. fut.

מְרַאֲשֹׁתָיו *prope caput suum* | nom. plur. fem. cum suff. 3. pers. sing. coll. § 116.

עֻגַת רְצָפִים *panem recens coctum* | עֻגַת stat. constr. sing. ab absoluto עֻגָה *placenta*. רְצָפִים plur. *lapides igniti*,

וַיֵּשֶׁב וַיִּשְׁכָּב׃ וַיָּשָׁב מַלְאַךְ יְהוָה שֵׁנִית וַיִּגַּע בּוֹ וַיֹּאמֶר
קוּם אֱכֹל כִּי רַב מִמְּךָ הַדָּרֶךְ׃ וַיָּקָם וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתֶּה
וַיֵּלֶךְ בְּכֹחַ הָאֲכִילָה הַהִיא אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה
עַד הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵב׃

2. Reg. 1, 3. 15. וּמַלְאַךְ יְהוָה דִּבֶּר אֶל אֵלִיָּה
הַתִּשְׁבִּי קוּם עֲלֵה לִקְרַאת מַלְאֲכֵי מֶלֶךְ שֹׁמְרוֹן וְדַבֵּר
אֲלֵהֶם הֲמִבְּלִי אֵין אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל אַתֶּם הֹלְכִים לִדְרוֹשׁ
בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן׃ וַיְדַבֵּר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל
אֵלִיָּהוּ רֵד אוֹתוֹ אַל תִּירָא מִפָּנָיו וַיָּקָם וַיֵּרֶד אוֹתוֹ אֶל
הַמֶּלֶךְ׃

2. Sam. 24, 16. 17. וַיִּשְׁלַח יָדוֹ הַמַּלְאָךְ יְרוּשָׁלַםִ
לְשַׁחֲתָהּ וַיִּנָּחֶם יְהוָה אֶל הָרָעָה וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית
בָּעָם רַב עַתָּה הֶרֶף יָדֶךָ וּמַלְאַךְ יְהוָה הָיָה עִם גֹּרֶן
הָאֲרַוְנָה הַיְבֻסִי׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל יְהוָה בִּרְאֹתוֹ אֶת
הַמַּלְאָךְ הַמַּכֶּה בָעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָנֹכִי חָטָאתִי וְאָנֹכִי
הֶעֱוֵיתִי וְאֵלֶּה הַצֹּאן מֶה עָשׂוּ תְּהִי נָא יָדְךָ בִּי וּבְבֵית
אָבִי׃

° (הָאוֹרְנָה כ׳) הארונה ק׳.

quibus panem coquere et carnem assare Orientales hodie adhuc solent. Placenta lapidum ignitorum sunt igitur *placenta lapidibus ignitis cocta.*

וְצַפַּחַת *et ampullam* | stat. constr. sing. ab absoluto צַפַּחַת nom. fem. cum וְ copulat.

שֵׁנִית *rursus, iterum, secundo* | fem. a mascul. שֵׁנִי h. l. adverbialiter adhibitum.

בְּכֹחַ הָאֲכִילָה *vi cibi* | אֲכִילָה *cibus*, nom. fem. cum artic. [§ 21]. Rad. אָכַל.

וְאַרְבָּעִים *quadraginta* | num. cardinal. plur. a sing. אַרְבָּעָה [coll. § 85, 3.] h. l. cum singulari יוֹם, לַיְלָה junctum, videat. § 118, 2.

2. Reg. 1, 3. 15.

הֲמִבְּלִי *An nullus* | בְּלִי adverb. cum praep. מִן: מִבְּלִי *quia non;* cum ה interrog. הֲמִבְּלִי אֵין *etwa weil nicht war.*

Postquam ederat et biberat, recubuit. Rursus angelus Jovae eum tetigit, dixitque: surge, comede; longum enim iter tibi ingrediendum est. Itaque surrexit, edit et bibit, vique hujus cibi quadraginta dies et noctes ad montem Dei Horebum ivit.

2. Reg. 1, 3. 15. Tum angelus Jovae jussit Eliam obviam ire legatis regis Samariae eisque dicere: an nullus Deus est inter Israelitas, ut vobis consulendus sit Baal Sebub, Ecronitarum Deus? Tum vero angelus Jovae Eliam admonuit, ut cum eo descenderet nec sibi timeret.

2. Sam. 24, 16. 17. Angelus Jovae manum suam extendebat contra Hierosolymam, ut eam perderet. Sed Jovam poenituit mali, dixitque angelo populum perdenti: satis est jam, remitte manum tuam. Angelus Jovae tum erat in area Ornae Jebusitae. Davides, cum angelum videret populum percutientem, Jovae dixit: ego peccavi et inique egi, hic grex vero quid mali fecit? ego et familia mea poenas luamus.

רֵד אוֹתוֹ *descende cum eo* | imperat. Kal rad. יָרַד § 59, 1. Sequens est 3. pers. sing. fut. cum ו conv. fut. et Segol in ultima juxta § 17, 1.

2. Sam. 24, 16. 17.

לְשַׁחֲתָהּ *Ut eam perderet* | infinit. Piel cum suff. 3. pers. sing. fem. et cum praef. לְ. Rad. שׁחת. Paulo inf. est particip. Hiphil cum articulo.

הֶרֶף *remitte* | imperat. apocop. [§ 64. not. 15.] a rad. רָפָה *remissus fuit, destitit, defecit,* Hiph. *relaxavit, remisit, deseruit* etc.

עִם־גֹּרֶן *in area* | גֹּרֶן fem. in genere *locus complanatus* et *amplus,* spec. *area.*

הַמַּכֶּה *percutientem* | a themate נָכָה Piel et Hiph. *percussit, cecidit, vulneravit, laesit* etc. partic. Hiphil [§ 64. 56. et 65.] cum articulo.

הֶעֱוֵיתִי *inique egi* | 1. pers. singul. praet. Hiphil [§ 48

2. Reg. 19, 35. וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מַלְאַךְ
יְהוָה וַיַּךְ בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר מֵאָה שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אָלֶף
וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וְהִנֵּה כֻלָּם פְּגָרִים מֵתִים׃

§ 45.

d) In den Psalmen.

Ps. 34, 8. חֹנֶה מַלְאַךְ יְהוָה סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם׃

Ps. 91, 11. 12. כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל
דְּרָכֶיךָ׃ עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃

Ps. 35, 5. 6. יִהְיוּ כְּמֹץ לִפְנֵי רוּחַ וּמַלְאַךְ יְהוָה דֹּחֶה׃
יְהִי דַרְכָּם חֹשֶׁךְ וַחֲלַקְלַקּוֹת וּמַלְאַךְ יְהוָה רֹדְפָם׃

Ps. 103, 20. בָּרְכוּ יְהוָה מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ
לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ׃

Ps. 78, 49. יְשַׁלַּח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה
מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים׃

et 64.] radicis עָוָה *perversus*, *iniquus fuit*, *perverse egit*, Hiph. *inique egit*.

וְאֵלֶּה הַצֹּאן *hic grex* | צֹאן nom. sing. quod h. l. sibi junxit verb. plur. עָשׂוּ coll. § 119, 1. b.

2. Reg. 19, 35.

וַיַּשְׁכִּימוּ *Cum surgerent* | a שָׁכַם Hiph. *mane paratus est*, *paravit se*, *surrexit*, 3. pers. plur. fut. Hiphil cum ו convers. fut.

פְּגָרִים מֵתִים *cadavera mortuorum* | פְּגָרִים a nom. substant. sing. פֶּגֶר *cadaver* [§ 81. No. VI]. מֵתִים plur. part. activ. Kal [§ 61.] rad. מוּת.

§ 45.

Ps. 34, 8.

חֹנֶה *Castra ponit* | part. praes. Kal [§ 64.] rad. חָנָה 1) *inclinavit*, *demisit se*; 2) *castra metatus est*, *castra posuit*, *resedit*, *sedem fixit*, *habitavit*.

וַיְחַלְּצֵם *eosque liberat* | a חָלַץ 3. pers. sing. fut. Piel cum suff. 3. pers. plur. et ו convers. fut.

2. Reg. 19, 35. Illa nocte angelus Jovae exiit et in exercitu assyrio centum octoginta quinque millia hominum occidit. Mane cum surgerent, omnia loca referta erant cadaveribus mortuorum.

§ 45.

d) Psalmorum.

Ps. 34, 8. Angelus Jovae castra ponit circa cultores ejus, eosque liberat.

Ps. 91, 11. 12. Angelis suis tui caussa praecipiet, ut te in omnibus viis tuis custodiant. Super manibus te portabunt, ne pedem tuum lapidi impingas.

Ps. 35, 5. 6. Uti palea agitatur, ita a vento agitentur et angelus Jovae eos propellat. Via eorum sit tenebricosa et lubrica, et angelus Jovae persequatur eos.

Ps. 103, 20. Laudate Jovam angeli ejus, fortes heroes, mandata ejus exsequentes et ad ea attendentes.

Ps. 78, 49. Illis immittebat fervorem irae suae, indignationem et iram spumantem et angustiam, immisionem angelorum malorum.

Ps. 91, 11. 12.

Vide supra § 38.

Ps. 35, 5. 6.

כְּמוֹץ *Uti palea* | מוֹץ nom. subst. cum כְּ.

דֹּחֶה *eos propellat* | part. praes. Kal [§ 64.] a rad. דָּחָה *depulit, impulit*, spec. *ad lapsum aliquem.*

וַחֲלַקְלַקּוֹת *et lubrica* | plur. fem. *lubricitates* h. e. *admodum lubrica* (*loca* etc.), cum וְ copul. ex § 18, 2. Rad. חָלַק *mollis, laevis, lubricus fuit.*

רֹדְפָם *persequatur eos* | part. praes. Kal רֹדֵף cum suff. Rad. רָדַף.

Ps. 103, 20.

Vide supra § 23.

Ps. 78, 49.

מִשְׁלַחַת *Immissio, missio, dimissio* | nom. fem. sing. h. l. in stat. constr. Rad. שָׁלַח.

עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט׃ Ps. 104, 4.

§ 46.

e) Im Buche Hiob.

וְאֵלַי דָּבָר יְגֻנָּב וַתִּקַּח אָזְנִי שֵׁמֶץ Job. 4, 12—18.
מֶנְהוּ׃ בִּשְׂעִפִּים מֵחֶזְיֹנוֹת לָיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל
אֲנָשִׁים׃ פַּחַד קְרָאַנִי וּרְעָדָה וְרֹב עַצְמוֹתַי הִפְחִיד׃
וְרוּחַ עַל פָּנַי יַחֲלֹף תְּסַמֵּר שַׂעֲרַת בְּשָׂרִי׃ יַעֲמֹד
וְלֹא אַכִּיר מַרְאֵהוּ תְּמוּנָה לְנֶגֶד עֵינָי דְּמָמָה וָקוֹל אֶשְׁמָע׃
הַאֱנוֹשׁ מֵאֱלוֹהַּ יִצְדָּק אִם מֵעֹשֵׂהוּ יִטְהַר גָּבֶר׃ הֵן
בַּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים תָּהֳלָה׃

Ps. 104, 4.

Vide supra § 22.

§ 46.

Job. 4, 12—18.

יְגֻנָּב *Furtim pervenit* | a rad. גָּנַב Kal et Piel *furatus est, furtim, subito, ex improviso abstulit.* Niphal et Pyal *furto ablatus, surreptus est,* 3. pers. sing. fut. Pyal יְגֻנַּב cujus (-) in ultima mutatum est in (ָ) juxta § 17, 2. c.

שֵׁמֶץ מֶנְהוּ *susurrum* | שֶׁמֶץ *susurrus,* Symmachus *ψιθυρισμος, ein leises Geflüster;* nom. masc. sing. a radice שָׁמַץ arab. *festinanter locutus est.* Alii reddunt *particulam, minimum.* מֶנְהוּ coll. § 89, 3. d.

בִּשְׂעִפִּים *in exstasi* | plur. masc. *cogitationes,* cum praefixo בְּ.

מֵחֶזְיֹנוֹת *prae visionibus nocturnis* | plur. a nomine masc. sing. חִזָּיוֹן *visio,* rad. חָזָה. Praefigitur מִן juxta § 89, 1. Ceterum praepositio מִן h. l. genitivum indicat; hinc verba vertenda sunt: *in cogitationibus visionum nocturnarum.* Conf. Gesen. Lehrgeb. d. hebr. Sprache § 174, 3.

תַּרְדֵּמָה *sopor, somnus profundus* | nomen fem. sing. a rad. רָדַם Niph. *somno obrutus fuit.*

פַּחַד קְרָאַנִי *pavor et terror me corripuerunt* | קְרָאַנִי ipsa rad. קָרָא *obviam venit,* cum suff. 1. pers. sing. וּרְעָדָה *et terror, tremor,* nom. fem. sing. a רָעַד *tremuit, trepidavit.*

Ps. 104, 4. Utitur ventis tanquam legatis suis, flammis ignis tanquam ministris.

§ 46.

e) Carminis Jobei.

Job. 4, 12—18. Oraculum furtim ad me pervenit, susurrum auribus percepi. In ecstasi visionum nocturnarum, cum homines sopore oppressi jacent, pavor et terror me corripuerunt et omnia ossa mea conterruerunt. Spiritus coram me transit, pili corporis mei horruerunt. Stabat facie mihi ignota, imago oculis meis obversabatur; altum erat silentium. Hanc vocem audivi: Num homo Deo justior, et vir creatore suo purior? En ministris suis non confidit, et angelos suos obnoxios putat errori.

הִפְחִיד *conterruerunt* | a radice פָּחַד 3. pers. singul. praet. Hiphil.

יַחֲלֹף *transit* | a radice חָלַף 1) *transivit*; 2) *exscidit* etc. 3. pers. sing. fut. Kal [§ 48.].

תְּסַמֵּר etc. *pili corporis mei horruerunt* | תְּסַמֵּר est 3. pers. fem. sing. fut. Piel rad. סָמַר Piel *horruit*, *riguit*.

שַׂעֲרַת stat. constr. sing. ab absoluto שַׂעֲרָה *capillus*, *pilus*, radicis שָׂעַר *horruit*, *formidavit*, arab. *pilosus fuit*. בְּשָׂרִי *mei corporis*, nom. בָּשָׂר cum suff.

אַכִּיר *agnoscebam* | a נָכַר Hiph. *agnovit*, *cognovit*, *scivit*, 1. pers. sing. fut. Hiph. [§ 56.].

תְּמוּנָה *imago*, *Schattenbild* | nom. fem. a rad. מוּן arab. *fallere*.

דְּמָמָה *silentium*; alii *murmur*, *ein Säuseln*.

יִטְהָר *purior est* | 3. pers. sing. fut. Kal rad. טָהֵר *mundus*, *purus fuit*. Ceterum de praep. מִן conferat. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 179. not. 2.

בַּעֲבָדָיו *ministris suis* | nominis עֶבֶד plur. [§ 81. No. VI.] cum suff. 3. pers. sing. et praef. בְּ juxta § 18, 2.

תָּהֳלָה *error* | nom. fem. a rad. יהל *erravit*; alii referunt ad rad. תהל *erravit*, *non omnia scivit*.

Job. 33, 19—28. וְהוּכַח בְּמַכְאוֹב עַל מִשְׁכָּבוֹ וְרִיב°
עַצָמָיו אֵיתָן׃ וְזִהֲמַתּוּ חַיָּתוֹ לָחֶם וְנַפְשׁוֹ מַאֲכַל תַּאֲוָה׃
יִכֶל בְּשָׂרוֹ מֵרֹאִי וְשֻׁפִּי* עַצְמוֹתָיו לֹא רֻאוּ׃ וַתִּקְרַב
לַשַּׁחַת נַפְשׁוֹ וְחַיָּתוֹ לַמְמִתִים׃ אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ
מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ׃ וַיְחֻנֶּנּוּ
וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר׃ רֻטֲפַשׁ בְּשָׂרוֹ
מִנֹּעַר יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו׃ יֶעְתַּר אֶל אֱלוֹהַּ וַיִּרְצֵהוּ וַיַּרְא

° (וְרִיב כ׳) ורוב ק׳.

* (וּשְׁפִּי כ׳) ושפו ק׳.

Job. 33, 19—28.

וְהוּכַח *Dolore afficitur* | a rad. יכח Hiph. *arguit, corripuit,* 3. pers. sing. praet. Hophal [§ 59.].

בְּמַכְאוֹב nom. masc. *dolor,* a themate כָּאַב *doluit, dolore affectus est.* Praef. בְּ.

עַל־מִשְׁכָּבוֹ *super cubili suo* | nom. subst. masc. מִשְׁכָּב *cubile, lectus, stratum,* cum suffix. 3. pers. sing. rad. שָׁכַב *cubuit, recubuit.*

אֵיתָן *perennis* | nom. adject. et subst. 1) *perennis, continuus fluxus aquarum;* meton. 2) *firmus, durus, pertinax, fortis.* Subst. *firmitas.* Rad. יָתַן arab. *perennis fuit, viva fuit aqua.*

וְזִהֲמַתּוּ *et fastidit* | a rad. זהם Piel *fastidivit, abominatus est,* 3. pers. fem. sing. praet. Piel cum suff. [§ 52, 2. a.] et ו copul. Ceterum suff. h. l. pleonastice positum est, coll. Gesen. Lehrgeb. § 195, 2.

חַיָּתוֹ *vita ejus,* it. *fames, appetitus ejus* | חַיָּה 1) fem. adjectivi חַי, *viva, vivax, vivida,* hinc *animal;* 2) subst. *vita;* 3) *fames, appetitus.* Rad. חָיָה.

מַאֲכַל תַּאֲוָה *cibos lectissimos* | תַּאֲוָה *desiderium, concupiscentia,* met. *res, quae desideratur, desiderabilis,* nom. fem. a rad. אָוָה. Proprie igitur: *cibus desiderii* i. e. *cibus delicatissimus, cupediae* vid. § 111.

יִכֶל *tabescit* | a radice כָּלָה 3. pers. sing. fut. apocop. Kal [§ 64.].

מֵרֹאִי propr. *e visu* | רֳאִי *adspectus, visus;* h. l. ob pausam רֹאִי, cum praef. מִן ex § 89, 1. Rad. רָאָה.

וְשֻׁפּוּ *et prominent* | 3. pers. plur. praet. Pyal [§ 64.] rad. שָׁפָה Pyal *eminuit.* Idem est רֻאוּ a rad. רָאָה.

Job. 33, 19—28. (Interdum) homo dolore afficitur super cubili suo, et conflictus ossium ejus est perennis. Fastidit panem et cibos lectissimos. Tabescit caro ejus, ut fere non videatur, et prominent ossa ejus, quae olim non apparebant. Prope est foveae et inferno. Quodsi tunc legatus aliquis internuncius pro eo intercedit, unus ex millibus, qui in favorem hominis integritatem ejus testatur: miseretur Deus ejus, dicitque legato: libera eum, quo minus ad foveam descendat. Tum caro ejus impinguatur, ut in juventute sua, redit ad annos adolescentiae suae. Supplicat Deo, qui ei nunc propitius est; apparet coram illo cum jubilo, et hic

לַֽמְמִתִים *inferno*, propr. *occidentibus*, *mortiferis* | plural. part. Hiph. מֵמִית cum praef. לְ et articulo extruso.

אִם יֵשׁ עָלָיו propr. *si fuerit pro eo.* מֵלִיץ *interpres*, *orator*, propr. partic. Hiph. a rad. לוּץ Hiphil *interpretari*; it. *illudere*.

לְאָדָם *in favorem hominis* | לְ h. l. est Dat. commodi.

וַיְחֻנֶּנּוּ *miseretur* | a radice חָנַן 3. pers. sing. fut. Kal יָחֹן [§ 57.] cum suff. [§ 23, 5.], quo apposito (ָ) praeform. abjectum et Cholem ultimae in (ֻ) correptum est, coll. § cit. not. 1.

פְּדָעֵהוּ *libera eum* | a rad. פָּדַע *redemit*, imperat. Kal [§ 50.] cum suff. conf. § 54. not. 1.

מֵרֶדֶת שַׁחַת *a descensu ad foveam* | מֵרֶדֶת est infin. constr. Kal [§ 59, 1.] cum praef. ex § 89, 1. Rad. יָרַד.

כֹּפֶר *expiatio*, *redemtionis pretium*, *λύτρον* | nom. mascul. a radice כָּפַר *obtexit*, Piel *placavit*, *expiavit*, *condonavit*. Inveni λύτρον, est: *mihi satisfactum est*, *satis poenarum dedit*.

רֻטֲפַשׁ Pyal *recreatus est*, *reviruit*, verbum plurilitterum ex רָטַב *succulentus fuit* et טָפַשׁ *pinguis fuit*, coll. § 46.

מִנֹּעַר *prae pueritia*, *plus quam in pueritia* | nom. subst. cum praep. מִן.

עֲלוּמָיו *adolescentiae suae* | עֲלוּמִים (denominat. ab עֶלֶם) plur. cum suff. 3. pers. sing.

וַיִּרְצֵהוּ *qui eo delectatur*, *ei propitius est* | a radice רָצָה 3. pers. sing. fut. Kal יִרְצֶה [§ 64.] cum suff. [§ cit. 3.] et ו convers. fut.

פָּנָיו בִּתְרוּעָה וַיָּשֶׁב לֶאֱנוֹשׁ צִדְקָתוֹ׃ יָשֹׁר עַל אֲנָשִׁים
וַיֹּאמֶר חָטָאתִי וְיָשָׁר הֶעֱוֵיתִי וְלֹא שָׁוָה לִי׃ פָּדָה נַפְשִׁי°
מֵעֲבֹר בַּשָּׁחַת וְחַיָּתוֹ בָּאוֹר תִּרְאֶה׃

§ 47.

f) **In den Propheten.**

Zach. 1, 8—14. רָאִיתִי הַלַּיְלָה וְהִנֵּה אִישׁ רֹכֵב עַל
סוּס אָדֹם וְהוּא עֹמֵד בֵּין הַהֲדַסִּים אֲשֶׁר בַּמְּצֻלָה וְאַחֲרָיו
סוּסִים אֲדֻמִּים שְׂרֻקִּים וּלְבָנִים׃ וָאֹמַר מָה אֵלֶּה אֲדֹנִי
וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי אֲנִי אַרְאֶךָּ מָה הֵמָּה אֵלֶּה׃
וַיַּעַן הָאִישׁ הָעֹמֵד בֵּין הַהֲדַסִּים וַיֹּאמַר אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׁלַח
יְהוָה לְהִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ׃ וַיַּעֲנוּ אֶת מַלְאַךְ יְהוָה הָעֹמֵד
בֵּין הַהֲדַסִּים וַיֹּאמְרוּ הִתְהַלַּכְנוּ בָאָרֶץ וְהִנֵּה כָל הָאָרֶץ
יֹשֶׁבֶת וְשֹׁקָטֶת׃ וַיַּעַן מַלְאַךְ יְהוָה וַיֹּאמַר יְהוָה צְבָאוֹת
עַד מָתַי אַתָּה לֹא תְרַחֵם אֶת יְרוּשָׁלִַם וְאֵת עָרֵי יְהוּדָה
אֲשֶׁר זָעַמְתָּה זֶה שִׁבְעִים שָׁנָה׃ וַיַּעַן יְהוָה אֶת הַמַּלְאָךְ

° (נַפְשִׁי כ׳) נפשו ק׳.

בִּתְרוּעָה *cum jubilo, laeta gratiarum actione* | nom. subst. fem. *jubilum, clangor, vociferatio*, cum בְּ praef. Rad. רוּעַ.

יָשֹׁר *jubilat* | a themate שִׁיר 3. pers. sing. fut. Kal [§ 61 et 62.].

וְלֹא שָׁוָה *non aequavit mihi, non pro meritis me punivit* | ipsa radix, *aequalis, par, conveniens, congruus, aptus fuit.* Passiv. שָׁוָה לִי *aequatum est mihi, pro meritis mihi retributum est.*

בַּשָּׁחַת *ad foveam* | שַׁחַת cum בְּ et eliso articulo [§ 89, 1]. Patach ob pausam in (ָ) mutatum est.

בָּאוֹר תִּרְאֶה | רָאָה cum בְּ constr. *laete videre, sentire.*

§ 47.

Zach. 1, 8—14.

אָדֹם *Ruber, rufus* | nom. adject. a rad. אָדַם *rubuit.* Plur. paulo infer. occurrit.

בֵּין הַהֲדַסִּים *inter myrtos* | nominis masc. הֲדַס plur. cum articulo.

בַּמְּצֻלָה *in valle* | nom. subst. fem sing. cum בְּ et articulo

restituit homini suam felicitatem pristinam. Jubilat inter homines et: peccavi, inquit, et rectum incurvavi, sed non pro meritis mihi retribuit. Liberavit me a descensu ad foveam, felici vita adhuc fruor. Ecce haec omnia facit Deus ter, imo quater homini, ut reducat eum a fovea, et vita felici ut utatur.

§ 47.

f) Prophetarum.

Zach. 1, 8—14. Nocte vidi virum equo rubro vectum inter myrtos in valle stantem, pone quem equi rubri, glauci et albi erant. Interrogavi: Domine mi, quinam hi sunt? Angelus mecum loquens respondebat: explicabo tibi, qui sint. Vir, qui inter myrtos stabat, dixit: hi sunt, quos Jova, ut peragrent terram, emisit. Tum acclamarunt angelo Jovae inter myrtos stanti: terram peragravimus, en tota est quieta. Angelus Jovae dein precabatur: quamdiu Jova omnipotens non misereberis Hierosolymae et urbium Judaeae, quibus septuaginta annos iratus fuisti! Jova angelo bona

excluso [§ 89, 1]. Qui legunt מְצוּלָה, referunt vocem ad צָלַל *profundus fuit*, et reddunt per *profundum*, *abyssum;* qui autem habent מְצֻלָּה, vertunt hanc vocem per *umbrosum locum* et derivant a rad. צָלַל *obumbratus fuit.*

שְׂרֻקִּים *glauci* | plur. a nom. sing. שָׂרֹק *rufus*, al. *glaucus*, *caesius*.

וּלְבָנִים *et albi* | plur. nom. adject. לָבָן *albus*.

אַרְאֶךָּ *explicabo tibi* | a rad. רָאָה 1. pers. sing. fut. Hiph. cum suff. coll. § 64, 3. De suff. vid. § 23, 5.

וְשֹׁקָטֶת *quieta* | a rad. שָׁקַט *quievit, tranquillus fuit,* partic. fem. sing. Kal [coll. § 83]. Segol penultimae ex § 17, 2. c. in (ָ) transit.

עַד־מָתַי *quamdiu* | מָתַי *quando,* cum עַד conjunct. *quamdiu.*

עָרֵי *urbium* | plur. constr. a sing. עִיר coll. § 84.

זָעַמְתָּה *iratus fuisti* | 2. pers. masc. sing. praet. Kal radicis זָעַם. De ה adjecto conf. § 32. not. 2.

הַדֹּבֵר בִּי דְּבָרִים טוֹבִים דְּבָרִים נִחֻמִים׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי
הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי קְרָא לֵאמֹר וגו׳

Dan. 8, 15 — 18. וַיְהִי בִּרְאֹתִי אֲנִי דָנִיֵּאל אֶת הֶחָזוֹן
וָאֲבַקְשָׁה בִינָה וְהִנֵּה עֹמֵד לְנֶגְדִּי כְּמַרְאֵה גָבֶר׃ וָאֶשְׁמַע
קוֹל אָדָם בֵּין אוּלָי וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר גַּבְרִיאֵל הָבֵן לְהַלָּז
אֶת הַמַּרְאֶה׃ וַיָּבֹא אֵצֶל עָמְדִי וּבְבֹאוֹ נִבְעַתִּי וָאֶפְּלָה
עַל פָּנָי וַיֹּאמֶר אֵלַי הָבֵן בֶּן אָדָם כִּי לְעֶת־קֵץ הֶחָזוֹן׃
וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי נִרְדַּמְתִּי עַל פָּנַי אָרְצָה וַיִּגַּע בִּי וַיַּעֲמִידֵנִי
עַל עָמְדִי׃

Dan. 9, 20 — 25. וְעוֹד אֲנִי מְדַבֵּר וּמִתְפַּלֵּל וּמִתְוַדֶּה
חַטָּאתִי וְחַטַּאת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּמַפִּיל תְּחִנָּתִי לִפְנֵי יְהוָֹה
אֱלֹהַי עַל הַר קֹדֶשׁ אֱלֹהָי׃ וְעוֹד אֲנִי מְדַבֵּר בַּתְּפִלָּה
וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בֶחָזוֹן בַּתְּחִלָּה מֻעָף בִּיעָף
נֹגֵעַ אֵלַי כְּעֵת מִנְחַת עָרֶב׃ וַיָּבֶן וַיְדַבֵּר עִמִּי וַיֹּאמַר

שִׁבְעִים שָׁנָה *septuaginta annos* | coll. § 118, 2.

נִחֻמִים *consolatoria* | plur. נִחוּמִים *consolationes*. (Plures codices et editiones habent נִחֻמִּים cum Dagesch forti.) Rad. נָחַם.

Dan. 8, 15 — 18.

גַּבְרִיאֵל Nomen angeli proprium ex גֶּבֶר *vir* et אֵל *Deus* compositum, propr. *vir Dei*.

הָבֵן לְהַלָּז *fac huic intelligere, explica huic* | imper. Hiphil [§ 62.] a rad. בִּין.

אֵצֶל עָמְדִי *ad stationem meam, eum locum ubi stabam* | אֵצֶל praep. *ad, apud, penes, juxta, prope.* Rad. אָצַל. עָמְדִי est infinit. constr. עֲמֹד cum suff., a rad. עָמַד.

נִבְעַתִּי *perterritus sum* | thematis בעת Piel *terruit*, Niph. *territus, perterritus est*, 1. pers. sing. praet. Niphal. Conf. § 41, 2. b.

וָאֶפְּלָה *et procidi* | radicis נָפַל 1. pers. sing. fut. Kal [§ 56.] cum ה paragog. et ו convers. fut.

לְעֶת־קֵץ propr. *ad tempus finis* i. e. *extrema tempora*.

וּבְדַבְּרוֹ *et cum colloqueretur* | infinit. Piel דַּבֵּר cum suff. et praefixis ב et ו copulat. [§ 90, 1.]. Rad. דָּבַר.

verba, verba consolatoria respondit. Quo facto angelus mecum loquens jussit, ut haec proclamem etc.

Dan. 8, 15—18. Quae cum viderem et cuperem intelligere, adstitit viri cujusdam species. Et audivi vocem humanam inter Ulaeum, quae dixit: Gabriel, explica huic visionem. Tum venit ille in eum locum, ubi stabam, propter cujus adventum ego perterritus ad terram procidi. Sed ille: attende, inquit, homo; spectat enim illa visio extrema tempora. Cum vero mecum loqueretur, ego jacens animi deliquium passus sum. Ille vero me tangens erexit.

Dan. 9, 20—23. Cum adhuc hunc in modum precarer, et mea ac populi mei Israelitarum peccata confiterer Deoque pro monte ipsi sacro supplicarem: vir ille Gabriel, quem jam ante in visione quadam videram, cum animi deliquium passus essem, ad me circa tempus sacrificii vespertini venit, atque me his verbis edocuit: Daniel,

נִרְדַּמְתִּי a radice רָדַם Niphal *somno obrutus, sopitus fuit,* (h. l. collapsus et animi deliquium passus sum), 1. pers. sing. praet. Niphal.

Dan. 9, 20—23.

וּמִתְוַדֶּה *Et cum confiterer* | a rad. יָדָה Hiph. *confessus est,* part. Hithpael [§ 64 et 59.].

וּמַפִּיל *cadere fecit, effudit supplicationem* | partic. Hiphil rad. נָפַל [§ 36]. תְּחִנָּתִי *supplicationem meam,* תְּחִנָּה cum suff.

בֶּחָזוֹן בַּתְּחִלָּה propr. *in visione in principio* i. e. *in visione priori* | בֶּחָזוֹן nom. subst. cum suff. et artic. exclus. § 89 et § 21. בַּתְּחִלָּה, תְּחִלָּה *principium,* cum בּ et artic. exclus. Rad. חָלַל Hiph. *incepit.*

מֻעָף a rad. יָעַף *celeriter latus est* | partic. Hoph. [§ 61, 3. not.] *volare jussus.* בִּיעָף *cum celeritate,* nom. יְעָף *celeritas,* cum בְּ ex § 15, 1. a.; a rad. יָעַף. מֻעָף בִּיעָף igitur *celeriter latus.* LXX. τάχει φερόμενος.

דָנִיֵּאל עַתָּה יָצָאתִי לְהַשְׂכִּילְךָ בִינָה׃ בִּתְחִלַּת תַּחֲנוּנֶיךָ
יָצָא דָבָר וַאֲנִי בָּאתִי לְהַגִּיד כִּי חֲמוּדוֹת אָתָּה וּבִין בַּדָּבָר
וְהָבֵן בַּמַּרְאֶה׃

Dan. 10. בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס דָּבָר נִגְלָה
לְדָנִיֵּאל אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמוֹ בֵּלְטְשַׁאצַּר וֶאֱמֶת הַדָּבָר וְצָבָא
גָדוֹל וּבִין אֶת הַדָּבָר וּבִינָה לוֹ בַּמַּרְאֶה׃ בַּיָּמִים הָהֵם
אֲנִי דָנִיֵּאל הָיִיתִי מִתְאַבֵּל שְׁלֹשָׁה שָׁבֻעִים יָמִים׃ לֶחֶם
חֲמֻדוֹת לֹא אָכַלְתִּי וּבָשָׂר וָיַיִן לֹא בָא אֶל פִּי וְסוֹךְ לֹא
סָכְתִּי עַד מְלֹאת שְׁלֹשֶׁת שָׁבֻעִים יָמִים׃ וּבְיוֹם עֶשְׂרִים
וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַאֲנִי הָיִיתִי עַל יַד הַנָּהָר הַגָּדוֹל
הוּא חִדָּקֶל׃ וָאֶשָּׂא אֶת עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה אִישׁ אֶחָד
לָבוּשׁ בַּדִּים וּמָתְנָיו חֲגֻרִים בְּכֶתֶם אוּפָז׃ וּגְוִיָּתוֹ

תַּחֲנוּנֶיךָ *tuarum deprecationum* | plural. תַּחֲנוּנִים *deprecationes, preces*, cum suff. Rad. חָנַן.

כִּי חֲמוּדוֹת אָתָּה *tu es dilectus, Deo gratissimus* | חֲמוּדוֹת plural. *res eximiae et pretiosae.* Omissum est h. l. אִישׁ, quod reperitur Cap. 10, 11. אִישׁ חֲמוּדוֹת autem est *vir eximius, dilectus, Deo gratus*, conf. § 111.

וּבִין בַּדָּבָר *attende ad rem* | בִּין imperat. Kal [§ 62.] rad. בִּין, cum ו copulativo. בַּדָּבָר nomen subst. דָּבָר cum בְּ et exclus. artic. Sequens הָבֵן est imperat. Hiphil.

Dan. 10.

נִגְלָה *Revelata sunt* | rad. גָּלָה 3. pers. sing. praet. Niphal [§ 64.].

אֲשֶׁר — שְׁמוֹ *cujus nomen* | coll. § 93, 1. 2.

וְצָבָא גָּדוֹל | צָבָא denotat *molestiam, aerumnam, conditionem molestam et laboriosam, miseram, servitutem ejusque molestias.* וְצָבָא גָּדוֹל igitur: (veritas est oraculum) *et magnas miserias* scil. revelat oraculum.

מִתְאַבֵּל *luxeram* | part. Hithpael a rad. אָבַל *luxit, in luctu fuit;* Hithpael idem.

שְׁלֹשָׁה שָׁבֻעִים יָמִים *per tres hebdomades* | שָׁבֻעִים plural. a nomine singul. שָׁבוּעַ *septimana, ἑβδομας.* יָמִים est plural. a nomine sing. יָם [§ 84.] et significat inprimis *vitae tempus, vitam*, et *tempus* in univers. H. l. appositio esse videtur, de qua videat. § 113, 2.

nunc egressus sum, ut te hisce de rebus instruam. Statim cum Deo supplicares, mandatum ab eo accepi, ut eas tibi explicarem; tu enim es dilectus. Igitur diligenter attende et visionem percipe.

Dan. 10. Anno tertio Cyri, regis Persarum, Danieli, qui etiam Beltschazar nominatur, quaedam revelata sunt de gravissimis bellis certo eventuris, quae accurate intellexit et percepit. Illo tempore ego tres hebdomadas luxeram, cibo delicatiore abstinueram, nec pane vescebar, nec vinum bibebam, nec unguentis me ungebam, usque dum tres septimanae praeterierint. Die vigesimo quarto mensis primi ad fluvium magnum Tigrim fui. Oculis sublatis vidi virum quendam vestibus linteis indutum et circa lumbos cingulo auri Ophiritici

לֶחֶם חֲמֻדוֹת *cibo delicatiore* | de חֲמֻדוֹת vide supra ad Dan. 9, 20—23.

וְסוֹךְ סָכְתִּי *unguentis me ungebam* | est infinit. absolut. et 1. pers. sing. praet. Kal radicis סוּךְ *ungere*, *ungi*. Coll. de format. § 61. et de construct. § 100.

בְּיוֹם עֶשְׂרִים etc. *die vigesimo quarto* | עֶשְׂרִים est plur. a sing. עֶשֶׂר [vid. § 118, 4.].

לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן *mensis primi* | חֹדֶשׁ *mensis*, nom. subst. cum praef. לְ h. l. genitivum indicante, [coll. Gesen. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 174, 2. b.] et excluso articulo. De רִאשׁוֹן cum articulo vid. § 86 et § 91, 3.

עַל־יַד etc. *juxta ripam* etc. | הַנָּהָר *fluvius*, nom. subst. cum articulo. הַגָּדוֹל videat. de articulo § 91, 3.

וָאֵרֶא *vidi* | 1. pers. sing. fut. apocop. Kal cum ו convers. fut. coll. § 64. not. 3. b. Rad. רָאָה.

לָבוּשׁ בַּדִּים *vestibus linteis indutum* | לָבוּשׁ est part. passiv. rad. לָבַשׁ *induit*. בַּדִּים *vestes linteae*, plur. a nom. subst. masc. בַּד. Est accusat. de quo conf. § 107, 3 et § 104.

וּמָתְנָיו *et lumbi* | nom. dual. מָתְנַיִם cum suff. et ו copulat.

חֲגֻרִים *cincti* | plur. part. passiv. rad. חָגַר *cinxit*, *accinxit*.

בְּכֶתֶם אוּפָז *auro Ophiritico* | כֶּתֶם i. q. זָהָב *aurum*, cum בְּ. אוּפָז nom. propr. *regionis auriferae* nobis ignotae.

וּגְוִיָּתוֹ *corpus ejus* | גְּוִיָּה *corpus*, nom. fem. sing. cum suff. et ו copulat.

כְתַרְשִׁישׁ וּפָנָיו כְּמַרְאֵה בָרָק וְעֵינָיו כְּלַפִּידֵי אֵשׁ וּזְרֹעֹתָיו
וּמַרְגְּלֹתָיו כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל וְקוֹל דְּבָרָיו כְּקוֹל הָמוֹן׃
וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיֵּאל לְבַדִּי אֶת הַמַּרְאָה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר
הָיוּ עִמִּי לֹא רָאוּ אֶת הַמַּרְאָה אֲבָל חֲרָדָה גְדֹלָה נָפְלָה
עֲלֵיהֶם וַיִּבְרְחוּ בְּהֵחָבֵא׃ וַאֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי וָאֶרְאֶה
אֶת הַמַּרְאָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְלֹא נִשְׁאַר בִּי כֹּחַ וְהוֹדִי
נֶהְפַּךְ עָלַי לְמַשְׁחִית וְלֹא עָצַרְתִּי כֹּחַ׃ וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל
דְּבָרָיו וּכְשָׁמְעִי אֶת קוֹל דְּבָרָיו וַאֲנִי הָיִיתִי נִרְדָּם עַל
פָּנַי וּפָנַי אָרְצָה׃ וְהִנֵּה יָד נָגְעָה בִּי וַתְּנִיעֵנִי עַל בִּרְכַּי
וְכַפּוֹת יָדָי׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי דָּנִיֵּאל אִישׁ חֲמֻדוֹת הָבֵן
בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ וַעֲמֹד עַל עָמְדֶךָ כִּי עַתָּה
שֻׁלַּחְתִּי אֵלֶיךָ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי אֶת הַדָּבָר הַזֶּה עָמַדְתִּי
מַרְעִיד׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי אַל תִּירָא דָנִיֵּאל כִּי מִן הַיּוֹם

כְּתַרְשִׁישׁ *ceu chrysolithus* sc. *coruscabat* | תַּרְשִׁישׁ est h. l. nomen gemmae cujusdam a regione ejusdem nominis (Tartesso) sic appellatae; vulgo *Chrysolithus*. Praefigitur כְּ.

כְּלַפִּידֵי אֵשׁ *ut flammae ignis* | לַפִּידֵי plur. constr. a nom. subst. masc. sing. לַפִּיד *lampas, flamma.*

וּמַרְגְּלֹתָיו *ejusque pedes* | plural. fem. מַרְגְּלוֹת *loca, ubi sunt pedes, pedalia,* cum suff. et ו copulat. Denominat. a רֶגֶל.

כְּעֵין נְחֹשֶׁת־קָלָל *ceu aes politum* | עֵין stat. constr. sing. ab absoluto עַיִן *oculus*, h. l. *forma.* נְחֹשֶׁת nomen substant. comm. *aes, compes.* קָלָל *politus.*

אֲבָל *ast, at, sed.*

חֲרָדָה *tremor, trepidatio* | nom. subst. fem. a rad. חָרַד *tremuit, trepidavit.*

וַיִּבְרְחוּ בְּהֵחָבֵא propr. *et fugerunt in absconditum* | a rad. בָּרַח *fugit, aufugit*, 3. pers. plural. fut. Kal cum ו conv. בְּהֵחָבֵא est infinit. constr. Niphal [§ 48.] cum בְּ, a radice חָבָא Niphal *abscondidit se.*

נִשְׁאַרְתִּי *relictus sum* | a rad. שָׁאַר *reliquus fuit, relictus est, remansit.* Niphal *relictus est, superstes mansit.*

cinctum; corpus chrysolitho erat simile, facies coruscabat instar fulminis, oculi fulgebant ut flammae ignis, brachia et pedes erant ceu aes politum, et vox erat ut sonitus magnae multitudinis. Ego Daniel solus hanc visionem vidi; ii, qui mecum erant, illam non viderunt, sed magno timore correpti aufugerunt et sese occultarunt. Ego itaque solus relictus vidi hanc visionem admirabilem. Vires defecerunt, vultus expalluit, nec quicquam virium retinui. Audivi eum loquentem. Cum eum audirem, humi prostratus animi deliquium patiebar. Sed manus me tetigit, et super genua et manuum palmas erexit. Tum: Daniel, vir Deo dilecte, ad me attende, inquit, ad res, quas tibi dicturus sum, et sta in loco tuo; ad te enim missus sum! Quumque haec mecum loqueretur, steti tremens. Per-

Est 1. pers. sing. praet. Niphal. Paulo inferius 3. pers. sing. praet. Niphal.

נֶהֶפַּךְ *conversa est* | 3. pers. sing. praet. Niphal [§ 48, 2.] thematis הָפַךְ *vertit, mutavit, pervertit*, Niphal *vertit se, convertit se, versus, mutatus est.*

לְמַשְׁחִית *in corruptionem* | מַשְׁחִית *corruptio*, nom. fem. cum לְ. Rad. שָׁחַת Piel *corrupit.* In corruptionem i. e. ita vultus mutatus est, ut pristinum vigorem amitteret.

עָצַרְתִּי *retinui* | a rad. עָצַר *cohibuit, clausit* [עָצַר כֹּחַ *vires retinuit* vel *obtinuit et habuit*] 1. pers. praet. Kal.

וּכְשָׁמְעִי *cum eum audirem* | infinit. constr. Kal שְׁמֹעַ cum suff. [§ 54.] et praefixis כְּ et וּ copulat. Rad. שָׁמַע.

נִרְדָּם particip. Niphal rad. רדם vide supra ad Dan. 8, 15.

וַתְּנִיעֵנִי *et erexit* | 3. pers. sing. fut. Hiph. תָּנִיעַ [§ 61.] cum suff. 1. pers. sing. et וּ convers. fut. Rad. נוּעַ *moveri, agitari, vacillari*, Hiphil *movit, stare* (propr. *vacillare*) *fecit.*

עַל־בִּרְכַּי *super genua* | dual. בִּרְכַּיִם *genua*, cum suffix. a nom. subst. sing. בֶּרֶךְ [§ 81. No. VI.].

מַרְעִיד *tremens* | a rad. רָעַד *tremuit*, part. Hiphil.

הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר נָתַתָּ אֶת לִבְּךָ לְהָבִין וּלְהִתְעַנּוֹת לִפְנֵי
אֱלֹהֶיךָ נִשְׁמְעוּ דְבָרֶיךָ וַאֲנִי בָאתִי בִּדְבָרֶיךָ׃ וְשַׂר
מַלְכוּת פָּרַס עֹמֵד לְנֶגְדִּי עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם וְהִנֵּה מִיכָאֵל
אַחַד הַשָּׂרִים הָרִאשֹׁנִים בָּא לְעָזְרֵנִי וַאֲנִי נוֹתַרְתִּי שָׁם
אֵצֶל מַלְכֵי פָרָס׃ וּבָאתִי לַהֲבִינְךָ אֵת אֲשֶׁר יִקְרָה לְעַמְּךָ
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כִּי עוֹד חָזוֹן לַיָּמִים׃ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי
כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה נָתַתִּי פָנַי אַרְצָה וְנֶאֱלָמְתִּי׃ וְהִנֵּה
כִּדְמוּת בְּנֵי אָדָם נֹגֵעַ עַל שְׂפָתָי וָאֶפְתַּח פִּי וָאֲדַבְּרָה
וָאֹמְרָה אֶל הָעֹמֵד לְנֶגְדִּי אֲדֹנִי בַּמַּרְאָה נֶהֶפְכוּ צִירַי עָלַי
וְלֹא עָצַרְתִּי כֹּחַ׃ וְהֵיךְ יוּכַל עֶבֶד אֲדֹנִי זֶה לְדַבֵּר עִם
אֲדֹנִי זֶה וַאֲנִי מֵעַתָּה לֹא יַעֲמָד־בִּי כֹחַ וּנְשָׁמָה לֹא
נִשְׁאֲרָה בִי׃ וַיֹּסֶף וַיִּגַּע בִּי כְּמַרְאֵה אָדָם וַיְחַזְּקֵנִי׃
וַיֹּאמֶר אַל תִּירָא אִישׁ חֲמֻדוֹת שָׁלוֹם לָךְ חֲזַק וַחֲזָק
וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי הִתְחַזַּקְתִּי וָאֹמְרָה יְדַבֵּר אֲדֹנִי כִּי חִזַּקְתָּנִי׃
וַיֹּאמֶר הֲיָדַעְתָּ לָמָּה בָּאתִי אֵלֶיךָ וְעַתָּה אָשׁוּב לְהִלָּחֵם
עִם שַׂר פָּרָס וַאֲנִי יוֹצֵא וְהִנֵּה שַׂר יָוָן בָּא׃ אֲבָל אַגִּיד
לְךָ אֶת הָרָשׁוּם בִּכְתָב אֱמֶת וְאֵין אֶחָד מִתְחַזֵּק עִמִּי
עַל אֵלֶּה כִּי אִם מִיכָאֵל שַׂרְכֶם׃

וּלְהִתְעַנּוֹת *teque afflixisti* | est infinit. Hithpael cum praefixis לְ et וּ copulat. [§ 64]. Rad. עָנָה *depressus, afflictus est.* Hithp. *afflictus fuit, humiliavit, depressit se.*

לְעָזְרֵנִי *ad auxiliandum mihi* | infinit. constr. Kal עֲזֹר cum suff. 1. pers. et cum לְ.

נוֹתַרְתִּי *relictus sum* | a radice יָתַר 1. pers. sing. praet. Niphal.

וְנֶאֱלַמְתִּי *et obmutui* | á rad. אלם Niph. *obmutuit,* 1. pers. sing. praet. Niphal cum וְ.

נֶהֶפְכוּ צִירַי עָלַי propr. *et conversi sunt dolores in me* | a הָפַךְ 3. pers. plur. praet. Niphal. צִירַי plural. צִירִים cum suff. a nom. sing. צִיר *cardo,* plural. *dolores parturientis,* inde trop. *terror;* igitur נֶהֶפְכוּ צִירַי עָלַי *terror mihi incidit.*

וַיְחַזְּקֵנִי *meque confortavit* | a radice חָזַק *robustus fuit,* 3. pers. sing. fut. Piel יְחַזֵּק cum suff. et וּ convers. fut.

gebat dicere: noli timere, Daniel, nam a primo die, quo animum intendisti ad haec cognoscenda, teque afflixisti coram Deo, verba tua exaudita sunt, egoque ad preces tuas veni. Princeps regni Persiae mihi restitit viginti diebus et uno. Michael, unus ex primis principibus, me adjuvit; ego solus relictus sum apud reges Persiae et veni, ut te edocerem, quae populo tuo futuris temporibus eventura sint, et quidem remotis temporibus. Cum haec mecum loqueretur, ad terram procidi et obmutui. Sed ille forma humana indutus labia mea tetigit; quo facto ore aperto ad eum, qui mihi adstabat, dixi: imagine visa valde perterritus sum, et vires me deficiunt. Quomodo ego tecum, mi Domine, colloqui possim, cum viribus deficiam et fere exanimatus sim? Dein rursus me tetigit ille forma humana indutus, meque confortavit dixitque: ne timeas, dilecte, salvus es, forti sis animo. Cumque haec ad me diceret, animum collegi et dixi: Domine mi, loquere; nam tu me confortasti. Tum: novistine, inquit, cur ad te venerim? Nunc revertor; ut pugnem cum principe Persiae, jam exeo. Princeps Graeciae mox veniet. Sed indicabo tibi, quae exarata sunt in libro veritatis. Nemo mecum contra illos pugnabit, nisi Michael princeps vester.

In versu sequenti imperat. Kal, 1. pers. sing. praet. Hithpael et 1. pers. sing. praet. Piel.

לְהִלָּחֵם *ut pugnem* | infin. constr. Niph. rad. לָחַם *comedit*, it. *pugnavit*. Praef. לְ.

הָרָשׁוּם *quae exarata sunt* | a rad. רָשַׁם *exaravit*, *consignavit*, part. passiv. cum articulo.

בִּכְתָב *in scriptura*, *in libro* | כְּתָב 1) *scriptura*; 2) *liber*; nom. subst. masc. sing. cum praef. בְּ. Rad. כָּתַב *scripsit*.

§ 48.

3) Von den bösen Engeln.

a) *Vom bösen Geiste.*

1. Sam. 16, 14. וְרוּחַ יְהוָה סָרָה מֵעִם שָׁאוּל וּבִעֲתַתּוּ רוּחַ רָעָה מֵאֵת יְהוָה׃

1. Reg. 22, 18—25. וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוֹשָׁפָט הֲלוֹא אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ לוֹא יִתְנַבֵּא עָלַי טוֹב כִּי אִם רָע׃ וַיֹּאמֶר לָכֵן שְׁמַע דְּבַר יְהוָה רָאִיתִי אֶת יְהוָה יֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמֵד עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה מִי יְפַתֶּה אֶת אַחְאָב וְיַעַל וְיִפֹּל בְּרָמֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה בְּכֹה וְזֶה אֹמֵר בְּכֹה׃ וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי אֲפַתֶּנּוּ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו בַּמָּה׃ וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תְּפַתֶּה וְגַם תּוּכָל צֵא וַעֲשֵׂה כֵן׃ וְעַתָּה הִנֵּה נָתַן יְהוָה רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל נְבִיאֶיךָ אֵלֶּה וַיהוָה דִּבֶּר עָלֶיךָ רָעָה׃

§ 49.

b) *Vom Satan.*

α) Name des bösen Geistes zuerst im Buche Hiob.

Job. 1, 6—12. וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים

§ 48.

1. Sam. 16, 14.

סָרָה *Recessit* | a radice סוּר 3. pers. fem. singul. praet. Kal [§ 61.].

מֵעִם et מֵאֵת praep. מִן cum אֵת et עִם conjuncta: *a, de, ex.*

וּבִעֲתַתּוּ *eumque perturbavit* | a rad. בעת 3. pers. fem. sing. praet. Piel cum suff. [§ 52, 2. a.] et ו copulat.

1. Reg. 22, 18—23.

לֹא־יִתְנַבֵּא *Non praedicere* | a radice נָבָא Niphal et Hithp. *vaticinatus est*, 3. pers. masc. sing. fut. Hithpael.

כִּי אִם *sed.*

מִי יְפַתֶּה *quis pellicere velit* | 3. pers. sing. fut. Piel [§ 64.]

§ 48.

5) De malis angelis.

a) *De spititu malo.*

1\. Sam. 16, 14. Spiritus Jovae a Saulo recessit, eumque malus spiritus a Jova emissus perturbavit.

1\. Reg. 22, 18—23. Rex Israelitarum Iosaphato dixit: nonne tibi dixi, hunc nunquam bona, semper mala praedicere? Hic respondit: audi effatum Jovae: vidi Jovam solio suo insidentem exercitumque coelestem ei adstantem a dextra et sinistra. Jova interrogabat, quis pellicere velit Achabum, ut Ramotham Gileaditicam aggrediatur ibique occumbat. Tum alio aliud dicente spiritus aliquis prodiit, stetit coram Jova dixitque: ego illum pelliciam. Jova quaerit: quanam re? Exibo, inquit, et mendacia suggeram ori prophetarum ejus. Cui respondit: pellicias, res tibi succedet. Exi et ita perage. Itaque Jova fecit, ut omnes prophetae tui mendacia dicant; Jova enim malum in te decrevit.

§ 49.

b) *De Satana*

α) carminis Jobei.

Job. 1, 6—12. Aliquando filii Dei convene-

a radice פָּתָה Kal et N. *seductus, pellectus, persuasus fuit, pellectu* et *persuasu facilis, improvidus fuit;* Piel *pellexit, persuasit, seduxit, decepit.*

זֶה — זֶה *alter, alter* coll. § 95, 6. בְּכֹה ex כֹּה et praef. בְּ, *hoc — illo modo.*

אֲפַתֶּנּוּ *eum pelliciam* | radicis פָּתָה 1. pers. sing. fut. Piel אֲפַתֶּה cum suff. 3. pers. sing. § 64, 3 et § 23, 5.

כָּל־נְבִיאָיו *omnium prophetarum ejus* | plur. cum suff. a nom. sing. נָבִיא *interpres Dei, propheta, vates.*

צֵא *exi* | imperat. Kal [§ 59.] a rad. יָצָא.

לְהִתְיַצֵּב עַל יְהוָה וַיָּבוֹא גַם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם׃ וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת יְהוָה וַיֹּאמַר
מִשּׁוּט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַשָּׂטָן
הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ
תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע׃ וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת יְהוָה
וַיֹּאמַר הַחִנָּם יָרֵא אִיּוֹב אֱלֹהִים׃ הֲלֹא אַתָּ° שַׂכְתָּ
בַעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל אֲשֶׁר לוֹ מִסָּבִיב מַעֲשֵׂה יָדָיו
בֵּרַכְתָּ וּמִקְנֵהוּ פָּרַץ בָּאָרֶץ׃ וְאוּלָם שְׁלַח נָא יָדְךָ וְגַע
בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ אִם לֹא עַל פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל הַשָּׂטָן הִנֵּה כָל אֲשֶׁר לוֹ בְּיָדֶךָ רַק אֵלָיו אַל תִּשְׁלַח
יָדֶךָ וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן מֵעִם פְּנֵי יְהוָה׃

Job. 2, 1—7. וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב
עַל יְהוָה וַיָּבוֹא גַם הַשָּׂטָן בְּתֹכָם לְהִתְיַצֵּב עַל יְהוָה׃
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַשָּׂטָן אֵי מִזֶּה תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת
יְהוָה וַיֹּאמַר מִשֻּׁט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ אֶל עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ

° אתה ק׳.

§ 49.

Job. 1, 6—12.

הַשָּׂטָן *Satan* | שָׂטָן *adversarius*, imprimis qui in judicio alium reum agit; cum articulo κατ' ἐξοχὴν *Satanas, malus genius*, qui homines ad peccata impellit eosque apud summum judicem accusat et mala iis inferre paratus est. Rad. שָׂטַן *adversatus est.*

מִשּׁוּט *circumivi* | infin. constr. Kal [§ 61.] cum praep. מִן. Rad. שׁוּט *cursitare, circumire.*

וּמֵהִתְהַלֵּךְ *et peragravi* | radicis הָלַךְ infinit. Hithpael cum praefixis מִן [§ 89, 1.] et ו copulat. § 90, 1.

הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ *num attendisti* | 2. pers. sing. praet. Kal [§ 61.] cum ה interrog. Rad. שׂוּם. שׂוּם לֵב עַל *animum advertere ad.* לֵב, לִבְּךָ cum suff. 2. pers. masc. sing. § 81. No. VIII.

כָּמֹהוּ coll. § 89, 3. e.

הַחִנָּם *non frustra* | חִנָּם *gratis, immerito, frustra*, cum ה interrog. Rad. חָנַן.

runt, ut se coram Jova sisterent. In eorum medio Satan quoque comparuit, ad quem Jova dixit: unde venis? Satan respondit: terram circumivi et peragravi. Jova: num attendisti, inquit, ad cultorem meum Jobum? vir virtutis, probitatis et pietatis tam studiosus et ab improbitate tam abhorrens praeter eum in terra nullus est. Satan Jovae respondit: non frustra Jobus Deum colit. Nonne tu eum et domum ejus, omniaque ejus bona, circumquaque sepe munivisti? Quicquid agit, prospere ei succedit; pecora ejus in regione diffunduntur. Sed immitte ei manum tuam et tange omnia bona ejus: certe te abdicabit. Jova itaque Satanae facultatem in omnia Jobi bona concessit, ita tamen, ut vitae ejus parceret.

Job. 2, 1—7. Aliquando filii Dei convenerunt, ut se sisterent coram Jova. Satan quoque in medio eorum comparuit, ut se coram Jova sisteret. Jova Satanam alloquitur: unde venis? Satan: terram, inquit, circumivi et peragravi. Jova iterum interrogat: nonne ad cultorem meum Jobum at-

שַׂכְתָּ בַּעֲדוֹ *sepe eum munivisti* | שַׂכְתָּ 2. pers. sing. praet. Kal [§ 61.] rad. שׂוּךְ *sepe munire.* בַּעֲדוֹ praep. בְּעַד et בַּעַד *post, pro, circa, circum,* cum suff. 3. pers. sing.

וּמִקְנֵהוּ *pecora ejus* | מִקְנֶה *possessio, pecus;* nam in multitudine pecorum summae Nomadum divitiae constabant; hinc etiam *opes.* Est nom. masc. sing. cum suffix. [§ 81. No. IX.] et ו copulat. [§ 90, 1.]. Rad. קָנָה.

פָּרַץ ipsa rad. *rupit,* de copia aquae instar se effundente, hinc *diffudit se.*

וְגַע *et tange* | a נָגַע imperat. Kal [§ 56.].

אִם לֹא *certe.* Conf. § 126, 6.

יְבָרְכֶךָּ *te abdicabit,* propr. cum על פניך conjunct. *in faciem tibi valedicet;* 3. pers. sing. fut. Piel [§ 49.] cum suff. 2. pers. masc. sing. [§ 23, 5 et § 54.] Rad. בָּרַךְ 1) *genua flexit;* hinc 2) *genubus flexis salutavit et valedixit,* indeque 3) *valere jussit, dimisit.*

בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע וְעֹדֶנּוּ
מַחֲזִיק בְּתֻמָּתוֹ וַתְּסִיתֵנִי בוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם׃ וַיַּעַן הַשָּׂטָן
אֶת יְהוָה וַיֹּאמַר עוֹר בְּעַד עוֹר וְכֹל אֲשֶׁר לָאִישׁ יִתֵּן
בְּעַד נַפְשׁוֹ׃ אוּלָם שְׁלַח נָא יָדְךָ וְגַע אֶל עַצְמוֹ וְאֶל
בְּשָׂרוֹ אִם לֹא אֶל פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַשָּׂטָן
הִנּוֹ בְיָדֶךָ אַךְ אֶת נַפְשׁוֹ שְׁמֹר׃ וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן מֵאֵת פְּנֵי
יְהוָה וַיַּךְ אֶת אִיּוֹב בִּשְׁחִין רָע מִכַּף רַגְלוֹ עַד קָדְקֳדוֹ׃

§ 50.

β) Später in den nach dem Babylonischen Exil geschriebenen Büchern des A. T.

1. Chron. 21, 1. וַיַּעֲמֹד שָׂטָן עַל יִשְׂרָאֵל וַיָּסֶת אֶת
דָּוִיד לִמְנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל׃

Zach. 3, 1—6. וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד
לִפְנֵי מַלְאַךְ יְהוָה וְהַשָּׂטָן עֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ׃ וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל הַשָּׂטָן יִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַשָּׂטָן וְיִגְעַר יְהוָה בְּךָ

Job. 2, 1—7.

מַחֲזִיק *Firma est* | part. Hiphil [§ 48.] a rad. חָזַק Hiphil h. l. *tenuit, retinuit.*

בְּתֻמָּתוֹ *ejus integritas* | תֻּמָּה fem. a nom. subst. masc. תֹּם *integritas, probitas*, cum suff. et praef. בְּ. Rad. תָּמַם.

וַתְּסִיתֵנִי *etsi me induxeris* | 2. pers. sing. fut. Hiphil הֵסִית cum suff. coll. § 61, 3. not. et ו convers. fut. Rad. סוּת vel סִית Hiph. *incitavit, persuasit, seduxit.*

לְבַלְּעוֹ חִנָּם *ut eum laederem* | infin. Piel cum suff. et praef. לְ. Rad. בָּלַע *deglutivit, absorpsit*, Piel *id.* et metaph. *perdidit, corrupit, destruxit.* Sensus igitur verborum mihi esse videatur: *ut immerito eum perderem.*

וַיַּךְ vide supra § 43. ad Num. 22.

בִּשְׁחִין רָע *malo ulcere* | שְׁחִין *ulcus*, e sententia omnium recentiorum interpretum *elephantiasis*, nom. masc. sing. cum בְּ praef.

וְעַד קָדְקֳדוֹ *ad verticem ejus* | nom. masc. sing. קָדְקֹד *vertex*, cum suff.

tendisti? vir virtutis, probitatis et pietatis tam studiosus et ab improbitate abhorrens, praeter illum in terra nullus est. Adhuc firma est ejus integritas, etsi me induxeris, ut frustra eum laederem. Satan respondit: cutem pro cute; quicquid homo possidet, pro vita sua dat. At immitte ei manum tuam et corpus ejus morbo affice, certe te abdicabit. Jova respondit Satanae: igitur tibi sit traditus, ea conditione, ut vitam ejus serves. Tum Satan exiit a Jova Jobumque malo ulcere affecit, quo a planta pedis ad verticem obducebatur.

§ 50.

β) Seriorum ab exilio inde babylonico librorum.

1. Chron. 21, 1. Diabolus Israelitis adversatus est, qui Davidem incitavit, ut eos numerari juberet.

Zach. 3, 1—6. Et ostendit mihi Josuam summum pontificem coram angelo Jovae stantem; Satanas autem a dextra ejus stabat, ut ei adversaretur. Jovae angelus Satanae dixit: Jova increpet te, Sa-

§ 50.

1 Chron. 21, 1.

וַיָּסֶת *Et incitavit* | a rad. סוּת [vide anteced. § ad Job. 2.] 3. pers. sing. fut. apocop. Hiphil cum ו convers. futur. h. l. tonum retrahente, vid. § 17, 1. cum § 61. not. 6.

לִמְנוֹת *ut numeraret* | rad. מָנָה *numeravit, destinavit, praeparavit* etc. Infinit. Kal [§ 64.] cum praef. לְ.

Zach. 3, 1—6.

וַיַּרְאֵנִי *Et ostendit* | a rad. רָאָה 3. pers. sing. fut. Hiphil יַרְאֶה cum suff. [§ 64, 3.] et ו convers. fut.

לְשִׂטְנוֹ *ut ei adversaretur* | a rad. שָׂטַן *adversatus est, adversarius fuit,* infinit. constr. Kal cum suff. § 53. not. 1. et praef. לְ.

יִגְעַר בְּךָ *increpet te* | 3. pers. sing. fut. Kal [§ 49.] a rad. גָּעַר *increpavit* vel *verbis* vel *facto, coercuit, compescuit.*

הַבֹּחֵר בִּירוּשָׁלָ͏ִם הֲלוֹא זֶה אוּד מֻצָּל מֵאֵשׁ׃ וִיהוֹשֻׁעַ
הָיָה לָבֻשׁ בְּגָדִים צוֹאִים וְעֹמֵד לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ׃ וַיַּעַן
וַיֹּאמֶר אֶל הָעֹמְדִים לְפָנָיו לֵאמֹר הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים
מֵעָלָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו רְאֵה הֶעֱבַרְתִּי מֵעָלֶיךָ עֲוֺנֶךָ וְהַלְבֵּשׁ
אֹתְךָ מַחֲלָצוֹת׃ וָאֹמַר יָשִׂימוּ צָנִיף טָהוֹר עַל רֹאשׁוֹ
וַיָּשִׂימוּ הַצָּנִיף הַטָּהוֹר עַל רֹאשׁוֹ וַיַּלְבִּשֻׁהוּ בְּגָדִים וּמַלְאַךְ
יְהוָה עֹמֵד׃

הַשָּׂטָן est vocativus cum articulo, coll. § 91, 5.

הַבֹּחֵר *qui sibi elegit* | partic. Kal rad. בָּחַר *elegit*, cum artic.

אוּד מֻצָּל מֵאֵשׁ *titio ex igne ereptus* | מֻצָּל est partic. Hophal נָצַל [§ 56.] אוּד masc. *titio*.

לָבוּשׁ etc. *vestibus sordidis indutus* | vid. supra § 47. ad Dan. 10. בְּגָדִים plur. a nom. sing. בֶּגֶד 1) *perfidia*; 2) *tegumentum*, spec. *vestis*, *stragula*. צוֹאִים plural. a sing. צוֹא *sordidus*.

הָסִירוּ *removete* | imperat. plur. Hiphil [§ 61.] rad. סוּר.

הֶעֱבַרְתִּי *absolvo te* | 1. pers. sing. praet. Hiphil rad. עָבַר coll. § 48.

tana; qui Hierosolymam sibi elegit, te increpet; nonne hic est titio ex igne ereptus? Josua autem sordidis vestibus indutus erat, et coram angelo stabat, qui jussit, ut adstantes vestes sordidas ei exuerent, ipsum autem sic allocutus est: absolvo te a crimine et te puris vestibus induo. Dein jussit, ut capiti ejus cidarim puram imponerent; quod fecerunt, et vestimenta ejus, angelo Jovae adstante, mutarunt.

וְהַלְבֵּשׁ — מַחֲלָצוֹת *et induo vestibus puris* | a radice לָבַשׁ infinit. absolut. Hiphil h. l. pro verbo finito positus, conf. § 100, 2. In sequenti versu est 3. pers. plur. fut. Hiphil cum suff. et ו convers. fut. מַחֲלָצוֹת plural. fem. *vestes candidae et purae.* Rad. חָלַץ arab. *purus fuit.*

יָשִׂימוּ צָנִיף *ponant cidarim* | 3. pers. plur. fut. Kal rad. שִׂים [coll. § 62.] futur. pro imperat. positum est, coll. § 98, 3. צָנִיף *fascia capiti circumvoluta, Turban.* Rad. צָנַף.

Der
Beweisstellen des alten Testaments
zweiter Theil.

Vom Menschen, dessen Eigenschaften, Werken und Hoffnungen.

Erste Abtheilung.
Vom Stande der Unschuld und seinem Verluste.

§ 51.
Aufenthalt im Paradiese.

Gen. 2, 8—17. 25. וַיִּטַּע יְהוָֹה אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן
מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר׃ וַיַּצְמַח יְהוָֹה
אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל
וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע׃ וְנָהָר יֹצֵא
מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה
רָאשִׁים׃ שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסֹּבֵב אֵת כָּל אֶרֶץ

§ 51.

Gen. 2, 8—17, 25.

וַיִּטַּע *Et plantavit* | rad. נָטַע *plantavit,* 3. pers. masc. sing. fut. Kal [coll. § 56. cum § 50.] cum ו convers. fut.

וַיָּשֶׂם *collocavit* | a radice שׂוּם 3. pers. sing. fut. Kal [§ 61 et 62.] cum ו convers. fut.; Zere ultimae ob ו convers. fut. tonum retrahens in (∵) abit § 17, 1.

וַיַּצְמַח *germinare fecerat* | thematis צָמַח *germinavit,* Hiphil *germinare fecit,* 3. pers. singul. futur. apocop. Hiphil [§ 50, 1. not.] cum ו convers. fut.

נֶחְמָד *jucundas* | partic. Niphal [§ 48, 2.] a rad. חָמַד *desideravit, concupivit, delectatus est,* Niphal partic. *jucundus.* לְמַרְאֶה nom. subst. cum praep. לְ *adspectu* (*jucundus*). Rad. רָאָה.

DICTA CLASSICA VETERIS TESTAMENTI.

PARS ALTERA
ANTHROPOLOGIAM SEU DOCTRINAM DE HOMINE, EJUS INDOLE, OPERIBUS IISQUE QUAE SPERANDA HABET, COMPLECTENS.

SECTIO PRIMA
De statu innocentiae ejusque jactura.

§ 51.
Habitatio paradisi.

Gen. 2, 8—17. 25. Jova Elohim autem hortum in plaga orientali Edenis plantaverat, quo Adamum a se formatum collocavit. E terra germinare fecerat omnigenas arbores, aspectu jucundas et sapore bonas, arborem vitae autem et arborem cognitionis boni et mali in medio horto. Ex Edene fluvius exiit, quo hortus irrigaretur, unde in quatuor alios fluvios dividebatur. Nomen unius erat

טוֹב וָרָע conf. de וָ § 90, 1. b.

לְהַשְׁקוֹת *ut irrigaretur* | infinit. Hiphil [§ 64.] rad. שָׁקָה Hiph. *potavit*, *potum praebuit*, *irrigavit*. Praef. לְ.

יִפָּרֵד *dividebatur* | 3. pers. sing. fut. Niphal radicis פָּרַד *separavit*, *disjunxit*. Futurum h. l. est aoristus conf. § 98, 4.

רָאשִׁים *capita* | plur. a nomine subst. רֹאשׁ 1) *caput*, met. *principium*; 2) *summum*; 3) *praecipuum*, *praestantissimum*.

פִּישׁוֹן nom. propr. fluvii, e sententia multorum interpretum, *Gangis*.

הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב׃ וּזֲהַב הָאָרֶץ הַהִוא טוֹב שָׁם
הַבְּדֹלַח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם׃ וְשֵׁם הַנָּהָר הַשֵּׁנִי גִּיחוֹן הוּא
הַסּוֹבֵב אֵת כָּל אֶרֶץ כּוּשׁ׃ וְשֵׁם הַנָּהָר הַשְּׁלִישִׁי חִדֶּקֶל
הוּא הַהֹלֵךְ קִדְמַת אַשּׁוּר וְהַנָּהָר הָרְבִיעִי הוּא פְרָת׃
וַיִּקַּח יְהוָה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ
וּלְשָׁמְרָהּ׃ וַיְצַו יְהוָה אֱלֹהִים עַל הָאָדָם לֵאמֹר מִכֹּל עֵץ
הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל׃ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל
מִמֶּנּוּ כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת׃ וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם
עֲרוּמִּים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבֹּשָׁשׁוּ׃

§ 52.

Vom Sündenfalle.

Gen. 3. וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר
עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר

הַסֹּבֵב *qui circumdabat* | partic. Kal cum artic. Rad. סָבַב.

הַחֲוִילָה nom. propr. terrae auriferae.

אֲשֶׁר־שָׁם *ubi*, conf. § 93.

זָהָב *aurum* | status constr. hujus nominis est juxta § 81. No. IV. זְהַב, sed insequenti versu וּזֲהַב. De ו copulat. cui juxta § 18, 2. vocalis sequentis Chateph (-) subjicienda fuisset, conf. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 155. not. 4.

הַבְּדֹלַח *bdellium* i. e. gummi pellucidum et odoratum; aliis *gemma*, *margarita*. Praefig. artic. הַשֹּׁהַם masc. *gemma*; qualis? certo definiri non potest; vulgo Sardonyx, Onyx.

גִּיחוֹן nom. propr. fluvii. Aliis est Nilus, aliis Oxus etc.

כּוּשׁ *Aethiopia*, addita australi Arabiae parte.

חִדֶּקֶל Tigrim esse, omnes consentiunt.

וַיַּנִּחֵהוּ *et collocavit eum* | a rad. נוּחַ Hiphil *statuit*, *collocavit* etc. 3. pers. sing. fut. Hiphil יַנִּיחַ [coll. § 60, b.] cum suff. 3. pers. sing. masc.

לְעָבְדָהּ *ut eum coleret* | a rad. עָבַד h. l. *coluit*, infin. Kal cum suffix. 3. pers. fem. [§ 53.] et praef. לְ. Idem est sequens לְשָׁמְרָהּ a rad. שָׁמַר.

וַיְצַו est fut. apocop. Piel [§ 64, 4 et not. 9.] cum ו conv. fut. Rad. צָוָה Piel *jussit*.

אָכֹל תֹּאכֵל infinit. absolut. Kal et 2. pers. sing. mascul.

Phischon; qui totam terram Chavilam alluit auriferam. Optimum autem est hujus regionis aurum; ibi quoque bdellium et lapis Onyx invenitur. Nomen secundi fluvii est Gichon, qui totam terram Chusch alluit. Nomen tertii fluvii est Tigris, qui vadit Assyriam versus. Nomen quarti est Euphrates. — Adamum Deus in hoc horto collocavit, ut eum coleret et custodiret. Caeterum Deus homini omnis arboris fructu vesci concessit, at esum fructuum arboris cognitionis boni et mali prohibuit, quia, quam primum de ea vesceretur, morti foret obnoxius. — Ambo erant nudi, Adamus ejusque uxor, nec erubescebant.

§ 52.

De lapsu protoplastorum.

Gen. 3. Serpens omnibus feris bestiis, quas Deus fecerat, callidior fuit, dixitque ad mulierem: itane est, num interdixit vobis Deus de omnibus

fut. Kal § 58. Rad. אָכַל. Ceterum conf. § 100, 1. cum § 98, 3.

מִמֶּנּוּ coll. § 89, 3.

אֲכָלְךָ inf. constr. Kal cum suff. 2. p. masc. sing. Rad. אָכַל.

שְׁנֵיהֶם *ambo* | שְׁנַיִם stat. constr. שְׁנֵי cum suffix. 3. pers. masc. plur.

עֲרוּמִּים *nudi* | plur. a nom. עָרוּם *nudus* [§ 81. No. III.].

יִתְבֹּשָׁשׁוּ *erubescebant* | a rad. בּוֹשׁ 3. pers. plur. fut. Hithpalel [§ 44 et 61]. Kamez sub שׁ ob pausam § 18, 5. Ceterum fut. pro aoristo coll. § 98, 4.

§ 52.

Gen. 3.

וְהַנָּחָשׁ *Serpens* | nomen subst. cum artic. et ו copulat.

עָרוּם מִכֹּל *callidior omnibus* etc. conf. § 117.

אַף כִּי *itane est* | ante אַף subaudiendum est ה interrog. § 124, 2. לֹא est cum sequenti מִכֹּל conjungendum: *de nullo fructu*, coll. § 123. not. 1.

אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל
הַנָּחָשׁ מִפְּרִי עֵץ הַגָּן נֹאכֵל׃ וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ
הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ פֶּן
תְּמֻתוּן׃ וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ אֶל הָאִשָּׁה לֹא מוֹת תְּמֻתוּן׃
כִּי יֹדֵעַ אֱלֹהִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם
וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב וָרָע׃ וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב
הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם וְנֶחְמָד הָעֵץ
לְהַשְׂכִּיל וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ
וַיֹּאכַל׃ וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּים הֵם
וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת׃ וַיִּשְׁמְעוּ אֶת
קוֹל יְהוָה אֱלֹהִים מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא
הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן׃ וַיִּקְרָא
יְהוָה אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה׃ וַיֹּאמֶר אֶת

תֹּאכְלוּ *comedere* | 2. pers. plur. masc. fut. Kal rad. אָכַל § 58. In sequenti versu est 1. pers. plur. fut. Kal.

תִגְּעוּ *tangere licet* | conjugationis Kal 2. pers. masc. [§ 56.] thematis נָגַע *tetigit*, cum בְּ: *aliquid tangere.*

פֶּן־תְּמֻתוּן *ne moriamini* | De פֶּן *ne*, coll. § 98, 3. a. תְּמֻתוּן est 2. pers. plur. masc. futur. Kal cum נ paragog. pro תָּמוּתוּ, radicis מוּת, videat. § 61, 3. not. De sequentibus מוֹת תְּמֻתוּן [inf. absol. Kal] vid. § 100, 1. b.

יוֹדֵעַ partic. activ. Kal rad. יָדַע. Positum est pro praesente coll. § 103, 2. a.

אֲכָלְכֶם propr. *comedere vos* | infin. Kal cum suff. a radice אָכַל. Verba בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ h. l. absolute posita sunt. Conferat. § 120, 2. b.

וְנִפְקְחוּ *et aperientur* | 3. pers. plur. praet. Niphal thematis פָּקַח *aperuit*, Niph. passiv. Praefigitur ו convers. praet. de quo § 97, 4 et 5. not. Idem valet de ו sequenti הֱיִיתֶם praefixo.

כֵּאלֹהִים *sicut Deus* | contractum ex כֶּאֱלֹהִים conf. § 15.

יֹדְעֵי plur. constr. partic. Kal a rad. יָדַע.

לָעֵינַיִם *oculis* | ל vocalem articuli expulsi occupat. § 89, 1.

מִפִּרְיוֹ *de fructu ejus* | פְּרִי nom. cum suff. 3. pers. masc. sing. § 81. not. 16. et cum praef. מִן.

וַתִּפָּקַחְנָה *aperti sunt* | radicis פָּקַח 3. pers. fem. plur. fut. Niph. cum ו convers. fut.

עֵירֻמִּים *nudi* | plur. ab עֵירֹם i. q. עָרֹם *nudus.*

horti arboribus comedere? Mulier serpenti respondit: ex fructibus arborum horti comedere nobis licet. Quod autem hanc in medio pomario arborem attinet, Deus nobis interdixit, fructu ejus vesci; et ne tangere quidem eam licet; alioquin moriemur. Serpens mulieri dixit: non moriemini. Deus enim scit, quam primum de ea comedatis, oculos vestros apertum iri, vosque non minus ac Deum bonum et malum intellecturos esse. Cum igitur mulier videret, arborem sapore bonam et aspectu jucundam, et ad intelligendum desiderabilem esse: accepit de fructu ejus et comedit, itemque marito suo, ut comederet, dedit. Tum oculi amborum aperti sunt et cognoverunt, se esse nudos; atque ex complicatis foliis ficulneis fecerunt sibi subligacula. — Sub vesperam vocem Dei in horto ambulantis audiverunt. Sed Adamus et Eva se a Deo Jova abdiderunt inter arbores horti. Jova Deus vero Adamo acclamavit: ubi tu es? Hic respondit: Vocem tuam

הֵם coll. § 92, 4.

יִתְפְּרוּ *consuerunt* | a rad תָּפַר *consuit*, 3. pers. plur. fut. Kal.

עֲלֵה תְאֵנָה *folium ficus* | עֲלֵה est stat. constr. sing. ab absoluto עָלֶה *folium* [§ 81. No. IX]. תְּאֵנָה *ficus Indica* (*musa paradisiaca*), foliis permagnis, e quibus asiaticae gentes sibi subligacula faciunt, quibus domos tegant et a suis corporibus pluviam atque ardorem radiorum solis arceant; etiam cibos, utensilia ipsa et cadavera his involvunt.

חֲגֹרוֹת *subligacula* | plur. nominis sing. fem. חֲגֹרָה 1) *cingulum*; 2) *subligaculum*.

לְרוּחַ הַיּוֹם *ad ventum diei* i. e. *sub vesperam* | Scilicet in regionibus orientalibus aliquot horis ante solis occasum ventus oritur, auras refrigerans et per totam noctem flans; a quo ipsa vespera nomen duxit.

וַיִּתְחַבֵּא *se abdidit* | 3. pers. sing. fut. Hithpael rad. חבא Hithp. *abscondidit se*, cum ו conv. fut.

אַיֶּכָּה *ubi tu es* | אֵי *ubi* cum suff. 2. pers. sing. masc. ־ְכָה § 25. cum § 92, 4.

קֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן וָאִירָא כִּי עֵירֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא׃ וַיֹּאמֶר
מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עֵירֹם אָתָּה הֲמִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ
לְבִלְתִּי אֲכָל־מִמֶּנּוּ אָכָלְתָּ׃ וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר
נָתַתָּה עִמָּדִי הִיא נָתְנָה לִּי מִן הָעֵץ וָאֹכֵל׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֱלֹהִים לָאִשָּׁה מַה זֹּאת עָשִׂית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַנָּחָשׁ
הִשִּׁיאַנִי וָאֹכֵל׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶל הַנָּחָשׁ כִּי
עָשִׂיתָ זֹּאת אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה
עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃ וְאֵיבָה
אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זַרְעֲךָ וּבֵין זַרְעָהּ הוּא
יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב׃ אֶל הָאִשָּׁה אָמַר
הַרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרֹנֵךְ בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים וְאֶל
אִישֵׁךְ תְּשׁוּקָתֵךְ וְהוּא יִמְשָׁל־בָּךְ׃ וּלְאָדָם אָמַר כִּי
שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ וַתֹּאכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ

וָאִירָא *et timui* | rad. יָרֵא *timuit,* 1. pers. sing. fut. Kal § 60 et 63. cum ו convers. fut. § 36. not. III.

וָאֵחָבֵא *abscondi me* | thematis חבא 1. pers. sing. fut. Niph. coll. § 48. cum ו convers. fut.

הֲמִן coll. § 124, 3.

לְבִלְתִּי אֲכָל coll. § 123, 4.

אֲשֶׁר cum מִמֶּנּוּ conjungendum est § 93, 1.

נָתַתָּה *dedisti,* a rad. נָתַן 2. pers. sing. masc. praet. Kal pro נָתַנְתָּ coll. § 56. not. 3 et § 32. not. 2. Sequens est 3. pers. sing. fem. praet. Kal.

הִשִּׁיאַנִי *me seduxit* | a rad. נָשָׁא Hiphil *decepit, seduxit, fefellit,* 3. pers. masc. sing. praet. Hiph. cum suff. coll. § 56.

אָרוּר *maledictus, detestabilis* | partic. passiv. Kal radicis אָרַר *maledixit, exsecratus est,*

עַל־גְּחֹנְךָ *in ventre tuo* | גָּחוֹן *venter,* nom. masc. cum suff. 2. pers. masc. [§ 81. No. III.].

וְאֵיבָה *et inimicitiam* | nom. fem. sing. a rad. אָיַב *inimicum se exhibuit.*

אָשִׁית *ponam* | a radice שִׁית 1. pers. sing. fut. Kal.

יְשׁוּפְךָ *conteret te* | יְשׁוּף 3. pers. masc. sing. fut. Kal [§ 62.] cum suff. a rad. שׁוּף *terere, conterere,* coll. § 61. Se-

in horto audivi et timui, atque utpote nudus abscondi me. Ille: quis, inquit, tibi indicavit, te esse nudum? Num de arbore comedisti, cujus fructu tibi interdixi? Adamus respondit: Mulier, quam sociam mihi addidisti, dedit mihi de illa arbore; ego vero comedi. Tum Jova Deus mulieri dixit: cur hoc fecisti? illa respondit: serpens me seduxit, ut comederem. Quo facto Jova Elohim serpenti dixit: quia hoc fecisti, omnibus animalibus et cicuribus et feris eris detestabilis; in ventre tuo ibis et pulverem lambes per omnes vitae tuae dies. Et inimicitiam ponam inter te et mulierem, prolem tuam et prolem illius; haec capiti tuo insidiabitur, tu calci ejus. — Ad uxorem dixit: molestias graviditatis tibi augebo; cum dolore liberos paries, attamen mariti tui consuetudinem appetes et ille tibi dominabitur. — Adamo autem dixit: quia uxori tuae obedivisti et comedisti a fructu arboris, cujus

quens est 2. pers. masc. sing. fut. Kal cum suff. 3. pers. masc. sing. § 23, 3.

עָקֵב *calx, calcaneus, item postremum rei.*

הַרְבָּה אַרְבֶּה *augebo* | infin. absol. Hiph. et 1. pers. sing. fut. Hiphil rad. רָבָה § 64. inprimis not. IV, 13. Ceterum conferat. § 100.

עִצְּבוֹנֵךְ *dolorem tuum* | a rad. עָצַב, *dolore affecit*, descendit עִצָּבוֹן 1) *labor cum dolore;* 2) *dolor;* nom. subst. mascul. cum suff. 2. pers. fem. sing. § 81. No. III.

וְהֵרֹנֵךְ *conceptus tuus* | nom. subst. masc. הֵרוֹן cum suff. Ceterum *dolor tuus* et *conceptus tuus* est Hendiadys pro: *graviditatis molestia.* Coll. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 234, 2.

תֵּלְדִי *paries* | a rad. יָלַד *peperit, genuit,* 2. pers. fem. sing. fut. Kal [coll. § 59.].

תְּשׁוּקָתֵךְ *appetitus tuus* | תְּשׁוּקָה *appetitus*, inprimis de *appetitu venereo*, nom. subst. fem. cum suff. 2. pers. fem. sing. Rad. שׁוּק. Subaudiendum est יִהְיֶה, *erit ad virum tuum appetitus tuus.*

לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ בְּעִצָּבוֹן
תֹּאכֲלֶנָּה כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃ וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ וְאָכַלְתָּ
אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה׃ בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ
אֶל הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לֻקָּחְתָּ כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר
תָּשׁוּב׃ וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הוִא הָיְתָה
אֵם כָּל חָי׃ וַיַּעַשׂ יְהוָֹה אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת
עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד
מִמֶּנּוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ
הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם׃ וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְהוָֹה אֱלֹהִים מִגַּן
עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם׃ וַיְגָרֶשׁ אֶת
הָאָדָם וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן אֶת הַכְּרֻבִים וְאֵת לַהַט
הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים׃

אֲרוּרָה *maledicta* | part. passiv. fem. sing. ex masc. אָרוּר radicis אָרַר.

בַּעֲבוּרֶךָ *propter te* | עֲבוּר propr. subst. *transitus*, sed cum praepositionibus conjunctum induit naturam praepositionis: בַּעֲבוּר *propter*, h. l. cum suff.

תֹּאכֲלֶנָּה *comedes eam* scil. *terram* i. e. *de ea*, *de proventibus ejus* | תֹּאכַל cum suff. 3. pers. fem. sing. § 23, 5. Rad. אָכַל.

וְקוֹץ *sentes* | nom. masc. sing.

וְדַרְדַּר *et carduos* | nom. masc. sing.

תַּצְמִיחַ *proferet* | 3. pers. fem. sing. fut. Hiph. a rad. צָמַח § 50.

לָךְ pro לְךָ coll. § 89. not. 1 et 3, a.

וְאָכַלְתָּ | de ו convers. praet. conf. § 97, 4.

בְּזֵעַת *in sudore* | stat. constr. sing. ab absoluto זֵעָה *sudor*. Praef. בְּ.

לֻקָּחְתָּ *sumtus es* | 2. pers. sing. masc. praet. Pyal a radice לָקַח. De (ָ) sub med. rad. ק vid. § 17. 2. c.

הוִא in Pentateucho gen. comm.; h. l. fem. cf. § 22. not. 2.

כָּתְנוֹת *tunicas* | stat. constr. plur. כֻּתֳּנוֹת a singul. כֻּתֹּנֶת et כְּתֹנֶת *tunica*.

esum tibi interdixi: terra maledicta erit propter te, victum non absque multo labore tibi proferet, et agri herbis vesceris. In sudore faciei tuae panem comedes, donec ad terram redieris, e qua sumtus es; nam e pulvere formatus es et ad pulverem redibis. Tum Adamus uxori suae nomen Evae imposuit, quia fuit mater omnium viventium. Jova Elohim vero Adamo et uxori ejus tunicas ex pellibus fecit illisque eos amicivit. Tum Jova Elohim dixit: en Adamus factus est ut unus e nobis, cognoscendo bonum et malum. Ne itaque manu extensa de arbore vitae vescens immortalis fieret, Jova Elohim illum ex horto Edenis expulit, ut coleret terram, e qua sumtus erat. Et expulit Adamum, et collocavit a parte orientali horti Edenis Cherubes cum ense flammas emittente, ad arboris vitalis aditum custodiendum.

וַיַּלְבִּשֵׁם *eos amicivit* | fut. Hiphil 3. pers. masc. singul. cum suffix. 3. pers. masc. plur. et cum ו convers. fut. Rad. לָבַשׁ coll. § 40. not. 4. Comma 22. supra § 2. illustratum est, quam vide.

וַיְשַׁלְּחֵהוּ *expulit eum* | rad. שָׁלַח 3. pers. masc. sing. fut. Piel cum suff. 3. pers. masc. sing. et ו convers. fut.

וַיְגָרֶשׁ *et expulit* | thematis גָּרַשׁ *ejecit, expulit*, 3. pers. sing. fut. Piel coll. § 49. cum ו convers. fut.

וַיַּשְׁכֵּן *et collocavit* | 3. pers. futur. apocop. Hiphil cum ו convers. fut. Rad. שָׁכַן *habitavit*, Hiphil *habitare fecit, collocavit.*

הַכְּרֻבִים *cherubes* | nom. plur. masc. cum articulo, a sing. כְּרוּב. *Cherubim*, mythologica fictio, sunt Sphinges, quales Aegyptii habent, i. e. animalia e pluribus, (alite, homine, quadrupede), composita. H. l. sunt custodes *Paradisi*.

לַהַט etc. *flammam ensis continuo se vertentem* i. e. *cum ense flammas vibrante* | מִתְהַפֶּכֶת partic. fem. Hithp. [§ 82.] a rad. הָפַךְ *vertit, mutavit*; it. *vertit se, versus, mutatus est.* Hithp. *vertit se.*

§ 53.

Von der Erbsünde.

Gen. 6, 5. 6. וַיַּרְא יְהוָה כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל יֵצֶר מַחְשְׁבֹת לִבּוֹ רַק רַע כָּל הַיּוֹם׃ וַיִּנָּחֶם יְהוָה כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ׃

Gen. 8, 21. וַיָּרַח יְהוָה אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל לִבּוֹ לֹא אֹסִף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם כִּי יֵצֶר לֵב־הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו וְלֹא אֹסִף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַי כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי׃

Job. 14, 4. מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד׃

1. Reg. 8, 46. 47. כִּי יֶחֶטְאוּ לָךְ כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא יֶחֱטָא וְאָנַפְתָּ בָם וּנְתַתָּם לִפְנֵי אוֹיֵב וְשָׁבוּם שֹׁבֵיהֶם אֶל אֶרֶץ הָאוֹיֵב רְחוֹקָה אוֹ קְרוֹבָה׃ וְהֵשִׁיבוּ אֶל לִבָּם

§ 53.

Gen. 6, 5. 6.

Vide supra § 18.

Gen. 8, 21.

וַיָּרַח *Et odoratus est* | a rad. רִיחַ Hiphil הֵרִיחַ *odoratus est*, 3. pers. sing. fut. apocop. Hiph. [§ 61. not. III, 7.] cum ו convers. fut.

אֶת־רֵיחַ הַנִּיחֹחַ *odorem gratum* | רֵיחַ *odor*, nom. masc. h. l. in stat. constr. נִיחֹחַ *suavitas, jucunditas*, nom. subst. masc. cum articulo. *Odor suavitatis* est *odor suavis, gratus.*

אֶל־לִבּוֹ *in suo corde* i. e. *secum.*

לֹא אֹסִף לְקַלֵּל *non amplius maledicam* | אֹסִף a rad. יָסַף fut. Hiphil pro אוֹסִיף. לְקַלֵּל est infin. Piel cum praef. לְ, a rad. קָלַל *levis, velox fuit.* Piel *maledixit, exsecratus est.* Ceterum vid. § 109. ad haec et sequentia verba. אֹסִף לְהַכּוֹת *nec perdam.* לְהַכּוֹת est infinit. constr. Hiph. [§ 64 et 56. cum § 65.] a rad. נָכָה. Praefigitur לְ.

Job. 14, 4. Vacat.

1. Reg. 8, 46. 47.

כִּי יֶחֶטְאוּ לָךְ *Si in te peccabunt* | rad. חָטָא 3. pers. plur.

§ 53.

De peccato originali.

Gen. 6, 5. 6. Cum videret Jova, magnam esse malitiam hominum in terra et omnes cogitationes animi eorum tantum malas esse quotidie: poenituit Jovam, quod homines in terra formarit, et doluit animo suo.

Gen. 8, 21. Cum Jova odorem gratum perciperet, secum dixit: terrae non amplius maledicam propter homines, nam cogitationes hominis malae sunt inde a pueritia ejus, nec perdam omne quod vivit, quemadmodum feci.

Job. 4, 17. vid. § 46.

Job. 14, 4. Quis reperiet purum ab impuritate? nemo.

1. Reg. 8, 46. 47. (2. Chron. 6, 36.) Si in te peccabunt, *nullus enim est hominum, qui non peccet,* et tu illis iratus in hostium potestatem eos trades, a quibus captivi abducentur in terram inimicam, sive propinquam sive longinquam; et si redeuntes ad se in terra captivitatis suae te implo-

fut. Kal [§ 48.]. Sequens est 3. pers. sing. futur. Kal coll. § 48 et 63. לָךְ vid. § 89, 3. a.

וְאָנַפְתָּ בָם *et tu illis iratus es* | a radice אָנַף *iratus est,* 2. pers. mascul. sing. praet. Kal cum ו copul. בָם coll. § 89, 3.

וּנְתַתָּם *eos tradis* | thematis נָתַן 3. pers. sing. praet. Kal pro נָתַנְתָּ coll. § 56. not. 3.; cum suffix. 3. pers. plur.

וְשָׁבוּם *abducentur* | a themate שָׁבָה *captivum cepit, abduxit, detinuit,* 3. pers. plur. praet. Kal [§ 64.] cum suff. 3. pers. plur. et ו convers. praet. § 97, 4. Sequens שֹׁבֵיהֶם est hujus radicis plur. particip. praesent. Kal שֹׁבֶה cum suff. 3. pers. plur. conf. § 81. No. IX.

וְהֵשִׁיבוּ *et redeunt* | a שׁוּב 3. pers. plur. praet. Hiphil § 61.

בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ שָׁם וְשָׁבוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בְּאֶרֶץ
שֹׁבֵיהֶם לֵאמֹר חָטָאנוּ וְהֶעֱוִינוּ רָשָׁעְנוּ׃

Prov. 20, 9. מִי יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי׃

Eccles. 7, 20. כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא׃

Ps. 14. אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין' אֱלֹהִים הִשְׁחִיתוּ
הִתְעִיבוּ עֲלִילָה אֵין עֹשֵׂה טוֹב׃ יְהוָה מִשָּׁמַיִם
הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם לִרְאוֹת הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת
אֱלֹהִים׃ הַכֹּל סָר יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה טוֹב אֵין גַּם
אֶחָד׃ הֲלֹא יָדְעוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם
יְהוָה לֹא קָרָאוּ׃ שָׁם פָּחֲדוּ פָחַד כִּי אֱלֹהִים בְּדוֹר צַדִּיק׃
עֲצַת עָנִי תָבִישׁוּ כִּי יְהוָה מַחְסֵהוּ׃ מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת
יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל׃

שָׁם — אֲשֶׁר *in qua*, coll. § 93, 1.

נִשְׁבּוּ rad. שָׁבָה 3. pers. plur. Niphal.

וְהֶעֱוִינוּ *inique egimus* | radicis עָוָה 1. pers. plur. praet. Hiphil coll. § 48. cum § 64.

רָשָׁעְנוּ *improbe egimus* | rad. רָשַׁע *injustus*, *improbus fuit*, *improbe egit*, 1. pers. praet. Kal רָשַׁעְנוּ coll. § 50. De (ַ) in (ָ) mutato cf. § 17, 2. c.

Prov. 20, 9.

זִכִּיתִי *Purificavi* | a rad. זָכָה *purus fuit*, Piel *purificavit*, 1. pers. sing. praet. Piel § 64. not. 8.

Eccles. 7, 20. Vacat.

Ps. 14.

הִשְׁחִיתוּ *Corrupte agunt* | a rad. שָׁחַת Hiphil *corrupit*, cum עֲלִילָה *opus corruperunt*, i. e. *perdite*, *perverse fecerunt*, 3. pers. plur. praet. Hiphil.

הִתְעִיבוּ *perdite agunt* | 3. pers. plur. praet. Hiphil [§ 49.] rad. תעב Niph. *abominabile est*, Hiphil *abominandum perpetravit*, *abominabiliter egit*, cum עֲלִילָה conjunct. *abominanda fecerunt*.

הַכֹּל סָר *omnes recesserunt* | סָר est 3. pers. sing. praet. Kal radicis סוּר *recedere*. Subintell. *a via recta*.

נֶאֱלָחוּ *depravati sunt* | 3. pers. plur. praet. Niphal [§ 48.]

rabunt dicentes: peccavimus, inique et improbe egimus.

Prov. 20, 9. Quis dicere potest: ego animum meum purificavi, mundus sum a peccato meo?

Eccles. 7, 20. Nam non est homo tam probus in terra, qui non nisi bonum faciat, et qui non peccet.

Ps. 14. Stultus secum dicit: non est Deus. Corrupte et prodite agunt. Nemo virtuti studet. Jova e coelo despicit et ad homines oculos defigit, ut cernat, num prudens sit, qui Deum curet. Omnes recesserunt simul, omnes depravati sunt, nullus virtuti studet, ne unus quidem. Nonne cognoscunt iniqui populum meum ceu panem devorantes Deumque non reverentes? Olim paverunt, Deus enim pios protexit. Consilium afflicti irritum reddere studetis, sed Deus est refugium ejus. O si salus Israelitis e Sione obtingeret! si reduceret Jova populum suum captivum! Jacobitae laetarentur, et Israelitae gauderent.

rad. אָלַח propr. *acescere, acore corrumpi*, hinc sensu morali: *perditus fuit.*

אֹכְלֵי *devorantes* | plur. constr. part. Kal rad. אָכַל *comedit.* Ante sequentia verba אָכְלוּ לֶחֶם subaudiendum est כְּ, quod haud raro omittitur.

שָׁם פָּחֲדוּ פָחַד *ibi paverunt pavore* i. e. *magno pavore correpti sunt* | פָּחֲדוּ est 3. pers. plur. praet. Kal [§ 49.] radicis פָּחַד *pavit, expavit, metuit.* Inde descendit פַּחַד *pavor, terror, metus*, h. l. in pausa § 17, 2. c.

תָּבִישׁוּ *irritum reddere studetis* | a rad. בּוֹשׁ *erubescere, pudefieri* etc. 2. pers. plur. fut. Hiphil § 61.

מַחְסֵהוּ *refugium ejus* | nom. subst. מַחְסֶה cum suff. 3. pers. sing. masc. coll. § 81. No. IX.

מִי יִתֵּן *o si!* coll. § 105, 2.

בְּשׁוּב שְׁבוּת *in reducendo*, i. e. *quando reduxerit* Jova, *captivitatem populi sui*, i. e. populum suum captivum, abstracto posito pro concreto. שְׁבוּת *captivitas*, et concret. *captivus*, nom. fem. a rad. שָׁבָה.

Hos. 6, 7. וְהֵמָּה כְּאָדָם עָבְרוּ בְרִית שָׁם בָּגְדוּ בִי׃

Zweite Abtheilung.

Von dem Zustande nach dem Tode, oder von der Unsterblichkeit der Seele.

§ 54.

Meinungen der Hebräer über die menschliche Seele.

Gen. 2, 7. וַיִּיצֶר יְהוָֹה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה׃

Ps. 104, 29. תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן׃

Eccles. 12, 7. וְיָשֹׁב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ׃

Gen. 9, 4. אַךְ בָּשָׂר בְּנַפְשׁוֹ דָמוֹ לֹא תֹאכֵלוּ׃

Lev. 17, 11. כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הִוא וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר׃

Deut. 12, 23. רַק חֲזַק לְבִלְתִּי אֲכֹל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר׃

Hos. 6, 7.

בָּגְדוּ בִי *Perfide contra me agunt* | 3. pers. praet. Kal a rad. בָּגַד *fraudulenter et perfide egit, praevaricatus fuit.* בִּי conf. § 89, 3.

§ 54.

Gen. 2, 7. vide supra § 28.

Ps. 104, 29. vide § 22.

Eccles. 12, 7. Vacat.

Gen. 9, 4.

בָּשָׂר בְּנַפְשׁוֹ דָמוֹ *Carnem cum anima sua* | i. e. sanguine. דָמוֹ explicationis causa adjectum est.

Hos. 6, 7. At illi sicut Adam foedus transgrediuntur, ibi perfide contra me agunt.

SECTIO ALTERA.

De futura post mortem conditione s. de immortalitate animi.

§ 54.

Hebraeorum de anima sententiae.

Gen. 2, 7. Postea Deus finxit hominem e terrae pulvere, et inflavit naribus ejus halitum vitae. Hoc modo factum est, ut fieret anima vivens.

Ps. 104, 29. Si abscondis faciem tuam, perturbantur. Si aufers halitum eorum, exspirant et ad pulverem redeunt.

Eccles. 12, 7. Priusquam pulvis redeat ad terram, qualis fuerat, et spiritus ad Deum, a quo datus est, revertatur.

Gen. 9, 4. Modo ne carnem cum anima sua, i. e. sanguine, comedatis.

Lev. 17, 11. Nam anima corporis est in sanguine, quem ego vobis dedi, ut vosmet in altari expiet; sanguis enim animam expiare solet.

Deut. 12, 23. Tantum fortis esto, ut non vescaris sanguine, nam sanguis est anima; noli itaque animam cum carne comedere.

Lev. 17, 11. Vacat.

Deut. 12, 23.

רַק חֲזַק *Tantum fortis esto* i. e. constantem te gere in abstinentia a sanguinis esu | חֲזַק est imperat. Kal [§ 48.] a rad. חָזַק.

לְבִלְתִּי אֲכֹל *ut non vescaris* | coll. § 123, 4.

Deut. 32, 46. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שִׂימוּ לְבַבְכֶם לְכָל
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵעִיד בָּכֶם הַיּוֹם אֲשֶׁר תְּצַוֻּם אֶת
בְּנֵיכֶם לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃

Ps. 95, 10. אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי
לֵבָב הֵם וְהֵם לֹא יָדְעוּ דְרָכָי׃

Job. 9, 4. חֲכַם לֵבָב וְאַמִּיץ כֹּחַ מִי הִקְשָׁה אֵלָיו
וַיִּשְׁלָם׃

Prov. 6, 32. נֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר לֵב מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא
יַעֲשֶׂנָּה׃

Ps. 7, 11. מָגִנִּי עַל אֱלֹהִים מוֹשִׁיעַ יִשְׁרֵי לֵב׃

Jer. 31, 20. הֲבֵן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֶלֶד שַׁעֲשֻׁעִים
כִּי מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד עַל כֵּן הָמוּ מֵעַי לוֹ
רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם יְהוָה׃

Deut. 32, 46.

מֵעִיד בָּכֶם *Vobis testatus sum* | partic. Hiphil [§ 61.] rad. עוּד *redire*, Hiph. *testatus*, *testificatus*, *obtestatus*, *contestatus est* etc. De בָּכֶם vid. § 89, 3.

אֲשֶׁר תְּצַוֻּם *ut ea inculcetis* | אֲשֶׁר h. l. conjunct. *ut.* תְּצַוֻּם est 2. pers. plur. fut. Piel תְּצַוּוּ § 64., cum suff. 3. pers. plur.

Ps. 95, 10.

אָקוּט *Fastidivi* | a radice קוּט *fastidire*, *fastidio habere*, 1. pers. sing. fut. Kal [§ 61.].

עַם תֹּעֵי לֵבָב *populus errans corde*, *intellectu destitutorum*, *insipiens*, *vecors* | תֹּעֵי est plur. constr. part. Kal rad. תָּעָה *erravit*, *vagatus est.* לֵבָב est accusat. de quo vid. § 116, 1. b.

Job. 9, 4.

חֲכַם לֵבָב Conf. § 121, 3.

מִי־הִקְשָׁה *quis ei resistit* | 3. pers. singul. praet. Hiphil [§ 64.] thematis קָשָׁה *durus*, *difficilis fuit*, Hiphil *obstinavit*, *obduravit* etc.

Prov. 6, 32.

נֹאֵף *Qui adulterat* | partic. Kal radicis נָאַף *adulteravit*, *adulterium commisit.*

חֲסַר־לֵב *carens corde* i. q. תֹּעֵי לֵבָב | חֲסַר est stat. constr.

Deut. 32, 46. Et dixit illis: attendite ad omnia verba, quae ego hodie vobis testatus sum, ut ea filiis vestris inculcetis observanda, facienda omnia verba hujus legis.

Ps. 95, 10. Per quadraginta annos fastidivi illos et dixi: populus est insipiens, qui praecepta mea non curat.

Job. 9, 4. Sapiens est et fortis (Deus); quis ei resistens incolumis erit?

Prov. 6, 32. Qui maritatam adulterat, insipiens est; vitam perdit, qui ita agit.

Ps. 7, 11. Deus est protector meus, servat probos.

Jer. 31, 20. Num Ephraim est filius mihi carus? an filius, de quo delector? Quoties de illo loquor, recordationi ejus immoror. Hinc viscera mea erga illum commoventur, misericordia ejus tangor, i. J.

sing. ab absol. חָסֵר [§ 81. No. V.] *deficiens, carens, indigus.* Coll. § 121, 3.

מַשְׁחִית *perdit* | part. Hiph. rad. שָׁחַת.

Ps. 7, 11. Vacat.

Jer. 31, 20.

יַקִּיר *Carus* | nom. adject. *pretiosus, carus,* a radice יָקַר.

יֶלֶד שַׁעֲשֻׁעִים *puer deliciarum* i. e. *filius de quo delector* | שַׁעֲשֻׁעִים nom. plur. *deliciae,* a radice שָׁעַע Pilel שַׁעֲשַׁע.

כִּי־מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ etc. *quia, quoties de eo loquor, ejus recordor* | מִדֵּי *quoties,* compos. ex stat. constr. דֵּי ab absoluto דַּי *satis,* et praep. מִן coll. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 151, 1. et not. 2. דַּבְּרִי est infin. constr. Piel דַּבֵּר cum suff. Rad. דָּבַר *loquutus est.* אֶזְכְּרֶנּוּ est a radice זָכַר 1. pers. sing. fut. Kal אֶזְכֹּר cum suff. § 54 et § 23, 5. זָכֹר infinit. absolut. Kal.

הָמוּ *commoventur* | a rad. הָמָה *commotus est, tumultuatus fuit, strepuit, fremuit,* 3. pers. plur. praet. Kal § 64.

מֵעַי *viscera mea* | plur. constr. ab absoluto מֵעִים *viscera,* cum suff. 1. pers. sing.

Ps. 16, 7. אֲבָרֵךְ אֶת יְהוָה אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי׃

§ 55.

Unbekanntschaft der alten Hebräer mit der Fortdauer der Seele und der Glückseligkeit nach dem Tode.

1) Beweisstellen der mosaischen Schriften.

Gen. 5, 24. וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים׃

Gen. 49, 18. לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְהוָה׃

Exod. 3, 6. וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֱלֹהֵי אָבִיךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹהִים׃

Num. 23, 10. מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל תָּמֹת נַפְשִׁי מוֹת יְשָׁרִים וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמֹהוּ׃

§ 56.

2) Des Buches Hiob.

Job. 14, 7—14. כִּי יֵשׁ לָעֵץ תִּקְוָה אִם יִכָּרֵת וְעוֹד

רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ *misericordia ejus tangor* | infinit. et 1. pers. sing. fut. Piel cum suffix. § 23, 5. Rad. רָחַם *misertus est.*

Ps. 16, 7.

יְעָצָנִי *Mihi consuluit* | ipsa rad. יָעַץ *consuluit, decrevit,* cum suff. (־ָנִי). De Patach in (־ָ) mutato vid. § 17, 2. c. לֵילוֹת plur. a sing. לַיִל. Plural. adverbii naturam induens denotat *noctu.*

יִסְּרוּנִי *instigant* | 3. pers. plur. praet. Piel יִסְּרוּ cum suff. 1. pers. sing. Rad. יסר Piel *erudivit, instigavit, castigavit.*

§ 55.

Gen. 5, 24. Vacat.

Gen. 49, 18. Vacat.

Ps. 16, 7. Laudabo Jovam, qui mihi consuluit, renes mei me noctu quoque instigant.

§ 55.

Ignota veteribus Hebraeis animi immortalitas post mortemque felicitas.

1) Loca librorum Mosaicorum.

Gen. 5, 24. Henochus coram Deo ambulavit, et non fuit, nam Deus eum abstulit.

Gen. 49, 18. Auxilium tuum, Jova, exspecto.

Exod. 3, 6. Et dixit Deus: ego sum Deus progenitoris tui, Deus Abrahami, Deus Isaaci et Deus Jacobi. Et Moses faciem suam abscondit, quia Deum intueri formidabat.

Num. 23, 10. Quis potest numerare pulverem Jacobi, et numerum quartae partis populi israelitici? Utinam moriar mortem justorum, eademque sors mihi futuro tempore obtingat, quam illi.

§ 56.

2) Carminis Jobei.

Job. 14, 7—14. Arbori excisae spes est, ut

Exod. 3, 6. Vacat.

Num. 23, 10.

אֶת־רֹבַע *Quartae partis* | רֹבַע *quarta pars*, nom. subst. masc. sing. Bauerus e priori membro מִי מָנָה repetendum esse censet, et אֶת־ pro nota Genitivi sumit; sed videantur, quae Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 190. de horum verborum constructione monuit.

תָּמֹת *utinam moriar* | 3. pers. fem. sing. fut. apocop. Kal [§ 61. not. 4.] radicis מוּת. Ceterum conf. § 98, 3. b.

אַחֲרִיתִי *status futurus*, *tempus futurum meum*, sors quae inde ab hoc tempore mihi continget. *Es sey mein künftig Loos wie ihres.*

§ 56.

Job. 14, 7—14.

וְעוֹד יַחֲלִיף *Ut germinet* | 3. pers. sing. fut. Hiphil [§ 48.]

יַחֲלִיף וְיוֹנַקְתּוֹ לֹא תֶחְדָּל׃ אִם יַזְקִין בָּאָרֶץ שָׁרְשׁוֹ
וּבֶעָפָר יָמוּת גִּזְעוֹ׃ מֵרֵיחַ מַיִם יַפְרִחַ וְעָשָׂה קָצִיר כְּמוֹ
נָטַע׃ וְגֶבֶר יָמוּת וַיֶּחֱלָשׁ וַיִּגְוַע אָדָם וְאַיּוֹ׃ אָזְלוּ מַיִם
מִנִּי יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ׃ וְאִישׁ שָׁכַב וְלֹא יָקוּם עַד
בִּלְתִּי שָׁמַיִם לֹא יָקִיצוּ וְלֹא יֵעֹרוּ מִשְּׁנָתָם׃ מִי יִתֵּן
בִּשְׁאוֹל תַּצְפִּנֵנִי תַּסְתִּירֵנִי עַד שׁוּב אַפֶּךָ תָּשִׁית לִי חֹק
וְתִזְכְּרֵנִי׃ אִם יָמוּת גֶּבֶר הֲיִחְיֶה כָּל יְמֵי צְבָאִי אֲיַחֵל
עַד בּוֹא חֲלִיפָתִי׃

rad. חָלַף *transivit*, *exscidit*, *transfixit*, it. *nova germina emisit excrescens herba*, *repullulavit*, *reviruit*, Hiphil *mutavit* etc.

וְיוֹנַקְתּוֹ *nec surculi ejus* | יוֹנֶקֶת *surculus*, nom. subst. fem. sing. cum suff. 3. pers. sing. [§ 83. D.] et וְ copulat.

תֶּחְדָּל *deficiunt* | a rad. חָדַל *cessavit*, *desiit*, *destitit*, *abstinuit*, 3. pers. fem. sing. fut. Kal [§ 48, 2]. Patach ultimae in (ָ) mutatum est ex § 17, 2. c.

אִם יַזְקִין *si senuerit* | a radice זָקֵן Hiph. *senuit*, *consenuit*, 3. pers. sing. fut. Hiphil.

שָׁרְשׁוֹ *radix ejus* | nom. subst. masc. שֹׁרֶשׁ *radix*, cum suff. 3. pers. sing. § 81. No. VI. formae קֹדֶשׁ.

וּבֶעָפָר *in pulvere* | עָפָר cum praef. בְּ vocalem articuli expulsi occupante juxta § 89, 1 et § 21. et cum וּ copul. § 90, 1.

גִּזְעוֹ *truncus ejus* | גֶּזַע ea stipitis pars, quae arbore excisa in humo remanet; nom. subst. masc. cum suff. Rad. גָּזַע *succidit*, *secuit*.

מֵרֵיחַ מַיִם *ab odore aquarum* i. e. *vaporibus* | רֵיחַ cum praef. מ juxta § 89, 1.

יַפְרִחַ *repullulat* | a rad. פָּרַח *effloruit*, *germinavit*, Hiphil *florere* vel *germinare fecit*, 3. pers. singul. fut. Hiphil [§ 50.], ultima defect. pro יַפְרִיחַ.

וַיֶּחֱלָשׁ *humi prosternitur* | a rad. חָלַשׁ *prostravit*, *debilis*, *debilitatus fuit*, *viribus defecit*, 3. pers. sing. fut. Kal [§ 48.] cum וַ conv. fut. De (ָ) ultimae conf. § 17, 2. c.

וַיִּגְוַע *et exspiravit* | 3. pers. sing. fut. Kal [§ 50.] cum וַ convers. fut. Rad. גָּוַע *exspiravit*, *mortuus est*.

וְאַיּוֹ *et ubi est* | אַי *ubi*, cum suff. et וְ copulat.

אָזְלוּ *diffluunt* | a radice אָזַל *abiit*, *discessit*, 3. pers. plur. praet. Kal.

germinet, nec surculi ejus deficiunt. Si senuerit in terra radix ejus, et in pulvere truncus emortuus fuerit: ab odore aquarum tamen repullulat, et plantatae instar ramos protrudit. — Homo autem, quando mortuus humi prosternitur et exspiravit, ubi est? Uti aquae diffluunt e stagnis, et fluvius exsiccatur et arescit: sic homo cubat nec resurgit. Donec coelum non sit, non expergefiet; et e somno suo non excitabitur. — Utinam me occultares in Orco, absconderes, dum ira tua averteretur, et termino constituto mei recordareris! At vivet mortuus? per omnes dies vitae meae miserrimae exspectarem, dum veniret ista grata rerum mearum mutatio.

מִפִּי־יָם *e stagno* | מִפִּי poët. pro מִן cum (י) paragog.

יֶחֱרַב *exsiccatur* | a radice חָרַב *siccatus, exsiccatus fuit*, 3. pers. sing. fut. Kal.

עַד־בִּלְתִּי etc. *donec coelum non sit* | יָקִיצוּ a rad. קוּץ *expergisci, evigilare*, 3. pers. plur. fut. Hiphil [§ 61.].

יֵעֹרוּ *excitabuntur* | pro יֵעוֹרוּ 3. pers. plur. fut. Niphal coll. § 61. Chirek praeformativi in (‥) transit juxta § 17, 2. b. Rad. עוּר *excitari, evigilare, expergisci*, Niph. *excitatus est*.

מִשְּׁנָתָם *e somno suo* | Nom. subst. fem. שֵׁנָה cum suff. et praef. מ.

מִי יִתֵּן coll. § 105, 2.

תַּצְפִּנֵנִי *me occultares* | 2. pers. sing. fut. Hiphil תַּצְפִּין cum suff., rad. צָפַן *texit, abscondidit*, Hiph. idem.

הֲיִחְיֶה *an vivet?* | fut. Kal [§ 64.] rad. חָיָה h. l. *reviviscere*. Praef. ה interrogat.

צְבָאִי nom. צָבָא h. l. *στρατεια, statio militum*, qua cum molesta conditione vita Jobi misera et calamitosa comparatur.

אֲיַחֵל *exspectarem* | a rad. יחל Piel יִחֵל *exspectavit*, 1. pers. fut. Piel.

עַד־בּוֹא *dum veniret* | coll. § 101, 2. e.

חֲלִיפָתִי nom. subst. fem. חֲלִיפָה *mutatio, vicissitudo*, h. l. grata rerum mearum mutatio; cum suff. Rad. חָלַף.

Job. 19, 25—28. וַאֲנִי יָדַעְתִּי גֹּאֲלִי חָי וְאַחֲרוֹן עַל
עָפָר יָקוּם׃ וְאַחַר עוֹרִי נִקְּפוּ זֹאת וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה
אֱלוֹהַּ׃ אֲשֶׁר אֲנִי אֶחֱזֶה לִּי וְעֵינַי רָאוּ וְלֹא זָר כָּלוּ
כִלְיֹתַי בְּחֵקִי׃ כִּי תֹאמְרוּ מַה נִּרְדָּף לוֹ וְשֹׁרֶשׁ דָּבָר
נִמְצָא בִי׃

Job. 7, 7—10. זְכֹר כִּי רוּחַ חַיָּי לֹא תָשׁוּב עֵינִי לִרְאוֹת
טוֹב׃ לֹא תְשׁוּרֵנִי עֵין רֹאִי עֵינֶיךָ בִּי וְאֵינֶנִּי׃ כָּלָה עָנָן
וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה׃ לֹא יָשׁוּב עוֹד לְבֵיתוֹ
וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ׃

Job. 16, 22. כִּי שְׁנוֹת מִסְפָּר יֶאֱתָיוּ וְאֹרַח לֹא אָשׁוּב
אֶהֱלֹךְ׃

Job. 19, 25—28.

גֹּאֲלִי *Vindicem meum* | est partic. praes. Kal cum suffix., propr. denotans *sanguinis vindicem* jure cognationis, sensu improprio autem *patronum caussae, defensorem* et *redemtorem* ex aerumna maximaque miseria, qua oppressus quis jacet. Rad. גָּאַל *redemit, vindicavit,* spec. jure cognationis, *ultus est.*

עַל עָפָר יָקוּם *impugnabit pulverem* i. e. corpus Jobi.

וְאַחַר עוֹרִי נִקְּפוּ זֹאת *mutabo cutem meam ab hisce arrosam* | E sententia Baueri est אַחַר 1. pers. sing. futur. Hiphil a rad. אָחַר *pone secutus est,* (pro אַאֲחַר, litera Aleph ante aliam lit. Aleph elisa), Hiphil *post se relinquere* s. *abjicere, deponere.* עוֹרִי est subst. עוֹר *cutis,* cum suff. *mea cutis.* נִקְּפוּ est 3. pers. plur. praet. Piel a rad. נָקַף Piel *contundere, exedere.* זֹאת *haec,* δεικτικῶς dictum, monstrando ad vermes et ulcera, quibus corpus suum arrosum erat. H. l. זֹאת cum plur. construitur, quia collective positum est. Sensus igitur esset: *deponam meam cutem, quam haec contuderunt.* Sic Bauerus explicat locum; sed videantur, quae Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 216, 3. b. de his verbis dixit.

וּמִבְּשָׂרִי *et e corpore meo* | nom. subst. בָּשָׂר cum suff., praefixis מ et ו copulat.

אֶחֱזֶה לִּי *videbo mihi* sc. *propitium* | a radice חָזָה 1. pers. sing. fut. Kal [§ 64 et § 48.] לִי coll. § 89, 3.

וְלֹא זָר *non alienum, a me aversum, mihi inimicum* | זָר 1) *peregrinus, extraneus;* 2) *hostis, barbarus.*

Job. 19, 25—28. Ego scio, vindicem meum vivere, eumque tandem pulverem oppugnaturum esse. Mutabo cutem meam ab hisce arrosam, et e corpore meo Deum videbo. Videbo eum mihi propitium, oculi mei illum intuebuntur non mihi infestum. Renes mei prae desiderio in sinu meo consumuntur.

Job. 7, 7—10. Memor sis, vitam meam esse halitum, oculum meum bona non denuo visurum esse. Oculus ejus, qui me vidit, non denuo me cernet. Sicut nubes consumitur et disparet: ita qui ad Orcum descendit, non revertitur. Non revertitur in domum suam, et ejus domicilium illum non agnoscit.

Job. 16, 22. Pauci anni mox praeterierunt viamque ingrediar, quam non remeabo.

כָּלוּ *consumuntur* | rad. כָּלָה 3. pers. plur. praet. Kal [§ 64]. כִּלְיֹתַי בְּחֵקִי *renes mei in sinu meo* i. e. in me cosumuntur, i. e. maximo desiderio flagro Deum ita mihi propitium videndi.

Job. 7, 7—10.

לֹא תָשׁוּב — לִרְאוֹת *Non denuo visurum esse* | תָּשׁוּב futur. Kal rad. שׁוּב. לִרְאוֹת infinit. constr. Kal cum ל, rad. רָאָה § 64. Ceterum videatur § 109. רָאָה טוֹב *frui bonis hujus vitae.*

לֹא־תְשׁוּרֵנִי a rad. שׁוּר *videre,* 3. pers. fem. sing. fut. Kal תָּשׁוּר cum suff. 1. pers. sing. *me non cernet denuo.* עֵין רֹאִי *oculus ejus, qui me vidit;* עֵין est stat. constr. sing. ab absoluto עַיִן, רֹאִי est partic. Kal רֹאֶה cum suffix. [§ 81. No. IX.].

עֵינֶיךָ בִּי *si tui oculi ad me sunt*, si ad me respicis.

כָּלָה עָנָן *sicut nubes consumitur* | ante haec. verba particula comparativa ommissa est.

יַכִּירֶנּוּ *agnoscit* | a radice נָכַר Hiphil *agnovit, cognovit,* 3. pers. sing. fut. Hiphil [§ 56.] cum suff. § 23, 5.

Job. 16, 22.

שְׁנוֹת מִסְפָּר *Pauci anni* | שְׁנוֹת est stat. constr. plur. a nom. sing. שָׁנָה; *anni numeri* sunt *numero pauci*, qui facile numerari possunt. Oppositum est אֵין מִסְפָּר *innumerabilis.*

Job. 10, 20—22. הֲלֹא מְעַט יָמַי °יֶחְדָּל *יְשִׁית מִמֶּנִּי
וְאַבְלִיגָה מְעָט׃ בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְלֹא אָשׁוּב אֶל אֶרֶץ חֹשֶׁךְ
וְצַלְמָוֶת׃ אֶרֶץ עֵפָתָה כְּמוֹ אֹפֶל צַלְמָוֶת וְלֹא סְדָרִים
וַתֹּפַע כְּמוֹ אֹפֶל׃

§ 57.

3) Der Psalmen und des Predigers Salomo.

Ps. 71. בְּךָ יְהוָה חָסִיתִי אַל אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם׃ בְּצִדְקָתְךָ
תַּצִּילֵנִי וּתְפַלְּטֵנִי הַטֵּה אֵלַי אָזְנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנִי׃ הֱיֵה לִי
לְצוּר מָעוֹן לָבוֹא תָּמִיד צִוִּיתָ לְהוֹשִׁיעֵנִי כִּי סַלְעִי וּמְצוּדָתִי
אָתָּה׃ אֱלֹהַי פַּלְּטֵנִי מִיַּד רָשָׁע מִכַּף מְעַוֵּל וְחוֹמֵץ׃ כִּי
אַתָּה תִקְוָתִי אֲדֹנָי יֱהוִה מִבְטַחִי מִנְּעוּרָי׃ עָלֶיךָ נִסְמַכְתִּי
מִבֶּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי אַתָּה גוֹזִי בְּךָ תְהִלָּתִי תָמִיד׃ כְּמוֹפֵת

(יְשִׁית כ׳) ושית ק׳ * ·(יֶחְדָּל כ׳) וחדל ק׳ °

יֶאֱתָיוּ *mox veniunt, cito praetereunt* | a radice אָתָה *venit, accessit*, 3. pers. plur. fut. Kal. Jod in locum ה collocatum [§ 64, 1.] quod juxta § cit. 3. ante afformat. ו elidendum erat; h. l. ob pausam remanet coll. § cit. not. I, 4. Conf. etiam § 48.

לֹא אָשׁוּב | subaudiendum est אֲשֶׁר § 93, 3. *quam non remeaturus sum.*

Job. 10, 20—22.

יֶחְדָּל *Cessabunt* | 3. pers. sing. fut. Kal [§ 48]. De Kamez ultimae vid. § 17, 2. c. Rad. חָדַל *cessavit, desiit, destitit, abstinuit.* Secund. Kri legendum est וַחֲדַל imperat. Kal.

יָשִׁית מִמֶּנִּי *utinam absistat a me* | יָשִׁית fut. Kal [§ 61]. Secundum Kri legendum est וְשִׁית imperat. Kal.

וְאַבְלִיגָה *ut paululum me recipiam* | rad. בָּלַג arab. *nituit, fulsit*, hinc hebr. Hiphil *laetitia affecit, refocillavit, recreavit.* (Schaue weg von mir, und ich werde wieder heiter. Gesen.). Est 1. pers. sing. fut. Hiphil, cum ה paragog. Cetera hujus loci verba videantur § 62.

§ 57.

Ps. 71.

אַל אֵבוֹשָׁה *Nunquam pudore confundar* | 1. pers. sing. fut. Kal cum ה paragog. § 61. et not. 1.

Job. 10, 20—22. Nonne pauci mei dies mox cessabunt? utinam absistat a me, ut paululum me recipiam, antequam abeam, non rediturus, in terram tenebricosam et caliginosam, in terram obscuram, quales sunt umbrarum tenebrae sine ordine, cujus splendor caligini par est.

§ 57.

5) Psalmorum et libri Coheleth.

Ps. 71. In te, Jova, confido! Nunquam pudore confundar. Pro benignitate tua eripe me, adverte aurem tuam ad me et me serva. Sis mihi rupes munita, quo jugiter veniam. Promisisti me servare, nam tu es petra mea et munimentum meum. Deus mi, eripe me e potestate impii, e vi iniqui et oppressoris. Nam tu es spes mea, Domine Jova, fiducia mea inde a pueritia mea. Tibi innitor ab utero matris meae. E matrice tu me eduxisti,

תַּצִּילֵנִי *eripe me* | radicis נָצַל 2. pers. fut. Hiphil [§ 56.] cum suff.

וּתְפַלְּטֵנִי *et erue me* | 2. pers. sing. fut. Piel תְּפַלֵּט cum suff. et ו copulat. thematis פִּלֵּט.

וְהוֹשִׁיעֵנִי *et me serva* | imperat. Hiphil [§ 59.] cum suff. Rad. ישע.

הַטֵּה־אֵלַי *adverte ad me* | imperat. Hiphil [§ 56 et § 64.] rad. נָטָה.

הֱיֵה לִי *sis mihi* | imperat. Kal rad. הָיָה [§ 64]. לִי § 89, 3.

לְצוּר מָעוֹן לָבוֹא *petra domicilii, quo me recipere possim* | צוּר מָעוֹן *petra quae inhabitari potest.* מָעוֹן *domicilium*, nom. masc. a rad. עוּן. Alii legunt מָעוֹז *locus firmus, arx, munimentum*, צוּר מָעוֹז *petra munita.* Rad. עָזַז.

וּמְצוּדָתִי *et munimentum meum* | nom. subst. מְצוּדָה *arx, munimentum*, cum suff. et ו copulat.

מְעַוֵּל וְחוֹמֵץ *iniqui et oppressoris* | מְעַוֵּל est partic. Piel rad. עָוַל *inique egit.* וְחוֹמֵץ est partic. Kal radicis חָמֵץ *acidus fuit*, partic. *acidus*, inde: *corruptus.*

מִמְּעֵי *e matrice* | plur. constr. a nom. subst. מֵעָה plural. מֵעִים 1) *viscera;* 2) *matrix;* cum praef. מ.

הָיִיתִי לְרַבִּים וְאַתָּה מַחֲסִי עֹז׃ יִמָּלֵא פִי תְּהִלָּתֶךָ כָּל
הַיּוֹם תִּפְאַרְתֶּךָ׃ אַל תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחִי
אַל תַּעַזְבֵנִי׃ כִּי אָמְרוּ אוֹיְבַי לִי וְשֹׁמְרֵי נַפְשִׁי נוֹעֲצוּ
יַחְדָּו׃ לֵאמֹר אֱלֹהִים עֲזָבוֹ רִדְפוּ וְתִפְשׂוּהוּ כִּי אֵין מַצִּיל׃
אֱלֹהִים אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי אֱלֹהַי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃ יֵבֹשׁוּ
יִכְלוּ שֹׂטְנֵי נַפְשִׁי יַעֲטוּ חֶרְפָּה וּכְלִמָּה מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃
וַאֲנִי תָּמִיד אֲיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי עַל כָּל תְּהִלָּתֶךָ׃ פִּי יְסַפֵּר
צִדְקָתֶךָ כָּל הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ כִּי לֹא יָדַעְתִּי סְפֹרוֹת׃
אָבוֹא בִּגְבֻרוֹת אֲדֹנָי יֱהוִֹה אַזְכִּיר צִדְקָתְךָ לְבַדֶּךָ׃ אֱלֹהִים
לִמַּדְתַּנִי מִנְּעוּרָי וְעַד הֵנָּה אַגִּיד נִפְלְאוֹתֶיךָ׃ וְגַם עַד
זִקְנָה וְשֵׂיבָה אֱלֹהִים אַל תַּעַזְבֵנִי עַד אַגִּיד זְרוֹעֲךָ לְדוֹר

גֹּזִי noster derivat a גּוּז *secare, abscindere, evellere,* et reddit participium: גּוֹזִי *evellens me* i. e. me eduxisti. Alii autem a rad. גָּזָה *retribuit,* unde part. Kal cum suff. גּוֹזִי *retributor, benefactor meus.* De forma conf. § 64, 3. cum § 81. No. IX.

כְּמוֹפֵת etc. *ut prodigium multis fui* i. e. tot malis oppressus sum, ut portenti instar haberer a multis | מוֹפֵת *portentum, prodigium,* nom. subst. masc. cum praef. כְּ.

מַחֲסִי־עֹז propr. *tu es refugium meum robustum* | מַחְסֶה nom. subst. cum suffixo. H. I. suffixum, quod vulgo ad genitivum adplicatur, nomini regenti adjunctum est, conf. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 194, 1. et not.

יִמָּלֵא etc. *refertum est laudibus tuis* | coll. § 107, 3.

אַל תַּשְׁלִיכֵנִי *ne rejicias me* | a radice שָׁלַךְ 2. pers. sing. fut. Hiphil cum suff. 1. pers. sing.

כִּכְלוֹת *cum consumtae sunt* | infinit. Kal [§ 64.] rad. כָּלָה cum praef. כְּ, de quo vid. § 101, 2. b.

נוֹעֲצוּ *consilia ineunt* | a rad. יָעַץ 3. pers. plur. praet. Niphal [§ 59 et § 49.].

רִדְפוּ וְתִפְשׂוּהוּ *persequimini et prehendite eum* | a radice רָדַף imperat. plural. Kal. Idem est sequens תִּפְשׂוּ a rad. תָּפַשׂ *apprehendit, prehendit, cepit, occupavit* etc. cum suff. 3. pers. sing.

מַצִּיל *vindex* | partic. Hiphil [§ 56.] a rad. נָצַל.

יֵבֹשׁוּ *erubescant* | 3. pers. plur. fut. Kal thematis בּוֹשׁ coll. § 61. not. I, 3.

jugiter tibi laudes cano. Multis visus sum esse velut prodigium, in te autem firmam pono fiduciam. Os meum laudibus tuis refertum est, quotidie majestate tua. Ne rejicias me in senectute, ne viribus deficientibus me destituas. Etenim hostes vitae meae insidiantes unâ consilia ineunt, dicuntque: quem Deus reliquit, persequimini et prehendite; non enim est vindex. Deus, ne sis a me procul! Deus mi, ad opem mihi ferendam festina! Vitae meae adversantes erubescant, perdantur; perniciem meam quaerentes opprobrio et ignominia obruantur. Ego vero quotidie sperabo, auctisque laudibus te efferam. Os meum bonitatem tuam, quotidie benignitatem tuam celebrabit, quam computare non possum. Virtutes Domini Jovae commemorabo, ego solus benignitatem tuam laudabo. Deus, tu me docuisti a pueritia mea, et adhuc insignia tua beneficia praedico. Ad senectutem et canitiem usque ne me derelinquas, dum

שֹׂטְנֵי נַפְשִׁי *vitae meae adversantes* | שֹׂטְנֵי plural. constr. partic. Kal rad. שָׂטַן *adversatus est.* נַפְשִׁי nom. subst. נֶפֶשׁ cum suff. 1. pers. sing.

יַעֲטוּ *obruantur* | 3. pers. plur. fut. Kal radicis עָטָה *obvelavit, amicuit se,* it. *amicuit, induit* coll. § 64 et § 48.

וּכְלִמָּה *et ignominia* | nom. substant. fem. cum ו copulat. [§ 90, 1.] rad. כָּלַם Hiphil *pudefecit, ignominia affecit.* Ceterum de hoc accusativo conf. § 107, 4.

וְהוֹסַפְתִּי propr. *adjiciam* | a rad. יָסַף 1. pers. sing. praet. Hiphil [§ 59].

לֹא יָדַעְתִּי סְפֹרוֹת *non cognovi enumerationes* i. e. *numerare non possum* | סְפֹרוֹת plur. a nom. subst. fem. סְפֹרָה, quod hoc tantummodo loco reperitur et i. q. מִסְפָּר denotat.

אָבוֹא בִּגְבֻרוֹת *ingrediar in virtutes* i. e. elogium illarum adgrediar. Alii, qui contendunt, nusquam *ingredi in aliquid* Hebraeis denotare, illud celebrare, commemorare,

לְכָל יָבוֹא גְּבוּרָתֶךָ׃ וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים עַד מָרוֹם אֲשֶׁר
עָשִׂיתָ גְדֹלוֹת אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ׃ אֲשֶׁר הִרְאִיתַנוּ° צָרוֹת רַבּוֹת
וְרָעוֹת תָּשׁוּב תְּחַיֵּינוּ* וּמִתְּהוֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֵנוּ**׃
תֶּרֶב גְּדֻלָּתִי וְתִסֹּב תְּנַחֲמֵנִי׃ גַּם אֲנִי אוֹדְךָ בִכְלִי נֶבֶל
אֲמִתְּךָ אֱלֹהָי אֲזַמְּרָה לְךָ בְכִנּוֹר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ תְּרַנֵּנָּה
שְׂפָתַי כִּי אֲזַמְּרָה לָּךְ וְנַפְשִׁי אֲשֶׁר פָּדִיתָ׃ גַּם לְשׁוֹנִי
כָּל הַיּוֹם תֶּהְגֶּה צִדְקָתֶךָ כִּי בֹשׁוּ כִּי חָפְרוּ מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃
Ps. 49. שִׁמְעוּ זֹאת כָּל הָעַמִּים הַאֲזִינוּ כָּל יֹשְׁבֵי
חָלֶד׃ גַּם בְּנֵי אָדָם גַּם בְּנֵי אִישׁ יַחַד עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן׃ פִּי
יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת׃ אַטֶּה לְמָשָׁל אָזְנִי
אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי׃ לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי

° (הִרְאִיתָנוּ כ׳) הראיתני ק׳.

* (תְּחַיֵּינוּ כ׳) תחייני ק׳. ** (תַּעֲלֵנוּ כ׳) תעלני ק׳.

reddunt verba: *ingrediar* scil. aedem Jovae, laudem ibidem potentiae illius celebraturus, *per fortitudines Domini* i. e. virtute Jovae adjutus atque e tot angustiis ereptus.

יָבוֹא scil. לְכָל דּוֹר *generationi omni venturae* | Ante יָבוֹא subaudi אֲשֶׁר § 93, 3.

עַד־מָרוֹם propr. *usque ad excelsum* | i. e. amplitudine sua omnem excedit numerum et mensuram, infinita est. מָרוֹם *altitudo*, *altum*, spec. *coelum*. Rad. רוּם.

הִרְאִיתָנִי *experiri me fecisti* | 2. pers. masc. sing. praet. Hiphil cum suffix. Rad. רָאָה.

תָּשׁוּב תְּחַיֵּינִי *ad vitam me revocasti* | תְּחַיֵּינִי a radice חָיָה 2. pers. masc. sing. fut. Piel cum suff. [§ 64.]. Ceterum de hac et sequenti formula תָּשׁוּב תַּעֲלֵנִי videat. § 109.

וּמִתְּהוֹמוֹת etc. *ex abyssis terrae* i. e. e magnis periculis | est plur. a nom. subst. תְּהוֹם cum praefix. מִן et וּ copul.

תֶּרֶב *auxisti* | thematis רָבָה *auctus fuit*, 2. pers. sing. fut. apocop. Hiphil § 64. not. 14.

תִּסֹּב תְּנַחֲמֵנִי *iterum me solatio erexisti* | תִּסֹּב est 2. pers. sing. fut. Niphal radicis סָבַב *vertit se*; Niph. idem. H. l. adverbii vicem explet. cf. § 109. תְּנַחֲמֵנִי est thematis נִחַם *consolatus est*, 2. pers. sing. fut. Piel cum suffixo, quo adposito h. l. ultima vocalis (‥) in (ֲ) transit § 54. cum § 13, 3.

potentiam tuam et virtutem posteris annunciem. Benignitas tua infinita est. Tu magna patrasti, Deus, quis tui est similis? Multis quidem angustiis et calamitatibus me obruisti, sed vitam mihi reddidisti; at ex Orco ascendere fecisti, majestatem meam auxisti, meque solatio erexisti. — Ego grates tibi agam nablio, fidei tuae, Deus mi; ego a te redemtus tibi psallam. Lingua mea quolibet die benignitatem tuam exprimet. Sed mala mihi intendentes, pudore, ignominia afficiantur.

Ps. 49. Audite haec, omnes populi, auscultate omnes orbis habitatores, tam ignobiles quam nobiles, divites et egeni. Os meum sapientiam eloquetur, et animus enunciabit dicta prudentia. Aurem meam ad parobolam advertam, fidibus canam carmen meum. Quare mihi metuerem ad-

תְּרַנֵּנָּה *ladabunt* | a rad. רָנַן *cecinit, cantavit,* 2. pers. plur. fut. Piel, pro תְּרַנֵּנְנָה coll. § 12, a.

תֶּהְגֶּה *exprimet* | a radice הָגָה *meditatus est, elocutus est, enunciavit,* 3. pers. fem. sing. fut. Kal [§ 48, 2. et § 64].

חָפְרוּ *ignominia afficiantur* | 3. pers. plur. praet. Kal thematis חָפַר arab. *pudore suffusus est, erubuit.*

Ps. 49.

גַּם־גַּם Haec particula, ubi geminatur, vertenda est *tam, quam* § 126, 4.

וְהָגוּת לִבִּי [*et meditatio animi mei* | הָגוּת nom. fem. sing. *cogitatio, meditatio,* h. l. in stat. constr. sing. Rad. הָגָה *meditatus est.*

אַטֶּה לְמָשָׁל *advertam ad parabolam* | אַטֶּה a rad. נָטָה *inclinavit,* 1. pers. sing. fut. Kal § 56 et § 64. 65. מָשָׁל *similitudo,* indeque generatim: *carmen figurata oratione compositum, bildliche Rede.* Nom. subst. a radice מָשַׁל *similis fuit.*

חִידָתִי *carmen meum* | nomen substant. fem. חִידָה propr. 1) *oratio involuta et nodosa* (rad. חִיד arab. *torquere, inflectere*); 2) *aenigma;* 3) i. q. מָשָׁל *sententia,* quae obscuritatem quandam et gravitatem habet. Appositum suff. 1. pers. sing.

יְסֻבֵּנִי׃ הַבֹּטְחִים עַל חֵילָם וּבְרֹב עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ׃
אָח לֹא פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ לֹא יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ׃
וְיֵקַר פִּדְיוֹן נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם׃ וִיחִי עוֹד לָנֶצַח
לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת׃ כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד
כְּסִיל וָבַעַר יֹאבֵדוּ וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם׃ קִרְבָּם
בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם לְדֹר וָדֹר קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם
עֲלֵי אֲדָמוֹת׃ וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת

עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֻבֵּנִי *cum malitia persecutorum me cingit* | subaudiendum est adverbium temporis כִּי vel בַּאֲשֶׁר coll. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 230. עֲקֵבַי plur. cum suffix. § 81. No. V. a nom. adject. עָקֵב *insidiator*. Rad. עָקַב *supplantavit*. יְסֻבֵּנִי est rad. סָבַב 3. pers. sing. fut. Kal יָסֹב § 57. cum suff. coll. § cit. not. 2.

הַבֹּטְחִים *qui fidant* | est plur. partic. Kal radicis בָּטַח cum articulo. Incipit oratio cum participio et continuatur cum verbo finito, coll. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 216, 2.

עָשְׁרָם *divitiis suis* | עֹשֶׁר [§ 81. No. VI.] cum suff. 3. pers. plural.

אָח לֹא id. qd. אִישׁ לֹא *nemo — alterum*, coll. § 95, 6.

פָּדֹה יִפְדֶּה (*a morte*) *redimere potest* | infinit. absolut. et fut. Kal [§ 64.] rad. פָּדָה *redemit*. De infinit. absoluto, qui suo verbo finito majoris asseverationis causa praemissus est, conf. § 100.

כָּפְרוֹ *λύτρον ad redimendum* | כֹּפֶר nom. subst. cum suff.; *λύτρον solvere* i. e. maxima pecuniae summa soluta nemo alterum a morte redimere potest.

וְיֵקַר *cara est* | a rad. יָקַר propr. 1) *gravis fuit*; 2) *carus, pretiosus fuit*; 3. pers. sing. fut. Kal coll. § 59, 1. Futurum est יִיקַר et יֵיקַר, h. l. eliso (י). Praef. ו copulat.

פִּדְיוֹן נַפְשָׁם *redemtio vitae eorum* | נַפְשָׁם, nomini singulari אָח subjungitur affixum plurale, quia illud singulare collective positum est coll. Gesen. § 119, 1. c. et Lehrgebäude der hebr. Sprache § 184, 2.

וְחָדַל לְעוֹלָם *et cessat* (scil. redemtio) *in aeternum*, *die Loskaufung bleibt ewig aus* | ipsa rad. חָדַל *cessavit*, *desiit* etc.

וִיחִי עוֹד לָנֶצַח *ut adhuc in perpetuum vivat* | וִיחִי est rad. חָיָה 3. pers. fut. apocop. יְחִי coll. § 64. not. I, 3. c. cum ו h. l. *ut* denotante. conf. § 126, 2. not.

verso tempore, cum malitia persecutorum meorum me cingit, qui opibus suis fidunt deque magnis divitiis suis gloriantur? Nemo potest alterum a morte redimere, nec Deo pretinm suum solvere. Redemtio vitae illorum pretiosior est, nunquam consequenda, ut nimirum quis in perpetuum vivat, nec in putredinem abeat. Sed videt sapientes aeque mori, ac stulti et insipientes pereunt, aliisque opes suas relinquunt. Sepulcrum illis est domus aeterna, domicilium perpetuum, qui provinciis nomina imposuerunt. Homo in splendore non permanet, similis est bestiis, quae pereunt. Haec est sors eorum,

קִרְבָּם | Noster, qui LXX. Syr. Chald. sequitur, legit, literis transpositis, קִבְרָם *sepulcrum eorum*. Sed alii praeferunt lectionem, quae in textu est, et explicant קִרְבָּם *internum*, hoc est animus *eorum*, cogitationes, vota. Ante בָּתֵּימוֹ subaudiunt כִּי, *quod;* aut censent, קִרְבָּם positum esse pro בְּקִרְבָּם. Sic exoritur sensus: in animis suis cogitant, suas domus permansuras in sempiternum. בָּתֵּימוֹ est plur. a nomine sing. בַּיִת coll. § 84. cum suff. poet. § 24, 3.

מִשְׁכְּנֹתָם *domicilia eorum* | plur. fem. cum suff. a nomine sing. מִשְׁכָּן. Rad. שָׁכַן.

קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם | rectius, ut mihi videtur, alii haec verba verterunt: ut *praedicentur sua nomina* per terras. Nam verbum קָרָא *vocavit*, cum nomine שֵׁם intercedente praefixo בְּ constructum, reddendum est *celebrare alicujus nomen*, illud palam apud alios praedicare. בִּשְׁמוֹתָם est plur. coll. § 77, 5. a nomine sing. שֵׁם coll. § 81. No. VII. cum suff. et praef. בְּ.

בִּיקָר — יָלִין *in splendore permanet* | יְקָר *pretium, gloria, honor*, nom. masc. cum praef. בְּ a radice יָקַר. יָלִין est 3. pers. sing. futur. Kal radicis לוּן et לִין [coll. § 62.] *pernoctare, commorari, permanere*, (*doch ein solcher Mensch bleibt nicht im Glücke*. Gesen.).

נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת *similis est bestiis* | נִמְשַׁל est 3. p. praet. Niph. radicis מָשַׁל *parabala usus est, parabolice locutus est*, Niph. *assimilatus*, *similis factus est; alicui*, cum בְּ. כַּבְּהֵמוֹת est plural. cum praef. כְּ h. l. vocalem articuli extrusi occupante § 89, 1. Singul. בְּהֵמָה *bestia*, *pecus*, *jumentum*.

נִדְמוּ׃ זֶה דַרְכָּם כֵּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה׃
כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ מָוֶת יִרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם יְשָׁרִים לַבֹּקֶר
וְצִירָם° לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ׃ אַךְ אֱלֹהִים יִפְדֶּה נַפְשִׁי
מִיַּד שְׁאוֹל כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה׃ אַל תִּירָא כִּי יַעֲשִׁר אִישׁ
כִּי יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ׃ כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל לֹא יֵרֵד
אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ׃ כִּי נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ וְיוֹדֻךָ כִּי תֵיטִיב
לָךְ׃ תָּבוֹא עַד דּוֹר אֲבוֹתָיו עַד נֵצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר׃
אָדָם בִּיקָר וְלֹא יָבִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ׃

° (וְצִירָם כ׳ וצורם ק׳).

נִדְמוּ *quae pereunt* | 3. pers. plur. praet. Niphal [§ 64, 3.] radicis דָּמָה i. q. דָּמַם *excīdit*, Niphal *excisus*, *succisus est*. Ante hoc verbum subaudiendum est אֲשֶׁר § 93, 3.

כֶּסֶל 1) *stultitia*; 2) *spes*, *fiducia*. Rosenmüll. derivat a verbo כָּסַל *torpuit*, *segnis*, *ignavus fuit*, et subst. כֶּסֶל proprie *segnitiem*, *tarditatem* significare dicit; hinc ad animum et ingenium translatum, esse: *stultitiam*, et a tardatione, cunctatione, ad *exspectationem*, *spem*, *fiduciam* transferri.

וְאַחֲרֵיהֶם | Noster reddit *posteri eorum*, ac si esset Plural. אַחֲרִים addito suffixo. Sed alii pro particula אַחֲרֵי *post*, cui suffixum additum sit, accipiunt, et reddunt illud אַחֲרֵיהֶם (concise pro וַאֲשֶׁר אַחֲרֵיהֶם positum dicentes) *et qui post eos* scil. incedunt, qui vestigiis eorum insistunt. Porro verba בְּפִיהֶם יִרְצוּ non ut auctor noster vertunt *ore suo probant*, sed, quia particula בְּ in constructione verbi רָצָה nomini praeposita objectum approbationis designet, *os eorum approbant*. Conf. Rosenmüll. ad h. l.

שַׁתּוּ *ponentur* | a rad. שָׁתַת *posuit*, 3. pers. plur. praet. Kal [§ 57.] quae h. l. absque nominativo posita impersonaliter vel positive usurpatur. [*Wie Schaafe versetzt man sie* (führt man sie) *in die Unterwelt*. Gesen.]

יִרְעֵם *pascit eos* | a rad. רָעָה *pavit*, 3. pers. sing. fut. Kal [§ 64.] cum suff. § cit. 3.

וַיִּרְדּוּ *calcabunt pedibus* | a radice רָדָה *pedibus calcavit*, 3. pers. plur. fut. Kal [§ 64, 3.] cum ו convers. fut.

וְצוּרָם *et forma eorum* | צִיר (secundum Ctbib) *externa species*, nom. subst. cum suff. Secundum Kri צוּר, quod idem denotat. Radix utriusque est צוּר *formavit*.

quibus fuit fiducia, quos posteri ore suo laudant. Sicut grex ovium in Orcum disgregantur, mors pascit eos, probi mane eos pedibus calcabunt, species eorum absumetur, Orcus eam marcescere faciet. — At me Deus ex Orco liberabit, nam me recipiet. — Noli timere, si quis dives sit, si splendor domus ejus augeatur. Etenim in morte nil secum aufert, divitiae eum non sequuntur. Nam se ipsum beatum praedicat in vita sua, et te laudat, si genio tuo indulges. Ingredietur domicilium majorum suorum, qui nunquam amplius aura fruentur. Homo in splendore, qui non sapit, similis est bestiis, quae pereunt.

לְבַלּוֹת *absumetur* | a rad. בָּלָה propr. *tritus*, *attritus fuit*, hinc *veteravit*, *absumtus fuit*, *interiit*, Piel *absumsit*, *consumsit;* infinit. Piel [§ 64.] cum לְ. Subaudiendum est ante hunc infinitivum הָיָה, quocum conjunctus infinitivus facit periphrasin futuri, conf. § 101. not. 1. Noster qui passive reddit infinitivum, refert שְׁאוֹל ad sequentia verba, alia punctatione מזבל efferens מְזַבֵּל, participium Piel radicis זָבַל *marcuit planta*, *flaccuit*, *equus extenuatus est gracilisque fuit*, et reddit verba מְזַבֵּל לוֹ, quibuscum שְׁאוֹל conjungit: *Orcus eam*, scil. *formam*, *gracilem reddit.* Sed praeferendum est מִזְּבֻל quod est nom. subst. זְבֻל *domicilium*, cum praefixo מִן. מִזְּבֻל לוֹ *a domicilio*, quod *ipsi*, i. e. *ita ut non sit domicilium ulli* eorum amplius in terra. Videantur Rosenmülleri Scholia ad h. l. לוֹ distributive est accipiendum, pro *unicuique* ipsorum.

יִקָּחֵנִי *me recipiet* | a radice לָקַח 3. pers. sing. futur. Kal [§ 56.] cum suff. coll. § 54. not.

הַכֹּל — לֹא *nihil in morte secum aufert.*

נַפְשׁוֹ *se ipsum* | נֶפֶשׁ pronominis reciproci vicem gerit. conf. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 201, c. not. 1, a.

וְיוֹדֻךָ *et te laudant* | a rad. יָדָה Hiph. הוֹדָה *laudavit*, *confessus est*, 3. p. plur. fut. Hiphil יוֹדוּ § 64 et § 59. cum suff. et וְ copulat. Conferat. § 106, 3. Ceterum notandum est, vatem subito orationem convertere ad ipsum divitem. Vid. *Glassius* in *Philolog. S.* p. 1355. ed. Dath.

Ps. 6, 6. כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה לָּךְ׃
Eccles. 3, 19—21. כִּי מִקְרֶה בְנֵי הָאָדָם וּמִקְרֶה
הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה אֶחָד לָהֶם כְּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה וְרוּחַ
אֶחָד לַכֹּל וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל׃
הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב
אֶל הֶעָפָר׃ מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה
וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ׃

§ 58.

4) Der historischen Schriften des A. T.

1. Sam. 28, 3—20. וּשְׁמוּאֵל מֵת וַיִּסְפְּדוּ לוֹ כָּל
יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּרֻהוּ בָרָמָה וּבְעִירוֹ וְשָׁאוּל הֵסִיר אֶת הָאֹבוֹת
וְאֶת הַיִּדְּעֹנִים מֵהָאָרֶץ׃ וַיִּקָּבְצוּ פְלִשְׁתִּים וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ

כִּי־תֵיטִיב לָךְ *quando benefeceris tibi*, gulam curando, genio indulgendo | תֵּיטִיב a radice יָטַב 2. pers. sing. fut. Hiphil [§ 60.].

תָּבוֹא — אֲבוֹתָיו | Est h. l. notanda enallage tertiae personae pro secunda: *venies ad coetum patrum ejus* pro *tuorum*. Videatur Gesen. Lehrgeb. § 196, 5 et § 216, 3. Noster dicit, aut esse supplendum נַפְשׁוֹ, aut legendum יָבוֹא.

Ps. 6, 6. Vacat.

Eccles. 3, 19—21.

מִקְרֶה | A rad. קָרָה *evenit, obvenit, contigit*, nom. substant. masc. *casus, sors*.

וּמוֹתַר *et praerogativa* | nom. subst. masc. a rad. יָתַר cum ו copul. § 90, 1. אַיִן stat. absolut. qui solummodo in fine enunciationis poni potest.

הָעֹלָה est fem. part. praes. a rad. עָלָה *ascendit*. Praef. artic. juxta § 21. Inde descendit מַעֲלָה 1) *ascensus*; 2) *altitudo, altum*; cum praef. לְ *sursum*.

הַיֹּרֶדֶת — לְמַטָּה *qui deorsum descendit* | a rad. יָרַד partic. fem. Kal [coll. § 82.] cum articulo.

לְמַטָּה propr. subst. מַטֶּה (a rad. נָטָה) *virga, scipio, baculus; item locus inferior*; hinc cum ה locali מַטָּה adverbium *deorsum*; praefixa praepositione לְמַטָּה idem.

Ps. 6, 6. Nam in morte tui non est recordatio, in Orco quis tibi gratias aget?

Eccles. 3, 19—21. Idem accidit hominibus quod bestiis. Illi moriuntur ut hae. Utrique eundem habent vitae halitum. Homini prae bestia non est praerogativa, nam omnia sunt vana. Omnes ad eundem locum abeunt, omnes e pulvere conditi sunt et ad pulverem redeunt. Quis novit hominis spiritum, an sursum ascendat? et bestiae spiritum, an deorsum descendat?

§ 58.

4) Librorum V. T. historicorum.

1. Sam. 28, 3—20. Samuelem mortuum omnes Israelitae lugentes sepelivere in urbe sua Rama. Saulus autem omnes Pythonissas et sciolos e terra ejecerat. Philistaei in unum collecti Sunemi castra posuerunt. Saulus autem omnibus Israe-

§ 58.

1. Sam. 28, 3-20.

וַיִּסְפְּדוּ־לוֹ *lugentes eum* | 3. pers. plur. fut. Kal cum ו convers. fut. radicis סָפַד *planxit, luxit.*

וַיִּקְבְּרֻהוּ *sepeliverunt* | a rad. קָבַר *sepelivit,* 3. pers. plur. fut. Kal cum ו convers. fut. et cum suff. 3. pers. sing.

בָרָמָה וּבְעִירוֹ *Ramae id est in urbe sua,* h. e. patria. De ו h. l. explicativo conf. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 231, 5. γ.

הֵסִיר *ejecerat* | a radice סוּר 3. pers. sing. praet. Hiphil [§ 61.].

אֶת־הָאֹבוֹת *Pythonissas* | plur. fem. a nom. sing. אוֹב 1) *necromantes,* qui manes ab inferis evocat; 2) *manes* ab inferis evocati et quasi reduces. Praepositus est articulus juxta § 21.

הַיִּדְּעוֹנִים *harioli* | plur. cum artic. a nom. sing. יִדְּעֹנִי *hariolus.*

וַיַּחֲנוּ *castra posuerunt* | thematis חָנָה *castra metatus est, castra posuit,* 3. pers. plur. fut. Kal [§ 64, 3 et § 48.] cum ו convers. fut.

בְּשׁוּנֵם וַיִּקְבֹּץ שָׁאוּל אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בַּגִּלְבֹּעַ׃
וַיַּרְא שָׁאוּל אֶת מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיִּרָא וַיֶּחֱרַד לִבּוֹ מְאֹד׃
וַיִּשְׁאַל שָׁאוּל בַּיהוָה וְלֹא עָנָהוּ יְהוָה גַּם בַּחֲלֹמוֹת גַּם
בָּאוּרִים גַּם בַּנְּבִיאִים׃ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לַעֲבָדָיו בַּקְּשׁוּ לִי
אֵשֶׁת בַּעֲלַת אוֹב וְאֵלְכָה אֵלֶיהָ וְאֶדְרְשָׁה בָּהּ וַיֹּאמְרוּ
עֲבָדָיו אֵלָיו הִנֵּה אֵשֶׁת בַּעֲלַת אוֹב בְּעֵין דּוֹר׃ וַיִּתְחַפֵּשׂ
שָׁאוּל וַיִּלְבַּשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים
עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל הָאִשָּׁה לָיְלָה וַיֹּאמֶר קָסֳומִי נָא לִי בָּאוֹב
וְהַעֲלִי לִי אֵת אֲשֶׁר אֹמַר אֵלָיִךְ׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֵלָיו
הִנֵּה אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁאוּל אֲשֶׁר הִכְרִית
אֶת הָאֹבוֹת וְאֶת הַיִּדְּעֹנִי מִן הָאָרֶץ וְלָמָה אַתָּה מִתְנַקֵּשׁ
בְּנַפְשִׁי לַהֲמִיתֵנִי׃ וַיִּשָּׁבַע לָהּ שָׁאוּל בַּיהוָה לֵאמֹר חַי
יְהוָה אִם יִקְּרֵךְ עָוֹן בַּדָּבָר הַזֶּה׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶת מִי

° יַתִּיר ו׳ (Vau abundans).

בְּשׁוּנֵם *Sunemi* | Sunem urbs tribui Isascharitidi in planitie Estraelonensi assignata.

וַיִּקְבֹּץ *et congregaverat* | radicis קָבַץ *collegit, congregavit,* 3. pers. sing. fut. Kal cum ו convers. fut.

בַּגִּלְבֹּעַ *Gilboae* | nom. propr. cum articulo, vocalem articuli extrusi occupante praepositione בְּ. Gilboa erat montis jugum, sex milliaribus Romanis a Scythopoli seu Bethscheane dissitum.

וַיֶּחֱרַד *consternatus est* | thematis חָרַד *trepidavit, tremuit,* 3. pers. sing. fut. Kal [§ 48.] cum ו convers. fut.

וְלֹא עָנָהוּ *sed non responsum dedit* | ו h. l. est particula adversativa coll. § 126, 2. עָנָהוּ est ipsa radix עָנָה cum suff. quo apposito ex § 64, 3. ultima (הָ) abjicitur.

גַּם — גַּם coll. § 126, 4.

בַּחֲלֹמוֹת *per somnia* | plur. [§ 77, 5.] a nom. subst. sing. חֲלוֹם *somnium,* cum בְּ et excluso articulo. Rad. חָלַם.

בָּאוּרִים *per sortem sacram* | plur. cum praef. בְּ et artic. extrus. juxta § 89, 1 et § 21. Sing. אוּר masc. *ignis,* plural. אוּרִים (lux et veritas) sacra Hebraeorum sors, quam pontifex maximus consulebat in causis difficiliter dirimendis et dijudicandis.

לַעֲבָדָיו *suis servis* | a nomine sing. עֶבֶד plur. cum suffix. [§ 81. No. VI.] et cum לְ dativi ex § 18, 2. praefix.

litis convocatis Gilboae consederat. Saulus vero, cum castra Philistaeorum videret, valde consternatus est. Itaque Jovam consuluit, sed responsum non tulit, nec per somnia, nec per sortem sacram, nec per prophetas. Hinc jussit, ut Pythonissam quaererent, ad quam abiret eamque consuleret. Endore Pythonissam esse ministri respondebant. Tum mutato vestitu cum duobus comitibus noctu ad mulierem hanc pervenit, dixitque: arte necromantica excita mihi, quem volo. Mulier respondebat: tibi haud ignotum est, Saulum Pythonissas et hariolos e terra exterminasse, cur itaque me in periculum mortis adducis? Saulus vero jurejurando per Jovam interposito affirmavit, poenam illi non esse hanc ob caussam metuendam. Mulier: quem, inquit, tibi excitabo? Samuelem, respondebat. Quae cum

בַּעֲלַת־אוֹב *domina* i. e. perita necromantiae | בַּעֲלַת est stat. constr. sing. ab absoluto בַּעֲלָה *domina*. Subst. pro adject. positum est, coll. § 111, 2. a.

וְאֵלְכָה *et ibo* | a rad. יָלַךְ 1. pers. sing. fut. Kal אֵלֵךְ [coll. § 59, 1.] cum ה paragog. § 36, I. et וְ copulat.

וַיִּתְחַפֵּשׂ *mutavit se* | a rad. חָפַשׂ *scrutatus est*, Hithp. *dissimulavit se*, *mutavit se*; cum וַ convers. fut.

קָסֳמִי־נָא *divina mihi quaeso* | est imperat. sing. fem. Kal radicis קָסַם *divinavit*, pro קִסְמִי, vid. § 34. not. 2. et Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 91. not. III, 8.

וְהַעֲלִי לִי *excita mihi* | a rad. עָלָה imperat. sing. fem. Hiphil § 64. cum וְ copulat. De לִי vid. § 89, 1.

מִתְנַקֵּשׁ *laqueos ponens* i. e. mihi insidians | partic. Hithp. rad. נָקַשׁ Kal et Piel *aucupatus est*, *illaqueavit*, Hithp. *laqueos posuit, insidiatus est; alicui,* cum בְּ.

לַהֲמִיתֵנִי *ut me mortis periculo exponas* | a rad. מוּת infin. Hiphil הָמִית [§ 61.] cum suff. 1. pers. sing. [§ 61, 3. not.] et praef. לְ ex § 18, 2.

אִם־יִקְּרֵךְ עָוֹן *si tibi obtinget poena* | a radice קָרָה *evenit*, *obvenit*, 3. pers. sing. fut. Kal יִקְרֶה cum suff. [§ 64, 3]. Dagesch in prima radicali ק est Dagesch euphonicum, de quo vid. Gesen. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 19, 2. c. Abest in hac formula jurandi apodosis: כֹּה יַעֲשֶׂה לִּי

אַעֲלֶה לָּךְ וַיֹּאמֶר אֶת שְׁמוּאֵל הַעֲלִי לִי׃ וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה
אֶת שְׁמוּאֵל וַתִּזְעַק בְּקוֹל גָּדוֹל וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל שָׁאוּל
לֵאמֹר לָמָּה רִמִּיתָנִי וְאַתָּה שָׁאוּל׃ וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ
אַל תִּירְאִי כִּי מָה רָאִית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל שָׁאוּל אֱלֹהִים
רָאִיתִי עֹלִים מִן הָאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר לָהּ מַה תָּאֳרוֹ וַתֹּאמֶר
אִישׁ זָקֵן עֹלֶה וְהוּא עֹטֶה מְעִיל וַיֵּדַע שָׁאוּל כִּי שְׁמוּאֵל
הוּא וַיִּקֹּד אַפַּיִם אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל
שָׁאוּל לָמָּה הִרְגַּזְתַּנִי לְהַעֲלוֹת אֹתִי וַיֹּאמֶר שָׁאוּל צַר לִי
מְאֹד וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בִּי וֵאלֹהִים סָר מֵעָלַי וְלֹא עָנָנִי
עוֹד גַּם בְּיַד הַנְּבִאִים גַּם בַּחֲלֹמוֹת וָאֶקְרָאֶה לְךָ לְהוֹדִיעֵנִי
מָה אֶעֱשֶׂה׃ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וְלָמָּה תִּשְׁאָלֵנִי וַיהוָה סָר
מֵעָלֶיךָ וַיְהִי עָרֶךָ׃ וַיַּעַשׂ יְהוָה לוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיָדִי
וַיִּקְרַע יְהוָה אֶת הַמַּמְלָכָה מִיָּדֶךָ וַיִּתְּנָהּ לְרֵעֲךָ לְדָוִד׃
כַּאֲשֶׁר לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וְלֹא עָשִׂיתָ חֲרוֹן אַפּוֹ
בַּעֲמָלֵק עַל כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה עָשָׂה לְךָ יְהוָה הַיּוֹם הַזֶּה׃
וְיִתֵּן יְהוָה גַּם אֶת יִשְׂרָאֵל עִמְּךָ בְּיַד פְּלִשְׁתִּים וּמָחָר
אַתָּה וּבָנֶיךָ עִמִּי גַּם אֶת מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל יִתֵּן יְהוָה בְּיַד

וְכֹה יוֹסִף אִם וגו׳ *Deus mihi hoc vel illud faciat, si* — cf. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 231. not. 3.

בַּדָּבָר הַזֶּה *propter hanc rem* | דָּבָר cum praef. בְּ articulo excluso § 89, 1.

רִמִּיתָנִי *decepisti* | a radice רָמָה Piel *decepit*, *defraudavit*, *fefellit*, 2. pers. masc. sing. Piel cum suff. De tertia rad. (י) in Chirek quiescente conf. § 64, 2 et not. III, 8.

רָאִית *vidisti* | 2. pers. fem. praet. Kal [§ 64, 2.] radicis רָאָה.

עֹלִים *ascendentem* | radicis עָלָה part. Kal עֹלֶה, plur. § 64 et § 81. No. IX.

מַה־תָּאֳרוֹ *quomodo sit ejus forma* | תֹּאַר *forma* nom. masc. cum suff. § 81. No. VI. formae קֹדֶשׁ. De Chateph-Kamez sub א vid. § 5. not. 2.

עֹטֶה מְעִיל *pallio tectus* | עֹטֶה part. Kal [§ 64.] rad. עָטָה *obvelavit*, *amicuit se*. מְעִיל nom. masc. *pallium*, conf. § 104 et § 107.

Samuelem videret, sonora voce exclamavit: cur me decepisti? tu enim es Saulus. Rex: noli, inquit, timere. Quid quaeso vidisti? Illa: divinam speciem video ascendentem e terra. Saulus quaerebat, quomodo sit forma ejus. Illa: senex ascendit pallio tectus. Cum Saulus inde Samuelem cognosceret, genu flexo adoravit. Tum Samuel Saulo dixit: cur me vexasti, ut me eliceres? Saulus respondebat: magnis in angustiis versor; Philistaei me oppugnant, Deus autem a me recessit, nec amplius mihi respondit, nec per prophetas, nec per somnia. Itaque te accersivi, ut consilium tuum audirem. Samuel respondit: cur me consulis, si Jova exequetur, quod per me minatus est? Regnum tibi ablatum socio tuo Davidi dabit, Israelitas autem tecum in potestatem Philistaeorum tradet; et tu cum filiis tuis cras mecum eris. Castra Israelitarum Jova in potestatem Philistaeorum tradet. Tum repente Sau-

וַיִּקֹּד *et incurvavit* | a rad. קָדַד *inclinavit, incurvavit verticem honoris exhibendi causa*, 3. pers. fut. Kal [§ 57.] cum ו convers. fut.

הִרְגַּזְתַּנִי *me vexasti* | a radice רָגַז 1) *trepidavit, tremuit;* 2) *commotus est ira, dolore, pavore;* 2. pers. masc. sing. praet. Hiphil הִרְגַּזְתָּ cum suff. 1. pers. sing. coll. § 52.

לְהַעֲלוֹת *ut me eliceres* | infinit. Hiphil [§ 48 et § 64.] cum לְ conf. § 101.

נִלְחָמִים בִּי *me oppugnant* | a radice לָחַם Niph. *pugnavit*, plur. partic. Niph. בִּי *contra me*, coll. § 89, 3.

בְּיַד propr. 1) *in manu, cum, apud;* 2) *per manum, per* etc. | Est stat. constr. sing. a nom. subst. יָד, qui cum praep. בְּ vim praepositionis habet.

וַיְהִי עָרֶךָ *et factus est tuus adversarius* | וַיְהִי 3. pers. fut. apocop. § 64. not. 3. cum ו convers. fut. — עָרֶךָ est nomen substant. עָר quod idem est ac צַר *hostis*, litera צ in ע immutata; cum suff. 2. pers. masc. sing.

וַיִּקְרַע thematis קָרַע *rupit, abscidit, abrupit, excidit*, fut. Kal cum ו convers.

פְלִשְׁתִּים ׃ וַיְמַהֵר שָׁאוּל וַיִּפֹּל מְלֹא קוֹמָתוֹ אַרְצָה וַיִּרָא
מְאֹד מִדִּבְרֵי שְׁמוּאֵל גַּם כֹּחַ לֹא הָיָה בוֹ כִּי לֹא אָכַל
לֶחֶם כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלָּיְלָה ׃

2. Reg. 2, 1—12. וַיְהִי בְּהַעֲלוֹת יְהוָה אֶת אֵלִיָּהוּ
בַּסֳּעָרָה הַשָּׁמָיִם וַיֵּלֶךְ אֵלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע מִן הַגִּלְגָּל ׃ וַיֹּאמֶר
אֵלִיָּהוּ אֶל אֱלִישָׁע שֵׁב נָא פֹה כִּי יְהוָה שְׁלָחַנִי עַד בֵּית
אֵל וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע חַי יְהוָה וְחֵי נַפְשְׁךָ אִם אֶעֶזְבֶךָּ וַיֵּרְדוּ
בֵּית אֵל ׃ וַיֵּצְאוּ בְנֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בֵּית אֵל אֶל אֱלִישָׁע
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲיָדַעְתָּ כִּי הַיּוֹם יְהוָה לֹקֵחַ אֶת אֲדֹנֶיךָ
מֵעַל רֹאשֶׁךָ וַיֹּאמֶר גַּם אֲנִי יָדַעְתִּי הֶחֱשׁוּ ׃ וַיֹּאמֶר לוֹ
אֵלִיָּהוּ אֱלִישָׁע שֵׁב נָא פֹה כִּי יְהוָה שְׁלָחַנִי יְרִיחוֹ וַיֹּאמֶר
חַי יְהוָה וְחֵי נַפְשְׁךָ אִם אֶעֶזְבֶךָּ וַיָּבֹאוּ יְרִיחוֹ ׃ וַיִּגְּשׁוּ
בְנֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בִּירִיחוֹ אֶל אֱלִישָׁע וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
הֲיָדַעְתָּ כִּי הַיּוֹם יְהוָה לֹקֵחַ אֶת אֲדֹנֶיךָ מֵעַל רֹאשֶׁךָ
וַיֹּאמֶר גַּם אֲנִי יָדַעְתִּי הֶחֱשׁוּ ׃ וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלִיָּהוּ שֵׁב נָא
פֹה כִּי יְהוָה שְׁלָחַנִי הַיַּרְדֵּנָה וַיֹּאמֶר חַי יְהוָה וְחֵי נַפְשְׁךָ

וַיְמַהֵר וַיִּפֹּל *et repente concidit* | coll. § 109.

מְלֹא־קוֹמָתוֹ propr. *plenitudo staturae ejus* | מְלֹא *res, qua aliquid repletur,* nom. masc. in stat. constr. a rad. מָלֵא. קוֹמָתוֹ nom. subst. קוֹמָה 1) *altitudo;* 2) *statura;* cum suff. Rad. קוּם. מְלֹא קוֹמָתוֹ igitur est: *totus, quantus erat, der Länge nach.*

2. Reg. 2, 1—12.

בַּסֳּעָרָה *In procella* | nom. subst. fem. סְעָרָה *procella,* cum בְּ praef. et artic. extrus. § 89, 1. De Schwa compos. (ֳ) sub ס, non gutturali, pro Schwa simplici, videatur Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 15, 4. 5.

הַגִּלְגָּל | Gilgal fuit oppidum inter Hierichunta et Jordanem situm.

שֵׁב־נָא *quaeso mane* | a radice יָשַׁב imperativ. Kal § 59, 1.

חַי־יְהוָה — אִם vide supra ad 1. Sam. 28.

lus totus, quantus erat, ad terram concidit, verbis Samuelis perculsus; viribus destitutus erat, nam per totum diem totamque noctem cibum non sumserat.

2. Reg. 2, 1—12. Cum Jova Eliam in procella in coelum eveheret, Elias et Elisa e Gilgale profecti sunt. Elias dixit Elisae: quaeso, mane hoc loco, nam Jova me misit Bethelem. Elisa respondit: per vitam Jovae et per vitam tuam juro, me te non derelicturum esse. Tum descenderunt Bethelem. Exierunt autem discipuli prophetarum, qui Bethele erant, ad Elisam, eique dixerunt: num tu scis, Jovam hodie magistrum tuum abs te ablaturum esse? Respondit: ego scio, tacete. — Porro Elias Elisae dixit: quaeso, mane hic, nam Jehova me Hierichuntem misit. Ille autem respondit: per Jovae vitam et tuam juro, me te non esse derelicturum. Cum itaque Hierichunta venirent, discipuli prophetarum Hierichuntini accesserunt ad Elisam, et ei dixerunt: Num scis, Jovam hodie magistrum tuum abs te ablaturum esse? Ille respondit: scio, tacete. — Denique Elias dixit Elisae: quaeso, mane hic, nam Jova me misit ad Jordanem. Ille vero respondit: per Jovae vitam et tuam juro, me te non esse derelicturum. Tum uterque abiit.

אֶעֶזְבֶךָּ a rad. עָזַב 1. pers. sing. fut. [§ 48.] cum suff. h. l. forma cum Nun epenthet., de qua § 23, 5.

בְּנֵי־הַנְּבִיאִים *filii prophetarum* i. e. eorum discipuli.

מֵעַל רֹאשֶׁךָ *a tuo capite* i. e. abs te, e conspectu tuo. Est idem quod מֵעִמָּךְ v. 9. et מֵאִתָּךְ v. 10.

הֶחֱשׁוּ *tacete* | a radice חָשָׁה imperat. plur. Hiphil § 64, 3 et § 48.

חַי־יְהוָה וְחֵי נַפְשְׁךָ *vivus Jehova* i. e. ut Jova vivit, per vitam Jovae. חַי adjective sumitur. חֵי נַפְשְׁךָ *per vitam animae tuae* i. e. per vitam tuam; חֵי est stat. constr. a nom. חַי, quod h. l. naturam substantivi habet.

אִם אֶעֶזְבֶךָּ וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם׃ וַחֲמִשִּׁים אִישׁ מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים
הָלְכוּ וַיַּעַמְדוּ מִנֶּגֶד מֵרָחוֹק וּשְׁנֵיהֶם עָמְדוּ עַל הַיַּרְדֵּן׃
וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ אֶת אַדַּרְתּוֹ וַיִּגְלֹם וַיַּכֶּה אֶת הַמַּיִם וַיֵּחָצוּ
הֵנָּה וָהֵנָּה וַיַּעַבְרוּ שְׁנֵיהֶם בֶּחָרָבָה׃ וַיְהִי כְעָבְרָם וְאֵלִיָּהוּ
אָמַר אֶל אֱלִישָׁע שְׁאַל מָה אֶעֱשֶׂה לָּךְ בְּטֶרֶם אֶלָּקַח
מֵעִמָּךְ וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי׃
וַיֹּאמֶר הִקְשִׁיתָ לִשְׁאוֹל אִם תִּרְאֶה אֹתִי לֻקָּח מֵאִתָּךְ יְהִי
לְךָ כֵן וְאִם אַיִן לֹא יִהְיֶה׃ וַיְהִי הֵמָּה הֹלְכִים הָלוֹךְ
וְדַבֵּר וְהִנֵּה רֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ וַיַּפְרִדוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם
וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם׃ וֶאֱלִישָׁע רֹאֶה וְהוּא
מְצַעֵק אָבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו וְלֹא רָאָהוּ עוֹד
וַיַּחֲזֵק בִּבְגָדָיו וַיִּקְרָעֵם לִשְׁנַיִם קְרָעִים׃

וַחֲמִשִּׁים אִישׁ *quinquaginta autem viri* | coll. § 119, 2.

אַדַּרְתּוֹ *pallium suum* | אַדֶּרֶת *pallium*, nomen fem. sing. § 83. D. cum suff.

וַיִּגְלֹם *et involvit* | a rad. גָּלַם *convolvit, involvit*, 3. pers. fut. Kal cum ו convers. fut.

וַיֵּחָצוּ הֵנָּה וָהֵנָּה *et aquae divisae sunt huc et illuc* i. e. in duas partes | a rad. חָצָה *divisit*, 3. pers. plur. fut. Niphal cum ו convers. fut. [§ 48 et § 64]. הֵנָּה idem quod הֵן pronom. person. plural. fem. *eae* et neutr. *ea*. Hinc adverb. loci proprie 1) *in ea* scil. *loca*, inde *huc*; 2) *in his* scil. *locis*, *hic*.

כְּעָבְרָם *cum transiissent* | a rad. עָבַר infinit. Kal עֲבֹר cum suff. 3. pers. masc. plur. § 53. et praef. כְּ coll. § 101.

אֶלָּקַח *auferar abs te* | a rad. לָקַח 1. pers. sing. fut. Niph. מֵעִמָּךְ *abs te* praeposit. מֵעִם (ex עִם et מִן composit.) cum suff. De (ֽ) sub מ vid. § 17, 2. c.

וִיהִי־נָא *sit* | Coll. de (וִ) § 126, 2. cum § 36, 5. c.

פִּי־שְׁנַיִם *portio duplex* | פִּי est stat. constr. a nom. subst. פֶּה [vid. § 84.] *os* h. l. *portio*, ut פֵּאָה.

בְּרוּחֲךָ *spiritus tui*, ingenii tui, doni tui prophetici | nom. subst. רוּחַ cum suff. 2. pers. masc. sing. et praep. בְּ.

הִקְשִׁיתָ לִשְׁאוֹל *durum fecisti rogare* i. e. *rem difficilem petiisti* | a rad. קָשָׁה Hiph. *durum, grave difficile fecit, difficilem se praebuit*, 2. pers. masc. sing. praet. Hiphil [§ 64.], quod verbum hoc loco cum infinitivo לִשְׁאוֹל (a ra-

Quinquaginta autem prophetarum discipuli profecti steterunt e longinquo e regione, utroque ad Jordanem stante. Elias pallio suo sumto et convoluto percussit aquas, quae in duas partes divisae sunt, ut uterque per aridum transirent. Cum transiissent, Elias dixit Elisae: quid tibi faciam, priusquam abs te auferar? Elisa respondit: portio ingenii tui duplex in me sit. Ille regessit: rem difficilem petivisti. Sin me, quomodo auferar, videbis, implebitur petitio tua; sin minus, non implebitur. His ita ambulantibus et inter ambulandum colloquentibus currus igneus et equi ignei adfuerunt, qui utrumque separarent. Et ascendit Elias in turbine in coelum. Quod cum Elisa videret, exclamavit: mi pater, mi pater, currus Israelis et equites ejus. Sed non amplius eum vidit. Igitur vestes suas prehendit et in duas partes scidit.

dice שְׁאַל cum ל) conjunctum vim adverbii habet conf. § 109. et Lehrgebäude der hebr. Sprache § 222. a. 2. c.

לֻקָּח *ablatum* | a rad. לָקַח partic. Pyal pro מְלֻקָּח, littera מ abjecta, coll. § 39. not. 5.

הֵמָּה הֹלְכִים etc. *illi erant ambulantes ambulando et loquendo* | i. e. cum proficiscerentur et inter eundum colloquerentur. Est constructio infinitivi absoluti cum verbo finito, (nam הֵמָּה הֹלְכִים pro verbo finito positum est), actum continuum exprimens; coll. § 100.; h. l. duo infin. absolut. הָלוֹךְ וְדַבֵּר, de quibus videatur Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 209, 2. c.

וַיַּפְרִדוּ *et diviserunt* | a radice פָּרַד *separavit, disjunxit*, 3. pers. plur. fut. Hiphil cum ו convers. fut.

וּפָרָשָׁיו *et equites ejus* | nom. subst. masc. פָּרָשׁ *eques*, plur. cum suff. et ו copulat.

וַיַּחֲזֵק *prehendit* | thematis חָזַק Hiphil *apprehendit, tenuit, retinuit*, 3. pers. sing. fut. apocop. Hiphil [coll. § 48.] cum ו convers. fut. בִּבְגָדָיו *suas vestes*, est nominis substantivi בֶּגֶד *vestis, stragula*, plur. cum suff. et praef. בְּ.

וַיִּקְרָעֵם *et scidit* | a rad. קָרַע *rupit, scidit* etc. 3. pers. sing. fut. Kal cum suff. [§ 54. not.] et ו convers. fut. Inde

Meinungen der Hebräer von den Schicksalen des Menschen nach dem Tode.

§ 59.

1) Nach der Genesis.

Gen. 37, 35. וַיָּקֻמוּ כָל בָּנָיו וְכָל בְּנֹתָיו לְנַחֲמוֹ וַיְמָאֵן לְהִתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי אֵרֵד אֶל בְּנִי אָבֵל שְׁאֹלָה וַיֵּבְךְּ אֹתוֹ אָבִיו׃

Gen. 25, 8. וַיִּגְוַע וַיָּמָת אַבְרָהָם בְּשֵׂיבָה טוֹבָה זָקֵן וְשָׂבֵעַ וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו׃

Gen. 35, 28. וַיִּגְוַע יִצְחָק וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עֵשָׂו וְיַעֲקֹב בָּנָיו׃

Gen. 49, 29. וַיְצַו אוֹתָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֲנִי נֶאֱסָף אֶל עַמִּי קִבְרוּ אֹתִי אֶל אֲבֹתָי אֶל הַמְּעָרָה אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה עֶפְרוֹן הַחִתִּי׃

descendit sequens nom. plur. קְרָעִים *fragmenta, lacera vestimenta.*

§ 59.

Gen. 37, 35.

וַיְמָאֵן *Et renuit, non admittebat* | radicis מאן *renuit, noluit,* Piel מֵאֵן [coll. § 49.]; 3. pers. sing. fut. cum ו convers. fut.

לְהִתְנַחֵם *consolari* | infinit. Hithp. radicis נחם. Antecedens לְנַחֲמוֹ est infinit. Piel cum suff. et praef. לְ.

אֵרֵד *descendam* | a radice יָרַד 1. pers. sing. fut. Kal § 59. שְׁאֹלָה *in Orcum,* est nom. subst. שְׁאוֹל *locus in quo omnes homines, quocunque genere mortis auferantur, conveniunt*; h. l. cum ה paragog. locali.

וַיֵּבְךְּ *et deflevit* | radicis בָּכָה *flevit, deflevit,* fut. apocop. Kal cum ו convers. fut. § 64. not. I, 3. c.

Gen. 25, 8.

וַיִּגְוַע *Exspiravit* | 3. pers. sing. fut. Kal [§ 50.] cum ו convers. fut. Rad. גָּוַע *exspiravit, mortuus est.*

Hebraeorum de hominum post mortem conditione placita.

§ 59.

1) E libro Geneseos.

Gen. 37, 35. Omnes filii et filiae ejus eum consolati sunt, sed nullum admittebat solatium, et dixit: moestus ad filium meum descendam in Orcum. Et pater illum deflevit.

Gen. 25, 8. Abraham exspiravit et mortuus est admodum decrepitus, et ad populum suum receptus est.

Gen. 35, 28. Isaacus exspiravit et mortuus est, et ad populum suum receptus, admodum decrepitus. Humarunt eum filii ejus, Esavus et Jacobus.

Gen. 49, 29. Illis praecepit, ut, si ad populum suum reciperetur, se reconderent in sepulcro majorum suorum, in spelunca agri Ebronis Hethitae.

בְּשֵׂיבָה etc. *admodum decrepitus* | שֵׂיב et שֵׂיבָה *canities, senium*, cum בְּ praef.

וַיֵּאָסֶף *et receptus est* | 3. pers. fut. Niphal, [coll. § 48.] cum ו convers. fut. coll. § 17, 1. a rad. אָסַף Kal, Piel et Hiph. *congregavit, collegit.* Niph. passiv. Bauer explicat hanc formulam solennem, *ad populares suos congregari: ad omnes populares suos in inferno pervenire ibique cum illis versari;* vide ejus annotat. ad hunc locum. Alii: *in sepulcro familiae alicui proprio condi.*

Gen. 35, 28. Vacat.

Gen. 49, 29.

וַיְצַו *Praecepit* | 3. pers. sing. fut. apocop. Piel radicis צִוָּה coll. § 64. not. 9.

אֶל־הַמְּעָרָה *in spelunca* | מְעָרָה *spelunca*, nom. subst. cum artic., a rad. עור.

§ 60.

2) Nach andern mosaischen Schriften.

Num. 16, 30—33. וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא יְהוָה וּפָצְתָה הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבָלְעָה אֹתָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וְיָרְדוּ חַיִּים שְׁאוֹלָה וִידַעְתֶּם כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת יְהוָה׃ וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּבָּקַע הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תַּחְתֵּיהֶם׃ וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם וְאֶת בָּתֵּיהֶם וְאֵת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לְקֹרַח וְאֵת כָּל הָרְכוּשׁ׃ וַיֵּרְדוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׁאֹלָה וַתְּכַס עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקָּהָל׃

Deut. 32, 22. כִּי אֵשׁ קָדְחָה בְּאַפִּי וַתִּיקַד עַד שְׁאוֹל תַּחְתִּית וַתֹּאכַל אֶרֶץ וִיבֻלָהּ וַתְּלַהֵט מוֹסְדֵי הָרִים׃

§ 60.

Num. 16, 30—33.

אִם־בְּרִיאָה יִבְרָא *Si creaverit creationem*, si novum, insolitum quid patrarit, miraculum fecerit | בְּרִיאָה *id quod a Deo creatum est*, inprim. *novum, insolitum quid*, nom. fem. a sequent. rad. בָּרָא, h. l. 3. pers. sing. fut. Kal.

וּפָצְתָה *et aperiet* | praet. Kal [coll. § 64.] 3. pers. fem. radicis פָּצָה *aperuit, pandit, dilatavit*, cum ו convers. praet. coll. § 97, 4.

וּבָלְעָה *deglutiet* | 3. pers. fem. praet. Kal rad. בָּלַע *absorbuit, deglutivit* § 97, 4 et 5.

וִידַעְתֶּם *cognoscetis* | radicis ידע 2. pers. praet. Kal cum ו convers. praet. juxta § 15, 1. a. praeformato.

נִאֲצוּ *sprevisse* | radicis נָאַץ *sprevit*, Piel *irritavit, ad iram provocavit*, 3. pers. plur. praet. Piel.

כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר *cum consummasset sermonem* | radicis כָּלָה *absolutus, perfectus, finitus est*, Piel *perfecit, absolvit*; infinit. Piel [§ 64.] cum suffix. et praef. כְּ, coll. § 51. not. 3 et § 101, 2. לְדַבֵּר est infin. Piel cum לְ, a themate דָּבַר.

הָרְכוּשׁ *et facultates* | nom. subst. masc. רְכוּשׁ *opes, facul-*

§ 60.

2) E reliquis Pentateuchi libris.

Num. 16, 30—33. Sin autem Jova miraculum faciet, et terra os suum aperiet illosque ita deglutiet, ut viri in Orcum descendant: cognoscetis inde, Jovam illos viros sprevisse. Finito hoc sermone terra diffisa est, et aperuit os suum, et absorpsit illos atque domus suas, omnesque, qui ad Korachum pertinuerunt, et facultates eorum. Sic isti cum omnibus suis vivi ad inferos descenderunt, terra eos operuit e medio coetu sublatos.

Deut. 32, 22. Ignis accensus in ira mea ardebit usque ad Orcum, absumet terram cum proventu suo, et inflammabit usque ad montium fundamenta.

tates, cum artic. ex § 21, 1. b. a radice רָכַשׁ *acquisivit, comparavit opes.*

וַתְּכַס *eos operuit* | a rad. כָּסָה *texit, occultavit, celavit* etc. 3. pers. fem. sing. fut. apocop. Piel cum ו convers. fut. coll. § 64. not. 9.

Deut. 32, 22.

קָדְחָה *Accensus est* | thematis קָדַח 1) *accendit;* 2) *accensus est, conflagravit, exarsit;* 3. pers. fem. sing. praeteriti Kal. בְאַפִּי *in ira mea*, est nomen substant. אַף cum suff. 1. pers. sing. et praep. בְּ.

וַתִּיקַד *ardebit* | a radice יָקַד *arsit*, 3. pers. fem. sing. fut. Kal [§ 59.] cum ו convers. fut. עַד שְׁאוֹל תַּחְתִּית *usque ad infernum imum.* תַּחְתִּית est fem. a nom. masc. תַּחְתִּי *inferior, us.* Rad. תחת.

וִיבֻלָהּ *et proventum ejus* | nom. subst. יְבוּל *proventus*, cum suff. 3. pers. fem. et cum ו copulat. ex § 15, 1. Rad. יבל *provenit.*

וַתְּלַהֵט *inflammabit* | rad. לָהַט *arsit, flammavit*, 3. pers. fem. sing. fut. Piel cum ו convers. fut.

§ 61.

3) Nach dem Buch Hiob.

Job. 11, 8. גָּבְהֵי שָׁמַיִם מַה תִּפְעָל עֲמֻקָּה מִשְּׁאוֹל מַה תֵּדָע׃

Job. 28, 1—3. כִּי יֵשׁ לַכֶּסֶף מוֹצָא וּמָקוֹם לַזָּהָב יָזֹקּוּ׃ בַּרְזֶל מֵעָפָר יֻקָּח וְאֶבֶן יָצוּק נְחוּשָׁה׃ קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת׃

Job. 10, 21. 22. בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְלֹא אָשׁוּב אֶל אֶרֶץ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת׃ אֶרֶץ עֵפָתָה כְּמוֹ אֹפֶל צַלְמָוֶת וְלֹא סְדָרִים וַתֹּפַע כְּמוֹ אֹפֶל׃

Job. 3, 13—19. כִּי עַתָּה שָׁכַבְתִּי וְאֶשְׁקוֹט יָשַׁנְתִּי

§ 61.

Job. 11, 8.

גָּבְהֵי שָׁמַיִם *Adsunt altitudines coeli* | גָּבְהֵי est plural. constr. a nom. sing. גֹּבַהּ *altitudo* [coll. § 81. No. VI, 13.]. Rad. גָּבַהּ *altus fuit*.

עֲמֻקָּה מִשְּׁאוֹל *major est profunditas Orco* i. e. *profundiora*, scil. consilia Dei, *Orco* | עֲמֻקָּה est fem. a nomine adject. mascul. עָמֹק *profundus* [coll. § 82.]. Sequitur praep. מִן, de qua conferat. § 117.

מַה־תֵּדָע *quid cognosces* | תֵּדָע est 2. pers. sing. fut. Kal [coll. § 59.] rad. ידע. Patach ultimae [§ 59. not. 2.] ob pausam producitur in (ָ) coll. § 17, 2. c.

Job. 28, 1—3.

כִּי Particula inchoativa otiatur, nisi vertere malis: *profecto*.

יֵשׁ לַכֶּסֶף מוֹצָא *est argento exitus*, argentum suas habet venas, quibus se prodit. יָזֹקּוּ scilic. אֲשֶׁר coll. § 93, 3. *quod fundunt* i. e. purgant, est 3. pers. plural. futur. Kal coll. § 57. rad. זָקַק 1) *fudit*; 2) *purgavit*; de metallis. Ceterum videat. § 106, 3.

וְאֶבֶן יָצוּק נְחוּשָׁה *et lapis transfunditur in aes* | יָצוּק est partic. passiv. a radice יָצַק *fudit*. Partic. passiv. יָצוּק *fusus*, h. l. pro verbo finito positum est § 103.

וּלְכָל־תַּכְלִית *et omni extremitati* | תַּכְלִית 1) *perfectio*, *consummatio*; 2) *ultima et extrema pars rei*, *finis*, *terminus*; nom. fem. a radice כָּלָה. *Finem posuit tenebris* etc. i. e. penetravit usque ad infima terrae loca obscurissima.

§ 61.

3) E libro Jobi.

Job. 11, 8. Altiora sunt secreta Dei consilia coelo; quid facies? profundiora Orco; quid cognosces?

Job. 28, 1—3. Argentum homo invenit, et locum auri, quod fundunt. Ferrum e pulvere sumitur, et lapis transfunditur in aes. Finem posuit tenebris et omni extremitati. Ille scrutatur lapidem caliginis et umbrae mortis.

Job. 10, 21. 22. Priusquam abeam et non revertar, in terram caliginis et umbrae mortis, in terram obscuram, quales sunt umbrarum tenebrae, absque fulgore, cujus splendor caligini par est.

Job. 3, 13-19. Nunc enim cubarem et quiete agerem, dormirem et quies mihi esset concessa,

וְצַלְמָוֶת *et umbrae mortis* | vox composita est ex צֵל *umbra* et מָוֶת *mors*, צַלְמָוֶת igitur *umbra mortis* i. e. caligo spissa, qualis in inferno esse concipitur.

Job. 10, 21. 22.

אֶרֶץ עֵפָתָה *In terram obscuram* | עֵפָתָה est nom. subst. עֵיפָה *caligo*, cum ה paragog. (Bauer, ה intensivo) coll. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 127, 1. et not. pag. 546. ubi τὸ ה significationem intendere negatur.

וְלֹא סְדָרִים *absque fulgore* | plur. a nom. subst. sing. סֶדֶר, rad. סדר arab. *praestrictos habere oculos prae fulgore.* Alii derivant a radice סַדַּר chald. *disposuit, ordinavit;* et vertunt סֶדֶר *ordinem*, et וְלֹא סְדָרִים *et non ordines* scil. sunt in ea.

וַתֹּפַע *et splendet* | a rad. יָפַע Hiph. הוֹפִיעַ [§ 59.] *splenduit, illuxit, apparuit*, 3. pers. fem. sing. fut. apocop. Hiphil [§ 59. not. 2.] cum ו convers. fut.

Job. 3, 13—19.

וְאֶשְׁקוֹט *Et quiete agerem* | 1. pers. sing. fut. Kal radicis שָׁקַט *quievit, tranquillus, paratus fuit.*

יָשַׁנְתִּי *dormirem* | a rad. יָשֵׁן *dormivit*, 1. pers. praet. Kal.

אָז יָנוּחַ לִי׃ עִם מְלָכִים וְיֹעֲצֵי אָרֶץ הַבֹּנִים חֳרָבוֹת
לָמוֹ׃ אוֹ עִם שָׂרִים זָהָב לָהֶם הַמְמַלְאִים בָּתֵּיהֶם כָּסֶף׃
אוֹ כְנֵפֶל טָמוּן לֹא אֶהְיֶה כְּעֹלְלִים לֹא רָאוּ אוֹר׃ שָׁם
רְשָׁעִים חָדְלוּ רֹגֶז וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ׃ יַחַד אֲסִירִים
שַׁאֲנָנוּ לֹא שָׁמְעוּ קוֹל נֹגֵשׂ׃ קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעֶבֶד
חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו׃

Job. 17, 13—16. אִם אֲקַוֶּה שְׁאוֹל בֵּיתִי בַּחֹשֶׁךְ
רִפַּדְתִּי יְצוּעָי׃ לַשַּׁחַת קָרָאתִי אָבִי אָתָּה אִמִּי וַאֲחֹתִי
לָרִמָּה׃ וְאַיֵּה אֵפוֹ תִקְוָתִי וְתִקְוָתִי מִי יְשׁוּרֶנָּה׃ בַּדֵּי
שְׁאֹל תֵּרַדְנָה אִם יַחַד עַל עָפָר נָחַת׃

אָז יָנוּחַ לִי *tum mihi quies esset* | יָנוּחַ 3. pers. sing. fut. Kal [§ 61.] rad. נוּחַ *quiescere*, h. l. impersonal. coll. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 216, 2. a. et Gram. § 106, 2.

וְיֹעֲצֵי אָרֶץ *et consiliariis terrae* | rad. יָעַץ *consuluit*, partic. plur. constr. [§ 81. No. VII.] cum copula.

הַבֹּנִים חֳרָבוֹת לָמוֹ *qui deserta sibi aedificant* i. e. *in desertis splendida mausolea exstruunt* | הַבֹּנִים plur. partic. Kal בֹּנֶה cum artic. [§ 81. No. IX.] rad. בָּנָה *aedificavit.* חֳרָבוֹת plur. fem. a nom. חָרְבָּה *vastitas*, meton. *locus desolatus*, § 83, C. לָמוֹ coll. § 89, 3.

זָהָב לָהֶם subaudi אֲשֶׁר coll. § 93, 3. *quibus aurum est.*

הַמְמַלְאִים *qui replebant* | plur. partic. Piel rad. מָלֵא cum artic. כֶּסֶף *auro*, est accusativus, coll. § 107, 4.

כְּנֵפֶל טָמוּן *uti abortus absconditus* | נֵפֶל *abortus*, nomen substant. cum כְּ. טָמוּן est partic. passiv. a rad. טָמַן *abdidit, occultavit*, נֵפֶל טָמוּן eine unbemerkte Fehlgeburt.

לֹא רָאוּ scil. אֲשֶׁר coll. § 93, 3. רָאוּ 3. pers. plur. praet. Kal [§ 61.] rad. רָאָה.

חָדְלוּ רֹגֶז *cessant a commotione*, i. e. desinunt alios molestiis agitare et tumultum ciere | חָדְלוּ 3. pers. plur. praet. Kal a radice חָדַל cessavit, h. l. construitur cum accusat. רֹגֶז *a commotione.* רֹגֶז *commotio, molestia*, nom. subst. a rad. רָגַז *commotus est ira, dolore, pavore.*

יְגִיעֵי כֹחַ *fessi viribus* | יְגִיעֵי est plur. constr. a nom. sing. יָגִיעַ *lassus, fessus* [§ 81. No. III.]. כֹּחַ *robur, facultas* etc. nom. subst.

אֲסִירִים שַׁאֲנָנוּ *vincti tranquilli sunt* | אֲסִירִים plur. a nom. masc. sing. אָסִיר *vinctus*, [§ 83. not. III]. שַׁאֲנָנוּ a radice שָׁאַן in Kal inusit. Pilel שַׁאֲנַן *tranquillus fuit*, 3. pers.

cum regibus et terrae consiliariis, qui monumenta sibi condunt in desertis; aut cum principibus auro divitibus, qui domus suas auro implent. Aut uti abortus absconditur, ceu infantes, qui lucem non viderunt. Ibi impii cessant tumultuari, et fessi viribus quiescunt. Vincti simul tranquilli sunt, nec vocem exactoris audiunt. Parvus et magnus ibi sunt, et servus liber est a domino suo.

Job. 17, 13—16. Si jam apud inferos domum meam exspecto, et in tenebris sterno lectum meum, putredinem voco patrem, et vermes patrem et sororem meam: ubi jam est spes mea? Quis eam unquam impletam] videbit? ad Orci vectes descendet, quum una in pulverem delabemur.

praet. Pilel [§ 44]. Patach ultimae non tantum remanet, sed etiam in (ָ) producitur juxta § 18, 5.

נֹגֵשׂ *exactoris* | est partic. Kal rad. נָגַשׂ *exegit, exactionibus pressit*. Partic. *exactor*, qui servitia ac operas exigit.

חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו *liber est a domino suo* | חָפְשִׁי *liber, manumissus*, a nom. חֹפֶשׁ *libertas*, cum terminatione adjectivorum (ִי). מֵאֲדֹנָיו est a nom. אָדוֹן plur. [§ 81. No. III.] cum suff. et praef. מִן juxta § 89, 1.

Job. 17, 13—16.

אִם אֲקַוֶּה *Si exspecto* | אֲקַוֶּה est a rad. קָוָה Piel קִוָּה *exspectavit*, 1. pers. sing. fut. Piel § 64. Noster reddit אִם per *si*, sed h. l. est adverbium interrogativum et vertendum: *nonne?* coll. § 124, 3. b.

שְׁאוֹל בֵּיתִי *ut orcus sit domus mea*, propr. orcum, domum meam, coll. § 113.

רִפַּדְתִּי יְצוּעָי *si sterno cubile meum* | supplendum est אִם. רִפַּדְתִּי est 1. pers. sing. praet. Piel rad. רָפַד Kal et Piel *stravit, substravit*. יְצוּעָי est nom. subst. masc. יָצוּעַ plur. יְצוּעִים cum suff. Rad. יָצַע *stravit*. De (-) in (ָ) mutato coll. § 17, 2. c.

לַשַּׁחַת קָרָאתִי si *putredinem alloquor* | subaudiendum est אִם. לַשַּׁחַת est subst. שַׁחַת *corruptio, putredo*, cum ל vocalem artic. occupante [§ 89, 1.], a rad. שָׁחַת. קָרָא *vocare, nennen*, construitur cum dativo rei vel personae et accusativo nominis.

הֲנִגְלוּ לְךָ שַׁעֲרֵי מָוֶת וְשַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת תִּרְאֶה׃ Job. 38, 17.

יִנָּתֵק מֵאָהֳלוֹ מִבְטַחוֹ וְתַצְעִדֵהוּ לְמֶלֶךְ בַּלָּהוֹת׃ Job. 18, 14.

§ 62.

4) Nach den Psalmen und Sprüchwörtern.

כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה לָּךְ׃ Ps. 6, 6.

מַה בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שָׁחַת הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ׃ Ps. 30, 10.

לָרִמָּה *vermes* | nom. subst. רִמָּה *vermis*, cum ל dativi et extrus. artic. § 89, 1. coll. § 21, b. Repetendum est קָרָאתִי.

וְאַיֵּה אֵפוֹ *ubi tum* | אַיֵּה i. q. אֵי *ubi?* cum ָה paragog. ad analogiam הֵנָּה, quod idem est ac הֵן. אֵפוֹ est particula expletiva, vim orationis intendens. אַיֵּה אֵפוֹ *ubinam? ubi igitur?*

וְתִקְוָתִי מִי etc. *et quod attinet spem meam, quis* etc. | וְתִקְוָתִי est nom. subst. fem. תִּקְוָה cum suff. Ceterum est nominat. absolutus, de quo conf. § 120.

יְשׁוּרֶנָּה *observare potest* | 3. pers. singul. futur. Kal יָשׁוּר [coll. § 61.] cum suff. § 23, 5. Rad. שׁוּר *contemplari, respicere, observare.*

בַּדֵּי שְׁאוֹל *vectes Orci*, h. l. *pessuli*, quibus fores clauduntur | בַּדֵּי est plur. constr. ab absoluto בַּדִּים propr. *solitudines*, tum rami arboris, it. *vectes*. Rad. בָּדַד *solitarius fuit.*

תֵּרַדְנָה *descendet* | 3. pers. fem. plur. fut. Kal rad. יָרַד fut. יֵרֵד et יֵרַד coll. § 59, 1. H. l. pluralis pro singulari positus est, quae constructio vario modo explicatur. Nonnulli dicunt, תִּקְוָתִי esse collective intelligendum, ex § 119, 1. b.; alii autem, futuri formam pluralem תִּקְטֹלְנָה frequenter pro singulari תִּקְטֹל positam esse, conf. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 216. not. 1.

אִם — נָחַת *quum una*, ego et spes mea, *ad pulverem descendemus* | נָחַת est prima pers. plur. fut. a radice נָחַת *descendit*, fut. יִנְחַת et יֵחַת, 1. pers. plur. נֵחַת. Etiam h. l. אִם est adverbium interrogandi neque: *quum*, sed: *nonne?* reddendum, vide supra ad אִם אֲקַוֶּה.

Job. 38, 17. Num tibi retectae sunt portae mortis? et vides portas umbrae mortis?

Job. 18, 14. Revellitur e tentorio suo, in quo securum se putabat, et adducit eum ad regem terroris.

§ 62.

4) E Psalmis Salomoneisque Proverbiis.

Ps. 6, 6. In morte nulla est tui recordatio, quis tibi in Orco grates aget?

Ps. 30, 10. Quid lucri tibi erit, si morior, si descendero ad foveam? num grates tibi aget pulvis? num fidem tuam annunciabit?

Job. 38, 17.

הֲנִגְלוּ *num apertae sunt* | a radice גָּלָה *revelavit, retexit*, 3. pers. plur. praet. Niphal [§ 64.] cum ה interrogat.

Job. 18, 14.

יִנָּתֵק etc. *Evellitur e tentorio suo, cui fidebat* | יִנָּתֵק est fut. Niphal radicis נָתַק *avulsit, evulsit, disrupit*. Niph. passiv. מֵאָהֳלוֹ est subst. אֹהֶל cum suff. [§ 81. No. VI.] et praef. מִן juxta § 89, 1.

וְתַצְעִדֵהוּ *et adducit eum* | a rad. צָעַד *procedere, progredi*. Hiph. *incedere fecit, duxit*, 2. pers. fem. sing. fut. Hiphil. תַּצְעִיד cum suff. Bauer reddit verba: *et tu, o Deus, progredi facis*, et dicit, poetam subito transire ad secundam personam et orationem ad Deum dirigere. Sed secunda persona activi h. l. pro indefinita tertia persona, quam vernaculo sermone per „*man*“ exprimimus, posita est conf. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 216, 3. d.

לְמֶלֶךְ בַּלָּהוֹת *ad regem terrorum* | בַּלָּהוֹת est plur. a nom. subst. fem. בַּלָּהָה *terror*.

§ 62.

Ps. 6, 6.

זִכְרֶךָ *Tui recordatio* | nom. זֵכֶר cum suff. h. l. respondet sequenti יוֹדֶה et idem est ac תּוֹדָה *laus*.

Ps. 30, 10.

מַה־בֶּצַע *Quid lucri* | בֶּצַע *lucrum*, nom. subst. masc. a rad. בָּצַע *quaestum fecit*.

Ps. 88, 11—13. הֲלַמֵּתִים תַּעֲשֶׂה פֶּלֶא אִם רְפָאִים
יָקוּמוּ יוֹדוּךָ סֶלָה׃ הַיְסֻפַּר בַּקֶּבֶר חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ
בָּאֲבַדּוֹן׃ הֲיִוָּדַע בַּחֹשֶׁךְ פִּלְאֶךָ וְצִדְקָתְךָ בְּאֶרֶץ נְשִׁיָּה׃

Ps. 49, 8. 16. אָח לֹא פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ לֹא יִתֵּן
לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ׃ אַךְ אֱלֹהִים יִפְדֶּה נַפְשִׁי מִיַּד שְׁאוֹל
כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה׃

Ps. 139, 8. אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְּׁאוֹל
הִנֶּךָּ׃

Ps. 18, 5. 6. אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וְנַחֲלֵי בְלִיַּעַל
יְבַעֲתוּנִי׃ חֶבְלֵי שְׁאוֹל סְבָבוּנִי קִדְּמוּנִי מוֹקְשֵׁי מָוֶת׃

Prov. 9, 18. וְלֹא יָדַע כִּי רְפָאִים שָׁם בְּעִמְקֵי שְׁאוֹל
קְרֻאֶיהָ׃

Prov. 7, 27. דַּרְכֵי שְׁאוֹל בֵּיתָהּ יֹרְדוֹת אֶל חַדְרֵי מָוֶת׃

בְּרִדְתִּי *si descendero* | a radice יָרַד infinit. Kal רֶדֶת [§ 59.] cum suff. et praef. בְּ, conferat. § 101.

הֲיוֹדְךָ *num grates tibi aget* | a rad. יָדָה 3. pers. sing. fut. Hiphil יוֹדֶה cum suff. [§ 64, 3 et § 59.] et ה interrog.

Ps. 88, 11—13.

הֲלַמֵּתִים *Num cum mortuis* | plural. partic. Kal מֵת radicis מוּת § 61. not. 1. cum praef. ל articuli vocalem occupante, et cum ה interrog.

אִם־רְפָאִים *num vita defuncti* | רְפָאִים est plur. a sing. רָפָא, quod idem est ac רָפֶה *remissus, debilis*, plural. *mortui, inferi.* Rad. רָפָא i. q. רָפָה *defecit, desiit.*

הַיְסֻפַּר *num celebrabitur* | a rad. ספר Piel *celebravit*, Pyal passiv.; 3. pers. sing. fem. Pyal cum ה interrog.

פִּלְאֶךָ *res tuae mirabiles* | nom. subst. פֶּלֶא *mirabile, miraculum*, cum suff. § 81. No. VI.

בְּאֶרֶץ נְשִׁיָּה *in terra oblivionis* | נְשִׁיָּה nom. fem. a radice נָשָׁה *oblitus est.*

Ps. 18, 5. 6.

אֲפָפוּנִי *Me circumdederunt* | radicis אָפַף *circumdedit, undique conclusit*, 3. pers. plur. praet. Kal, cum suff. Geminatae פפ hoc in verbo manent, nec juxta § 57. contrahuntur.

Ps. 88. 11—13. Num cum mortuis miracula patrabis? num vita defuncti resurgent et tibi grates canent? Num benignitas tua in sepulcro celebrabitur, fides tua in abysso? Num res tuae mirabiles in tenebris cognoscentur, et benignitas tua in terra oblivionis?

Ps. 49, 8. 16. vid. § 57.

Ps. 139, 8. vid. § 15.

Ps. 18, 5. 6. Funes mortis me circumdederunt et flumina Belialis me terruerunt. Funes Orci me cinxerunt, laquei mortis me anteverterunt.

Prov. 9, 18. Ille vero ignorat manes ibi degere, atque invitatos ab ea in vallibus inferni.

Prov. 7, 27. Ejus domus via est ad inferos, deducens ad conclavia mortis.

חֶבְלֵי־מָוֶת *funes mortis* i. e. Orci | חֶבְלֵי est plur. constr. a nom. sing. חֶבֶל *funis* [§ 81. No. VI.].

וְנַחֲלֵי בְלִיַּעַל *et flumina Belialis* | נַחֲלֵי plur. constr. a nom. sing. נַחַל *torrens per vallem fluens*, hinc *fluvius*, § 81. formae נַעַר. בְּלִיַּעַל compos. ex בְּלִי *sine*, et inus. יַעַל *commodum*, *usus*, hinc abstract. 1) *nequitia*, *malitia*; 2) *malum*, *perniciosum*, concret. *nequam*, *qui est nullius frugis*, *homo flagitiosus*, *sceleratus*. Flumina Belialis sunt *flumina exitialia*, trop. *magna pericula*, non: *flumina Orci.*

יְבַעֲתוּנִי *me terruerunt* | a radice בָּעַת Piel *terruit*, *conturbavit*, 3. pers. plur. fut. Piel [§ 49.] cum suff.

קִדְּמוּנִי *me anteverterunt* | 3. pers. plur. praet. Piel cum suff. rad. קִדֵּם *antecessit*, *antevertit*, *praeivit* etc.

מוֹקְשֵׁי מָוֶת *laquei mortis* | nom. masc. מוֹקֵשׁ *laqueus*, *tendicula*, metaph. *insidiae*, plur. constr. Rad. יָקַשׁ *laqueum tetendit*, *aucupatus est.*

Prov. 9, 18.

קְרֻאֶיהָ *Atque invitatos ab ea* scil. ab improbitate | est radicis קָרָא partic. passiv. plur. cum suff.

Prov. 7, 27.

אֶל־חַדְרֵי־מָוֶת *Ad conclavia mortis* | חַדְרֵי est plur. constr. a nomine sing. חֶדֶר *cubiculum*, *conclave.*

Prov. 2, 18. 19. כִּי שָׁחָה אֶל מָוֶת בֵּיתָהּ וְאֶל רְפָאִים מַעְגְּלֹתֶיהָ׃ כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים׃

Prov. 30, 15. 16. שָׁלוֹשׁ הֵנָּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה אַרְבַּע לֹא אָמְרוּ הוֹן׃ שְׁאוֹל וְעֹצֶר רָחַם אֶרֶץ לֹא שָׂבְעָה מַּיִם וְאֵשׁ לֹא אָמְרָה הוֹן׃

Prov. 15, 11. שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן נֶגֶד יְהוָה אַף כִּי לִבּוֹת בְּנֵי אָדָם׃

§ 63.

5) Nach den Propheten und andern während des babylonischen Exils und später lebenden Schriftstellern.

Jes. 14, 3—12. וְהָיָה בְּיוֹם הָנִיחַ יְהוָה לְךָ מֵעָצְבְּךָ וּמֵרָגְזֶךָ וּמִן הָעֲבֹדָה הַקָּשָׁה אֲשֶׁר עֻבַּד בָּךְ׃ וְנָשָׂאתָ

Prov. 2, 18. 19.

שָׁחָה *Declinat* | a radice שׁוּחַ *inclinare, propendere, deprimi*, 3. pers. fem. sing. praet. Kal [coll. § 61]. בֵּיתָהּ אֶל־מָוֶת *ad mortem* (*Orcum*) *domus ejus*, sive, quia בַּיִת semper generis masculini est, *quoad domum suam*. Conferat. ad hunc locum Gesen. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 116, 4. not. 1. Sie (scil. adultera) sinkt zum Todtenreiche mit ihrem Hausse, eigentl. ihr Hauss betreffend.

מַעְגְּלוֹתֶיהָ *orbitae ejus* | est plur. [§ 77, 5.] cum suffix. a nom. subst. מַעְגָּל *orbita, via*, trop. *vivendi ratio, officium, studium, actio*. Rad. עָגַל *volvit, convolvit*.

בָּאֶיהָ *qui ad eam ingrediuntur* | plur. partic. Kal rad. בּוֹא [coll. § 61.] cum suff.

יַשִּׂיגוּ *assequitur* | 3. pers. plural. fut. Hiphil radicis נָשַׂג [coll. § 56.], Hiphil *attigit, acquisivit, assecutus est, consecutus est*.

Prov. 30, 15. 16.

שָׁלוֹשׁ הֵנָּה etc. *Tria non saturantur* etc. | שָׁלוֹשׁ, אַרְבַּע sunt numeral. cardinal. Plures interpretes secundum numerum אַרְבַּע esse ordinalem arbitrantur, ita ut verba reddenda sint: *tria non saturantur et quartum* — sed videantur, quae Gesen. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 182, 2. not. 2. ad hunc locum annotavit.

Prov. 2, 18. 19. Nam deorsum ad mortem declinat domus ejus, et ad manes ejus viae. Nullus eorum, qui ad eam ingrediuntur, redit; nullus vitae viam rursus assequitur.

Prov. 30, 15. 16. Tria non saturantur, et quatuor non dicunt: satis est. Infernus, uterus sterilis, terra aquis non saturanda, atque ignis non dicit: satis est.

Prov. 15, 11. Manes et inferi coram Jova retecti sunt; quanto magis corda hominum!

§ 63.

5) E prophetis aliisque, qui circa et post tempora exilii babylonici vixerunt, scriptoribus.

Jes. 14, 3–12. Tempore, quo Jova tibi quietem concedet a labore et motu tuo, et a dura servitute, qua te oppresserunt, proferes hoc car-

הוֹן adverb. *satis*, *ἀρκεῖ*.

וְעֹצֶר רָחַם *constrictio uteri, sterilitas; uxor sterilis* | עֹצֶר stat. constr. sing. ab absoluto עֹצֶר *occlusio, coarctatio*. Rad. עָצַר *clausit*. רָחַם *uteri*, in pausa, quam h. l. Merka mahpachatum facit, coll. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 52, 4. not. 1. מַיִם h. l. productione (ַ) in (ָ), ob pausam instituenda, neglecta, conf. Gesen. eod. loco not. 2.

Prov. 15, 11. Vacat.

§ 63.

Jes. 14, 3—12.

בְּיוֹם הָנִיחַ *Tempore quo quietem concedet* | הָנִיחַ est infin. constr. Hiphil a rad. נוּחַ Hiph. *quietem dedit, collocavit, sedavit* [§ 61.]. Infinitivus est h. l. substantivum verbale, in genitivo accipiendum, coll. § 101.

וּמֵרָגְזֶךָ *et a motu tuo* | nom. subst. רֹגֶז *commotio, tremor*, cum suff. [§ 81. formae קֹדֶשׁ] et cum praef. מִן ex § 89, 1. et וּ copulat. juxta § 90, 1. Rad. רָגַז *commotus est ira, dolore, pavore*.

אֲשֶׁר עֻבַּד בָּךְ propr. *qua laboratum est in te* | עֻבַּד est Pyal

הַמָּשָׁל הַזֶּה עַל מֶלֶךְ בָּבֶל וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׁבַת נֹגֵשׂ שָׁבְתָה מַדְהֵבָה׃ שָׁבַר יְהוָה מַטֵּה רְשָׁעִים שֵׁבֶט מֹשְׁלִים׃ מַכֶּה עַמִּים בְּעֶבְרָה מַכַּת בִּלְתִּי סָרָה רֹדֶה בָאַף גּוֹיִם מֻרְדָּף בְּלִי חָשָׂךְ׃ נָחָה שָׁקְטָה כָּל הָאָרֶץ פָּצְחוּ רִנָּה׃ גַּם בְּרוֹשִׁים שָׂמְחוּ לְךָ אַרְזֵי לְבָנוֹן מֵאָז שָׁכַבְתָּ לֹא יַעֲלֶה הַכֹּרֵת עָלֵינוּ׃ שְׁאוֹל מִתַּחַת רָגְזָה לְךָ לִקְרַאת בּוֹאֶךָ עוֹרֵר לְךָ רְפָאִים כָּל עַתּוּדֵי אָרֶץ הֵקִים מִכִּסְאוֹתָם כֹּל מַלְכֵי גוֹיִם׃ כֻּלָּם יַעֲנוּ וְיֹאמְרוּ אֵלֶיךָ גַּם אַתָּה חֻלֵּיתָ כָמוֹנוּ אֵלֵינוּ נִמְשָׁלְתָּ׃ הוּרַד

a rad. עָבַד, cum בְּ: *alicui servitutem imponere*, Pyal passiv. *alicui servitus imposita est*. De בָּךְ conf. § 89, 3. ets.

הַמָּשָׁל *carmen* | מָשָׁל *figurata oratio*, indeque *carmen quodlibet*, h. l. triumphale, invectivum. Praef. artic.

מַדְהֵבָה *auro splendida* | vox aramaea a nomine דְּהַב *aurum*, inde מַדְהֵבָה *auro ornata*, propr. *inaurata*. Alii reddunt: *auri exactrix*, *Golderpresserin*. Editio Thessalonicensis habet מַרְהֵבָה, quod a rad. רָהַב *aliquem vehementer urgere*, derivatum a Doederlinio redditur *turbatrix*, a Michaeli et quidem antecedenti נגשׂ convenientius: *urgens*, *die zur Arbeit dringende Gebieterin*.

מַכֶּה *quod*, scil. *sceptrum*, *percussit* | a radice נָכָה partic. Hiphil coll. § 56 et § 64. Inde descendit sequens מַכָּה *plaga*, h. l. in stat. constr. Sequitur בִּלְתִּי סָרָה *non cessante*. Stat. constr. quoque obtinet, quando nomen intercedente particula cum voce sequente conjungitur, vid. § 114, 2. סָרָה *aversio*, *recessio*, *apostasia*, nom. fem. a radice סוּר.

רֹדֶה *qui dominatus est* | a rad. רָדָה *dominatus est*, *dominium exercuit*, partic. Kal § 64.

מֻרְדָּף *persecutio* | est nom. subst. masc. Proprie est partic. Hophal, quod h. l. substantivi instar usurpatur.

בְּלִי חָשָׂךְ *non prohibuit* | חָשָׂךְ non est nomen substant. sed praeter. verbi חָשַׂךְ cujus (-) ob pausam in (ָ) producitur.

שָׁקְטָה *tranquilla est* | 3. pers. fem. praet. Kal thematis שָׁקַט *tranquillus*, *pacatus fuit*.

פָּצְחוּ רִנָּה *personant cantu* | פָּצְחוּ est 3. pers. praet. Kal rad. פָּצַח *erupit* (gaudio). Pluralis pertinet ad terrae incolas, usu impersonali; constructio ad sensum, de qua conf. § 119, 3. a.

men de rege Babyloniae, et dices: quomodo quievit exactor, quievit auro splendida. Jova baculum impiorum fregit, virgam dominorum; *quod percussit* iratus gentes plaga non cessante, et saevus dominatus est in gentes, persecutione non cohibita. Quieta, tranquilla est tota terra; personant cantu. Etiam abietes de te laetantur, cedri Libani. Ex quo cubas, inquiunt, non ascendit, qui nos exscindat. — Orcus in inferioribus locis in occursum tui commovetur, excitat tibi manes, omnes hircos terrae e soliis suis excitat, omnes reges gentium. Omnes canere incipiunt: tu quoque, sicut nos, attritus, nostri similis factus es! Detrusa est in

בְּרוֹשִׁים plur. a sing. בְּרוֹשׁ *abies.*

מֵאָז שָׁכַבְתָּ *ex quo cubas* | מֵאָז compos. ex אָז et מִן *a, ab, pridem, ex quo tempore.* שָׁכַבְתָּ 2. pers. masc. sing. praet. Kal radicis שָׁכַב *cubuit.*

יַעֲלֶה construatur cum עָלֵינוּ *ascendit ad nos.* הַכֹּרֵת *qui succidat,* est partic. Kal cum artic. a rad. כָּרַת. Vates in hoc versu res inanimatas laetitiae sensu perfusas loquentes inducit.

רָגְזָה *tremit* | 3. pers. sing. praet. Kal rad. רָגַז *commotus est ira, dolore, pavore.*

עוֹרֵר *excitat* | a rad. עוּר *excitare,* it. *excitare se, expergisci.* Pi. עוֹרֵר 1) *excitavit;* 2) *exstruxit,* praet. Pilel coll. § 61, 7. et § 44.

כָּל־עַתּוּדֵי etc. *omnes hirci, reges terrae* | עַתּוּדֵי est plur. constr. a nomine mascul. עַתּוּד *hircus,* et dein metaphor. *dux, princeps;* scilicet insolentes tyrannos solent Orientales cum tauris, hircis et equis comparare.

הֵקִים מִכִּסְאוֹתָם *excitat* (scil. שְׁאוֹל) *e soliis suis* | הֵקִים est a radice קוּם 3. pers. sing. praet. Hiphil מִכִּסְאוֹתָם plur. a nom. masc. כִּסֵּא *solium,* cum suff. et praef. מִן.

יַעֲנוּ *cecinerunt* | a radice עָנָה 1) *respondit;* 2) tribuitur etiam his, qui *loqui incipiunt,* qui alterum sermone adgrediuntur. Graec. *ἀποκρίνεσθαι;* 3) arab. *cantavit;* 3. pers. plur. fut. Kal § 64. et § 48.

חֻלֵּיתָ *attritus es* | radicis חָלָה *trivit, attrivit,* intrans. *attritus est,* hinc *viribus attritus et imminutus est, infir-*

שְׁאוֹל גְּאוֹנְךָ הֶמְיַת נְבָלֶיךָ תַּחְתֶּיךָ יֻצַּע רִמָּה וּמְכַסֶּיךָ תּוֹלֵעָה׃ אֵיךְ נָפַלְתָּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן שָׁחַר נִגְדַּעְתָּ לָאָרֶץ חוֹלֵשׁ עַל גּוֹיִם׃

Ezech. 31, 14—18. לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִגְבְּהוּ בְקוֹמָתָם כָּל עֲצֵי מַיִם וְלֹא יִתְּנוּ אֶת צַמַּרְתָּם אֶל בֵּין עֲבֹתִים וְלֹא יַעַמְדוּ אֵלֵיהֶם בְּגָבְהָם כָּל שֹׁתֵי מָיִם כִּי כֻלָּם נִתְּנוּ לַמָּוֶת

mus, aegrotus fuit. Piel *morbo affecit*, Pyal passiv. 2. pers. praet. Pyal § 64.

נִמְשַׁלְתָּ 2. pers. praet. Niphal rad. מָשַׁל Niph. *assimilatus, similis factus est*, cum אֶל.

הוּרַד *detrusa est* | 3. pers. sing. praet. Hophal [§ 59.] thematis יָרַד *descendit*, Hiphil *dejecit, deturbavit*, Hophal passiv.

גְּאוֹנֶךָ *tua dignitas* | nom. subst. גָּאוֹן *superbia, majestas* etc. cum suff. [§ 81. No. III]. Rad. גָּאָה *altum esse.*

הֶמְיַת נְבָלֶיךָ *strepitus nabliorum tuorum* | הֶמְיַת est sing. constr. ab absoluto הֶמְיָה *strepitus*, inprim. de instrument. music. Rad. הָמָה *commotus est, strepuit.* נְבָלֶיךָ est plur. cum suff. a nom. sing. נֵבֶל *nablium*, instrumentum musicum.

יֻצַּע *substrati sunt* | a radice יָצַע Hiph. *stravit*, Hophal passiv. 3. pers. sing. fut. Hophal, compensatione primae rad. (י) extrusae per Dagesch f. facta coll. § 60, 6.

וּמְכַסֶּיךָ תּוֹלֵעָה *te lumbrici tegunt* | וּמְכַסֶּיךָ est nom. subst. מְכַסֶּה *tegumentum*, cum suff. et ו copulat. § 90, 1. pro מְכַסְּךָ; sed formam cum (י) (conf. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 60. not. 3.) vates adhibuit, ut responderet praecedenti תַּחְתֶּיךָ. Vid. Gesen. Comment. über den Jesaia. תּוֹלֵעָה *vermis.*

בֶּן שָׁחַר *fili aurorae*, crepusculi matutini, quo tempore הֵילֵל *lucifer* fulget | שַׁחַר *aurora*, (-) ob pausam in (ָ) mutatum est. De בֶּן cum substantivis conjuncto vid. § 111, 2.

נִגְדַּעְתָּ לָאָרֶץ *succisus es in terram* | a rad. גָּדַע *abscidit, amputavit, exscidit*, Niph. *excisus, abscisus, fractus est*, 2. pers. masc. praet. Niphal. Hoc verbum in sensu praegnanti positum est et latet in eo: *et dejectus est in terram*, conf. § 110.

חוֹלֵשׁ *domitor, qui vincit, domuit* | praet. Kal rad. חָלַשׁ 1) *vicit, domuit*; 2) fut. *debilis, debilitatus fuit, viribus defecit*, construitur cum עַל.

Orcum dignitas tua, strepitus nabliorum tuorum. Vermes tibi substrati sunt: te lumbrici tegunt. Quomodo de coelo decidisti, lucifer fili aurorae, excisus, prostratus humi jaces, tu olim populorum domitor!

Ezech. 31, 14—18. Quod factum est, ut sibi caveant aliae arbores ab ista tali superbia propter altitudinem suam, nec sua cacumina ad nubes usque efferant, nec in aliis ejusmodi magnitudinem nimis admirentur. Nam omnes morti tradentur;

Ezech. 31, 14—18.

לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא *Propter id, quod non* i. e. *ne*, it. *quam ob rem.*

יִגְבְּהוּ *se nimis efferant* | rad. גָּבַהּ *altus fuit, extulit se, gloriatus est aliqua re,* 3. pers. plur. fut. Kal. בְּקוֹמָתָם *propter altitudinem suam*, subst. קוֹמָה *altitudo*, cum suff. et בְּ praef. Rad. קוּם.

כָּל־עֲצֵי־מַיִם *omnes arbores aquis nutritae* | עֲצֵי plur. constr. a nom. sing. עֵץ *arbor*, plur. עֵצִים videat. § 81. not. 19. c.

צַמַּרְתָּם *sua cacumina* | צַמֶּרֶת, quod descendit a צֶמֶר *lana*, denotat *lanam, comam arborum*, Belaubung des Baumes. Noster reddit: *gracilis ramus*, et deducit vocem a rad. צָמַר *gracilis fuit.*

אֶל בֵּין עֲבֹתִים *usque ad nubes* | אֶל בֵּין *inter.* עֲבֹתִים est plur. a nom. sing. עֲבֹת *contortum, densus funis, catena contorta*, item *densus et implexus ramus.* Bauer dicit, idem esse ac עָבוֹת *nubes;* conf. Rosenmüll. Scholia.

וְלֹא יַעַמְדוּ אֲלֵיהֶם etc. *ne stent ad illas propter altitudinem earum, sich zu ihnen wegen ihrer Grösse stellen,* i. e. ne nimis earum altitudinem admirentur. אֲלֵיהֶם positum est pro אֲלֵיהֶם, vide Scholia Rosenmüll. ad h. l. בְּגָבְהָם est nom. subst. גֹּבַהּ 1) *altitudo;* 2) *superbia, fastus;* cum suff. et praef. בְּ. Rad. גָּבַהּ *altus fuit.*

כָּל־שֹׁתֵי־מָיִם *omnes aquam bibentes* | שֹׁתֵי est plur. constr. partic. Kal שֹׁתֶה [coll. § 81. No. IX.] rad. שָׁתָה *bibit, ebibit.* מָיִם plur. מַיִם [coll. § 84.] h. l. in pausa.

נִתְּנוּ *tradentur* | 3. pers. plur. praet. Niphal rad. נָתַן. § 56.

אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּית *ad terram infimam* i. e. ad inferos | תַּחְתִּית est fem. a nom. adject. תַּחְתִּי *inferior, us.*

אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּית בְּתוֹךְ בְּנֵי אָדָם אֶל יוֹרְדֵי בוֹר׃ כֹּה
אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה בְּיוֹם רִדְתּוֹ שְׁאֹלָה הֶאֱבַלְתִּי כִּסֵּתִי עָלָיו
אֶת תְּהוֹם וָאֶמְנַע נַהֲרוֹתֶיהָ וַיִּכָּלְאוּ מַיִם רַבִּים וָאַקְדִּר
עָלָיו לְבָנוֹן וְכָל עֲצֵי הַשָּׂדֶה עָלָיו עֻלְפֶּה׃ מִקּוֹל מַפַּלְתּוֹ
הִרְעַשְׁתִּי גוֹיִם בְּהוֹרִדִי אֹתוֹ שְׁאֹלָה אֶת יוֹרְדֵי בוֹר וַיִּנָּחֲמוּ
בְּאֶרֶץ תַּחְתִּית כָּל עֲצֵי עֵדֶן מִבְחַר וְטוֹב לְבָנוֹן כָּל שֹׁתֵי
מָיִם׃ גַּם הֵם אִתּוֹ יָרְדוּ שְׁאֹלָה אֶל חַלְלֵי חָרֶב וּזְרֹעוֹ
יָשְׁבוּ בְצִלּוֹ בְּתוֹךְ גּוֹיִם׃ אֶל מִי דָמִיתָ כָּכָה בְּכָבוֹד
וּבְגֹדֶל בַּעֲצֵי עֵדֶן וְהוּרַדְתָּ אֶת עֲצֵי עֵדֶן אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּית
בְּתוֹךְ עֲרֵלִים תִּשְׁכַּב אֶת חַלְלֵי חֶרֶב הוּא פַרְעֹה וְכָל
הֲמוֹנֹה נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה׃

רִדְתּוֹ est infin. constr. Kal רֶדֶת [§ 59.] cum suff., rad. יָרַד § 101, 1. בְּיוֹם רִדְתּוֹ *eo tempore, quo descendit* ista cedrus, (rex Aegypti).

הֶאֱבַלְתִּי *lugere faciam* | 1. pers. sing. praet. Hiphil rad. אָבַל *luxit.* Hiphil *luctum attulit, lugere fecit.*

כִּסֵּתִי rad. כָּסָה *texit, occultavit* | 1. pers. praet. Piel pro כִּסֵּיתִי, fulcro vocalis (··) omisso coll. § 64.

וָאֶמְנַע etc. *et cohibui flumina ejus* | rad. מָנַע *cohibuit, retinuit, prohibuit,* 1. pers. sing. fut. Kal [§ 50.] cum ו convers. fut. h. l. cum (ָ), quo compensatur Dagesch f. e sequenti littera ejectum coll. § 36. III. cum § 17, 2. b. נַהֲרֹתֶיהָ est plur. a nom. sing. נָהָר [§ 77, 5.] cum suff.

וַיִּכָּלְאוּ *cohibentur* | thematis כָּלָא *clausit, cohibuit, coercuit,* Niph. passiv.; 3. p. plur. fut. Niph. cum ו conv. fut.

וָאַקְדִּר *moestum feci* | 1. pers. sing. fut. Hiphil, fulcro vocalis (ִ) omisso, cum ו convers. fut. Rad. קָדַר *ater, niger, obscurus fuit, obscuratus, atratus est,* Hiph. *obscuravit,* metaph. *moestum fecit.*

עֻלְפֶּה *languescenti similis,* est nom. masc. verbale descendens a Pyal rad. עָלַף *texit.* Pyal *tectus est, animi deliquium passus est.* Syllaba ־ֶה est paragog.

מַפַּלְתּוֹ *ejus ruinae* | est nom. subst. fem. מַפֶּלֶת *casus, ruina,* item *cadaver,* cum suff. § 83. D. Rad. נָפַל.

הִרְעַשְׁתִּי *commovere feci* | rad. רָעַשׁ *commovit se, commotus est,* Hiphil *movit, movere fecit, concussit;* 1. pers. sing. praet. Hiphil.

ad inferos, ad alios dudum mortuos, omnes tandem pervenient. Quando igitur, inquit Dominus Jova, ista cedrus ad inferos descendet, efficiam, ut summus ubique luctus existat, ut aquae subterraneae lugeant, flumina subsistant, et aquae multae cohibeantur. Libanus adeo ipse de ea contristabitur, omnesque silvestres arbores stabunt exanimatae. Quam si cecidisse audient gentes, vehementer commovebuntur; si eam ad inferos detrusero, solatium quoddam percipient in inferiori ista regione arbores Edenis lectissimae, olim aquarum potatrices, Libani ornamenta. Nam et hae aeque ac illa descenderunt ad inferos, ad alios interfectos, et quicumque ex aliis gentibus a potentia ejus defensionem speraverant. Tune, o Pharao, illi similis es, magnitudine et gloria inter alias Edenis arbores insignis? Dejicieris ut illae ad barathrum inter barbaros, inter occisos gladio jacebis. — Haec erunt fata Pharaonis et populi ejus, inquit Dominus Jova,

בְּהוֹרִדִי est infinit. constr. Hiphil הוֹרִד pro הוֹרִיד [§ 59.] cum suff. et praef. בְּ § 101. Rad. ירד.

מִבְחַר est stat. constr. sing. ab absolut. מִבְחָר *selectum, optimum, res quaelibet praestantissima*, a rad. בָּחַר. Conjungendum est cum sequent. לְבָנוֹן, non cum antecedentibus verbis כָּל־עֲצֵי־עֵדֶן.

אֶל־חַלְלֵי־חָרֶב *ad gladio interfectos* | חַלְלֵי est plur. constr. a nom. adject. חָלָל *confossus*. חָרֶב nom. חֶרֶב h. l. in pausa coll. § 17, 2. c.

אֶל־מִי דָמִיתָ *cui similis es* | דָּמִיתָ 2. pers. sing. praet. Kal rad. דָּמָה [§ 64]. כָּכָה i. q. כָּה, כֹּה *sic, ita*.

וְהוּרַדְתָּ 2. pers. praet. Hophal rad. יָרַד coll. § 59.

עֲרֵלִים *praeputiati* | plur. a nom. adject. עָרֵל *praeputiatus*. Saepe gentes exterae a Judaeis ita in contemtum vocabantur; hinc *barbari, gentiles*.

כָּל־הֲמוֹנֹה *omnis ejus multitudo* | הֲמוֹנֹה nom. subst. הָמוֹן *strepitus, multitudo, turba hominum*, cum suff. 3. pers. sing. ־ֹה pro ו, conf. de hac forma Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 60. not. 3.

בֶּן אָדָם נְהֵה עַל הֲמוֹן מִצְרַיִם Ezech. 32, 18—32.
וְהוֹרִדֵהוּ אוֹתָהּ וּבְנוֹת גּוֹיִם אַדִּרִם אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת אֶת
יוֹרְדֵי בוֹר׃ מִמִּי נָעָמְתְּ רְדָה וְהָשְׁכְּבָה אֶת עֲרֵלִים׃ בְּתוֹךְ
חַלְלֵי חֶרֶב יִפֹּלוּ חֶרֶב נִתָּנָה מָשְׁכוּ אוֹתָהּ וְכָל הֲמוֹנֶיהָ׃
יְדַבְּרוּ לוֹ אֵלֵי גִבּוֹרִים מִתּוֹךְ שְׁאוֹל אֶת עֹזְרָיו יָרְדוּ שָׁכְבוּ
הָעֲרֵלִים חַלְלֵי חָרֶב׃ שָׁם אַשּׁוּר וְכָל קְהָלָהּ סְבִיבוֹתָיו
קִבְרֹתָיו כֻּלָּם חֲלָלִים הַנֹּפְלִים בֶּחָרֶב׃ אֲשֶׁר נִתְּנוּ
קִבְרֹתֶיהָ בְּיַרְכְּתֵי בוֹר וַיְהִי קְהָלָהּ סְבִיבוֹת קְבֻרָתָהּ כֻּלָּם
חֲלָלִים נֹפְלִים בַּחֶרֶב אֲשֶׁר נָתְנוּ חִתִּית בְּאֶרֶץ חַיִּים׃
שָׁם עֵילָם וְכָל הֲמוֹנָהּ סְבִיבוֹת קְבֻרָתָהּ כֻּלָּם חֲלָלִים
הַנֹּפְלִים בַּחֶרֶב אֲשֶׁר יָרְדוּ עֲרֵלִים אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת

Ezech. 32, 18—32.

נְהֵה *Deplora* | radicis נָהָה *lamentatus est*, imperat. sing. Kal. § 64.

וְהוֹרִדֵהוּ propr. *descendere fac illum* | imperat. Hiphil cum suff. [§ 59.] et ו copulat. Rad. יָרַד.

אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת propr. *ad terram inferiorum, ad inferiora, infima terrae, ad Orcum* | a nom. adject. תַּחְתִּי (vide supra) plur. conf. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 163, 2. not.

מִמִּי נָעָמְתְּ *quonam pulchrior es*, cui de praefers tanquam fortiorem? | נָעָמְתְּ 2. pers. sing. praet. Kal radicis נָעֵם *amoenus fuit*. מִמִּי est pron. interrog. מִי cum praef. מִן; propr. *prae quo jucundus es*, i. e. quo es jucundior, coll. § 117.

רְדָה imperat. parag. [§ 36, IV.] a rad. יָרַד coll. § 59.

וְהָשְׁכְּבָה *et recuba* | imperat. paragog. Hophal cum ו copul. Rad. שָׁכַב *cubuit, recubuit*; Hiphil *cubare fecit, collocavit*; Hoph. *prostratus est*.

חֶרֶב נִתָּנָה *gladius traditus est* scil. *Chaldaeis* | נִתָּנָה est 3. p. fem. sing. praet. Niphal. נִתָּנָה quod tonus retractus est ob pausam, quam hoc loco Sakeph-katon facit, vocalis penultimae non tantum restituta, sed etiam in (ָ) producta est coll. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 52, 2 et 4. not. 1. Versus scilicet tribus membris constat, quorum primum h. l. Athnach, secundum Sakeph-katon habet coll. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 27.

מָשְׁכוּ *rapient* | 3. pers. plur. praet. Kal rad. מָשַׁךְ *traxit*,

Ezech. 32, 18-32. Deplora, homo, Aegyptum, vaticinare, eam non minus ac alias gentes nobilissimas ad ima terrae, ad mortuos descensuram esse. Cuinam praestas? deorsum! et recuba inter alios barbaros! Immo cadent cum aliis ferro interfectis. Gladio tradentur, rapient eam et homines ejus ad sepulcrum. Alloquentur eam heroum principes, Orci incolae cum auxiliatoribus suis, qui jam descenderunt et jacent inter barbaros ferro trucidatos. Ibi est Assur cum hominibus suis, inter multa sepulcra gladio occisorum. In lateribus foveae sepulcra eorum excavata sunt, omnes haec sepulcra replent; gladio interfecti, qui, dum viverent, terrori erant. Ibi et Elam cum hominibus suis; omnes ense confecti, ut dignum est barbaris, venerunt ad ima terrae. Qui vivi alios terrebant,

retraxit, it. *rapuit*, *hinwegraffen*. Est in hoc carmine usque ad finem capitis crebra personae, generis et numeri permutatio, per affectum et pro diverso vocum respectu vel ad regiones et terras vel ad harum incolas.

אֶת־עֹזְרָיו *cum suis auxiliatoribus* | a radice עָזַר *juvit*, plur. partic. Kal עֹזֵר cum suff.

יָרְדוּ *qui* (scil. principes) *descenderunt et cubant profani* | subintelligendum est ante יָרְדוּ [3. p. plur. praet. Kal rad. יָרַד] relat. אֲשֶׁר coll. § 93, 3.

סְבִיבוֹתָיו *circa eum*, regem Assyriae | סָבִיב nom. subst. *circuitus*, h. l. plur. fem., qui in statu constr. naturam praepositionis induit. Appositum est suffix. 3. pers. sing.

קִבְרֹתָיו (sunt) *sepulcra ejus* | plural. [§ 77, 5.] cum suff. a nom. subst. קֶבֶר.

אֲשֶׁר est conjungendum cum קִבְרֹתֶיהָ *cujus sepulchra*, § 93, 1.

בְּיַרְכְּתֵי־בוֹר *in lateribus foveae* | est nom. subst. יְרֵכָה vel יַרְכָה dual יַרְכָתַיִם *latus*, stat. constr. plur. cum praep. בְּ.

קְבֻרָתָהּ *sepulcrum ejus* | est nom. subst. fem. קְבוּרָה *sepulcrum*, cum suff. 3. pers. sing. fem.

חִתִּית *terror*, *formido* | nom. fem. a rad. חָתַת *fractus*, *consternatus fuit*. Paulo inferius cum suffixo, quod h. l. ad

אֲשֶׁר נָתְנוּ חִתִּיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם אֶת
יוֹרְדֵי בוֹר׃ בְּתוֹךְ חֲלָלִים נָתְנוּ מִשְׁכָּב לָהּ בְּכָל הֲמוֹנָהּ
סְבִיבוֹתָיו קִבְרֹתֶהָ כֻּלָּם עֲרֵלִים חַלְלֵי חֶרֶב כִּי נִתַּן
חִתִּיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם אֶת יוֹרְדֵי בוֹר
בְּתוֹךְ חֲלָלִים נִתָּן׃ שָׁם מֶשֶׁךְ תֻּבַל וְכָל הֲמוֹנָהּ סְבִיבוֹתָיו
קִבְרוֹתֶיהָ כֻּלָּם עֲרֵלִים מְחֻלְלֵי חֶרֶב כִּי נָתְנוּ חִתִּיתָם
בְּאֶרֶץ חַיִּים׃ וְלֹא יִשְׁכְּבוּ אֶת גִּבּוֹרִים נֹפְלִים מֵעֲרֵלִים
אֲשֶׁר יָרְדוּ שְׁאוֹל בִּכְלֵי מִלְחַמְתָּם וַיִּתְּנוּ אֶת חַרְבוֹתָם
תַּחַת רָאשֵׁיהֶם וַתְּהִי עֲוֹנוֹתָם עַל עַצְמוֹתָם כִּי חִתִּית
גִּבּוֹרִים בְּאֶרֶץ חַיִּים׃ וְאַתָּה בְּתוֹךְ עֲרֵלִים תִּשָּׁבַר
וְתִשְׁכַּב אֶת חַלְלֵי חָרֶב׃ שָׁמָּה אֱדוֹם מְלָכֶיהָ וְכָל
נְשִׂיאֶיהָ אֲשֶׁר נִתְּנוּ בִגְבוּרָתָם אֶת חַלְלֵי חָרֶב הֵמָּה אֶת
עֲרֵלִים יִשְׁכָּבוּ וְאֶת יֹרְדֵי בוֹר׃ שָׁמָּה נְסִיכֵי צָפוֹן כֻּלָּם
וְכָל צִדֹנִי אֲשֶׁר יָרְדוּ אֶת חֲלָלִים בְּחִתִּיתָם מִגְּבוּרָתָם
בּוֹשִׁים וַיִּשְׁכְּבוּ עֲרֵלִים אֶת חַלְלֵי חֶרֶב וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם
אֶת יוֹרְדֵי בוֹר׃ אוֹתָם יִרְאֶה פַרְעֹה וְנִחַם עַל כָּל הֲמוֹנֹה
חַלְלֵי חֶרֶב פַּרְעֹה וְכָל חֵילוֹ נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִֹה׃ כִּי נָתַתִּי

objectum referendum est, Schrecken vor ihnen coll. § 92, 6.

וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם *jam ferunt ignominiam suam cum descendentibus* etc. i. e. ignominiose in tartarum dejecti sunt | וַיִּשְׂאוּ est a rad. נָשָׂא 3. pers. plur. fut. Kal [§ 56 et 63.] cum ו conv. fut. כְּלִמָּתָם nom. subst. fem. כְּלִמָּה cum suff. Rad. כָּלַם.

וְכָל־הֲמוֹנָהּ *cum omni suo populo* | הֲמוֹנָהּ nom. subst. הָמוֹן h. l. cum suff. 3. pers. fem.

וְלֹא יִשְׁכְּבוּ *nonne cubant* | וְלֹא frequenter pro הֲלֹא ponitur. coll. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 225, 2.

בִּכְלֵי־מִלְחַמְתָּם *cum instrumentis bellicis* | בִּכְלֵי est nom. subst. כְּלִי *instrumentum*, plur. constr. [§ 81. No. VI.] cum praep. בְּ. מִלְחַמְתָּם est nom. subst. מִלְחָמָה *bellum*, cum suff. 3. pers. masc. plur.

וַתְּהִי עֲוֹנוֹתָם etc. *et erant poenae super ossibus eorum*, pec-

jam ignominiose ad mortuos sunt detrusi. Assignatum est ei et hominibus suis suum cubile inter alia barbarorum et gladio occisorum; qui inter vivos timendi, turpiter in barathro jacent inter multos occisos. Ibi quoque Moschi et Tibareni cum suis sunt sepulti, omnes barbari gladio interfecti, quod vivi aliis erant formidabiles. Decumbunt cum heroibus istis, qui e profanis ceciderunt et ad inferos descenderunt cum armis suis, gladiis subter capita ipsorum repositis, poenam luentes peccatorum suorum, quod cum vivebant, aliis fuere terribiles. Sic tu quoque, Aegypti rex, inter alios barbaros ferro trucidatos confectus jacebis. Ibi et Edom cum regibus suis et principibus, qui nihil eos juvante virtute sua jacent inter occisos et sepultos. Ibi principes Aquilonis omnes et Sidonii, qui descenderunt ad occisos, utut terribiles et potentes, turpiter victi cubant jam inter alios barbaros, poenam ignominiosam luentes cum aliis mortuis. — Quorum aspectus solatium quoddam praebebit Pharaoni de suorum hominum fato. Pharao cum exercitu suo gladio peribit, inquit Dominus Jova. Terribilis fuit, me permittente, aliis in

catorum suorum poenas luerunt | וַתְּהִי fut. apocop. [§ 64. not. I, 2. e.] rad. הָיָה, cum ו conv. fut. Singularis verbi h. l. cum subst. plur. conjunctus est juxta § 119, 1. c. B. עָוֹן h. l. *poenam* denotat.

וְכָל־נְשִׂיאֶיהָ *et principibus suis* | est a nom. נָשִׂיא propr. particip. passiv. a rad. נָשָׂא *elatus*, vulgo autem *princeps*, plural. cum suff.

נְסִיכֵי צָפוֹן *principes aquilonis*, fortasse Syri Judaeis ad septentrionem habitantes | נְסִיכֵי plur. constr. [§ 81. No. III.] a nom. subst. נָסִיךְ *libamen*, it. *princeps*. Radix נָסַךְ 1) *fudit*; 2) *libavit*; 3) *unxit* (regem).

הֲמוֹנֹה vide supra ad 31, 18.

אֶת חִתִּיתוֹ° בְּאֶרֶץ חַיִּים וְהֻשְׁכַּב בְּתוֹךְ עֲרֵלִים אֶת חַלְלֵי
חֶרֶב פַּרְעֹה וְכָל הֲמוֹנֹה נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃

Eccles. 9, 10. כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ
עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר
אַתָּה הֹלֵךְ שָׁמָּה׃

§ 64.

Von der Auferstehung der Todten, in so weit die Juden während des Exils damit bekannt wurden.

Jes. 26, 19. יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ
שֹׁכְנֵי עָפָר כִּי טַל אוֹרֹת טַלֶּךָ וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל׃

Ezech. 37, 1—14. הָיְתָה עָלַי יַד יְהוָה וַיּוֹצִאֵנִי בְרוּחַ
יְהוָה וַיְנִיחֵנִי בְּתוֹךְ הַבִּקְעָה וְהִיא מְלֵאָה עֲצָמוֹת׃

° (חִתִּיתוֹ כ׳) חתיתי ק׳.

וְהֻשְׁכַּב *jam cubabit* | rad. שָׁכַב 3. pers. praet. Hophal, (ֻ) pro ו alternante conf. § 40 not. 9.

Eccles. 9, 10.

וְחֶשְׁבּוֹן Nom. subst. masc. *inventum multa animi intentione excogitatum, ars;* Vulgat. *ratio.* Rad. חָשַׁב *ingeniose excogitavit.*

אֲשֶׁר conjunge cum שָׁמָּה *quo* § 93, 1.

§ 64.

Jes. 26, 19.

יִחְיוּ מֵתֶיךָ *Mortui tui reviviscent* | יִחְיוּ est radicis חָיָה *vixit,* 3. pers. plur. fut. Kal [coll. § 64.]. Ceterum in hoc verbo gutturalis suam naturam amisit, coll. § 48, 1 et 2. not. מֵתֶיךָ plur. partic. Kal cum suff. Rad. מוּת § 61. inpr. not. 1.

נְבֵלָתִי יְקוּמוּן *cadavera eorum resurgent* | Bauer dicit, contextum requirere lectionem נִבְלוֹתֵיהֶם, quam lectionem etiam Syrus expresserit. Sed observandum est, vocem נְבֵלָה frequenter occurrentem collective etiam usurpari conf. § 119, 1, b. Sequenti 3. pers. plur. fut. Kal adjectum est Nun paragog. vid. § 61, 3. not.

vita sua. Jam cubabit inter alios barbaros gladio jugulatos, cum exercitu suo omni, inquit Dominus Jova.

Eccles. 9, 10. Omnia, quae tibi peragenda sunt, alacriter perage, nam nulla amplius agendi facultas aut scientia aut sapientia est apud inferos, ad quos tibi abeundum est.

§ 64.

De mortuorum, qualis Judaeis in exilio innotuit, resurrectione.

Jes. 26, 19. Mortui tui reviviscent, cadavera eorum resurgent, evigilabunt et cantabunt incolae pulveris; nam ros malvae ros tuus, et terra manes reddet.

Ezech. 37, 1—14. In ecstasi divina Jova me correptum eduxit et constituit in valle ossibus

הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ *expergiscimini et cantate* | הָקִיצוּ est imperat. plur. Hiphil rad. קוּץ [§ 61]. Sequens רַנְּנוּ est imperat. plur. Piel rad. רָנַן. Noster immutavit hos imperativos in praeterita, quod mihi non necessarium esse videtur.

כִּי טַל אוֹרֹת etc. *nam ros tuus est ros malvae* | אוֹרֹת est plur. a sing. אוֹרָה 1) *lux;* 2) plur. *olera.* Gesen. *denn ein Thau der Pflanzen ist dein Thau*, d. i. erquickend, belebend, wie der Pflanzenthau. Noster reddit: *ros malvae;* vide, quae de hac versione dixit.

תַּפִּיל *reddet* | 2. pers. fem. fut. Hiphil [§ 56.] rad. נָפַל h. l. *parere* significans. Schultens: *abortiet.*

Ezech. 37, 1—14.

וַיְנִיחֵנִי *et constituit me* | radicis נוּחַ 3. pers. singul. fut. Hiphil יָנִיחַ cum suff. [§ 61, 3. not.] et ו conv. fut.

בְּתוֹךְ הַבִּקְעָה *in valle* | בְּתוֹךְ est stat. constr. sing. ab absoluto תָּוֶךְ. Praefixum est בְּ, quocum conjunctus status constructus naturam praepositionis induit: *in, inter.* הַבִּקְעָה est nom. subst. fem. בִּקְעָה *vallis*, cum articulo.

מְלֵאָה עֲצָמוֹת *ossibus refertam* | מְלֵאָה est fem. a nom. adj. masc. מָלֵא *plenus*, vulgo construitur cum accusativo. עֲצָמוֹת est plur. [§ 77, 5.] a sing. עֶצֶם *os, ossis.*

וְהֶעֱבִירַנִי עֲלֵיהֶם סָבִיב סָבִיב וְהִנֵּה רַבּוֹת מְאֹד עַל פְּנֵי
הַבִּקְעָה וְהִנֵּה יְבֵשׁוֹת מְאֹד׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם
הֲתִחְיֶינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וָאֹמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה אַתָּה יָדָעְתָּ׃
וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא עַל הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם
הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָֹה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יֱהוִֹה לָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה הִנֵּה אֲנִי מֵבִיא בָכֶם רוּחַ וִחְיִיתֶם׃
וְנָתַתִּי אֲלֵיכֶם גִּידִים וְהַעֲלֵתִי עֲלֵיכֶם בָּשָׂר וְקָרַמְתִּי
עֲלֵיכֶם עוֹר וְנָתַתִּי בָכֶם רוּחַ וִחְיִיתֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי
יְהוָֹה׃ וְנִבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי וַיְהִי קוֹל כְּהִנָּבְאִי וְהִנֵּה
רַעַשׁ וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ׃ וְרָאִיתִי וְהִנֵּה
עֲלֵיהֶם גִּדִים וּבָשָׂר עָלָה וַיִּקְרַם עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְמָעְלָה
וְרוּחַ אֵין בָּהֶם׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא אֶל הָרוּחַ הִנָּבֵא
בֶן אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל הָרוּחַ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה מֵאַרְבַּע
רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ וּפְחִי בַּהֲרוּגִים הָאֵלֶּה וְיִחְיוּ׃ וְהִנַּבֵּאתִי

וְהֶעֱבִירַנִי *et transduxit me* | radicis עָבַר *transivit*, 3. pers. masc. sing. praet. Hiphil [coll. § 48.] cum suff. [coll. § 51.] et וְ copul.

סָבִיב סָבִיב *circumquaque*, h. l. adverb.; a rad. סָבַב.

יְבֵשׁוֹת est plur. fem. a nom. adject. יָבֵשׁ fem. יְבֵשָׁה *siccus*. Rad. יָבֵשׁ *aruit*, *exsiccatus fuit*.

הֲתִחְיֶינָה *num reviviscent* | rad. חָיָה 3. pers. fem. plur. fut. Kal, cum ה interrogativo. Accedentibus afformativis cum consonis incipientibus quiescit in impp. et futt. (י) in locum ה substitutum in (ֵ) § 64, 2. Ceterum gutturalis hoc in verbo naturam suam non sequitur conf. § 48, 2. not.

הִנָּבֵא *vaticinare* | imperat. Niph. thematis נבא Kal inusit. Niphal נִבָּא *prophetavit*, *vaticinatus est*.

וְאָמַרְתָּ praeteritum h. l. positum est pro imperativo, quoniam imperativus praecessit coll. § 97, 5. ו est Vau conv. praet. coll. not. ad § cit.

אֲנִי מֵבִיא etc. *adduco ad vos spiritum* | מֵבִיא est a radice בּוֹא partic. Hiphil coll. [§ 61.].

וִחְיִיתֶם *et reviviscetis* | praet. pro fut. juxta § 97, 4. nam participium antecedens in futuro accipiendum est.

גִּידִים *nervos* | plur. a nom. sing. גִּיד *nervus*.

refertam. Transduxit me per omnia haec ossa arida circumquaque, mihique dixit: homo, num haec ossa reviviscent? Ego respondi: hoc tu scis, Domine Jova. Tum me allocutus est: vaticinare de his ossibus et dic hisce ossibus aridis: audite effatum Jovae. Sic inquit Dominus Jova his ossibus: ecce ego vos spiritu vitali animabo, et reviviscetis. Dabo vobis nervos, carne vos induam, et cute obducam, et reviviscetis et cognoscetis, me esse Jovam. — Tum vaticinatus sum, uti jussus eram. Dum autem vaticinarer, en strepitus ortus est; ossa ossibus jungebantur. Vidi illa nervis et carne indui, et cute obduci, sed adhuc spiritus vitalis iis deerat. Tum mihi dixit: alloquere ventum ita: Sic inquit Dominus Jova: e quatuor coeli plagis, vente, veni et inspira hisce occisis, ut reviviscant.

וְהַעֲלֵיתִי etc. *et carne vos induam* | a rad. עָלָה *adscendit*, Hiph. causat. 1. pers. sing. praet. Hiphil [§ 64 et § 48.] pro futuro positi.

וְקָרַמְתִּי etc. *et cute obducam* | rad. קָרַם *obduxit*, praet. cum ו convers. praet. § 96, 4. Ceterum de accusativo עוֹר *cute* conf. § 107, 3.

צֻוֵּיתִי *jussus eram* | 1. pers. sing. praet. Pyal [§ 64.] rad. צִוָּה *praecepit*.

כְּהִנָּבְאִי *cum vaticinatus sum* | inf. Niphal cum praef. כְּ de quo § 101. et cum suff. Rad. נִבָּא.

רַעַשׁ *strepitus factus est* | nom. masc. sing. *commotio, tremor, motus terrae, tumultus*. Rad. רָעַשׁ *commotus est, tremuit*.

מִלְמָעְלָה compos. est ex מַעַל *locus elatior*, cui adjicitur ה parag. מַעְלָה, et praepositionibus לְ et מִן | *supra, super, desuper*; h. l. in pausa.

בֹּאִי — וּפְחִי *veni et inspira* | sunt imperativ. fem. generis a radicibus בּוֹא [coll. § 61.] et פָּחָה *spiravit* [coll. § 64.] cum ו copulat. juxta § 90, 1.

בַּהֲרוּגִים *hisce occisis* | plur. part. passiv. rad. הָרַג *occidit*. Praefig. בְּ juxta § 18, 2.

וְיִחְיוּ *ut reviviscant* | de ו h. l. *ut* vertendo conf. § 126, 2.

כַּאֲשֶׁר צִוָּנִי וַתָּבוֹא בָהֶם הָרוּחַ וַיִּחְיוּ וַיַּעַמְדוּ עַל רַגְלֵיהֶם
חַיִל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם הָעֲצָמוֹת
הָאֵלֶּה כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה הִנֵּה אֹמְרִים יָבְשׁוּ עַצְמוֹתֵינוּ
וְאָבְדָה תִקְוָתֵנוּ נִגְזַרְנוּ לָנוּ׃ לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הִנֵּה אֲנִי פֹתֵחַ אֶת קִבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי
וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃ וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי
יְהוָה בְּפִתְחִי אֶת קִבְרוֹתֵיכֶם וּבְהַעֲלוֹתִי אֶתְכֶם
מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי׃ וְנָתַתִּי רוּחִי בָכֶם וִחְיִיתֶם וְהִנַּחְתִּי
אֶתְכֶם עַל אַדְמַתְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי
נְאֻם יְהוָה׃

Dan. 12, 1—3. וּבָעֵת הַהִיא יַעֲמֹד מִיכָאֵל הַשַּׂר
הַגָּדוֹל הָעֹמֵד עַל בְּנֵי עַמֶּךָ וְהָיְתָה עֵת צָרָה אֲשֶׁר לֹא
נִהְיְתָה מִהְיוֹת גּוֹי עַד הָעֵת הַהִיא וּבָעֵת הַהִיא יִמָּלֵט
עַמְּךָ כָּל הַנִּמְצָא כָּתוּב בַּסֵּפֶר׃ וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת
עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן

מְאֹד מְאֹד | מְאֹד h. l. repetitum intendit significatum conf. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 180, 2. a.

נִגְזַרְנוּ לָנוּ *excisi sumus nobis, periimus* | rad. גָּזַר *secuit, abscidit, discidit, excidit;* Niphal *excisus est, periit;* 1. pers. plur. praet. Niphal. לָנוּ dativ. pronominis h. l. redundat, coll. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 195, 4.

וְהֵבֵאתִי *et adducam* | rad. בּוֹא 1. pers. praet. Hiphil [conf. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 106. IV. 13.] cum ו conv. praet. § 97, 4.

בְּפִתְחִי *cum aperuero* | infin. Kal פָּתַח cum suff. coll. § 53, 1. not. et praef. בְּ, de quo cf. § 101. Rad. פָּתַח *aperuit.*

וּבְהַעֲלוֹתִי *et eduxero* | a rad. עָלָה inf. constr. Hiphil § 64. et § 48. cum suff. et praefix. בְּ [§ 101.] et וּ copulat. [§ 90, 1].

וְהִנַּחְתִּי *et collocabo* | radicis יָנַח Hiph. *statuit, posuit, deposuit, permisit* etc. 1. pers. sing. praet. Hiphil, cum ו conv. praet. Prima radicalis (י) juxta § 60, b. abjecta compensatur per Dagesch forte.

Dan. 12, 1—3.

הָעֹמֵד עַל *qui stat pro aliquo* i. e. eum defendit |

Quod cum fecerim, spiritu vitali animati sunt, revixerunt et steterunt pedibus erecti; ingens vero eorum erat multitudo. — Deinceps mihi dixit: homo, haec ossa sunt Israelitae dicentes: ossa nostra arefacta sunt et spes nostra periit, nos excisi sumus. Propterea haec meo nomine illis vaticinare: ego aperiam sepulcra vestra, et educam vos e sepulcris vestris, mi popule, et adducam vos in terram Israelitarum; et cognoscetis, me esse Jovam, cum aperuero sepulcra vestra, et eduxero vos e sepulcris vestris, mi popule. Et spiritu vitali vos instruam, et reviviscetis, et collocabo vos in terram vestram, et cognoscetis, me esse Jovam. Quod promitto, efficiam, inquit Jova.

Dan. 12, 1—3. Illo vero tempore Michael summus princeps defensionem suscipiet popularium tuorum; gravissima enim erit eorum afflictio, qualem antea nunquam experti sunt; tum evadent, quicunque libro erunt inscripti. Multi ex iis, qui sub terra obdormierant, expergefient, alii quidem ad vitam aeternam, alii ad opprobria et ignomi-

partic. Kal cum articulo juxta § 21. a radice עָמַד *stetit*, cum עַל *adstitit, defendit.*

נִהְיְתָה a radice הָיָה 3. pers. fem. singul. praet. Niphal. Tertia rad. ה permutatur in 3. pers. fem. praet. cum ת coll. § 64, 3. Ceterum in hoc verbo prima radical. ה suam naturam amisit conf. § 48, 2. not. Sequens est inf. constr. Kal cum praep. מִן.

יִמָּלֵט *tum evadet* | 3. pers. sing. fut. Niph. rad. מָלַט *evasit, liberatus est.* בָּעֵת הַהִיא *tempore ipso;* cf. de הִיא § 95, 5.

מִיְּשֵׁנֵי *ex iis, qui sub terra obdormierant* | est plur. constr. ab adjectivo verbali יָשֵׁן *dormiens,* cum praef. מִן. Rad. יָשֵׁן *dormivit.*

לַחֲרָפוֹת *ad opprobria* | est plur. [§ 83. C.] a nom. sing. חֶרְפָּה *opprobrium,* cum לְ ex § 18, 2. לְדִרְאוֹן עוֹלָם *ad ignominiam aeternam;* דְּרָאוֹן *contemtus, fastidium,* h. l. stat. constr. sing. [§ 81. No. III.] cum לְ.

עוֹלָם׃ וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד׃

§ 65.

Vom Ende der Welt.

Jes. 34, 4. וְנָמַקּוּ כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְנָגֹלּוּ כַסֵּפֶר הַשָּׁמָיִם וְכָל צְבָאָם יִבּוֹל כִּנְבֹל עָלֶה מִגֶּפֶן וּכְנֹבֶלֶת מִתְּאֵנָה׃

Jes. 65, 17. כִּי הִנְנִי בוֹרֵא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וָאָרֶץ חֲדָשָׁה וְלֹא תִזָּכַרְנָה הָרִאשֹׁנוֹת וְלֹא תַעֲלֶינָה עַל לֵב׃

Dritte Abtheilung.

Von dem Religionscultus der Juden.

§ 66.

I) *Von den Opfern.*

1) Vor Abraham, in der Genesis.

Gen. 4, 3—5. מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה

וְהַמַּשְׂכִּלִים *qui alios intelligentes reddiderunt* | plur. partic. Hiphil rad. שָׂכַל *prudens, intelligens fuit; Hiphil intellexit, cognovit, prudenter egit,* partic. מַשְׂכִּיל *prudens, sapiens,* hinc *pius, probus, religiosus,* quae significatio etiam h. l. obtinere videtur. Praefixa sunt ה artic. et ו copul.

יַזְהִרוּ *fulgebunt* | 3. pers. fut. Hiphil rad. זָהַר in Kal inusit. Hiphil הִזְהִיר *splenduit.* Inde descendit sequens זֹהַר *splendor,* h. l. cum praef. כְּ.

וּמַצְדִּיקֵי *et qui ad pietatem excitarunt* | plur. constr. part. Hiphil, rad. צָדַק Hiphil *in justitia* (pietate) *confirmavit, ad eam excitavit.*

§ 65.

Jes. 34, 4.

וְנָמַקּוּ *contabescit* | 3. pers. praet. Niphal [§ 57.] a rad. מָקַק *contabuit.* צְבָא est collectivum, hinc verbum in plurali sibi junxit juxta § 119. c. et Lehrgebäude der hebr. Sprache § 184, 2. et not.

niam aeternam. Et qui alios instituerunt multosque ad pietatem excitarunt, fulgebunt ut fulgor coelestis, ut stellae in aeternum.

§ 65.

De fine mundi.

Jes. 34, 4. Contabescent omnes coelorum copiae, et convolventur velut scheda coeli, et omnes eorum copiae marcescent quemadmodum marcescunt folia decidua de vite ac ficu.

Jes. 65, 17. Nam ecce ego creaturus sum coelum novum novamque terram, ita ut non revocentur in memoriam superiora, neque veniant in mentem.

SECTIO TERTIA.

De cultu apud Judaeos divino.

§ 66.

I) *De Sacrificiis.*

1) Ante Abrahamum, in libro Geneseos.

Gen. 4, 3—5. Sub finem anni obtulit Cainus

וְנָגֹלּוּ *et convolventur* | 3. pers. plur. praet. Niphal cum Cholem in secunda syllaba, de quo vid. § 57. not. 5. Rad. גָּלַל *volvit, convolvit;* N. passiv.

יִבּוֹל 3. pers. sing. fut. Kal rad. נָבֵל *emarcuit, cecidit, decidit.* Hic צָבָא cum sing. verbi construitur, coll. Lehrgebäude der hebr. Sprache § citat. Sequens est infin. constr. cum praef. כְּ et paulo inferius particip. Kal fem. [§ 83.] cum eodem praefixo. תְּאֵנָה *ficus,* nom. fem. cum praef. מִן.

Jes. 65, 17. Vacat.

§ 66.

Gen. 4, 3—5.

מִקֵּץ יָמִים *Sub finem* | a rad. קָצַץ *amputavit,* est nom. subst. cum praefix. מִן. יָמִים denotat *integrum annum,* vid. annotat. Baueri.

מִנְחָה לַיהוָה׃ וְהֶבֶל הֵבִיא גַם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ
וּמֵחֶלְבֵהֶן וַיִּשַׁע יְהוָה אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ׃ וְאֶל קַיִן
וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה׃

Gen. 8, 20. 21. וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקַּח מִכֹּל
הַבְּהֵמָה הַטְּהֹרָה וּמִכֹּל הָעוֹף הַטָּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ׃
וַיָּרַח יְהוָה אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל לִבּוֹ לֹא
אֹסִף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם כִּי יֵצֶר לֵב
הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו וְלֹא אֹסִף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַי
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי׃

§ 67.

2) Von Abraham bis Moses.

Gen. 15, 9—20. וַיֹּאמֶר אֵלָיו קְחָה לִי עֶגְלָה
מְשֻׁלֶּשֶׁת וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת וְאַיִל מְשֻׁלָּשׁ וְתֹר וְגוֹזָל׃ וַיִּקַּח

מִבְּכֹרוֹת *e primogenitis* | nom. fem. plur. a sing. masc. בְּכוֹר *primogenitus*, h. l. stat. constr. cum praefixo מִן. Rad. בכר.

צֹאנוֹ *gregis sui* | צֹאן *grex*, proprie *pecus parvum*, ut *caprae*, *oves*, nom. fem. cum suff. וֹ.

וּמֵחֶלְבֵהֶן *et de pinguedinibus ejus* | est a nom. חֵלֶב *adeps*, *pinguedo*, plural. (חֲלָבִים constr. חֶלְבֵי) coll. § 81. not. 12. cum suff. 3. pers. plur. fem. ־ֵיהֶן, cujus Jod h. l. excidit coll. § 23. not. 2.; et cum praefixis מִן juxta § 89, 1. et וּ copul. ex § 90, 1.

וַיִּשַׁע *et respexit* | 3. pers. sing. fut. apocop. Kal [coll. § 64. Obs. I, 3. a.] cum ו conv. fut. Rad. שָׁעָה *respexit*, *attendit*, cum אֶל *gratum habuit*.

Gen. 8, 20. 21.

וַיַּעַל עֹלֹת *Obtulit victimas* | rad. עָלָה fut. apocop. Hiphil coll. § 64, 4. et not. 14. cum ו conv. fut. Inde etiam descendit עֹלֹת, plur. a nom. sing. עֹלָה propr. *quicquid ascendit in altare*, i. e. altari imponitur, vulgo autem *holocaustum*.

וַיָּרַח *odoratus est* | a rad. רִיחַ Hiphil *odoratus est*, *olfecit*, metaph. de Deo: *delectatus est*, 3. pers. sing. fut. apocop. Hiphil, h. l. cum (ַ) in ultima ob gutturalem, coll. § 61. not. 7.

de frugibus terrae Jovae oblationem. Idem etiam Abel fecit e primogenitis maxime gregis sui. Hujus quidem munus Jova gratum habuit, Caini vero oblationem est aversatus.

Gen. 8, 20. 21. Noachus struxit Jovae aram, et animalia pura et oves puras, quas sumserat, in ara obtulit victimas. Jova, cum suavem odorem odoraretur, apud se decrevit, se terram propter homines non amplius exsecraturum esse, quia cogitationes eorum malae sint inde a pueritia, neque deleturum se esse omnes creaturas vivas, sicuti fecerit.

§ 67.

2) Ab Abrahamo ad Mosem.

Gen. 15, 9—20. Jova Abramo dixit: sume vitulum trimum itemque capram et arietem ejusdem aetatis, turturem et pullum columbinum. Has

אֶת־רֵיחַ הַנִּיחֹחַ *suavem odorem* | נִיחֹחַ *suavitas*, occurrit solummodo conjunctum cum רֵיחַ, *odor suavitatis* i. e. *odor suavis*. Radix נוּחַ *quiescere*. Noster derivat a rad. arab. נָחַח *stimulavit, incitavit: odor stimulans, nasum titillans*, i. e. *odor gratus*.

אֹסִף לְקַלֵּל *decrevit se non amplius exsecraturum esse* | לְקַלֵּל est infin. Piel rad. קָלַל Piel *maledixit exsecratus est*. אֹסִף h. l. per adverbium reddendum est coll. § 109. Paulo inf. eodem modo construitur cum לְהַכּוֹת infinitivo Hiphil [§ 64. et § 56.] radicis נָכָה.

§ 67.

Gen. 15, 9—20.

קְחָה *Sume* | imperat. paragog. Kal, rad. לָקַח vid. § 56. not. 2. et § 36. Obs. IV.

עֶגְלָה etc. *vitulum trimum* | עֵגֶל et עֶגְלָה fem. *vitulus, vitula*. מְשֻׁלֶּשֶׁת est partic. fem. Pyal [§ 83.] a radice שִׁלֵּשׁ *triplicavit, tripartitus est*. Particip. Pyal מְשֻׁלָּשׁ *triplicatus*, it. *triennis*. — עֵז nom. fem. *capra*. אַיִל nom. masc. *aries*. תֹּר et תּוֹר nom. onomatopoeticum (vid. § 182. 185

לוֹ אֶת כָּל אֵלֶּה וַיְבַתֵּר אֹתָם בַּתָּוֶךְ וַיִּתֵּן אִישׁ בִּתְרוֹ לִקְרַאת רֵעֵהוּ וְאֶת הַצִּפֹּר לֹא בָתָר׃ וַיֵּרֶד הָעַיִט עַל הַפְּגָרִים וַיַּשֵּׁב אֹתָם אַבְרָם׃ וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לָבוֹא וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם וְהִנֵּה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדֹלָה נֹפֶלֶת עָלָיו׃ וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יָדֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַעֲבָדוּם וְעִנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה׃ וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל׃ וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל אֲבֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם תִּקָּבֵר בְּשֵׂיבָה טוֹבָה׃ וְדוֹר רְבִיעִי יָשׁוּבוּ הֵנָּה כִּי לֹא שָׁלֵם עֲוֹן הָאֱמֹרִי עַד הֵנָּה׃ וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה וַעֲלָטָה הָיָה וְהִנֵּה תַנּוּר עָשָׁן וְלַפִּיד אֵשׁ אֲשֶׁר עָבַר בֵּין הַגְּזָרִים הָאֵלֶּה׃ בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת יְהוָה אֶת אַבְרָם בְּרִית לֵאמֹר לְזַרְעֲךָ נָתַתִּי אֶת

et 479. des Lehrgebäudes der hebräischen Sprache) *turtur*.

גּוֹזָל nom. masc. *pullus columbinus*.

וַיְבַתֵּר *et dissecuit* | radicis בָּתַר Piel *dissecuit*, 3. pers. sing. Piel cum ו conv. fut. Inde descendit sequens בֶּתֶר *pars dissecta*, *sectio*, h. l. cum suff. ו [§ 81. No. VI.].

רֵעֵהוּ — אִישׁ *alter*, *alter*; vid. § 95, 6.

הָעַיִט *aves* | עַיִט collect. *aves rapaces*, nom. masc. cui praepositus est articulus ex § 21, 1.

הַפְּגָרִים *cadavera* | nom. subst. masc. פֶּגֶר *cadaver*, plur. cum articulo.

וַיַּשֵּׁב *abegit* | thematis נָשַׁב *flavit*, *spiravit*, Hiphil *spirare fecit*, *flatu abegit*, fut. apocop. Hiphil § 56.

לָבוֹא — וַיְהִי coll. § 101. not. 1.

וְתַרְדֵּמָה *sopor*, *somnus profundus* | nom. subst. fem. a rad. רָדַם Niph. *somno obrutus*, *sopitus fuit*.

אֵימָה חֲשֵׁכָה | אֵימָה (pro אֵמָה) *terror*, nom. fem. a radice chald. Pa. אַיֵּם *terruit*. חֲשֵׁכָה *tenebrae*, nom subst. fem. a rad. חָשַׁךְ *obscurus fuit*.

וַעֲבָדוּם *et* (Aegyptii) *eos* (Israelitas) *servire facient* | 3. pers. praet. Kal עָבְדוּ cum suffixo, quo accedente vocalis primae syllabae abjicitur, vocalis autem secundae, quae exciderat, restituitur, § 51. et Lehrgeb. der hebr. Sprache § 45, 4. Ceterum notandum est, עֲבָדוּם positum esse pro וְעָבְדוּ בָם; significat enim עָבַד cum בְּ constructum: *alicui servitutem imponere*; resolvendum igitur est h. l. suf-

igitur sumtas dissecuit omnes medias, et unam partem alteri opposuit; aves autem non dissecuit. Cum aves ad illa cadavera descenderent, abegit illas Abramus. Sole occidente Abramus alto sopore et magno tenebrarum terrore oppressus est. Tum Jova ei dixit: scito, progeniem tuam in terra non sua fore peregrinam, in qua per quatuor secula servili modo pressi affligentur. Gentem vero, cui servient, puniam, et tum magnis opibus egredientur. Tu vero ad patres tuos venies quiete, canis sparsus sepelieris. Quarta generatio huc revertetur, improbitas Amoraeorum nondum ad maturitatem pervenit. — Deinde, cum sol occidisset et tenebrae essent, fumus ad instar fornacis et flamma ignea per partes illas animalium dissectas transibat. Illo die Jova foedus cum Abramo

fixum verbi per בְּ, conf. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 192, 1. b.

וְעִנּוּ *et affligent* | 3. pers. plur. praet. Piel radicis עָנָה *depressus, afflictus est*, Piel *afflixit* coll. § 64.

שָׁנָה — אַרְבַּע coll. § 119, 3.

דָּן אָנֹכִי *puniam* | דָּן est partic. Kal rad. דִּין 1) *judicare;* 2) *punire.* § 61.

בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל *magnis opibus* | רְכוּשׁ *opes, facultates*, nom. subst. masc. cum בְּ a rad. רָכַשׁ *acquisivit, comparavit opes.*

דּוֹר רְבִיעִי *quarta generatio* | דּוֹר de seculo centum annorum sumendum esse, vid. e v. 13. ubi diserte quadringenti anni numerantur. Ceterum est דּוֹר accusativus temporis § 116, 1. a. *post quadringentos annos* (quarta generatione) *redibunt.*

לֹא שָׁלֵם *non perfecta, plena est* scil. mensura peccatorum.

וַעֲלָטָה *et tenebrae* | nom. fem. *tenebrae, caligo maxima,* cum וּ copul. § 18, 2.

לַפִּיד אֵשׁ *flamma ignea* | לַפִּיד 1) *lampas, taeda;* 2) *flamma.*

הַגְּזָרִים *per illas partes* | plural. a nom. subst. גֶּזֶר *segmentum, pars*, a rad. גָּזַר *secuit, discidit* etc.

נָתַתִּי praet. pro fut. § 97, 4. a. De forma vid. § 56. not. 3.

הָאָרֶץ הַזֹּאת מִנְּהַר מִצְרַיִם עַד הַנָּהָר הַגָּדֹל נְהַר פְּרָת׃

Gen. 31, 54. וַיִּזְבַּח יַעֲקֹב זֶבַח בָּהָר וַיִּקְרָא לְאֶחָיו לֶאֱכָל־לָחֶם וַיֹּאכְלוּ לֶחֶם וַיָּלִינוּ בָּהָר׃

Gen. 46, 1. וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וַיָּבֹא בְּאֵרָה שֶּׁבַע וַיִּזְבַּח זְבָחִים לֵאלֹהֵי אָבִיו יִצְחָק׃

§ 68.

3) Von den Opfern Hiob's.

Job. 1, 4. 5. וְהָלְכוּ בָנָיו וְעָשׂוּ מִשְׁתֶּה בֵּית אִישׁ יוֹמוֹ וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לִשְׁלֹשֶׁת אַחְיֹתֵיהֶם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם׃ וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וַיִּשְׁלַח אִיּוֹב וַיְקַדְּשֵׁם וְהִשְׁכִּים בַּבֹּקֶר וְהֶעֱלָה עֹלוֹת מִסְפַּר כֻּלָּם כִּי אָמַר אִיּוֹב אוּלַי חָטְאוּ בָנַי וּבֵרְכוּ אֱלֹהִים בִּלְבָבָם כָּכָה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל הַיָּמִים׃

Gen. 31, 54. Vacat.

Gen. 46, 1.

וַיִּסַּע *Profectus est* | rad. נָסַע *vulsit, evulsit*, spec. paxillos sive clavos tentorii, hinc *profectus est, recessit, abiit*; 3. pers. fut. Kal [§ 56. et § 48.] cum ו conv. fut.

בְּאֵרָה שָׁבַע *Bersebam* | est nom. propr. comp. ex בְּאֵר, cui h. l. adpositum ה paragog. locale, *puteus*, et שֶׁבַע *septem*. Est locus ad terminum meridionalem Palaestinae situs.

§ 68.

Job. 1, 4. 5.

מִשְׁתֶּה *Convivium* | nom. subst. masc. a rad. שָׁתָה.

בֵּית אִישׁ יוֹמוֹ *in domo cujuslibet suo die* | בֵּית est accusativus loci de quo, vid. § 116, a. et Lehrgebäude der hebr. Sprache § 178, I. 1, b.

כִּי הִקִּיפוּ *cum praeterlapsi erant* | 3. pers. plur. fut. praet. Hiphil radicis נָקַף 1) *circumivit, circumdedit*; 2) h. l. *diebus absolutis, exactis*.

וַיְקַדְּשֵׁם *sanctificabat illos* | rad. קָדַשׁ 3. pers. sing. fut. Piel cum suff. [§ 54.] et ו conv. fut.

pepigit, eique promisit, se progeniei ejus hanc terram inde a flumine Aegypti usque ad magnum flumen, flumen Euphratis, daturum esse.

Gen. 31, 54. Jacobus sacrificium obtulit in monte, et invitavit affines suos, ut secum epularentur. Quo facto in monte pernoctarunt.

Gen. 46, 1. Israel cum suis inde profectus Bersebam pervenit, ibique Deo patris sui Isaaci sacrificium obtulit.

§ 68.

3) De sacrificiis Jobi.

Job. 1, 4. 5. Filii ejus solebant epulari in domo cujuslibet die suo, ad quod convivium sorores invitabant. Diebus convivii exactis Jobus eos expiabat. Summo mane scilicet holocausta offerebat pro numero filiorum suorum, nam Jobus cogitabat fieri potuisse, ut filii peccarint Deumque deseruerint. Hunc morem Jobus quotannis secutus est.

וְהִשְׁכִּים *et mane surgebat* | 3. pers. sing. praet. Hiphil a rad. שָׁכַם Hiphil *mane, mature paratus est, paravit se, surrexit, studiose egit.* Cum alio verbo conjunctum facit adverbium juxta § 109.

מִסְפַּר כֻּלָּם *pro numero omnium* | est accusat. adverbialis: *secundum numerum.* In lingua Graeca hic usurpatur *κατὰ*, in sermone vernaculo *in Betreff, nach;* coll. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 178. not. 4. Gramm. § 116, 1. b. כֻּלָּם nom. כֹּל cum suff. 3. pers. masc. plur. § 81. No. VIII.

וּבֵרְכוּ *et valedixerunt* | est 3. plur. praet. Piel § 49. rad. בָּרַךְ 1) *genu flectere*, quod in salutando et valedicendo fiebat; inde 2) *salutare, valedicere. In suo corde Deo valedicere* est: *Deum negligere.*

כָּל־הַיָּמִים *quotannis* | vide, quae noster in notis ad Gen. 4, 3. § 69. dixit. Rectius esse videtur: *perpetuo, deinceps, beständig, immerfort;* Hom. ἤματα πάντα.

§ 69.

4) Von den mosaischen Opfern.

vergl. Lev. Cap. 1 — 7.

§ 70.

5) Bedingte Kraft der Opfer und Gelübde, nach Stellen der nachmosaischen Schriften.

Ps. 40, 7 — 9. זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִּי עוֹלָה וַחֲטָאָה לֹא שָׁאָלְתָּ׃ אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָאתִי בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלָי׃ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹהַי חָפָצְתִּי וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי׃

Ps. 51, 18. 19. כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתֵּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה׃ זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה׃

Ps. 50. אֵל אֱלֹהִים יְהוָה דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ׃ מִצִּיּוֹן מִכְלַל יֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ׃ יָבֹא אֱלֹהֵינוּ וְאַל יֶחֱרַשׁ אֵשׁ לְפָנָיו תֹּאכֵל

§ 70.

Ps. 40, 7 — 9.

זֶבַח וּמִנְחָה *Sacrificio et dono* | זֶבַח est *sacrificium*, et quidem sensu strictiori: *cruentum*, (cui מִנְחָה *fertum* scil. incruentum sacrificium opponitur), non tamen prorsus concremandum, quo usu venit עוֹלָה. חֲטָאָה *sacrificium pro peccato, piaculare*, a conj. חִטֵּא *declaravit aliquem peccasse sacro piaculari*, hinc *expiavit*. Bauer.

כָּרִיתָ לִּי *aures excavisti* i. e. aperuisti mihi | 2. pers. masc. sing. praet. Kal [§ 64.] radicis כָּרָה *fodit*. Simili sensu adhibetur גָּלָה 1. Sam. 20, 2. Ceterum vid. Rosenmüll. Scholia ad h. l.

בִּמְגִלַּת etc. *en offero volumen legis pro me scriptum* | est nom. subst. fem מְגִלָּה *volumen, Buchrolle*, cum praef. בְּ. Noster explicat verba: en manu teneo legem, in qua, quae officii partes mihi incumbant, clare litteris mandatum est. Sed melior versio esse mihi videtur haec: *En, ambulo* (vitam ago) *sicuti in volumine mihi praescriptum est.* Scilicet ante בִּמְגִלַּת subaudiendum est conj. כְּ, quod saepe omitti solet; conf. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 236, 2. c.

§ 69.

4) De sacrificiis mosaicis.

conf. Lev. cap. 1 — 7.

§ 70.

5) De sacrificiorum ac votorum vi certis conditionibus circumscripta scriptorum sacrorum post Mosem sententiae.

Ps. 40, 7—9. Sacrificio et dono non delectaris, aures mihi aperuisti, holocaustum et sacrificium piaculare non desideras. Itaque dico: en offero volumen legis pro me scriptum. Voluntatem tuam observare, mi Deus, volo, et lex tua mihi est curae cordique.

Ps. 51, 18. 19. Non delectaris sacrificio, alias darem. Holocaustum tibi haud gratum est. Sacrificia Deo accepta sunt animus fractus; animum fractum et contritum tu, o Deus, non spernis.

Ps. 50. Deus fortis Jova loquitur et terram advocat ab oriente sole ad ejus occasum. E Sione, pulcra corona, Deus splendide procedit. Deus

כָּתַב עַל *praescripsit alicui;* h. l. est part. passiv.

חָפָצְתִּי — cum לְ infinit. praeposito, denotat: *summopere studeo voluntatem tuam observare.* Radix חָפֵץ 1. pers. sing. praet. Kal, h. l. in pausa § 17, 2. c.

Ps. 51, 18. 19.

Psalmum hunc jam alibi exposuimus.

Ps. 50.

מִכְלַל־יֹפִי *pulcra corona* | מִכְלָל *perfectio*, nom. masc. h. l. in stat. constr. a rad. כָּלַל *perfecit, absolvit.* Noster, qui sequitur Syrum interpretem, reddit *coronam*, a rad. syr. כְּלַל *coronavit;* vid. Rosenmüll. Schol. ad h. l. יֹפִי *pulcritudinis*, est nom. substant. mascul. יְפִי in pausa יֹפִי *venustas, pulcritudo.* Rad. יָפָה *pulcher fuit.* Est igitur מִכְלַל־יֹפִי *perfectio pulcritudinis* i. e. *venustissima*, *das Urbild aller Schönheit.* Ceterum conf. § 113.

הוֹפִיעַ *splendide procedit* | 3. pers. singul. praet. Hiphil [§ 48 et 59.] radicis יָפַע *splenduit, illuxit, apparuit.*

וּסְבִיבָיו נִשְׂעֲרָה מְאֹד׃ יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעָל וְאֶל
הָאָרֶץ לָדִין עַמּוֹ׃ אִסְפוּ לִי חֲסִידָי כֹּרְתֵי בְרִיתִי עֲלֵי
זָבַח׃ וַיַּגִּידוּ שָׁמַיִם צִדְקוֹ כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט הוּא סֶלָה׃
שִׁמְעָה עַמִּי וַאֲדַבֵּרָה יִשְׂרָאֵל וְאָעִידָה בָּךְ אֱלֹהִים
אֱלֹהֶיךָ אָנֹכִי׃ לֹא עַל זְבָחֶיךָ אוֹכִיחֶךָ וְעוֹלֹתֶיךָ לְנֶגְדִּי
תָמִיד׃ לֹא אֶקַּח מִבֵּיתְךָ פָר מִמִּכְלְאֹתֶיךָ עַתּוּדִים׃
כִּי לִי כָל חַיְתוֹ יָעַר בְּהֵמוֹת בְּהַרְרֵי אָלֶף׃ יָדַעְתִּי כָּל
עוֹף הָרִים וְזִיז שָׂדַי עִמָּדִי׃ אִם אֶרְעַב לֹא אֹמַר לָךְ
כִּי לִי תֵבֵל וּמְלֹאָהּ׃ הַאוֹכַל בְּשַׂר אַבִּירִים וְדַם עַתּוּדִים
אֶשְׁתֶּה׃ זְבַח לֵאלֹהִים תּוֹדָה וְשַׁלֵּם לְעֶלְיוֹן נְדָרֶיךָ׃
וּקְרָאֵנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וּתְכַבְּדֵנִי׃ וְלָרָשָׁע אָמַר
אֱלֹהִים מַה לְּךָ לְסַפֵּר חֻקָּי וַתִּשָּׂא בְרִיתִי עֲלֵי פִיךָ׃

אֵשׁ־לְפָנָיו etc. *ignis devorans eum praecedit* | Ante תֹּאכַל subaudiendum est אֲשֶׁר § 93, 3.

נִשְׂעֲרָה־מְאֹד *procellosum est admodum, es stürmt gewaltig* | 3. pers. fem. praet. Niph., posito genere feminino pro neutro cf. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 216, 2. b. Rad. שָׂעַר *horruit, formidavit;* Niph. *procellosus fuit.*

לָדִין *ut intersint judicio de populo suo habendo* | est infin. Kal rad. דִּין cum praef. לְ.

עֲלֵי זָבַח Noster explicat verba: *sub conditione sacrificii,* qui foedere icto promiserunt, se sacrificia mihi oblaturos esse. Alii autem, ut mihi videtur, rectius: *adhibito solenni sacrificio, per sacrificium.*

וְאָעִידָה *testes producam contra te* | 1. pers. sing. fut. Hiphil [§ 61.] cum ה parag. a rad. עוּד, in Hiphil cum בְּ personae *testari, testes provocare contra aliquem,* sed etiam *serio monere aliquem,* adhibitis *testibus,* ne posthac negari queat; quae significatio mihi h. l. praeferenda esse videtur.

אוֹכִיחֶךָ *te redarguo* | a rad. יָכַח 1. pers. sing. fut. Hiph. [§ 59.] cum suff. עַל זְבָחֶיךָ *propter tua sacrificia,* ac si mihi non offerres. Conf. ad h. l. Rosenmüll. Scholl.

מִמִּכְלְאֹתֶיךָ *e tuis ovilibus* | a nomine מִכְלָאָה quod designat *locum,* quo *includuntur* greges ovium, *ovile;* plural. cum suff. et praef. מִן. Rad. כָּלָא *cohibuit, clausit.* עַתּוּדִים nom. plur. *hircos.*

noster venit et non silet, ignis devorans coram eo, et circumquaque est turbo. Advocat coelum desuper et terram, ad judicium de populo suo habendum. Congregate mihi sanctos meos, eos, qui foedus sacrificando mecum pangunt. Coeli annuncient justitiam ejus, nam Deus est judex. Audi, mi popule, ego loquar, Israel, testes contra te producam, ego sum Deus, Deus tuus. — Ego te non propter sacrificia tua redarguo, holocausta tua jugiter coram me sunt. Non cupio e domo tua juvencum, nec ex ovilibus tuis hircos. Nam mihi sunt omnes ferae sylvestres, bestiae in mille montibus. Ego novi omnes aves montium, et ornamentum agrorum mihi non ignotum est. Si esurio, non dicam tibi, meus enim est orbis terrarum et quicquid in eo est. Num vescar carne boum, et sanguinem hircorum bibam? Deo grates pro sacrificiis offer, et supremo Numini vota tua solve.

חַיְתוֹ־יָעַר *omnes ferae sylvestres* | חַיְתוֹ est stat. constr. sing. חַיַּת cum ו paragog. [§ 78. not.] ab absoluto חַיָּה *vivens*, *ζῶον*, *animal* in universum; quando autem additur יַעַר *sylva*, tunc solummodo de *feris* dicitur. Opposita sunt בְּהֵמוֹת *domestica animalia*, labori vel escae hominum inservientia, plur. a nom. sing. בְּהֵמָה.

בְּהַרְרֵי־אָלֶף *in mille montibus* | בְּהַרְרֵי est plur. constr. a nom. sing. הָרָר et הֶרֶר quod idem est ac הַר *mons*.

וְזִיז שָׂדַי *et ornamentum agrorum* | וְזִיז est stat. constr. ab absol. זִיז *ornamentum, decus*. Alii, qui derivant a rad. chald. זוז *moveri*, rectius, ut videtur, vertunt: *quod movetur in agris* (was sich regt auf den Feldern), poetice pro *feris agri*.

בְּשַׂר אַבִּירִים *carne boum* | בְּשַׂר stat. constr. sing. [§ 81. No. IV.] ab absol. בָּשָׂר *caro*. אַבִּירִים plur. a sing. אַבִּיר *validus*; tum *tauri* *κατ᾽ ἐξοχὴν* sic dicebantur. Rad. אָבַר *validus fuit*.

תּוֹדָה *gratias* i. e. sacrificiorum loco redde Deo *gratias* | nom. subst. fem. a rad. יָדָה Hiphil *confessus est*, *celebravit*, *laudavit*.

וְאַתָּה שָׂנֵאתָ מוּסָר וַתַּשְׁלֵךְ דְּבָרַי אַחֲרֶיךָ׃ אִם רָאִיתָ
גַנָּב וַתִּרֶץ עִמּוֹ וְעִם מְנָאֲפִים חֶלְקֶךָ׃ פִּיךָ שָׁלַחְתָּ בְרָעָה
וּלְשׁוֹנְךָ תַּצְמִיד מִרְמָה׃ תֵּשֵׁב בְּאָחִיךָ תְדַבֵּר בְּבֶן אִמְּךָ
תִּתֶּן דֹּפִי׃ אֵלֶּה עָשִׂיתָ וְהֶחֱרַשְׁתִּי דִּמִּיתָ הֱיוֹת אֶהְיֶה
כָמוֹךָ אוֹכִיחֲךָ וְאֶעֶרְכָה לְעֵינֶיךָ׃ בִּינוּ נָא זֹאת שֹׁכְחֵי
אֱלוֹהַּ פֶּן אֶטְרֹף וְאֵין מַצִּיל׃ זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם
דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹהִים׃

וַתַּשְׁלֵךְ אַחֲרֶיךָ *et abjicis post te*, i. e. non tantum contemnis et negligis, verum et prorsus e tua memoria, tanquam rem ingratam, evellere studes | a rad. שָׁלַךְ *misit*, Hiphil *dimisit, ejecit, expulit*; 2. pers. fut. apoc. Hiphil. אַחֲרֶיךָ est plural. cum suff. a nom. אַחַר.

וַתִּרֶץ עִמּוֹ *delectabaris eo, consentiebas ei* | 2. pers. fut. apocop. Kal [§ 64, 4.] cum ו conv. fut. a rad. רָצָה *gratum et acceptum habuit, approbavit*, intercedente עִם *consentire cum aliquo*, in gutem Vernehmen mit jem. stehn.

וְעִם מְנָאֲפִים *et cum adulteris tua est portio*, commercium cum adulteris habes | plural. particip. Piel a radice נָאַף *adulteratus est, moechatus est*, part. מְנָאֵף coll. § 49. et de flexione § 81. No. VII. חֶלְקֶךָ est nom. subst. חֵלֶק *pars, portio*, cum suff. Rad. חָלַק 1) *laevis est*; 2) *partitus est, distribuit* etc.

תַּצְמִיד *nectit* | Hiphil 2. pers. fem. fut. a rad. צָמַד arab. *nectere, ligare*, Hiphil idem.

תֵּשֵׁב *sedes* cum aliis in conciliabulis; respicit ad garrulorum et obtrectatorum morem, qui sedendo otia, imo et bonas horas in maledicentia consumunt | 2. pers. sing. fut. Kal [§ 59.] rad. יָשַׁב. Rosenmüll. subaudiri vult sub initium hujus versus כִּי *quando*, vel אִם *si*. Cf. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 230, 2. d.

תִּתֶּן דֹּפִי *impellis* | תִּתֶּן fut. Kal rad. נָתַן [§ 56]. דֳּפִי in pausa דֹּפִי vocabulum ἅπαξ λεγόμενον, incertae significationis. Arabibus דָּפָה est *tradere, saucium obruere et interficere*, quae notio primaria possit translata esse ad obtrectationes et calumnias.

דִּמִּיתָ הֱיוֹת etc. *putas me tui similem esse* | דִּמִּיתָ 2. pers. praet. Piel [§ 64.] rad. דָּמָה *similis fuit*, Piel *assimilavit, cogitavit, imaginatus est*, du wähntest, ich sey. הֱיוֹת [vid. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 97. Obs. IV, 13.]

Invoca me angustiarum tempore, tum ego te eripiam, et tu me honorabis. — Impium autem Deus alloquitur: quid tibi est, ut enumeres statuta mea, et de foedere mecum inito loquaris? Tu disciplinam meam odio prosequeris, et praecepta mea spernis. Si furem conspicis, te illi adjungis, et cum adulteris conversaris. Os tuum convicia fundit, et lingua tua fraudes nectit. Sedes, et proximum tibi probris proscindis, et fratrem germanum impellis. Quia te haec patrante sileo, me tui similem esse putas. Sed redarguam te et tibi exprobrabo. Intelligite hoc, Dei immemores, ne vos discerpam, et non sit, qui liberet. Qui gratias pro sacrificiis offert, me honorat, et haec est via, in qua eum salute divina frui permittam.

est infin. absol. [§ 64.] et sequens אֶהְיֶה fut. Kal rad. הָיָה. Subaudiendum ante הֱיוֹת אֶהְיֶה est כִּי, quod interdum omittitur, cf. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 230, 2. c.

וְאֶעֶרְכָה est 1. pers. sing. fut. Kal (אֶעֱרֹךְ) cum ה paragog., quo accedente ultima syllaba הָ excidit [§ 36.], et quum in ejus locum collocatum sit (:), antecedens Schwa compositum (∴:) in brevem ejus vocalem transit § 18, 3. Rad. עָרַךְ *ordinavit, disposuit*, spec. *aciem*, *judicium*, *eine Rechtssache vorbringen*, ubi etiam cum מִשְׁפָּט constructum reperitur Job. 13, 18. 23, 4.

שֹׁכְחֵי *Dei immemores* | plur. constr. particip. Kal rad. שָׁכַח *oblitus est.*

פֶּן־אֶטְרֹף *ne vos discerpam* | 1. pers. sing. fut. Kal rad. טָרַף *dilaceravit, discerpsit.*

יְכַבְּדָנְנִי *me honorat* | est a rad. כבד 3. pers. singul. fut. Piel יְכַבֵּד; adpositum est suffixum cum Nun epenthetico h. l. plene scripto, coll. § 23, 5. et Lehrgeb. der hebr. Sprache § 58, 3.

וְשָׂם דֶּרֶךְ *et ponens viam* | שָׂם est particip. Kal [§ 61.] a rad. שׂוּם; elliptice dictum pro וְשָׂם דֶּרֶךְ עַל לִבּוֹ *qui animum advertit ad viam suam*, coll. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 233, 4. not. Ceterum notandum est, Athnach pausam faciens non juxta § 17, 2. c. immutare vocalem (∴) in (ᴛ). Cf. Rosenmüll. Scholl. ad h. l.

Prov. 16, 6. בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת יְכֻפַּר עָוֹן וּבְיִרְאַת יְהוָה
סוּר מֵרָע׃

Prov. 21, 3. עֹשֵׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר לַיהוָה מִזָּבַח׃

Jes. 1, 11—18. לָמָּה לִּי רֹב זִבְחֵיכֶם יֹאמַר יְהוָה
שָׂבַעְתִּי עֹלוֹת אֵילִים וְחֵלֶב מְרִיאִים וְדַם פָּרִים וּכְבָשִׂים
וְעַתּוּדִים לֹא חָפָצְתִּי׃ כִּי תָבֹאוּ לֵרָאוֹת פָּנָי מִי בִקֵּשׁ
זֹאת מִיֶּדְכֶם רְמֹס חֲצֵרָי׃ לֹא תוֹסִיפוּ הָבִיא מִנְחַת שָׁוְא
קְטֹרֶת תּוֹעֵבָה הִיא לִי חֹדֶשׁ וְשַׁבָּת קְרֹא מִקְרָא לֹא אוּכַל
אָוֶן וַעֲצָרָה׃ חָדְשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי הָיוּ עָלַי
לָטֹרַח נִלְאֵיתִי נְשֹׂא׃ וּבְפָרִשְׂכֶם כַּפֵּיכֶם אַעְלִים עֵינַי

אַרְאֶנּוּ 1. pers. sing. fut. Hiph. אַרְאֶה cum suff. § 23, 5. rad. רָאָה Hiphil *ostendit*, trop. *sentire fecit*, *fruendum dedit.*

Prov. 16, 6. Vacat.

Prov. 21, 3.

עֹשֵׂה pro עֲשׂוֹת coll. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 109, not. 2.

מִזָּבַח — נִבְחָר *praestantius* etc. coll. § 117.

Jes. 1, 11—18.

מְרִיאִים *Animalium pinguium* | plur. a nom. adject. מְרִיא *pinguis*, *saginatus*; subst. *animalia pinguia*, *saginata*. Rad. מְרָא chald. *saginavit*, arab. *bene profecit cibus ideoque pinguefactus est.*

וּכְבָשִׂים *et agnorum* | plur. a sing. כֶּבֶשׂ [§ 81. No. VI.]. Praef. וּ copul. juxta § 90, 1.

לֵרָאוֹת positum est pro לְהֵרָאוֹת, infin. Niphal, de quo § 64. et 48. Scilicet praecedentibus praepositionibus לְ, בְּ, כְּ interdum contrahitur לְהֵ in לֵ; coll. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 93. not. 7. Ceterum de constructione passivi vid. Gesen. Lehrgeb. § 221. Noster pronunciari vult לִרְאוֹת inf. Kal, quod non necesse est.

רְמֹס חֲצֵרָי *ut conculcetis* | רְמֹס est infin. constr. radicis רָמַס *calcavit*, h. l. inest verbo notio *profanandi*. חֲצֵרָי *atria mea*, plural. cum suffix. a nom. singul. חָצֵר [coll. § 81. No. V.].

קְטֹרֶת *suffitus* | nom. fem. a radice קָטַר *suffivit*, *suffitum fecit.*

Prov. 16, 6. Benignitate et veritate iniquitas expiatur, vera religio est fuga mali.

Prov. 21, 3. Justum et aequum facere Jovae gratius est quam sacrificium.

Jes. 1, 11—18. Quo mihi multitudo sacrificiorum vestrorum? inquit Jova. Saturatus sum holocaustis; arietibus et adipe animalium pinguium, sanguine juvencorum, agnorum et hircorum non delector. Si venitis ut coram me compareatis, quis a vobis flagitat, ut atria mea calcetis? Nolite amplius offerre ferta inutilia; suffitus mihi abominandus est! Novilunia, sabbata, indictionem conventuum non possum ferre, nec pravitatem dierum festorum. Novilunia vestra et dies festos statutos odi; molesti illi mihi sunt, iisque ferendis fere fessus sum. Ac si expanditis manus vestras, abscondam oculos meos a vobis, et quamvis augeatis

קְרֹא מִקְרָא *convocare conventum* | קְרֹא est infin. constr. Kal a rad. קָרָא, h. l. pro substantivo positus coll. § 101, 1. מִקְרָא quod ab hac radice descendit, denotat *populum convocatum, coetum.*

לֹא אוּכַל *non possum* scil. ferre | 1. pers. sing. fut. Hophal rad. יָכֹל *possum*, h. l. omissus est infinitivus לָשֵׂאת conf. § 233, 3. des Lehrgeb.

אָוֶן וַעֲצָרָה *iniquitas et festum* i. e. *festa iniquissima* | עֲצָרָה 1) *coetus;* 2) *festum, dies feriatus, πανήγυρις,* nom. fem. a rad. עָצַר *continuit, cohibuit.* אָוֶן וַעֲצָרָה per Hendiadyn (Lehrgeb. § 234, 2.) *festa iniquissima.* Alii alio modo exposuerunt haec verba, conf. Rosenmüll. Scholl. Gesen. in Comment. über den Jesaia: *Ich mag nicht Frevel und Feste,* d. i. dass man Feste feyert, und daneben allen Freveln obliegt.

הָיוּ עָלַי לָטֹרַח *molesti illi mihi sunt* | לָטֹרַח est nom. subst. טֹרַח *onus,* cum praef. לְ ex § 89, 1. Rad. טָרַח *abjecit, prostravit.* Ceterum de his verbis conf. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 220, 4. b.

נִלְאֵיתִי נְשֹׂא *iisque ferendis fere fessus sum* | נִלְאֵיתִי est 1. pers. sing. Niphal [§ 64.] rad. לָאָה Kal et Niph. *defecit,*

מִכֶּם גַּם כִּי תַרְבּוּ תְפִלָּה אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ יְדֵיכֶם דָּמִים
מָלֵאוּ׃ רַחֲצוּ הִזַּכּוּ הָסִירוּ רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם מִנֶּגֶד עֵינָי חִדְלוּ
הָרֵעַ׃ לִמְדוּ הֵיטֵב דִּרְשׁוּ מִשְׁפָּט אַשְּׁרוּ חָמוֹץ שִׁפְטוּ
יָתוֹם רִיבוּ אַלְמָנָה׃ לְכוּ נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר יְהוָה אִם
יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ אִם יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע
כַּצֶּמֶר יִהְיוּ׃

Jes. 66, 1—3. כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ
הֲדֹם רַגְלָי אֵי זֶה בַיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי וְאֵי זֶה מָקוֹם
מְנוּחָתִי׃ וְאֶת כָּל אֵלֶּה יָדִי עָשָׂתָה וַיִּהְיוּ כָל אֵלֶּה נְאֻם
יְהוָה וְאֶל זֶה אַבִּיט אֶל עָנִי וּנְכֵה רוּחַ וְחָרֵד עַל דְּבָרִי׃
שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מַכֵּה אִישׁ זוֹבֵחַ הַשֶּׂה עֹרֵף כֶּלֶב מַעֲלֵה

moleste, aegre tulit, defatigatus est; construitur cum inf. (*ich bin es, zu tragen, überdrüssig*). נְשׂא infin. constr. rad. נָשָׂא.

וּבְפָרִשְׂכֶם etc. *ac si expanditis manus vestras* | rad. פָּרַשׂ *extendit,* inf. Piel פָּרֵשׂ [coll. § 49.] cum suff., quo accedente vocalis ultimae excidit, Schwa in ejus locum substituto: פָּרְשְׂכֶם; quum autem duo Schwajim audiri non possint, primum in Chirek mutatur, conf. § 18, 1. De praef. בְּ conf. § 100. et de וּ copul. § 90, 1.

אַעְלִים *abscondo* | 1. pers. sing. fut. Hiphil [§ 48, 2.] rad. עָלַם Niph. *occultatus fuit,* Hiph. *occultavit;* cum מִן *ab aliquo.*

מָלֵאוּ *sanguine madent* | 3. pers. plural. praeterit. in pausa [coll. § 18, 5]. Ceterum praet. pro praesent. positum est conf. § 205, 4. b. des Lehrgebäudes.

רַחֲצוּ הִזַּכּוּ *abluite, purgate* | רַחֲצוּ imper. plur. Kal [§ 49.] rad. רָחַץ *lavit.* הִזַּכּוּ imp. plur. Niph. rad. זָכַךְ *purus fuit,* Hiph. *mundum fecit;* Niph. *se purgavit.* conf. § 57.

חִדְלוּ הָרֵעַ *desistite malefacere* | imp. plur. Kal a rad. חָדַל. הָרֵעַ est infin. Hiphil rad. רוּעַ vel potius רָעַע, in Hiphil *male egit;* coll. § 57. not. 9.

חָמוֹץ nom. a rad. חָמַץ *injuria affecit, violenter egit,* designat hominem *pravis moribus corruptum, Frevler.*

יָתוֹם *pupillum.* שָׁפַט h. l. *causam alicujus agere, defendere,* idem denotat sequens רִיב.

וְנִוָּכְחָה *disceptabimus* | a rad. יָכַח 1. pers. plur. fut. Niph. [§ 59.] cum ה parag. coll. § 36.

preces, non exaudiam; manus enim vestrae sanguine madent. Abluite, purgate vos, removete malum a vobis, ne conspiciam, et desinite malefacere. Assuescite recte agendo, justitiae operam date, emendate, quod corruptum est, defendite pupillum, caussam agite viduarum. Agite, disceptabimus inter nos, inquit Jova. Si peccata vestra cocci instar sint, tamen uti nix albescent; si rubuerint instar muricis, uti lana sient.

Jes. 66, 1—3. Sic inquit Jova: coelum est solium meum, et terra scabellum pedum meorum. Qualem domum mihi exstruetis, et quis est locus, in quo quiescam? Haec omnia manus mea fecit, ut ista omnia existerent effecit, inquit Jova. Respicio humilem et afflictum animo, dictorum meorum reverentem. Nisi quis ita affectus est, qui bovem

כַּשָּׁנִים *cocci instar* | nom. שָׁנִי *coccineus color*, plur. cum כְּ articuli exstrusi vocalem occupante. Rad. שָׁנָה arab. *splenduit.*

אִם־יַאְדִּימוּ *si rubuerint* | 3. pers. plur. fut. Hiphil [§ 48, 2.] rad. אָדַם *rubuit.* Conf. etiam § 98, 5.

כַּתּוֹלָע *instar muricis* | תּוֹלָע 1) *vermiculus;* 2) inprimis de *vermibus* arboris Alkermes vulgo dictae, et de colore ex his vermibus confecto; nom. masc. cum כְּ et extruso artic.

כַּצֶּמֶר *uti lana* | ad צֶמֶר *lana* subintelligenda est *lana alba,* ut ex collatione, quae proxime praecedit, apparet.

Jes. 66, 1—3.

וְאֶל זֶה etc. *Ad hunc respicio* | אַבִּיט est rad. נָבַט 1. pers. sing. fut. Hiphil.

וְחָרֵד עַל־דְּבָרִי *et tremens ad verbum meum,* qui praecepta mea cum reverentia suscipit | חָרֵד est nom. adject. *trepidus, tremens* (der fürchtet meine Gebote. Gesen.). Rad. חָרַד *trepidavit, tremuit.* דְּבָרִי nom. subst. דָּבָר cum suff.

שׁוֹחֵט part. Kal a rad. שחט *mactavit.* Sub hujus versus initium subintelligendum est: *alioquin.*

הַשֶּׂה *agnum* | nom. subst. comm. שֶׂה (pro שֶׂיֶה) pecus parvum, ut *oves, caprae.* Est nomen unitatis a צאן.

מִנְחָה דַּם חֲזִיר מַזְכִּיר לְבֹנָה מְבָרֵךְ אָוֶן גַּם הֵמָּה בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נַפְשָׁם חָפֵצָה׃

Jer. 6, 20. לָמָּה זֶּה לִי לְבוֹנָה מִשְּׁבָא תָבוֹא וְקָנֶה הַטּוֹב מֵאֶרֶץ מֶרְחָק עֹלוֹתֵיכֶם לֹא לְרָצוֹן וְזִבְחֵיכֶם לֹא עָרְבוּ לִי׃

Hos. 6, 6. כִּי חֶסֶד חָפַצְתִּי וְלֹא זָבַח וְדַעַת אֱלֹהִים מֵעֹלוֹת׃

Amos 5, 21—24. שָׂנֵאתִי מָאַסְתִּי חַגֵּיכֶם וְלֹא אָרִיחַ בְּעַצְּרֹתֵיכֶם׃ כִּי אִם תַּעֲלוּ לִי עוֹלוֹת וּמִנְחֹתֵיכֶם לֹא אֶרְצֶה וְשֶׁלֶם מְרִיאֵיכֶם לֹא אַבִּיט׃ הָסֵר מֵעָלַי הֲמוֹן

עֹרֵף est partic. Kal rad. עָרַף *cervicem amputavit, abscidit,* denom. ab עֹרֶף *cervix.*

חֲזִיר nom. subst. masc. *porcus;* דַּם חֲזִיר idem est *ac sanguis porcinus.*

מַזְכִּיר לְבֹנָה *adolens thus* | מַזְכִּיר est partic. Hiphil rad. זָכַר 1) *recordatus est,* Hiphil *nominavit,* inde 2) *nomen Dei super aliqua re nominavit,* i. e. sacrificavit. (Den Weihrauch anzünden d. h. ein Gedächtniss - oder Lobopfer. Gesen.).

מְבָרֵךְ אָוֶן *genubus flexis salutat* i. e. adorat *vanum* i. e. idolum vanum | מְבָרֵךְ est partic. Piel rad. בָּרַךְ § 49.

וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם *turpissimis factis* | nom. subst. masc. שִׁקּוּץ *res abominabilis, detestanda,* spec. *idola eorumque cultus,* plur. cum suff. et praefixis בְּ et וּ copulativo. Rad. שִׁקֵּץ *abominatus, detestatus est.*

Jer. 6, 20.

וְקָנֶה הַטּוֹב *Et canna odorifera* | קָנֶה nom. fem. *canna, calamus.* הַטּוֹב h. l. *odoriferus.*

עָרְבוּ לִי *mihi ingrata sunt* | praet. Kal rad. עָרַב *suave fuit, placuit,* cum לְ personae.

Hos. 6, 6.

מֵעֹלוֹת *Prae holocaustis* i. e. gratior holocaustis | plural. nom. fem. עוֹלָה, a rad. עָלָה; cum praef. מִן h. l. comparative § 117.

Amos 5, 21 - 24.

חַגֵּיכֶם *Dies festos* | est plural. [§ 81. No: VIII.] a nom.

immolat, mihi perinde est, ac si canem jugulet; qui fertum offert, ac si sanguinem porcinum offerat; qui thus adolet, ac si idolo suffitum faciat. Isti vero hanc agendi rationem sequuti suisque turpissimis factis delectati sunt.

Jer. 6, 20. Quorsum mihi thus ex Saba allatum, et canna odorifera e terra longinqua? Holocaustis vestris non delector, et sacrificia vestra mihi ingrata sunt.

Hos. 6, 6. Benignitate delector et non sacrificiis, et cognitio Dei mihi gratior est holocaustis.

Amos 5, 21—24. Odi, sperno dies festos vestros, nec feriae vestrae mihi placent. Si mihi holocausta et ferta vestra offertis, non iis delector, et ad eucharistica pinguium vestrorum non respicio. Remove a me strepitum canticorum tuorum, et ad

subst. masc. חַג 1) *festum;* 2) met. *sacrificium solenne,* quod *die festo* offertur. Rad. חָגַג 1) *in gyrum motus, inflexus fuit;* 2) *festum celebravit.* Adpositum est suff.

וְלֹא אָרִיחַ בְּעַצְּרֹתֵיכֶם *nec odorem capio ex diebus feriatis* | אָרִיחַ est 1. pers. sing. fut. Hiphil radicis רִיחַ Hiphil הֵרִיחַ 1) *odoratus est;* 2) cum בְּ *cum voluptate quadam odoratus est;* 3) in universum *delectatus est aliqua re,* cum בְּ, h. l. *diebus feriatis.* בְּעַצְּרֹתֵיכֶם nom. עֲצָרָה 1) *conventus;* 2) inprim. *conventus solennis populi, πανήγυρις;* plural. cum suff. [§ 83. B.] et praef. בְּ. Rad. עָצַר.

כִּי אִם תַּעֲלוּ־לִי *si mihi offertis* | תַּעֲלוּ est a radice עָלָה Hiphil (*sacrificia*) *obtulit,* inprim. עֹלוֹת, 2. pers. plural. fut. Hiphil [§ 64. et § 48.] לִי conf. § 89, 3.

וְשֶׁלֶם מְרִיאֵיכֶם *ad eucharistica pinguium vestrorum* | שֶׁלֶם *victima, sacrificium eucharisticum,* propr. compensativum, quia beneficia a Deo accepta ei veluti retribuuntur, nom. subst. masc. h. l. in stat. constr. a rad. שָׁלַם. מְרִיאֵיכֶם plur. מְרִיאִים cum suffixo, vide supra ad Jes. 1, 11—18.

הָסֵר מֵעָלַי *remove a me* | radicis סוּר imper. Hiph. [§ 61.] מֵעָלַי *a me,* praep. מֵעַל [ex praepp. עַל et מִן] cum suff.

הֲמוֹן שִׁרֶיךָ *strepitum canticorum tuorum* | הֲמוֹן stat. constr. sing. ab absolut. הָמוֹן *strepitus.* Rad. הָמָה. שִׁרֶיךָ nom.

שִׁרֶיךָ וְזִמְרַת נְבָלֶיךָ לֹא אֶשְׁמָע׃ וְיִגַּל כַּמַּיִם מִשְׁפָּט
וּצְדָקָה כְּנַחַל אֵיתָן׃

§ 71.

6) Von Menschenopfern.

Lev. 18, 21. וּמִזַּרְעֲךָ לֹא תִתֵּן לְהַעֲבִיר לַמֹּלֶךְ וְלֹא
תְחַלֵּל אֶת שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה׃

Lev. 20, 1—5. וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ וְאֶל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגָּר
בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזַּרְעוֹ לַמֹּלֶךְ מוֹת יוּמָת עַם הָאָרֶץ
יִרְגְּמֻהוּ בָאָבֶן׃ וַאֲנִי אֶתֵּן אֶת פָּנַי בָּאִישׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי
אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזַּרְעוֹ נָתַן לַמֹּלֶךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת
מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת שֵׁם קָדְשִׁי׃ וְאִם הַעְלֵם יַעְלִימוּ עַם

masc. שִׁיר plural., h. l. fulcro vocalis omisso, cum suff. Rad. שִׁיר.

וְיִגַּל *sed volvatur* | a rad. גָּלַל *volvit*, Niphal *volutus, convolutus est, se volvit, devolvit*, 3. pers. fut. Niph. [§ 57.] cum ו copul. כַּמַּיִם plur. cum כְּ et artic. extruso.

§ 71.

Lev. 18, 21.

וּמִזַּרְעֲךָ *Et e tuo semine, tuis liberis* | nom. subst. זֶרַע cum suff. [coll. § 81. No. VI.] et praefixis מִן et ו copul.

לֹא תִתֵּן לְהַעֲבִיר *non des, ut traducat Molocho* i. e. *per ignem comburendos* | תִּתֵּן fut. Kal rad. נָתַן [§ 56]. לְהַעֲבִיר radicis עָבַר Hiphil infinit. cum לְ conf. § 48. הֶעֱבִיר לַמֹּלֶךְ est *Molocho consecrare*, pro הֶעֱבִיר לַמֹּלֶךְ בָּאֵשׁ *Molocho per ignem consecrare, immolare*. 2. Reg. 23, 10. Ezech. 20, 31. לַמֹּלֶךְ est nomen מֹלֶךְ semper cum artic. הַמֹּלֶךְ [h. l. ה articuli extruso] *rex, Molochus*, Deus Ammonitarum et vicinorum Syriae populorum.

וְלֹא תְחַלֵּל *et non profanabis* | 2. pers. sing. fut. Piel rad. חָלַל *confodit*, Piel *vulneravit, profanavit, contaminavit*.

Lev. 20, 1—5.

אִישׁ אִישׁ *Unusquisque*, coll. § 95, 3.

הַגֵּר הַגָּר *peregrinus qui peregrinatur* | הַגָּר est radicis גּוּר

sonum nabliorum tuorum non ausculto. Sed volvatur uti aqua jus, et justitia ut aqua perennis.

§ 71.

6) De hostiis humanis.

Lev. 18, 21. E liberis tuis nullum in honorem Molochi per ignem traiicies, quo facto Deum tuum abnegares. Ego sum Jova.

Lev. 20, 1—5. Ulterius Jova cum Mose his verbis locutus est: Israelitis haec edicito: si quis vestrum, sive Israelita sive peregrimus, ullum ex liberis suis Molocho dederit immolandum, supplicio afficiatur. Homines illius loci lapidibus eum obruant. Ego ipse iratus animadvertam in istum hominem, eumque e numero popularium suorum auferam, quoniam liberos suos Molocho tradidit, atque hoc facto sanctuarium meum polluit et nomen meum sanctum profanavit. Quodsi vicini sceleri

peregrinari, particip. Kal [§ 61.] cum articulo. Inde descendit nom. גֵּר *peregrinus*.

מוֹת יוּמָת *supplicio afficiatur* | inf. absol. Kal et fut. Hophal, quod pro imperat. positum est coll. § 98, 3. c. cum § 100, 1. not. 1. Rad. מוּת.

יִרְגְּמֻהוּ *lapidibus eum obruant* | a rad. רָגַם *lapidibus obruit*, 3. pers. plur. fut. Kal cum suffixo הוּ. Cf. § 98, 3. c.

אֶתֵּן פָּנַי בָּאִישׁ etc. *faciem dabo contra istum hominem* | אֶתֵּן est 1. pers. fut. Kal [§ 56.] radicis נָתַן. פָּנַי *meam faciem*, nom. plur. פָּנִים, stat. constr. פְּנֵי, cum suffixo. נָתַן פָּנִים בְּ est *animadvertere in aliquem*, seinen Zorn gegen etwas setzen, an etwas auslassen.

טַמֵּא אֶת־מִקְדָּשִׁי *polluit sanctuarium meum* | טַמֵּא inf. Piel radicis טָמֵא *immundus fuit*, Piel *polluit*. לְמַעַן constructum cum infinit. denotat *ut*. מִקְדָּשִׁי subst. מִקְדָּשׁ *sanctuarium*, cum suff. Rad. קָדַשׁ.

וּלְחַלֵּל rad. חָלַל (vide supra) inf. Piel cum praef. לְ et וּ copul. § 90, 1.

וְאִם הַעְלֵם יַעְלִימוּ etc. *si populus terrae abscondit oculos*

הָאָרֶץ אֶת עֵינֵיהֶם מִן הָאִישׁ הַהוּא בְּתִתּוֹ מִזַּרְעוֹ לַמֹּלֶךְ לְבִלְתִּי הָמִית אֹתוֹ׃ וְשַׂמְתִּי אֲנִי אֶת פָּנַי בָּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֵת כָּל הַזֹּנִים אַחֲרָיו לִזְנוֹת אַחֲרֵי הַמֹּלֶךְ מִקֶּרֶב עַמָּם׃

Deut. 12, 30. 31. הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תִּנָּקֵשׁ אַחֲרֵיהֶם אַחֲרֵי הִשָּׁמְדָם מִפָּנֶיךָ וּפֶן תִּדְרֹשׁ לֵאלֹהֵיהֶם לֵאמֹר אֵיכָה יַעַבְדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱשֶׂה כֵּן גַּם אָנִי׃ לֹא תַעֲשֶׂה כֵן לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי כָל תּוֹעֲבַת יְהוָה אֲשֶׁר שָׂנֵא עָשׂוּ לֵאלֹהֵיהֶם כִּי גַם אֶת בְּנֵיהֶם וְאֶת בְּנֹתֵיהֶם יִשְׂרְפוּ בָאֵשׁ לֵאלֹהֵיהֶם׃

Deut. 18, 10. לֹא יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ קֹסֵם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף׃

suos | radicis עָלַם *abscondidit*, Hiphil *celavit*, *occultavit*, עֵינַיִם מִן *oculos ab aliquo*, h. l. *ei connivere*; inf. absol. et fut. Hiphil § 48, 2. עַם est nomen collectivum, hinc verbi pluralem sibi junxit, coll. 119, 1. b.

בְּתִתּוֹ rad. נָתַן inf. Kal תֵּת [coll. § 56. not. 3.] cum suff. et praef. בְּ.

וְשַׂמְתִּי פָּנַי *ego convertam me* | שׂוּם פָּנִים בְּ *seinen Zornblick auf jemand richten.* וְ h. l. apodosin incipiens reddendum est: *so*, coll. § 126, 2. not.

וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ *et familiam ejus* | nom. fem. מִשְׁפָּחָה *genus*, *gens*, *natio*, *familia*, cum suff. [§ 83. B.] et praefixis בְּ et וּ copul. Rad. שָׁפַח aethiop. *extendit.*

הַזֹּנִים אַחֲרָיו *qui scortantur post eum*, scortando post Molochum | הַזֹּנִים est plur. partic. Kal זֹנִים, radicis זָנָה *scortatus est*, metaph. de idololatria aliisque gravioribus peccatis in Deum dicitur; construitur cum אֵל, בְּ, frequentius cum אַחֲרֵי, hinter jemanden herhuren d. h. jemanden der Hurerei wegen nachlaufen. Sequens est infin. Kal cum praeposit. לְ, § 64.

Deut. 12, 30. 31.

הִשָּׁמֶר לְךָ *Cavete* | rad. שָׁמַר imperat. Niphal. Tonus h. l. ad penultimam retractus est, ne concurrant tuae syllabae tonum habentes, coll. Gesen. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 51. a.

פֶּן תִּנָּקֵשׁ אַחֲרֵיהֶם *ne eodem laqueo irretiamini* | תִּנָּקֵשׁ

istius hominis conniveant, neque eum ad supplicium trahant; ego ipse me in istum hominem et familiam ejus convertam, et tum ipsum, tum omnes, qui ejus exemplo Molochum sectati sunt, exscindam e populo suo.

Deut. 12, 30. 31. Cavete, ne eodem laqueo irretiamini, ne nempe de earum diis sciscitemini, ut hos eadem ratione, qua illae fecerunt, colatis. Absit, ut vos ita geratis in Jovam Deum vestrum. Nam quae hic quam maxime abominatur et detestatur, gentes istae fecerunt in honorem Deorum suorum, quibus adeo filios suos et filias immolarunt.

Deut. 18, 10. Ne sit inter vos, qui filium suum aut filiam igne comburat, qui sortilegia exerceat, astrologus, augur, veneficus.

2. pers. sing. fut. Niphal radicis נָקַשׁ Kal et Piel *aucupatus est, illaqueavit;* Niph. *illaqueatus est.* אַחֲרֵיכֶם *post eas,* scil. *gentes expulsas,* ihnen nach verstrickt, verführt werden. Sequens אַחֲרֵי reddendum est: *postquam,* et construitur cum infinitivo. הִשָּׁמְדָם est infinit. Niphal הִשָּׁמֵד cum suff., a rad. שמד in Kal inusit. Hiphil 1) *devastavit,* 2) *perdidit, abolevit;* Niph. *perditus est: postquam perditae sunt.*

אֵיכָה - וְאֶעֱשֶׂה־כֵּן vulgo: *quomodo?* h. l. *quemadmodum.* — וְכֵן facit apodosin: *sic faciam.* אֶעֱשֶׂה a radice עָשָׂה 1. pers. sing. fut. Kal.

יִשְׂרְפוּ 3. pers. plur. fut. Kal a rad. שָׂרַף *ussit, combussit.*

Deut. 18, 10.

מַעֲבִיר בָּאֵשׁ vide supra ad Lev. 18, 21.

קֹסֵם קְסָמִים *qui sortilegia exerceat* | קֹסֵם partic. Kal a rad. קָסַם quod noster ex arab. explicat: *sagittis sortibusque diremit.* Alii *divinavit,* et sequens קְסָמִים plur. a sing. קֶסֶם *divinatio.*

מְעוֹנֵן *astrologus* | est part. Poel עוֹנֵן *ex nubium observatione omina captavit,* verbum denom. ab עָנָן *nubes.* Alii ab עַיִן deducunt, et intelligunt sub מְעוֹנֵן eum, qui *fascinat* et *incantat oculo.*

Jud. 11, 34—40. וַיָּבֹא יִפְתָּח הַמִּצְפָּה אֶל בֵּיתוֹ וְהִנֵּה
בִתּוֹ יֹצֵאת לִקְרָאתוֹ בְּתֻפִּים וּבִמְחֹלוֹת וְרַק הִיא יְחִידָה
אֵין לוֹ מִמֶּנּוּ בֵּן אוֹ בַת׃ וַיְהִי כִרְאוֹתוֹ אוֹתָהּ וַיִּקְרַע אֶת
בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר אֲהָהּ בִּתִּי הַכְרֵעַ הִכְרַעְתִּנִי וְאַתְּ הָיִית
בְּעֹכְרָי וְאָנֹכִי פָּצִיתִי פִי אֶל יְהוָֹה וְלֹא אוּכַל לָשׁוּב׃
וַתֹּאמֶר אֵלָיו אָבִי פָּצִיתָה אֶת פִּיךָ אֶל יְהוָֹה עֲשֵׂה לִי
כַּאֲשֶׁר יָצָא מִפִּיךָ אַחֲרֵי אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ יְהוָֹה נְקָמוֹת
מֵאֹיְבֶיךָ מִבְּנֵי עַמּוֹן׃ וַתֹּאמֶר אֶל אָבִיהָ יֵעָשֶׂה לִּי הַדָּבָר
הַזֶּה הַרְפֵּה מִמֶּנִּי שְׁנַיִם חֳדָשִׁים וְאֵלְכָה וְיָרַדְתִּי עַל
הֶהָרִים וְאֶבְכֶּה עַל בְּתוּלַי אָנֹכִי וְרֵעֹ°יתָי׃ וַיֹּאמֶר לֵכִי

° ורעותי ק׳.

וּמְנַחֵשׁ *et augur* | est part. Piel radicis נָחַשׁ Piel *ex observatione serpentum omina captavit;* denom. a נָחָשׁ *serpens.* Hoc genus augurandi appellatur veteribus ὀφιομαντεία.

וּמְכַשֵּׁף *et veneficus* | est part. Piel thematis כָּשַׁף in Kal inusit. Syr. Ethpa. *oravit,* λειτουργεῖν, δέησιν ποιεῖν; Piel *praestigiatus est, praestigiis usus est;* partic. *praestigiator,* LXX φάρμακος. Vulg. maleficus, verb. maleficis artibus inservire.

Jud. 11, 34—40.

הַמִּצְפָּה Nom. propr.; h. l. locus in Gilead, trans Jordanem situs. De articulo videat. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 166, 3.

בִתּוֹ יֹצֵאת *filia ei occurrebat* | בִּתּוֹ nom. propr. בַּת (pro בֶּנֶת a rad. (בָּנָה) cum suff. § 84. יֹצֵאת radicis יָצָא part. fem. contractum juxta § 83, 3. not. et § 63. not. 3.

בְּתֻפִּים etc. *tympanis et choreis* | plur. nom. תֹּף *tympanum,* telia, sive circulus unam modo subtensam habens in medio membranam et hinc illinc in laterum incisuris crepitacula aenea. Praefig. בְּ.

וּבִמְחֹלוֹת *et choreis* | plural. nom. מְחֹלָה et מְחוֹלָה id. q. מָחוֹל *chorea,* a rad. חוּל Pil. *saltavit;* cui praefiguntur בְּ et וּ copul. § 90, 1.

אֵין־לוֹ מִמֶּנּוּ בֵּן etc. *non fuit ex se ipso filius aut filia,* i. e. non alium habuit filium aut filiam. De מִמֶּנּוּ vid. § 89.

Jud. 11, 34—40. Cum Iephta Mizpam in domum suam veniret, filia ei occurrebat tympanis et choreis, eique fuit unigenita, nec habuit praeterea filium aut filiam. Igitur discidit, cum illam videret, vestes suas, et dixit: vah, filia mea, tu me affligis et turbas; etenim votum, quod revocare nequeo, vovi! Illa respondit: mi pater, votum tuum, quod Jovae vovisti, stando promissis solve, postquam Jova tibi vindictam de hostibus tuis Ammonitis dedit. — Porro patri suo dixit: ita mihi fiat; concede mihi duos menses, ut abeam et ad montes descendam, ibique virginitatem meam

כִּרְאוֹתוֹ *cum videret* | a radice רָאָה inf. constr. רְאוֹת [§ 64.] cum suff. et praef. כְּ § 101.

וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו *discidit vestes suas* | וַיִּקְרַע est radicis קָרַע *scidit, laceravit,* 3. pers. singul. fut. Kal [§ 50.] cum ו convers. fut. בְּגָדָיו est nom. בֶּגֶד plural. [§ 81. No. VI.] cum suff.

אֲהָהּ *ah! vah!* exclamatio dolentis.

הַכְרֵעַ הִכְרַעְתִּנִי *incurvando incurvas me*, i. e. *tu me affligis* | est a themate כָּרַע *incurvavit se, procubuit;* Hiph. *prostravit, depressit,* inf. absol. et praet. Hiphil cum suff. § 50. Conf. etiam § 100, 1.

בְּעֹכְרָי *et es inter perturbantes me* i. e. dolore me afficis | partic. Kal עֹכֵר h. l. plural. cum suff. et praef. בְּ. Rad. עָכַר 1) *turbavit, conturbavit*; 2) *dolore affecit.*

פָּצִיתִי *aperui os* | 1. pers. sing. praeterit. Kal [§ 64.] thematis פָּצָה *aperuit os*, loquendi causa.

אַחֲרֵי אֲשֶׁר *postquam.* Scilicet τῷ אַחֲרֵי ante verbum posito additur אֲשֶׁר.

עָשָׂה — נְקָמוֹת *vindictam tibi dedit* | עָשָׂה נְקָמָה denotat *sumere, expetere poenas* ab aliquo, cum מִן personae. לְךָ est Dativus commodi.

יֵעָשֶׂה-לִּי etc. *fiat mihi haec res* | est a rad. עָשָׂה 3. pers. sing. fut. Niphal [§ 48. et § 64]. Conf. etiam § 98, 3.

הַרְפֵּה מִמֶּנִּי *missam me facito* | a radice רָפָה *remissus fuit, defecit* etc. Hiphil *relaxavit, remisit, deseruit, dimisit,* intransit. *destitit,* cum מִן rei vel personae praefixo, imp. Hiphil § 64. מִמֶּנִּי coll. § 89, 3 ets.

עַל־הֶהָרִים *ad montes* | plur. a sing. הַר vid. § 81. not. 20. et de articulo § 21.

וַיִּשְׁלַח אוֹתָהּ שְׁנֵי חֳדָשִׁים וַתֵּלֶךְ הִיא וְרֵעוֹתֶיהָ וַתֵּבְךְּ עַל בְּתוּלֶיהָ עַל הֶהָרִים׃ וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַיִם חֳדָשִׁים וַתָּשָׁב אֶל אָבִיהָ וַיַּעַשׂ לָהּ אֶת נִדְרוֹ אֲשֶׁר נָדָר וְהִיא לֹא יָדְעָה אִישׁ וַתְּהִי חֹק בְּיִשְׂרָאֵל׃ מִיָּמִים יָמִימָה תֵּלַכְנָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְתַנּוֹת לְבַת יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי אַרְבַּעַת יָמִים בַּשָּׁנָה׃

Jer. 32, 35. וַיִּבְנוּ אֶת בָּמוֹת הַבַּעַל אֲשֶׁר בְּגֵיא בֶן הִנֹּם לְהַעֲבִיר אֶת בְּנֵיהֶם וְאֶת בְּנוֹתֵיהֶם לַמֹּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִים וְלֹא עָלְתָה עַל לִבִּי לַעֲשׂוֹת הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת לְמַעַן הַחֲטִי° אֶת יְהוּדָה׃

2. Reg. 23, 10. וְטִמֵּא אֶת הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגֵי בְנֵי* הִנֹּם לְבִלְתִּי לְהַעֲבִיר אִישׁ אֶת בְּנוֹ וְאֶת בִּתּוֹ בָּאֵשׁ לַמֹּלֶךְ׃

° החטיא ק׳.

* (בְּנֵי כ׳) בן ק׳.

וְאֶבְכֶּה etc. *ut defleam virginitatem meam* | est fut. Kal thematis בָּכָה *deflevit* [§ 64]. De ו copul. vid. § 126, 2. בְּתוּלַי nom. plur. בְּתוּלִים *virginitas,* cum suff.

וְרֵעיֹתָי *et sociae meae* | vel pronunciari potest רַעְיֹתַי, plur. a nom. subst. fem. רַעְיָה *socia, amica,* vel רְעָיֹתַי, plural. a רְעוּת *socia.* Ceterum in pausa est.

לֵכִי imperat. fem. rad. יָלַךְ [§ 59].

וְרֵעוֹתֶיהָ *et sociae ejus* | plural. nom. רֵעָה *socia*, cum suff. et ו copul.

וַתֵּבְךְּ h. l. fut. apocop. [§ 64. not. 3. c.] rad. בָּכָה.

וַיַּעַשׂ לָהּ etc. *et reddidit votum suum* etc. | rad. עָשָׂה fut. apocop. Kal § 64. not. 3. d. cum ו conv. fut. לָהּ *de ea, per eam illibatam*, coll. § 89, 3. עָשָׂה cum ל personae: an jemandem etwas thun. נִדְרוֹ est nom. subst. נֶדֶר *votum,* cum suff. Radix est sequens נָדָר, h. l. in pausa.

וַתְּהִי חֹק *facta est consuetudo* | fut. apocop. Kal [§ 64. not. 3. e.] cum ו conv. fut. Rad. הָיָה.

תֵּלַכְנָה rad. יָלַךְ 3. pers. fem. plur. fut. Kal.

לְתַנּוֹת *ad laudandum* | inf. Piel cum לְ a rad. תָּנָה *largiter donavit*, Piel *laudavit, celebravit.*

defleam, ego et sociae meae. Tum, patre hos duos menses concedente, cum sociabus suis abiit et virginitatem suam deflevit; duobus mensibus autem absolutis ad patrem rediit, qui per illam hactenus illibatam votum nuncupatum reddidit. Inde consuetudo obtinuit, ut quotannis Israelitides laude celebrarent filiam Iephtae Gileaditae, quotannis quatuor dies.

Jer. 32, 35. Struxerunt aras Baalis in valle Hinnom, ut traducerent filios suos et filias Molocho, quod neque illis praeceperam, nec unquam tale facinus abominabile cogitavi, ut Judaeum ad peccandum provocarem.

2. Reg. 23, 10. Et polluit Tophet in valle filii Hinnom, ne quis filium suum aut filiam per ignem Molocho traduceret.

Jer. 32, 35.

בָּמוֹת הַבַּעַל *Altaria Baalis* | בָּמוֹת est plur. constr. a nom. subst. fem. בָּמָה (cum Kamez impuro) 1) *excelsum*, *locus excelsus*, spec. *delubrum excelsum*, in collibus sacrorum causa constitutum; 2) id. q. בֵּית הַבָּמָה *templum excelsorum locorum*, fortasse parva sacella, in honorem Deorum exstructa. בַּעַל est nomen genericum deastrorum cananiticorum.

וְלֹא עָלְתָה עַל לִבִּי *neque mihi in mentem venit* | עָלְתָה 3. pers. sing. fem. praet. Kal rad. עָלָה, quod cum עַל לֵב constructum denotat: *in mentem venire.*

לְמַעַן הַחֲטִי *ut ad peccandum provocarem* | הַחֲטִי pro הַחֲטִיא, quod etiam in Kri reperitur, est inf. Hiphil radicis חָטָא *peccavit*, Hiphil *peccare fecit*, *ad peccandum incitavit.* Conferatur de illa forma Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 108. observ. III.

2. Reg. 23, 10.

הַתֹּפֶת h. l. nomen proprium loci in valle Ben Hinnom, prope Hierosolymam, Molocho peculiariter consecrati, ab exsecranda idololatria sic dicti. Descendit enim a תוּף chald. *exspuit*, *detestatus est.*

§ 72.

II) *Vom Gebet.*

וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם הָהָרָה מִקֶּדֶם לְבֵית אֵל וַיֵּט Gen. 12, 8.
אָהֳלֹה בֵּית אֵל מִיָּם וְהָעַי מִקֶּדֶם וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה
וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה׃

וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמַר הַאַף תִּסְפֶּה Gen. 18, 23 — 33.
צַדִּיק עִם רָשָׁע׃ אוּלַי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צַדִּיקִם בְּתוֹךְ הָעִיר
הַאַף תִּסְפֶּה וְלֹא תִשָּׂא לַמָּקוֹם לְמַעַן חֲמִשִּׁים הַצַּדִּיקִם
אֲשֶׁר בְּקִרְבָּהּ׃ חָלִלָה לְּךָ מֵעֲשֹׂת כַּדָּבָר הַזֶּה לְהָמִית
צַדִּיק עִם רָשָׁע וְהָיָה כַצַּדִּיק כָּרָשָׁע חָלִלָה לָּךְ הֲשֹׁפֵט
כָּל הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אִם אֶמְצָא
בִסְדֹם חֲמִשִּׁים צַדִּיקִם בְּתוֹךְ הָעִיר וְנָשָׂאתִי לְכָל הַמָּקוֹם
בַּעֲבוּרָם׃ וַיַּעַן אַבְרָהָם וַיֹּאמַר הִנֵּה נָא הוֹאַלְתִּי לְדַבֵּר

§ 72.

Gen. 12, 8.

וַיַּעְתֵּק *Progressus est* | radicis עָתַק *translatus, provectus est*, Hiphil causat. *dimovere, transferre*, inprimis *tentorium*, i. e. *discedere, proficisci*, 3. p. sing. fut. apocop. Hiphil [§ 48, 2.] cum ו conv. fut.

הָהָרָה מִקֶּדֶם etc. *montanam regionem versus, quae est Betheli ab Oriente* | הָהָרָה est nom. subst. הַר cum ה locali § 89, 4. not. 1. et articulo coll. § 21. לְבֵית־אֵל (domus Dei) urbs Sichemum inter et Hierosolymas sita, olim לוּז vocata. De origine hujus nominis dissentiunt mythi Gen. 35, 1—8. 9—15. 28. 29.

וַיֵּט *fixit* | est a rad. נָטָה *extendit*, fut. apocop. Kal cum ו conv. fut. [יִטֶּה, יִנְטֶה] § 56. יֵט § 64, 4. יֵט § 64. not. 3. b. coll. § 65, 2. 2].

בֵּית־אֵל מִיָּם *ita ut Bethel esset ab occasu* | propr. *a mari*, quia ad occidentem Judaeae est mare mediterraneum.

הָעַי nom. propr. urbis Cananiticae ad occidentem a Bethele, versus terminum septentrionalem tribus Benjamiticae sitae. Praepositus est articulus juxta § 21.

Gen. 18, 23—33.

הַאַף תִּסְפֶּה *Num perdes* | הַאַף est conjunct. אַף *etiam*, et ה interrog. תִּסְפֶּה est a radice סָפָה *rasit, corrasit*, hinc *con-*

§ 72.

II) *De precatione.*

Gen. 12, 8. Progressus deinde est in itinere suo versus montanam regionem, quae est Betheli ab oriente, ibique tentoria sua fixit, ita ut ei Bethel esset ab occasu, Ai vero ab ortu. Aram quoque ibi in honorem Jovae collocavit, ejusque nomen invocavit.

Gen. 18, 23—33. Tum Abrahamus propius accessit et dixit: Num perdes pium cum impio? Fortasse quinquaginta pii sunt in urbe. Hoc abs te absit, ut pium cum impio occidas, eademque conditione tibi uterque sit. Nonne judex totius terrae jus reddet? Jova respondit: Si quinquaginta pios in urbe Sodomorum invenero, condonabo propter illos toti urbi. Tum Abrahamus pergebat: ausus

sumtus est, it. transit. *consumsit, perdidit*, 2. pers. sing. fut. Hiphil § 64.

אוּלַי *fortasse.*

וְלֹא תִשָּׂא *nec ignosces* | תִּשָּׂא 2. pers. sing. fut. Kal [§ 56. et § 63.] radicis נָשָׂא *tulit*, h. l. cum dativo personae *ignoscere.*

בְּקִרְבָּהּ *in ea* sc. urbe | praepos. בְּקֶרֶב (compos. ex nomine קֶרֶב et בְּ) *in, inter*; cum suff. [§ 81. No. VI].

חָלִלָה לְךָ *absit abs te* | adverb., propr. *profanum*, vulgo: *absit.* Sequitur infinitivus cum מִן praef. (ut hoc faciam).

הַדָּבָר הַזֶּה *haec res, hoc, haec;* כַּדָּבָר הַזֶּה *uti hoc, haec res*, i. e. *ita, sic.*

לְהָמִית *ut occidas* | infinit. Hiphil [§ 61.] rad. מוּת, praef. לְ coll. § 101.

כַּצַּדִּיק כָּרָשָׁע nom. צַדִּיק cum כְּ et excluso articulo [coll. § 89, 1], et de sequente כּ cum (ָ) § 21. Ceterum de conjunctione כְּ conf. § 126, 4.

בַּעֲבוּרָם *propter illos* | proprie est nom. subst. *transitus*; sed occurrens solummodo cum praepos. בְּ induit naturam a) *praepositionis*: *propter*; b) *conjunctionis*: *ut.* H. l. est praepos. cum suff.

הוֹאַלְתִּי לְדַבֵּר *ausus sum loqui* | 1. pers. sing. praet. Hiph.

אֶל אֲדֹנָי וְאָנֹכִי עָפָר וָאֵפֶר׃ אוּלַי יַחְסְרוּן חֲמִשִּׁים
הַצַּדִּיקִים חֲמִשָּׁה הֲתַשְׁחִית בַּחֲמִשָּׁה אֶת כָּל הָעִיר׃

Exod. 32, 11—14. וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי יְהוָֹה אֱלֹהָיו
וַיֹּאמֶר לָמָה יְהוָֹה יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבְיָד חֲזָקָה׃ לָמָּה יֹאמְרוּ
מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם לַהֲרֹג אֹתָם בֶּהָרִים
וּלְכַלֹּתָם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם
עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ׃ זְכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל
עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ וַתְּדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבֶּה
אֶת זַרְעֲכֶם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם וְכָל הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר
אָמַרְתִּי אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם וְנָחֲלוּ לְעֹלָם׃ וַיִּנָּחֶם יְהוָֹה עַל
הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ׃

Num. 6, 22—27. וַיְדַבֵּר יְהוָֹה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם׃ יְבָרֶכְךָ יְהוָֹה וְיִשְׁמְרֶךָ׃ יָאֵר יְהוָֹה
פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃ יִשָּׂא יְהוָֹה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ
שָׁלוֹם׃ וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם׃

[§ 59.] rad. יָאַל Hiphil *voluit, proposuit sibi, animum induxit, ausus est.* Construitur cum לְ infinit.

עָפָר וָאֵפֶר *pulvis et cinis* | וָאֵפֶר nom. subst. *cinis*, cum וּ copul. de quo § 90, 1. b.

יַחְסְרוּן *desunt* | radicis חָסֵר *defuit*, 3. pers. plur. fut. Kal cum Nun parag. *Vielleicht fehlen zu den funfzig Gerechten noch fünf.*

הֲתַשְׁחִית *num perdes* | 2. pers. sing. fut. Hiphil cum ה interrog. Rad. שָׁחַת *perdidit.*

Exod. 32, 11—14. Vacat.

Num. 6, 22—27.

יְבָרֶכְךָ *Benefaciat* | 3. pers. sing. fut. Piel יְבָרֵךְ cum suff. 2. pers. sing. rad. בָּרַךְ *fortunare, indulgenter, benigne fovere, beneficiis afficere.* Hoc et sequentia futura pro imperativis sunt posita § 98, 3. c.

יָאֵר פָּנָיו *faciem illustret, serena sit fronte,* i. q. sequens וִיחֻנֶּךָּ | יָאֵר est futur. apocopat. Hiphil [§ 61. obs. III, 7.]

sum loqui cum Domino, qui ipse sum pulvis et cinis. Fortasse desunt quinque in illo numero quinquaginta bonorum, num perdes propter illos quinque totam urbem?

Exod. 32, 11—14. Moses precatus est ad Jovam Deum suum, dixitque: cur, o Jova, ira tua accensa est contra populum tuum? quem e terra Aegypti magna vi et manu valida eduxisti? Cur Aegyptus dicat: ad perniciem eorum eduxit illos, ut in montibus interficeret et de terra deleret? Desiste igitur a fervente ira tua, et abstine a poenis populo tuo infligendis. Recordare Abrahami, Isaaci et Israelis, cultorum tuorum, quibus jurejurando promisisti, te velle posteros ipsorum augere uti stellas coeli, et totam hanc terram, quam illis pollicitus es, possidendam daturum esse. Quo facto Jova abstinuit a poena, quam populo suo minatus fuerat.

Num. 6, 22—27. Porro Jova Mosi dixit: praecipias Aaroni et filiis ejus, ut Israelitis hunc in modum bene precentur: benefaciat vobis Jova et vos custodiat! Faveat vobis Jova et vestrum misereatur! Benignum sese Jova vobis exhibeat omnisque felicitatis genere cumulet! Nomen meum enuncient coram Israelitis, et ego eos fortunabo.

rad. אוּר *lucere*, *illucescere*, Hiphil *illustrare*, metaph. *exhilarare* etc. — וִיחֻנֶּךָּ est a rad. חָנַן *misericors*, *misertus fuit*, *favit*, *benevolentiam exhibuit*; 3. pers. sing. fut. Kal יָחֹן, cum suffixo [§ 23, 5.], quo accedente vocalis praeformativi abjicitur, vocalis ultimae Cholem in (ֻ) corripitur [coll. § 57. not. 2.], et media radicalis נ extrusa per Dagesch compensatur § cit. 3. De וְ copul. conf. § 15, 1. a.

וְיָשֵׂם a rad. שׂוּם et שִׂים 3. pers. singul. fut. apocop. Kal cum וְ § 62.

1. Sam. 1, 10. 11. וְהִיא מָרַת נָפֶשׁ וַתִּתְפַּלֵּל עַל
יְהוָה וּבָכֹה תִבְכֶּה׃ וַתִּדֹּר נֶדֶר וַתֹּאמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם
רָאֹה תִרְאֶה בָּעֳנִי אֲמָתֶךָ וּזְכַרְתַּנִי וְלֹא תִשְׁכַּח אֶת
אֲמָתֶךָ וְנָתַתָּה לַאֲמָתְךָ זֶרַע אֲנָשִׁים וּנְתַתִּיו לַיהוָה כָּל
יְמֵי חַיָּיו וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ׃

Ps. 50, 13. 14. 15. vergl. § 70.

Ps. 145, 18. 19. קָרוֹב יְהוָה לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר
יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃ רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם
יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃

§ 73.

Körperliche Haltung beim Gebet.

Gen. 17, 3. 17. וַיִּפֹּל אַבְרָם עַל פָּנָיו וַיְדַבֵּר אִתּוֹ
אֱלֹהִים לֵאמֹר׃ וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל פָּנָיו וַיִּצְחָק וַיֹּאמֶר
בְּלִבּוֹ הַלְּבֶן מֵאָה שָׁנָה יִוָּלֵד וְאִם שָׂרָה הֲבַת תִּשְׁעִים
שָׁנָה תֵּלֵד׃

Gen. 24, 26. 48. וַיִּקֹּד הָאִישׁ וַיִּשְׁתַּחוּ לַיהוָה׃

1. Sam. 1, 10. 11.

מָרַת נָפֶשׁ *Amara mente* i. e. tristis | מָרַת est stat. constr. sing. ab absol. מָרָה masc. מַר *amarus, acerbus*, metaph. *moestus*. Rad. מָרַר *amarus fuit*. Conf. § 121, 3.

וַתִּדֹּר נֶדֶר *et votum vovebat* | 3. pers. fem. sing. fut. Kal rad. נָדַר *vovit* [§ 56]. Inde descendit seq. נֶדֶר *votum*.

אִם־רָאֹה etc. *quando respicies ad* etc. | inf. absol. et fut. Kal rad. רָאָה cum seq. בְּ *ad aliquem respicere* (opitulandi causa), ein Einsehn haben. בָּעֳנִי est subst. עֳנִי *afflictio, miseria*, cum בְּ praefixo juxta § 18, 2. אֲמָתֶךָ *servae tuae*; nom. subst. fem. אָמָה *serva*, cum suffixo [§ 83. B].

זֶרַע אֲנָשִׁים *semen masculinum* i. e. *proles masculina*. אֲנָשִׁים [vid. § 84.] h. l. per Synecdochen de *maribus* seu viris in specie ponitur.

וּנְתַתִּיו *consecrabo* | de ו h. l. apodosin incipiente conferat. § 126, 2. 5. נְתַתִּיו est 1. pers. sing. praet. Kal cum suff. radicis נָתַן conf. § 56. not. 3.

1. Sam. 1, 10. 11. Haec autem moesta ad Jovam magno cum fletu precabatur. Et votum vovebat: Jova omnipotens, quando ad miseriam servae tuae respicies, et mei memor prolem masculam mihi dabis, illam Jovae per omnes vitae suae dies consecrabo; novacula super caput ejus non ascendet.

Ps. 50, 14. 15. 23. Vid. § 70.

Ps. 145, 18. 19. Prope adest Jova omnibus eum invocantibus, omnibus sincere eum invocantibus. Desideria cultorum suorum explet, vociferationem eorum exaudit eosque servat.

§ 73.

De corporis inter precandum habitu.

Gen. 17, 3. 17. Cecidit Abramus super faciem suam, et Deus cum eo collocutus est.

Gen. 24, 26. 48. Et prostratus Jovam adoravit. — Et prostratus adoravi Jovam, gratiasque

וּמוֹרָה *et novacula* | מוֹרָה est nom. subst. fem. cum ו copul. juxta § 90, 1. Radix מָרָה arab. *ubera strinxit, plagis perstrinxit.*

Ps. 145, 18. 19. Vacat.

§ 73.

Gen. 17, 3. 17. Vacat.

Gen. 24, 26. 48.

וַיִּקֹּד *Verticem inclinavit* | a rad. קָדַד *incurvavit verticem honoris exhibendi causa*, 3. pers. fut. Kal cum ו conv. fut. conf. § 57, 5. not.

וַיִּשְׁתַּחוּ *adoravit* | radicis שָׁחָה *prostravit se, incurvavit se,* spec. *honoris et cultus exhibendi causa, προςκυνεῖν*, 3. p. sing. fut. Hithp. per apocopen pro יִשְׁתַּחֲוֶה; ultima syllaba abjecta remanet יִשְׁתַּחֲו, cujus ו, quum Schwa in fine audiri non possit, quiescit in Schurek, conf. § 64. not. 17. cum § 15. De transpos. ת conf. § 41, 2. a.

וָאֶקֹּד וָאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה וָאֲבָרֵךְ אֶת יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם אֲשֶׁר הִנְחַנִי בְּדֶרֶךְ אֱמֶת לָקַחַת אֶת בַּת אֲחִי אֲדֹנִי לִבְנוֹ׃

Jes. 45, 23. כִּי נִשְׁבַּעְתִּי יָצָא מִפִּי צְדָקָה דָּבָר וְלֹא יָשׁוּב כִּי לִי תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן׃

Dan. 6, 11. וְדָנִיֵּאל כְּדִי יְדַע דִּי רְשִׁים כְּתָבָא עַל לְבַיְתֵהּ וְכַוִּין פְּתִיחָן לֵהּ בְּעִלִּיתֵהּ נֶגֶד יְרוּשְׁלֶם וְזִמְנִין תְּלָתָה בְּיוֹמָא הוּא בָּרֵךְ עַל בִּרְכוֹהִי וּמְצַלֵּא וּמוֹדֵא קֳדָם אֱלָהֵהּ כָּל קֳבֵל דִּי הֲוָא עָבֵד מִן קַדְמַת דְּנָה׃

1. Reg. 19, 18. וְהִשְׁאַרְתִּי בְיִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים

וָאֶקֹּד 1. pers. fut. Kal radicis קָדַד [§ 57]. De ו conv. fut. vid. § 36.

וָאֶשְׁתַּחֲוֶה radicis שָׁחָה 1. pers. singul. fut. Hithp. cum ו conv. fut. coll. § 64.

הִנְחַנִי *qui me duxisset* | rad נָחָה *duxit*, 3. pers. praet. Hiphil הִנְחָה cum suffixo 1. pers. sing. § 64, 3.

לָקַחַת *ut ducerem* | radicis לָקַח *cepit*, *sumsit*, it. *uxorem duxit*; inf. constr. Kal pro לְקַח, sed prima rad. ל abjicitur juxta § 56. not. 2. קַח adposita terminatione fem. ־ַת, h. l. ־ַחַת ob gutturalem, § cit. 1. Praef. לְ juxta § 89, 1.

Jes. 45, 23.

צְדָקָה דָּבָר *Veritas.* Non est h. l. status absolutus, qui positus sit pro constructo, nam דָּבָר non ad praecedens, sed ad sequens versus membrum pertinet. Reddenda igitur sunt verba: aus meinem Munde geht Zuverlässigkeit, ein Ausspruch der nicht rückgängig gemacht wird. Cf. Gesen. § 176. not. d. et ejusdem Comment. über Jesaia ad h. l.

תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ *omne genu flectetur* | תִּכְרַע est 3. pers. fem. fut. Kal rad. כָּרַע *incurvavit se*, *procubuit*, § 48. בֶּרֶךְ nom. fem. *genu*.

Dan. 6, 11.

כְּדִי [Composit. ex דִּי et כְּ] *quum*, hebr. כַּאֲשֶׁר.

יְדַע *scivit*, *novit*, *expertus est*; ipsa rad., hebr. יָדַע.

דִּי־רְשִׁים כְּתָבָא *mandatum promulgatum* | רְשִׁים particip. Peil a rad. רְשַׁם *exaravit*, *scripsit legem*. כְּתָבָא est nom. subst. masc. כְּתָב *scriptum*, cum nota articuli.

egi Deo heri mei, qui me recta huc duxisset, ut neptem fratris heri mei ejus filii uxorem ducerem.

Jes. 45, 23. Per me juro, exit ex ore meo verbum verum et irrevocabile: coram me omne genu flectetur, omnis lingua mihi jurabit.

Dan. 6, 11. Daniel, etsi mandatum promulgatum sciret, tamen domum suam ingressus, fenestris in cubiculo suo Hierosolymam versus apertis, genubus flexis ter quotidie precabatur et Deum laudavit, uti haec antea facere consuerat.

1. Reg. 19, 18. Ex Israelitis servabo septem

עַל לְבַיְתֵהּ *ingressus suam domum* | עַל est a rad. עֲלַל *intravit*, 3. pers. sing. praet. Peal. — לְבַיְתֵהּ est nom. subst. בַּיִת *domus*, cum suff.

וְכַוִּין *fenestris* | est a nomine כַּו plural. cum copula.

פְּתִיחָן *apertis* | est a radice פְּתַח *aperuit*, partic. fem. plur. Peil. לֵהּ praep. cum suff.

בְּעִלִּיתֵהּ *in ὑπερώῳ suo* | nom. subst. fem. עִלִּית ὑπερῷον, *cubiculum superius, Obergemach*, cum suff. et בְּ praefixo.

וְזִמְנִין תְּלָתָה *ter* | וְזִמְנִין est plural. a nom. subst. mascul. זְמָן et זְמַן 1) *tempus*, *tempus constitutum*; 2) cum תְּלָתָה *tribus vicibus*. Radix זְמַן *praeparavit*.

בְּיוֹמָא *quotidie* | nom. יוֹם cum articulo et בְּ.

בָּרֵךְ etc. *genubus flexis* | est partic. Benoni a radice בְּרַךְ *genu flectere*. Inde descendit בִּרְכוֹהִי a nom. subst. בֶּרֶךְ plural. cum suff. וֹהִי.

וּמְצַלֵּא *precabatur* | est part. praes. Pael a radice צלא Pael צַלֵּא *oravit*.

וּמוֹדֵא *et laudavit* | a rad. יְדַע part. praes. Aphel, cum וּ copul. קֳדָם et קֳדָם praep. *coram*.

כָּל־קֳבֵל דִּי הֲוָא *uti haec antea* etc. | קֳבֵל et קֳבֵל propr. id. q. נֶגֶד *coram*, *e regione*, cum sequente דִּי conjunct. *propterea quod, quia*. הֲוָא *fuit*, ipsa rad. עָבֵד a radice עֲבַד *fecit*, partic. Benoni Peal.

1. Reg. 19, 18.

וְהִשְׁאַרְתִּי *Et servabo* | 1. pers. sing. praet. Hiphil radicis שָׁאַר *reliquus fuit, relictus est, remansit*; Hiphil *reliquit, residuum fecit*. De וְ conv. praeteriti conf. § 97, 4.

כָּל הַבִּרְכַּיִם אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ לַבַּעַל וְכָל הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא נָשַׁק לוֹ׃

זֹבְחֵי אָדָם עֲגָלִים יִשָּׁקוּן׃ Hos. 13, 2.

אִם אֶרְאֶה אוֹר כִּי יָהֵל וְיָרֵחַ יָקָר Job. 31, 26–28. הֹלֵךְ׃ וַיִּפְתְּ בַּסֵּתֶר לִבִּי וַתִּשַּׁק יָדִי לְפִי׃ גַּם הוּא עָוֹן פְּלִילִי כִּי כִחַשְׁתִּי לָאֵל מִמָּעַל׃

§ 74.

III) *Der Gottesdienst der Juden abhängig von dem Orte.*

וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ Gen. 22, 2. 14. אֲשֶׁר אָהַבְתָּ אֶת יִצְחָק וְלֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ׃ וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא יְהוָֹה יִרְאֶה אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר יְהוָֹה יֵרָאֶה׃

כָּל־הַבִּרְכַּיִם *omnia genua* | dual. a nom. subst. fem. בֶּרֶךְ *genu.*

לֹא נָשַׁק *nec oscula dederunt* | ipsa radix, propr. *adjunxit, appendit, adhaesit,* hinc *armavit se, amplexatus, osculatus est.*

Hos. 13, 2.

עֲגָלִים etc. *Vitulos osculentur* | plur. a nom. sing. עֵגֶל *vitulus, vitula* coll. § 81. No. VI. יִשָּׁקוּן h. l. 3. pers. fut. Kal [§ 56.] cum Nun paragog. Etiam in pausa posita est, coll. § 18, 5. cum § 91, 11. des Lehrgebäudes. Rad. נָשַׁק.

Job. 31, 26–28.

כִּי יָהֵל *Quod fulgeret* | יָהֵל est 3. pers. singul. fut. Hiphil [§ 57.] a rad. הָלַל *splenduit, nituit,* Hiphil id. q. Kal, etiam causativ. *splendere fecit.*

יָקָר הֹלֵךְ *quod tam splendide incederet* | יָקָר *splendidus, magnificus,* nom. adject. a rad. יָקַר. הֹלֵךְ particip. Kal rad. הָלַךְ.

וַיִּפְתְּ *et deceptum est* | radicis פָּתָה *seductus, pellectus fuit, pellectu et persuasu facilis fuit,* 3. pers. sing. fut. apocop.

millia hominum, qui Baali nec genua flexerunt, nec ei oscula dederunt.

Hos. 13, 2. Ii hominum, qui sacrificare volunt, vitulos osculentur.

Job. 31, 26—28. Si vidi solem, quod tam egregie fulgeret, et lunam, quod clare splenderet, et in abscondito cor meum deceptum est, et ore manum meam osculatus sum: hoc quoque esset crimen censura arbitrorum dignum; nam Deum in excelsis abnegassem.

§ 74.

III) *De cultus divini loco.*

Gen. 22, 2. 14. Et dixit: accipe filium tuum unigenitum tibi dilectum, Isaacum, et abi ad terram Moriam, ibique illum offer pro holocausto super uno montium, quem ego tibi ostendam. Et Abrahamus huic loco nomen dedit: Jova Jireh. Inde etiamnum in proverbio dicitur: in monte Jovae providebitur.

Kal cum ו conversiv. fut. conf. § 64. not. 3. (Lässt sich hinreissen. Gesen.).

פְּלִילִי *judicialis*, est nom. adject. a subst. פָּלִיל *judicium*. Rad. פָּלַל Piel *judicavit*.

כִּחַשְׁתִּי a rad. כָּחַשׁ Piel *mentitus est*, *negavit*, *abnegavit*, 1. pers. praet. Piel. Deum *abnegavit*, cum ל.

§ 74.

Gen. 22, 2. 14.

וְלֶךְ־לְךָ *Et abi* | לֶךְ־ est radicis הָלַךְ imperat. Kal לֵךְ [§ 59.] cujus (‥) ob tonum per Makkeph ablatum in Segol mutatum est, coll. § 17, 1. De adposito לְךָ vid. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 195, 4.

אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם *quod hodie dicitur*, i. e. idem hodie proverbialiter repetitur | יֵאָמֵר est radicis אָמַר 3. pers. sing. fut. Niphal § 48.

Gen. 12, 6. וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ עַד מְקוֹם שְׁכֶם עַד אֵלוֹן מוֹרֶה וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ׃

Gen. 18, 1. וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם׃

Hos. 4, 13. 14. עַל רָאשֵׁי הֶהָרִים יְזַבֵּחוּ וְעַל הַגְּבָעוֹת יְקַטֵּרוּ תַּחַת אַלוֹן וְלִבְנֶה וְאֵלָה כִּי טוֹב צִלָּהּ עַל כֵּן תִּזְנֶינָה בְּנוֹתֵיכֶם וְכַלּוֹתֵיכֶם תְּנָאַפְנָה׃ וְעָם לֹא יָבִין יִלָּבֵט׃

Gen. 28, 18. 22. וַיַּשְׁכֵּם יַעֲקֹב בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיָּשֶׂם אֹתָהּ מַצֵּבָה וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל רֹאשָׁהּ׃ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ׃

Gen. 26, 23—25. וַיַּעַל מִשָּׁם בְּאֵר שָׁבַע׃ וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם

Gen. 12, 6.

עַד אֵלוֹן מוֹרֶה *Ad terebinthum More* | אֵלוֹן *terebinthus.* Hujus generis arbores, quum secula durent, geographiae monumenta fiunt, coll. Baueri annot. ad h. l.

Gen. 18, 1.

פֶּתַח־הָאֹהֶל *Ad januam tentorii* | פֶּתַח est accusativus adverbialis, de quo conf. § 116, 1. a.

כְּחֹם הַיּוֹם propr. *cum incalesceret dies,* i. e. meridianis horis | כְּחֹם est infin. constr. Kal cum כְּ. Radix חָמַם coll. § 57.

Hos. 4, 13. 14.

יְזַבֵּחוּ *Sacrificant* | 3. pers. plur. fut. Piel, h. l. cum Zere sub media radicis pro (:), quia tonus retractus est.

יְקַטֵּרוּ *suffiunt* | radicis קָטַר Piel et Hiph. *adoluit, suffivit, suffitum fecit,* 3. pers. plur. Piel. Etiam hic tonus retractus est.

צִלָּהּ *earum umbra* | nom. subst. צֵל cum suff. § 81. No. VIII.

תִּזְנֶינָה *scortantur* | radicis זָנָה [§ 64.] 3. pers. fem. plur. fut. Kal.

וְכַלּוֹתֵיכֶם *et nurus vestrae* | est nom. substant. fem. כַּלָּה 1) *sponsa;* 2) *nurus;* plural. cum suff. Rad. כָּלַל syr. *coronavit.*

Gen. 12, 6. Et Abram migravit per terram, usque ad locum Sichemi, ad terebinthum More; Cananitae autem tum erant in terra.

Gen. 18, 1. Jova ei apparuit ad terebinthum Mamre, cum horis meridianis sederet ad januam tentorii.

Hos. 4, 13. 14. In cacumine montium sacrificant, et in collibus suffiunt, sub terebintho, populo et quercu, quia grata est earum umbra. Propterea vestrae filiae scortantur, et nurus vestrae adulterantur, et populus imprudens corruet.

Gen. 28, 18. 22. Jacobus mane surrexit, et sumsit lapidem, quem a parte capitis posuerat, et cippum erexit, quem oleo perfudit. — Lapis ille, quem cippum erexi, erit domus Dei, et omnium rerum, quas mihi dabis, decimas tibi dabo.

Gen. 26, 23—25. Inde ascendit Bersebam. Illa nocte Jova ei apparuit, dixitque: ego sum Deus Abrahami patris tui, ne timeas; nam ego tibi ad-

תְּנָאַפְנָה *adulterantur* | thematis נָאַף *adulteratus est*, Piel idem, 3. pers. fem. plur. fut. Piel.

יִלָּבֵט *corruet* | 3. pers. sing. fut. Niph. them. לָבַט Niph. *conturbatus fuit, prostratus est, corruit.*

Gen. 28, 18. 22.

וַיַּשְׁכֵּם *Surrexit* | fut. apocop. Hiphil cum ו convers. fut. Rad. שָׁכַם Hiph. *mane paratus est, paravit se, surrexit.*

מְרַאֲשֹׁתָיו *a parte capitis* | est plural. fem. מְרַאֲשׁוֹת *partes quae sunt ad caput*, cum suff. Accusativus [coll. § 116.] naturam praepositionis habet: zu seinen Häupten.

מַצֵּבָה *cippum* | a rad. נָצַב nom. subst. fem. *cippus.*

וַיִּצֹק *fudit* | thematis יָצַק *fudit, effudit,* fut. Kal [§ 60. b.] cum ו conv. fut.

עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ *decimas tibi dabo* | infinit. et 1. pers. sing. fut. Piel cum suff. § 23, 5. Rad. עָשַׂר Piel *decimas accepit* et *dedit*. Conf. etiam § 100, 2. not. 3.

אָבִיךָ אַל תִּירָא כִּי אִתְּךָ אָנֹכִי וּבֵרַכְתִּיךָ וְהִרְבֵּיתִי אֶת
זַרְעֲךָ בַּעֲבוּר אַבְרָהָם עַבְדִּי׃ וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא
בְּשֵׁם יְהוָה וַיֶּט שָׁם אָהֳלוֹ׃

Gen. 46, 1. וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וַיָּבֹא בְּאֵרָה
שָׁבַע וַיִּזְבַּח זְבָחִים לֵאלֹהֵי אָבִיו יִצְחָק׃

Gen. 21, 33. וַיִּטַּע אֶשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע וַיִּקְרָא שָׁם
בְּשֵׁם יְהוָה אֵל עוֹלָם׃

Hos. 4, 15. אִם זֹנֶה אַתָּה יִשְׂרָאֵל אַל יֶאְשַׁם יְהוּדָה
וְאַל תָּבֹאוּ הַגִּלְגָּל וְאַל תַּעֲלוּ בֵּית אָוֶן וְאַל תִּשָּׁבְעוּ
חַי יְהוָה׃

Deut. 12, 1—14. אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר
תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ
לְךָ לְרִשְׁתָּהּ כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים עַל הָאֲדָמָה׃
אַבֵּד תְּאַבְּדוּן אֶת כָּל הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר עָבְדוּ שָׁם הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר אַתֶּם יֹרְשִׁים אֹתָם אֶת אֱלֹהֵיהֶם עַל הֶהָרִים הָרָמִים
וְעַל הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן׃ וְנִתַּצְתֶּם אֶת

Gen. 26, 23—25.

וְהִרְבֵּיתִי *Et augebo* | a radice רָבָה *multus fuit, multiplicavit, auctus est*, Hiph. *multiplicavit*, 1. pers. praeterit. Hiph. [§ 64.] cum ו convers. praet. de quo § 97, 4.

וַיֶּט־שָׁם *ibique fixit* | rad. נָטָה *extendit*, fut. apocop. Kal יֶט [coll. § 65, 2. 2.], cujus (‥) ob tonum per Makkeph ablatum in (∴) transit, § 17, 1.

Gen. 46, 1.

וַיִּסַּע *Proficiscebatur* | rad. נָסַע *evulsit*, spec. paxillos sive clavos tentorii, hinc *profectus est, abiit*, 3. pers. fut. Kal [§ 56.] cum ו conv. fut.

Gen. 21, 33. Vacat.

Hos. 4, 15.

אִם־זֹנֶה *Si scortamini* | est particip. Kal [§ 64.] radicis זָנָה, quod h. l. de idololatria dicitur.

אַל יֶאְשַׁם *ne reatum committat* | 3. pers. sing. fut. Kal

sum, te fortunabo, et augebo posteros tuos propter Abrahamum cultorem meum. — Et aedificavit ibi aram, et invocavit nomen Jovae, ibique suum tentorium fixit.

Gen. 46, 1. Israel et tota ejus familia proficiscebatur Bersebam, et sacrificavit Deo patris sui Isaaci.

Gen. 21, 33. Et plantavit tamariscum Bersebae, ibique nomen Jovae Dei aeterni invocavit.

Hos. 4, 15. Si vos, Israelitae, scortamini, saltem ne reatum committat Juda. Nolite venire Gilgalem, nec ascendere Bethaven, vel jurare per Jovam.

Deut. 12, 1—14. Haec sunt statuta et leges vobis observandae in terra, quam Jova, Deus majorum vestrorum, vobis dabit, omnes dies, quos in terra vivetis. Perdetis omnia loca, in quibus gentes a vobis expellendae Deos suos coluerunt, super montibus altis et collibus et sub omni arbore viridi. Et destruetis altaria earum et statuas fran-

[§ 48, 2.] radicis אָשַׁם *deliquit*, *reus fuit* vel *factus est*, *reatum contraxit*, *sich versündigen.*

Deut. 12, 1—14.

לְרִשְׁתָּהּ *Ut possideas eam* | rad. יָרַשׁ *possedit*, *occupavit* etc. inf. constr. Kal רֶשֶׁת [coll. § 59.] cum suff. הּ‍ָ et praep. לְ.

אַבֵּד תְּאַבְּדוּן *perdetis* | infinit. et 2. pers. plur. fut. Piel cum Nun paragog. Rad. אָבַד *periit*, Piel *perdidit*, *corrupit*, *depravavit*, *evertit* etc.

אֲשֶׁר — שָׁם *in quibus* coll. § 93, 1.

יֹרְשִׁים partic. Kal in plural. a rad. יָרַשׁ h. l. *expulit possessione;* אֲשֶׁר est conjungendum cum אֹתָם, *quae a vobis sunt expellendae.*

וְנִתַּצְתֶּם *et destruetis* | 2. pers. praet. Piel rad. נָתַץ *diruit*, *destruxit*, *demolitus est;* cum וּ conv. praet. § 97, 4.

מַצֵּבֹתָם *statuas* | nom. subst. fem. מַצֵּבָה plural. cum suff. Rad. נָצַב.

מִזְבְּחֹתָם וְשִׁבַּרְתֶּם אֶת מַצֵּבֹתָם וַאֲשֵׁרֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן
בָּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תְּגַדֵּעוּן וְאִבַּדְתֶּם אֶת שְׁמָם מִן
הַמָּקוֹם הַהוּא׃ לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ כִּי אִם
אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל שִׁבְטֵיכֶם
לָשׂוּם אֶת שְׁמוֹ שָׁם לְשִׁכְנוֹ תִדְרְשׁוּ וּבָאתָ שָׁמָּה׃
וַהֲבֵאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם וְאֵת מַעְשְׂרֹתֵיכֶם
וְאֵת תְּרוּמַת יֶדְכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבֹתֵיכֶם וּבְכֹרֹת בְּקַרְכֶם
וְצֹאנְכֶם׃ וַאֲכַלְתֶּם שָׁם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּשְׂמַחְתֶּם
בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם אַתֶּם וּבָתֵּיכֶם אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ׃ לֹא תַעֲשׂוּן כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עֹשִׂים פֹּה הַיּוֹם
אִישׁ כָּל הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו׃ כִּי לֹא בָאתֶם עַד עָתָּה אֶל
הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃
וַעֲבַרְתֶּם אֶת הַיַּרְדֵּן וִישַׁבְתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

וַאֲשֵׁרֵיהֶם *et earum lucos* | אֲשֵׁרָה nom. propr. Deae Syriacae, quae saepe ab Hebraeis colebatur, item ejus statuarum; h. l. pluralis, qui non lucos, sed statuas Astartes denotat, [cf. Gesen. Lexic. maj.], cum suffixo et ו copul. § 18, 2.

תִּשְׂרְפוּן *comburetis* | rad. שָׂרַף *combussit*, 2. pers. plur. fut. Kal cum Nun paragog.

תְּגַדֵּעוּן *exscindetis* | thematis גָּדַע *abscidit, excidit*, 2. pers. plural. fut. Piel, cum Nun paragog. et (‥) sub med. radic. ob pausam coll. § 18, 5.

כִּי אִם *sed.* אֶל־הַמָּקוֹם est conjungendum cum תִּדְרְשׁוּ, *locum quaerere debetis.* Construitur enim דָּרַשׁ (h. l. 2. pers. fut. Kal) cum ־אֶל, עַל, לְ.

מִכָּל־שִׁבְטֵיכֶם *ex omnibus tribubus vestris* | שֵׁבֶט et שֶׁבֶט 1) *baculus, virga;* 2) *sceptrum;* 3) *tribus;* nom. comm. h. l. plural. cum suff. [§ 81. No. VI.].

לְשִׁכְנוֹ *et habitet* | a rad. שָׁכַן et שָׁכֵן *habitavit, mansit, resedit, cubuit, quievit* etc. inf. Kal cum suffixo [coll. § 53, 1. not. 1.] et לְ praef. Haec phrasis per epexegesin additur praecendenti לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם *ut nomen suum ibi ponat,* dass er seinen Wohnsitz daselbst aufschlage. שְׁמוֹ [nom. subst. שֵׁם cum suff.] positum est pro Deo ipso.

וַהֲבֵאתֶם שָׁמָּה *eo adferte* | radicis בּוֹא 2. pers. plur. praet. Hiphil h. l. forma a legibus in § 61. propositis declinans.

getis, et lucos igne comburetis, et Deos sculptos exscindetis, et nomen illorum ex hac regione delebitis. Non ita Jovam Deum vestrum coletis. Sed ad locum, quem Jova Deus vester ex omnibus tribubus eliget, ut ibi colatur et habitet, convenire eumque consulere debetis. Eo adferte holocausta vestra et sacrificia, decimas, donaria, votorum spontaneas oblationes, primogenita armenti et pecoris. Ibique sacras epulas instituite et laetamini cum familiis vestris de negotiis vestris, siquidem Jova Deus vester vos fortunabit. Tum non facere vobis licebit, quod nunc hic nobis licet, ubi pro arbitrio suo quisque vivit. Nondum enim venistis ad quietam possessionem, quam Jova Deus vester vobis dabit. Si transibitis Jordanem, et terram in-

Scilicet positum est pro הֲבִיאוֹתֶם cf. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 106. obs. IV. 13. שָׁמָּה est שָׁם cum ה parag. locali.

מַעְשְׂרֹתֵיכֶם *decimas vestras* | est nom. masc. מַעֲשֵׂר plural. מַעַשְׂרוֹת [§ 77, 5.] *decima*, plural. cum suff. Rad. עָשַׂר.

תְּרוּמַת יֶדְכֶם *donaria vestra* | תְּרוּמַת est stat. constr. ab absol. תְּרוּמָה 1) *donum*, *munus in genere*; 2) *in specie de muneribus*, quae in usum *templi et sacerdotii* afferebantur. יֶדְכֶם *manus vestrae*, pro יַדְכֶם coll. § 81. No. II, 2.

וְנִדְבֹתֵיכֶם *et dona spontanea* | est plural. cum suff. a nom. subst. fem. נְדָבָה *spontaneitas*, per metonymiam *donum spontaneum*, *oblatio spontanea*. Oppositum est antecedenti נִדְרֵיכֶם, *oblatio voto promissa*, *gelobtes Opfer*.

וּבְכֹרֹת etc. *et primogenita armenti* | בְּכֹרֹת plural. constr. a nom. masc. בְּכֹר *primogenitus* coll. § 77, 5.

בְּקַרְכֶם nom. subst. בָּקָר collect. *boves* cum suff. § 81. No. IV.

בְּכֹל מִשְׁלַח etc. *de cunctis ad quae miseritis manum vestram*, de negotiis vestris | מִשְׁלָח 1) *locus*, quo *mittuntur* pecudes ad pascendum; 2) cum יַד constructum: *res in quam manus immittitur*, *negotium*, h. l. stat. constr.

בֵּרַכְךָ 3. pers. sing. praet. Piel cum suff. conf. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 100. VI. et not. 14. Rad. בָּרַךְ coll. § 49.

אִישׁ scil. עֹשֶׂה *quilibet facit rectum in oculis suis*, pro lubitu suo vivit.

מַנְחִיל אֶתְכֶם וְהֵנִיחַ לָכֶם מִכָּל אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב וִישַׁבְתֶּם
בֶּטַח׃ וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ לְשַׁכֵּן
שְׁמוֹ שָׁם שָׁמָּה תָבִיאוּ אֵת כָּל אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם
עוֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם מַעְשְׂרֹתֵיכֶם וּתְרֻמַת יֶדְכֶם וְכֹל מִבְחַר
נִדְרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְּרוּ לַיהוָה׃ וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם אַתֶּם וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְעַבְדֵיכֶם וְאַמְהֹתֵיכֶם
וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיכֶם כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה אִתְּכֶם׃
הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃
כִּי אִם בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה בְּאַחַד שְׁבָטֶיךָ שָׁם
תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה כֹּל אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָּ׃
אָז יַקְהֵל שְׁלֹמֹה אֶת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל 1. Reg. 8, 1—30.
וְאֶת כָּל רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה יְרוּשָׁלָם לְהַעֲלוֹת אֶת אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה
מֵעִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן׃ וַיִּקָּהֲלוּ אֶל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כָּל אִישׁ
יִשְׂרָאֵל בְּיֶרַח הָאֵתָנִים בֶּחָג הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי׃

מַנְחִיל *possidendam dedit* | partic. Hiphil rad. נָחַל Hiphil *haeres constitutus est, possidendum dedit*, cum duplici accusat. personae et rei.

וְהֵנִיחַ *ita ut quieti sitis* | rad. נוּחַ *quiescere;* Hiphil *quietem dedit, collocavit*, praet. Hiphil § 61. et § 50.

לְשַׁכֵּן etc. *ut ibi colatur* | vide supra v. 5.; h. l. inf. Piel rad. שָׁכַן.

1. Reg. 8, 1—30.

יַקְהֵל *Convocavit* | thematis קָהַל *congregavit, collegit*, Hiph. id.; 3. pers. sing. fut. apocop. Hiphil.

כָּל־רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת *omnes proceres tribuum* | רָאשֵׁי est plur. constr. a nom. sing. ראשׁ (per Syriasm. pro רְאשׁ vel רֹאשׁ) *caput* etc. הַמַּטּוֹת est plural. a nom. sing. מַטֶּה 1) *baculus;* 2) i. q. שֵׁבֶט *tribus*. Rad. נָטָה *extendit*.

נְשִׂיאֵי *principes* | plural. constr. a nom. masc. נָשִׂיא (propr. particip. passiv. a radice נָשָׂא *elatus*) *princeps*. נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת positum est pro נְשִׂיאֵי בָּתֵּי הָאָבוֹת *familiarum principes*.

לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן etc. *ad transferendam arcam* etc. | לְהַעֲלוֹת

habitabitis, quam Jova Deus vester vobis possidendam dabit, ita ut quieti sitis ab inimicis vestris et secure agatis: in locum, quem Jova Deus vester sibi eliget, ut ibi colatur, afferre debetis, quae vobis praecipio, holocausta vestra et sacrificia, decimas, donaria et spontaneas oblationes, quas vovebitis Jovae, et laetari coram Jova Deo vestro, vos et filii, filiae, servi et ancillae vestrae, et Levitae in oppidis vestris habitantes, qui nullam inter vos habent possessionem hereditariam. Cave tibi, ne offeras holocausta tua in quovis loco, quem vides, sed in loco, quem Jova sibi eliget in una aliqua tribuum vestrarum. Ibi offeres holocausta tua et facies omnia, quae tibi praecipio.

1. Reg. 8, 1—30. Tum Salomo convocavit seniores Israelitarum, tribuum proceres et familiarum principes, Hierosolymam, ad transferendam arcam foederis ex urbe Davidis, hoc est, ex Sione. Et convenerunt ad regem Salomonem omnes Israelitae in festo mensis Ethanim, qui est mensis septi-

est inf. Hiphil [§ 64. et § 48.] a radice עָלָה. אֲרוֹן est stat. constr. ab absol. אָרוֹן *arca*, quod, si ן est servile, deduci potest ab אָרָה *collegit.*

וַיִּקָּהֲלוּ *et convenerunt* | h. l. 3. pers. plural. fut. Niphal rad. קָהַל coll. § 49.

בְּיֶרַח הָאֵתָנִים בֶּחָג *in festo mensis Ethanim* | בְּיֶרַח est nom. subst. mascul. יֶרַח *mensis*, in stat. constr. cum בְּ praefixo. הָאֵתָנִים pro הָאֵיתָנִים plural. a nom. adject. אֵיתָן *perennis, continuus fluxus aquarum.* יֶרַח הָאֵיתָנִים *mensis vivarum aquarum*, qui frequentius Tisri appellatur et nostro mensi Octobris respondet. Rad. יָתַן arab. *perennis fuit, viva fuit aqua.* בֶּחָג est nom. subst. חָג cum praef. בְּ vocalem articuli juxta § 89, 1. coll. § 21. occupante, *in festo, in solemnitate.* Rad. חָגַג *in gyrum motus, circumactus fuit, saltavit, festum celebravit.*

הוּא *qui est* | coll. § 92.

וַיָּבֹאוּ כֹּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת הָאָרוֹן׃
וַיַּעֲלוּ אֶת אֲרוֹן יְהוָה וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת כָּל כְּלֵי
הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר בָּאֹהֶל וַיַּעֲלוּ אֹתָם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם׃
וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל עֲדַת יִשְׂרָאֵל הַנּוֹעָדִים עָלָיו אִתּוֹ
לִפְנֵי הָאָרוֹן מְזַבְּחִים צֹאן וּבָקָר אֲשֶׁר לֹא יִסָּפְרוּ וְלֹא
יִמָּנוּ מֵרֹב׃ וַיָּבִאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה אֶל
מְקוֹמוֹ אֶל דְּבִיר הַבַּיִת אֶל קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים אֶל תַּחַת
כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים׃ כִּי הַכְּרוּבִים פֹּרְשִׂים כְּנָפַיִם אֶל מְקוֹם
הָאָרוֹן וַיָּסֹכּוּ הַכְּרֻבִים עַל הָאָרוֹן וְעַל בַּדָּיו מִלְמָעְלָה׃
וַיַּאֲרִכוּ הַבַּדִּים וַיֵּרָאוּ רָאשֵׁי הַבַּדִּים מִן הַקֹּדֶשׁ עַל פְּנֵי
הַדְּבִיר וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה וַיִּהְיוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ אֵין
בָּאָרוֹן רַק שְׁנֵי לֻחוֹת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר הִנִּחַ שָׁם מֹשֶׁה

וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד *cum tentorio conventus* | מוֹעֵד 1) *tempus condictum;* 2) *solennitas, festum;* 3) *conventus, locus ad conveniendum constitutus;* h. l. אֹהֶל מוֹעֵד *tentorium conventus,* i. e. tabernaculum sacrum (Stiftshütte). Rad. יָעַד *condixit, constituit* certum locum vel tempus; Niphal *convenit, congregatus est.*

וְכָל עֲדַת *et totus coetus* | עֲדַת est status constr. ab absolut. עֵדָה *coetus.* Descendit ab ead. rad.

הַנּוֹעָדִים עָלָיו *qui ad eum convenerant* | est ejusdem radicis particip. Niphal [§ 59.] in plural. cum articulo.

מְזַבְּחִים *immolantes* | a rad. זָבַח Kal et Piel *mactavit,* in specie *de sacrificiis,* plural. partic. Piel.

וְלֹא יִמָּנוּ מֵרֹב propr. *quae non numerabantur prae multitudine,* i. e. innnumerabiles | יִמָּנוּ est 3. pers. plural. fut. Niphal rad. מָנָה *numeravit,* Niphal passiv. [coll. § 64]. מֵרֹב subst. רֹב *multitudo,* cum praef. מִן juxta § 89, 1.

אֶל דְּבִיר הַבַּיִת *ad adytum templi* | דְּבִיר est stat. constr. ab absoluto דְּבִיר propr. *postica* i. e. versus occidentem posita pars alicujus rei, a rad. דבר arab. *pone fuit;* hinc *sanctissimum templi,* i. q. sequens קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים *sanctum sanctorum,* i. e. sanctissimum, coll. § 117.

אֶל תַּחַת כַּנְפֵי etc. *sub alas Cheruborum* | אֶל תַּחַת *sub, locum ad quem* denotans. כַּנְפֵי dual. constr. a nom. sing. כָּנָף [§ 81. No. IV.]. כְּרוּבִים *animalia sphingica,* ex figuris

mus. Postquam igitur omnes seniores Israelitarum convenerant, sacerdotes arcam sustulerunt una cum tentorio conventus et omnibus vasibus sacris, quae in tentorio erant. Haec sacerdotes et Levitae sustulerunt. Rex Salomo autem et totus Israelitarum coetus, qui ad eum convenerat, una cum illo coram arca pecudes et boves immolarunt innumerabiles. Sacerdotes autem arcam foederis Jovae ad locum suum adduxerunt, ad adytum templi, ad sanctum sanctorum, sub alas Cheruborum. Nam Cherubim expandebant alas ad locum arcae, et tegebant arcam et vectes ejus superne. Vectes tam longi erant, ut partes eorum extremae videri possent e sanctuario ante adytum, foris autem non videri poterant. Et quidem adhuc hodie prostant. Arcae nil inerat, nisi duae tabulae lapideae, quas Moses Horebi in illa collocavit, ubi Jova pactum

hominis, leonis, aquilae et tauri composita, vide annotat. Baueri ad hunc locum.

פֹּרְשִׂים *expandebant* | plur. part. Kal rad. פָּרַשׂ *expandit.*

וַיָּסֹכּוּ *et tegebant* | 3. pers. plur. fut. Kal [§ 57.] radicis סָכַךְ *obtexit, protexit* (*sie deckten über die Lade* d. h. es bedeckten die Cherubs die Lade). Cholem secundae syllabae manet ob ו conv. fut. tonum h. l. ad penultimam retrahens.

וְעַל־בַּדָּיו *vectes ejus* | nom. plural. בַּדִּים h. l. *vectes*, cum suffixo. Rad. בָּדַד.

וַיַּאֲרִכוּ *tam longi erant* | 3. pers. plural. Hiphil [§ 48.] cum ו conv. fut. Rad. אָרַךְ *prolongatus est, longus fuit;* Hiphil trans. *prolongavit*, intrans. *longus fuit.*

הַחוּצָה *foris* | חוּץ cum ה paragog. et artic.

אֵין — לֻחוֹת הָאֲבָנִים *nil nisi duae tabulae* | רַק adverb. *tantum*, praecedit negatio: *nil nisi, nil praeter.* לֻחוֹת est plur. fem. a nom. sing. masc. לוּחַ *tabula;* הָאֲבָנִים plur. a nom. sing. אֶבֶן [§ 81. No. VI.]. De artic. vid. § 21.

הִנִּחַ *collocavit* | radicis ינח Hiphil *reposuit*, 3. pers. sing. praet. Hiphil, pro הִנְיִחַ coll. § 60. b.

בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם׃ וַיְהִי בְּצֵאת הַכֹּהֲנִים מִן הַקֹּדֶשׁ וְהֶעָנָן מָלֵא אֶת
בֵּית יְהוָה׃ וְלֹא יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשָׁרֵת מִפְּנֵי הֶעָנָן
כִּי מָלֵא כְבוֹד יְהוָה אֶת בֵּית יְהוָה׃ אָז אָמַר שְׁלֹמֹה
יְהוָה אָמַר לִשְׁכֹּן בָּעֲרָפֶל׃ בָּנֹה בָנִיתִי בֵּית זְבֻל לָךְ מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים׃ וַיַּסֵּב הַמֶּלֶךְ אֶת פָּנָיו וַיְבָרֶךְ אֵת
כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל וְכָל קְהַל יִשְׂרָאֵל עֹמֵד׃ וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּפִיו אֵת דָּוִד אָבִי וּבְיָדוֹ
מִלֵּא לֵאמֹר׃ מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶת עַמִּי אֶת
יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לֹא בָחַרְתִּי בְעִיר מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
לִבְנוֹת בַּיִת לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם וָאֶבְחַר בְּדָוִד לִהְיוֹת עַל
עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי עִם לְבַב דָּוִד אָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל דָּוִד אָבִי יַעַן
אֲשֶׁר הָיָה עִם לְבָבְךָ לִבְנוֹת בַּיִת לִשְׁמִי הֱטִיבֹתָ כִּי הָיָה
עִם לְבָבֶךָ׃ רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבָּיִת כִּי אִם בִּנְךָ
הַיֹּצֵא מֵחֲלָצֶיךָ הוּא יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי׃ וַיָּקֶם יְהוָה אֶת
דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֵּר וָאָקֻם תַּחַת דָּוִד אָבִי וָאֵשֵׁב עַל כִּסֵּא
יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וָאֶבְנֶה הַבַּיִת לְשֵׁם יְהוָה

אֲשֶׁר כָּרַת *ubi pactum pepigit* | אֲשֶׁר conjunct. *ubi.* כָּרַת scil. בְּרִית.

בְּצֵאתָם *cum exirent* | infinit. Kal [§ 65, 2. 4.] cum suff. et בְּ praef. Rad. יָצָא *exivit.* Ceterum conf. § 101.

וְהֶעָנָן *nubes* | de articulo vid. § 21. et de ו cop. § 126, 2. 5.

אָז אָמַר *tum precatus est.* Sequens אָמַר reddendum est *statuit.*

בָּעֲרָפֶל *in caligine* | nom. subst. quadrilitt. *caligo, nubes densa,* cum בְּ et excluso articulo.

בָּנֹה בָנִיתִי *exstruxi* | inf. absol. et 1. pers. praet. Kal § 64. radicis בָּנָה *aedificavit.* בֵּית זְבֻל *domum habitaculi* (בֵּית stat. constr. a nom. בַּיִת). זְבֻל *habitaculum,* inprim. *de habitaculo Dei,* nom. masc. a זָבַל *habitavit.*

מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ *locus firmus ad habitandum* | לְשִׁבְתְּךָ est inf. constr. Kal שֶׁבֶת [§ 59.] cum suff. et praef. לְ. Rad. יָשַׁב.

cum Israelitis, cum e terra Aegypti exirent, pepigit. Cum sacerdotes e sanctuario egrederentur, nubes replevit templum, ut sacerdotes ministerio suo ante arcam ne fungi quidem possent. Adeo majestas divina templum replevit. Tum dixit Salomo: Deus statuit habitare in caligine. Domum exstruxi tibi, domicilium, in quo perpetuo maneas. Postea vultum convertit et salutavit totum Israelitarum coetum stantem, dixitque: Laudatus sit Jova Deus Israelitarum, qui, quod Davidi patri meo promisit, nunc implevit. Ex quo populum meum, Israelitas, ex Aegypto eduxi, nullam urbem ex omnibus tribubus Israelitarum elegi, ut ibi aedes, quam inhabitem, mihi exstruatur. Davidem autem elegi, ut populo meo praesit. David pater meus voluit Jovae Deo Israelitarum aedem aedificare. Deus autem dixit: bonum quidem est animi tui decretum. Verum non tu, sed filius tuus ex te oriundus templum mihi aedificabit. Jova promissum suum implevit; ego sum successor patris mei Davidis in regno Israelitarum, prouti dixit Jova, et aedificavi templum Jovae Deo Israelitarum. Ibi-

וַיַּסֵּב *convertit* | radicis סָבַב fut. Hiphil more Chaldaeorum formatum, (conf. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 103. not. 14.), cum ו conv. fut.

וּבְיָדוֹ מִלֵּא *manu sua implevit* | יָד cum suff. et praefixis בְּ et ו copulat.; *manu sua* i. e. *vi sua* (promissis stetit).

יַעַן אֲשֶׁר conjunct. *quia, quod,* si construitur cum praeterito; *ut,* si conjungitur cum futuro.

הֱטִיבֹתָ *bene fecisti* | est 2. pers. praet. Hiphil radicis טוֹב *bonum, pulcrum, acceptum, laetum esse;* Hiphil *benefecit.* De inserto Cholem, quod, quum tonum habeat, praecedentem vocalem praeformativi (‥) corripit, conf. § 61, 5.

מֵחֲלָצֶיךָ *e lumbis tuis* | nomen dual. חֲלָצַיִם cum suff. et praef. מִן ex § 89, 1.

אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וָאָשִׂם שָׁם מָקוֹם לָאָרוֹן אֲשֶׁר שָׁם בְּרִית
יְהוָה אֲשֶׁר כָּרַת עִם אֲבֹתֵינוּ בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם׃ וַיַּעֲמֹד שְׁלֹמֹה לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה נֶגֶד כָּל קְהַל
יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו הַשָּׁמָיִם׃ וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֵין כָּמוֹךָ אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ
מִתָּחַת שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לַעֲבָדֶיךָ הַהֹלְכִים לְפָנֶיךָ
בְּכָל לִבָּם׃ אֲשֶׁר שָׁמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי אֵת אֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ לוֹ וַתְּדַבֵּר בְּפִיךָ וּבְיָדְךָ מִלֵּאתָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃ וְעַתָּה
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹר לְעַבְדְּךָ דָוִד אָבִי אֵת אֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ לּוֹ לֵאמֹר לֹא יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מִלְּפָנַי יֹשֵׁב עַל
כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל רַק אִם יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת דַּרְכָּם לָלֶכֶת
לְפָנַי כַּאֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְפָנָי׃ וְעַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֵאָמֶן
נָא דְּבָרְיךָ° אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי׃ כִּי הַאֻמְנָם
יֵשֵׁב אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא
יְכַלְכְּלוּךָ אַף כִּי הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃ וּפָנִיתָ אֶל
תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל תְּחִנָּתוֹ יְהוָה אֱלֹהָי לִשְׁמֹעַ אֶל הָרִנָּה
וְאֶל הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר עַבְדְּךָ מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם׃ לִהְיוֹת

° דברך ק׳ (דְּבָרֶיךָ כ׳).

וָאָשִׂם *constitui* | a rad. שׂוּם et שִׂים 1. pers. sing. fut. Kal pro אָשִׂים cum ו conv. fut. juxta § 36.

אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית יְהוָה *in qua* [coll. § 93, 1.] *foedus Jovae* i. e. leges divinae.

בְּהוֹצִיאוֹ אוֹתָם *cum eos educeret* | radicis יָצָא infin. Hiphil [§ 59.] cum suff. et praef. בְּ. אוֹתָם est nota accusat. אֵת cum suff. § 89, 3. b.

הַשָּׁמָיִם *ad coelum* | coll. § 116, 1. a.

כַּיּוֹם הַזֶּה *nunc*.

יֵאָמֶן נָא *ratum sit* | 3. pers. sing. fut. Niphal [§ 48.] radicis אָמַן *firmus, constans, verus, fidus fuit;* Niphal *verum, firmum, fidum fuit, confirmatum est.* Futurum pro optativo positum est, conf. § 98, 3. b.

Versum 27. vide supra § 12.

que locum arcae constitui, in qua est foedus Jovae, quod pepigit cum majoribus nostris, cum eos e terra Aegypti educeret. Salomo autem stetit coram ara Jovae, praesente toto Israelitarum coetu, suasque manus ad coelum extendit atque sic precatus est: Jova, Deus Israelitarum, non est Deus tui similis, nec in coelo desuper, nec in terra infra, qui servas promissa benigne data cultoribus tuis candide tibi viventibus. Servasti cultori tuo Davidi patri meo promissum; quod pollicitus es, implesti hoc die. Serva itaque etiam illud promissum patri meo Davidi datum: unus e posteris tuis, me praesente, regno Israelitarum subinde praepositus erit, hac conditione, si posteri tui ita mihi dediti sunt, uti tu mihi deditus fuisti. Nunc, Deus Israelitarum, firmum sit promissum tuum, cultori tuo Davidi, patri meo, datum. Equidem bene scio, te non in terra habitare. Coelum et coeli coelorum te non capiunt, multo minus haec a me exstructa domus. Respicias ad preces cultoris tui, et ad supplicationem ejus, Jova Deus mi, ut exaudias hanc orationem precantem, qua te hodie imploro. Sint oculi tui aperti in hanc domum

פָּנִיתָ אֶל *respicias ad preces* | a rad. פָּנָה *respexit*, 2. pers. masc. sing. praet. Kal § 64. תְּפִלַּת est stat. constr. sing. ab absol. תְּפִלָּה *precatio, oratio*, nom. fem. a radice פָּלַל Piel *judicavit*, Hithp. (cujus participium paulo inferius occurrit) *oravit*. עַבְדְּךָ *tui cultoris*, nom. subst. masc. עֶבֶד cum suff. 2. p. masc. sing., ad formam מַלְכְּךָ § 81. No. VI.

תְּחִנָּתוֹ *supplicationem ejus* | nom. subst. fem. תְּחִנָּה *deprecatio, supplicatio*, cum suff. 3. pers. sing. Rad. חָנַן *misericors fuit*.

לִהְיוֹת etc. *sint oculi tui* | a radice הָיָה infinit. Kal § 48, 2. not. et § 64. פְּתֻחֹת *aperti*, est participii passiv. פָּתוּחַ plural. fem. Rad. פָּתַח *aperuit*.

עֵינֶךָ פְתֻחֹת אֶל הַבַּיִת הַזֶּה לַיְלָה וָיוֹם אֶל הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר אָמַרְתָּ יִהְיֶה שְׁמִי שָׁם לִשְׁמֹעַ אֶל הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר
יִתְפַּלֵּל עַבְדְּךָ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ וְשָׁמַעְתָּ אֶל תְּחִנַּת
עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתְפַּלְלוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה
וְאַתָּה תִּשְׁמַע אֶל מְקוֹם שִׁבְתְּךָ אֶל הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַעְתָּ
וְסָלָחְתָּ׃

§ 75.

IV) *Zeit des Gottesdienstes.*

Gen. 2, 2. 3. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ
אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה׃ וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ
כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת׃

Exod. 16, 22—30. וַיְהִי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לָקְטוּ לֶחֶם
מִשְׁנֶה שְׁנֵי הָעֹמֶר לָאֶחָד וַיָּבֹאוּ כָּל נְשִׂיאֵי הָעֵדָה וַיַּגִּידוּ
לְמֹשֶׁה׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָֹה שַׁבָּתוֹן
שַׁבַּת קֹדֶשׁ לַיהוָֹה מָחָר אֵת אֲשֶׁר תֹּאפוּ אֵפוּ וְאֵת אֲשֶׁר
תְּבַשְּׁלוּ בַּשֵּׁלוּ וְאֵת כָּל הָעֹדֵף הַנִּיחוּ לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד

וְסָלָחְתָּ *esto propitius* | radicis סָלַח *condonavit, remisit, propitius fuit,* praet. Kal, h. l. in pausa juxta § 17, 2. c. Hoc et antecedentia praeterita posita sunt pro imperativis coll. § 97, 5.

§ 75.

Gen. 2, 2. 3. Vacat.

Exod. 16, 22—30.

לָקְטוּ *Colligere debebant* | 3. pers. praet. Kal radicis לָקַט *legit, collegit.*

לֶחֶם מִשְׁנֶה *duplicem portionem* | מִשְׁנֶה 1) *secundus ordo, secunda pars;* 2) concret. *secundus, secundarius;* 3) *duplicitas, duplum;* nom. subst. masc. a rad. שָׁנָה *iteravit, duplicavit.*

הָעֹמֶר *Gomeres* | עֹמֶר *manipulus,* it. *mensura decimae partis Ephae;* articulus juxta § 21. praepositus est. Conf. etiam § 91, 4.

הוּא אֲשֶׁר *hoc est, quod* | coll. § 92, 4.

die et nocte, in locum, in quo te praesentem fore dixisti, ut audias preces, quibus cultor tuus illo loco te implorabit. Exaudias, inquam, me et populum tuum Israëlem, qui ad hunc locum oraverit, et dum in loco sedis tuae, in coelo, audieris, esto propitius!

§ 75.

IV) *De cultus divini tempore.*

Gen. 2, 2. 3. Postquam Deus die septimo opus suum perfecisset, quod fecerat: quievit die septimo ab omni opere suo, quod fecerat. Deus autem faustum et sanctum declaravit diem septimum, quia illo quievit ab omni opere suo, quod fecit.

Exod. 16, 22–30. Sexto autem die duplicem portionem colligere debebant, duos Gomeres in singulos. Venerunt igitur principes populi et indicarunt factum esse, quod praecepisset. Tum Moses ulterius eis monstravit, Jovam praecipere, Sabbatum sive sacram quietem cras esse debere. Quod torrere vellent, torrerent; quod coquere vellent, coquerent; quae superessent, servarent in crastinum.

שַׁבָּתוֹן שַׁבַּת etc. *sabbatum sive sacram quietem* | שַׁבָּתוֹן *sabbatum*, nom. subst. masc. a rad. שָׁבַת *quievit, cessavit.* Inde etiam descendit sequens שַׁבָּת idem denotans, h. l. in statu constr. קֹדֶשׁ לַיהוָֹה *Jovae sacrum*, propr. *sabbatum erit sabbatum sanctitatis Jovae.*

תֹאפוּ אֵפוּ (*quod*) *torrere velitis, torrete* | תֹּאפוּ 2. pers. plur. fut. Kal radicis אָפָה *coxit, pinsuit.* Est verbum פא״, cujus prima radical. א juxta § 58. in Cholem quiescit, et verb. לה״, cujus ultima syllaba ה ֶ accedentibus afformativis (ו ִי ָה) semper abjicitur, ex § 64. et § 65. Sequens אֵפוּ est hujus radicis imperat. plural. per Syriasmum pro אֱפוּ coll. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 40. not. 1.

תְּבַשְּׁלוּ בַּשֵּׁלוּ (*quod*) *coquere velitis, coquatis* | radicis בָּשַׁל Kal et Piel *coxit*, 2. pers. plural. fut. Piel. Sequens est imperat. plural. Piel.

הַבֹּקֶר׃ וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ עַד הַבֹּקֶר כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְלֹא
הִבְאִישׁ וְרִמָּה לֹא הָיְתָה בּוֹ׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם
כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהוָה הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה׃ שֵׁשֶׁת
יָמִים תִּלְקְטֻהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לֹא יִהְיֶה בּוֹ׃ וַיְהִי
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן הָעָם לִלְקֹט וְלֹא מָצָאוּ׃ וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל מֹשֶׁה עַד אָנָה מֵאַנְתֶּם לִשְׁמֹר מִצְוֹתַי וְתוֹרֹתָי׃
רְאוּ כִּי יְהוָה נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת עַל כֵּן הוּא נֹתֵן לָכֶם בַּיּוֹם
הַשִּׁשִּׁי לֶחֶם יוֹמָיִם שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקֹמוֹ
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי׃

Exod. 20, 8—11. זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ׃
שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ׃ וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי
שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ
וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ׃
כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת
הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ
יְהוָה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ׃

Exod. 31, 12—17. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

כָּל־הָעֹדֵף *omnia quae supersunt* | thematis עָדַף *redundavit, abundavit, superfuit,* partic. Kal cum articulo juxta § 21.

הַנִּיחוּ imperat. plur. Hiphil [§ 60, b.] rad. יָנַח *deposuit, reliquit, servavit.*

לְמִשְׁמֶרֶת nomen subst. *custodia, locus custodiae, statio custodis,* meton. *id quod custodiendum, conservandum traditur.* Rad. שָׁמַר.

הִבְאִישׁ *foetuit* | 3. pers. praet. Hiphil thematis בָּאַשׁ *foetuit, putuit;* Hiph. 1) *foetidum reddidit;* 2) *foetuit.*

אִכְלֻהוּ *vescimini* | a radice אָכַל imperat. plur. Kal cum suff.

תִּלְקְטֻהוּ *colligere debetis* | thematis לָקַט 3. pers. plural. fut. Kal cum suffix. § 51. In sequenti versu est inf. constr. Kal cum לְ praef.

מֵאַנְתֶּם *recusatis* | 2. pers. plural. praet. Piel rad. מָאֵן Piel מֵאֵן [§ 49.] *renuit, noluit.*

Cum autem partem in diem crastinum ex praecepto Mosis servassent, non foetuit, nec vermis in ea exstitit. Moses igitur dixit: hodie illa vescimini, nam hic dies est Sabbatum Jovae, hodie in agro nihil invenietis. Sex diebus colligere debetis, die septimo est Sabbatum, quo non existet. Nonnulli e populo, qui nihilominus exierant, nihil invenerunt. Mosen Jova allocutus est: quamdiu recusatis praeceptis et legibus meis obtemperare? Jova Sabbatum instituit, propterea sexto die duplicem panis portionem vobis dat. Manete itaque quilibet suo loco, nec egredimini die septimo. Hinc populus die septimo feriatus est.

Exod. 20, 8—11. Recordare diei Sabbati, ut eum sanctifices. Sex diebus laborare debes et omnia opera tua perficere, tu et filius tuus, filia, servus et serva, jumentum tuum et peregrinus in oppidis tuis. Nam sex diebus Jova coelum et terram creavit, mare et omnia, quae ei insunt, et quievit die septimo; propterea Jova diem Sabbati faustum et sanctum declaravit.

Exod. 31, 12—17. Jova Mosen ita allocutus

לֶחֶם יוֹמָיִם propr. *panem duorum dierum* i. e. duplicem panis portionem | יוֹמָיִם est dual., h. l. in pausa, a nom. sing. יוֹם.

שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו *manete quilibet loco suo* | שְׁבוּ est imperat. plural. Kal [§ 59.] rad. יָשַׁב. תַּחְתָּיו nom. substant. תַּחַת *locus inferior et substratus, locus;* h. l. accusativ. cum suffixo § 116.

Exod. 20, 8—11.

זָכוֹר *Recordare* | radicis זָכַר *recordatus est,* infinit. absol. h. l. pro verbo finito positus coll. § 100, 2.

לְקַדְּשׁוֹ *ut eum sanctifices* | infinit. Piel קַדֵּשׁ cum suffixo, quo accedente ultima vocalis (◌ֵ) abjicitur [§ 51 et seq.], et לְ. Rad. קָדַשׁ.

וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֶת שַׁבְּתֹתַי
תִּשְׁמֹרוּ כִּי אוֹת הִוא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם לָדַעַת כִּי
אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם׃ וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ
הִיא לָכֶם מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָּל הָעֹשֶׂה בָהּ מְלָאכָה
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמֶּיהָ׃ שֵׁשֶׁת יָמִים יֵעָשֶׂה
מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן קֹדֶשׁ לַיהוָה כָּל
הָעֹשֶׂה מְלָאכָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מוֹת יוּמָת׃ וְשָׁמְרוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית
עוֹלָם׃ בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי שֵׁשֶׁת
יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ׃

Exod. 35, 2. 3. שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן לַיהוָה כָּל הָעֹשֶׂה
בוֹ מְלָאכָה יוּמָת׃ לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת׃

Jer. 17, 21. 22. כֹּה אָמַר יְהוָה הִשָּׁמְרוּ בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם
וְאַל תִּשְׂאוּ מַשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַהֲבֵאתֶם בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלָםִ׃
וְלֹא תוֹצִיאוּ מַשָּׂא מִבָּתֵּיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְכָל מְלָאכָה

Exod. 31, 12—17.

שַׁבְּתֹתַי *Sabbata mea* | nom. שַׁבָּת plural. שַׁבָּתוֹת cum suff. Rad. שָׁבַת.

מְקַדִּשְׁכֶם *vos sanctificantem* | particip. Piel cum suffixo. Rad. קָדַשׁ.

מְחַלְלֶיהָ *profanantes illud* | a radice חָלַל Piel *profanavit, contaminavit*, particip. Piel מְחַלֵּל in plural. cum suffixo. Notandum est, Dagesch characteristicum excidisse, coll. § 39, 1. not. De Schwa compos. sub ל non gutturali conf. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 15, 4.

וְנִכְרְתָה *exscindetur* | a כָּרַת 3. pers. fem. sing. praet. Niph.

Exod. 35, 2. 3.

לֹא תְבַעֲרוּ *Lucem nolite accendere* | 2. pers. plur. fut. Piel rad. בָּעַר *consumsit, arsit*, Piel *accendit*; § 49. Ceterum conf. § 98, 3. c.

est: haec Israelitis promulga. Sabbata mea observare debetis, nam hoc est signum inter me et vos per vestras generationes, ut cognoscatis, me esse Jovam vos sanctificantem. Observare debetis Sabbatum, nam hoc est vobis sanctum; profanantes illud interficientur. Qui in illo opus perficit, ille e populo suo exscindetur. Sex diebus opera perficiantur, die septimo erit Sabbatum Jovae sacrum. Qui die septimo laborat, interficietur. Israelitae igitur Sabbatum observent, et eorum posteri in perpetuum. Deus enim sex diebus coelum et terram creavit, die septimo autem requievit et refectus est.

Exod. 35, 2. 3. Sex diebus res vestras curate, dies septimus autem vobis sanctus sit. Sabbatum est Jovae sacrum. Quicunque in eo laborarit, interficiatur. Lucem nolite accendere in omnibus domiciliis vestris die Sabbati.

Jer. 17, 21. 22. Sic inquit Jova: nolite onus die Sabbati ferre, vel per portas Hierosolymae adferre. Ex aedibus vestris onus die Sabbati ne ef-

בְּכֹל־מֹשְׁבֹתֵיכֶם *in omnibus domiciliis vestris* | nom. subst. מוֹשָׁב plural. [§ 77, 5.] *domicilium*, cum suffixo. Radix יָשַׁב *sedit.*

Jer. 17, 21. 22.

הִשָּׁמְרוּ בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם *Cavete vobis* | imperat. plural. Niphal rad. שָׁמַר. Sequens est a nom. subst. נֶפֶשׁ plural. fem. [§ 77, 5.] cum suff. et praef. coll. § 81. No. VI. Ceterum etiam videatur § 95, 1.

וְאַל־תִּשְׂאוּ מַשָּׂא etc. *nolite onus ferre et — adferre* | תִּשְׂאוּ 2. pers. plural. fut. Kal a themate נָשָׂא *portavit.* Futurum pro imperativo § 98, 3. c. Inde descendit sequens מַשָּׂא *onus.* וַהֲבֵאתֶם est 2. pers. praet. Hiph. (conf. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 106. obs. IV. 13.) rad. בּוֹא. De ו conv. praeteriti juxta § 18, 2. praeformato conferat. § 97, 4 et 5. not.

לֹא תַעֲשׂוּ וְקַדְּשְׁתֶּם אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת
אֲבוֹתֵיכֶם׃
Ezech. 20, 20. וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי קַדֵּשׁוּ וְהָיוּ לְאוֹת בֵּינִי
וּבֵינֵיכֶם לָדַעַת כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
Num. 28, 1—10. וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ צַו
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי
רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ׃ וְאָמַרְתָּ לָהֶם
זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְמִימִם
שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד׃ אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר
וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם׃ וַעֲשִׂירִית
הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין׃
עֹלַת תָּמִיד הָעֲשֻׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה׃

Ezech. 20, 20. Vacat.

Num. 28, 1—10.

צַו *Praecipe* | imperat. apocop. Piel radicis צִוָּה *praecepit*, coll. § 64. observ. III, 10. וְאָמַרְתָּ praeterit. pro imperat. positum est juxta § 97, 5.

קָרְבָּנִי — בְּמוֹעֲדוֹ propr. *oblationem meam, panem meum, tanquam ignes odoris mihi grati observare debetis, ut mihi suo tempore adferatis* | קָרְבָּנִי nom. subst. mascul. קָרְבָּן *oblatio, munus*, de cruentis et incruentis sacrificiis, cum suffixo. Rad. קָרַב Hiphil *obtulit, adduxit*. לַחְמִי nom. לֶחֶם [§ 81. No. VI.] cum suffix. לְאִשַּׁי nom. אֵשׁ *ignis*, plural. cum suff. et praef. לְ. רֵיחַ נִיחֹחִי propr. *odor suavitatis meae* i. e. odor mihi suavis, gratus. נִיחֹחִי est nom. subst. נִיחֹחַ *suavitas*, h. l. cum suffixo, a נוּחַ vel נִיחַ: *in ignes odoris mihi grati*, i. e. igne concremanda est victima, ut suavem odorem olfaciam et naribus attraham. לְהַקְרִיב est infin. Hiphil cum לְ. Rad. קָרַב Hiphil *accedere fecit, admovit, obtulit, adduxit, attulit*. In sequenti versu est 2. pers. plur. fut. Hiphil.

זֶה הָאִשֶּׁה *hic est ignis* i. e. haec est victima igne comburenda | אִשֶּׁה (propr. id. quod אֵשׁ *ignis*, cum ה parag.) *ignitum, sacrificium*, h. l. cum articulo juxta § 21.

כְּבָשִׂים *agni* | plural. a nom. subst. כֶּבֶשׂ *agnus anni et quod excurrit*, hinc etiam vulgo additur בְּנֵי־שָׁנָה.

ferte, nec laborate, sed sanctificate diem Sabbati, quemadmodum majoribus vestris praecepi.

Ezech. 20, 20. Sabbata mea sanctificate, quae sunt signum inter me et vos, ut cognoscatis, me esse Jovam Deum vestrum.

Num. 28, 1—10. Jova cum Mose hunc in modum est collocutus: haec Israelitis promulgato: oblationes mihi sacras, quae sicut dapes meae igne mihi immolentur, diligenter curate suis quasque temporibus. Sacrificium vero, ita perges ad eos, quod mihi quotidie offerre debetis, sunt duo agni anniculi sine vitio, quorum alterum mane, alterum circa vesperam facere debetis, una cum decima parte Ephae similae et admixta quarta parte Hini olei tusi in fertum. Hoc est juge sacrificium mihi jam ad montem Sinai oblatum ad me placandum.

תְּמִימִם *integri*, quibus nulla est labes, nullum vitium, *ἄμωμοι*; plur. a sing. תָּמִים [§ 81. No. III.]. Rad. תָּמַם.

עוֹלָה תָּמִיד | תָּמִיד nom. subst. *perpetuitas*, adverb. *perpetuo, jugiter*, coll. Lehrgebäude der hebräischen Sprache § 172, 1. not.

בֵּין הָעַרְבָּיִם *inter duas vesperas*, i. e. vespera media, ab illo tempore, quo sol ad occasum vergere incepit, sive a hora Judaeorum nona usque ad undecimam | est dual. h. l. in pausa, a nom. sing. עֶרֶב *vespera*, praefixo articulo.

הָאֵיפָה nom. subst. fem. cum articulo, *mensura aridorum*, tantum continens, quantum Bathus in liquidis, sc. tres Seas sive Sata.

סֹלֶת *similae* | nom. comm. *simila*, farina selecta.

בְּלוּלָה *admixta* | partic. passiv. fem. a rad. בָּלַל *confudit, perfudit, miscuit*.

מִנְחָה nom. subst. fem., propr. *donum* spec. *sacrificium incruentum*, ex farina offerendum, *fertum*.

כָּתִית *tusum*, nom. masc. a rad. כָּתַת *contudit, contrivit*.

הַהִין | הִין *mensura liquidorum*, continens duo congios Atticos; congius Atticus vero referebat sex sextarios.

עוֹלַת תָּמִיד *juge sacrificium*, i. e. quotidianum sacrificium | עוֹלַת stat. constr. sing. ab absol. עֹלָה *holocaustum*.

וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ
שֵׁכָר לַיהוָה׃ וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם
כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃
וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי
עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ׃ עֹלַת שַׁבַּת
בְּשַׁבַּתּוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ׃

Exod. 23, 14—17. שָׁלֹשׁ רְגָלִים תָּחֹג לִי בַּשָּׁנָה׃
אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת כַּאֲשֶׁר
צִוִּיתִךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי בוֹ יָצָאתָ מִמִּצְרָיִם וְלֹא
יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם׃ וְחַג הַקָּצִיר בִּכּוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע
בַּשָּׂדֶה וְחַג הָאָסִף בְּצֵאת הַשָּׁנָה בְּאָסְפְּךָ אֶת מַעֲשֶׂיךָ מִן
הַשָּׂדֶה׃ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶל פְּנֵי
הָאָדֹן יְהוָה׃

הָעֲשֻׂיָה *quod factum est* sc. primum | est particip. passiv. radicis עָשָׂה. Praefigitur ה articuli ex § 21.

וְנִסְכּוֹ *libamen ejus* | nom. subst. נֶסֶךְ et נֵסֶךְ cum suff. Rad. נָסַךְ *fudit, effudit.*

רְבִיעִת *quarta parte* | nom. numerale ordinal. fem. a masc. רְבִיעִי *quartus, a.* Descendit a רְבַע, אַרְבַּע coll. § 86.

הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר *liba libamen sicerae* | הַסֵּךְ est imper. Hiphil pro הַנְסֵךְ [§ 56.] radicis נָסַךְ. — שֵׁכָר *temetum, potus inebrians,* h. l. de vino; נֶסֶךְ est h. l. stat. constr. In versu 10 est sing. cum suff. (ָהּ).

Exod. 23, 14—17.

שָׁלֹשׁ רְגָלִים *Tribus vicibus* | רְגָלִים est plural. a רֶגֶל *pes,* plur. (uti פְּעָמִים quod v. 17. occurrit) *vices* i. e. motus pedum in terram, quia vices ita indicari solent.

תָּחֹג *festum celebretis* | radicis חָגַג *festum celebravit,* 2. pers. sing. fut. Kal [§ 57].

אֶת־חַג הַמַּצּוֹת *festum azymorum* | חַג est nominis חָג, quod a radice praecedenti descendit, *festum,* stat. constr. sing. הַמַּצּוֹת est plural. a nom. sing. מַצָּה *infermentatum, azymum.* Etymologia hujus vocis obscura est; vulgo derivatur a מָצַץ *suxit, expressit* aut *compressit.* Festum azymorum est Pascha.

חֹדֶשׁ הָאָבִיב *mensis aristae* i. e. Nisan, qui circiter ex parte

Libamen ejus constet quarta parte Hini pro singulis agnis, in loco mihi sacro libandum. Alterum agnum circa vesperam, sicuti matutinum, una cum eodem ferto et libamine, faciatis, in sacrificii odorem mihi accepti. Die Sabbati duos agnos anniculos eosque integros offeratis una cum ferto duarum decimarum similae et olei admixti et libamine suo. Quod Sabbati sacrificium praeter juge sacrificium cum suo libamine offerendum est.

Exod. 23, 14—17. Tribus vicibus mihi in anno festum celebretis. Festum azymorum, quo per septem dies pane non fermentato vescemini, quemadmodum vobis praecepi, dicto tempore, nempe mense Abib; eo enim Aegypto exiistis. Neque vacui coram me comparete. Festum messis, quo primitias frugum, quibus agros consevistis, offeratis. Et festum collectionis, sub finem anni, postquam fructus agrorum collegistis. Ter quotannis sistant se omnes mares coram me domino Jova.

Aprili nostro respondet. אָבִיב *arista*, nom. subst. cum articulo.

יֵרָאוּ — רֵיקָם *comparete coram me vacui* | יֵרָאוּ est Niph. fut. a rad. רָאָה. De (··) praeformativi conf. § 48. et § 17, 2. b. et de ultimae וּ, ante quod ה ejectum est, § 64. רֵיקָם *vacuus*, a radice רִיק Hiph. *evacuavit*.

חַג הַקָּצִיר *festum messis*, Pentecostes | הַקָּצִיר nom. subst. קָצִיר *messis*, cum articulo.

בִּכּוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ *primitiae fructuum* | plur. constr. ab absol. בִּכּוּרִים *primitiae*. מַעֲשֶׂיךָ plural. cum suffixo, a nom. sing. מַעֲשֶׂה, ad formam חֹזֶה coll. § 81. No. IX. Rad. עָשָׂה.

חַג הָאָסִף *festum collectionis* | הָאָסִיף *collectio*, potius *tempus colligendi fruges*, nom. subst. mascul. cum articul. a rad. אָסַף.

בְּצֵאת etc. *sub finem anni* | a radice יָצָא infin. constr. Kal cum בְּ praefixo, coll. § 63 et 65.

בְּאָסְפְּךָ etc. *postquam fructus agrorum collegistis* | est a rad. אָסַף *collegit*, inf. constr. Kal אֱסֹף cum suff. 2. pers. masc. [§ 53.] et praef. בְּ § 101.

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר Lev. 23, 4—44.
תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם׃ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר
לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעַרְבָּיִם פֶּסַח לַיהוָה׃ וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמַּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ׃
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה
לֹא תַעֲשׂוּ׃ וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא קֹדֶשׁ כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם
וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ וַהֲבֵאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם
אֶל הַכֹּהֵן׃ וְהֵנִיף אֶת הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לִרְצֹנְכֶם
מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת יְנִיפֶנּוּ הַכֹּהֵן׃ וַעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הֲנִיפְכֶם
אֶת הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן שְׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה׃ וּמִנְחָתוֹ
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן אִשֶּׁה לַיהוָה רֵיחַ נִיחֹחַ
וְנִסְכֹּה יַיִן רְבִיעִת הַהִין׃ וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ

Lev. 23, 4—44.

מוֹעֲדֵי יְהוָה *Festa Jovae* | plural. constr. a nom. sing. מוֹעֵד 1) *tempus statum, constitutum*; 2) *festum, solennitas*; a rad. יָעַד. בְּמוֹעֲדָם est hujus nominis sing. cum suff. et praef. בְּ.

מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ *conventus sacri* | מִקְרָאֵי est plural. constr. a nom. sing. מִקְרָא *conventus*. Rad. קָרָא *vocavit*.

לַחֹדֶשׁ *mensis* | nom. subst. cum לְ et extruso articulo. Hoc לְ exprimit h. l. genitivum, conf. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 174, 2.

פֶּסַח *festum paschale* | nom. substant. a radice פָּסַח propr. *transivit* [propr. *laxatio*, a rad. arab. פַּסַךְ 1) *laxavit, liberavit*; inde 2) *convivium in memoriam factae liberationis institutum*; 3) *festum paschale*. Bauer]. Conferat. Gesen. Lexic. majus.

כָּל מְלֶאכֶת etc. *opus servile, jedes mit Arbeit verbundene Geschäft*. Gesen. | est nominis מְלָאכָה (per Syriasmum coll. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 40, 2. seq. pro מַלְאָכָה) *opus, functio* etc. stat. constr. coll. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 140. obs. III, 5. Rad. לָאַךְ *misit*.

וּקְצַרְתֶּם est a rad. קָצַר *abscidit*, inprim. *fruges*, hinc *mes-*

Lev. 23, 4-44. Haec sunt festa Jovae, sacri conventus, statis temporibus a vobis indicendi. Quarto decimo die primi mensis circa vesperam Pascha est Jovae celebrandum. Quinto decimo ejusdem mensis festum azymorum incipit; per septem dies panibus sine fermento vescamini. Horum dierum primo sacrum conventum habeatis, nec ullum opus servile agatis. Per septem illos dies sacrificia Jovae immoletis, ultimo vero horum dierum iterum conventus sacer sit, nec labores ulli suscipiantur. — Item Jova Mosen jussit haec quoque Jsraelitis edicere: Cum veneritis in terram, quam vobis daturus sum, messis vestrae manipulum primitiarum ad sacerdotem afferte, qui eum ante Jovam porriciat ad favorem vobis conciliandum. Postridie Sabbati hoc faciat. Eodem die, quo manipulum porricitis, facietis quoque Jovae holocaustum agno integro anniculo; item ferto, quod constet duabus decimis similaginis oleo permistae, Jovae in odorem suavem adolendae, una cum libamine vini, quarta parte Hinis. Pane aut spicis tostis aut viridibus vesci vobis non licet us-

suit, demessuit, 2. pers. praet. Kal cum ו copul. Inde descendit קְצִירָהּ nom. subst. קָצִיר cum suff. 3. p. sing. fem.

אֶת־עֹמֶר id. quod עֹמֶר *manipulus,* nom. a rad. עָמַר *arctius colligavit.*

וְהֵנִיף etc. *agitando manipulum afferet* | a radice נוּף *stillare, spargere,* Piel et Hiph. *agitare, ventilare, porricere,* (vid. Gesen. Lexic.), 3. pers. singul. praet. Hiphil § 61. Paulo inf. est 3. pers. singul. fut. Hiphil cum suffixo § 23, 5. et in sequenti versu infinit. Hiph. cum suff.

מִמָּחֳרַת *postridie Sabbati* | מָחֳרָת *dies crastinus,* nom. fem. in stat. constr. cum מִן praefixo, coll. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 175, 1. b.

וְקָלִי *frumentum tostum,* hordeum seu triticum, quo Orientales vesci solent, vid. Bauer. ad h. l.

עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֲבִיאֲכֶם אֶת קָרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת
עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם׃ וּסְפַרְתֶּם לָכֶם
מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע
שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה׃ עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת
תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָֹה׃
מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתַּיִם שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים
סֹלֶת תִּהְיֶינָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה בִּכּוּרִים לַיהוָֹה׃ וְהִקְרַבְתֶּם
עַל הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כְּבָשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפַר בֶּן בָּקָר
אֶחָד וְאֵילִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָֹה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם
אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָֹה׃ וַעֲשִׂיתֶם שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד
לְחַטָּאת וּשְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לְזֶבַח שְׁלָמִים׃ וְהֵנִיף
הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכֻּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָֹה עַל שְׁנֵי
כְּבָשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָֹה לַכֹּהֵן׃ וּקְרָאתֶם בְּעֶצֶם הַיּוֹם
הַזֶּה מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא
תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם׃ וּבְקֻצְרְכֶם
אֶת קְצִיר אַרְצְכֶם לֹא תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ בְּקֻצְרֶךָ וְלֶקֶט

וְכַרְמֶל *et arista viridis;* alii *contusae, contritae aristae,* quod aptius esse videtur. Nominis etymologia obscura est.

עֶצֶם הַיּוֹם etc. *usque ad ipsum illum diem* | עֶצֶם 1) *os, ossis;* 2) *corpus, substantia;* 3) *ille ipse, hic ipse;* nom. subst. fem. coll. Lehrgeb. d. hebr. Spr. § 203, 1. b.

עַד־הֲבִיאֲכֶם *quo obtulistis* | est infin. Hiph. [§ 61.] cum suff. Conf. etiam § 101, 2. Rad. בּוֹא.

עֹמֶר הַתְּנוּפָה *manipulum porriciendum* | תְּנוּפָה *agitatio,* spec. *sacrificiorum* (das Weben d. i. Hin- und Herbewegen vor Jehova, als Ritus des Weihens, d. h. das auf diese Art Geweihete. Gesen.) nom. subst. fem. a rad. נוּף.

חָמֵץ תֵּאָפֶינָה *fermentatum coquentur,* als Gesäuertes müssen sie gebacken werden | a rad. אָפָה 3. pers. fem. plur. fut. Niphal, coll. § 48. et § 64.

שְׂעִיר־עִזִּים *hoedum* | שְׂעִיר stat. constr. sing. ab absoluto שָׂעִיר 1) *pilosus, hirsutus;* 2) *hircus* [§ 81. No. III.]. עִזִּים est plural. a nom. sing. עֵז *capra.*

que ad ipsum illum diem, quo Deo vestro fertum hoc obtulistis. Lex haec sit a posteris vestris in perpetuum observanda per totam terram vestram. — Postridie illius Sabbati, quo manipulum porriciendum obtulistis, numerate septem hebdomadas integras, usque ad posterum diem septimae hebdomadis, dies nimirum quinquaginta; tum Jovae novum fertum libabitis. Ex domiciliis vestris offeretis duos panes porriciendos, ex duabus decimis similaginis, addito fermento. Quae sunt Jovae primitiae. Praeter panes illos immolabitis septem agnos integros, anniculos, juvencum unum et arietes duos, in sacrificium solidum cum fertis suis et libaminibus, in suavem odorem Jovae. Porro offeretis hoedum, sacrificium piaculare, et duos agnos anniculos, sacrificium eucharisticum. Porriciet sacerdos ea Jovae cum panibus primitiarum, quae, ut et agni duo Jovae consecrati, sint sacerdotis. Hoc ipso die indicetis sacrum conventum, atque omnes labores sint prohibiti. Lex haec sit vobis per omnes aetates in terra vestra observanda. Cum messem facietis, extremas agrorum vestrorum partes ne demetatis, nec spicilegium habeatis. Pauperi

לְזֶבַח שְׁלָמִים *sacrificium eucharisticum* | שְׁלָמִים plural. a nom. sing. שֶׁלֶם.

לַכֹּהֵן *sacerdoti* i. e. sacerdoti in usum cedant | לַכֹּהֵן nom. substant. cum לְ vocalem articuli exclusi juxta § 89, 1. occupante.

וּבְקֻצְרְכֶם *cum messem facietis* | est infinit. constr. קְצֹר cum suffixo, coll. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 100, 7. et praefixis בְּ et וּ copulativo juxta § 90, 1. Rad. קָצַר.

פְּאַת שָׂדְךָ *extremas agrorum vestrorum partes* | פְּאַת est stat. constr. sing. ab absoluto פֵּאָה *angulus*. שָׂדְךָ nom. sing. שָׂדֶה cum suffixo.

וְלֶקֶט *spicilegium* | nom. subst. masc. Rad. לָקַט.

קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהֹוָה
אֱלֹהֵיכֶם׃ וַיְדַבֵּר יְהֹוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ׃ כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה
לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהֹוָה׃ וַיְדַבֵּר יְהֹוָה אֶל
מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם
הַכִּפֻּרִים הוּא מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת
נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהֹוָה׃ וְכָל מְלָאכָה לֹא
תַעֲשׂוּ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפֻּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם
לִפְנֵי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ כִּי כָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תְעֻנֶּה
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ׃ וְכָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְהַאֲבַדְתִּי אֶת
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ׃ כָּל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת
עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם׃ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הוּא
לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב
מֵעֶרֶב עַד עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבַּתְּכֶם׃ וַיְדַבֵּר יְהֹוָה אֶל
מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה
עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים
לַיהֹוָה׃ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה
לֹא תַעֲשׂוּ׃ שִׁבְעַת יָמִים תַּקְרִיבוּ אִשֶּׁה לַיהֹוָה בַּיּוֹם
הַשְּׁמִינִי מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהֹוָה
עֲצֶרֶת הִוא כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ אֵלֶּה מוֹעֲדֵי

בְּאֶחָד *primo die* | אֶחָד h. l. *primus*, cum בְּ.

זִכְרוֹן תְּרוּעָה *memoriale clangoris tubae* | זִכְרוֹן est status constr. sing. ab absol. זִכָּרוֹן [§ 81. No. III.] *memoria*, h. l. *dies festus*. Rad. זָכַר. תְּרוּעָה *vociferatio*, *clangor tubae*; *dies clangoris tubae* i. e. dies quo tuba clangitur. Rad. רוּעַ Hiph. *vociferatus est*.

יוֹם הַכִּפֻּרִים *qui est dies expiationis* | הַכִּפֻּרִים nom. plural. *expiatio*, cum articulo. Rad. כָּפַר *texit*, *oblevit*.

וְעִנִּיתֶם *jejunetis* | 2. pers. plural. praet. Piel a rad. עָנָה

haec et peregrino relinquite. Jova sum, Deus vester. — Porro Jova Mosen haec Israelitis dicere jussit: primus dies mensis septimi Sabbatum vobis sit, dies festus, quo tuba clangatur et sacer conventus indicatur. Ab omni labore abstinete et sacrificia Jovae offerte. Inprimis vero inquit Jova Mosi: decimo die septimi hujus mensis (qui est dies expiationis) sacrum conventum indicatis, jejunetis et Jovae sacrificia immoletis. Nulla prorsus negotia hoc die suscipiatis. Dies est, quo Jovae Deo vestro expiemini. Qui eo die non jejunaverit, tollatur e medio popularium suorum. Qui vero eo die laborem peregerit, hunc ego ipse perdam. Omnis omnino labor prohibitus sit. Lex haec sit in terra vestra perpetuo observanda. Sabbatum quietis sit dies ille, quo jejunetis, nono die illius mensis a vespera usque ad vesperam sequentis diei. — Porro Jova Mosen haec Israelitis edicere jussit: quinto decimo die mensis septimi est festum tabernaculorum, per septem dies Jovae celebrandum. Quorum primo sacer conventus habeatur labore omni intermisso. Septem diebus sacrificia Deo offeratis, octavo die sacer conventus indicatur et Jovae victimas immoletis. Feriae sunt, cessent omnis generis labores. Haec sunt festa Jovae, quae tanquam solennes conventus proclametis,

Piel *afflixit*, cum נֶפֶשׁ constructum: *jejunavit*, propr. *afflixit se ipsum.* In versu 29. est 3. pers. fem. fut. Pyal.

חַג הַסֻּכּוֹת *festum tabernaculorum* | הַסֻּכּוֹת est nominis fem. סֻכָּה *tugurium ex ramis et frondibus arborum exstructum*, plural. cum suffixo. Rad. סָכַךְ.

עֲצֶרֶת הִיא *hic dies est feriatus* | est nom. fem. 1) *conventus*; 2) inprim. *conventus populi die festo institutus*; conventus solennis. Radix עָצַר *prohibuit, cohibuit.*

יְהוָה אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב אִשֶּׁה
לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וּנְסָכִים דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ מִלְּבַד
שַׁבְּתֹת יְהוָה וּמִלְּבַד מַתְּנוֹתֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל נִדְרֵיכֶם
וּמִלְּבַד כָּל נִדְבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה׃ אַךְ בַּחֲמִשָּׁה
עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאָסְפְּכֶם אֶת תְּבוּאַת הָאָרֶץ
תָּחֹגּוּ אֶת חַג יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן
וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן׃ וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ עָבֹת וְעַרְבֵי נָחַל
וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם שִׁבְעַת יָמִים׃ וְחַגֹּתֶם
אֹתוֹ חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תָּחֹגּוּ אֹתוֹ׃ בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים
כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת׃ לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם
כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת
מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

Deut. 16, 16. שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ
אֶת פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת
וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי יְהוָה
רֵיקָם׃

מִלְּבַד מַתְּנוֹתֵיכֶם *praeter alia dona vestra* | nominis מַתָּנָה *donum*, plural. cum suff. a rad. נָתַן.

תְּבוּאַת sing. constr. ab absolut. תְּבוּאָה *proventus*, a rad. בּוֹא.

עֵץ הָדָר *arbor decoris* i. e. arbor speciosa, decora.

כַּפֹּת תְּמָרִים *spathae palmarum* | כַּפֹּת est plural. fem. a sing. כַּף propr. 1) *curvatura, curvum;* 2) *vola;* 3) h. l. *spathae* sive *ramuli palmarum.* Rad. כָּפַף. תְּמָרִים plur. a sing. תָּמָר *palma.*

וַעֲנַף עֵץ עָבֹת *frons arborum densarum* | וַעֲנַף est status constr. sing. ab absol. masc. עָנָף *ramus.* Praef. ו copul. ex § 18, 2. עָבֹת plural. fem. a sing. עָב *densitas, densum.* Rad. עוּב *obnubilavit, obtexit.*

quibus sacrificia Jovae offeratis, holocausta, ferta, victimas et libamina, suis quaeque diebus, praeter Sabbata Jovae et praeter alia dona tum votiva tum voluntaria. Inprimis vero quinto decimo die mensis septimi, postquam omnes terrae fruges collegistis, festum Jovae celebrate per septiduum. Primus et octavus horum dierum sunt Sabbata. Primo die adhibete fructus arboris pulcherrimae, palmarum ramos frondesque densarum arborum salicumque fluvialium, atque hilares celebrate festum in honorem Jovae per septem dies. Quotannis haec solennitas a vobis peragatur, perpetua lege posteris vestris tradenda, die septimo. In umbraculis omnes Israelitae indigenae septem dies degant, ut posteri sciant, habitasse Israelitas sub umbraculis, cum eos ex Aegypto educerem. Ego sum Jova Deus vester. Moses igitur indicavit Israelitis hos dies festos Jovae celebrandos.

Deut. 16, 16. Ter quotannis compareant omnes mares vestri coram Jova, in loco, quem eliget: nimirum festo azymorum, septimanarum et tabernaculorum; neque vacui tum compareant coram Jova.

וְעַרְבֵי נָחַל *et salicum fluvialium* | plural. constr. a nom. plur. עֲרָבִים *salices.*

וְחַגֹּתֶם *celebrate* | 2. pers. plural. Kal thematis חָגַג § 57. De ו conf. § 97, 5.

הָאֶזְרָח *indigenae* | אֶזְרָח nom. masc. *indigena,* cum articulo.

הוֹשַׁבְתִּי a radice יָשַׁב 1. pers. singul. praet. Hiphil coll. § 59.

Deut. 16, 16.

בְּחַג הַשָּׁבֻעוֹת *Festo septimanarum* | הַשָּׁבֻעוֹת plural. fem. a sing. שָׁבוּעַ et שְׁבוּעַ *ἑβδομας, septimana.*

§ 76.

V) *Von den Gelübden.*

Gen. 28, 20–22. וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה
אֱלֹהִים עִמָּדִי וּשְׁמָרַנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן
לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ׃ וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית
אָבִי וְהָיָה יְהוָֹה לִי לֵאלֹהִים׃ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר
שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עַשֵּׂר
אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ׃

Num. 30. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָֹה אֶת מֹשֶׁה׃ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה׃ אִישׁ
כִּי יִדֹּר נֶדֶר לַיהוָֹה אוֹ הִשָּׁבַע שְׁבֻעָה לֶאְסֹר אִסָּר עַל
נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ כְּכָל הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה׃ וְאִשָּׁה
כִּי תִדֹּר נֶדֶר לַיהוָֹה וְאָסְרָה אִסָּר בְּבֵית אָבִיהָ בִּנְעֻרֶיהָ׃
וְשָׁמַע אָבִיהָ אֶת נִדְרָהּ וֶאֱסָרָהּ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ
וְהֶחֱרִישׁ לָהּ אָבִיהָ וְקָמוּ כָּל נְדָרֶיהָ וְכָל אִסָּר אֲשֶׁר
אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם׃ וְאִם הֵנִיא אָבִיהָ אֹתָהּ בְּיוֹם
שָׁמְעוֹ כָּל נְדָרֶיהָ וֶאֱסָרֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ לֹא
יָקוּם וַיהוָֹה יִסְלַח לָהּ כִּי הֵנִיא אָבִיהָ אֹתָהּ׃ וְאִם הָיוֹ
תִהְיֶה לְאִישׁ וּנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ אוֹ מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה

§ 76.

Gen. 28, 20–22. Vacat.

Num. 30.

הִשָּׁבַע שְׁבֻעָה *Jurejurando se obstrinxit* | הִשָּׁבַע est infinit. Niph. a rad. שָׁבַע *juravit.* Inde descendit sequens שְׁבֻעָה nom. fem. *juramentum.* לֶאְסֹר est inf. constr. cum לְ ex § 18, 2. Radix אָסַר *ligavit.* Nomen inde deductum est אֱסָר et אִסָּר proprie *obligatio*, inde *votum*, quo quis sibi aliquid interdicit. אָסַר אִסָּר עַל נַפְשׁוֹ *ligare appetitum, sibi denegare cibum aut vinum*, ein Enthaltungsgelübde auf sich nehmen.

לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ *verbum suum non profanabit*, brechen | יַחֵל

§ 76.

V) *De Votis.*

Gen. 28, 20—22. Jacobus votum nuncupavit: si Deus mihi aderit et me in hac via, qua proficiscor, custodiet, mihique cibum, quo vescar, et vestem, qua induar, dabit, et si salvus in domum patris mei redibo et Jova mihi erit Deus tutelaris: hic lapis, quem in cippum erexi, domus Dei erit, et omnium rerum, quas mihi dabis, decimas tibi dabo.

Num. 30. Moses Israelitis dixit, quod Jova ei praecepit. Dixit autem principibus tribuum Israelitarum: ita praecipit Jova: Si quis votum Jovae voverit, aut jurejurando sese obstrinxerit, non revocet verbum suum, sed quod pronunciavit, servet. Et si virgo votum Jovae fecerit et jurejurando se obstrinxerit, in domo patris sui, cum adhuc est puella, et pater, qui votum ejus audierit, quo sese obstrinxit, tacuerit: rata sunt omnia ejus vota, et jusjurandnm ratum est, quo se obstrinxit. Quodsi autem pater ejus improbarit votum, cum audierit, irritum est votum et jusjurandum, quo se obstrinxit, et Deus illi condonabit, quia pater non approbavit. Si nupserit, quae voto obstricta est aut

fut. Hiphil a rad. חָלַל Hiphil הֵחֵל. Conf. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 103. observ. V. 14.

וְאָסְרָה b. l. rad. אָסַר 3. pers. fem. sing. praet. Kal.

בִּנְעֻרֶיהָ *in pueritia sua* | plur. נְעֻרִים cum suff. et praef. בְּ.

וְהֶחֱרִישׁ *tacuerit* | praet. Hiphil [§ 48.] radicis חָרַשׁ *tacuit.*

וְאִם הֵנִיא *quod si improbarit* | a radice נוֹא aut נִיא, Kal inus. Hiphil *irritum reddidit*, 3. pers. praet. Hiphil § 60.

הָיוֹ תִהְיֶה לְאִישׁ propr. *si rem habuerit cum viro*, *si nupserit* | הָיוֹ est infin. absolutus pro הָיֹה coll. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 109. not. 2. תִּהְיֶה fut. Kal rad. הָיָה; הָיָה לְאִישׁ *rem habere cum viro.*

עַל נַפְשָׁהּ׃ וְשָׁמַע אִישָׁהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ וְהֶחֱרִישׁ לָהּ
וְקָמוּ נְדָרֶיהָ וֶאֱסָרֶהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יָקֻמוּ׃
וְאִם בְּיוֹם שְׁמֹעַ אִישָׁהּ יָנִיא אוֹתָהּ וְהֵפֵר אֶת נִדְרָהּ אֲשֶׁר
עָלֶיהָ וְאֵת מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ וַיהוָֹה
יִסְלַח לָהּ׃ וְנֵדֶר אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה כֹּל אֲשֶׁר אָסְרָה עַל
נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ׃ וְאִם בֵּית אִישָׁהּ נָדָרָה אוֹ אָסְרָה
אִסָּר עַל נַפְשָׁהּ בִּשְׁבֻעָה׃ וְשָׁמַע אִישָׁהּ וְהֶחֱרִשׁ לָהּ
לֹא הֵנִיא אֹתָהּ וְקָמוּ כָּל נְדָרֶיהָ וְכָל אִסָּר אֲשֶׁר אָסְרָה
עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם׃ וְאִם הָפֵר יָפֵר אֹתָם אִישָׁהּ בְּיוֹם
שָׁמְעוֹ כָּל מוֹצָא שְׂפָתֶיהָ לִנְדָרֶיהָ וּלְאִסַּר נַפְשָׁהּ לֹא
יָקוּם אִישָׁהּ הֲפֵרָם וַיהוָֹה יִסְלַח לָהּ׃ כָּל נֵדֶר וְכָל
שְׁבֻעַת אִסָּר לְעַנֹּת נָפֶשׁ אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ׃
וְאִם הַחֲרֵשׁ יַחֲרִישׁ לָהּ אִישָׁהּ מִיּוֹם אֶל יוֹם וְהֵקִים
אֶת כָּל נְדָרֶיהָ אוֹ אֶת כָּל אֱסָרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ הֵקִים
אֹתָם כִּי הֶחֱרִשׁ לָהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ׃ וְאִם הָפֵר יָפֵר אֹתָם
אַחֲרֵי שָׁמְעוֹ וְנָשָׂא אֶת עֲוֺנָהּ׃ אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָֹה אֶת מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין אָב לְבִתּוֹ בִּנְעֻרֶיהָ
בֵּית אָבִיהָ׃

Lev. 27. וַיְדַבֵּר יְהוָֹה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יַפְלִא נֶדֶר בְּעֶרְכְּךָ

מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ *pronunciatio labiornm inconsiderata,* temeraria dicta | מִבְטָא est nom. masc. a rad. בָּטָא *effutivit, imprudenter pronunciavit.* שְׂפָתֶיהָ dual. שְׂפָתַיִם cum suff. 3. pers. fem. sing. a nom. sing. שָׂפָה *labium.*

יָנִיא h. l. radicis נוא 3. pers. sing. fut. Hiphil § 61.

וְהֵפֵר *irritum declaravit* | a rad. פּוּר *rumpere,* Hiphil *rupit,* tropice *irritum fecit,* 3. pers. praet. Hiphil, formam a radice פָּרַר mutuata, § 57. observ. IV. In versu 13. est hujus radicis infin. absol. cum fut. et in fine praeteritum cum suffixo.

וּגְרוּשָׁה *expulsa, repudiata* | est particip. passiv. fem. a radice גָּרַשׁ *expulit, ejecit.*

temerario promisso, maritus autem audivit et tacuit, rata sunt vota et promissa ejus. Sin autem improbavit et irritum declaravit temerarium promissum, quo sese obstrinxit, Jova ei condonabit. Vidua aut expulsa, quae votum fecit, voto suo tenetur. Si mulier in domo viri sui voverit, aut jurejurando se obstrinxerit, et maritus audierit ac tacuerit et non improbarit, ratum est votum et jusjurandum. Sin autem maritus illud irritum declaraverit, quamprimum audierit, irritum est ob denegatam mariti approbationem. Deus ei condonabit. Omne votum et jusjurandum de jejunio maritus potest ratum et irritum reddere. Si per aliquod tempus non contradixerit, rata fecit ipso illo silentio suo omnia ejus vota aut quaecunque promiserit. Quodsi postea ea dissolverit, illius culpam sustinebit. Haec sunt instituta, quae Jova Mosi praecepit, virum inter et uxorem ejus, inter patrem et filiam, puellam in aedibus paternis adhuc degentem.

Lev. 27. Jova ad Mosen ita locutus est: Dic Israelitis: si quis se voverit, homines abs te aesti-

לְעַנֹּת נֶפֶשׁ | a radice עָנָה infin. Piel cum praef. לְ. עִנָּה נֶפֶשׁ *affligere se ipsum* i. e. jejunare.

יְקִימֶנּוּ *ratum reddit illud* | radicis קוּם 3. pers. sing. fut. Hiph. cum suffixo, § 61, 3. et § 23, 5.

יְפֵרֶנּוּ radicis פּוּר 3. pers. fut. Hiph. יָפֵר cum suff.

הַחֲרֵשׁ יַחֲרִישׁ a themate חָרַשׁ infinit. absol. [§ 40. not. 2.] et fut. Hiphil § 48.

נָשָׂא אֶת־עֲוֹנָהּ *delicti poenas fert* | עֲוֹנָהּ nom. subst. עָוֹן 1) *perversitas*, inde *peccatum*; 2) *delicti poena*; cum suff.

Lev. 27.

אִישׁ כִּי יַפְלִיא נֶדֶר Propr. *si quis votum separaverit* | יַפְלִיא est 3. pers. sing. fut. Hiphil a rad. פָּלָא *separavit*, Piel et Hiphil idem. Ceterum de hoc verbo videatur Lehrgeb. der hebr. Sprache § 108. observat. IV. 8.

נְפָשֹׁת לַיהוָה׃ וְהָיָה עֶרְכְּךָ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
וְעַד בֶּן שִׁשִּׁים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכְּךָ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃ וְאִם נְקֵבָה הִוא וְהָיָה עֶרְכְּךָ שְׁלֹשִׁים
שָׁקֶל׃ וְאִם מִבֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה עֶרְכְּךָ
הַזָּכָר עֶשְׂרִים שְׁקָלִים וְלַנְּקֵבָה עֲשֶׂרֶת שְׁקָלִים׃ וְאִם
מִבֶּן חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכְּךָ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה
שְׁקָלִים כָּסֶף וְלַנְּקֵבָה עֶרְכְּךָ שְׁלֹשֶׁת שְׁקָלִים כָּסֶף׃
וְאִם מִבֶּן שִׁשִּׁים שָׁנָה וָמַעְלָה אִם זָכָר וְהָיָה עֶרְכְּךָ חֲמִשָּׁה
עָשָׂר שָׁקֶל וְלַנְּקֵבָה עֲשָׂרָה שְׁקָלִים׃ וְאִם מָךְ הוּא
מֵעֶרְכֶּךָ וְהֶעֱמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהֶעֱרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל פִּי
אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יַד הַנֹּדֵר יַעֲרִיכֶנּוּ הַכֹּהֵן׃ וְאִם בְּהֵמָה אֲשֶׁר
יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיהוָה כֹּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה
יִהְיֶה קֹּדֶשׁ׃ לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ
רַע בְּטוֹב וְאִם הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה וְהָיָה הוּא
וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹּדֶשׁ׃ וְאִם כָּל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא
יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיהוָה וְהֶעֱמִיד אֶת הַבְּהֵמָה לִפְנֵי
הַכֹּהֵן׃ וְהֶעֱרִיךְ הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעֶרְכְּךָ

בְּעֶרְכְּךָ *secundum tuam aestimationem* | עֵרֶךְ *aestimatio, pretium*, nom. subst. cum suffixo [§ 81. No. VI.] et praef. בְּ (nach einem von dir zu bestimmendem Werthe). נְפָשׁוֹת *animae*, plural. fem. a nomine נֶפֶשׁ. בְּעֶרְכְּךָ נְפָשׁוֹת *homines abs te aestimentur*, *so dass du die Seelen zu schätzen hast*, Gesen.

שֶׁקֶל *pondus* quoddam argenti incertae magnitudinis; pluralis in sequentibus occurrit.

וְאִם-מָךְ *et si est ea paupertate* | מָךְ est 3. pers. singul. praet. Kal radicis מוּךְ *attenuari*, *ad inopiam delabi*, coll. § 61.

וְהֶעֱרִיךְ *et aestimet* | a radice עָרַךְ *ordinavit*, *disposuit*, Hiphil *aestimavit*, *taxavit*, 3. pers. sing. praet. Hiphil § 48.

תַּשִּׂיג est 3. pers. fem. sing. fut. Hiphil pro תַּנְשִׂיג [§ 56.] a radice נָשַׂג Kal inus. Hiphil *attigit*, *acquisivit*, *assecu-*

mentur et pretium Jovae est solvendum. Vicenarius usque ad sexagenarium quinquaginta siclis sanctuarii aestimetur, mulier triginta siclis. Mas quinque annorum usque ad vicenarium viginti, foemina decem siclis aestimetur. Ab aetate unius mensis usque ad annum quintum pro mare est pretium quinque, pro foemina tres sicli. Si mas est sexagenarius et supra, quindecim, foemina decem siclis aestimetur. Si ea est paupertate, ut pretium abs te aestimatum solvere non possit, sistat se coram sacerdote, qui voventem pro facultatibus suis aestimet. — Quodsi est unum ex animalibus, quae Jovae pro victima offeri solent, quodcunque ex illis vovet, Jovae sacrum erit. Non mutet illud, aut aliud substituat, nec bonum pro malo, nec malum pro bono. Si unum in locum alterius animalis substituit, utrumque sacrum erit. Sin vero est unum ex animalibus immundis, quae Deo pro victima offerri non solent, sistat animal coram sacerdote, qui illi verum pretium statuat, et quo-

tus, consecutus est, cum יַד הַנֹּדֵר *manus voventis* i. e. vovens. נֹדֵר est partic. a radice נָדַר. עַל־פִּי *secundum,* פִּי a nomine subst. פֶּה *os oris* etc. stat. constr. singul., qui cum praepositionibus constructus naturam induit praepositionis. In versu 16. occurrit לְפִי *secundum.* עַל־פִּי אֲשֶׁר etc. *secundum id quod manus voventis assequitur,* i. e. pro facultatibus voventis.

יַעֲרִיכֶנּוּ h. l. rad. עָרַךְ 3. pers. fut. Hiph. cum suffixo.

יַחֲלִיפֶנּוּ *mutet illud* | radicis חָלַף *mutavit,* 3. pers. fut. Hiphil [§ 48.], cum suff. 3. pers. sing. § 23, 5.

וְאִם הָמֵר יָמִיר *si substituat* | infin. et fut. Hiphil radicis מוּר Kal inus. Hiphil הֵמִיר *mutavit, permutavit, immutavit* [§ 61]. Inde descendit sequens תְּמוּרָה *permutatio, commutatio, compensatio,* h. l. cum suff. et וְ copul.

טְמֵאָה *immundis* | fem. a masc. טָמֵא *immundus,* a radice טָמֵא.

וְהֶעֱמִיד *sistat* | a rad. עָמַד praet Hiph. § 48.

הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה׃ וְאִם גָּאֹל יִגְאָלֶנָּה וְיָסַף חֲמִישִׁתוֹ עַל
עֶרְכֶּךָ׃ וְאִישׁ כִּי יַקְדִּשׁ אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהֶעֱרִיכוֹ
הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם׃
וְאִם הַמַּקְדִּישׁ יִגְאַל אֶת בֵּיתוֹ וְיָסַף חֲמִישִׁית כֶּסֶף עֶרְכְּךָ
עָלָיו וְהָיָה לוֹ׃ וְאִם מִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ יַקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה
וְהָיָה עֶרְכְּךָ לְפִי זַרְעוֹ זֶרַע חֹמֶר שְׂעֹרִים בַּחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל
כָּסֶף׃ אִם מִשְּׁנַת הַיֹּבֵל יַקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ כְּעֶרְכְּךָ יָקוּם׃
וְאִם אַחַר הַיֹּבֵל יַקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ וְחִשַּׁב לוֹ הַכֹּהֵן אֶת הַכֶּסֶף
עַל פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְנִגְרַע מֵעֶרְכֶּךָ׃
וְאִם גָּאֹל יִגְאַל אֶת הַשָּׂדֶה הַמַּקְדִּישׁ אֹתוֹ וְיָסַף חֲמִשִׁית
כֶּסֶף עֶרְכְּךָ עָלָיו וְקָם לוֹ׃ וְאִם לֹא יִגְאַל אֶת הַשָּׂדֶה
וְאִם מָכַר אֶת הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגָּאֵל עוֹד׃ וְהָיָה
הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַיֹּבֵל קֹדֶשׁ לַיהוָה כִּשְׂדֵה הַחֵרֶם לַכֹּהֵן
תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ׃ וְאִם אֶת שְׂדֵה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשְּׂדֵה
אֲחֻזָּתוֹ יַקְדִּישׁ לַיהוָה׃ וְחִשַּׁב לוֹ הַכֹּהֵן אֵת מִכְסַת
הָעֶרְכְּךָ עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְנָתַן אֶת הָעֶרְכְּךָ בַּיּוֹם הַהוּא

גָּאֹל יִגְאָלֶנָּה *redimere vult* | inf. absolut. et fut. Kal cum suff. a rad. גָּאַל *redemit*, coll. § 54. not.

וְיָסַף ipsa radix: *addidit*.

אֲחֻזָּתוֹ nom. subst. fem. אֲחֻזָּה *possessio*, cum suff. a rad. אָחַז.

מִשְּׁנַת הַיֹּבֵל *ab anno jubilaeo* | מִשְּׁנַת est stat. constr. sing. ab absol. שָׁנָה. Praefigitur praep. מִן. הַיֹּבֵל nom. substant. comm. יוֹבֵל 1) *instrumentum musicum*; 2) *annus jubilaeus*, quia hic annus indicebatur בְּשׁוֹפְרוֹת הַיּוֹבְלִים *tubis jubilaeis*. Etymolog. vocis יוֹבֵל dubia est. Nonnulli a יָבַל deducunt, quod vero non quadrat.

חִשַּׁב־לוֹ *definiat* | Piel a rad. חָשַׁב.

הַנּוֹתָרוֹת *reliquorum* | est plural. fem. partic. Niphal נוֹתָר fem. נוֹתֶרֶת *reliquum*, a rad. יָתַר, § 59.

וְנִגְרַע *et detrahetur de aestimatione tua* sc. praeteritum tempus | radicis גָּרַע Kal et Piel *detraxit, ademit, diminuit*; Niph. passiv. 3. pers. sing. praet. Niph. § 50.

מָכַר *vendidit*, ipsa radix.

כִּשְׂדֵה הַחֵרֶם *ager devotus* i. e. qui plane redimi non

modo sacerdos aestimabit, ita erit. Si redimere vult, quintam partem addat super summam aestimatam. — Si quis domum suam Deo consecrat, sacerdos verum ei pretium statuat, et prouti aestimabit, ita erit. Sin consecrans eam redimere vult, addat quintam pecuniae partem super pretium aestimatum, tum ipsi manebit. — Quodsi quis agrum suum Jovae consecrat, pro semente ejus abs te aestimabitur. In quo Chomer hordei seritur, is quinquaginta siclis argenteis aestimetur. Si ab anno jubilaeo agrum suum consecravit, rata manet illa aestimatio. Sin autem post annum jubilaeum agrum suum consecravit, definiat sacerdos pecuniae summam pro numero annorum reliquorum usque ad annum jubilaeum, detracta aestimatione *praeteritorum*. Si consecrans agrum redimere vult, addat quintam aestimationis tuae partem, tum ipsi manebit. Sin autem agrum non redimit, et *sacerdos* vendit agrum alii viro, non amplius redimi potest. In anno jubilaeo, cum ager ad dominum redit, sacer erit sicut ager devotus; sacerdotis erit peculium. Quodsi autem agrum emtum, quem non jure haereditario accepit, Jovae consecrat, aestimet sacerdos summam usque ad annum jubilaeum, quam utpote Jovae sacram statim solvat.

poterat | שְׂדֵה est stat. constr. ab absol. שָׂדֶה. חֵרֶם nom. subst. masc. a rad. חרם arab. *prohibuit*, it. *consecravit, devovit*; hinc חֵרֶם 1) *res sacra, Deo devota*; 2) *anathema*.

שְׂדֵה מִקְנָתוֹ *ager emtionis ejus* | ager emtus, quem non jure hereditario possedit, qui שְׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ dicitur. מִקְנָה 1) *emtio*; 2) *pretium emtionis*; nom. subst. fem. cum suffixo. Rad. קָנָה.

מִכְסַת est stat. constr. sing. a nom. מִכְסָה 1) *numerus*; 2) *summa, portio numerata*. Noster derivat a כָּסַס *numeravit, supputavit*.

קֹדֶשׁ לַיהוָֹה׃ בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לַאֲשֶׁר קָנָהוּ
מֵאִתּוֹ לַאֲשֶׁר לוֹ אֲחֻזַּת הָאָרֶץ׃ וְכָל עֶרְכְּךָ יִהְיֶה בְּשֶׁקֶל
הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשָּׁקֶל׃ אַךְ בְּכוֹר אֲשֶׁר יְבֻכַּר
לַיהוָֹה בִּבְהֵמָה לֹא יַקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם שׁוֹר אִם שֶׂה
לַיהוָֹה הוּא׃ וְאִם בַּבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה וּפָדָה בְעֶרְכֶּךָ וְיָסַף
חֲמִשִׁתוֹ עָלָיו וְאִם לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכֶּךָ׃ אַךְ כָּל
חֵרֶם אֲשֶׁר יַחֲרִם אִישׁ לַיהוָֹה מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ מֵאָדָם
וּבְהֵמָה וּמִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל חֵרֶם
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַיהוָֹה׃ כָּל חֵרֶם אֲשֶׁר יָחֳרַם מִן
הָאָדָם לֹא יִפָּדֶה מוֹת יוּמָת׃ וְכָל מַעְשַׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע
הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָֹה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָֹה׃ וְאִם גָּאֹל
יִגְאַל אִישׁ מִמַּעַשְׂרוֹ חֲמִשִׁיתוֹ יֹסֵף עָלָיו׃ וְכָל מַעְשַׂר
בָּקָר וָצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה
קֹדֶשׁ לַיהוָֹה׃ לֹא יְבַקֵּר בֵּין טוֹב לָרַע וְלֹא יְמִירֶנּוּ וְאִם
הָמֵר יְמִירֶנּוּ וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל׃
אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּהַר סִינָי׃

Num. 21, 1—3. וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד יֹשֵׁב
הַנֶּגֶב כִּי בָּא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל

מֵאִתּוֹ לַאֲשֶׁר קָנָהוּ *a quo emit* | קָנָהוּ ipsa rad. קָנָה cum suff. propr. *ad eum, a quo emit.* Scilicet omissum est pronomen *eum*, cum quo praepositio לְ construenda est. Relativum autem conjungendum est cum sequenti מֵאִתּוֹ conferat. Gesen. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 198, 1. Grammat. § 93, 1.

גֵּרָה minimum Hebraeorum pondus, continens vicesimam sicli partem, propr. *faba.*

אֲשֶׁר יְבֻכַּר *quia primogenita sunt* | 3. pers. sing. fut. Pyal rad. בָּכַר in Kal inus. arab. *properavit;* Piel *primogenitum effecit, praecoces fructus tulit;* Pyal *primus natus est.*

וְנִמְכַּר radicis מָכַר *vendidit*, praet. Niphal.

יַחֲרִים 3. pers. sing. fut. Hiphil a rad. חָרַם Hiphil *devovit, Deo consecravit,* it. *exstirpavit, perdidit, delevit;* Hophal *interfectus, deletus, perditus est,* occurrit in versu 29.

Anno jubilaeo ager ad eum redibit, a quo emit, cujus erat peculium. — Omnis aestimatio tua, *o sacerdos*, fiat ex siclo sacro, quorum viginti Geram faciunt. — Primogenita, quae, quia primogenita sunt, jam Deo debentur, sive de bovillo, sive de ovillo pecore sint, non possunt ei consecrari. Si de pecore immundo sunt, redimat pro aestimatione tua et addat quintam partem. Sin non redimitur, vendatur pro aestimatione tua. — Omne id, quod quis Jovae devovit, sive sit homo sive bestia sive ager hereditarius, nec vendatur, nec redimatur. Omnis res devota est Jovae sacrosancta. Homo devotus non redimatur, sed interficiatur. — Et omnes decimae terrae e satis et fructibus arborum Jovae debentur, ei sacrae sunt. Si quis vero decimas suas redimere vult, quintam partem addat. Omnes decimae boum et ovium, quaecunque sub pedum mittuntur, Jovae sacrae sunt. Non quaerat, bonum an malum sit, et non permutet. Sin permutat, utrumque sacrum sit, non redimatur. — Haec sunt praecepta, quae Jova per Mosen Israelitis in monte Sinai dedit.

Num. 21, 1—3. Cananaeus rex Aradi plagam meridionalem inhabitans, cum audiret, Israelitas via Atharim adventare, contra illos pugnavit et

כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר etc. *omne quod transit sub virga*, i. e. omnia quae sub custodia et cura pastorum sunt | יַעֲבֹר est. fut a rad. עָבַר *transivit* [§ 48].
יְבַקֵּר *quaerat* | 3. pers. sing. fut. Piel rad. בָּקַר Piel בִּקֵּר *quaesivit*.

Num. 21, 1—3.

הַנֶּגֶב Nom. subst. masc. *auster*, *meridies*, *plaga australis*.
הָאֲתָרִים est plural. cum articulo a nom. masc. אָתָר *locus*, *regio*, *terra*. דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים *via plagarum*, der Weg nach (seinen) Gegenden zu. Gesen. Alii: *via Atharim*.

וַיִּשְׁבְּ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי׃ וַיִּדַּר יִשְׂרָאֵל נֶדֶר לַיהוָה וַיֹּאמַר אִם
נָתֹן תִּתֵּן אֶת הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי וְהַחֲרַמְתִּי אֶת עָרֵיהֶם׃
וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֶת הַכְּנַעֲנִי וַיַּחֲרֵם
אֶתְהֶם וְאֶת עָרֵיהֶם וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם חָרְמָה׃

Jos. 6, 17—24. וְהָיְתָה הָעִיר חֵרֶם הִיא וְכָל אֲשֶׁר
בָּהּ לַיהוָה רַק רָחָב הַזּוֹנָה תִּחְיֶה הִיא וְכָל אֲשֶׁר אִתָּהּ
בַּבַּיִת כִּי הֶחְבְּאָתָה אֶת הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר שָׁלָחְנוּ׃ וְרַק
אַתֶּם שִׁמְרוּ מִן הַחֵרֶם פֶּן תַּחֲרִימוּ וּלְקַחְתֶּם מִן הַחֵרֶם
וְשַׂמְתֶּם אֶת מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל לְחֵרֶם וַעֲכַרְתֶּם אוֹתוֹ׃ וְכֹל
כֶּסֶף וְזָהָב וּכְלֵי נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל קֹדֶשׁ הוּא לַיהוָה אוֹצַר
יְהוָה יָבוֹא׃ וַיָּרַע הָעָם וַיִּתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וַיְהִי כִשְׁמֹעַ
הָעָם אֶת קוֹל הַשּׁוֹפָר וַיָּרִיעוּ הָעָם תְּרוּעָה גְדוֹלָה וַתִּפֹּל

וַיִּלָּחֵם *pugnavit* | rad. לָחַם Niph. *pugnavit*, 3. pers. sing. fut. Niphal cum ו conv. fut. tonum ad penultimam retrahente coll. § 17, 1.

וַיִּשְׁבְּ etc. *et captivos ex illis fecit* | a rad. שָׁבָה *captivum cepit, abduxit, detinuit*, 3. pers. sing. fut. apocop. Kal [§ 64, 4. et not. 3. a.] cum ו conv. fut. Inde descendit שֶׁבִי nom. subst. mascul. שְׁבִי, h. l. in pausa [§ 18, 5.] 1) adject. *captivus*; 2) *captivitas* et concret. *captivi*. מִמֶּנּוּ conf. § 89, 3.

וְהַחֲרַמְתִּי *urbes eorum devovebo* | a rad. חרם Hiph. *internecioni devovit*, 1. pers. sing. praet. Hiphil [§ 48.] cum ו conv. praet. In sequenti versu est fut. apocop. Hiph. cum ו conv. fut.

עָרֵיהֶם plural. cum suff. a nom. subst. עִיר *urbs* § 84.

חָרְמָה *anathema*, *totalis eversio*, nom. propr.

Jos. 6, 17—24.

הַזּוֹנָה *Meretricem* | nom. subst. fem. cum articulo. Rad. זָנָה. Proprie fem. particip. hujus verbi זוֹנֶה, ultima syllaba abjecta et terminatione feminini ה ָ juxta § 83. adposita.

הֶחְבְּאָתָה *occultavit* | a radice חָבָא in Kal inusitat. Niph. *absconditus est*, *occultavit se*, Hiphil *abscondit*, *occultavit*, 3. pers. sing. fem. Hiphil cum ה ָ paragog. Verba ל״ה et ל״א frequenter suas formas permutant, hinc etiam

captivos ex illis fecit. Israelitae autem votum Jovae voverunt, et dixerunt: si trades hunc populum in potestatem nostram, urbes eorum devovebo. Quia igitur Jova vocem eorum exaudivit, illisque Cananitas tradidit: devoverunt eos et eorum urbes. Hinc ille locus dictus est Horma.

Jos. 6, 17-24. Urbs devota sit Jovae omnesque ejus cives, praeter Rahabam meretricem et qui in ejus sunt domo. Haec enim occultavit legatos, quos misimus. Cavete autem vobis a rebus devotis, ne devotionis rei fiatis, partem rerum devotarum vobis vindicando, atque Israelitarum castris sacrilegii crimen contrahatis. Aurum, argentum, vasa aenea et ferrea erunt Jovae sacra et in thesaurum Jovae venient. — Populus autem vociferabatur, et tuba cecinerunt. Quamprimum autem populus tubae

illa tertia persona fem. more verborum ל״ה est formata. Scilicet adposito ה paragogico transit ה fem. (הֶחְבְּאָה) in ת. Videat. § 64, 3. et observ. 20. a. et de ה paragog., quod rarissime personis praeteriti adjunctum reperitur, Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 78. not. 8.

וְשַׂמְתֶּם radicis שׂוּם et שִׂים 2. pers. plur. praet. Kal § 61.

וַעֲכַרְתֶּם a radice עָכַר *turbavit, conturbavit*, h. l. *in calamitatem depulit*, 2. pers. plur. praet. Kal [§ 48.] cum ו copulat. juxta § 18, 2.

אוֹצַר *in thesaurum* | nom. subst. mascul. a radice אָצַר *recondidit.*

וַיָּרַע *vociferatur* | a rad. רוּעַ *vociferari*, 3. pers. sing. fut. apocop. Hiphil [§ 61. not. 7.] cum ו conv. fut.

וַיִּתְקְעוּ etc. *et tuba cecinerunt* | radix תָּקַע cum יָד vel כַּף 1) *complosit, plausit, fidejussit;* 2) *infixit, fixit;* 3) *clanxit.* Est 3. p. plur. fut. Kal cum ו conv. fut. בַּשּׁוֹפָרוֹת plural. fem. a sing. שׁוֹפָר *lituus.* Buccina pastoralis est et cornu recurvo efficitur, unde et proprie hebraice שׁוֹפָר, graece κερατίνη appellatur. Cf. Hieron. ad Hos. 5, 8.

וַיָּרִיעוּ hoc loco 3. pers. plural. fut. Hiphil a rad. רוּעַ, a qua descendit תְּרוּעָה *vociferatio, clangor.* (Populus barritum edidit).

הַחוֹמָה תַּחְתֶּיהָ וַיַּעַל הָעָם הָעִירָה אִישׁ נֶגְדּוֹ וַיִּלְכְּדוּ
אֶת הָעִיר׃ וַיַּחֲרִימוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר בָּעִיר מֵאִישׁ וְעַד
אִשָּׁה מִנַּעַר וְעַד זָקֵן וְעַד שׁוֹר וָשֶׂה וַחֲמוֹר לְפִי חָרֶב׃
וְלִשְׁנַיִם הָאֲנָשִׁים הַמְרַגְּלִים אֶת הָאָרֶץ אָמַר יְהוֹשֻׁעַ
בֹּאוּ בֵּית הָאִשָּׁה הַזּוֹנָה וְהוֹצִיאוּ מִשָּׁם אֶת הָאִשָּׁה וְאֶת
כָּל אֲשֶׁר לָהּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתֶּם לָהּ׃ וַיָּבֹאוּ הַנְּעָרִים
הַמְרַגְּלִים וַיֹּצִיאוּ אֶת רָחָב וְאֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ וְאֶת
אַחֶיהָ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהּ וְאֵת כָּל מִשְׁפְּחוֹתֶיהָ הוֹצִיאוּ
וַיַּנִּיחוּם מִחוּץ לְמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל׃ וְהָעִיר שָׂרְפוּ בָאֵשׁ
וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ רַק הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב וּכְלֵי הַנְּחֹשֶׁת וְהַבַּרְזֶל
נָתְנוּ אוֹצַר בֵּית יְהוָֹה׃

Eccles. 5, 1—5. אַל תְּבַהֵל עַל פִּיךָ וְלִבְּךָ אַל יְמַהֵר
לְהוֹצִיא דָבָר לִפְנֵי הָאֱלֹהִים כִּי הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וְאַתָּה
עַל הָאָרֶץ עַל כֵּן יִהְיוּ דְבָרֶיךָ מְעַטִּים׃ כִּי בָּא הַחֲלוֹם
בְּרֹב עִנְיָן וְקוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים׃ כַּאֲשֶׁר תִּדֹּר נֶדֶר
לֵאלֹהִים אַל תְּאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי אֵין חֵפֶץ בַּכְּסִילִים אֵת

וַיִּלְכְּדוּ *cepit urbem* | rad. לָכַד *cepit, occupavit,* plural. fut. Kal cum ו conv. fut.

הַמְרַגְּלִים *exploratores* | est plur. particip. Piel מְרַגֵּל, cum articulo, a rad. רָגַל (denom. a רֶגֶל) *circumivit, calumniandi* vel *explorandi causa,* hinc 1) *calumniatus est,* Piel idem; 2) *exploravit.*

הַנְּעָרִים *viri vegetae aetatis* | plural. a nom. sing. נַעַר, quod de aetate et puerili et virili usurpatur.

וַיּוֹצִיאוּ *eduxerunt* | a rad. יָצָא plural. fut. Hiph. [§ 59. et § 63.] cum ו conv. fut.

כָּל מִשְׁפְּחוֹתֶיהָ *totamque familiam suam* | nominis מִשְׁפָּחָה *familia, gens,* plural. cum suff. 3. pers. fem. sing.

וַיַּנִּיחוּם *duxerunt* | a rad. יָנַח in Kal inusit. Hiph. הִנִּיחַ *statuit, posuit, deposuit* etc. 3. pers. plural. fut. Hiphil [§ 60. b.] cum suff. et ו conv. fut.

Eccles. 5, 1—5.

אַל־תְּבַהֵל עַל־פִּיךָ *Ne festines ore tuo, ne temere quid loquaris.* Vulg. | תְּבַהֵל est 2. pers. masc. sing. fut. Piel

sonum audivit, altum clamorem sustulerunt. Murus autem cecidit, populus in urbem irrupit, quilibet ante se, cepit urbem et devovit quicquid in urbe erat, viros et foeminas, pueros et senes, boves et oves et asinos, gladio. Duo autem terrae exploratores Josua jussit domum meretricis intrare, indeque illam cum suis educere, uti jurejurando promiserant. Exploratores, viri vegetae aetatis, ita fecerunt, Rahabam, patrem, matrem, fratres ejus omnesque suos totamque familiam suam eduxerunt, et foras in castra Israelitarum duxerunt. Urbem autem cum omnibus, qui intus erant, igni combusserunt, argento, auro ac vasis aeneis ac ferreis exceptis, quae in aerarium sacrum inferebantur.

Eccles. 5, 1–5. Ne sis praeceps ore tuo, et cor tuum ne properet ad votum nuncupandum. Nam Deus est in coelis, et tu es in terra. Propterea verba tua sint pauca. Nam multos labores somnus excipit, multa verba vox stulti. Cum votum voveris Deo, noli cunctari, ut illud impleas. Stulti

a rad. בָּהַל in Kal inus. Niph. *conturbatus, territus est,* Piel *festinavit, acceleravit.*

אַל־יְמַהֵר לְהוֹצִיא etc. *ne cor tuum properet producere verbum* etc. | a rad. מָהַר *festinavit,* Piel id., 3. pers. fut. Piel. Potest reddi per adverbium coll. § 109. Sequens est infinit. Hiphil [§ 59 et 63.] cum לְ a rad. יָצָא.

מְעַטִּים plur. a sing. מְעַט adject. *paucus,* a rad. מָעַט *parum, parvum est.*

הַחֲלוֹם *somnium* | nom. cum articulo *somnium,* a rad. חָלַם *somniavit.*

בְּרֹב עִנְיָן *multos labores* | עִנְיָן 1) *occupatio, negotium;* 2) *res;* nom. subst. masc. a rad. עָנָה *afflixit.*

אַל תְּאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ *noli cunctari, ut illud impleas* | תְּאַחֵר est 2. pers. sing. fut. Piel a rad. אָחַר *tardatus est,* Piel *distulit, moratus est.* Sequens est radicis שָׁלַם inf. Piel

אֲשֶׁר תִּדֹּר שַׁלֵּם׃ טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדֹּר מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא
תְשַׁלֵּם׃ אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ וְאַל תֹּאמַר
לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל
קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃

Ps. 66, 13—15. אָבוֹא בֵיתְךָ בְעוֹלוֹת אֲשַׁלֵּם לְךָ
נְדָרָי׃ אֲשֶׁר פָּצוּ שְׂפָתָי וְדִבֶּר פִּי בַּצַּר לִי׃ עֹלוֹת מֵחִים
אַעֲלֶה לָּךְ עִם קְטֹרֶת אֵילִים אֶעֱשֶׂה בָקָר עִם עַתּוּדִים
סֶלָה׃

§ 77.

VI) *Vom Eide.*

Gen. 31, 53. 54. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי נָחוֹר יִשְׁפְּטוּ
בֵינֵינוּ אֱלֹהֵי אֲבִיהֶם וַיִּשָּׁבַע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק׃
וַיִּזְבַּח יַעֲקֹב זֶבַח בָּהָר וַיִּקְרָא לְאֶחָיו לֶאֱכָל־לָחֶם וַיֹּאכְלוּ
לֶחֶם וַיָּלִינוּ בָּהָר׃

cum suffixo et praefixo לְ. Conf. § 109. In fine versus est imperat. Piel.

מִשֶּׁתִּדּוֹר etc. *quam ut votum non perficias* | a radice נָדַר *vovit*, 2. pers. masc. sing. fut. Kal pro תִּנְדּוֹר [§ 56.], cui praefiguntur conjunctio שֶׁ (contracta ex אֲשֶׁר, cujus א excidit, ר autem cum litera sequenti confunditur) et praep. מִן.

לַחֲטִיא etc. *ne permittas, ut os tuum ad peccandum inducat* etc. | est infin. Hiphil pro לְהַחֲטִיא [coll. § 40. not. 7.] a rad. חָטָא *peccavit*, Hiph. *ad peccandum induxit, incitavit.*

הַמַּלְאָךְ *angelus*, h. l. *sacerdos*, nom. subst. masc. cum articulo a rad. לָאַךְ arab. et aethiop. *misit.*

שְׁגָגָה *peccatum imprudentiae* | nom. fem. a rad. שָׁגַג *erravit.*

יִקְצֹף *succenseat* | 3. pers. sing. fut. Kal thematis קָצַף *ferbuit, efferbuit*, metaph. *graviter succensuit, vehementer iratus est.*

וְחִבֵּל *succedere non sinat* | Piel a rad. חָבַל arab. *violavit, perdidit*, Piel idem.

Ps. 66, 13—15.

אֲשֶׁר פָּצוּ *Quae* scil. *vota aperuerunt* | פָּצוּ est a radice פָּצָה *aperuit*, 3. pers. plural. praet. Kal.

enim Deo non probantur. Quod vovisti, solve. Melius est, ut non voveas, quam ut votum non perficias. Ne permittas, ut os tuum inducat corpus tuum ad peccandum, et ne dicas coram sacerdote: erravi. Cur Deus tibi succenseat et opus manuum tuarum prospere succedere non sinat?

Ps. 66, 13. 14. Intrabo in domum tuam holocaustis, persolvam tibi vota mea. Quod labiis apertis et ore meo in angustia vovi, holocausta pinguia cum suffitu tibi adducam, mactabo boves et hircos.

§ 77.

VI) *De jurejurando.*

Gen. 31, 53. 54. Dii Abrahami et Nachoris dirimant inter nos, Dii patris eorum. Jacobus autem juravit per Deum, quem pater Isaacus coluerat, et epulas sacras instituit in monte, ad quas omnes consanguineos suos invitavit. Et sic in isto monte pernoctarunt.

עולות מֵחִים *holocausta pinguia* | מֵחִים est plural. a nom. adject. מֵחַ *pinguis*. Rad. מָחַח *pinguis fuit*.

עִם קְטֹרֶת אֵילִים | Noster censet, אֵילִים esse referendum, neglectis accentibus, ad sequentia; Rosenmüll. vertit: *cum suffitu arietes*, ita ut קְטֹרֶת sit status absolutus. Gesen. reddit קְטֹרֶת non *suffitum*, sed *sacrificium*, Opfer von Widdern. אֵילִים est plur. a nom. sing. אַיִל [§ 81. No. VI.].

עַתּוּדִים plural. a nom. subst. masc. עַתּוּד *hircus*.

אֶעֱשֶׂה 1. pers. sing. fut. Kal a rad. עָשָׂה, quod hoc loco de mactatione victimarum adhibetur.

§ 77.

Gen. 31, 53. 54.

בְּפַחַד אָבִיו *Per timorem patris*, per Deum, quem pater ejus timuit | פַּחַד 1) *pavor, terror*; 2) cum אֱלֹהִים *timor erga Deum*; 3) *objectum timoris, venerationis*, hinc h. l. i. q. *Deus*.

Deut. 29, 11—13. לְעָבְרְךָ בִּבְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּבְאָלָתוֹ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כֹּרֵת עִמְּךָ הַיּוֹם׃ לְמַעַן הָקִים אֹתְךָ הַיּוֹם לוֹ לְעָם וְהוּא יִהְיֶה לְּךָ לֵאלֹהִים כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָךְ וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב׃ וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם אָנֹכִי כֹּרֵת אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת וְאֶת הָאָלָה הַזֹּאת׃

Jos. 9, 15. וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ שָׁלוֹם וַיִּכְרֹת לָהֶם בְּרִית לְחַיּוֹתָם וַיִּשָּׁבְעוּ לָהֶם נְשִׂיאֵי הָעֵדָה׃

Gen. 21, 27—31. וַיִּקַּח אַבְרָהָם צֹאן וּבָקָר וַיִּתֵּן לַאֲבִימֶלֶךְ וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית׃ וַיַּצֵּב אַבְרָהָם אֶת שֶׁבַע כִּבְשֹׂת הַצֹּאן לְבַדְּהֶן׃ וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל אַבְרָהָם מָה הֵנָּה שֶׁבַע כְּבָשֹׂת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הִצַּבְתָּ לְבַדָּנָה׃ וַיֹּאמֶר כִּי אֶת שֶׁבַע כְּבָשֹׂת תִּקַּח מִיָּדִי בַּעֲבוּר תִּהְיֶה לִּי לְעֵדָה כִּי חָפַרְתִּי אֶת הַבְּאֵר הַזֹּאת׃ עַל כֵּן קָרָא לַמָּקוֹם הַהוּא בְּאֵר שָׁבַע כִּי שָׁם נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם׃

1. Reg. 8, 31. 32. אֵת אֲשֶׁר יֶחֱטָא אִישׁ לְרֵעֵהוּ

Deut. 29, 11—13.

לְעָבְרְךָ בִּבְרִית *Ut transeas in foedus* | לְעָבְרְךָ est infin. Kal עֲבֹר cum suff. et praef. לְ. Rad. עָבַר *transivit*, h. l. cum sequenti בִּבְרִית *inire foedus, sich dazu verpflichten.* בְּרִית *foedus*, nom. fem. a radice בָּרָה arab. *praescidit, praesecuit.* Praefig. בְּ.

וּבְאָלָתוֹ *et jurejurando ejus* | nom. subst. fem. אָלָה *jusjurandum*, cum suffixo et praefixis בְּ et וּ copulativo juxta § 90, 1. Rad. אָלָה *juravit.*

הָקִים־לְעָם coll. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 220, 2.

Jos. 9, 15.

לְחַיּוֹתָם a radice חָיָה *vixit*, infinit. constr. Piel § 64. cum suffixo et praef. לְ.

Gen. 21, 27—31.

וַיַּצֵּב *Et collocavit* | a radice נָצַב i. q. יָצַב *posuit, statuit*, Hiph. הִצִּיב *statuit, constituit, fixit*, 3. pers. sing. fut.

Deut. 29, 11—13. Ad foedus cum Jova Deo vestro adhibito sacramento ineundum, quod ille vobiscum hodie pangit, quo vos populum suum Deumque vestrum sese declarat, quemadmodum vobis promisit, et majoribus vestris, Abrahamo, Isaaco et Jacobo, juravit.

Jos. 9, 15. Josua cum illis pacem fecit et foedere icto vitam iis concessit, et principes coetus illis jurarunt.

Gen. 21, 27—31. Abrahamus sumsit oves et boves et dedit Abimelecho, et uterque foedus pepigit. Abrahamus autem septem oves seorsim collocavit, et cum Abimelechus ex eo quaereret, quid sibi hae septem oves vellent, quas separatim collocasset, respondit: has septem oves a me accipere debes, ut mihi sint testimonio, me hunc puteum fodisse. Propterea hunc locum vocavit Bersebam, quia ibi uterque juravit.

1. Reg. 8, 31. 32. Si quis in alterum deli-

apocop. Hiph. § 56. cum ו conv. fut. In versu sequenti est 2. pers. sing. praet. hujus conjugat.

כִּבְשֹׂת plur. constr. a nom. sing. כֶּבֶשׂ *agnus* § 77, 5. In versu 30. hujus nominis plural. absol. occurrit.

לְבַדְּהֶן *seorsim* | adverbium לְבַד *seorsum*, cum suff. 3. pers. fem. plur. In sequenti versu cum eodem suffixo, sed forma cum Nun epenthetico, in pausa, § 23, 5.

בַּעֲבוּר — לְעֵדָה *ut mihi sint testimonio* | בַּעֲבוּר conjunct. *ut*, composita ex עֲבוּר propr. subst. *transitus*, et praep. בְּ ex § 18, 2. לְעֵדָה nom. substant. עֵדָה *testimonium*, cum praef. לְ. Rad. עוּד.

חָפַרְתִּי *fodisse* | a radice חָפַר *fodit*, 1. pers. praet. Kal.

1. Reg. 8, 31. 32.

אֵת־אֲשֶׁר יֶחֱטָא *Id quod quis peccat* etc. | יֶחֱטָא est fut. Kal a rad. חָטָא *peccavit*, cum לְ *in aliquem*. לְרֵעֵהוּ *in alterum*, est nom. subst. רֵעַ cum suff. et praef. לְ. Referenda sunt haec verba ad initium v. 32. תִּשְׁמַע *audias*.

וְנָשָׁא בוֹ אָלָה לְהַאֲלֹתוֹ וּבָא אָלָה לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃ וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְשָׁפַטְתָּ אֶת עֲבָדֶיךָ לְהַרְשִׁיעַ רָשָׁע לָתֵת דַּרְכּוֹ בְּרֹאשׁוֹ וּלְהַצְדִּיק צַדִּיק לָתֵת לוֹ כְּצִדְקָתוֹ׃

Lev. 19, 12. וְלֹא תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי לַשָּׁקֶר וְחִלַּלְתָּ אֶת שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה׃

Deut. 6, 13. אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא וְאֹתוֹ תַעֲבֹד וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ׃

1. Sam. 17, 55. וְכִרְאוֹת שָׁאוּל אֶת דָּוִד יֹצֵא לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי אָמַר אֶל אַבְנֵר שַׂר הַצָּבָא בֶּן מִי זֶה הַנַּעַר אַבְנֵר וַיֹּאמֶר אַבְנֵר חֵי נַפְשְׁךָ הַמֶּלֶךְ אִם יָדָעְתִּי׃

Ps. 63, 12. הַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים יִתְהַלֵּל כָּל הַנִּשְׁבָּע בּוֹ כִּי יִסָּכֵר פִּי דוֹבְרֵי שָׁקֶר׃

Gen. 42, 15. 16. בְּזֹאת תִּבָּחֵנוּ חֵי פַרְעֹה אִם תֵּצְאוּ מִזֶּה כִּי אִם בְּבוֹא אֲחִיכֶם הַקָּטֹן הֵנָּה׃ שִׁלְחוּ מִכֶּם אֶחָד

לְהַאֲלֹתוֹ a rad. אָלָה *juravit*, Hiph. ab aliquo *jusjurandum exegit*, inf. Hiphil [§ 48. et § 64.] cum suff. et לְ praef.

וּבָא אָלָה *et praestat jusjurandum* | בָּא 3. pers. sing. praet. Kal [§ 61.] cum וּ copulat. Rad. בּוֹא cum אָלָה *jusjurandum praestare*.

לְהַרְשִׁיעַ רָשָׁע *ut reum condemnes* | a radice רָשַׁע *injustus, improbus fuit*, Hiphil *improbum pronunciavit, damnavit*; infin. Hiphil cum לְ. Inde descendit sequens רָשָׁע *improbus, injustus*.

לָתֵת דַּרְכּוֹ בְּרֹאשׁוֹ propr. *viam dare in caput*, i. e. rependere | לָתֵת est radicis נָתַן infinit. Kal [§ 56.] cum praef. לְ juxta § 89, 1. דַּרְכּוֹ nom. subst. דֶּרֶךְ cum suff. בְּרֹאשׁוֹ nom. subst. רֹאשׁ cum suff. et בְּ praef. נָתַן בְּרֹאשׁוֹ *auf den Kopf jemandes kommen lassen, jemanden etwas empfinden lassen*.

Lev. 19, 12. Vacat.

Deut. 6, 13. Vacat.

1. Sam. 17, 55.

וְכִרְאוֹת *Cum videret* | thematis רָאָה inf. constr. Kal [§ 64.] cum praefixis כְּ et וְ copulativo.

querit, et hic jusjurandum ei detulerit, coram altari tuo hac in aede praestandum: tu audi in coelo et judica inter eos, ita ut reum condemnes et pro merito ei rependas, innocentem vero absolvas eique pro justa sua caussa retribuas.

Lev. 19, 12. Nolite falso jurare per nomen meum, et nomen Dei tui profanare! Ego sum Jova.

Deut. 6, 13. Jovam Deum tuum timeas, eum colas, et per nomen ejus jures.

1. Sam. 17, 55. Cum Saulus Davidem videret, Philistaeo in occursum euntem, Abnerum, exercitus praefectum, interrogavit, cujusnam filius esset hic juvenis. Abnerus respondit: per vitam tuam juro, o rex, me id nescire.

Ps. 63, 12. Rex laetabitur in Deo, quilibet per eum jurans gloriabitur, nam os mendacium obstruetur.

Gen. 42, 15. 16. Per vitam Pharaonis juro, (sic enim probabimini), vos hinc non dimissum iri, nisi frater vester natu minimus huc venerit. Mittite unum e vobis, qui fratrem vestrum arcessat;

בֶּן־מִי־זֶה *cujusnam filius?* | מִי est h. l. genitivus coll. § 94, 3.

חֵי נַפְשְׁךָ — אִם vid. de hac formula jurandi Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 231, 3. הַמֶּלֶךְ est vocativus cum articulo, Gramm. § 91, 5.

Ps. 63, 12.

הַנִּשְׁבָּע בּוֹ *Qui per eum jurat* | est radicis שָׁבַע particip. Niphal cum articulo. De בּוֹ conf. § 89, 3. seq.

יִסָּכֵר פִּי etc. *obstruetur os mendacium* | a rad. סָכַר Niphal *clausus, obduratus est,* 3. pers. sing. fut. Niphal. פִּי stat. constr. sing. a nom. פֶּה [§ 84]. דּוֹבְרֵי plur. constr. partic. Kal rad. דָּבַר.

Gen. 42, 15. 16.

בְּזֹאת תִּבָּחֵנוּ *In hoc, ita probabimini* | a rad. בָּחַן *probavit, exploravit*, Niphal *probatus, tentatus est*, 2. pers. plur.

וְיִקַּח אֶת אֲחִיכֶם וְאַתֶּם הֵאָסְרוּ וְיִבָּחֲנוּ דִּבְרֵיכֶם הַאֱמֶת אִתְּכֶם וְאִם לֹא חֵי פַרְעֹה כִּי מְרַגְּלִים אַתֶּם׃

Ps. 139, 20. אֲשֶׁר יֹאמְרוּךָ לִמְזִמָּה נָשׂוּא לַשָּׁוְא עָרֶיךָ׃

Lev. 5, 1. וְנֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה וְהוּא עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע אִם לוֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ׃

Prov. 29, 24. חוֹלֵק עִם גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ אָלָה יִשְׁמַע וְלֹא יַגִּיד׃

Num. 5, 16—24. וְהִקְרִיב אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהֶעֱמִדָהּ לִפְנֵי יְהוָֹה׃ וְלָקַח הַכֹּהֵן מַיִם קְדֹשִׁים בִּכְלִי חָרֶשׂ וּמִן הֶעָפָר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן אֶל הַמָּיִם׃ וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָֹה וּפָרַע אֶת רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן עַל כַּפֶּיהָ אֵת מִנְחַת הַזִּכָּרוֹן מִנְחַת קְנָאֹת הִיא וּבְיַד הַכֹּהֵן יִהְיוּ מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים׃ וְהִשְׁבִּיעַ אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְאָמַר אֶל הָאִשָּׁה אִם לֹא שָׁכַב אִישׁ אֹתָךְ

fut. Niph. h. l. in pausa. In seq. versu 3. pers. plural. fut. Niphal. De formula jurandi חֵי פַּרְעֹה אִם etc. vid. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 231, 3.

הֵאָסְרוּ a rad. אָסַר *ligavit, vincivit,* Niph. passiv.; imperat. plural. § 48. Hic imperativus per futurum reddendus est, coll. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 208, 3.

Lev. 5, 1. Vacat.

Prov. 29, 24. Vacat.

Num. 5, 16—24.

וְהִקְרִיב אוֹתָהּ *Afferat eam* | radicis קָרַב *appropinquavit,* Hiph. *admovit, obtulit,* 3. pers. sing. Hiph. cum ו conv. praet.

וְהֶעֱמִדָהּ *et constituat eam* | thematis עָמַד 3. pers. sing. fut. Hiphil cum suff. conf. § 48.

בִּכְלִי־חָרֶשׂ *in vase testaceo* | כְּלִי est stat. constr. ab absol. כְּלִי *vas* vid. § 81. No. VI. Praefig. בּ. חֶרֶשׂ nom. subst. חֶרֶשׂ *testa,* h. l. in pausa.

vos vero vincti remanebitis, donec dictorum vestrorum fides constet et explorata sit. Sin minus, vos, ita Pharao vivat, exploratores estis.

Ps. 139, 20. Vid. § 15.

Lev. 5, 1. Si quis peccarit, et audierit jurisjurandi formulam, quia testis est rei, quam vidit aut novit, neque eam indicarit, is hac ratione culpam contrahet.

Prov. 29, 24. Qui dividit cum fure, odit vitam suam. Audit jurisjurandi formulam, nec tamen furem confitetur.

Num. 5, 16—24. Sacerdos afferat eam (oblationem), et constituat (mulierem) coram Jova. Et sumat aquas sanctas in vase testaceo, et sumat de pulvere in solo habitaculi illumque aquis immisceat. Tum sacerdos mulierem statuat ante Jovam, et denudet ejus caput et det in ejus manus fertum redargutionis et zelotypiae. Ipse autem sacerdos manu sua teneat aquas amaras imprecationum. Deinde adjuret mulierem hoc modo: si non alius vir tecum concubuerit, et non impure a marito tuo

בְּקַרְקַע *in solo* | nom. subst. quadrilitt. קַרְקַע *solum, fundum, pavimentum*, h. l. in statu constr. cum praef. בְּ.

וּפָרַע *et denudet* | ipsa rad. cum ו conv. Praet. juxta § 90, 1.

מִנְחַת הַזִּכָּרוֹן *fertum memoriae*, i. e. quo crimen in memoriam revocatur | nom. subst. מִנְחָה h. l. stat. constr. Rad. מָנַח arab. *donavit*. קְנָאֹת nom. subst. fem. קִנְאָה *zelotypia*, plural.

מֵי הַמָּרִים *aquae amarae* | מֵי est stat. constr. a nom. plur. מַיִם § 84. הַמָּרִים est nominis מַר (h. l. subst. *amaritudo*) plural. cum artic.

הַמְאָרְרִים *maledictionem inferentes* | plural. particip. Piel [§ 49.] a rad. אָרַר *maledixit, exsecratus est*, Piel *maledictionem, convicia intulit.*

וְהִשְׁבִּיעַ *adjuret* | a radice שָׁבַע 3. pers. sing. praet. Hiphil *jurejurando obstrinxit.*

וְאִם לֹא שָׂטִית טֻמְאָה תַּחַת אִישֵׁךְ הִנָּקִי מִמֵּי הַמָּרִים
הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה׃ וְאַתְּ כִּי שָׂטִית תַּחַת אִישֵׁךְ וְכִי
נִטְמֵאת וַיִּתֵּן אִישׁ בָּךְ אֶת שְׁכָבְתּוֹ מִבַּלְעֲדֵי אִישֵׁךְ׃
וְהִשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה בִּשְׁבֻעַת הָאָלָה וְאָמַר הַכֹּהֵן
לָאִשָּׁה יִתֵּן יְהוָה אוֹתָךְ לְאָלָה וְלִשְׁבֻעָה בְּתוֹךְ עַמֵּךְ
בְּתֵת יְהוָה אֶת יְרֵכֵךְ נֹפֶלֶת וְאֶת בִּטְנֵךְ צָבָה׃ וּבָאוּ
הַמַּיִם הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה בְּמֵעַיִךְ לַצְבּוֹת בֶּטֶן וְלַנְפִּל יָרֵךְ
וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן׃ וְכָתַב אֶת הָאָלֹת הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן
בַּסֵּפֶר וּמָחָה אֶל מֵי הַמָּרִים׃ וְהִשְׁקָה אֶת הָאִשָּׁה אֶת
מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים וּבָאוּ בָהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים׃

שָׂטִית *declinaveris* | 2. pers. fem. sing. praet. Kal thematis שָׂטָה *declinavit*, § 64. טֻמְאָה a radice טָמֵא nom. subst. fem. *immundities*. תַּחַת אִישֵׁךְ *a marito tuo*, תַּחַת h. l. pro מִתַּחַת (wenn du nicht in Unzucht dich an deinem Manne vergangen hast, ihm nicht untreu gewesen bist).

הִנָּקִי *innocens sis*, *illaesa et immunis eris* | a radice נָקָה *mundus fuit*, imperat. fem. Niphal coll. § 64.

נִטְמֵאת *polluta es* | thematis טָמֵא *immundus fuit*, *pollutus est*, Niphal *polluit se*, *pollutus est*, 3. pers. fem. sing. praet. Niphal § 63.

וַיִּתֵּן אִישׁ בָּךְ אֶת־שְׁכָבְתּוֹ *si semen in te immiserit* | שְׁכֹבֶת *concubitus* speciat. *effusio seminis*, nom. subst. fem. cum suff. a rad. שָׁכַב. וַיִּתֵּן est a rad. נָתַן 3. pers. sing. fut. Kal [§ 56.] cum ו conv. fut.

מִבַּלְעֲדֵי *praeter* | vox composita בַּל *non*, et עַד vel עֲדֵי *ad*; בַּלְעֲדֵי propr. *non ad*, *nihil ad*, cui h. l. praemittitur praep. מִן *praeter*.

בִּשְׁבֻעַת הָאָלָה *jusjurandum cui imprecationes annexae sunt*. Scilicet אָלָה h. l. *exsecrationem*, *diras* denotat. Sic etiam in sequentibus יִתֵּן לְאָלָה *mache dich zum Fluch*, in caput tuum recidant dirae; וְלִשְׁבֻעָה idem quod antecedens לְאָלָה significat.

declinaveris, illaesa eris ab his aquis amaris imprecationum. Sin autem declinaveris a marito tuo et polluta sis, et alius vir praeter maritum tuum tecum coierit, adjuret sacerdos mulierem diris imprecationum, et dicat: Jova in te statuat exemplum dirarum et perjurii inter populares tuos, femur tuum decidat et venter tuus intumescat. Aquae dirae veniant in viscera tua, ad ventrem tuum inflandum et femur decutiendum. Mulier dicat: Amen, Amen! Dein sacerdos has diras schedae inscribat et in aquis istis amaris deluat, easque mulieri porrigat potandas, ut una cum diris eam ingrediantur ad amaros dolores excitandos.

נֹפֶלֶת — בְּתֵחת *femur tuum decidat* | בְּתֵחת est a radice נָתַן infin. constr. Kal pro תֶּנֶת, quod juxta § 12, 2. contrahitur in תֵּת. Praefigitur בְּ. יְרֵכֵךְ *femur tuum*, nom. subst. fem. יָרֵךְ cum suffixo, ad formam כָּתֵף § 81. No. V. נֹפֶלֶת est thematis נָפַל partic. fem. Kal coll. § 83. Propr. *cum dederit Jova femur tuum cadens.*

וְאֶת־בִּטְנֵךְ צָבָה *et venter tuus intumescat* | בִּטְנֵךְ est nom. subst. בֶּטֶן cum suffixo 2. pers. sing. fem. צָבָת est fem. a nom. adject. mascul. צָבֶה *tumidus*, *tumens*, rad. צָבָה *tumuit*, *intumuit.*

בְּמֵעַיִךְ *in tua viscera* | nom. plural. מֵעִים cum suff. 2. pers. fem. sing. et praef. בְּ.

לַצְבּוֹת *ad inflandum* | radicis צָבָה Hiphil *tumidum reddidit*, infinit. Hiphil [§ 64.] cum praef. לְ et extruso ה, pro לְהַצְבּוֹת coll. § 40. not. 7.

וְלַנְפִּל *et ad decutiendum* | a radice נָפַל *cecidit*, *concidit*, *contabuit*, infinit. Hiphil pro לְהַנְפִּיל coll. § 40. not. 7. et Lehrgebäude der hebr. Sprache § 94. not. 3.

וְהִשְׁקָה *et porrigat potandas* | praet. Hiphil [§ 64.] thematis שָׁקָה Hiphil *potum praebuit.*

Der
Beweisstellen des alten Testaments
dritter Theil.

Von Christo oder dem Messias, dem Beglücker der Menschen, und seinen Verhältnissen.

§ 78.

Vom Messias. Vergl. das Buch der Richter.

Erste Abtheilung.

Meinungen über den Messias in den prophetischen Schriften vor dem babylon. Exil.

§ 79.

1) Hoseas, Amos und Micha.

Hos. 2, 1. 2. וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר וְהָיָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי׃ וְנִקְבְּצוּ בְּנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יַחְדָּו וְשָׂמוּ לָהֶם רֹאשׁ אֶחָד וְעָלוּ מִן הָאָרֶץ כִּי גָדוֹל יוֹם יִזְרְעֶאל׃

§ 79.

Hos. 2, 1. 2.

כְּחוֹל הַיָּם *Sicut arena maris* | כְּחוֹל nom. subst. masc. *arena* cum כְּ praef. הַיָּם nom. subst. יָם cum articulo, de quo vid. § 91, 4.

אֲשֶׁר לֹא יִמַּד etc. *quae non mensuratur nec numeratur,* i. e. quae innumerabilis est | יִמַּד est a radice מָדַד *mensus, emensus est, mensuravit,* inprim. de extendendo filo mensorio, 3. pers. fut. Niphal, pro יִמָּדֵד, sed contrahuntur ultimae radices juxta § 57, 1. יִסָּפֵר thematis סָפַר 3. pers. fut. Niphal.

DICTA CLASSICA VETERIS TESTAMENTI.

PARS TERTIA

CHRISTOLOGIAM SEU DOCTRINAM DE CHRISTO S. MESSIA FELICITATIS HUMANAE LARGITORE VARIISQUE EJUS RATIONIBUS COMPLECTENS.

§ 78.

De Messia. Conf. de Judicibus commentarios.

SECTIO PRIMA

Scriptionum propheticarum ante exilium babylonicum de Messia placita.

§ 79.

1) Hoseas, Amos et Micha.

Hos. 2, 1. 2. Israelitae autem innumerabiles erunt, sicut arena maris, et eo loco, quo iis dictum est: vos non estis populus meus, filii Dei viventis vocabuntur. Judaei ac Israelitae simul colligentur et unum principem sibi constituent, et ascendent e terra; nam dies Jesreelis erit magnus.

בִּמְקוֹם אֲשֶׁר *in hoc loco quo*, sc. in terra Israelitarum | בִּמְקוֹם est nom. subst. מָקוֹם a rad. קוּם h. l. in stat. constr. juxta § 114, 2. b. cum בְּ praefixo.

וְנִקְבְּצוּ *colligentur* | themat. קָבַץ *collegit*, 3. pers. plur. praeteriti Niphal, pro futuro posita juxta § 97, 4. יַחְדָּיו est nom. יַחַד cum suffixo: *simul.*

וְשָׂמוּ *et constituent* | radicis שׂוּם et שִׂים *ponere, constituere* etc. plural. praet. Kal pro שָׂוְמוּ, sed media radicalis, quae est littera quiescibilis, antea cum littera quiesc. א, vocali secundae syllabae (-) analoga, permutata, in praet. Kal quiescit in (т) conf. § 60, 2.

Hos. 3, 4. 5. כִּי יָמִים רַבִּים יֵשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין מֶלֶךְ וְאֵין שָׂר וְאֵין זֶבַח וְאֵין מַצֵּבָה וְאֵין אֵפוֹד וּתְרָפִים׃ אַחַר יָשֻׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבִקְשׁוּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִיד מַלְכָּם וּפָחֲדוּ אֶל יְהוָה וְאֶל טוּבוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃

Hos. 11, 10. 11. אַחֲרֵי יְהוָה יֵלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג כִּי הוּא יִשְׁאַג וְיֶחֶרְדוּ בָנִים מִיָּם׃ יֶחֶרְדוּ כְצִפּוֹר מִמִּצְרַיִם וּכְיוֹנָה מֵאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהוֹשַׁבְתִּים עַל בָּתֵּיהֶם נְאֻם יְהוָה׃

Hos. 14, 5—8. אֶרְפָּא מְשׁוּבָתָם אֹהֲבֵם נְדָבָה כִּי שָׁב אַפִּי מִמֶּנּוּ׃ אֶהְיֶה כַטַּל לְיִשְׂרָאֵל יִפְרַח כַּשּׁוֹשַׁנָּה וְיַךְ

וְעָלוּ *et ascendent* | a rad. עָלָה h. l. *profectus est*, 3. pers. plur. praet. Kal pro עָלְהוּ, littera ה juxta § 64, 3. extrusa.

יוֹם יִזְרְעֶאל *dies Jesreelis*, i. e. haec erit epocha Israelitis gratissima et memoratu dignissima | יִזְרְעֶאל nom. propr. composit. ex fut. יִזְרַע *seminabit*, et אֵל *Deus*: *Deus seminabit*; dies quo Deus reducet.

Hos. 3, 4. 5.

אֵין אֵפוֹד *Absque amictu sacerdotali* | אֵפוֹד per Syriasmum pro אֵפֹד propr. 1) *amiculum*, quod non tantum pontifex, sed reliqui quoque sacerdotes gestarent; 2) *idolum*, quam significationem hoc loco valere nonnulli dicunt.

וּתְרָפִים *et idolis* | nom. plural. cum וּ copul. juxta § 90, 1. *dii penates*, *lares*, sic dicti, quod eos de rebus dubiis et occultis percontarentur et consulerent, a rad. Syr. תְּרַף *percontari*, *inquirere*.

יֵשְׁבוּ *revertentur* sc. *in patrium solum* | radicis שׁוּב *reverti*, 3. pers. plural. fut. Kal pro יָשׁוּבוּ, (ֵ) pro (וּ) alternante, § 61.

וּבִקְשׁוּ *et quaerent* | thematis בִּקֵּשׁ *quaesivit*, 3. pers. praet. Piel cum וּ copul. Dagesch characteristicum excidit juxta § 39, 1. not.

וּפָחֲדוּ *et trepide festinabunt* | 3. pers. plural. praet. Kal [§ 49.] a radice פָּחַד 1) *timuit*; 2) cum אֶל־ praegnanter dictum est: *trepide accurrit ad aliquem*, *trepidavit* coll. § 110.

בְּאַחֲרִית הַיָּמִים | אַחֲרִית 1) *posterior*, *us*; 2) frequentius de *tempore*; cum הַיָּמִים *dies sero*, *post multum tempus venturi*, *seri dies* (in der Folgezeit. Gesen.); nom. fem. h. l. in statu constr. cum בְּ.

Hos. 3, 4. 5. Israelitae diu sedebunt absque rege et principe, absque sacrificio et statua, absque amictu sacerdotali et idolis. Dein futuro tempore revertentur, et quaerent Jovam Deum suum et Davidem regem suum, et trepide festinabunt ad Jovam et felicitatem, quam concedet.

Hos. 11, 10. 11. Jovam sequentur, qui ceu leo altum sustollet clamorem, quo audito accelerabunt filii ab Occidente; accelerabunt uti aves ex Aegypto, et sicuti columba e terra Assyriae, eosque in domibus suis collocabo, inquit Jova.

Hos. 14, 5—8. Sanabo defectionem eorum, sponte eos amabo, nam ira mea ab illis erit aversa. Israelitis ero sicuti ros, uti rosa; radices agent

Hos. 11, 10. 11.

אַחֲרֵי — יֵלְכוּ *Jovam sequentur* | יֵלְכוּ est 3. pers. plur. fut. Kal a radice הָלַךְ *ivit*, cum praep. אַחֲרֵי *ire post aliquem, sequi aliquem*, conf. § 108, 1. Futurum illud formatur a radice יָלַךְ juxta § 59, 1.

יִשְׁאָג *rugiet* scil. Jova | a rad. שָׁאַג *rugivit*, 3. pers. sing. fut. Kal. יִשְׁאָג h. l. in pausa.

וְיֶחֶרְדוּ *et trepide accurrent* | 3. pers. plur. fut. Kal [§ 48.] a radice חָרַד *tremuit, trepidavit, trepide accurrit.*

וּכְיוֹנָה *et sicuti columba* | nom. fem. יוֹנָה cum praefixis כְּ et ו copul.

וְהוֹשַׁבְתִּים *eosque collocabo* | a rad. יָשַׁב *sedit, consedit*, Hiph. *habitare fecit*, 1. pers. sing. praet. Hiphil cum suff. De prima radic. י in Cholem quiescente vid. § 59.

Hos. 14, 5—8.

אֶרְפָּא *Sanabo defectionem eorum* | thematis רָפָא *sanavit*, 1. pers. sing. fut. Kal § 63. מְשׁוּבָתָם nom. subst. fem. מְשׁוּבָה *aversio, defectio*, cum suffixo. רָפָא מְשׁוּבָה *condonare, remittere defectionem.*

אֹהֲבֵם etc. *sponte eos amabo* | est 1. pers. sing. fut. Kal אהב a rad. אָהַב *dilexit.* Reliquae personae futuri flectuntur juxta § 48, haec prima autem, quae posita est pro אאהב, ex § 58, 3. נְדָבָה *spontaneitas* h. l. id. qd. בִּנְדָבָה *sponte.*

שָׁב a rad. שׁוּב 3. pers. sing. praet. Kal § 61.

יִפְרַח etc. *florebunt* scil. Israelitae *uti lilium* | 3. pers. sing.

שָׁרָשָׁיו כַּלְּבָנוֹן׃ יֵלְכוּ יוֹנְקוֹתָיו וִיהִי כַזַּיִת הוֹדוֹ וְרֵיחַ
לוֹ כַּלְּבָנוֹן׃ יָשֻׁבוּ יֹשְׁבֵי בְצִלּוֹ יְחַיּוּ דָגָן וְיִפְרְחוּ כַגָּפֶן
זִכְרוֹ כְּיֵין לְבָנוֹן׃

Amos 9, 11—15. בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת
דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת וְגָדַרְתִּי אֶת פִּרְצֵיהֶן וַהֲרִסֹתָיו אָקִים
וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם׃ לְמַעַן יִירְשׁוּ אֶת שְׁאֵרִית אֱדוֹם
וְכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נְאֻם יְהוָה עֹשֶׂה
זֹּאת׃ הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָה וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בַּקֹּצֵר
וְדֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמֹשֵׁךְ הַזָּרַע וְהִטִּיפוּ הֶהָרִים עָסִיס וְכָל

fut. Kal thematis פָּרַח *progerminavit, floruit.* כַּשּׁוֹשַׁנָּה nom. subst. fem. *lilium,* cum כְּ articuli vocalem occupante juxta § 89, 1.

וְיַךְ שָׁרָשָׁיו *radices agent* | וְיַךְ 3. pers. sing. fut. apocop. Hiphil a rad. נָכָה Hiph. הִכָּה fut. יַכֶּה fut. apocop. יַךְ coll. § 64 et 56. cum § 65, 2, 2. *percussit* etc.; cum שָׁרָשִׁים est: *radices agere, Wurzel schlagen.* שָׁרָשָׁיו est plur. cum suffixo a nom. sing. שֹׁרֶשׁ *radix.*.

יֵלְכוּ יוֹנְקוֹתָיו *diffundent se propagines* | יוֹנְקוֹתָיו est plur. cum suff. a nom sing. יוֹנֶקֶת *ramus tener,* a rad. יָנַק.

כַּזַּיִת הוֹדוֹ *decus eorum uti oliva* | כַּזַּיִת est nom. subst. זַיִת *oliva,* cujus perpetua viredo praedicatur, cum כְּ et extruso articulo. הוֹדוֹ nom. הוֹד *honor, decus, gloria,* poetice *rami, frondes.*

יָשֻׁבוּ יֹשְׁבֵי *revertentur sedentes,* ex noto Hebraismo coll. § 109. *rursus sedebunt* i. e. commorabuntur | יֹשְׁבֵי est plur. constr. particip. Kal rad. יָשַׁב. De stat. construct. h. l. ante praepositionem posito conf. § 114, 2. — בְּצִלּוֹ nom. masc. צֵל *umbra,* cum suff. et בְּ praef.

יְחַיּוּ דָגָן *uberabunt frumento,* alii: *reviviscent ut frumentum,* hi subaudiunt כְּ, alii: *sie erwecken Getreide* (im verödeten Lande) Gesen. | יְחַיּוּ 3. pers. plur. fut. Piel [§ 64.] a radice חָיָה Piel *vivificavit, in vita conservavit, vitam restituit.*

כַגָּפֶן *uti vitis* | nom. subst. גֶּפֶן h. l. in pausa § 17, 2. c. cum כְּ vocalem articuli extrusi occupante ex § 89, 1.

Amos 9, 11—15.

וְגָדַרְתִּי etc. *et obsepiam rupturas ejus* | a rad. גָּדַר *sepsit, murum struxit, maceriem obduxit,* 1. pers. sing. praet. Kal.

sicut Libanus. Diffundent se propagines eorum, decus eorum erit uti oliva, odorem spargent uti Libanus. Rursus sedebunt in umbra ejus, uberabunt frumento, florebunt uti vitis, nobilitabuntur uti vinum Libani.

Amos 9, 11–15. Illo tempore erigam tugurium Davidis collapsum, et rupturas ejus obsepiam, et diruta instaurabo, uti olim. Idumaeos superstites sibi subjicient et omnes gentes nomen meum profitentes, inquit, qui haec exsequitur, Jova. Ecce dies veniunt, inquit Jova, quibus arator messorem et calcator uvarum serentem assequetur. Montes

אֶת־פִּרְצֵיהֶן a nom. masc. פֶּרֶץ *ruptura*, plural. cum suff. coll. § 81, No. VI.

וַהֲרִסֹתָיו etc. *et diruta instaurabo* | הֲרִיסָה *dirutum, destructio*, h. l. plural. cum suff. et ו copul. ex § 18, 2.
אָקִים thematis קוּם 1. pers. sing. fut. Hiphil.

וּבְנִיתִיהָ *et aedificabo illud* | thematis בָּנָה 1. pers. sing. praet. Piel cum suff. (quo adjecto vocalis primae syllabae excidit, § 64.) et ו copulae ex § 90, 1.

כִּימֵי עוֹלָם *uti olim* | כִּימֵי plur. constr. a nom. sing. יוֹם plur. יָמִים stat. constr. יְמֵי h. l. cum כְּ juxta § 15. a.

אֶת שְׁאֵרִית אֱדוֹם *superstites Idumaeos* | שְׁאֵרִית *residuum, reliquiae, superstites*, nom. fem. a radice שָׁאַר *reliquus fuit.*

אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם propr. *apud quos meum nomen vocatur*, pro: qui meum nomen vocant, die sich nach mir nennen, mir angehören, mir geweihet sind, mei cultores. אֲשֶׁר est cum עֲלֵיהֶם construendum § 93, 1. נִקְרָא est Niphal them. קָרָא, שְׁמִי nom. שֵׁם cum suff.

וְנִגַּשׁ etc. *quibus arator — adsequetur* | a rad. נָגַשׁ Niphal *accessit, appropinquavit, accedere jussus est*, 3. pers. sing. praet. Niphal § 56. חוֹרֵשׁ partic. Kal thematis חָרַשׁ *aravit*, particip. *arator*. בַּקּוֹצֵר est a rad. קָצַר *abscidit, messuit, demessuit*, particip. Kal cum בְּ et articulo excluso. — וְדֹרֵךְ *et calcator*, particip. Kal a radice דָּרַךְ *calcavit.*

עֲנָבִים *uvarum* | plural. a nom. subst. masc. עֵנָב *uva.*

בְּמֹשֵׁךְ *semen protrahentem* i. e. serentem | praet. Kal a rad. מָשַׁךְ *traxit, protraxit, extraxit* etc. Praefig. בְּ.

וְהִטִּיפוּ etc. *et musto stillabunt* | a rad. נָטַף *stillavit*, Hiph.

הַגְּבָעוֹת תִּתְמוֹגַגְנָה׃ וְשַׁבְתִּי אֶת שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל
וּבָנוּ עָרִים נְשַׁמּוֹת וְיָשָׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת יֵינָם
וְעָשׂוּ גַנּוֹת וְאָכְלוּ אֶת פְּרִיהֶם׃ וּנְטַעְתִּים עַל אַדְמָתָם
וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד מֵעַל אַדְמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ׃

Mich. 4. וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים יִהְיֶה הַר בֵּית יְהוָה
נָכוֹן בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְנִשָּׂא הוּא מִגְּבָעוֹת וְנָהֲרוּ עָלָיו
עַמִּים׃ וְהָלְכוּ גּוֹיִם רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר
יְהוָה וְאֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְיוֹרֵנוּ מִדְּרָכָיו וְנֵלְכָה
בְּאֹרְחֹתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְהוָה מִירוּשָׁלָםִ׃
וְשָׁפַט בֵּין עַמִּים רַבִּים וְהוֹכִיחַ לְגוֹיִם עֲצֻמִים עַד רָחוֹק
וְכִתְּתוּ חַרְבֹתֵיהֶם לְאִתִּים וַחֲנִיתֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת לֹא
יִשְׂאוּ גוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב וְלֹא יִלְמְדוּן עוֹד מִלְחָמָה׃ וְיָשְׁבוּ

id. 3. pers. plur. praet. Hiph. § 56. עָסִיס *mustum*, nom. masc. a rad. עָסַס *calcavit*.

תִּתְמוֹגַגְנָה *liquefient* | a radice מוּג *dissolvere, dissolvi, liquefieri*, Hithp. *abundavit*, 3. pers. fem. plural. Hithp. coll. § 61, 7. et § 44.

וְשַׁבְתִּי שְׁבוּת *reducam captivum* | 1. pers. sing. praet. Kal a rad. שׁוּב. שְׁבוּת a rad. שָׁבָה nom. subst. fem. *captivitas*, concret. *captivi*.

עָרִים נְשַׁמּוֹת *urbes dirutas* | עָרִים plural. a nom. עִיר § 84. נְשַׁמּוֹת est plural. fem. particip. Niphal נָשָׁם fem. נְשַׁמָּה (Dagesch forte compensat radicalem מ, juxta § 57, 3. extrusam) radicis שָׁמַם *desolatus est*.

וְנָטְעוּ כְרָמִים *et plantabunt vineas* | plural. praet. Kal a rad. נָטַע *plantavit*. כְּרָמִים plur. a nom. subst. כֶּרֶם *vinea*.

וְשָׁתוּ etc. *et bibent vinum suum* | 3. pers. plur. praet. Kal them. שָׁתָה *bibit*. יֵינָם nom. subst. יַיִן *vinum*, ad formam זַיִת [§ 81. No. VI.] cum suff.

גַנּוֹת *hortos* | plur. fem. [§ 77, 5.] a nom. sing. גַּן.

וּנְטַעְתִּים etc. *plantabo eos* | a rad. נָטַע 1. pers. sing. praet. Kal cum suff. et ו copulae. אַדְמָתָם nom. substant. אֲדָמָה *terra, humus*, cum suffixo.

יִנָּתְשׁוּ *evellentur* | a radice נָתַשׁ *exstirpavit*, 3. pers. plural. praet. Niphal.

stillabunt musto, et omnes colles liquefient. Populum meum captivum, Israelitas, reducam, urbes dirutas inhabitabunt, sedebunt, plantabunt vineas et bibent vinum suum. Hortos conserent eorumque fructibus vescentur. Plantabo eos in terra sua, nec evellentur rursus ex illa terra sua, quam ego illis dedi, inquit Jova Deus tuus.

Mich. 4. Futuro tempore mons Jovae stabilietur in cacumine montium, et collibus altior erit, et populi ad illum confluent. Multae gentes abibunt, et dicent: agite, ascendamus ad montem Jovae et ad domum Dei Jacobitarum, ut doceat nos leges suas, quas servabimus. E Sione enim lex exit, et oracula Jovae ex Hierosolyma. Judicabit inter validas gentes longinquas. Ex gladiis suis cudent aratra, et ex hastis falces. Una gens

Micha 4.

וְנָהֲרוּ *Et confluent* | a rad. נָהַר *confluxit*, 3. pers. plural. praet. Kal § 49.

וְיוֹרֵנוּ etc. *ut doceat nos leges suas* | a rad. יָרָה Hiph. *indicavit, docuit, instituit*, cum accus. rei, h. l. cum praep. מִן. מִדְּרָכָיו nom. דֶּרֶךְ h. l. in plur. cum suff. et praef. מִן.

וְנֵלְכָה etc. propr. *et ambulabimus in semitis suis* | a הָלַךְ vel potius יָלַךְ 1. pers. plural. fut. Kal נֵלֵךְ [§ 59.] cum ה paragog.

וְהוֹכִיחַ *et arbitrum aget* | 3. pers. sing. praet. Hiph. [§ 59.] rad. יָכַח Hiphil *arguit, reprehendit, corripuit*, h. l. synon. a שָׁפַט *judicavit*, cum לְ jemandem Recht verschaffen. עֲצֻמִים plural. a nom. עָצוּם *validus, potens*. Rad. עָצַם *roboratus est*.

וְכִתְּתוּ etc. *ex gladiis suis cudent aratra*, propr. sie werden schmieden ihre Schwerdter zu Pflügen | a radice כָּתַת Kal et Piel *contudit*, 3. pers. singul. praet. Piel. חַרְבֹתֵיהֶם plural. fem. cum suff. a nom. sing. חֶרֶב. — לְאִתִּים plur. a nom. masc. אֵת *ligo*.

וַחֲנִיתֹתֵיהֶם *et ex hastis falces* | nom. חֲנִית *hasta*, plural. fem. חֲנִיתוֹת cum suff. et ו copul. ex § 18, 2. לְמַזְמֵרוֹת nom. sing. fem. מַזְמֵרָה *falx*, plural. cum praef. לְ.

אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ וְאֵין מַחֲרִיד כִּי פִי יְהוָה
צְבָאוֹת דִּבֵּר׃ כִּי כָּל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו
וַאֲנַחְנוּ נֵלֵךְ בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בַּיּוֹם
הַהוּא נְאֻם יְהוָה אֹסְפָה הַצֹּלֵעָה וְהַנִּדָּחָה אֲקַבֵּצָה וַאֲשֶׁר
הֲרֵעֹתִי׃ וְשַׂמְתִּי אֶת הַצֹּלֵעָה לִשְׁאֵרִית וְהַנַּהֲלָאָה לְגוֹי
עָצוּם וּמָלַךְ יְהוָה עֲלֵיהֶם בְּהַר צִיּוֹן מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃
וְאַתָּה מִגְדַּל עֵדֶר עֹפֶל בַּת צִיּוֹן עָדֶיךָ תֵּאתֶה וּבָאָה
הַמֶּמְשָׁלָה הָרִאשֹׁנָה מַמְלֶכֶת לְבַת יְרוּשָׁלָםִ׃ עַתָּה לָמָּה
תָרִיעִי רֵעַ הֲמֶלֶךְ אֵין בָּךְ אִם יוֹעֲצֵךְ אָבָד כִּי הֶחֱזִיקֵךְ
חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃ חוּלִי וָגֹחִי בַּת צִיּוֹן כַּיּוֹלֵדָה כִּי עַתָּה
תֵצְאִי מִקִּרְיָה וְשָׁכַנְתְּ בַּשָּׂדֶה וּבָאת עַד בָּבֶל שָׁם תִּנָּצֵלִי

תַּחַת גַּפְנוֹ etc. *sub vinea et ficu sua* | גַּפְנוֹ est nom. subst. comm. גֶּפֶן *vitis*, cum suffixo. — תְּאֵנָתוֹ nom. subst. fem. תְּאֵנָה *ficus*, cum suffixo.

וְאֵין מַחֲרִיד *nemine terrente* | a radice חָרַד *tremuit*, Hiphil *terruit*, particip. Hiphil coll. § 48.

אֹסְפָה etc. *colligam claudicantes* | 1. pers. sing. fut. Kal אֹסֵף pro אֶאֱסֹף coll. § 58, 3. cum ה parag. § 36. a rad. אָסַף *congregavit, collegit.* הַצֹּלֵעָה est a themate צָלַע *claudicavit*, particip. fem. Kal collect. *claudicantes.*

וְהַנִּדָּחָה etc. *et congregabo dispersos et afflictos* | est a rad. נָדַח *expulit, repulit, dispulit*, Niph. *expulsus, dispulsus est.* Particip. fem. Niphal masc. נִדָּח [§ 56.] cum articulo et ו copulatio; collect. *expulsi, dispersi.* אֲקַבְּצָה thematis קָבַץ Kal et Piel *collegit, congregavit*, 1. pers. sing. fut. Piel cum ה parag. הֲרֵעֹתִי 1. pers. sing. praet. Hiphil pro הֲרֵיעֹתִי (Cholem ante afformativum תִי inserto et longa vocali praeformativi correpta) juxta § 61, 5. De (ֵ־ֹ) pro (ֵ) conf. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 106. obs. IV, 14. Rad. רוּעַ.

וְהַנַּהֲלָאָה *longe remotos* | est a rad. הָלָא *removit, elongavit*, particip. fem. Niphal [masc. נַהֲלָא coll. § 63. et § 48.] collect. *longe remoti*, cum articulo et ו copulae.

מִגְדַּל־עֵדֶר *turris gregis* | a nom. מִגְדָּל *turris*, stat. constr. sing. Rad. גָּדַל *magnus fuit.* עֵדֶר nom. masc. *grex.*

עֹפֶל etc. *clive filiae Sionis* | עֹפֶל est nom. subst. masc. *clivus.*

contra alteram ensem non tollet, nec amplius bellum discent. Quilibet sub vinea et ficu sua sedebit, nemine terrente; os enim Jovae omnipotentis haec promittit. Etsi omnes gentes Deos suos colerent, nos quoque Jovam Deum nostrum perpetuo colemus. Tum, inquit Jova, ego colligam claudicantes, et congregabo dispersos et afflictos. Efficiam, ut claudicantes sint superstites et ex longe remotis gens valida evadat. Jova autem illis in monte Sione in perpetuum dominabitur. Tu, turris gregis, clive filiae Sionis, ad te dominium pristinum redibit, regnum hierosolymitanum. — Cur vociferaris? an in te non est rex? num periit consiliarius? Dolores enim parturientis te corripuerunt. Enitere, filia Sionis, parturientis instar; nam tu urbe exibis et in agro habitabis, Babelem ve-

תֵּאתֶה *redibit* | a rad. אָתָה *venit*, 3. pers. sing. fut. Kal. Prima radicalis א hoc in verbo per Syriasmum quiescit in (‥) coll. § 65, 2. 3. et Lehrgeb. der hebr. Sprache § 104, 1. et not. 3. coll. § 40. not. 1.

תָּרִיעִי רֵעַ *vociferaris* | a rad. רוּעַ Hiphil *vociferari*, 2. pers. fem. sing. fut. Hiphil § 61. Inde descendit sequens רֵעַ *vociferatio*.

יוֹעֲצֵךְ *consiliarius* | a rad. יָעַץ *consilium iniit*, partic. Kal cum suff.

הֶחֱזִיקֵךְ etc. *te corripuerunt dolores* etc. | est a rad. חָזַק *validus, fortis fuit, invaluit*, Hiphil *apprehendit, tenuit* etc. 3. pers. sing. praet. Hiphil § 48. cum suff. 3. pers. sing. fem. חִיל *dolor*, inprimis *parturientis*, nom. subst. masc. a rad. חוּל. כַּיּוֹלֵדָה est partic. fem. sing. Kal cum כְּ et excluso articulo § 89, 1. Rad. יָלַד *genuit*.

חוּלִי *enitere* | a rad. חול *torqueri, intorqueri*, hinc *dolere, parturire* etc. imperat. fem. Kal § 61. וָגֹחִי a radice גּוּחַ *erumpere*, transit. *educere*, scil. *foetum* (*zittere, greise, Tochter Zions.* Gesen.), imperat. fem. Kal [§ 61.] cum ו copul. § 90, 1. b.

תֵּצְאִי *exibis* | a radice יָצָא 2. pers. fem. singul. fut. Kal [§ 59, 1].

מִקִּרְיָה *urbe* | est nom. subst. cum praefixo. מִן.

שָׁם יִגְאָלֵךְ יְהוָה מִכַּף אֹיְבָיִךְ׃ וְעַתָּה נֶאֶסְפוּ עָלַיִךְ
גּוֹיִם רַבִּים הָאֹמְרִים תֶּחֱנָף וְתַחַז בְּצִיּוֹן עֵינֵינוּ׃ וְהֵמָּה
לֹא יָדְעוּ מַחְשְׁבוֹת יְהוָה וְלֹא הֵבִינוּ עֲצָתוֹ כִּי קִבְּצָם
כֶּעָמִיר גֹּרְנָה׃ קוּמִי וָדוֹשִׁי בַת צִיּוֹן כִּי קַרְנֵךְ אָשִׂים
בַּרְזֶל וּפַרְסֹתַיִךְ אָשִׂים נְחוּשָׁה וַהֲדִקּוֹת עַמִּים רַבִּים
וְהַחֲרַמְתִּי לַיהוָה בִּצְעָם וְחֵילָם לַאֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ׃ עַתָּה
תִּתְגֹּדְדִי בַת גְּדוּד מָצוֹר שָׂם עָלֵינוּ בַּשֵּׁבֶט יַכּוּ עַל הַלְּחִי
אֵת שֹׁפֵט יִשְׂרָאֵל׃

נֶאֶסְפוּ *congregabuntur* | a rad. אָסַף *collegit, congregavit,* 3. pers. plur. praet. Niphal [§ 48].

תֶּחֱנָף *profanatur* | 3. pers. fem. sing. fut. Kal [§ 48.] a radice חָנַף *contaminatus, profanatus fuit.*

וְתַחַז *cum voluptate videt* | radicis חָזָה *vidit,* cum בְּ *cum voluptate vidit, delectatus est* aliqua re, 3. pers. fem. sing. fut. apocop. Kal, h. l. cum Patach pro Chirek ob gutturalem § 64, 3. d. Ceterum h. l. dualis עֵינֵינוּ conjunctus est cum verbo singul. ex § 119. c. B. Conf. etiam Lehrgeb. der hebr. Sprache § 184, 4.

הֵבִינוּ עֲצָתוֹ *et consilium ejus non intelligunt* | a rad. בִּין *intelligere,* 3. pers. plur. praet. Hiphil § 62. עֲצָתוֹ nom. subst. fem. עֵצָה *consilium,* cum suff. § 83. B. Rad. יָעַץ.

קִבְּצָם etc. *congregat illas* | a rad. קָבַץ *congregavit,* praet. Piel cum suffix. § 51. כֶּעָמִיר *veluti manipulum,* nom. subst. masc. עָמִיר *manipulus,* cum praef. כְּ et articulo extruso ex § 89, 1. et § 24. גֹּרְנָה *in aream,* nom. subst. fem. גֹּרֶן *area,* cum ה parag. locali § 89, 4. not. 1.

וָדוֹשִׁי *tritura* | est a rad. דּוּשׁ *conculcare,* spec. *triturare,* imperat. fem. sing. Kal § 61. et not. 2. cum ו copulae juxta § 90.

קַרְנֵךְ *cornu tuum* | nom. subst. קֶרֶן cum suff. § 81. No. VI.

וּפַרְסֹתַיִךְ *et ungulas tuas* | nom. subst. fem. פַּרְסָה *ungula,* plural. cum suff. 2. pers. sing. fem. et ו copulat. נְחוּשָׁה est a nom. masc. נָחוּשׁ *aeneus,* et subst. *aes,* fem. sing. h. l. id. q. נְחשֶׁת *aes.*

וַהֲדִקּוֹת *comminues* | a rad. דָּקַק Kal et Hiphil *comminuit, contrivit, comminutus est,* 2. pers. fem. singul. praet. Hiphil, pro הִדְקַקְתְּ; sed ultimae radicales contrahuntur juxta § 57, 1. et vocalis praeformativi ex § cit. 5. producitur, quae autem, quum Cholem secundum § cit. 4.

nies. Ibi autem liberaberis, Jova te redimet e potestate hostium tuorum. Jam congregabuntur multae gentes contra te, dicentes: Sion profanatur, Sionem destructam cum voluptate oculus noster videt. Illae autem decreta Jovae ignorant, et consilium ejus non intelligunt; nam congregat illas uti manipulum in aream. Surge et tritura, filia Sionis! Cornu enim tuum reddam ferreum, et ungulas tuas aeneas. Comminues multos populos, et Jovae devovebis praedam, et opes eorum Domino totius terrae. Ita tu quoque exscinderis, quae turmas praedonum habes, nos obsedisti, virga maxillam judicis Israelitarum percussisti.

inseratur, et tonus ad hoc Cholem descendat, juxta § cit. 8. corripitur. Praefigitur ו copul. § 18, 3.

וְהַחֲרַמְתִּי *et devovebis* | est a rad. חָרַם Hiph. *devovit, internecioni dedit* etc. 2. pers. fem. singul. praet. Hiphil [§ 46.] cum י paragog. § 32. not. 2.

בִּצְעָם *praedam* | nom. subst. masc. בֶּצַע 1) *quaestus, lucrum;* 2) *praeda;* cum suff. § 81. No. VI. a rad. בָּצַע *quaestum fecit,* inprim. de bonis injuste paratis. חֵילָם nom. subst. חַיִל cum suff. *opes eorum.*

עַתָּה תִּתְגֹּדְדִי *nunc filia turmae praedatricis exscinderis* | תִּתְגֹּדְדִי est a rad. גָּדַד *turmatim convenit,* Hithpo. *turmatim coivit,* 2. pers. sing. fem. fut. Hithpo. coll. § 57, 7. cum § 43. Non ex mente Baueri deducendum est a גָּדַד arab. *abscidit, exscidit.* גְּדוּד *agmen, turma praedas agens;* בַּת גְּדוּד *urbs turmas emittens praedantes,* h. l. Babylon, *Tochter der Raubschaar,* i. e. *Räuberin.* Gesen.

מָצוֹר שָׂם etc. *obsidionem super nos posuit, obsidione nos cinxit* | מָצוֹר 1) *arctatio, angustia;* 2) *obsidio;* 3) *propugnaculum, vallum;* nom. subst. masc. a rad. צוּר *premere, in angustiis versari,* hinc *obsidere* etc. שָׂם 3. pers. sing. praeterit. Kal themat. שׂוּם § 62.

יַכּוּ עַל־הַלְּחִי *percusserunt maxillam judicis* i. e. pessime et severissime tractarunt regem judaicum | יַכּוּ est 3. pers. plural. fut. Hiphil a rad. נָכָה coll. § 64 et § 56. הַלְּחִי nom. subst. לְחִי cum articulo. Notandus est h. l. transitus subitus a singul. ad plural. vatibus Hebraeis non insuetus.

Mich. 5. וְאַתָּה בֵּית לֶחֶם אֶפְרָתָה צָעִיר לִהְיוֹת בְּאַלְפֵי
יְהוּדָה מִמְּךָ לִי יֵצֵא לִהְיוֹת מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל וּמוֹצָאֹתָיו
מִקֶּדֶם מִימֵי עוֹלָם׃ לָכֵן יִתְּנֵם עַד עֵת יוֹלֵדָה יָלָדָה
וְיֶתֶר אֶחָיו יְשׁוּבוּן עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְעָמַד וְרָעָה בְּעֹז
יְהוָה בִּגְאוֹן שֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיו וְיָשָׁבוּ כִּי עַתָּה יִגְדַּל עַד
אַפְסֵי אָרֶץ׃ וְהָיָה זֶה שָׁלוֹם אַשּׁוּר כִּי יָבוֹא בְאַרְצֵנוּ
וְכִי יִדְרֹךְ בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ וַהֲקֵמֹנוּ עָלָיו שִׁבְעָה רֹעִים וּשְׁמֹנָה
נְסִיכֵי אָדָם׃ וְרָעוּ אֶת אֶרֶץ אַשּׁוּר בַּחֶרֶב וְאֶת אֶרֶץ
נִמְרוֹד בִּפְתָחֶיהָ וְהִצִּיל מֵאַשּׁוּר כִּי יָבוֹא בְאַרְצֵנוּ וְכִי
יִדְרֹךְ בִּגְבוּלֵנוּ׃ וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים
כְּטַל מֵאֵת יְהוָה כִּרְבִיבִים עֲלֵי עֵשֶׂב אֲשֶׁר לֹא יְקַוֶּה

Mich. 5.

אֶפְרָתָה *Quae etiam Ephrata dicebatur.* Additur epitheton, ut ab altero Bethlehemo, in tribu Sebulon sito, distingueretur.

צָעִיר לִהְיוֹת *parva quidem nimis es, ut sis* | צָעִיר *parvus exiguus, minor,* nom. adject. a radice צָעַר *parvus fuit.* Sequitur infinitivus cum לְ, hinc adjectivum reddendum est: *nimis parvus quam ut,* coll. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 179, 4. etc.

בְּאַלְפֵי *inter chiliadas* | plural. constr. a nom subst. אֶלֶף.

לִי יֵצֵא *prodibit mihi* | a rad. יָצָא 3. pers. sing. fut. Kal. De לִי conf. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 195, 4.

וּמוֹצָאֹתָיו *et origines ejus* | nom. מוֹצָאָה *origo,* plural. cum suff. et וּ copul. a rad. יָצָא. מִקֶּדֶם *ex antiquitate,* nom. subst. masc. קֶדֶם cum praepos. מִן.

יִתְּנֵם *tradet eos, er wird sie dahin geben, affligi et vexari illos patietur* | fut. Kal rad. נָתַן [§ 56.] cum suffixo.

עַד — יָלָדָה *dum parturiens parturierit,* i. e. *donec liberentur a doloribus* | יוֹלֵדָה particip. fem. Kal. Sequens est 3. pers. fem. sing. praet. Kal, in pausa juxta § 18, 5.

וְיֶתֶר — יְשׁוּבוּן *reliqui fratres ejus* i. e. *populares regis novi* | יְשׁוּבוּן 3. p. plur. fut. Kal cum ן parag. coll. § 61, 3.

בִּגְאוֹן שֵׁם יְהוָה *auctoritate Dei sui* | בִּגְאוֹן est stat. constr. sing. ab absoluto גָּאוֹן *superbia, majestas, excellentia.*

אַפְסֵי־אָרֶץ *fines terrae* | nom. אֶפֶס *finis, terminus,* plural. construct.

בְּאַרְצֵנוּ *terram nostram* | nom. אֶרֶץ cum suff. et בְּ praef.

Mich. 5. Tu, Bethlehem Ephrata, quae minor es, quam ut chiliadibus Judaeae annumereris, ex te prodibit dominator Israelitarum, e stirpe nobilissima et antiquissima ortus. (Certe tradet eos, usque dum parturiens parturiat, tum reliqui fratrum ejus una cum Israelitis revertentur.) Stabit et regnabit virtute Jovae, auctoritate Dei sui, et secure habitabunt, nam ad fines terrae usque celeber erit. Pacem largietur. Si Assyrii terram nostram invadent et palatia nostra calcabunt, constituemus contra illos septem pastores et octo praefectos hominum. Et depascent terram Assyriam gladio, et terram Nimrodi strictis ensibus, et liberabit ab Assyriis, si terram nostram ingredientur et finibus nostris pedem inferent. Reliqui Jacobitae inter multos populos erunt sicuti ros a Jova, sicut im-

בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ *nostra palatia* | nom. אַרְמוֹן *palatium*, plural. cum suff. et בְּ praef. Rad. אָרַם *altus fuit.*

וַהֲקֵמֹנוּ *et constituemus* | radicis קוּם 1. pers. plural. praet. Hiphil coll. § 61. et Lehrgeb. der hebr. Sprache § 106. observ. IV. 14. a. Praefigitur ו copul. ex § 18, 2.

נְסִיכֵי *praefectos* | plural. constr. a nom. sing. נָסִיךְ h. l. *unctus, princeps*, a rad. נָסַךְ *inunxit.*

וְרָעוּ *et depascent* | a radice רָעָה *pavit*, tropice *depavit, consumsit, absumsit*, 3. pers. plural. Kal.

בִּפְתָחֶיהָ *ensibus strictis* | Noster dicit, esse idem ac פְּתִיחוֹת *strictiones gladiorum*, et legem parallelismi requirere versionem: *ensibus strictis.* Sed פֶּתַח hanc significationem nunquam habet; hinc aliorum versio praeferenda esse videtur: *inter portas ipsius*, i. e. intra ipsas Assyriorum urbes, und Nimrods Land in seinem Innersten.

וְהִצִּיל *et liberabit* | rad. נָצַל Hiph. *eripuit, liberavit,* 3. pers. sing. praet. Hiphil § 56.

בִּגְבוּלֵנוּ *finibus nostris* | nom. masc. sing. גְּבוּל *terminus*, cum suff. et בְּ praef. Rad. גָּבַל *terminavit, determinavit.*

בְּקֶרֶב nom. subst. קֶרֶב *medium, intimum;* cum praepos. בְּ facit praepositionem *in, inter.* Rad. קָרַב.

כִּרְבִיבִים *sicut imbres* | nom. plur. רְבִיבִים *imbres copiosi* et *spissi,* cum כְּ. Rad. רָבַב.

לְאִישׁ וְלֹא יְיַחֵל לִבְנֵי אָדָם׃ וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בַּגּוֹיִם
בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים כְּאַרְיֵה בְּבַהֲמוֹת יַעַר כִּכְפִיר בְּעֶדְרֵי
צֹאן אֲשֶׁר אִם עָבַר וְרָמַס וְטָרַף וְאֵין מַצִּיל׃ תָּרֹם יָדְךָ
עַל צָרֶיךָ וְכָל אֹיְבֶיךָ יִכָּרֵתוּ׃ וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם
יְהוָֹה וְהִכְרַתִּי סוּסֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ וְהַאֲבַדְתִּי מַרְכְּבֹתֶיךָ׃
וְהִכְרַתִּי עָרֵי אַרְצֶךָ וְהָרַסְתִּי כָּל מִבְצָרֶיךָ׃ וְהִכְרַתִּי
כְשָׁפִים מִיָּדֶךָ וּמְעוֹנְנִים לֹא יִהְיוּ לָךְ׃ וְהִכְרַתִּי פְסִילֶיךָ
וּמַצֵּבוֹתֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה עוֹד לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃
וְנָתַשְׁתִּי אֲשֵׁירֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ וְהִשְׁמַדְתִּי עָרֶיךָ׃ וְעָשִׂיתִי
בְּאַף וּבְחֵמָה נָקָם אֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא שָׁמֵעוּ׃

§ 80.

2) Jesaias.

Jes. 9, 1—6. הָעָם הַהֹלְכִים בַּחֹשֶׁךְ רָאוּ אוֹר גָּדוֹל

עֲלֵי־עֵשֶׂב *super herba* | עֲלֵי· praepos. vid. § 89, 4. עֵשֶׂב nom. subst. *herba*.

יְקַוֶּה a rad. קָוָה Piel קִוָּה *exspectavit*, cum לְ *auf etwas warten*. יְיַחֵל thematis יָחַל Piel יִחֵל *exspectavit*, 3. pers. sing. fut. Piel.

שְׁאֵרִית *reliqui* | a rad. שָׁאַר *reliquus fuit*, nom. subst. fem. *reliquiae*, *residuum*.

בְּבַהֲמוֹת יַעַר *inter bestias sylvae* | nom. בְּהֵמָה *bestia*, plur. constr. [§ 83. B.] cum praep. בְּ. יַעַר nom. subst. *sylva*.

בְּעֶדְרֵי־צֹאן *inter gregem ovium* | plural. constr. cum בְּ, a nom. masc. עֵדֶר *grex*.

תָּרֹם יָדְךָ *manus tua extolletur* | a rad. רוּם 3. pers. fem. sing. fut. Kal § 61. et not. 3. *erhaben ist deine Hand über deine Feinde*.

מִקִּרְבֶּךָ *ex te* | קֶרֶב h. l. cum praep. מִן denotat *ex*; cum suffixo, § 81. No. VI.

וְהַאֲבַדְתִּי etc. *et currus tuos perdam* | radicis אָבַד Hiphil *perdidit*, *corrupit* etc. 1. pers. sing. praet. Hiphil § 48. מַרְכְּבֹתֶיךָ est plural. cum suff. a nom. subst. fem. מֶרְכָּבָה *currus*, coll. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 104. not. III. 5. Rad. רָכַב *equitavit*.

עָרֵי stat. constr. plural. a nom. עִיר coll. § 84.

bres super herba, quae homines non exspectat, nec homines praestolatur. Reliqui Jacobitae erunt inter gentes, inter multos populos, sicut leo inter bestias silvae, ut leunculus inter gregem ovium, qui transit, conculcat, dilacerat, et nemo eripit. Manus tua extolletur contra inimicos tuos, et omnes hostes tui exscindentur. Tum ego ex te equos tuos exstirpabo, et currus tuos perdam. Oppida terrae tuae evertam, et urbes tuas munitas dèstruam. Praestigias ex te auferam, nec auspices in te amplius erunt. Exscindam sculpta simulacra tua et statuas tuas ex te, et non amplius opus manuum tuarum adorabis. Lucos tuos destruam, et urbes tuas evertam. Et valde iratus vindictam de gentibus sumam, quae obedire renuent.

§ 80.

2) Jesaias.

Jes. 9, 1—6. Populus in tenebris versans

וְהָרַסְתִּי *et destruam* | 1. pers. sing. praet. Kal radicis הָרַס *diruit, evertit.*

מִבְצָרֶיךָ *munitas urbes* | nom. masc. מִבְצָר *munitio, locus munitus*, plur. cum suff. a rad. בָּצַר *cohibuit, munivit.*

כְּשָׁפִים *praestigias* | nom. plural. a rad. כָּשַׁף Piel *maleficis artibus inservire.*

וּמְעוֹנְנִים *nec auspices* | a rad. עָנַן Poel עוֹנֵן particip. plur. Poel.

וְנָתַשְׁתִּי *et destruam tuos lucos* | a radice נָתַשׁ *exstirpavit*, 1. pers. sing. praet. Kal. אֲשֵׁירֶיךָ nom. subst. אֲשֵׁירָה plur. cum suffixo; non *lucum* significat, sed est nomen Deae Syriacae, quae frequenter apud Hebraeos colebatur. Plural. denotat *statuas hujus Deae;* vid. Gesen. Lexicon maj.

וְהִשְׁמַדְתִּי *et evertam* | a rad. שָׁמַד Hiph. *perdidit*, 1. pers. sing. praet. Hiphil.

וְעָשִׂיתִי — נָקָם *et vindictam sumam* | 1. pers. sing. praet. Kal [§ 64.] radicis עָשָׂה *fecit*, h. l. cum נָקָם *vindictam sumsit de aliquo*, cum אֵת.

יֹשְׁבֵי בְּאֶרֶץ צַלְמָוֶת אוֹר נָגַהּ עֲלֵיהֶם׃ הִרְבִּיתָ הַגּוֹי
לֹאֹ הִגְדַּלְתָּ הַשִּׂמְחָה שָׂמְחוּ לְפָנֶיךָ כְּשִׂמְחַת בַּקָּצִיר
כַּאֲשֶׁר יָגִילוּ בְּחַלְּקָם שָׁלָל׃ כִּי אֶת עֹל סֻבֳּלוֹ וְאֵת מַטֵּה
שִׁכְמוֹ שֵׁבֶט הַנֹּגֵשׂ בּוֹ הַחִתֹּתָ כְּיוֹם מִדְיָן׃ כִּי כָל סְאוֹן
סֹאֵן בְּרַעַשׁ וְשִׂמְלָה מְגוֹלָלָה בְדָמִים וְהָיְתָה לִשְׂרֵפָה
מַאֲכֹלֶת אֵשׁ׃ כִּי יֶלֶד יֻלַּד לָנוּ בֵּן נִתַּן לָנוּ וַתְּהִי הַמִּשְׂרָה
עַל שִׁכְמוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי עַד שַׂר
שָׁלוֹם׃ לְםַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ עַל כִּסֵּא

° לוֹ ק׳.

* לְמַרְבֵּה ק׳.

Jes. 9, 1—6.

הָעָם הַהֹלְכִים *Populus in tenebris versans* | עָם (h. l. cum articulo) est collectivum, hinc particip. plur. additum est. Rad. הָלַךְ.

הִרְבִּיתָ *multiplicas* | a rad. רָבָה *multus fuit*, 2. pers. masc. sing. praet. Hiphil § 64. et not. IV. 12.

לֹא הִגְדַּלְתָּ *auges laetitiam ejus* | a rad. גָּדַל *magnus fuit*, Piel, Hiphil *multiplicavit, auxit*, 2. pers. singul. praet. Hiphil. Pro לֹא in Kri reperitur לוֹ, quod solummodo aptum sensum dat. conf. Gesen. Comment. über den Jes. ad hunc locum; etiam Rosenmülleri Scholia. הַשִּׂמְחָה *laetitia*, nom. subst. fem. cum artic. a rad. שָׂמַח *laetatus est.* Paulo inf. est hujus vocis stat. constr. sing. de quo videatur § 114, 2.

יָגִילוּ etc. *exsultant in dividendis* | a radice גִּיל *exultare*, 3. pers. plural. fut. Kal § 62. בְּחַלְּקָם a rad. חָלַק Kal et Piel *distribuit*, infinit. Piel cum suff. [§ 53.] et cum בְּ praef. § 101. — שָׁלָל *spolium, exuviae, praeda*, nom. subst. masc. a rad. שָׁלַל *spoliavit, praedatus est.*

אֶת־עֹל סֻבֳּלוֹ *jugum oneris ejus* | עֹל nom. subst. mascul. *jugum.* סֻבֳּלוֹ est nom. subst. סֹבֶל *onus*, cum suffixo (das Joch, welches er trägt). Dagesch in בּ est Dagesch forte euphonicum, coll. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 19, 2. De Schwa composito sub בֳּ non gutturali, vid. § 15, 4.

שִׁכְמוֹ *ejus humeris impositum* | nom. subst. שְׁכֶם *humerus* (vid. Gesen. Lexic.) cum suffixo, § 81. No. VI.

clara luce collustratur, qui terram caliginis cimmeriae inhabitant, iis affulget lux. Multiplicas gentem, auges laetitiam ejus. Laetantur coram te uti messis tempore, aut uti exsultant in dividendis spoliis. Nam jugum ejus onerosum et baculum humeris ejus impositum, virgam exactoris fregisti uti die midianitico, quo caligatus caligas trepide alligabat, sagumque in sanguine volutatum igni tradebatur comburendum. Nam puer nascitur nobis, filius datur nobis, dominatus humeris ejus imponitur. Erit mirabilis, consiliarius, fortis heros, im-

הַנֹּגֵשׂ *exactoris* | a radice נָגַשׂ *exegit*, *exactionibus pressit*, particip. Kal cum articulo (*Frohnvogt*).

הַחִתֹּותָ *fregisti* | 2. pers. masc. sing. praet. Hiphil [§ 57, 4 et 5.] a rad. חָתַת *fractus*, *attritus fuit*, Hiphil *fregit*.

כְּיוֹם מִדְיָן *die midianitico* i. e. proelii midianitici; יוֹם simpliciter dicitur pro *die proelii*.

כָּל סְאוֹן etc. *quo caligatus* etc. | סְאוֹן stat. constr. sing. ab absoluto סְאוֹן *ocrea*, *caliga*. Rad. est סָאַן *caligavit*, a qua sequens particip. Kal (jede Schiene des Geschienten, d. h. des Kriegers. Gesen.). בְּרַעַשׁ propr. *in strepitu*, est nom. subst. masc. 1) *commotio, motus terrae*; 2) *strepitus*, h. l. *tumultus proelii*, *Schlachtgetümmel*.

מְגוֹלָלָה *volutatum* | est particip. fem. Poal a rad. גָּלַל *volvit, convolvit*, Poal *volutus*, *convolutus fuit*, coll. § 57, 7.

לִשְׂרֵפָה est nom. subst. שְׂרֵפָה *incendium*, *combustio*, it. *res*, *quae comburitur* (der Raub des Feuers), cum לְ, a rad. שָׂרַף *combussit*. Noster refert haec verba ad proelium Midianiticum, Herderus aliique ad descriptionem futurae aureae aetatis. Herder. *Geist der hebr. Poesie* P. II. p. 437. hunc versum reddit ita:

Und alle Waffen der rauschenden Kriegsschlacht,
Und alles Kriegsgewand, getunckt in Blut,
Wird hin zum Feuer getragen,
Der Flammen Speise nun.

Conferat. etiam Gesen. Comm. über den Jesaia.

נִתַּן *datur* | 3. p. masc. sing. praet. Niphal a rad. נָתַן § 56.

הַמִּשְׂרָה *dominatus* | nom. subst. fem. cum articulo a radice שָׂרָה quod idem est ac שָׂרַר et שׂוּר *dominari*.

לְםַרְבֵּה propr. *ad amplitudinem* | nom. subst. masc. a rad. רָבָה. Mem clausum in media voce vitium librarii esse

דָּוִד וְעַל מַמְלַכְתּוֹ לְהָכִין אֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם קִנְאַת יְהוָֹה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה זֹּאת׃

Jes. 11. וְיָצָא חֹטֶר מִגֶּזַע יִשָׁי וְנֵצֶר מִשָּׁרָשָׁיו יִפְרֶה׃
וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָֹה רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה
רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְהוָֹה׃ וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת יְהוָֹה וְלֹא
לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא לְמִשְׁמַע אָזְנָיו יוֹכִיחַ׃ וְשָׁפַט
בְּצֶדֶק דַּלִּים וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי אָרֶץ וְהִכָּה אֶרֶץ
בְּשֵׁבֶט פִּיו וּבְרוּחַ שְׂפָתָיו יָמִית רָשָׁע׃ וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר
מָתְנָיו וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו׃ וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר
עִם גְּדִי יִרְבָּץ וְעֵגֶל וּכְפִיר וּמְרִיא יַחְדָּו וְנַעַר קָטֹן נֹהֵג
בָּם׃ וּפָרָה וָדֹב תִּרְעֶינָה יַחְדָּו יִרְבְּצוּ יַלְדֵיהֶן וְאַרְיֵה

videtur coll. Gesen. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 2, 4. not. Alii legunt לְהַרְבֵּה, quod est infin. Hiphil *ejusdem* radicis.

לְהָכִין *ut firmet* | a rad. כּוּן infin. Hiph. [§ 61.] cum לְ.

וּלְסַעֲדָהּ *et sustentet* | a rad. סָעַד *fulsit, sustentavit*, infin. Kal סְעֹד cum suffixo § 53. et Lehrgeb. der hebr. Sprache § 100. observ. II. 10., et cum praefixis לְ et וּ copulat. ex § 90, 1.

Jes. 11.

חֹטֶר מִגֶּזַע יִשָׁי *Surculus e trunco Isai* | חֹטֶר *surculus*, nom. subst. masc. מִגֶּזַע nom. subst. masc. cum praep. מִן.

וְנָחָה *requiescet* | 3. pers. fem. sing. praet. Kal cum וְ conv. praet. Rad. נוּחַ § 61.

וַהֲרִיחוֹ etc. *et timore Dei oblectabitur* | est a radice רִיחַ Hiphil 1) *odorari;* 2) *delectari aliqua re;* infinit. Hiphil § 61. cum suffixo et וְ copul. juxta § 18, 2.

לְמַרְאֵה *ad aspectum* | a radice רָאָה nom. subst. in stat. constr. [§ 81. No. IX.] cum praef. לְ.

לְמִשְׁמַע *ad auditum* | nom. subst. mascul. *id, de quo auditur*, cum לְ, a rad. שָׁמַע.

וְהוֹכִיחַ etc. *et dirimet causas* etc. | 3. pers. singul. praet. Hiphil [§ 59.] a rad. יָכַח Hiphil *corripuit, arguit* etc. בְּמִישׁוֹר *aequissime*, est nom. subst. מִישׁוֹר *rectitudo, integritas*, cum בְּ, a rad. יָשַׁר *rectus, aequus fuit.* עַנְוֵי־ *afflictos*, plural. constr. a nom. singul. עָנָו. Rad. עָנָה *depressus, afflictus est.*

mortalis, pacificus. Amplificabit regnum, pacem diuturnam tuebitur solio Davidis insidens, et regno ejus praepositus, ut illud firmet et sustentet aequitate et justitia in perpetuum. Haec Jova omnipotens pro amore suo perficiet.

Jes. 11. Surculus e trunco Isai prodibit, et virga e radicibus ejus efflorescet. Requiescet super illo spiritus Jovae; sapientia, prudentia, consilio, fortitudine, religione et pietate praeditus erit. Non ad aspectum oculorum suorum judicabit, nec ad auditum aurium suarum redarguet. Juste tenues judicabit et afflictorum caussas aequissime dirimet, terram baculo oris sui percutiet et halitu labiorum suorum impium perdet. Justitia erit cingulum lumborum et fides cingulum femorum ejus. Lupus cum agno commorabitur, et pardus cum hoedo cubabit et juxta vitulos leunculus, bubalus, parvo puero eos ducente. Vacca et ursus

אֵזוֹר מָתְנָיו *cingulum lumborum ejus* | אֵזוֹר est status constr. sing. ab absoluto אֵזוֹר per Syriasmum pro אֱזוֹר *cingulum*. Radix אָזַר *cinxit*, it. *cinxit se*. מָתְנָיו nom. dual. מָתְנַיִם *lumbi*, cum suffixo. חֲלָצָיו *femorum ejus*, nom. dual. חֲלָצַיִם.

וְגָר זְאֵב etc. *lupus cum agno commorabitur* etc. | גָּר 3. pers. sing. praet. Kal a radice גּוּר *commorari*. זְאֵב nom. masc. *lupus*.

וְנָמֵר etc. *et pardus cum* etc. | נָמֵר nom. masc. *pardus*, a rad. נָמַר *variegatus*, *maculosus fuit*. אִם־גְּדִי *cum hoedo*, nom. subst. masc. *hoedus*. יִרְבָּץ *cubabit*, 3. pers. sing. fut. Kal, h. l. in pausa, a rad. רָבַץ *cubuit*. וּמְרִיא nom. subst. masc. *pinguis*, speciat. *pecus saginatum*, *pingue* (vielleicht Mastkalb. Gesen.). נֹהֵג *ducente*, particip. Kal a rad. נָהַג *duxit*, *abduxit*, metaph. *rexit*, *gubernavit*, *aliquem*, cum בְּ.

וּפָרָה etc. *vacca et ursus* etc. | פָּרָה nom. subst. fem. *juvenca*, cum וּ copulat. juxta § 90, 1. דֹּב nom. substant.

כַּבָּקָר יֹאכַל תֶּבֶן׃ וְשִׁעֲשַׁע יוֹנֵק עַל חֻר פָּתֶן וְעַל מְאוּרַת
צִפְעוֹנִי גָּמוּל יָדוֹ הָדָה׃ לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל
הַר קָדְשִׁי כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יְהוָה כַּמַּיִם לַיָּם
מְכַסִּים׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא שֹׁרֶשׁ יִשַׁי אֲשֶׁר עֹמֵד לְנֵס
עַמִּים אֵלָיו גּוֹיִם יִדְרֹשׁוּ וְהָיְתָה מְנֻחָתוֹ כָּבוֹד׃ וְהָיָה
בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף אֲדֹנָי שֵׁנִית יָדוֹ לִקְנוֹת אֶת שְׁאָר עַמּוֹ
אֲשֶׁר יִשָּׁאֵר מֵאַשּׁוּר וּמִמִּצְרַיִם וּמִפַּתְרוֹס וּמִכּוּשׁ וּמֵעֵילָם
וּמִשִּׁנְעָר וּמֵחֲמָת וּמֵאִיֵּי הַיָּם׃ וְנָשָׂא נֵס לַגּוֹיִם וְאָסַף
נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וּנְפֻצוֹת יְהוּדָה יְקַבֵּץ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת

mascul. epicoen. *ursus*, cum ו copulat. ex § 90, 1. b. תִּרְעֶינָה 3. pers. fem. plural. fut. Kal a radice רָעָה *pavit*, § 64. יַלְדֵיהֶן *catuli eorum*, a nom. subst. mascul. יֶלֶד *natus, puer, filius*, de bestiis: *pullus*, plural. cum suff. ad formam מֶלֶךְ § 81. No. VI. Radix יָלַד *peperit*. תֶּבֶן nom. masc. *stramen, palea.*

וְשִׁעֲשַׁע *ludet* | est a rad. שָׁעַע arab. *oblevit*, metaph. *blanditus est*, Pilpel *oblectavit, oblectavit se*, 3. pers. sing. praet. Pilpel cf. § 57, 7. et § 45, 1.

עַל־חֻר פָּתֶן *ad cavernam aspidis* | חֻר est stat. constr. sing. a nom. masc. חוּר et חֹר *foramen*. פָּתֶן est nom. mascul. פֶּתֶן *aspis*, h. l. in pausa.

וְעַל מְאוּרַת etc. *ad speluncam basilisci* etc. | מְאוּרַת est stat. constr. ab absol. מְאוּרָה *spelunca*. Est idem quod מְעוּרָה, alternantibus א et ע. צִפְעוֹנִי et צֶפַע *serpens apicatus, coronatus*, Aqu. βασιλίσκος, flatu venenato interimens, ex arab. סָפַע *flatu adussit*, et צָפַע *sono sibilante feriit*. Vulgata: *regulus*. גָּמוּל *ablactatus*, est partic. passiv. a rad. גָּמַל 1) *ablactavit*; 2) de fructibus: *maturuit et maturavit*. הָדָה *emittet*, est ipsa rad. *injecit, immisit*.

וְלֹא יָרֵעוּ etc. *nec noxam nec damnum inferent* | יָרֵעוּ est 3. pers. plural. fut. Hiphil a rad. רוּעַ *malum esse*, Hiph. *facere malum, male agere, malo afficere.* Forma Hiphil est mutuata a radice רָעַע juxta § 57. not. IV. יַשְׁחִיתוּ est a rad. שָׁחַת *corrupit*, 3. pers. plural. Hiphil.

מָלְאָה דֵּעָה *replebitur cognitione* | a rad. מָלֵא 3. pers. sing. fem. praet. Kal. דֵּעָה *cognitio*, proprie est infinit. fem. a rad. יָדַע ex § 59. דֵּעַ masc. Ceterum conf. § 107, 3.

simul pascent, catuli eorum cubabunt et leo sicut bos gramine vescetur. Lactens ad cavernam aspidis ludet, et ablactatus ad speluncam basilisci manum suam emittet. Nec noxam nec damnum inferent in toto monte meo sancto. Nam terra replebitur cognitione Jovae, uti aquae mare tegunt. Tum radix Isai stabit in signum populorum, quod gentes quaerent, locusque, quo infixa est, illustris erit. Tum Jova secunda vice acquiret reliquias populi sui, quae supersunt, ex Assyria, Aegypto, Pathroso, Cuschaea, Elamitide, Sineare et Hamatho, et ex oris maritimis. Signum eriget gentibus, et colliget patria extorres Israelitas, et dispersos Judaeos e quatuor terrae plagis congregabit. Invidia

מְכַסִּים *tegunt* | plural. particip. Piel a rad. כָּסָה *obtexit.*

עֹמֵד לְנֵס *stabit in signum* | עֹמֵד particip. Kal rad. עָמַד *stetit.* לְנֵס est nom. subst. נֵס *pertica*, *signum*, *signum militare*, *vexillum* in colle aut monte positum ad quod copiae confluant, h. l. in stat. constr. cum praep. לְ. Rad. נָסַס *vexillum erexit.*

מְנֻחָתוֹ *locus quietis ejus*, locus terrae cui infixa erit, i. e. sedes regia, Hierosolyma | a radice נוּחַ nom. subst. fem. מְנוּחָה cum suffixo.

יוֹסִיף — לִקְנוֹת *secunda vice acquiret* | לִקְנוֹת est a radice קָנָה infinit. Kal cum לְ coll. § 64. Etiam conf. § 109.

יִשָּׁאֵר *supersunt* | a rad. שָׁאַר *reliquus fuit*, Niph. *reliquus factus est*, *relictus est*, *superstes mansit*, 3. pers. sing. fut. Niphal. Inde descendit antecedens שְׁאָר masc. *residuum*, *reliquiae.*

וּמֵאִיֵּי *ex oris* | a nom. masc. singul. אִי plural. אִיִּים *ora maritima*, *insula*, plural. constr. cum praefixis מִן et וּ copul. Rad. אָוָה *habitavit.*

נִדְחֵי *extorres* | a rad. דָּחָה *depulit*, *impulit*, spec. *ad labendum*; Niphal *expulsus fuit*, part. Niphal [§ 64.] h. l. in plural. constr.

וּנְפֻצוֹת *et dispersos* | est a rad. פּוּץ *dispergi*, *diffundere se*, Niphal *sparsus*, *dissipatus est*, partic. Niph. [נָפוֹץ § 61.] in plural. constr. cum וּ copul.

הָאָרֶץ׃ וְסָרָה קִנְאַת אֶפְרַיִם וְצֹרְרֵי יְהוּדָה יִכָּרֵתוּ
אֶפְרַיִם לֹא יְקַנֵּא אֶת יְהוּדָה וִיהוּדָה לֹא יָצֹר אֶת
אֶפְרָיִם׃ וְעָפוּ בְכָתֵף פְּלִשְׁתִּים יָמָּה יַחְדָּו יָבֹזּוּ אֶת בְּנֵי
קֶדֶם אֱדוֹם וּמוֹאָב מִשְׁלוֹחַ יָדָם וּבְנֵי עַמּוֹן מִשְׁמַעְתָּם׃
וְהֶחֱרִים יְהוָה אֵת לְשׁוֹן יַם מִצְרַיִם וְהֵנִיף יָדוֹ עַל הַנָּהָר
בַּעְיָם רוּחוֹ וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים וְהִדְרִיךְ בַּנְּעָלִים׃
וְהָיְתָה מְסִלָּה לִשְׁאָר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשָּׁאֵר מֵאַשּׁוּר כַּאֲשֶׁר
הָיְתָה לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם עֲלֹתוֹ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
Jes. 12. וְאָמַרְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא אוֹדְךָ יְהוָה כִּי אָנַפְתָּ בִּי
יָשֹׁב אַפְּךָ וּתְנַחֲמֵנִי׃ הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא
אֶפְחָד כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה׃ וּשְׁאַבְתֶּם

וְסָרָה *recedet* | a rad. סוּר 3. pers. singul. fem. Kal § 61. Ephraim, tribus potentissima, ponitur pro regno decem tribuum.

יְקַנֵּא *invident* | a rad. קָנָא Piel 1) *zelavit, zelotypus fuit, aemulatus est;* 2) *invidit, indignatus est* etc. 3. pers. sing. fut. Piel. Inde etiam descendit antecedens nom. subst. fem. קִנְאָה *zelotypia, aemulatio, studium alicujus rei, invidia* etc. h. l. in stat. constr.

לֹא יָצֹר *nec invidebit* | a radice צָרַר *anxit, angustiis affecit,* it. *aemulatus est, zelotypia contendit,* 3. pers. sing. fut. Kal. Inde praecedens וְצֹרְרֵי plural. constr. particip. Kal *invidentes, aemulantes.*

וְעָפוּ etc. *involabunt in humeros,* i. e. *impetum facient in* | radicis עוּף *volare,* 3. pers. plural. praet. Kal ex § 61.

יָבֹזּוּ *spoliabunt* | 3. pers. plur. fut. Kal [§ 57.] a themate בָּזַז *praedatus est, diripuit, spoliatus est.* בְּנֵי קֶדֶם *Orientales, Arabes.* קֶדֶם productione vocalis (..) in (ָ) juxta § 17, 2. c. instituenda h. l. neglecta.

מִשְׁלוֹחַ stat. constr. sing. a nom. מִשְׁלוֹחַ 1) *missio;* 2) cum יָד: *res in quam manus immittitur,* a rad. שָׁלַח.

מִשְׁמַעְתָּם est nom. subst. mascul. מִשְׁמַעַת *obedientia,* cum suff. [§ 83. D.] *obedientia eorum,* h. l. abstractum pro concreto: *erunt illis obedientes.* Rad. שָׁמַע.

וְהֶחֱרִים *diris devovebit* | a rad. חָרַם Hiph. *devovit,* it. *exstirpavit* etc. 3. pers. sing. praet. Hiphil § 49.

וְהֵנִיף *agitabit* | 3. pers. sing. praet. Hiphil a rad. נוּף Piel et Hiph. *agitare, ventilare,* coll. § 61.

Ephraimi recedet, et qui Judaeae invident, exscindentur. Nec Ephraim Judaeae, nec Judaea Ephraimo invidebit. Irruent in Philistaeos mare versus simul, spoliabunt Orientales; Idumaeis, Moabitis manus suas immittent, et Ammonitas sibi subjicient. Jova devovebit sinum maris aegyptii, manum agitabit super Euphratem arido vento suo eumque in septem canales dividet, ut calceis transgredi possis. Via munita erit reliquo suo populo ex Assyria, quemadmodum fuit Israelitis, cum e terra Aegyti ascenderent.

Jes. 12. Tum dices: grates tibi ago, Jova, quod cum contra me iratus fueris, ira tua aversa sit, et me consolatus es. En, Deus est auctor salutis meae, in eo confido et non paveo; Jova est canticum meum et salutem mihi largitus est. Aquas

בַּעְיָם רוּחוֹ *vehementi vento* | עְיָם *vehementia*, nom. subst. cum praep. בְּ ex § 18, 2. (durch seinen heftigen Wind.) Alex. ἐν πνεύματι βιαίῳ.

וְהִדְרִיךְ etc. *ut calceis transgredi possis* | thematis דָּרַךְ *calcavit, ivit*, Hiph. *deduxit*, 3. pers. praet. Hiphil. בַּנְּעָלִים a nom. sing. נַעַל *calceus*, plural. [§ 81. No. VI.] cum בְּ et articulo excluso.

מְסִלָּה *via munita* | nom. subst. fem. a rad. סָלַל *stravit viam*.

עֲלֹתוֹ est a rad. עָלָה *ascendit*, infinit. constr. Kal [§ 64.] cum suffixo.

Jes. 12.

כִּי אָנַפְתָּ *Quod iratus fueris* | 2. pers. masc. singul. praet. Kal thematis אָנַף *iratus fuit*.

וּתְנַחֲמֵנִי *me consolatus es* | a rad. נָחַם Piel *consolatus est*, 2. pers. masc. sing. fut. תְּנַחֵם cum suffixo [§ 54.] et ו copul.

וְזִמְרָת יָהּ *canticum meum Jova* | וְזִמְרָת nom. subst. fem. *canticum*, h. l. positum est pro וְזִמְרָתִי, cum suff., quod interdum omitti solet coll. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 195, 1. b. יָהּ contract. ex יְהוָֹה vel potius יַהֲוֶה, quod per apocopen in יָהוּ et hoc in יָהּ mutatur. (Mein Ruhm und mein Gesang ist Jehovah.)

מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה׃ וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא
הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו הַזְכִּירוּ
כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ׃ זַמְּרוּ יְהוָה כִּי גֵאוּת עָשָׂה מְיֻדַּעַת° זֹאת
בְּכָל הָאָרֶץ׃ צַהֲלִי וָרֹנִּי יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן כִּי גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃

§ 81.

3) Sacharia.

Sach. 9, 9-17. גִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת יְרוּשָׁלַםִ
הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא עָנִי וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר
וְעַל עַיִר בֶּן אֲתֹנוֹת׃ וְהִכְרַתִּי רֶכֶב מֵאֶפְרַיִם וְסוּס
מִירוּשָׁלַםִ וְנִכְרְתָה קֶשֶׁת מִלְחָמָה וְדִבֶּר שָׁלוֹם לַגּוֹיִם
וּמָשְׁלוֹ מִיָּם עַד יָם וּמִנָּהָר עַד אַפְסֵי אָרֶץ׃ גַּם אַתְּ
בְּדַם בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר אֵין מַיִם בּוֹ׃ שׁוּבוּ

° (מְיֻדַּעַת כ׳) מורעת ק׳.

וּשְׁאַבְתֶּם *haurietis* | a rad. שָׁאַב *hausit*, 2. pers. masc. plur. praet. Kal. בְּשָׂשׂוֹן *cum gaudio*, nom. subst. masc. שָׂשׂוֹן *laetitia*, a radice שׂוּשׂ *gaudere*. מִמַּעַיְנֵי *de fontibus*, est plural. constr. a nom. subst. masc. מַעְיָן *fons*. Praefig. מִן.

הוֹדוּ a radice יָדָה Hiphil הוֹדָה [§ 59 et § 64.] *celebravit*, imperat. plural. Hiphil.

הוֹדִיעוּ thematis יָדַע *cognovit*, Hiphil *indicavit*, *ostendit* etc. imperat. plural. Hiph. § 59. Inde descendit מוּדַעַת particip. fem. Hophal, quo Hebraei pro neutro utuntur: *hoc notum fiat.* In textu est particip. Pyal, eodem plane sensu.

צַהֲלִי וָרֹנִּי *ovate et cantate* | a rad. צָהַל *claram vocem edidit*, *jubilavit*, imperat. fem. sing. Piel [§ 49]. וָרֹנִּי imperat. fem. sing. Kal [§ 57.] a rad. רָנַן *cecinit*, *jubilavit*. יוֹשֶׁבֶת a rad. יָשַׁב particip. fem. [§ 82.] Kal.

§ 81.

Sach. 9, 9—17.

הָרִיעִי *Jubila* | a rad. רִיעַ Hiphil *jubilavit*, imperat. fem. sing. Hiphil § 61.

וְנוֹשָׁע *et servator* | est a themate יָשַׁע *amplus*, *latus fuit*,

haurietis cum laetitia e fontibus salutis, et de Jova dicetis: invocate eum, proclamate inter populos opera ejus, commemorate, nomen ejus esse illustre. Psallite Jovae, nam magna fecit; hoc notum fiat in tota terra. Sionitae, ovate et cantate, nam Numen Israelitarum est magnum.

§ 81.

3) Sacharia.

Sach. 9, 9-17. Laetare, filia Sionis, jubila, filia Hierosolymae! Ecce rex tuus ad te veniet, justus et servator, mansuetus et super asino equitans et pullo asinarum filio. Exscindam currus ex Ephraimo et equos ex Hierosolyma, arcus bellicus frangetur, pacem gentibus annunciabit, et dominatus ejus erit a mari ad mare et a flumine ad fines terrae. Propter foedus tuum sanguine sancitum captivos tuos dimittam e fovea, in qua non est aqua. Re-

hinc Hiph. *liberavit*, *eripuit*, *opitulatus est*, *servavit*, particip. Niph. [§ 59.] *servatus*, *victoriosus*.

וְעַל־עַיִר etc. *et pullo asinarum filio* | עַיִר *pullus asininus*, nom. mascul. אֲתֹנוֹת est plural. a nom. sing. אָתוֹן *asina*. *Filius asinarum* additur ad stirpem asini, quo rex vehitur, generosiorem indicandam.

וּמָשְׁלוֹ *et dominatus ejus* | nom. subst. מֹשֶׁל *dominatus*, cum suffixo et ו copulativo [§ 81. No. VI.]. Rad. מָשַׁל *dominatus est*.

גַּם אַתְּ scil. Sion; verba casu absoluto posita sunt, conf. § 120. b. 2.

שִׁלַּחְתִּי etc. *dimittam captivos tuos* etc. | est a themate שָׁלַח *misit*, 1. pers. sing. praet. Piel, non secunda persona, uti nonnulli censent (Lutherus: *du hast ausgesandt*), coll. Gesen. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 78. obs. II. 5. אֲסִירַיִךְ *tuos vinctos*, nom. subst. אָסִיר plural. cum suff. 2. p. sing. fem. מִבּוֹר *e fovea*, nom. subst. בּוֹר *fovea*, cum מִן praef. בּוֹ — אֵין *in qua non*. — Est h. l. subaudiendum אֲשֶׁר et hoc cum בּוֹ conjungendum, § 93, 1 et 3.

לְבִצָּרוֹן אֲסִירֵי הַתִּקְוָה גַּם הַיּוֹם מַגִּיד מִשְׁנֶה אָשִׁיב לָךְ׃
כִּי דָרַכְתִּי לִי יְהוּדָה קֶשֶׁת מִלֵּאתִי אֶפְרַיִם וְעוֹרַרְתִּי בָנַיִךְ
צִיּוֹן עַל בָּנַיִךְ יָוָן וְשַׂמְתִּיךְ כְּחֶרֶב גִּבּוֹר׃ וַיהוָה עֲלֵיהֶם
יֵרָאֶה וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ וַאדֹנָי יֱהוִה בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע וְהָלַךְ
בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן׃ יְהוָה צְבָאוֹת יָגֵן עֲלֵיהֶם וְאָכְלוּ וְכָבְשׁוּ
אַבְנֵי קֶלַע וְשָׁתוּ הָמוּ כְּמוֹ יָיִן וּמָלְאוּ כַּמִּזְרָק כְּזָוִיּוֹת
מִזְבֵּחַ׃ וְהוֹשִׁיעָם יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם בַּיּוֹם הַהוּא כְּצֹאן עַמּוֹ

לְבִצָּרוֹן *ad munimentum firmum*, noster: *ad terram aridam* | בִּצָּרוֹן est nom. subst. masc. *locum firmum*, *munimentum* denotans, cum לְ. Rad. בָּצַר *amputavit*, it. *munivit*.

מִשְׁנֶה *duplum* | nom. subst. mascul. a radice שָׁנָה *iteravit*, *secundo fecit*, *duplicavit*. אָשִׁיב *redditurum esse promitto*, a radice שׁוּב 1. pers. sing. fut. Hiph. § 61.

דָרַכְתִּי etc. *tendo mihi Judaeos*, scil. veluti arcum (quod nomen e proximo membro repetendum esse, innuit verbum דָּרַךְ) i. e. arcum Judaeorum tendo, Judaeos reddo militares et pugnaces | a rad. דָּרַךְ *calcavit arcum*, i. e. *tetendit*, quia arcuum intensio fiebat pedem arcui imponendo, ad eum incurvandum telumque eo fortius elidendum; 1. pers. sing. praet. Kal.

מִלֵּאתִי *impleo Ephraimitas* sc. *sagittis*, pharetrae instar. Alii: implevit manum suam arcu, den Bogen zur Hand nehmen. Alii idem esse ac praecedens דָּרַךְ קֶשֶׁת dicunt. Cf. ad h. l. Rosenmüll. Scholia. Est a rad. מָלֵא 1. pers. sing. praet. Piel.

וְעוֹרַרְתִּי etc. *et excito filios tuos* | a radice עוּר *evigilare*, Piel עוֹרֵר *excitavit*, *erexit*, 1. pers. sing. praet. Piel coll. § 61, 7. et § 44. בָּנַיִךְ plural. cum suff. 2. pers. sing. fem. a nom. בֵּן § 84.

יָוָן *Jonia*, pro *Graecia*. Graeci, populi remoti, pro omnibus Judaeorum inimicis appellati sunt.

יֵרָאֶה *apparebit illis* | a rad. רָאָה *vidit*, 3. pers. sing. fut. Niph. coll. § 17, 2, 2. b. et § 48. cum § 64. עֲלֵיהֶם praepos. עֲלֵי [§ 89, 4.] cum suffixo. יֵרָאֶה *apparebit*, cum עַל *alicui*.

כַבָּרָק חִצּוֹ *et sagitta ejus fulguris instar* | כַּבָּרָק nom. subst. masc. בָּרָק *fulgur*, cum praef. כְּ articuli extrusi vocalem occupante juxta § 89, 1. Rad. בָּרַק *fulguravit*. חִצּוֹ nom. subst. חֵץ *sagitta*, cum suffixo § 81. No. VIII. Rad. חָצַץ *discidit*, *exscidit*.

vertimini ad terram aridam, vos in spem futuram detenti; ego me vobis duplum redditurum esse promitto. Nam tendo mihi Judaeos velut arcum, impleo Ephraimitas uti pharetram et excito filios tuos, Sion, adversus filios tuos, Javan, et fortem te reddo uti gladium. Jova illis apparebit et sagitta ejus fulguris instar exibit, Dominus Jova tuba clanget et in turbine Austri abibit. Jova omnipotens illos proteget. Comedent et lapides fundae subigent, et bibent titubantes tanquam a vino. Replebuntur uti pelvis, uti anguli altaris. Jova tunc illos servabit ut gregem populi sui, uti lapi-

בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע *tuba clanget* | שׁוֹפָר *tuba*, nom. subst. masc. cum בְּ et excluso articulo. יִתְקָע est a radice תָּקַע *fixit*, it. *clanxit*, cum בְּ instrumenti, 3. pers. sing. fut. Kal pro יִתְקַע, (-) in (ᴛ) mutato ob Sakeph Pausam faciens.

בְּסַעֲרוֹת etc. *in turbine Austri* | בְּסַעֲרוֹת *turba, procella.* תֵּימָן *plaga australis, ventus australis, meridies*, nom. subst. masc. rad. יָמַן *dexteram petiit, ad dexteram flexit.*

יָגֵן עֲלֵיהֶם *illos proteget* | a radice גָּנַן *protexit*, cum עַל, Hiphil id.; 3. pers. sing. fut. Hiphil § 57.

וְכָבְשׁוּ etc. *et subigent lapides fundae*, sie werden die Schleudersteine unter die Füsse treten, d. h. sie werden ihnen nichts schaden | a rad. כָּבַשׁ *subegit, subjugavit*, 3. pers. plur. praet. Kal. — אַבְנֵי *lapides*, nom. subst. אֶבֶן plur. constr. [§ 81. No. VI.]. קֶלַע nom. masc. *funda.*

וְשָׁתוּ *et bibent* | a radice שָׁתָה *bibit*, 3. pers. plural. Kal [§ 64].

הָמוּ est a rad. הָמָה vel הוּם *commotus est, tumultuatus fuit, strepuit, fremuit;* strepent tanquam vino ebrii sanguine, tumultuabuntur gaudio gestientes ac prosperis rerum successibus animosi | Bauer: *attonitum vagari, mentis impotem discursare;* est 3. pers. plur. praet. Kal.

כַּמִּזְרָק *uti pelvis* | nom. subst. masc. cum praef. כְּ et artic. excluso. — כְּזָוִיּוֹת etc. *uti anguli altaris*, est nom. subst. fem. זָוִיָּה (cum Kamez impuro) *angulus*, plural. constr. cum praef. כְּ. מִזְבֵּחַ *altare*, nom. subst. masc. a rad. זָבַח *mactavit.*

וְהוֹשִׁיעָם *illos servabit* | a rad. יָשַׁע 3. pers. singul. praet. Hiphil [§ 59.] הוֹשִׁיעַ cum suff.

כִּי אַבְנֵי נֵזֶר מִתְנוֹסְסוֹת עַל אַדְמָתוֹ׃ כִּי מַה טּוּבוֹ וּמַה
יָּפְיוֹ דָּגָן בַּחוּרִים וְתִירוֹשׁ יְנוֹבֵב בְּתֻלוֹת׃
Sach. 10. שַׁאֲלוּ מֵיְהוָה מָטָר בְּעֵת מַלְקוֹשׁ יְהוָה עֹשֶׂה
חֲזִיזִים וּמְטַר גֶּשֶׁם יִתֵּן לָהֶם לְאִישׁ עֵשֶׂב בַּשָּׂדֶה׃ כִּי
הַתְּרָפִים דִּבְּרוּ אָוֶן וְהַקּוֹסְמִים חָזוּ שֶׁקֶר וַחֲלֹמוֹת הַשָּׁוְא
יְדַבֵּרוּ הֶבֶל יְנַחֵמוּן עַל כֵּן נָסְעוּ כְמוֹ צֹאן יַעֲנוּ כִּי אֵין
רֹעֶה׃ עַל הָרֹעִים חָרָה אַפִּי וְעַל הָעַתּוּדִים אֶפְקוֹד כִּי

אַבְנֵי־נֵזֶר etc. *uti lapides pretiosos micantes* | נֵזֶר propr. *insigne*, hinc *corona, diadema*, nom. subst. masc. a rad. נָזַר in Kal inusit. Niph. *separavit se, abstinuit* etc.

מִתְנוֹסְסוֹת a rad. נָסַס *levavit*, Hithpoel *elevatus est, elevavit se* (gekrönte Steine erheben sich in seinem Lande. Gesen.), particip. plur. fem. Hithpoel, sing. masc. מִתְנוֹסֵס. Noster reddit: *micuit, emicuit, splendore emicuit.*

עַל אַדְמָתוֹ *in terra ejus* | nom. subst. fem. אֲדָמָה *terra*, cum suffixo.

מַה־טּוּבוֹ *quanta felicitas ejus* | טוּב *bonitas, bonum, benignitas, laetitia, prosperitas*, nom. subst. mascul. cum suffixo a rad. טוֹב *bonum, pulchrum* etc. *esse.*

מַה־יָּפְיוֹ *et pulchritudo* | nom. subst. mascul. יֳפִי *pulchritudo*, cum suffixo, a radice יָפָה *pulcher fuit.*

דָּגָן בַּחוּרִים *frumentum juvenes* etc. | דָּגָן *frumentum*, nom. subst. masc. בַּחוּרִים est plur. a nom. subst. בָּחוּר *electus*, it. *juvenis.*

וְתִירוֹשׁ etc. *et mustum virgines* etc. | תִּירוֹשׁ *mustum*, nom. subst. masc. a rad. יָרַשׁ *occupavit, possedit.* יְנוֹבֵב *efflorescere faciet*, est a rad. נוּב *provenire, crescere*, Pilel *efflorescere fecit*, 3. pers. singul. fut. Pilel coll. § 61. בְּתֻלוֹת *virgines*, plural. a nom. subst. fem. בְּתוּלָה *virgo.*

Sach. 10.

שַׁאֲלוּ *Rogate* | a rad. שָׁאַל *rogavit, petiit*, imperat. plural. Kal § 49.

מַלְקוֹשׁ *pluviae serotinae* | מַלְקוֹשׁ *pluvia serotina*, verno tempore paulo ante messem decidens, nom. masc. a rad. לָקַשׁ Piel *collegit fructus serotinos.*

חֲזִיזִים *fulgura* | plural. a singul. חֲזִיז *fulgur.* Rad. חָזַז.

וּמְטַר גֶּשֶׁם *et imbrem effusum* | מְטַר stat. constr. sing. ab absol. מָטָר *pluvia*, conjunctum cum גֶּשֶׁם, quo vis significationis intenditur: *imber effusus.*

des pretiosos micantes, in terra sua. Quanta erit ejus felicitas et pulchritudo! frumentum juvenes, et mustum virgines efflorescere faciet.

Sach. 10. Rogate a Jova pluviam tempore pluviae serotinae. Jova, qui facit fulgura et imbrem effusum, dabit cuilibet fruges campi. Teraphim enim loquuntur inutile, divinatores vident mendacia, somniatores falsa promittunt et vana dant consilia. Propterea abibunt sicuti grex, humiliabuntur, quia non habent pastorem. Contra pastores ira mea exarsit, et in hircos animadver-

יִתֵּן — בַּשָּׂדֶה *dabit illis, cuilibet fruges campi* | יִתֵּן 3. pers. sing. fut. Kal rad. נָתַן § 56. בַּשָּׂדֶה nom. subst. שָׂדֶה cum בְּ et extruso articulo.

הַתְּרָפִים *Teraphim* | nom. plural. cum articulo. Erat genus *penatum*, res futuras indicantium, quos superstitiosi consulere solebant, *domestica oracula*. Rad. תָּרַף syr. *percontari*, *inquirere*.

וְהַקּוֹסְמִים etc. *divinatores vident* | est plur. partic. Kal cum artic. et ו copul. קָסַם *divinavit*. חָזוּ thematis חָזָה 3. pers. plur. praet. Kal § 64.

וַחֲלֹמוֹת *et somniatores* | plural. fem. a nom. mascul. חֲלוֹם *somnium*, a radice חָלַם *somniavit*. Praefig. וַ ex § 18, 2.

הַשָּׁוְא יְדַבֵּרוּ *vana promittunt*, nom. subst. שָׁוְא (est forma segolata, uti מָוֶת, sed absque Segol furtivo) *vanum*, *vanitas, falsum, inutile* etc., a rad. שוא arab. *malum esse*. יְדַבֵּרוּ a rad. דָּבַר 3. pers. plur. fut. Piel, h. l. cum Zere ob Sakeph h. l. Pausam faciens.

הֶבֶל יְנַחֵמוּן *et vana dant consilia* | הֶבֶל *vanitas, res vana*, spec. *idola*; h. l. adverb. *inaniter, frustra*. יְנַחֵמוּן a rad. נחם Piel *consolari*, 3. pers. plur. fut. Piel cum ן parag., quo accedente vocalis penultimae syllabae manet, conf. § 35, 4. et Lehrgeb. der hebr. Sprache § 91, 11.

נָסְעוּ *abibunt* | a rad. נָסַע *evulsit*, spec. *paxillos* sive *clavos tentorii*, hinc *profectus est, abiit*, 3. pers. plur. praet. Kal.

יַעֲנוּ *humiliabuntur* | 3. pers. plur. fut. Kal [§ 64 et § 48.] a rad. עָנָה *humiliavit se, depressus, afflictus est*.

וְעַל-הָעַתּוּדִים etc. *et in hircos animadvertam* | עַתּוּדִים est plur. cum articulo ex § 21. et ו copul. a nom. singul. עַתּוּד *hircus*. אֶפְקֹד 1. pers. sing. fut. Kal thematis פָּקַד *attente*

פָּקַד יְהוָה צְבָאוֹת אֶת עֶדְרוֹ אֶת בֵּית יְהוּדָה וְשָׂם אוֹתָם
כְּסוּס הוֹדוֹ בַּמִּלְחָמָה׃ מִמֶּנּוּ פִנָּה מִמֶּנּוּ יָתֵד מִמֶּנּוּ קֶשֶׁת
מִלְחָמָה מִמֶּנּוּ יֵצֵא כָל נוֹגֵשׂ יַחְדָּו׃ וְהָיוּ כְגִבֹּרִים בּוֹסִים
בְּטִיט חוּצוֹת בַּמִּלְחָמָה וְנִלְחֲמוּ כִּי יְהוָה עִמָּם וְהֹבִישׁוּ
רֹכְבֵי סוּסִים׃ וְגִבַּרְתִּי אֶת בֵּית יְהוּדָה וְאֶת בֵּית יוֹסֵף
אוֹשִׁיעַ וְהוֹשְׁבוֹתִים כִּי רִחַמְתִּים וְהָיוּ כַּאֲשֶׁר לֹא זְנַחְתִּים
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱנֵם׃ וְהָיוּ כְגִבּוֹר אֶפְרַיִם
וְשָׂמַח לִבָּם כְּמוֹ יָיִן וּבְנֵיהֶם יִרְאוּ וְשָׂמֵחוּ יָגֵל לִבָּם
בַּיהוָה׃ אֶשְׁרְקָה לָהֶם וַאֲקַבְּצֵם כִּי פְדִיתִים וְרָבוּ כְּמוֹ

et cum cura inspexit, visitavit, animadvertit etc., cum עַל *in aliquem*, cum אֶת־ *rationem alicujus habere*, *eum curare et beneficiis afficere.*

כְּסוּס הוֹדוֹ *equus decoris sui*, i. e. quem phaleris condecoravit.

מִמֶּנּוּ *ab illo*, coll. § 89, 3. et seq.

פִּנָּה *angulus*, *lapis angularis*, trop. *caput*, *princeps*, nom. fem.

יָתֵד 1) *paxillus*, qui firmando tentorio terrae infigitur, et in quo variae res suspenduntur; 2) trop. *princeps civitatis.*

קֶשֶׁת מִלְחָמָה *arcus belli*, *bellator*, *imperator* | מִלְחָמָה *bellum*, nom. fem. a rad. לָחַם.

נוֹגֵשׂ quilibet *praefectus*, etiam *bonus* | particip. Kal rad. נָגַשׂ *exegit.* יַחְדָּו *simul*, יַחַד cum suff.

בּוֹסִים etc. *coenum calcantes foras in bello* | a radice בּוּס *concalcare*, particip. Kal בּוֹס (pro בָּס) plural. coll. § 61. not. 1. בְּטִיט nom. subst. masc. טִיט *coenum*, *lutum*, cum בְּ praef. חוּצוֹת est plur. fem. a nom. sing. חוּץ *pars rei exterior*, *platea*, *vicus.*

וְנִלְחֲמוּ *et pugnabunt* | a rad. לָחַם 1) *consumsit*; 2) *pugnavit*; Niphal *pugnavit*, *bellavit*, 3. pers. plural. praet. Niphal § 49.

וְהֹבִישׁוּ *et pudefient* | a radice יָבֵשׁ *erubescere*, *pudefieri*, Hiphil idem, 3. pers. plural. praet. Hiphil § 59.

רֹכְבֵי סוּסִים *equites* | a rad. רָכַב *equitavit*, plural. constr. partic. Kal רֹכֵב. סוּסִים plural. a nom. sing. סוּס *equus.*

וְגִבַּרְתִּי *confortabo* | thematis גָּבַר et גָּבֵר *valuit*, *invaluit*, *praevaluit*, Piel *roboravit*, *confirmavit*, 1. pers. singul. praet. Piel. Inde descendit nom. גִּבּוֹר *potens*, *fortis*, it. *vir fortis et strenuus*, *miles*, *heros.*

tam: nam Jova omnipotens curam habebit gregis sui, domus Judae, et reddet illos uti equos ornatos in bello. Ab eo erunt angulus, ab eo paxillus, ab eo arcus belli, ab eo exibit omnis exactor simul. Et erunt uti heroes, coenum calcantes foras in bello, et pugnabunt: etenim Jova illis aderit et pudefient equites. Et confortabo domum Judae, et domum Josephi servabo, et eos habitare faciam, et illorum miserebor; erunt quasi eos non deseruissem, nam ego sum Jova, Deus eorum, itaque eos exaudiam. Ephraimitae erunt sicuti heroes, cor eorum laetabitur tanquam vino. Filii eorum laetabuntur, animus eorum in Jova exsultabit. Sibilabo illis et eos colligam, quia eos redimam. Tam

אוֹשִׁיעַ *servabo* | a rad. יָשַׁע 1. pers. sing. fut. Hiphil [§ 59 et § 48]. בֵּית יוֹסֵף *domus Josephi*, i. e. regnum decem tribuum. בֵּית stat. constr. a nom. בַּיִת.

וְהוֹשְׁבוֹתִים *et eos habitare faciam* | a rad. יָשַׁב *sedit, consedit, mansit, habitavit*, Hiph. *habitare fecit*, 1. pers. sing. praet. Hiphil cum suffixo pro הוֹשַׁבְתִּים, quod etiam nonnulli codices habent. Insertio τοῦ ו petita est a verbis ע״ו [§ 61.]. Fortasse librarius vel auctor formam הֲשִׁיבוֹתִים in mente habebat. Conf. pars analytica Gesenii Lexico adjuncta.

רִחַמְתִּים *et illorum miserebor* | radicis רָחַם *mollis, tener fuit*, Piel *misertus est*, 1. pers. singul. Piel cum suff. 3. pers. plural. masc.

זְנַחְתִּים *eos deseruissem* | thematis זָנַח *deseruit, rejecit*, 1. pers. sing. praet. Kal cum suff.

וְאֶעֱנֵם *eos exaudiam* | a radice עָנָה *respondit, exaudivit*, 1. pers. sing. fut. Kal אֶעֱנֶה [§ 64 et 48.] cum suffixo, quo accedente ultima syllaba (ה..) abjicitur.

אֶשְׁרְקָה *sibilabo* | a radice שָׁרַק *sibilavit, sibilo advocavit*, 1. pers. sing. fut. Kal cum ה parag. § 36.

וַאֲקַבְּצֵם *et colligam eos* | thematis קָבַץ 1. pers. sing. fut. Piel אֲקַבֵּץ cum suff. 3. pers. mascul. plural. et ו copul. juxta § 18, 2.

פְּדִיתִים *redimam eos* | radicis פָּדָה 1. pers. sing. praet. Kal § 64. cum suff.

רָבוּ׃ וְאֶזְרָעֵם בָּעַמִּים וּבַמֶּרְחַקִּים יִזְכְּרוּנִי וְחָיוּ אֶת
בְּנֵיהֶם וָשָׁבוּ׃ וַהֲשֵׁבוֹתִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמֵאַשּׁוּר
אֲקַבְּצֵם וְאֶל אֶרֶץ גִּלְעָד וּלְבָנוֹן אֲבִיאֵם וְלֹא יִמָּצֵא
לָהֶם׃ וְעָבַר בַּיָּם צָרָה וְהִכָּה בַיָּם גַּלִּים וְהֹבִישׁוּ כֹּל
מְצוּלוֹת יְאוֹר וְהוּרַד גְּאוֹן אַשּׁוּר וְשֵׁבֶט מִצְרַיִם יָסוּר׃
וְגִבַּרְתִּים בַּיהוָה וּבִשְׁמוֹ יִתְהַלָּכוּ נְאֻם יְהוָה׃

§ 82.

4) Jeremias.

Jer. 23, 3—8. וַאֲנִי אֲקַבֵּץ אֶת שְׁאֵרִית צֹאנִי מִכֹּל
הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּי אֹתָם שָׁם וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְהֶן עַל
נְוֵיהֶן וּפָרוּ וְרָבוּ׃ וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיהֶם רֹעִים וְרָעוּם וְלֹא

וְרָבוּ a rad. רָבָה *multus fuit*, 3. pers. plur. Kal § 64.

וְאֶזְרָעֵם *et dispergam eos*, nempe ut semen, quod dispergitur, non ut pereat, sed ut fructificet | a rad. זָרַע *seminavit*, *sparsit*, *dispersit*, 1. pers. sing. fut. Kal אֶזְרַע cum suffixo, quo adposito (-) in (ָ) mutatum est, juxta § 54. בָּעַמִּים nom. comm. עַם et עָם *populus*, plur. cum בְּ et extruso articulo.

וּבַמֶּרְחַקִּים *in terris longinquis* | nom. subst. masc. מֶרְחָק *longinquitas*, *locus longinquus* sive *dissitus*, plural. cum praefixis בְּ (articuli vocalem occupante) et ו copul. juxta § 90, 1. Rad. רָחַק *longe*, *procul fuit*.

יִזְכְּרוּנִי *mei recordati sunt* | 3. pers. plural. fut. Kal cum suff. a themate זָכַר *recordatus est*.

וָשָׁבוּ *redibunt* | radicis שׁוּב 3. pers. plural. fut. Kal § 61. cum ו conv. praet. ex § 90, 1. b. Sequens est hujus radicis 1. pers. sing. praet. Hiphil cum suff. § 61, 5.

אֲבִיאֵם *adducam* | 1. pers. sing. fut. Hiphil [§ 61.] cum suffixo, a rad. בּוֹא *venit*.

וְלֹא יִמָּצֵא לָהֶם *ut illis non inveniatur* locus, qui tantam capiat multitudinem | יִמָּצֵא est 3. pers. sing. fut. Niphal rad. מָצָא *invenit*. לָהֶם conf. § 89, 3.

וְהִכָּה — גַּלִּים *et percutiet fluctus* | a rad. נָכָה Hiph. *percussit*, 3. pers. sing. praet. Hiph. § 64 et § 56. גַּלִּים plural. a nom. masc. גַּל 1) *acervus*; 2) *fluctus*; a radice גָּלַל *volvit*.

וְהֹבִישׁוּ *et exsiccabuntur* | a radice יָבֵשׁ *exaruit*, *exsicca-*

numerosiores fient, quam antea fuerant. Disperseram quidem eos inter populos, sed in terris longinquis mei recordati sunt, et cum filiis suis feliciter redibunt. Reducam eos e terra Aegypti et ex Assyria colligam, in terram Gileaditidos et Libani adducam, ut locus illis non inveniatur. Transibit per mare angustiae, et fluctus in mari percutiet, et omnes profunditates fluvii exsiccabuntur. Fastus Assyriae dejicietur, et virga Aegypti recedet. Confortabo eos per Jovam, et in nomine ejus ambulabunt, inquit Jova.

§ 82.

4) Jeremias.

Jer. 23, 3—8. Colligam reliquias gregis mei ex omnibus regionibus, in quas eos dispuli, et in caulas suas reducam; foetificabunt et multiplicabuntur. Et praeficiam illis pastores, qui eos pa-

tus fuit, Hiphil *exsiccavit*, 3. pers. plural. Hiphil § 59. מְצוּלוֹת *profunditates fluvii*, plural. a nom. subst. fem. מְצוּלָה *profunditas*, inpr. maris, fluvii. יְאוֹר et יְאֹר *fluvius*. Vox Coptica Jaro, hinc fere tantummodo de Nilo adhibetur.

וְהוּרַד *dejicietur* | a themate יָרַד *descendit*, Hiph. *descendere fecit*, *dejecit*, *deturbavit*, Hoph. *dejectus est*, 3. pers. sing. praet. Hophal § 59.

בַּיהוָֹה *per Jovam* i. e. per me ipsum | Nom. Jovae pronomis loco positum est; coll. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 196, 4. De praefixo cum (-) conf. Gram. § 89, 1. not.

§ 82.

Jer. 23, 3—8.

הָאֲרָצוֹת *Regionibus* | plural. fem. a nom. subst. אֶרֶץ, cum articulo ex § 21.

הִדַּחְתִּי etc. *in quas eos dispuli* | a rad. נָדַח *impulit*, *expulit* etc. Hiphil idem; est 1. pers. sing. praet. Hiphil [§ 56]. אֲשֶׁר conjungatur cum שָׁם ex § 93, 1.

אֶתְהֶן nota accusat. cum suff. § 89, 3. b.

יִירְאוּ עוֹד וְלֹא יֵחַתּוּ וְלֹא יִפָּקֵדוּ נְאֻם יְהוָה׃ הִנֵּה יָמִים
בָּאִים נְאֻם יְהוָה וַהֲקִמֹתִי לְדָוִד צֶמַח צַדִּיק וּמָלַךְ מֶלֶךְ
וְהִשְׂכִּיל וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ׃ בְּיָמָיו תִּוָּשַׁע
יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכֹּן לָבֶטַח וְזֶה שְּׁמוֹ אֲשֶׁר יִקְרְאוֹ יְהוָה
צִדְקֵנוּ׃ לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָה וְלֹא יֹאמְרוּ
עוֹד חַי יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם׃ כִּי אִם חַי יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה וַאֲשֶׁר הֵבִיא אֶת
זֶרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפֹנָה וּמִכֹּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר
הִדַּחְתִּים שָׁם וְיָשְׁבוּ עַל אַדְמָתָם׃

Jer. 33, 14—18. הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָה וַהֲקִמֹתִי
אֶת הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל
בֵּית יְהוּדָה׃ בַּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא אַצְמִיחַ לְדָוִד
צֶמַח צְדָקָה וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ׃ בַּיָּמִים הָהֵם
תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם תִּשְׁכּוֹן לָבֶטַח וְזֶה אֲשֶׁר יִקְרָא
לָהּ יְהוָה צִדְקֵנוּ׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה לֹא יִכָּרֵת לְדָוִד
אִישׁ יֹשֵׁב עַל כִּסֵּא בֵית יִשְׂרָאֵל׃ וְלַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם לֹא
יִכָּרֵת אִישׁ מִלְּפָנַי מַעֲלֶה עוֹלָה וּמַקְטִיר מִנְחָה וְעֹשֶׂה
זֶבַח כָּל הַיָּמִים׃

עַל נְוֵיהֶן *in caulas suas* | nom. subst. נָוֶה *habitaculum, caula, pascuum,* plural. cum suff. 3. pers. fem. plural. [§ 81. No. IX.]. Rad. נָוָה *inhabitavit.*

וּפָרוּ *foetificabunt* | radicis פָּרָה *foetificavit, crevit,* 3. pers. praet. Kal § 64.

וַהֲקִמֹתִי *et praeficiam* | 1. pers. singul. praet. Hiphil, pro הֲקִימוֹתִי, fulcris vocalium omissis, a rad. קוּם. De Cholem inserto et vocali praeformativi in (-:) correpta cf. § 61, 5.

וְרָעוּם *qui eos pascent* | a rad. רָעָה *pavit,* 3. pers. plural. praet. Kal cum suff. coll. § 64. Inde etiam descendit antecedens רֹעִים plur. particip. Kal.

יֵחַתּוּ *consternabuntur* | a radice חָתַת *fractus, consternatus fuit,* 3. pers. plur. fut. Niphal, pro יֵחָתְתוּ ultimis radicalibus contractis juxta § 57. et Chirek ex § 48. in (‥) mutato.

בָּאִים *veniunt* | plur. partic. Kal a rad. בּוֹא § 61.

scent. Non amplius timebunt, nec consternabuntur, nec desiderabuntur, inquit Jova. Ecce veniunt dies, inquit Jova, dabo Davidi germen justum; rex regnabit, prosperabitur, jus et justitiam exercebit in terra. Judaea suo tempore salvabitur, Israelitae secure degent, et nomen, quo insignietur, erit: Jova salus nostra. Propterea ecce veniunt dies, inquit Jova, quibus non amplius dicent: per vitam Jovae, qui Israelitas ascendere fecit ex Aegypto; sed: per vitam Jovae juro, qui posteros Israelitarum ascendere fecit et adduxit e terra septentrionali, et ex omnibus, in quas illos dispuleram, et in patria sua habitabunt.

Jer. 33, 14—18. Ecce dies veniunt, inquit Jova, quibus implebo promissionem Israelitis et Judaeis datam. Illis diebus et illo tempore suscitabo Davidi germen justitiae, jus et justitiam in terra exercebit. Illis diebus Judaea felix erit, et Hierosolyma secure habitabitur. Nomen ei dabitur: Jova salus nostra. Nam sic inquit Jova: Davidi non exscindetur, qui sedeat super solio Israelitarum, et sacerdotibus Levitis non exscindetur, qui coram me holocaustum offerat, libamen adoleat et sacra quotidie faciat.

תִּוָּשַׁע *salvabitur* | 3. pers. fem. sing. fut. Niphal thematis יָשַׁע § 59.

צִדְקֵנוּ *salus nostra* i. e. salutis nostrae auctor | nom. subst. צֶדֶק cum suff. § 81. No. VI.

צָפֹנָה *e terra septentrionali* i. e. Babylone | est nom. subst. masc. צָפוֹן *septentrio, regio septentrionalis*, cum ־ָה parag.

Jer. 33, 14—18.

אֶת־הַדָּבָר הַטּוֹב *Verbum bonum* | de articulis conf. § 91, 3.

אַצְמִיחַ — צֶמַח *suscitabo germen justitiae*, sobolem justi et aequi amantem | a rad. צָמַח *germinavit, ortus, exortus est*, Hiph. *germinare fecit*, 1. pers. sing. fut. Hiphil. Inde descendit צֶמַח masc. *germen*.

Zweite Abtheilung.

Meinungen über den Messias nach dem babylon. Exil.

§ 83.

1) Ezechiel.

Ezech. 34, 23—31. וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיהֶם רֹעֶה אֶחָד וְרָעָה אֶתְהֶן אֵת עַבְדִּי דָוִיד הוּא יִרְעֶה אֹתָם וְהוּא יִהְיֶה לָהֶם לְרֹעֶה׃ וַאֲנִי יְהוָה אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים וְעַבְדִּי דָוִד נָשִׂיא בְחוֹכָם אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃ וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית שָׁלוֹם וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן הָאָרֶץ וְיָשְׁבוּ בַמִּדְבָּר לָבֶטַח וְיָשְׁנוּ בַּיְּעָרִים׃ וְנָתַתִּי אוֹתָם וּסְבִיבוֹת גִּבְעָתִי בְּרָכָה וְהוֹרַדְתִּי הַגֶּשֶׁם בְּעִתּוֹ גִּשְׁמֵי בְרָכָה יִהְיוּ׃ וְנָתַן עֵץ הַשָּׂדֶה אֶת פִּרְיוֹ וְהָאָרֶץ תִּתֵּן יְבוּלָהּ וְהָיוּ עַל אַדְמָתָם

° ו״ יתיר.

זֶה אֲשֶׁר יִקְרָא לָהּ *haec est cui nomen dabitur* | קָרָא cum dativ. person. denotat *nomen dare.*

מַעֲלֶה עוֹלָה *holocaustum offerens* | מַעֲלֶה est partic. Hiphil a radice עָלָה § 64 et § 48. Inde descendit nom. fem. עוֹלָה *holocaustum.*

וּמַקְטִיר a rad. קָטַר Piel et Hiph. *adolevit, suffivit,* partic. Hiphil cum ו copul. ex § 90, 1.

§ 83.

Ezech. 34, 23—31.

נָשִׂיא etc. *Princeps eorum* | propr. partic. a rad. נָשָׂא, hinc *elatus,* vulgo autem *princeps.* בְחוֹכָם est praepos. בְּתוֹךְ [a nom. subst. תָּוֶךְ *medium,* § 81. No. VI. stat. constr. qui cum praep. בְּ conjunctus naturam praepositionis induit, hinc] *inter, in,* cum suff.

וְהִשְׁבַּתִּי *removebo* | a radice שָׁבַת *quievit, cessavit,* Hiphil *cessare fecit, removit,* cum מִן *ab aliquo,* 3. pers. sing. praet. Hiphil.

SECTIO ALTERA.

De Messia obviae post exilium babylon. sententiae.

§ 83.

1) Ezechiel.

Ezech. 34, 23—31. Excitabo illis unum pastorem, qui illos pascet, cultorem meum Davidem; hic illos pascet, illisque pastor erit. Ego autem Jova illis ero Deus, et cultor meus Davides erit eorum princeps. Haec ego Jova promitto. Salutem iis largiar, bestias nocivas e terra removebo, secure in deserto sedebunt et in silvis dormient. In circuitu collis mei eos omnibus bonis cumulabo, pluviam opportuno tempore demittam, pluvia erit larga. Arbores agrestes fructus suos dabunt, et terra proventus. Secure in terra habitabunt, et

חַיָּה רָעָה *bestias nocivas* | חַיָּה est fem. adject. חַי 1) *vivus;* 2) *bestia,* collective *bestiae.* רָעָה est fem. a masc. רַע 1) *malus;* 2) *nocivus.*

וְיָשְׁנוּ *et dormient* | a radice יָשֵׁן *dormivit,* 3. pers. plural. praet. Kal.

בַּיְּעָרִים (in Chethib יְעוֹרִים) *in silvis* | est a nom. singul. יַעַר *silva,* plur. cum suff. et excluso articulo, ex § 89, 1.

וּסְבִיבוֹת etc. *et in circuitu collis mei* | est a nom. סָבִיב *circuitus,* plur. fem. constr. vim praepositionis habens: *circa, circum.* גִּבְעָתִי est nom. subst. fem. גִּבְעָה *collis,* cum suff. *rings um meinen Hügel,* mons, in quo templum exstructum erat, Moriah. בְּרָכָה *benedictio,* h. l. abstractum pro concreto בְּרוּכִים, *fortunatos reddere,* nom. subst. fem. a rad. בָּרַךְ.

וְהוֹרַדְתִּי *demittam pluviam* | a rad. יָרַד *descendit,* 1. pers. sing. praet. Hophal § 59. הַגֶּשֶׁם nom. subst. cum articulo. Sequens est hujus vocis plural. construct. § 81. No. VI.

אֶת־פִּרְיוֹ *fructus suos* | nom. subst. mascul. פְּרִי *fructus,* cum suff. § 81. No. VI. a rad. פָּרָה *fructuosus fuit.*

לָבֶטַח וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה בְּשִׁבְרִי אֶת מֹטוֹת עֻלָּם
וְהִצַּלְתִּים מִיַּד הָעֹבְדִים בָּהֶם׃ וְלֹא יִהְיוּ עוֹד בַּז לַגּוֹיִם
וְחַיַּת הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלֵם וְיָשְׁבוּ לָבֶטַח וְאֵין מַחֲרִיד׃
וַהֲקִמֹתִי לָהֶם מַטָּע לְשֵׁם וְלֹא יִהְיוּ עוֹד אֲסֻפֵי רָעָב
בָּאָרֶץ וְלֹא יִשְׂאוּ עוֹד כְּלִמַּת הַגּוֹיִם׃ וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם אִתָּם וְהֵמָּה עַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִֹה׃
וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם אֲנִי אֱלֹהֵיכֶם נְאֻם
אֲדֹנָי יֱהוִֹה׃

Ezech. 37, 21—28. וְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יֱהוִֹה הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֵּין הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
הָלְכוּ שָׁם וְקִבַּצְתִּי אֹתָם מִסָּבִיב וְהֵבֵאתִי אוֹתָם אֶל
אַדְמָתָם׃ וְעָשִׂיתִי אוֹתָם לְגוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ בְּהָרֵי יִשְׂרָאֵל
וּמֶלֶךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם לְמֶלֶךְ וְלֹא יִהְיֶה° עוֹד לִשְׁנֵי גוֹיִם
וְלֹא יֵחָצוּ עוֹד לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד׃ וְלֹא יִטַּמְּאוּ עוֹד

° יהיו ק׳ (יִהְיֶה כ׳).

בְּשִׁבְרִי etc. *cum frangam vectes jugi eorum* | a rad. שָׁבַר *fregit*, infinit. constr. cum suff. § 53. et praef. בְּ. אֶת־ מֹטוֹת *vectes*, est plural. constr. a nom. sing. מוֹטָה *vectis*. עֻלָּם *jugi*, est nom. subst. masc. עוֹל et עֹל *jugum*, cum suffixo § 81. No. VIII.

וְהִצַּלְתִּים *eripiam illos* | a radice נָצַל 1. pers. sing. praet. Hiphil § 56. cum suff. et praef. וְ.

הָעֹבְדִים *oppressorum suorum* | particip. Kal plural. cum articulo [§ 21.] a radice עָבַד h. l. cum בְּ *alicui servitutem imposuit, subegit, in servitutem redegit.*

בַּז לַגּוֹיִם *praedae gentibus* | בַּז a radice בָּזַז *praedatus est*, nom. subst. masc. לַגּוֹיִם plural a nomine גּוֹי cum praef. לְ et excluso articulo.

וְאֵין מַחֲרִיד *nemine terrente* | a radice חָרַד Hiph. *terruit*, particip. Hiph. § 48.

מַטָּע לְשֵׁם propr. *plantarium* (planta) *nominis* i. e. celeberrimum (celeberrima), מַטָּע nom. subst. masc. a rad. נָטַע *plantavit;* conferat. Rosenmüll. Scholl. ad h. l. לְשֵׁם.

me Jovam esse cognoscent, cum jugum iis impositum excussero. Eripiam illos e potestate oppressorum suorum, gentibus non amplius erunt praedae, ferae eos non devorabunt, secure, nemine terrente, habitabunt, succrescere illis plantam celebrem faciam, fame non amplius peribunt, neque gentium opprobrium ferent. Et cognoscent, me Jovam Deum suum iis adesse, et Israelitas esse populum meum, inquit Dominus Jova. Vos eritis grex meus, grex pascui mei, ego autem Deus vester, inquit Dominus Jova.

Ezech. 37, 21—28. Alloquere illos: Sic inquit Dominus Jova: ego Israelitas e gentibus, ad quas migrarunt, auferam et circumquaque colligam, et in terram suam adducam, eosque in unum populum in terra in montibus Israelitarum coalescere faciam. Unum habebunt regem, nec in duas nationes nec duo regna divisi erunt. Non polluent

cum praefix. לְ, quod h. l. genitivum exprimit, juxta Lehrgeb. der hebr. Sprache § 174, 2.

אֲסֻפֵי רָעָב *absumti fame* | a rad. אָסַף *collegit*, h. l. *abstulit, consumsit, prodidit*, partic. passiv. in plur. constr.

מַרְעִיתִי *pascui mei* | nom. subst. fem. מַרְעִית *pascuum*, cum suff. 1. pers. sing., a rad. רָעָה *pavit*.

Ezech. 37, 21—28.

וְהֵבֵאתִי *Et adducam* | a rad. בּוֹא 1. pers. sing. fut. Hiphil pro הֲבִיאוֹתִי coll. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 106. not. IV. 13.

וְכֻלָּם propr. nom. כֹּל cum suffixo (coll. § 81. No. VIII. et § 17, 1.) et praef. לְ. Rad. כָּלַל.

יֵחָצוּ *divisi erunt* | a rad. חָצָה *divisit, distribuit*, 3. pers. plural. Niphal coll. § 64 et § 48. cum § 17, 2. b.

לִשְׁנֵי — לִשְׁתֵּי | stat. constr. dualis masc. שְׁנַיִם et stat. constr. dualis fem. שְׁתַּיִם *duo, duae*.

יִטַּמְּאוּ *polluent sese* | 3. pers. plur. fut. Hithp. pro יִתְטַמְּאוּ [coll. § 41, 2. b.] a rad. טָמֵא *immundus fuit*.

בְּגִלּוּלֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם וּבְכֹל פִּשְׁעֵיהֶם וְהוֹשַׁעְתִּי אוֹתָם
מִכֹּל מוֹשְׁבֹתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ בָהֶם וְטִהַרְתִּי אוֹתָם וְהָיוּ
לִי לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃ וְעַבְדִּי דָוִד מֶלֶךְ
עֲלֵיהֶם וְרוֹעֶה אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם וּבְמִשְׁפָּטַי יֵלֵכוּ וְחֻקֹּתַי
יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אוֹתָם׃ וְיָשְׁבוּ עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי
לְעַבְדִּי לְיַעֲקֹב אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בָהּ אֲבוֹתֵיכֶם וְיָשְׁבוּ עָלֶיהָ
הֵמָּה וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד עוֹלָם וְדָוִד עַבְדִּי נָשִׂיא
לָהֶם לְעוֹלָם׃ וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית שָׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם
יִהְיֶה אוֹתָם וּנְתַתִּים וְהִרְבֵּיתִי אוֹתָם וְנָתַתִּי אֶת מִקְדָּשִׁי
בְּתוֹכָם לְעוֹלָם׃ וְהָיָה מִשְׁכָּנִי עֲלֵיהֶם וְהָיִיתִי לָהֶם
לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם׃ וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהוָה
מְקַדֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּהְיוֹת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם׃

§ 84.

2) Sacharia.

Sach. 3, 8—10. שְׁמַע נָא יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אַתָּה
וְרֵעֶיךָ הַיֹּשְׁבִים לְפָנֶיךָ כִּי אַנְשֵׁי מוֹפֵת הֵמָּה כִּי הִנְנִי

בְּגִלּוּלֵיהֶם plural. גִּלּוּלִים, nomen quo vocabantur idola ea cavillandi et illudendi causa (Klötze). Interpretes hebr. reddunt: *stercorei, sordidi,* alii: *potentes*, a גָּלַל arab. *magnus, potens fuit;* cum suff. 3. pers. plur. et praef. בְּ.

וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם est a nom. שִׁקּוּץ *res abominanda, detestanda,* inprim. *idola eorumque cultus,* plural. cum suff. et praef. בְּ et ו copul. Rad. שָׁקַץ Piel *abominatus, detestatus est.*

פִּשְׁעֵיהֶם *defectione sua* | a nom. פֶּשַׁע *defectio, rebellio, praevaricatio*, plur. cum suff. § 81. No. VI. Rad. פָּשַׁע *defecit, praevaricatus est.*

מוֹשְׁבֹתֵיהֶם *habitaculis suis* | nom. masc. מוֹשָׁב *habitatio, sedes, habitaculum*, plural. cum suff. Rad. יָשַׁב.

וְטִהַרְתִּי *et purificabo* | 1. pers. sing. praet. Piel a rad. טָהַר *mundus fuit.*

וְחֻקֹּתַי *ac statuta mea* | nom. fem. חֻקָּה in plural. cum suff. et וְ copul. a rad. חָקַק.

וּנְתַתִּים a rad. נָתַן 1. pers. sing. praet. Kal pro נְתַנְתִּים [§ 56.] cum suff. et ו copul.

sese abominandis suis et detestandis idolis et defectione sua, et servabo illos ex omnibus habitaculis suis, in quibus peccarunt, et purificabo; erunt populus mihi peculiaris, ego autem eorum Deus. Et praecepta ac statuta mea observabunt, et in terra habitabunt, quam cultori meo Jacobo dedi, quam majores vestri inhabitarunt. Hanc ipsi et filii et nepotes eorum incolent in perpetuum, et David cultor meus iis princeps erit in aeternum. Salutem ego illis impertiam, semper illis propitius ero, eos multiplicabo, ac sanctuarium meum apud illos habebo. Habitaculum meum erit apud illos, ego illis ero Deus, et ipsi erunt populus mihi peculiaris. Gentes agnoscent, me sanctificare Israelitas, quia sanctuarium meum apud illos est in perpetuum.

§ 84.

2) Sacharia.

Sach. 3, 8—10. Audi, Josua, summe sacerdos, tu et socii tui coram te sedentes, nam viri prodigiosi sunt. Etenim adducam cultorem meum

וְהִרְבֵּיתִי thematis רָבָה *multus fuit*, Hiph. *multiplicavit*, 1. pers. praet. Hiph. § 64.

מִקְדָּשִׁי *sanctuarium meum* | nom. subst. masc. מִקְדָּשׁ cum suffixo, a rad. קָדַשׁ. In versu 28. occurrit hujus radicis particip. Piel.

מִשְׁכָּנִי *habitaculum meum* | nom. subst. masc. מִשְׁכָּן a rad. שָׁכַן *habitavit*.

§ 84.

Sach. 3, 8—10.

וְרֵעֶיךָ *Et socii tui* | a nom. רֵעַ plural. רֵעִים cum suffixo et ו copul.

הַיֹּשְׁבִים *sedentes* | a rad. יָשַׁב part. Kal, plur. cum artic.

אַנְשֵׁי מוֹפֵת *viri prodigii*, i. e. qui sunt imagines, typi rerum futurarum | אַנְשֵׁי plural. constr. a nom. אִישׁ coll. § 84. מוֹפֵת nom. subst. *portentum*, *prodigium*.

מֵבִיא אֶת עַבְדִּי צֶמַח׃ כִּי הִנֵּה הָאֶבֶן אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם הִנְנִי מְפַתֵּחַ פִּתֻּחָהּ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וּמַשְׁתִּי אֶת עֲוֹן הָאָרֶץ הַהִיא בְּיוֹם אֶחָד׃ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת תִּקְרְאוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ אֶל תַּחַת גֶּפֶן וְאֶל תַּחַת תְּאֵנָה׃

Sach. 6, 12—15. וְאָמַרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר הִנֵּה אִישׁ צֶמַח שְׁמוֹ וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח וּבָנָה אֶת הֵיכַל יְהוָה׃ וְהוּא יִבְנֶה אֶת הֵיכַל יְהוָה וְהוּא יִשָּׂא הוֹד וְיָשַׁב וּמָשַׁל עַל כִּסְאוֹ וְהָיָה כֹהֵן עַל כִּסְאוֹ וַעֲצַת שָׁלוֹם תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם׃ וְהָעֲטָרֹת תִּהְיֶה לְחֵלֶם וּלְטוֹבִיָּה וְלִידַעְיָה וּלְחֵן בֶּן צְפַנְיָה לְזִכָּרוֹן בְּהֵיכַל יְהוָה׃ וּרְחוֹקִים יָבֹאוּ וּבָנוּ בְּהֵיכַל יְהוָה׃

§ 85.

3) Maleachi.

Malach. 3, 1—4. הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי וּפִנָּה דֶרֶךְ לְפָנָי וּפִתְאֹם יָבוֹא אֶל הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן אֲשֶׁר אַתֶּם מְבַקְשִׁים

מֵבִיא *adducam*, partic. Hiph. [§ 61.] a rad. בּוֹא *venire*. הִנְנִי est particula הֵן cum suff. 1. pers. sing. § 25.

צֶמַח *germen*, h. l. metaphor. Messias ille, quem Judaei sperabant. Rad. צָמַח.

הָאֶבֶן *lapis, quod ad lapidem attinet* | אֶבֶן nom. subst. cum articulo. Est h. l. nominat. absolut., de quo § 120.

מְפַתֵּחַ פִּתֻּחָהּ *ego caelabo sculpturam ejus* | particip. Piel a rad. פָּתַח *aperuit*, Piel *incidit, insculpsit*. Inde descendit sequens פִּתּוּחַ *sculptura*, nom. masc. cum suff.

וּמַשְׁתִּי *et delebo* | 1. pers. sing. praet. Kal [§ 61.] a rad. מוּשׁ *recedere, amovere, delere*.

אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ *alter alterum* | nom. רֵעַ cum suffixo. Conf. § 95, 6.

Sach. 6, 12—15.

וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח *Succrescet* | וּמִתַּחְתָּיו est nom. תַּחַת *locus inferior et substratus, locus* in universum, cum suff. et

Zemach. Quod autem lapidem spectat, quem coram Josua posueram, super uno lapide septem oculi vigilant. Ecce ego caelabo sculpturam ejus, inquit Jova omnipotens, et iniquitatem hujus terrae uno die delebo. Tum alter alterum sub vitem et ficum suam vocabit.

Sach. 6, 12—15. Dic ei: Sic inquit Jova omnipotens: en erit vir, qui Zemach vocatur, succrescet et templum Jovae exstruet. Templum Jovae exstruet, et gloriam consequetur, et solio suo insidens regnabit, simulque erit sacerdos, junctimque utroque munere fungetur. Coronae vero istae Chelemo, Tobiae, Jedajae et Cheno, Zephanjae filio, monumenta sunt in templo Jovae. Longinqui venient et aedificabunt templum Jovae.

§ 85.

3) Malachias.

Malach. 3, 1—4. En mitto legatum meum, qui viam ante me parabit. Mox veniet ad tem-

praef. מִן et ו copul. § 90, 1. *a suo loco.* יִצְמָח 3. pers. sing. fut. Kal radicis צָמַח, *von seiner Stelle wird er aufschiessen.*

יִשָּׂא a radice נָשָׂא 3. pers. singul. fut. Kal pro יִנְשָׂא coll. § 56 et § 63.

עֲצַת שָׁלוֹם *consilium pacis inter utrumque*, regem et sacerdotem, i. e. Messias, uti olim Melchisedek, dignitate regia et sacerdotali insignis erit | עֲצַת stat. construct. ab absoluto עֵצָה *consilium.* Rad. יָעַץ *consilium iniit.*

וְהָעֲטָרֹת *et coronae* | a nom. fem. עֲטָרָה plural. cum artic. § 21. et ו copul. Rad. עָטַר *coronavit.*

§ 85.

Malach. 3, 1—4.

וּפִנָּה *Parabit* | 3. pers. masc. sing. praet. Piel [§ 64.] a themate פָּנָה *vertit, convertit* etc. Piel *expedivit, praeparavit*, cum ו conv. praet. ex § 90, 1. praef.

וּמַלְאַךְ הַבְּרִית אֲשֶׁר אַתֶּם חֲפֵצִים הִנֵּה בָא אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת׃ וּמִי מְכַלְכֵּל אֶת יוֹם בּוֹאוֹ וּמִי הָעֹמֵד בְּהֵרָאוֹתוֹ
כִּי הוּא כְּאֵשׁ מְצָרֵף וּכְבֹרִית מְכַבְּסִים׃ וְיָשַׁב מְצָרֵף
וּמְטַהֵר כֶּסֶף וְטִהַר אֶת בְּנֵי לֵוִי וְזִקַּק אֹתָם כַּזָּהָב וְכַכָּסֶף
וְהָיוּ לַיהוָה מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה׃ וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת
יְהוּדָה וִירוּשָׁלָםִ כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת׃

Malach. 4, 1—6. כִּי הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בֹּעֵר כַּתַּנּוּר
וְהָיוּ כָל זֵדִים וְכָל עֹשֵׂה רִשְׁעָה קַשׁ וְלִהַט אֹתָם הַיּוֹם
הַבָּא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא יַעֲזֹב לָהֶם שֹׁרֶשׁ
וְעָנָף׃ וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא

וּפִתְאֹם *et subito* | adverb. *subito, repente,* cum ו copul. Descendit a nom. פֶּתַע, alternantibus א et ע et adposita terminatione adjectivorum ים. Ceterum observanda est subita personarum mutatio, in libris propheticis frequens; nam qui modo de se ipso in prima persona loquutus erat, de eodem jam vates in tertia persona loquitur.

וּמַלְאַךְ הַבְּרִית *et legatus foederis,* i. e. legatus promissus | מַלְאַךְ est stat. constr. sing. ab absol. מַלְאָךְ *legatus,* a rad. לָאַךְ arab. et aethiop. *misit.* בְּרִית nom. subst. cum articulo a rad. בָּרָה.

מְכַלְכֵּל *substinebit* | a rad. כּוּל Pilp. כִּלְכֵּל *capere, continere, sustinere* etc. particip. Pilp. coll. § 61, 7. et § 45, 1.

בְּהֵרָאוֹתוֹ *cum apparebit* | est a radice רָאָה infinit. Niphal § 64 et § 48. coll. § 17, 2. b; cum suff. 3. pers. masc. sing. et praef. בְּ § 101.

כְּאֵשׁ מְצָרֵף *ut ignis conflatoris*, qui liquefacit metalla, ut omne impurum secernatur | כְּאֵשׁ nom. substant. אֵשׁ cum praef. כְּ. מְצָרֵף est a rad. צָרַף *conflavit, purgavit, examinavit,* partic. Piel.

וּכְבֹרִית etc. *et uti lixivium fullonum* | est a nom. substant. בֹּרִית *lixivium, Laugensalz, Alcali,* inprim. id, quod e plantis parabatur et ad eluendas vestimentorum maculas et sordes lanarum adhibebatur, stat. constr. sing. cum praefixis כְּ et ו copul. מְכַבְּסִים *fullonum*, est thematis כָּבַס *purgavit* (solummodo de purgandis vestimentis, uti πλύνειν), participium Piel plural. *fullo,* πλύντηϱ, κναφεύς, *Walker.*

plum suum Dominus, quem quaeritis, et legatus promissus, quo delectamini; ecce venit, inquit Jova omnipotens. Quis sustinebit diem adventus ejus? Et quis consistet, cum apparebit? Nam erit uti ignis conflatoris, et uti lixivium fullonum. Sedebit conflans et purgans argentum. Levitas purgabit, eosque liquabit, ut aurum et argentum, ut sint, qui Jovae ferta pie afferant. Grata erunt Jovae ferta Judaeae et Hierosolymae, sicut diebus antiquis et annis praeteritis.

Malach. 4, 1—6. Ecce enim dies venturus est, ardens, uti clibanus, omnesque superbi et impii erunt stipula, quos dies venturus conflagrabit, inquit Jova omnipotens, ut nec radicem nec ramum

וְזִקַּק *eosque liquabit* | Piel a rad. זָקַק *fudit*, Piel *liquavit, liquando purgavit.*

מַגִּישֵׁי מִנְחָה *offerentes ferta* | a rad. נָגַשׁ *accessit*, Hiphil *obtulit*, partic. Hiphil pro מַנְגִּישֵׁי § 56. plural. constr. בִּצְדָקָה *rite*, nom. subst. fem. cum בְּ. Rad. צָדַק.

וְעָרְבָה *grata erunt* | 3. pers. fem. sing. praet. Kal radicis עָרֵב *suave fuit*, *placuit*, cum לְ praef.

וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת *et annis praeteritis* | וּכְשָׁנִים est a nom. שָׁנָה *annus*, plural. masc. [§ 77, 5.] cum praef. כְּ et וּ copulat. קַדְמֹנִיּוֹת est plural. fem. a nom. mascul. קַדְמֹנִי 1) *orientalis*; 2) *antiquus*, *antiquum*. Rad. קָדַם *antecessit.*

Malach. 4, 1—6.

בֹּעֵר כַּתַּנּוּר *Ardens, uti clibanus* | בֹּעֵר est partic. Kal rad. בָּעַר *arsit*. כַּתַּנּוּר est nom. subst. masc. תַּנּוּר *fornax*, *clibanus*, cum כְּ et extruso articulo.

כָל־זֵדִים *omnesque superbi* | זֵדִים plur. a sing. זֵד *superbus, arrogans.* Rad. זוּד et זִיד propr. *ebullire*, metaph. *superbire, arroganter agere.* רִשְׁעָה *improbitas*, nom. subst. fem. a rad. רָשַׁע *injustus, improbus fuit.* קַשׁ *stipula*, nom. subst. masc. a rad. קָשַׁשׁ *stipulas collegit.*

וְלִהַט *et conflagrabit* | radicis לָהַט *arsit, flammavit*, 3. pers. sing. praet. Piel.

וְעָנָף *et ramum* | nom. subst. עָנָף *ramus*, cum וּ copul.

בִּכְנָפֶיהָ וִיצָאתֶם וּפִשְׁתֶּם כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק׃ וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים
כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי
אוֹתוֹ בְחֹרֵב עַל כָּל יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים׃ הִנֵּה
אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה
הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא׃ וְהֵשִׁיב לֵב אָבוֹת עַל בָּנִים וְלֵב בָּנִים
עַל אֲבוֹתָם פֶּן אָבוֹא וְהִכֵּיתִי אֶת הָאָרֶץ חֵרֶם׃

§ 86.

4) Daniel.

Dan. 2, 43. 44. דִּי חֲזַיְתָ פַּרְזְלָא מְעָרַב בַּחֲסַף טִינָא
מִתְעָרְבִין לֶהֱוֺן בִּזְרַע אֲנָשָׁא וְלָא לֶהֱוֺן דָּבְקִין דְּנָה עִם

וְזָרְחָה *exorietur* | 3. pers. fem. sing. praet. Kal rad. זָרַח *exortus est,* שֶׁמֶשׁ צְדָקָה *sol justitiae*, i. e. *sol benignus.*

וּמַרְפֵּא *et medicina erit* | a radice רָפָא *reparavit*, *sanavit*, *curavit*, nom. subst. cum ו copul. בִּכְנָפֶיהָ propr. *in alis ejus*, est nom. כָּנָף, dual. כְּנָפַיִם, cum praef. בְּ et suffixo.

וִיצָאתֶם *et exibitis* | a rad. יָצָא 2. pers. masc. plur. praet. Kal [§ 63.] cum ו conv. praet. coll. § 15, 1. a. cum § 97, 4.

וּפִשְׁתֶּם *et exsultabitis* | a radice פּוּשׁ et פִּישׁ arab. *superbire*, *pabuli ubertate gestire et lascivire*, 2. pers. masc. plur. praet. Kal, cum ו conv. praet. Pertinet hoc verbum ad verba intransitiva med. E., quae in Praeterito Zere pro Kamez habent, hinc פִּשְׁתֶּם pro פַּשְׁתֶּם coll. § 61. et Lehrgebäude der hebr. Sprache § 106. not. I. 2.

כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק *vituli saginati* | a nom. עֵגֶל *vitulus*, plural. constr. cum כְּ. מַרְבֵּק *locus ubi pecus saginatur*, nom. subst. masc. a rad. רָבַק chald. *saginavit.*

עַסּוֹתֶם *conculcabitis* | a radice עָסַס *calcavit*, *conculcavit*, 2. pers. masc. plural. praet. Kal pro עֲסַסְתֶּם, ultimis radicalibus contractis et Cholem inserto juxta § 57, 1 et 4.

כַּפּוֹת est plur. constr. fem. a nom. subst. fem. כַּף, quod cum רַגְלֵיכֶם (plur. cum suff. a nom. רֶגֶל) *plantam* (Fusssohle) designat. Rad. כָּפַף.

illis relinquat. Vobis autem, meis cultoribus, sol benignus exorietur, cujus alae medelam vobis afferent; exibitis et exsultabitis ut vituli saginati. Impios vero conculcabitis; erunt enim instar pulveris sub pedibus vestris, eo tempore, quo opus insigne exsequor, inquit Jova omnipotens. Memores estote legis, jurium et institutorum, quae omnibus Israelitis per ministrum meum Mosen in monte Horeb dedi. Ecce missurus sum vobis prophetam Eliam, antequam veniat dies Jovae magnus et terribilis. Is producet in vobis sensus animi et mores majoribus similes, ne veniam et funditus terram perdam.

§ 86.

4) Daniel.

Dan. 2, 43. 44. Tandem quod vidisti ferrum cum luto mixtum, indicat reges connubiis conjunctionem esse quaesituros, sed non diu erunt alter alteri juncti, quemadmodum ferrum luto mi-

וְהִכֵּיתִי *perdam* | 1. pers. sing. praet. Hiph. cum ו conv. praet. a rad. נָכָה coll. § 56 et 64. cum § 65.

§ 86.

Dan. 2, 43. 44.

דִּי *Quod* | est id. quod hebr. אֲשֶׁר pronom. relat. *qui, quae.*

חֲזַיְתָ *vidisti* | est 2. pers. sing. praet. Peal, a radice חֲזָה *vidit.* Secunda radicalis Jod, quae in (··) quiescere debuisset, h. l. habet puncta perfectorum.

פַּרְזְלָא *ferrum* | nom. subst. פַּרְזֶל hebr. בַּרְזֶל, cum nota articuli.

מְעָרַב *mixtum* | particip. passiv. Pael a rad. עֲרַב. Paulo inferius est participium Ithpaal.

בַּחֲסַף est nom. subst. חֲסַף *testa;* non lutum vel limum notat, sed *opus coctum ex limo*, vel *limum excoctum;* cum praep. בְּ.

טִינָא est nom. subst. טִין *limus, argilla,* in statu emphatico.

מִתְעָרְבִין est h. l. partic. Ithpaal plural. a rad. עֲרַב *miscuit.* Dagesch characteristicum, quod in ר locum habere non potest, compensatur per (ָ).

דְּנָה הֵא כְדִי פַּרְזְלָא לָא מִתְעָרַב עִם חַסְפָּא׃ וּבְיוֹמֵיהוֹן
דִּי מַלְכַיָּא אִנּוּן יְקִים אֱלָהּ שְׁמַיָּא מַלְכוּ דִּי לְעָלְמִין לָא
תִתְחַבַּל וּמַלְכוּתָה לְעַם אָחֳרָן לָא תִשְׁתְּבִק תַּדִּק וְתָסֵיף
כָּל אִלֵּין מַלְכְוָתָא וְהִיא תְּקוּם לְעָלְמַיָּא׃

Dan. 7, 13. 14. 26. 27. חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא וַאֲרוּ
עִם עֲנָנֵי שְׁמַיָּא כְּבַר אֱנָשׁ אָתֵה הֲוָא וְעַד עַתִּיק יוֹמַיָּא
מְטָה וּקְדָמוֹהִי הַקְרְבוּהִי׃ וְלֵהּ יְהִב שָׁלְטָן וִיקָר וּמַלְכוּ
וְכֹל עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וְלִשָּׁנַיָּא לֵהּ יִפְלְחוּן שָׁלְטָנֵהּ שָׁלְטָן
עָלַם דִּי לָא יֶעְדֵּה וּמַלְכוּתֵהּ דִּי לָא תִתְחַבַּל׃ וְדִינָא

לֶהֱוֹן *ut sint* | est a rad. הֲוָה 3. pers. plur. fut. Peal יֶהֶוְה, cui h. l. praemittitur לְ, *ut* significans; quo praecedente praeſormativum fut. (ְ) excidit.

אֲנָשָׁא nom. subst. אֱנָשׁ *homo*, cum nota articuli.

דָּבְקִין *juncti* | a rad. דְּבַק *cohaesit*, partic. Peal plural. דְּנָה a דֵּן *hic, haec, hoc*, stat. emphat. הֵא *ecce*, h. l. pleonastice positum. הֵא כְדִי, *ecce! quemadum*, pro *quemadmodum*.

וּבְיוֹמֵיהוֹן *temporibus istorum* | est a nom. יוֹם plural. cum suff. et praef. בְּ et וּ copul.

מַלְכַיָּא *regum istorum* | a nom. subst. מֶלֶךְ *rex*, plural. emphat. אִנּוּן pronom. plural. hebr. הֵם.

יְקִים *stabiliet regnum* | a rad. קוּם *surrexit*, Aph. *erexit*, 3. pers. sing. fut. Aphel. מַלְכוּ *regnum*, nom. subst. fem.

לְעָלְמִין *in aeternum* | est a nom. subst. masc. עָלַם *aeternitas*, plural. cum praep. לְ. לָא negat. *non*. תִתְחַבַּל a themate חֲבַל Pa. *laesit, perdidit*, Ithp. *periit*, 3. pers. sing. ſut. Ithp.

לְעַם אָחֳרָן לָא תִשְׁתְּבִק *nec alteri populo subjiciendum* | אָחֳרָן nom. *alius*. תִּשְׁתְּבִק est a rad. שְׁבַק *reliquit*, 3. pers. fem. sing. fut. Ithpeel pro תִּתְשְׁבִק, uti in hebr. lingua ex § 41, 2. a.

תַּדִּק וְתָסֵיף etc. *comminuet et consumet* etc. | תַּדִּק a radice דְּקַק *comminutus est*, Aph. הַדֵּק *contrivit, comminuit*, 3. pers. fem. sing. fut. Aphel. וְתָסֵיף est a סוּף 3. pers. fem. singul. Aphel. מַלְכְוָתָא *regna*, est plural. a nom. subst. מַלְכוּ.

Dan. 7, 13. 14. 26. 27.

חָזֵה הֲוֵית *Spectabam* | חָזֵה est a radice חֲזָא et חֲזָה *vidit*, part. Peal. הֲוֵית 1. pers. sing. praet. Peal a rad. הֲוָה.

sceri non potest. Temporibus enim istorum regum Deus stabiliet regnum suum nullo unquam tempore destruendum, nec alii populo subjiciendum. Hoc comminuet et consumet ista regna omnia, ipsum vero in perpetuum consistet.

Dan. 7, 13. 14. 26. 27. Tum porro spectabam per nocturna visa aliquem homini similem, qui in nubibus coeli veniebat. Is ad antiquum diebus appropinquabat, in cujus conspectum etiam fuit adductus. Atque huic tanta potestas, dignitas et regnum dabatur, ut omnes omnium linguarum gentes et nationes eum colerent. Potestas ejus debebat esse aeterna, nunquam peritura, et regnum

בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא *per nocturna visa* | בְּחֶזְוֵי est a nom. mascul. חֵזֶו *visio*, plural. constr. cum praef. בְּ. — לֵילְיָא *nox*, nom. mascul.

וַאֲרוּ *ecce*, אֲרוּ cum ו copul. עִם עֲנָנֵי *in nubibus*, est a nom. subst. עֲנָן *nubes*, stat. constr. plur. שְׁמַיָּא est stat. emphat. a nom. שְׁמַיִן *coelum*.

אָתֵה *veniebat* | a rad. אֲתָה *venit*, partic. Pe.

וְעַד־עַתִּיק *ad antiquum* | עַתִּיק *antiquus*. מְטָה ipsa radix: *venit, pervenit, pertigit*.

וּקְדָמוֹהִי etc. *in cujus adspectum etiam fuit adductus* | est praep. קְדָם cum suff. et ו copul. הַקְרְבוּהִי est a rad. קְרַב *appropinquavit*, Aph. *appropinquare fecit, adduxit*, 3. pers. plur. praet. Aphel cum suff.

יְהִב שָׁלְטָן etc. *dabatur potestas* etc. | יְהַב *dedit*, particip. Peil defect. script. pro יְהִיב. שָׁלְטָן nom. masc. *imperium*. וִיקָר *et dignitas*, nom. subst. יְקָר 1) *res pretiosae*; 2) *gloria, majestas*; cum ו copul.

וְכֹל עַמְמַיָּא etc. *ut omnes omnium linguarum* etc. | a nom. subst. עַם *populus*, plural. אֻמַּיָּא nom. אֻמָּה plural. masc. cum nota articuli. וְלִשָּׁנַיָּא a nom. לִשָּׁן plural. *linguae*, i. e. *gentes* diversas linguas loquentes. יִפְלְחוּן est a themate פְּלַח *servivit, coluit*, 3. pers. plur. fut. Peal.

יֶעְדֵּה *auferetur* | radicis עֲדָה 1) *ivit, venit*; 2) *transivit, praeteriit, removit, abstulit*; 3. pers. fut. Peal.

תִתְחַבַּל *corrumpetur* | a rad. חֲבַל Pael *perdidit*, Ithp. *periit*, 3. pers. fem. sing. fut. Ithp.

יְתִב וְשָׁלְטָנֵהּ יְהַעְדּוֹן לְהַשְׁמָדָה וּלְהוֹבָדָה עַד סוֹפָא׃
וּמַלְכוּתָא וְשָׁלְטָנָא וּרְבוּתָא דִּי מַלְכְוָת תְּחוֹת כָּל שְׁמַיָּא
יְהִיבַת לְעַם קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת עָלַם וְכֹל
שָׁלְטָנַיָּא לֵהּ יִפְלְחוּן וְיִשְׁתַּמְּעוּן׃

§ 87.

Der Name Messias.

Ps. 2. לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם וּלְאֻמִּים יֶהְגּוּ רִיק׃ יִתְיַצְּבוּ
מַלְכֵי אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יָחַד עַל יְהוָֹה וְעַל מְשִׁיחוֹ׃
נְנַתְּקָה אֶת מוֹסְרוֹתֵימוֹ וְנַשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ עֲבֹתֵימוֹ׃ יוֹשֵׁב

וְדִינָא יְתִב *tum judicium habebitur*, die Richter setzen sich | וְדִינָא est nom. subst. דִּין in stat. emphat. יְתִב ipsa radix *consedit*.

יְהַעְדּוֹן *privabitur potestate sua* | שָׁלְטָנֵהּ nom. subst. שָׁלְטָן cum suff. יְהַעְדּוֹן est a rad. עֲדָה 3. pers. plur. fut. Aphel.

לְהַשְׁמָדָה *funditus exscindetur et perdetur* | est a rad. שְׁמַד *perdidit*, infinit. Aphel cum praef. לְ. וּלְהוֹבָדָה a rad. אֲבַד Aph. *corrupit*, *perdidit*, infin. Aphel cum לְ. עַד־סוֹפָא propr. *usque ad finem*, סוֹפָא stat. emph. a nom. subst. סוֹף *finis*.

וּרְבוּתָא *et magnitudo* | a nom. subst. רְבוּ stat. emphat.

מַלְכְוָת *regnorum* | a nom. subst. מַלְכוּ plural. constr. תְּחוֹת praep. *sub*.

יְהִיבַת *concedetur* | est a rad. יְהַב partic. fem. Peil.

קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין *sanctorum Altissimi* | קַדִּישֵׁי est a nom. adj. קַדִּישׁ plur. constr. עֶלְיוֹנִין est plur. majestat. *Altissimus*, a nom. עֶלְיוֹן.

שָׁלְטָנַיָּא a nom. sing. שָׁלְטָן plural. *regna*.

וְיִשְׁתַּמְּעוּן *obedire debent* | a rad. שְׁמַע *audivit*, Ithp. *obedivit*, 3. pers. plur. fut. Ithp.

§ 87.

Ps. 2.

רָגְשׁוּ *Tumultuantur* | radix רָגַשׁ *tumultuatus est*, 3. pers. plural. praet. Kal.

יֶהְגּוּ רִיק *meditantur vana consilia* | יֶהְגּוּ est a radice הָגָה *meditatus est*, *cogitavit*, 3. pers. plural. praet. Kal § 48, 2. et § 64. רִיק *effudit*, *evacuavit* (warum ersinnen Nationen Eiteles d. i. eitele Empörung).

ejus nunquam destruendum. Tum judicium habebitur. Potestate sua privabitur, funditusque exscindetur et perdetur. Regia autem potestas et dignitas, quae solet esse regnorum omnium totius terrarum orbis, concedetur populo sanctorum Altissimi. Hujus Dei altissimi regnum est aeternum, huic omnia regna servire debent et obedire.

§ 87.

De ipso Messiae vocabulo.

Ps. 2. Cur gentes tumultuantur, et nationes vana meditantur consilia? Reges terrae consistunt, et principes consilia ineunt contra Jovam et Messiam ejus. Rumpamus vincula eorum, et funes a nobis abjiciamus! Sedens in coelis ridet, Domi-

יִתְיַצְּבוּ *consistunt* | 3. pers. plur. fut. Hithpael a rad. יָצַב Hithpael *stitit se, constitit;* cum עַל: *coeunt, conjurant* contra aliquem (aufstehen gegen jemanden).

וְרוֹזְנִים etc. *et principes consilia* etc. | a radice רָזַן arab. *gravis fuit moribus*, part. praes. רוֹזֵן *princeps, rex,* h. l. plur. cum ו copul. נוֹסְדוּ *consilia ineunt*, est 3. pers. plur. praet. Niph. [coll. § 59.] a rad. יָסַד 1) *fundavit,* Niphal *fundatus est;* 2) denom. a סוֹד pro יְסוֹד *lectulus* (Diwan), super quo interdiu decumbere, quietis causa, in quo et amici considere confabulantes solebant et consiliarii regum; hinc: *in Diwan congregari, congregari, consultare, deliberare* (Gesen. סוֹד *Rath, Rathkreiss*, daher: *sich zusammensetzen und berathschlagen*).

וְעַל־מְשִׁיחוֹ *et Messiam* (regem) *ejus* | propr. est particip. passiv. a מָשַׁח *unxit*, מָשִׁיחַ *unctus*, et cum יְהוָֹה conjunctum: *unctus Jovae* i. e. rex. Adpositum est suffixum 3. pers. sing. masc.

נְנַתְּקָה etc. *rumpamus vincula eorum* | a rad. נָתַק *avulsit, disrupit*, 1. pers. plur. fut. Piel cum ה parag. coll. § 36. quo accedente ultimae syllabae vocalis excidit. מוֹסְרוֹתֵימוֹ est a nom. מוֹסֵר (pro מאסר a rad. אָסַר) plur. fem. מוֹסְרוֹת *vincula*, cum suff. 3. pers. masc. plur. poet. coll. § 24, 3.

וְנַשְׁלִיכָה *et abjiciamus* | thematis שָׁלַךְ Hiph. *abjecit*, 1. pers. plur. fut. Hiph. נַשְׁלִיךְ cum ה parag. עֲבֹתֵימוֹ *funes eorum,*

בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק אֲדֹנָי יִלְעַג לָמוֹ׃ אָז יְדַבֵּר אֵלֵימוֹ בְאַפּוֹ
וּבַחֲרוֹנוֹ יְבַהֲלֵמוֹ׃ וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי עַל צִיּוֹן הַר קָדְשִׁי׃
אֲסַפְּרָה אֶל חֹק יְהוָה אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם
יְלִדְתִּיךָ׃ שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ וַאֲחֻזָּתְךָ
אַפְסֵי אָרֶץ׃ תְּרֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל כִּכְלִי יוֹצֵר תְּנַפְּצֵם׃
וְעַתָּה מְלָכִים הַשְׂכִּילוּ הִוָּסְרוּ שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃ עִבְדוּ אֶת
יְהוָה בְּיִרְאָה וְגִילוּ בִּרְעָדָה׃ נַשְּׁקוּ בַר פֶּן יֶאֱנַף וְתֹאבְדוּ
דֶרֶךְ כִּי יִבְעַר כִּמְעַט אַפּוֹ אַשְׁרֵי כָּל חוֹסֵי בוֹ׃

Dan. 9, 24—27. שָׁבֻעִים שִׁבְעִים נֶחְתַּךְ עַל עַמְּךָ

plur. עֲבֹתִים cum suff. poet. a nom. subst. עֲבֹת *contortum, tortile,* hinc *funis,* plur. *vincula.* Rad. עָבַת *contorsit.*

יִלְעַג לָמוֹ *ludibrio illos habet* | a rad. לָעַג *irrisit, subsannavit,* 3. pers. sing. fut. Kal § 49. לָמוֹ coll. § 89, 3.

אֵלֵימוֹ praep. אֶל plural. אֱלֵי cum suff. poet. § 89, 4.

וּבַחֲרוֹנוֹ יְבַהֲלֵמוֹ *et indignatione exasperatus eos perturbat* | וּבַחֲרוֹנוֹ est nom. subst. חָרוֹן *aestus irae, excandescentia,* nom. subst. masc. cum suff. et cum praef. בְּ ex § 18, 2. et וּ copul. ex § 90, 1. Rad. חָרָה *arsit, exarsit ira.* יְבַהֲלֵמוֹ est a themate בָּהַל Piel *turbavit, consternatum reddidit,* 3. pers. sing. praet. Piel יְבַהֵל cum suff. poet. coll. § 54 et § 23.

נָסַכְתִּי *constitui* | 1. pers. singul. praet. Kal thematis נָסַךְ *fudit, effudit, unxit.*

אֲסַפְּרָה אֶל־חֹק *narrabo secundum decretum Jovae* | 1. pers. sing. fut. Piel cum ה parag. a rad. סָפַר *numeravit, recensuit,* Piel *narravit, celebravit.* אֶל praep. h. l. denotat *de.* חֹק *decretum,* nom. subst. masc. a rad. חָקַק.

יְלִדְתִּיךָ *te genui* | 1. pers. singul. praet. Kal cum suffixo 2. pers. masc. sing. a rad. יָלַד *genuit.* Est verbum med. E, cujus vocalis (..) hoc loco in Chirek transit, quia ultima tonum habet, conf. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 91. obs. I. 1. b. הַיּוֹם *hodie* i. e. die inaugurationis regem te creo et publice declaro.

שְׁאַל etc. *roga a me* etc. | est a radice שָׁאַל *rogavit, petiit,* imperat. sing. Kal § 49. וְאֶתְּנָה est a radice נָתַן 1. pers. singul. fut. Kal אֶתֵּן pro אֶנְתֵּן [§ 56.] cum ה parag. § 36.

נַחֲלָתֶךָ *in hereditatem tuam* | נַחֲלָה nom. subst. fem. cum suff. a rad. נָחַל *possedit.*

nus ludibrio illos habet. Tum eos alloquitur in ira sua, et indignatione exasperatus eos perturbat: „Ego constitui regem meum in Sione, monte meo sancto.“ Decretum Jovae pronunciabo: Dixit ad me: tu es filius meus, hodie te genui. Roga a me, gentes tibi, dabo in haereditatem tuam, et fines terrae in possessionem tuam. Clava ferrea confringes illos, sicut vas figuli in frusta comminues. — Nunc itaque reges prudentur agite, correctionem accipite, judices terrae. Pie Jovam reveremini. Filio oscula date, ne irascatur et vos in via pereatis; ira enim ejus brevi exardescet. Beati omnes, qui ad illum confugiunt.

Dan. 9, 24-27. Septuaginta hebdomades annorum populo tuo et urbi tuae sanctae definitae

וַאֲחֻזָּתְךָ *in possessionem tuam* | nom. subst. fem. אֲחֻזָּה *possessio, res,* quae jure dominii tenetur, cum suff. et וּ copul. ex § 18, 2. Rad. אָחַז *cepit, tenuit, apprehendit.*

תְּרֹעֵם *confringes illos* | a radice רָעַע *confregit, contrivit,* 2. p. masc. sing. fut. Kal תָּרֹעַ § 57. cum suff. 3. p. plur.

תְּנַפְּצֵם *in frusta comminues* | a rad. נָפַץ *collisit; fregit,* Piel *fregit, dispersit,* 2. pers. masc. sing. fut. Piel cum suffixo.

הִוָּסְרוּ *correctionem accipite* | a rad. יָסַר *castigavit, erudivit,* imperat. plur. Niphal coll. § 59.

בִּרְעָדָה *cum timore* i. e. *reverenter, religiose* | nom. subst. fem. רְעָדָה *tremor,* a rad. רָעַד *tremuit.*

נַשְּׁקוּ־בַר *osculamini filium* | a rad. נָשַׁק *osculatus est,* imp. plur. Piel בַּר *filius,* Chald. et Syr.

יֶאֱנַף *irascatur* | rad. אָנַף *iratus est,* 3. pers. sing. fut. Kal וְתֹאבְדוּ *pereatis,* thematis אָבַד *periit,* 2. pers. plur. Kal § 58. דֶּרֶךְ Noster vertit: *in via,* et subaudit בְּ. Alii: *quod attinet ad viam,* et וְתֹאבְדוּ דֶרֶךְ *ne pereat via vestra,* ne pessumdetur res vestra.

כִּמְעַט *brevi,* rectius *subito* | est adv. מְעַט cum כְּ.

חוֹסֵי בוֹ *qui ad illum confugiunt* | part. Kal plural. constr. de quo videat. § 114, 2. Rad. חָסָה.

Dan. 9, 24—27.

שָׁבֻעִים *Hebdomades annorum* | plur. a nom. sing. שָׁבוּעַ et

וְעַל עִיר קָדְשֶׁךָ לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע וּלְחָתֵם° חַטָּאוֹת וּלְכַפֵּר
עָוֹן וּלְהָבִיא צֶדֶק עֹלָמִים וְלַחְתּוֹם חָזוֹן וְנָבִיא וְלִמְשֹׁחַ
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים׃ וְתֵדַע וְתַשְׂכֵּל מִן מֹצָא דָבָר לְהָשִׁיב
וְלִבְנוֹת יְרוּשָׁלִַם עַד מָשִׁיחַ נָגִיד שָׁבֻעִים שִׁבְעָה וְשָׁבֻעִים
שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם תָּשׁוּב וְנִבְנְתָה רְחוֹב וְחָרוּץ וּבְצוֹק
הָעִתִּים׃ וְאַחֲרֵי הַשָּׁבֻעִים שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם יִכָּרֵת מָשִׁיחַ
וְאֵין לוֹ וְהָעִיר וְהַקֹּדֶשׁ יַשְׁחִית עַם נָגִיד הַבָּא וְקִצּוֹ
בַשֶּׁטֶף וְעַד קֵץ מִלְחָמָה נֶחֱרֶצֶת שֹׁמֵמוֹת׃ וְהִגְבִּיר

° ולהתם ק׳.

שְׁבוּעַ 1) *hebdomas*, *septimana*; 2) *hebdomas annorum*, *Jahrsiebend*, *Jahrwoche*. Subaudit noster שָׁנִים.

נֶחְתַּךְ *definiti*, *decreti sunt* | 3. pers. sing. praet. Niphal [§ 48, 2.] a rad. חָתַךְ *decidit*, *definivit*, Niph. *definitus est*. (Siebenzig Wochen sind bestimmt für dein Volk). De constructione verbi singul. cum nomine plural. vide Schroederi Syntax pag. 278.

לְכַלֵּא *ad delendam* | infinit. Piel cum לְ a rad. כָּלָא *cohibere*, *claudere*; infinit. Piel autem mutuat suam significationem a verbo כָּלָה *complevit*, *perfecit*, *absolvit*, *consumsit*. פֶּשַׁע h. l. *poena peccatorum* (bis vollendet ist die Strafe der Sünde).

וּלְחָתֵם *ad peccatum obsignandum* | est a rad. חָתַם Kal et Piel *signavit*, *obsignavit* etc. infin. Piel cum praef. לְ et וּ copul. Paulo inferius est infinit. Kal, cum praef. לְ ex § 18, 2. coll. § 48, 2. et וּ copul.

חָתֵם h. l. denotat *complevit*, *bis erfüllt wird das Gesicht und die Propheten*, i. e. oracula eorum. Est Hendiadys, de qua conf. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 234, 2.

וְלִמְשֹׁחַ est a rad. מָשַׁח *unxit*, *consecravit*, infinit. constr. Kal cum praefix. לְ et וְ copul.

וְתֵדַע *scito autem* | a rad. יָדַע 2. pers masc. sing. fut. Kal § 59.

וְתַשְׂכֵּל thematis שָׂכַל 2. pers. masc. sing. fut. apoc. Hiph.

מֹצָא propr. *exitus*, a rad. יָצָא.

לְהָשִׁיב וְלִבְנוֹת *de instauranda Hierosolyma* | לְהָשִׁיב est inf. Hiph. cum לְ a rad. שׁוּב § 56. qui ex noto Hebraismo h. l. adverbiascit coll. § 109. וְלִבְנוֹת est infin. Kal cum praef. לְ et וְ copul. a rad. בָּנָה *aedificavit*. Eadem con-

sunt, ad culpam delendam, peccatum obsignandum, iniquitatem expiandam et priorem gratiam adducendam, ad implendam visionem et effatum prophetae, et sanctuarium dedicandum. Scito autem, a promulgatione edicti de instauranda Hierosolyma usque ad regem victorem sunt septem hebdomades annorum. Post duas et sexaginta hebdomades annorum urbs intus et extra instaurabitur, temporibus quidem afflictissimis. Post has duas et sexaginta hebdomades annorum unctus exscindetur et peribit, urbem et sanctuarium populus veniens victor evertet, finis ejus erit cum inundatione, usque ad finem belli erit vastatio repetita. Per unam hebdo-

structio est תָּשׁוּב וְנִבְנְתָה *instaurabitur*, h. l. a שׁוּב 3. pers. fem. sing. fut. Kal, et a rad. בָּנָה 3. pers. fem. sing. praet. Niph. § 64.

נָגִיד *princeps*, *antistes*, *dux* | a rad. נָגַד arab. *strenuus*, *magnanimus fuit*. De sequentibus numeralibus conferat. § 118, 3.

רְחוֹב nom. subst. fem. 1) *platea*; 2) *forum*, locus amplus ad portas, in quo judicia habebantur et res venales exponebantur. Rad. רָחַב *dilatatus est*.

וְחָרוּץ *fossa*. Notandum est h. l. Zeugma; nam verbum נִבְנְתָה solummodo ad רְחוֹב referri potest, conf. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 234.

וּבְצוֹק *et in angustia* | nom. subst. masc. צוֹק *angustia*, h. l. in stat. constr. sing. הָעִתִּים nom. subst. עֵת plural. cum articulo § 21.

בַשֶּׁטֶף *cum inundatione* | nom. subst. cum בְּ et extruso artic.

נֶחֱרֶצֶת etc. *excidium desolationum*, i. e. desolatio quam maxima | est a rad. חָרַץ 1) *acuit*; 2) *secuit*, *praecidit*; 3) metaph. *decidit*, *statuit*, Niphal *definitus est*, partic. fem. Niphal coll. § 48. et § 83. H. l. subst. in statu constr. sing. שֹׁמֵמוֹת est a rad. שָׁמַם *desolatus est*, plural. fem. partic. Kal: *vastata*, *desolationes*. Hinc alii rectius, ut mihi videtur, haec verba vertunt: *die beschlossenen Verwüstungen*. Ita etiam in sequenti versu כָּלָה וְנֶחֱרָצָה non, ut Bauerus, *desolatio quam maxima*, sed Vertilgung und das Beschlossene, ἓν διὰ δυοῖν, für die beschlossene Vertilgung.

בְּרִית לָרַבִּים שָׁבוּעַ אֶחָד וַחֲצִי הַשָּׁבוּעַ יַשְׁבִּית זֶבַח
וּמִנְחָה וְעַל כְּנַף שִׁקּוּצִים מְשֹׁמֵם וְעַד כָּלָה וְנֶחֱרָצָה
תִּתַּךְ עַל שֹׁמֵם׃

Dritte Abtheilung.

Einige Weissagungen der Propheten die von einer glücklichen Zukunft sprechen ohne des Messias zu gedenken.

§ 88.

Joel 3. וְהָיָה אַחֲרֵי כֵן אֶשְׁפּוֹךְ אֶת רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר
וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם זִקְנֵיכֶם חֲלֹמוֹת יַחֲלֹמוּן בַּחוּרֵיכֶם
חֶזְיֹנוֹת יִרְאוּ׃ וְגַם עַל הָעֲבָדִים וְעַל הַשְּׁפָחוֹת בַּיָּמִים
הָהֵמָּה אֶשְׁפּוֹךְ אֶת רוּחִי׃ וְנָתַתִּי מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ דָּם וָאֵשׁ וְתִמְרוֹת עָשָׁן׃ הַשֶּׁמֶשׁ יֵהָפֵךְ לְחֹשֶׁךְ
וְהַיָּרֵחַ לְדָם לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא׃ וְהָיָה
כֹּל אֲשֶׁר יִקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה יִמָּלֵט כִּי בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַםִ

וְהִגְבִּיר *confortabit* | a rad. גָּבַר 3. pers. sing. praet. Hiphil (er schliesset ein festes Bündniss mit vielen).

וַחֲצִי *et dimidium* | est nom. subst. חֵצִי et חֲצִי *dimidium*, in stat. constr. singul. cum ו copul. ex § 18, 2. a radice חָצָה.

וְעַל־כְּנַף שִׁקּוּצִים etc. *super extrema parte tecti* etc. | כָּנָף h. l. denotat *tectum templi*, πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ. Enunciandum esse videtur כָּנָף, cum non adsit genitivus, ad quem status constructus referatur. שִׁקּוּצִים plural. a nom. שִׁקּוּץ *abominabile*, inprim. *de idolis*. מְשׁוֹמֵם est a rad. שָׁמֵם partic. Poel *vastator*.

תִּתַּךְ *effundatur* | 3. pers. fem. sing. fut. Kal [§ 56.] a rad. נָתַךְ *fusus*, *effusus fuit*.

§ 88.

Joel. 3.

אֶשְׁפּוֹךְ *Effundam* | a radice שָׁפַךְ *effudit*, 1. pers. singul. fut. Kal.

יַחֲלֹמוּן *somniabunt* | a rad. חָלַם *somniavit*, 3. pers. plural.

madem annorum multi religionem tenebunt; media hebdomade abrogabit sacrificium et fertum. Super extrema parte tecti erit abominabile (idolum) eversione dignum, dum plures caedes vastator accipiat.

SECTIO TERTIA.

Selecta prophetarum vaticinia futuram felicitatem sine Messiae appellatione describentia.

§ 88.

Joel 3. Postea effundam spiritum meum super omnes homines, et filii vestri ac filiae vestrae prophetabunt, seniores somniabunt, juvenes visiones habebunt. Etiam super servos et ancillas illis diebus spiritum meum effundam. Prodigia edam in coelo et in terra, sanguinem et ignem et columnas fumi. Sol obscurabitur et luna rubicunda erit, antequam dies veniat magnus et terribilis. Quicunque autem Jovam invocabit, incolumis erit. In

Kal [§ 48.] cum Nun parag. [coll. § 35, 4.], quo accedente vocalis secundae syllabae restituitur. Inde descendit חֲלֹמוֹת plur. fem. a nom. subst. masc. חֲלוֹם *somnium.*

בַּחוּרֵיכֶם etc. *juvenes vestri visiones* etc. | a nom. בָּחוּר *juvenis*, plur. cum suffixo. חֶזְיֹנוֹת plural. fem. a nom. subst. masc. חִזָּיוֹן, stat. constr. חֶזְיוֹן, *visio.* Rad. חָזָה.

וְעַל־הַשְּׁפָחוֹת *et ancillas* | est a nom. שִׁפְחָה *ancilla*, plur. fem. cum articulo.

וְתִמְרוֹת *et columnas* | est plur. constr. a nom. תִּימָרָה, quod tantum cum עָשָׁן conjunctum occurrit, *columnas fumi.*

יֵהָפֵךְ propr. *convertetur* | 3. pers. sing. fut. Niphal [§ 48.] a radice הָפַךְ *vertit, mutavit, pervertit.*

לִפְנֵי בּוֹא *antequam dies veniat* | לִפְנֵי *ante*, sequente infinitivo: *antequam.* Est stat. constr. plural., qui cum לְ conjunctus vim praepositionis habet, a nom. plural. פָּנִים. בּוֹא est infinit. constr. rad. בּוֹא coll. § 61. inpr. not. 2. — יוֹם *tempus, quo Deus poenas ab iis repetet severiores.* הַנּוֹרָא *terribilis*, est particip. Niphal § 59. et § 63. cum articulo a rad. יָרֵא *timuit.*

תִּהְיֶה פְלֵיטָה כַּאֲשֶׁר אָמַר יְהוָה וּבַשְּׂרִידִים אֲשֶׁר יְהוָה
קֹרֵא׃
Joel 4. כִּי הִנֵּה בַּיָּמִים הָהֵמָּה וּבָעֵת הַהִיא אֲשֶׁר °אָשׁוּב
אֶת שְׁבוּת יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם׃ וְקִבַּצְתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם
וְהוֹרַדְתִּים אֶל עֵמֶק יְהוֹשָׁפָט וְנִשְׁפַּטְתִּי עִמָּם שָׁם עַל
עַמִּי וְנַחֲלָתִי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פִּזְּרוּ בַגּוֹיִם וְאֶת אַרְצִי חִלֵּקוּ׃
וְאֶל עַמִּי יַדּוּ גוֹרָל וַיִּתְּנוּ הַיֶּלֶד בַּזּוֹנָה וְהַיַּלְדָּה מָכְרוּ
בַיַּיִן וַיִּשְׁתּוּ׃ וְגַם מָה אַתֶּם לִי צֹר וְצִידוֹן וְכֹל גְּלִילוֹת
פְּלָשֶׁת הַגְּמוּל אַתֶּם מְשַׁלְּמִים עָלָי וְאִם גֹּמְלִים אַתֶּם
עָלַי קַל מְהֵרָה אָשִׁיב גְּמֻלְכֶם בְּרֹאשְׁכֶם׃ אֲשֶׁר כַּסְפִּי
וּזְהָבִי לְקַחְתֶּם וּמַחֲמַדַּי הַטֹּבִים הֲבֵאתֶם לְהֵיכְלֵיכֶם׃
וּבְנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי יְרוּשָׁלִַם מְכַרְתֶּם לִבְנֵי הַיְּוָנִים לְמַעַן

° (אָשׁוּב כ׳) אָשִׁיב ק׳.

פְּלֵיטָה *evasio, effugium, liberatio,* inprimis collect. *ii qui evadunt.* Radix פָּלַט *evasit.*

וּבַשְּׂרִידִים *et e numero superstitum erunt* | est a nomine שָׂרִיד *superstes, residuus,* plural. cum בְּ vocalem articuli exclusi occupante § 89, 1. et ו copul. Rad. שָׂרַד *superfuit, residuum est.*

Joel 4.

וְהוֹרַדְתִּים *Descendere faciam* | a rad. יָרַד *descendit,* 1. pers. praet. Hiphil [§ 59.] cum suff. 3. pers. masc. plural. et ו conv. praet. עֵמֶק nom. masc. *vallis.* יְהוֹשָׁפָט (Deus judicat) nom. propr. 1) *regis;* 2) *vallis* inde dictae, Hierosolymam inter et montem olivarum sitae.

פִּזְּרוּ *disperserunt* | radicis פִּזַּר *dispersit,* 3. pers. plural. praet. Piel.

חִלֵּקוּ *diviserunt* | thematis חָלַק *partitus est,* 3. pers. plur. Piel, cum Zere ob pausam restituto in penultima.

יַדּוּ גוֹרָל *sortem jecerunt* | יַדּוּ est 3. pers. plur. praet. Kal a rad. יָדַד *jecit, projecit,* coll. § 57. גּוֹרָל *sortem,* est nom. mascul.

וַיִּתְּנוּ *dederunt* etc. | thematis נָתַן *dedit,* 3. pers. plur. fut. Kal [§ 56.] cum ו conv. fut. בַּזּוֹנָה nom. subst. fem. זוֹנָה *scortum, meretrix,* cum בְּ et excluso articulo, a rad. זָנָה *scortatus est.* — יֶלֶד masc. *puer,* cum artic.; יַלְדָּה nom. fem. *puella, virgo;* utrumque a radice יָלַד.

monte Sionis enim et Hierosolymae erunt evadentes, inquit Jova, et quôs Jova praedestinavit, e numero erunt superstitum.

Joel 4. Illis diebus captivos Judaeos et Hierosolymitanos reducam, et colligam omnes gentes et in vallem Josaphati descendere faciam, et illic cum illis de populo mihi peculiari, Israelitis, disceptabo, quos inter gentes disperserunt, et terram meam diviserunt, de populo meo autem sortem jecerunt, puerum pro scorto dederuut, et puellam vino, quod potarunt, vendiderunt. Quid vos ad me, Tyrus et Sidon, et totus Philistaeae tractus? An vos mihi injuriam rependitis? Sed si mihi ita vicem rependatis, ego celeriter retributionem vobis reddam. Quia argentum et aurum meum abstulistis, et thesauros meos praestantissimos in palatia vestra intulistis, Judaeos et Hierosolymitanos Grae-

מָכְרוּ *vendiderunt* | 3. pers. plural. praet. Kal radicis מָכַר *vendidit.*

גְלִילוֹת *totus tractus* | plural. constr. a nom. subst. fem. גְלִילָה *tractus, limes, terminus.* Rad. גָּלַל.

הַגְמוּל etc. *an injuriam mihi* etc. | גְמוּל *retributio* bona vel mala, sive *praemii* sive *poenae*, it. *beneficium*, *injuria*, nom. masc. cum ה interrog. מְשַׁלְּמִים est particip. plural. Piel a rad. שָׁלַם Piel *perfecit*, *rependit*, *persolvit*, *retribuit.*

גֹּמְלִים partic. Kal plural. a rad. גָּמַל *retribuit.*

קַל מְהֵרָה *celeriter* | קַל adv. *leviter*, *celeriter*, a rad. קָלַל *levis*, *velox fuit.* מְהֵרָה subst. *festinatio*, *celeritas*, adv. *celeriter*, *cito*, a rad. מָהַר *festinavit.*

וּמַחֲמַדַּי etc. *thesauros meos praestantissimos* | est plural. מַחֲמַדִּים cum suffixo 1. pers. singul. et ו copul. a nom. subst. masc. מַחְמָד *desiderium*, *res desiderata*, *res pretiosa.* הַטּוֹבִים *optimos*, plural. a nom. adject. טוֹב, cum articulo, qui h. l. superlativum facit juxta § 117.

הֲבֵאתֶם *intulistis* | 2. pers. masc. plur. praet. Hiph. a rad. בוא vid. § 61. et Lehrgeb. der hebr. Sprache § 106. obs. IV. 13.

הַרְחִיקָם מֵעַל גְּבוּלָם׃ הִנְנִי מְעִירָם מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
מְכַרְתֶּם אֹתָם שָׁמָּה וַהֲשִׁבֹתִי גְמֻלְכֶם בְּרֹאשְׁכֶם׃ וּמָכַרְתִּי
אֶת בְּנֵיכֶם וְאֶת בְּנוֹתֵיכֶם בְּיַד בְּנֵי יְהוּדָה וּמְכָרוּם
לִשְׁבָאיִם אֶל גּוֹי רָחוֹק כִּי יְהוָה דִּבֵּר׃ קִרְאוּ זֹאת בַגּוֹיִם
קַדְּשׁוּ מִלְחָמָה הָעִירוּ הַגִּבּוֹרִים יִגְּשׁוּ יַעֲלוּ כֹּל אַנְשֵׁי
הַמִּלְחָמָה׃ כֹּתּוּ אִתֵּיכֶם לַחֲרָבוֹת וּמַזְמְרוֹתֵיכֶם לִרְמָחִים
הַחַלָּשׁ יֹאמַר גִּבּוֹר אָנִי׃ עוּשׁוּ וָבֹאוּ כָל הַגּוֹיִם מִסָּבִיב
וְנִקְבָּצוּ שָׁמָּה הַנְחַת יְהוָה גִּבּוֹרֶיךָ׃ יֵעוֹרוּ וְיַעֲלוּ הַגּוֹיִם
אֶל עֵמֶק יְהוֹשָׁפָט כִּי שָׁם אֵשֵׁב לִשְׁפֹּט אֶת כָּל הַגּוֹיִם
מִסָּבִיב׃ שִׁלְחוּ מַגָּל כִּי בָשַׁל קָצִיר בֹּאוּ רְדוּ כִּי מָלְאָה
גַּת הֵשִׁיקוּ הַיְקָבִים כִּי רַבָּה רָעָתָם׃ הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים
בְּעֵמֶק הֶחָרוּץ כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה בְּעֵמֶק הֶחָרוּץ׃ שֶׁמֶשׁ

לְמַעַן הַרְחִיקָם *ut abalienarentur* | מַעַן, לְמַעַן cum לְ, sequente substantivo: *propter, secundum;* sequente infinitivo: *ut.* הַרְחִיקָם infin. Hiph. cum suff. (ָם) a rad. רָחַק *longinquus fuit.*

מְעִירָם *excitabo* | est a rad. עוּר Hiph. *excitare*, particip. Hiphil מֵעִיר [§ 61.] cum suffixo.

אֲשֶׁר — שָׁמָּה *quo*, coll. § 93, 1. שָׁמָּה est שָׁם cum ה paragog.

וַהֲשִׁבֹתִי *et reddam* | 1. pers. sing. praet. Hiphil pro הֲשִׁיבוֹתִי, Cholem et Chirek defective scriptis, coll. § 61, 3 et 5. cum וַ ex § 18, 2. Rad. שׁוּב.

וּמְכָרוּם *vendent eos* | 3. pers. plural. praet. Kal rad. מָכַר, cum suff. 3. pers. plur. coll. § 51. De וּ vid. § 90, 1.

קַדְּשׁוּ *parate* (sacris ritibus) *bellum* | imperat. plur. Piel rad. קָדַשׁ et קָדֵשׁ.

הָעִירוּ *excitate* | imp. plur. Hiphil a rad. עוּר § 61.

כֹּתּוּ etc. *cudite vomeres* etc. | imperat. plural. Kal [§ 57.] rad. כָּתַת *contudit.* אִתֵּיכֶם *vomeres vestros*, a nom. masc. אֵת *vomer*, plural. cum suff. § 81. No. VIII. לַחֲרָבוֹת *in enses*, plural. fem. nom. subst. חֶרֶב cum לְ ex § 18, 2. וּמַזְמְרוֹתֵיכֶם *et falces vestras*, a nom. fem. מַזְמֵרָה *falx*, plur. cum suff. et וּ copul. ex § 90, 1. לִרְמָחִים *in lanceas*, plur. cum לְ a nom. masc. רֹמַח *lancea.*

הַחַלָּשׁ *infirmus* | nom. *infirmus, debilis*, cum artic. a rad. חָלַשׁ *debilitavit, vicit* etc.

cis vendidistis, ut a finibus suis abalienarentur. En, excitabo illos e loco, quo vendidistis, et reddam injuriam vestram. Vendam filios et filias vestras Judaeis, qui illos Sabaeis, genti longinquae, vendent. — Proclamate hoc inter gentes, parate bellum, excitate fortes, accedant omnes bellatores, cudite vomeres vestros in enses, et falces in lanceas. Infirmus dicat: ego fortis sum. Congregamini et venite omnes gentes circumquaque, convenite, ibi Jova heroes tuos detrudet. Gentes excitabuntur et ascendent in vallem Josaphat; ibi enim sedebo ad judicium de gentibus finitimis habendum. — Immittite falcem, nam messis maturuit, venite, descendite, nam torcular plenum est, exuberant lacus; etenim magna fuit eorum malitia. Magna est turba in valle tribulae, dies enim Jovae prope adest in valle tribulae. Sol

עוּשׁוּ *congregamini* | imperat. plur. Kal [§ 61.] a rad. עוּשׁ *convenire, coire, congregari.*

הַנְחַת *detrudet* | imperat. sing. Hiph. a rad. נָחַת *descendit,* Hiphil *dejecit, detrusit.*

יֵעוֹרוּ *excitabuntur* | h. l. rad. עוּר 3. pers. plur. fut. Niph. conf. § 61. et de Zere praeformativi § 48. cum § 17, 2. b.

שִׁלְחוּ מַגָּל *immittite falcem* | a rad. שָׁלַח imperat. plural. Piel, Dagesch characteristico omisso, conf. § 39. not. מַגָּל nom. masc. *falx.*

בָּשַׁל *maturuit* | ipsa radix.

רְדוּ *descendite* | a rad. יָרַד imperat. plural. Kal § 59.

הֵשִׁיקוּ *exuberant* | imper. plur. Hiphil [§ 61.] a rad. שׁוּק in Kal inusit. Hiphil *exundare.* הַיְקָבִים *lacus*, plur. cum articulo a nom. sing. יֶקֶב *ὑπολήνιον, lacus, Kufe.*

רָעָתָם *eorum malitia* | nom. subst. fem. רָעָה cum suff.

הֲמוֹנִים *turbae* | plural. a nom. singul. הָמוֹן *multitudo.* De nomine h. l. repetito conf. § 112, 3.

בְּעֵמֶק הֶחָרוּץ *in valle triturae* | הֶחָרוּץ a rad. חָרַץ 1) *acuit;* 2) *decidit, definivit;* nom. subst. חָרוּץ *tritura acuta,* (Bauer. *judicium*, im Thale des Gerichts, *ἐν κοιλάδι τῆς δίκης*, Gesen. aliique), cum articulo juxta § 21.

וְיָרֵחַ קָדָרוּ וְכוֹכָבִים אָסְפוּ נָגְהָם׃ וַיהוָה מִצִּיּוֹן יִשְׁאָג
וּמִירוּשָׁלַםִ יִתֵּן קוֹלוֹ וְרָעֲשׁוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ וַיהוָה מַחֲסֶה
לְעַמּוֹ וּמָעוֹז לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן הַר קָדְשִׁי וְהָיְתָה יְרוּשָׁלַםִ קֹדֶשׁ
וְזָרִים לֹא יַעַבְרוּ בָהּ עוֹד׃ וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִטְּפוּ
הֶהָרִים עָסִיס וְהַגְּבָעוֹת תֵּלַכְנָה חָלָב וְכָל אֲפִיקֵי יְהוּדָה
יֵלְכוּ מָיִם וּמַעְיָן מִבֵּית יְהוָה יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת נַחַל
הַשִּׁטִּים׃ מִצְרַיִם לִשְׁמָמָה תִהְיֶה וֶאֱדוֹם לְמִדְבַּר שְׁמָמָה
תִּהְיֶה מֵחֲמַס בְּנֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר שָׁפְכוּ דָם נָקִיא בְּאַרְצָם׃
וִיהוּדָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וִירוּשָׁלַםִ לְדוֹר וָדוֹר׃ וְנִקֵּיתִי
דָּמָם לֹא נִקֵּיתִי וַיהוָה שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן׃

§ 89.

Obad. v. 15—21. כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה עַל כָּל הַגּוֹיִם
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ יֵעָשֶׂה לָּךְ גְּמֻלְךָ יָשׁוּב בְּרֹאשֶׁךָ׃ כִּי כַּאֲשֶׁר
שְׁתִיתֶם עַל הַר קָדְשִׁי יִשְׁתּוּ כָל הַגּוֹיִם תָּמִיד וְשָׁתוּ וְלָעוּ
וְהָיוּ כְּלוֹא הָיוּ׃ וּבְהַר צִיּוֹן תִּהְיֶה פְלֵיטָה וְהָיָה קֹדֶשׁ
וְיָרְשׁוּ בֵּית יַעֲקֹב אֵת מוֹרָשֵׁיהֶם׃ וְהָיָה בֵית יַעֲקֹב אֵשׁ

קָדָרוּ *atrae sunt* | thematis קָדַר *ater, niger, obscurus fuit*, 3. pers. plur. praet. Kal, h. l. in pausa ex § 18, 5.

נָגְהָם *splendorem suum* | nom. subst. fem. נֹגַהּ *splendor*, cum suff. a rad. נָגַהּ *splenduit*.

וְזָרִים *et peregrini* | plural. particip. Kal a rad. זוּר partic. זָר *peregrinus, extraneus, alienus*.

יִטְּפוּ *stillabunt* | a rad. נָטַף *stillavit*, 3. pers. plur. praet. Kal.

תֵּלַכְנָה חָלָב *lacte ibunt* | a rad. יָלַךְ *ivit*, 3. pers. fem. plur. fut. Kal [§ 59]. חָלָב nom. masc. *lac* (die Hügel strömen Milch). Conferat. de hac constructione § 107, 3. not. 1.

מֵחֲמַס *propter injuriam* | est nom. subst. חָמָס *vis, violentia, injuria*, stat. constr. sing. h. l. ad objectum referendus, § 114, 1., cum praef. מִן ex § 89, 1.

נִקֵּיתִי a rad. נָקָה 1. pers. sing. praet. Kal § 64.

et luna atrae sunt, et stellae splendorem suum amittunt. Jova autem e Sione rugit, et ex Hierosolyma edit vocem suam; coelum et terra contremiscunt. Jova est refugium populo suo, et praesidium Israelitis. Et cognoscetis, me esse Jovam, Deum vestrum, in Sione habitantem, monte meo sancto. Hierosolyma erit sancta, et peregrini illam non permeabunt. Tum montes musto stillabunt, et colles lacte ibunt, omnes Judaeae alvei aqua scatebunt, et fons e domo Jovae ortus vallem Sittim irrigabit. Aegyptus vastata, et Idumaea in solitudinem redigetur ob injuriam Judaeis illatam, ob sanguinem, quem in terra eorum profuderunt. Judaea vero in perpetuum, et Hierosolyma per omnes generationes habitabitur. Insontem declarabo sanguinem eorum, quem nondum insontem declaraveram. Jova autem in Sione habitabit.

§ 89.

Obad. v. 15—21. Prope dies Jovae omnibus instat; quemadmodum tu fecisti, tibi fiet, injuriam tibi rependam. Nam quemadmodum bibistis in monte meo sancto, sic omnes gentes jugiter bibent; vanae erunt et in nihilum redigentur. In monte Sione autem erunt, qui evadant, iique Deo sacri erunt. Jacobitae possessiones earum occupabunt.

§ 89.

Obad. v. 15—21.

שְׁתִיתֶם *Bibistis* | a rad. שָׁתָה *bibit*, 2. pers. masc. plural. praet. Kal § 61. יִשְׁתּוּ 3. pers. plural. fut. Kal. שָׁתוּ 3. pers. plural. praet. Kal.

וְלָעוּ *absorbebunt* | non a rad. לָעָה sed a לוּעַ *absorbere*, *deglutire*, 3. pers. plural. praet. Kal § 61.

מוֹרָשֵׁיהֶם *possessiones suas* | a nom. subst. מוֹרָשׁ *possessio*, plural. cum suff. Rad. יָרַשׁ.

וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם וַאֲכָלוּם
וְלֹא יִהְיֶה שָׂרִיד לְבֵית עֵשָׂו כִּי יְהוָֹה דִּבֵּר׃ וְיָרְשׁוּ הַנֶּגֶב
אֶת הַר עֵשָׂו וְהַשְּׁפֵלָה אֶת פְּלִשְׁתִּים וְיָרְשׁוּ אֶת שְׂדֵה
אֶפְרַיִם וְאֵת שְׂדֵה שֹׁמְרוֹן וּבִנְיָמִן אֶת הַגִּלְעָד׃ וְגָלֻת
הַחֵל הַזֶּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כְּנַעֲנִים עַד צָרְפַת וְגָלֻת
יְרוּשָׁלַםִ אֲשֶׁר בִּסְפָרַד יִרְשׁוּ אֵת עָרֵי הַנֶּגֶב׃ וְעָלוּ
מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַיהוָֹה
הַמְּלוּכָה׃

Jes. 19, 19—25. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מִזְבֵּחַ לַיהוָֹה
בְּתוֹךְ אֶרֶץ מִצְרָיִם וּמַצֵּבָה אֵצֶל גְּבוּלָהּ לַיהוָֹה׃ וְהָיָה
לְאוֹת וּלְעֵד לַיהוָֹה צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם כִּי יִצְעֲקוּ
אֶל יְהוָֹה מִפְּנֵי לֹחֲצִים וְיִשְׁלַח לָהֶם מוֹשִׁיעַ וָרָב וְהִצִּילָם׃
וְנוֹדַע יְהוָֹה לְמִצְרַיִם וְיָדְעוּ מִצְרַיִם אֶת יְהוָֹה בַּיּוֹם הַהוּא
וְעָבְדוּ זֶבַח וּמִנְחָה וְנָדְרוּ נֵדֶר לַיהוָֹה וְשִׁלֵּמוּ׃ וְנָגַף
יְהוָֹה אֶת מִצְרַיִם נָגֹף וְרָפוֹא וְשָׁבוּ עַד יְהוָֹה וְנֶעְתַּר לָהֶם
וּרְפָאָם׃ בַּיּוֹם הַהוּא תִּהְיֶה מְסִלָּה מִמִּצְרַיִם אַשּׁוּרָה וּבָא

לְקַשׁ *stipula* | nom. subst. קַשׁ cum לְ a rad. קָשַׁשׁ.

וְדָלְקוּ *comburent* | a rad. דָּלַק *arsit, accensus fuit*, 3. pers. plural. Kal.

וַאֲכָלוּם *et consument eos* | a rad. אָכַל 3. pers. plur. praet. Kal cum suff. [§ 52.] et ו copul. juxta § 18, 2.

וְהַשְּׁפֵלָה nom. subst. fem. *planities*, cum artic. et ו copul. Rad. שָׁפֵל.

וְגָלֻת | est nomen substant. fem. גָּלוּת *deportatio, exilium*, meton. *captivorum turba, exules*, h. l. in stat. constr. הַחֵל nom. subst. masc. *exercitus*.

מוֹשִׁיעִים *servatores, victores* | est partic. Hiphil a radice יָשַׁע Hiphil הוֹשִׁיעַ *salvavit*, § 59.

Jes. 19, 19—25.

לֹחֲצִים *Oppressores* | plural. partic. Kal a rad. לָחַץ *pressit, oppressit*.

וָרָב *et litigator, vindex* | a rad. רִיב *litigare, causam agere in judicio*, part. Kal § 62.

Jacobitae erunt ignis, Josephitae flamma, Esayitae autem stipula, quos comburent et consument; nemo Esavitarum evadet. Jova minatur. In plaga meridionali possidebunt montem Esavi, et in planitie regionem Philistaeorum, tractum Ephraimi et Samariae possidebunt, Benjaminitas cum Gileaditide. Exules israelitici tenebunt, quicquid Cananaei possederunt usque ad Sareptam, et exules hierosolymitani, qui Sepharadi sunt, possidebunt oppida meridionalia. Heroes autem in monte Sione ascendent ad montem Esaviticum subigendum, et Jovae erit regnum.

Jes. 19, 19—25. Tum ara Jovae sacra erit in Aegypto, et statua Jovae sacra ad terminos ejus. Idque erit Jovae omnipotenti monumento et testimonio in terra Aegypti, quod cum ejus opem adversus oppressores invocaverint, illis servatorem miserit et salutem dederit. Jova Aegypto cognitus erit, eumque sacrificiis et fertis colent, eique vota, quae vovebant, solvent. Aegyptum laesam Jova sanabit. Ad illum se convertent. Dein exoratus

וְהִצִּילָם *et salutem dederit* | a rad. נָצַל 3. pers. sing. praet. Hiphil § 56. cum suff. 3. pers. masc. plural.

וְנוֹדַע *cognitus erit* | thematis יָדַע 3. pers. singul. praet. Niph. coll. § 59. et § 48.

עָבְדוּ זֶבַח *offerent sacrificium* | עָבְדוּ 3. pers. plural. praet. Kal rad. עָבַר h. l. cum זֶבַח *obtulit sacrificium.*

נָגַף *percussit, verberavit, plaga affecit.* Sequitur נָגֹף infinit. absolut., quem rursus excipit absol. infin. וְרָפוֹא a rad. רָפָא *sanavit.* De hac constr. conf. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 209. c.

וְנֶעְתַּר *exoratus* | a radice עָתַר *oravit suppliciter*, Niphal *exoratus est*, cum dativo: *exaudivit*, 3. pers. sing. praet. Niphal § 48, 2.

וּרְפָאָם *sanabit* | h. l. ipsa radix רָפָא cum suff.

אַשּׁוּר בְּמִצְרַיִם וּמִצְרַיִם בְּאַשּׁוּר וְעָבְדוּ מִצְרַיִם אֶת אַשּׁוּר׃ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל שְׁלִישִׁיָּה לְמִצְרַיִם וּלְאַשּׁוּר בְּרָכָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃ אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר בָּרוּךְ עַמִּי מִצְרַיִם וּמַעֲשֵׂה יָדַי אַשּׁוּר וְנַחֲלָתִי יִשְׂרָאֵל׃

כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה Zeph. 3, 9—20.
לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יְהוָה לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד׃ מֵעֵבֶר לְנַהֲרֵי כוּשׁ עֲתָרַי בַּת פּוּצַי יוֹבִלוּן מִנְחָתִי׃ בַּיּוֹם הַהוּא לֹא תֵבוֹשִׁי מִכֹּל עֲלִילֹתַיִךְ אֲשֶׁר פָּשַׁעַתְּ בִּי כִּי אָז אָסִיר מִקִּרְבֵּךְ עַלִּיזֵי גַּאֲוָתֵךְ וְלֹא תוֹסִפִי לְגָבְהָה עוֹד בְּהַר קָדְשִׁי׃ וְהִשְׁאַרְתִּי בְקִרְבֵּךְ עַם עָנִי וָדָל וְחָסוּ בְּשֵׁם יְהוָה׃ שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה וְלֹא יְדַבְּרוּ כָזָב

בֵּרֲכוֹ a radice בָּרַךְ 3. pers. sing. praet. Piel בֵּרַךְ cum suff. De Schwa composito sub ב non gutturali conf. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 15, 4.

Zeph. 3, 9—20.

אֶהְפֹּךְ 1. pers. sing. fut. Kal [§ 48.] a radice הָפַךְ *vertit, mutavit.* שָׂפָה בְרוּרָה *purum labium*, בְּרוּרָה est particip. passiv. fem. a rad. בָּרַר *separavit*, hinc *purgavit*, partic. בָּרוּר *purus*, sensu morali.

שְׁכֶם אֶחָד *uno humero*, i. e. concorditer, omnibus consentientibus | שְׁכֶם *humerus*, nom. subst. masc.

מֵעֵבֶר לְנַהֲרֵי־ *e regione ultra* etc. | מֵעֵבֶר est nom. subst. masc. עֵבֶר *pars opposita*, sive *ulterior* sive *citerior*, cum praef. מִן [ex § 89, 1.]; *cis*, *trans*, *e regione*, *ultra*. Rad. עָבַר. לְנַהֲרֵי plural. constr. cum לְ, a nom. subst. נָהָר *fluvius*.

עֲתָרַי *supplices mei* | a nom. subst. mascul. עָתָר *supplex*, plural. cum suffixo; a rad. עָתַר *oravit suppliciter*.

בַּת־פּוּצַי propr. *filia dispersionum mearum*, i. e. a me dispersi | בַּת est stat. constr. ab absoluto בַּת contract. ex בֶּנֶת coll. § 84. פּוּצַי est nom. subst. masc. פּוּץ *dispersio*, in plur. cum suffixo, a rad. פּוּץ *spargi*, *dispergi*. Ceterum conf. § 111, 2.

יוֹבִלוּן *afferent* | a rad. יָבַל arab. *fluxit*, Hiph. i. q. הֵבִיא *attulit*, *adduxit*, 3. pers. plur. fut. Hiphil cum ן parag.

תֵבוֹשִׁי *te pudebit* | a rad. בּוֹשׁ *erubescere*, *pudefieri*, *pudere*, metaph. de *frustratione spei*, *exspectationis*, *consilii*, *co-*

illos sanabit. Tunc erit via strata ex Aegypto in Assyriam, et Assyrii in Aegyptum venient, et Aegyptii in Assyriam, et Aegyptii cum Assyriis Deum colent. Tunc Israelitae tertii adjuncti erunt Aegyptiis et Assyriis, et felicitas erit in terra, qua Jova illos beabit, dicens: felix sit populus meus aegyptius, et quem formavi, assyrius, et populus mihi peculiaris, israeliticus.

Zeph. 3, 9—20. At postea populis labium purum dabo, ut omnes Jovam invocent, et unanimiter colant. E regione ultra fluvios Aethiopiae supplices mei a me dispersi munera mihi afferent. Tum non te pudebit operum tuorum, quibus a me defecisti. Nam ex te removebo superbos de magnificentia tua, nec de monte meo sancto amplius gloriaberis. Superstitem in te faciam populum tenuem et humilem, in Jova confidentem. Reliqui Israelitae nil iniquitatis facient, mendacium non

natus, cum מִן rei, quae fallit, praeposito; 1. pers. fem. sing. fut. Kal. Vid. § 61. imprim. obs. I. 3. מִכֹּל עֲלִילֹתַיִךְ *operum tuorum*, a nom. עֲלִילָה *opus, facinus*, plural. cum suff. 2. pers. fem. sing. Rad. עָלַל *accessit, ingressus est.*

פָּשַׁעַתְּ בִּי *a me defecisti* | a rad. פָּשַׁע 2. pers. fem. sing. praet. Kal coll. § 50. בִּי § 89, 3. etc.

עַלִּיזֵי גַּאֲוָתֵךְ *superbos de magnificentia tua* | עַלִּיז *exultabundus, valde laetus*, plural. constr. Rad. עָלַז *exultavit.* גַּאֲוָה nom. fem. cum suffixo (Gesen. deine stolzen Frohlocker).

לְגָבְהָה est infin. Kal cum terminatione feminini, conferat. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 91. a. et cum praep. לְ, a rad. גָּבַהּ *altus fuit, extulit se, superbivit* etc. Ceterum conf. Gramm. § 109.

וְהִשְׁאַרְתִּי *superstitem faciam* | a radice שָׁאַר *reliquus fuit*, Hiph. *residuum fecit*, 1. pers. sing. praet. Hiphil. בְּקִרְבֵּךְ *in te*, בְּקֶרֶב (nom. subst. קֶרֶב cum praep. בְּ, naturam praepositionis induens) cum suff. coll. § 81. No. VI.

וְחָסוּ *confidunt* | radicis חָסָה 3. pers. plur. praet. Kal.

וְלֹא יִמָּצֵא בְּפִיהֶם לְשׁוֹן תַּרְמִית כִּי הֵמָּה יִרְעוּ וְרָבְצוּ
וְאֵין מַחֲרִיד׃ רָנִּי בַּת צִיּוֹן הָרִיעוּ יִשְׂרָאֵל שִׂמְחִי וְעָלְזִי
בְּכָל לֵב בַּת יְרוּשָׁלָם׃ הֵסִיר יְהוָה מִשְׁפָּטַיִךְ פִּנָּה אֹיְבֵךְ
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל יְהוָה בְּקִרְבֵּךְ לֹא תִרְאִי רָע עוֹד׃ בַּיּוֹם
הַהוּא יֵאָמֵר לִירוּשָׁלַם אַל תִּירָאִי צִיּוֹן אַל יִרְפּוּ יָדָיִךְ׃
יְהוָה אֱלֹהַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ גִּבּוֹר יוֹשִׁיעַ יָשִׂישׂ עָלַיִךְ בְּשִׂמְחָה
יַחֲרִישׁ בְּאַהֲבָתוֹ יָגִיל עָלַיִךְ בְּרִנָּה׃ נוּגֵי מִמּוֹעֵד אָסַפְתִּי
מִמֵּךְ הָיוּ מַשְׂאֵת עָלֶיהָ חֶרְפָּה׃ הִנְנִי עֹשֶׂה אֶת כָּל
מְעַנַּיִךְ בָּעֵת הַהִיא וְהוֹשַׁעְתִּי אֶת הַצֹּלֵעָה וְהַנִּדָּחָה אֲקַבֵּץ
וְשַׂמְתִּים לִתְהִלָּה וּלְשֵׁם בְּכָל הָאָרֶץ בָּשְׁתָּם׃ בָּעֵת הַהִיא
אָבִיא אֶתְכֶם וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם כִּי אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם

עַוְלָה *iniquitatis* | nom. subst. fem. *iniquitas*, a radice עָוַל *iniquus, injustus fuit.*

תַּרְמִית *fraus* | nom. subst. fem. a rad. רָמָה *fefellit.*

יִרְעוּ *pascent* | 3. pers. plur. fut. Kal [§ 64.] rad. רָעָה.

וְרָבְצוּ *cubabunt* | 3. pers. plur. praet. Kal cum ו conv. praet. § 97, 4. a rad. רָבַץ *cubuit, accubuit.*

וְאֵין מַחֲרִיד *non terrente* | a radice חָרַד Hiphil *terruit*, partic. Hiphil § 48.

רָנִּי *canta* | radicis רָנַן *cecinit*, imperat. fem. singul. Kal coll. § 57.

הָרִיעוּ *jubilate* | a rad. רוּעַ imperat. plur. Hiph. § 61.

וְעָלְזִי *et exsulta* | thematis עָלַז *exultavit*, imperat. singul. fem. pro עֲלֹזִי coll. § 34. not. 2.

פִּנָּה *removet* | a radice פָּנָה *vertit, convertit* etc. Piel *amovit*, 3. pers. sing. praet. Piel § 64.

יִרְפּוּ יָדָיִךְ *manus tuae ne sint remissae* | יִרְפּוּ 3. pers. plural. fut. Kal rad. רָפָה *remissus fuit, destitit, defecit.* יָדָיִךְ est a nom. subst. יָד dual. cum suff. 2. pers. fem. singul.

יַחֲרִישׁ בְּאַהֲבָתוֹ vulgo redditur: *silebit in amore suo*, er ist ruhig, besänftigt in seiner Liebe, quae versio contextui quidem, sed non vulgari usui loquendi respondet | יַחֲרִישׁ est 3. pers. sing. fut. Hiphil [§ 48.] a radice חָרַשׁ *abscidit, incidit*, in futuro *siluit*, Hiphil *siluit, reticuit, sich ruhig, unthätig verhalten.* Noster explicat verba: ex amore, quo in te fertur, pristinum statum tuum re-

loquentur, nec lingua fraudulenta in ore eorum invenietur. Pascent et nemine terrente cubabunt. Canta, filia Sionis, jubilate Israelitae, Laetare et exsulta ex toto animo, Hierosolyma, Jova poenas tuas aufert, removet hostem tuum. Rex Israelis, Jova, tecum est; malum non amplius videbis. Tum Hierosolymae dicetur: noli timere; Sioni: manus tuae ne sint remissae. Jova Deus tuus in te erit fortis servator, maximopere de te laetabitur, restaurabit te amore suo, exsultabit de te cum cantico. — En, ego perdam eos, qui te afflixerunt illo tempore, et servabo claudicantes, et dispersos colligam, et celebres reddam in qualibet terra, in qua contemtui fuerunt. Tum adducam vos, et colligam

staurabit. בְּאַהֲבָתוֹ est nom. subst. fem. אַהֲבָה *amor*, cum suff. 3. pers. masc. sing. et בְּ praef. a rad. אָהַב *dilexit*.

יָגִיל *exsultabit* | a גִּיל et גּוּל *exultare*, 3. pers. sing. fut. Kal § 61. בְּרִנָּה *cum cantico*, nom. subst. fem. רִנָּה a rad. רָנַן, cum praep. בְּ.

עֹשֶׂה אֶת־ *rem conficiam cum —, perdam* | a radice עָשָׂה *fecit*, partic. praes. Kal § 64. — מְעַנַּיִךְ *qui te afflixerunt*, est a radice עָנָה Piel *afflixit*, partic. Piel, plural. cum suff. 2. pers. sing. fem. coll. § 64. et § 81. No. IX.

וְהוֹשַׁעְתִּי etc. *et servabo* | a radice ישע Hiphil *servavit*, 1. pers. sing. praet. Hiphil coll. § 59. הַצֹּלֵעָה *claudicantes*, est thematis צָלַע *claudicavit*, particip. fem. Kal cum artic. collect. *claudicantes*.

וְהַנִּדָּחָה *et dispersos* | radicis נָדַח *expulit, repulit*, Niph. *expulsus, dispulsus est*, partic. fem. Niph. [§ 56.] cum artic. אֲקַבֵּץ a rad. קָבַץ 1. pers. sing. fut. Piel.

וְשַׂמְתִּים *reddam eos* | 1. pers. sing. praet. Kal שַׂמְתִּי cum suff. 3. pers. masc. plur., a rad. שׂוּם coll. § 62.

בָּשְׁתָּם *pudoris sui*, i. e. (terra), in qua ignominiosi et contemti sunt | est nom. subst. בֹּשֶׁת cum suff. 3. pers. masc. plural. [§ 81. No. VI.] a rad. בּוֹשׁ.

וּבָעֵת קַבְּצִי *illo tempore erit colligere meum*, i. e. illo tempore colligam | וּבָעֵת nom. subst. עֵת cum praefixis בְּ juxta § 89, 1. et וּ copul. ex § 90, 1. קַבְּצִי est infin.

וְלִתְהִלָּה בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ בְּשׁוּבִי אֶת שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם
אָמַר יְהוָה׃

§ 90.

Sach. 12, 1—10.

נְאֻם יְהוָה נֹטֶה שָׁמַיִם וְיֹסֵד אָרֶץ וְיֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ׃
הִנֵּה אָנֹכִי שָׂם אֶת יְרוּשָׁלַםִ סַף רַעַל לְכָל הָעַמִּים סָבִיב
וְגַם עַל יְהוּדָה יִהְיֶה בַמָּצוֹר עַל יְרוּשָׁלָםִ׃ וְהָיָה בַיּוֹם
הַהוּא אָשִׂים אֶת יְרוּשָׁלַםִ אֶבֶן מַעֲמָסָה לְכָל הָעַמִּים
כָּל עֹמְסֶיהָ שָׂרוֹט יִשָּׂרֵטוּ וְנֶאֶסְפוּ עָלֶיהָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃
בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה אַכֶּה כָל סוּס בַּתִּמָּהוֹן וְרֹכְבוֹ
בַּשִּׁגָּעוֹן וְעַל בֵּית יְהוּדָה אֶפְקַח אֶת עֵינַי וְכֹל סוּס
הָעַמִּים אַכֶּה בַּעִוָּרוֹן׃ וְאָמְרוּ אַלֻּפֵי יְהוּדָה בְּלִבָּם אַמְצָה
לִי יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ בַּיהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵיהֶם׃ בַּיּוֹם הַהוּא
אָשִׂים אֶת אַלֻּפֵי יְהוּדָה כְּכִיּוֹר אֵשׁ בְּעֵצִים וּכְלַפִּיד אֵשׁ

Piel cum suff. 1. pers. singul. coll. § 51. not. et § 53. a rad. קָבַץ.

בְּשׁוּבִי etc. *cum convertero* | a radice שׁוּב infin. constr. Kal cum suff. 1. pers. singul. et בְּ praef. שְׁבוּתֵיכֶם *captivos vestros*, nom. substant. fem. שְׁבוּת *captivitas*, concret. *captivi*, a rad. שָׁבָה.

Sach. 12, 1—10.

סַף־רַעַל *Pelvem tremoris* | סַף *pelvis, vas late patens*, nom. masc. h. l. in stat. constr. sing. רַעַל *tremor*. Pelvis vino repletus, quo artus tremunt, nom. mascul. a radice רָעַל *tremuit*.

בְּמָצוֹר *in obsidione* | nom. subst. mascul. מָצוֹר cum בְּ et articulo excluso § 89, 1. Rad. צוּר *obsidere*.

אֶבֶן מַעֲמָסָה *lapidi ponderoso* | אֶבֶן nom. subst. h. l. in stat. constr. מַעֲמָסָה *onus*, nom. subst. fem. a rad. עָמַס *oneravit*. Inde sequens עֹמְסֶיהָ partic. Kal plur. cum suff.

שָׂרוֹט יִשָּׂרֵטוּ *concutiuntur* | infinit. constr. Kal et 3. pers. plural. fut. Niphal, h. l. in pausa juxta § 18, 5. Rad. שָׂרַט *cecidit, incidit*, Niph. *incisus, laceratus est*. Etiam conf. § 100, 1. not. 1.

בַּתִּמָּהוֹן *stupore* | nom. subst. תִּמָּהוֹן *stupor*, cum בְּ vocalem

et celebres reddam inter omnes populos terrae, exilio vestro finito, vobis videntibus. Dixit Jehova!

§ 90.

Sach. 12, 1—10.

Jova inquit, expandens coelum et fundans terram, et spiritum hominis in ipso formans: en, ego reddo Hierosolymam calicem vertiginis omnibus populis vicinis; Judaeam quoque infestabunt in obsidione Hierosolymae. Eodem tempore Hierosolymam reddam similem lapidi ponderoso omnibus gentibus; qui illum movent, concutiuntur. Convenient quidem omnes gentes terrae contra illam, at ego percutiam omnes equos stupore, et equites dementia. Super Judaeos autem oculos meos aperiam, et omnes equos gentium coecos reddam. Duces Judaeorum secum dicent: cives hierosolymitani per Jovam omnipotentem Deum suum confortati sunt. Reddam duces Judaeorum uti focum ignis inter

articuli extrusi occupante. Rad. תָּמַה *miratus est, obstupuit.*

וְרֹכְבוֹ *et equites* | a radice רָכַב *equitavit*, partic. Kal רֹכֵב cum suff. et ו copulat.

בַּשִּׁגָּעוֹן *dementia* | nom. subst. masc. *dementia*, cum בְּ et excluso articulo, a rad. שָׁגַע *insanum egit.*

אַכֶּה בָּעִוָּרוֹן *feriam caecitate* i. e. coecos reddam | אַכֶּה est 1. pers. sing. fut. Hiph. a rad. נָכָה coll. § 56. et § 64. בָּעִוָּרוֹן est nom. subst. masc. עִוָּרוֹן *coecitas*, cum בְּ et art. extruso. Rad. עָוַר *coecus fuit*, Piel עִוֵּר *excoecavit.*

אַלֻּפֵי *duces* | plural. constr. a nom. sing. אַלּוּף denom. ab אֶלֶף *familia*, hinc *caput familiae, φύλαρχος, dux.*

אַמְצָה לִי propr. *robur mihi* scil. *sunt* | אַמְצָה est nom. fem. *robur, fortitudo*, a radice אָמַץ *robustus fuit.* לִי coll. § 89, 3.

כְּכִיּוֹר אֵשׁ *uti focum ignis* | כְּכִיּוֹר *foculus*, vas rotundum ad ignem fovendum, nom. subst. masc. in statu constr. singul. cum praef. כְּ. Radix כּוּר *rotundum esse.* בְּעֵצִים *inter ligna*, plur. cum בְּ praef. a nom. subst. עֵץ *lignum.*

בְּעָמִיר וְאָכְלוּ עַל יָמִין וְעַל שְׂמֹאול אֶת כָּל הָעַמִּים סָבִיב
וְיָשְׁבָה יְרוּשָׁלִַם עוֹד תַּחְתֶּיהָ בִּירוּשָׁלָםִ׃ וְהוֹשִׁיעַ יְהוָה
אֶת אָהֳלֵי יְהוּדָה בָּרִאשֹׁנָה לְמַעַן לֹא תִגְדַּל תִּפְאֶרֶת
בֵּית דָּוִיד וְתִפְאֶרֶת יֹשֵׁב יְרוּשָׁלִַם עַל יְהוּדָה׃ בַּיּוֹם
הַהוּא יָגֵן יְהוָה בְּעַד יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלִַם וְהָיָה הַנִּכְשָׁל בָּהֶם
בַּיּוֹם הַהוּא כְּדָוִיד וּבֵית דָּוִיד כֵּאלֹהִים כְּמַלְאַךְ יְהוָה
לִפְנֵיהֶם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֲבַקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל
הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל יְרוּשָׁלִָם׃

Sach. 13. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מָקוֹר נִפְתָּח לְבֵית דָּוִיד
וּלְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם לְחַטַּאת וּלְנִדָּה׃ וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא
נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת אַכְרִית אֶת שְׁמוֹת הָעֲצַבִּים מִן הָאָרֶץ
וְלֹא יִזָּכְרוּ עוֹד וְגַם אֶת הַנְּבִיאִים וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה
אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ׃ וְהָיָה כִּי יִנָּבֵא אִישׁ עוֹד וְאָמְרוּ אֵלָיו

וּכְלַפִּיד *et ut lampada* | nom. subst. masc. לַפִּיד *lampas*, in stat. constr. sing. cum praefix. כְּ et ו copul. § 90, 1. בְּעָמִיר *inter manipulos*, nom. subst. masc. עָמִיר *manipulus*, cum praef. בְּ.

תַּחְתֶּיהָ plural. a nom. תַּחַת cum suff.

אָהֳלֵי plural. constr. a nom. subst. masc. אֹהֶל *tentorium*, coll. § 81. No. VI.

בָּרִאשֹׁנָה est nom. subst. fem. רִאשֹׁנָה, masc. רִאשׁוֹן *prior, primus, a*; cum בְּ et excluso articulo juxta § 89, 1. et § 21.; 1) *primum*; 2) *olim*.

תִּפְאֶרֶת *splendor* | nom. subst. fem. in stat. constr. singul. a rad. פֵּאֵר *ornavit*.

יָגֵן *proteget* | a radice גָּנַן Kal et Hiph. *protexit, obtexit*, 3. pers. sing. fut. Kal § 57. בְּעַד et בַּעַד praeposit. *pro, circa, per, in, ad*.

הַנִּכְשָׁל *qui infirmus fuerit inter eos* | a rad. כָּשַׁל *impegit, corruit, lapsus est, debilitatus est*, Niph. idem; particip. Niphal cum articul. בָּהֶם praeposit. בְּ cum suffixo § 89, 3 et seq.

ligna, et ut lampada ignis inter manipulos, et dextrorsum ac sinistrorsum omnes gentes circumquaque consument. Hierosolyma porro inhabitabitur. Jova tentoria Judaeae uti olim tuebitur, ne splendor familiae Davidis et civium Hierosolymae sese efferat contra Judaeam. Jova proteget cives hierosolymitanos, infirmus ex iis erit Davidi similis, familia Davidis autem Deo et angelo Jovae, dum illis praeit. Exscindam tum omnes gentes contra Hierosolymam convenientes.

Sach. 13. Tum fons erit apertus familiae Davidis et civibus hierosolymitanis ad expiationem et expurgationem peccatorum. Eo tempore delebo nomina idolorum e terra, ut non amplius commemorentur. Prophetas etiam et spiritum impurum e terra auferam. Et si quis vaticinatus fuerit, pa-

לְהַשְׁמִיד *exscindam* | a radice שָׁמַד Hiph. *perdidit*, infin. Hiph. cum לְ.

Sach. 13.

מָקוֹר נִפְתָּח *Fons erit apertus* | מָקוֹר *scaturigo*, *fons*, nom. masc. a radice קוּר *fodere*, *effodere*, Pil. קַרְקַר *scaturivit*. נִפְתָּח est a rad. פָּתַח *aperuit*, partic. Niphal.

לְחַטָּאת *ad expiationem* | nom. subst. fem. *peccatum*, h. l. *expiatio*, a conj. Piel חִטֵּא *peccatum abstulit*, *a peccato mundavit*. וּלְנִדָּה nom. subst. fem. *foeditas*, *impuritas*, meton. *res impura et foeda*, spec. *immunditties feminarum menstrua*, a radice נָדָה Piel *separavit*, *ejecit*, (*als Entschädigung und Reinigung*).

אֶת שְׁמוֹת etc. *nomina idolorum* | שְׁמוֹת plural. fem. constr. [§ 77, 5.] a nom. sing. שֵׁם. הָעֲצַבִּים est a nom. subst. עָצָב plur. cum articulo a rad. עָצַב *finxit*.

אַעֲבִיר *auferam* | a radice עָבַר 1. pers. singul. fut. Hiphil § 48.

יִנָּבֵא *vaticinatus fuerit* | 3. pers. sing. fut. Niph. [§ 63.] a radice נבא. Paulo inf. est infinit. Niphal cum suffixo et praef. בְּ.

אָבִיו וְאִמּוֹ יֹלְדָיו לֹא תִחְיֶה כִּי שֶׁקֶר דִּבַּרְתָּ בְּשֵׁם יְהוָֹה
וּדְקָרֻהוּ אָבִיהוּ וְאִמּוֹ יֹלְדָיו בְּהִנָּבְאוֹ׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
יֵבֹשׁוּ הַנְּבִיאִים אִישׁ מֵחֶזְיֹנוֹ בְּהִנָּבְאֹתוֹ וְלֹא יִלְבְּשׁוּ
אַדֶּרֶת שֵׂעָר לְמַעַן כַּחֵשׁ׃ וְאָמַר לֹא נָבִיא אָנֹכִי אִישׁ
עֹבֵד אֲדָמָה אָנֹכִי כִּי אָדָם הִקְנַנִי מִנְּעוּרָי׃ וְאָמַר אֵלָיו
מָה הַמַּכּוֹת הָאֵלֶּה בֵּין יָדֶיךָ וְאָמַר אֲשֶׁר הֻכֵּיתִי בֵּית
מְאַהֲבָי׃ חֶרֶב עוּרִי עַל רֹעִי וְעַל גֶּבֶר עֲמִיתִי נְאֻם יְהוָֹה
צְבָאוֹת הַךְ אֶת הָרֹעֶה וּתְפוּצֶיןָ הַצֹּאן וַהֲשִׁבֹתִי יָדִי עַל
הַצֹּעֲרִים׃ וְהָיָה בְכָל הָאָרֶץ נְאֻם יְהוָֹה פִּי שְׁנַיִם בָּהּ
יִכָּרְתוּ יִגְוָעוּ וְהַשְּׁלִשִׁית יִוָּתֶר בָּהּ׃ וְהֵבֵאתִי אֶת
הַשְּׁלִשִׁית בָּאֵשׁ וּצְרַפְתִּים כִּצְרֹף אֶת הַכֶּסֶף וּבְחַנְתִּים

יֹלְדָיו *parentes ejus* | thematis יָלַד *genuit*, partic. plural. cum suff. 3. pers. masc. sing.

וּדְקָרֻהוּ est a radice דָּקַר *transfixit*, *transfodit*, 3. pers. plural. praet. Kal דָּקְרוּ, cum suffixo collect. § 52. et ו ex § 90, 1.

יֵבֹשׁוּ *erubescent* | a rad. בּוֹשׁ 3. pers. plural. fut. Kal coll. § 61. inprim. not. 3.

מֵחֶזְיֹנוֹ *de visionibus suis* | nom. subst. חִזָּיוֹן *visio*, cum suff. et praef. מִן ex § 89, 1. Rad. חָזָה.

אַדֶּרֶת שֵׂעָר *pallium villosum*, (*haariger Mantel*, vielleicht *Pelz* Gesen.) | אַדֶּרֶת nom. fem. *pallium*, h. l. in stat. constr., a rad. אָדַר. שֵׂעָר *pilus*, *capillus*, nom. masc.

לְמַעַן כַּחֵשׁ *ut falsa oracula edant* | כַּחֵשׁ infin. Piel a radice כָּחַשׁ Piel *mentitus est*, *negavit*, *abnegavit*, *blanditus*, *adulatus est*.

הִקְנַנִי *possedit me* | a rad. קָנָה *comparavit*, *emit*, *acquisivit*, Hiphil *emit*, 3. pers. sing. praet. Hiphil הִקְנָה cum suff. coll. § 64, 3. — נְעוּרִים nom. plural. cum suffixo et praef. מִן.

הַמַּכּוֹת הָאֵלֶּה *has plagas* | הַמַּכּוֹת plural. cum artic. a nom. subst. fem. מַכָּה *plaga*, a rad. נָכָה. הָאֵלֶּה pronom. demonstr. plural. [§ 26.] cum articulo ex § 21.

הֻכֵּיתִי a rad. נָכָה 1. pers. praet. Hophal coll. § 56 et 64.

בֵּית מְאַהֲבָי *in domo amicorum meorum* | בֵּית stat. constr. sing. a nom. subst. בַּיִת. Est h. l. accusativus loci, de quo § 116. מְאַהֲבָי plural. partic. Piel מְאַהֵב cum suff. a rad. אָהַב.

ter et mater, parentes ejus supplicio dignum illum judicabunt, quia falsa in nomine Jovae elocutus sit. Immo ipsum pater et mater, parentes ejus, confodient, si vaticinetur. Illo tempore prophetae erubescent de visionibus suis et vaticiniis, nec induent pallium villosum, ut falsa oracula edant. Neque quisquam se prophetam jactabit. Agricola sum, inquiet, dominus me possedit a pueritia mea. Et si quis interrogabit, unde has plagas acceperit, se in domo amicorum suorum illis affectum esse respondebit. Ensis, excitare contra pastorem meum et contra virum mihi proximum, inquit Jova omnipotens. Feri pastorem, ut oves dispergantur, et convertam manum meam ad parvulos. In tota terra duae partes excisae exspirabunt, tertia erit residua. Tertiam partem igni immittam et explorabo, sicut argentum aurumve exploratur. Haec me invocabit, et ego eam exaudiam. Populum

עוּרִי *excitare* | a rad. עוּר imp. fem. sing. Kal.

עֲמִיתִי (virum) *mihi proximum* | nom. subst. mascul. עָמִית *proximus, socius, Mitmensch,* cum suff., a radice עָמָה *conjunxit.*

הַךְ *feri* | imperat. apocop. Hiphil radicis נָכָה coll. § 56. et § 64. cum § 65.

וּתְפוּצֶיןָ *ut dispergantur* | 3. pers. fem. plur. fut. Kal pro תְּפוּצֶינָה [coll. § 61.] a rad. פּוּץ *spargi, dispergi.*

עַל־הַצֹּעֲרִים *ad parvulos* | est partic. Kal plur. a radice צָעַר *imminutus fuit, exiguus factus est, parvus fuit.*

יִגְוָעוּ *exspirabunt* | 3. pers. plural. fut. Kal, h. l. in pausa ex § 18, 5., a radice גָּוַע *exspiravit, mortuus est.*

יִוָּתֶר בָּהּ *erit residua* | a themate יָתַר *abundavit, reliquus fuit,* Niph. *relictus est,* 3. pers. sing. fut. Niph. [§ 59]. בָּהּ est praep. בְּ cum suffixo § 89, 3.

וּצְרַפְתִּים *et explorabo* | a radice צָרַף *conflavit, purgavit,* 1. pers. sing. praet. Kal cum suff. ם ex § 51., cum וּ ex § 90, 1. Sequens est hujus vocis infinit. cum כְּ.

וּבְחַנְתִּים *et eos probabo* | radicis בָּחַן *probavit,* 1. pers.

כִּבְחֹן אֶת הַזָּהָב הוּא יִקְרָא בִשְׁמִי וַאֲנִי אֶעֱנֶה אֹתוֹ
אָמַרְתִּי עַמִּי הוּא וְהוּא יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהָי׃
Sach. 14. הִנֵּה יוֹם בָּא לַיהוָה וְחֻלַּק שְׁלָלֵךְ בְּקִרְבֵּךְ׃
וְאָסַפְתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֶל יְרוּשָׁלִַם לַמִּלְחָמָה וְנִלְכְּדָה
הָעִיר וְנָשַׁסּוּ הַבָּתִּים וְהַנָּשִׁים תִּשָּׁגַלְנָה° וְיָצָא חֲצִי הָעִיר
בַּגּוֹלָה וְיֶתֶר הָעָם לֹא יִכָּרֵת מִן הָעִיר׃ וְיָצָא יְהוָה
וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב׃ וְעָמְדוּ
רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא עַל הַר הַזֵּיתִים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרוּשָׁלִַם
מִקֶּדֶם וְנִבְקַע הַר הַזֵּיתִים מֵחֶצְיוֹ מִזְרָחָה וָיָמָּה גֵּיא גְּדוֹלָה
מְאֹד וּמָשׁ חֲצִי הָהָר צָפוֹנָה וְחֶצְיוֹ נֶגְבָּה׃ וְנַסְתֶּם גֵּיא
הָרַי כִּי יַגִּיעַ גֵּי הָרִים אֶל אָצַל וְנַסְתֶּם כַּאֲשֶׁר נַסְתֶּם
מִפְּנֵי הָרַעַשׁ בִּימֵי עֻזִּיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה וּבָא יְהוָה אֱלֹהַי
כָּל קְדֹשִׁים עִמָּךְ׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא יִהְיֶה אוֹר

° תשכבנה ק׳.

sing. praet. Kal cum suff. ם et ו ex § 90. Sequens est hujus verbi infinit. constr. Kal cum כְּ.

Sach. 14.

וְחֻלַּק etc. *Dividetur praeda tua* | 3. p. sing. praet. Pyal a rad. חָלַק *partitus est.* שְׁלָלֵךְ nom. subst. masc. שָׁלָל propr. *spolium, exuviae, praeda*, cum suff. 2. pers. fem. sing. a rad. שָׁלַל *spoliavit.*

וְנִלְכְּדָה *capietur* | 3. pers. fem. sing. praet. Niphal a rad. לָכַד *cepit*, Niph. *captus est.*

וְנָשַׁסּוּ etc. *domus diripientur* | 3. pers. plural. praet. Niphal [§ 57.] a radice שָׁסַס *diripuit, depraedatus est.* הַבָּתִּים plural. a nom. בַּיִת, cum artic. coll. § 84.

תִּשָּׁגַלְנָה *vitiabuntur* | 3. pers. fem. plur. fut. Niphal a radice שָׁגַל *vitiavit mulierem.* Quoniam Masorethis hoc verbum obscoenum esse videbatur, in Kri omnibus locis pro eo ponebant תִּשָּׁכַבְנָה a radice שָׁכַב Niph. *concubitu violatus est.*

בַּגּוֹלָה *in exilium* | nom. subst. fem. גּוֹלָה *deportatio, exilium*, cum praep. בְּ et artic. extruso § 89, 1. Rad. גָּלָה *migravit, abductus fuit captivus.*

meum vocabo illam, et illa me vocabit Jovam Deum suum.

Sach. 14. Dies Jovae venit, quo praeda tua in te dividetur. Omnes gentes ad Hierosolymam oppugnandam colligam. Urbs capietur, domus diripientur, mulieres vitiabuntur. Dimidia pars urbis in exilium abibit, et reliquus populus ex urbe non exstirpabitur. Jova autem prodibit ad belligerandum contra has gentes, uti olim in bello dimicabat. Tum pedes ejus in monte olivarum stabunt, qui est Hierosolymae ex adverso ab oriente. Mons olivarum diffindetur, dimidia pars orientem et occidentem versus; magna vallis existet; dimidia pars montis septentrionem, dimidia meridiem versus recedet. Et fugietis in vallem montium, nam vallis montium pertinget usque ad Aselam; fugietis, quemadmodum fugistis a terrae motu tempore Usiae regis Judae; et veniet Jova Deus meus, omnes

וְנִלְחַם *et pugnabit* | 3. pers. sing. praet. Niphal a radice לָחַם. Sequens est hujus verbi infin. cum suff. § 49.

קְרָב *proelium, bellum* | nom. subst. masc. a rad. קָרַב.

וְנִבְקַע *diffindetur* | a rad. בָּקַע *scidit*, 3. pers. sing. praet. Niphal.

מֵחֶצְיוֹ *dimidia pars* | est nom. subst. חֵצִי et חֲצִי *dimidium*, cum suff. et praef. מִן ex § 89, 1. Rad. חָצָה.

וּמָשׁ *et recedet* | a radice מוּשׁ *recedere*, 3. pers. sing. praet. Kal § 61.

צָפוֹנָה *septentrionem versus* | nom. subst. צָפוֹן cum הָ paragog. נֶגְבָּה *meridiem versus*, nom. substant. נֶגֶב cum ה paragog.

וְנַסְתֶּם *et fugietis* | a radice נוּס *fugere, effugere, confugere*, 2. pers. masc. plural. praet. Kal § 61. גֵּיא־הָרַי *in vallem montium*; גֵּיא est stat. constr. a nom. sing. גַּיְא *vallis*. הָרַי est plural. (de cujus forma videatur § 77, 2. not. b.) a nom. subst. הַר *mons*.

וְקָרוֹת יְקִפָּאוֹן׃ וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַיהוָה לֹא יוֹם
וְלֹא לָיְלָה וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
יֵצְאוּ מַיִם חַיִּים מִירוּשָׁלַםִ חֶצְיָם אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי
וְחֶצְיָם אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן בַּקַּיִץ וּבַחֹרֶף יִהְיֶה׃ וְהָיָה
יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד
וּשְׁמוֹ אֶחָד׃ יִסּוֹב כָּל הָאָרֶץ כָּעֲרָבָה מִגֶּבַע לְרִמּוֹן נֶגֶב
יְרוּשָׁלָםִ וְרָאֲמָה וְיָשְׁבָה תַחְתֶּיהָ לְמִשַּׁעַר בִּנְיָמִן עַד
מְקוֹם שַׁעַר הָרִאשׁוֹן עַד שַׁעַר הַפִּנִּים וּמִגְדַּל חֲנַנְאֵל עַד
יִקְבֵי הַמֶּלֶךְ׃ וְיָשְׁבוּ בָהּ וְחֵרֶם לֹא יִהְיֶה עוֹד וְיָשְׁבָה
יְרוּשָׁלַםִ לָבֶטַח׃ וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יְהוָה
אֶת כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל יְרוּשָׁלָםִ הָמֵק בְּשָׂרוֹ
וְהוּא עֹמֵד עַל רַגְלָיו וְעֵינָיו תִּמַּקְנָה בְחֹרֵיהֶן וּלְשׁוֹנוֹ
תִּמַּק בְּפִיהֶם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא תִּהְיֶה מְהוּמַת יְהוָה

° (יְקִפָּאוֹן כ׳) וקפאון ק׳).

וְקָרוֹת etc. *sed frigus et gelu* | nom. subst. fem. קָרָה *frigus*, plural. cum ו copul. וְקִפָּאוֹן nom. subst. masc. *concretio, densitas, gelu*, cum ו copul., a rad. קָפָא *concrevit, coagulatus est.* Conferantur ad h. l. Rosenmüll. Scholia.

חֶצְיָם nom. חֲצִי cum suff. 3. pers. plural.

וּבַחֹרֶף *per hiemem* | nom. subst. חֹרֶף *hiems*, cum בְּ artic. extrusi vocalem tenente, et וּ copul.

יִסּוֹב *convertetur* | 3. pers. sing. fut. Kal thematis סָבַב *vertit se, circuivit* etc. Forma Chald., de qua § 57, 5. not.

כָּעֲרָבָה *sicut planities* | nom. subst. fem. עֲרָבָה *locus campestris*, cum כְּ et articulo excluso § 89, 1. et § 21.

וְרָאֲמָה *exaltabitur* | a radice רָאַם *extulit se, elatus, exaltatus est*, 3. pers. sing. praet. Kal § 49. Est idem quod רוּם, media radicali (ו) more Arabum in א mutata.

הַפִּנִּים *angulorum* | plural. cum articulo a nom. fem. פִּנָּה *angulus*.

וּמִגְדַּל *et a turri* | stat. constr. sing. ab absol. מִגְדָּל *turris*, cum ו copul. Rad. גָּדַל.

יִקְבֵי *torcularia* | plur. constr. a nom. subst. יֶקֶב *torcular*.

וְחֵרֶם est nom. subst. 1) *anathema*; 2) *devotum, Deo consecratum*, a rad. חָרַם Hiph. *devovit*.

sancti cum eo. Tunc non erit lux, sed frigus et gelu. Et hoc erit per diem unum, quem Jova tantum novit, neque dies, neque nox erit, vesperi autem erit lux. Tunc aquae perennes Hierosolyma exibunt, dimidia earum pars ad mare orientale, dimidia ad occidentale fluet. Per aestatem et hiemem fluent. Jova erit rex in tota terra, Jova unus erit, hoc nomine tantum notus. Tota terra convertetur in locum campestrem, a Gibea ad Rimmon a parte meridionali Hierosolymae. Exaltabitur et habitabitur a parte Benjaminis ad locum portae veteris, usque ad portam angulorum; et a turri Hananaelis ad torcularia regis usque. Incolent eam, nec novam caedem timebunt; tuto Hierosolyma inhabitabitur. Et haec erit plaga, qua Jova afficiet omnes populos militantes contra Hierosolymam. Caro eorum contabescet; qui paulo ante validus erat, hujus oculi in foraminibus suis contabescent, et lingua in ore ejus contabescet. Jova iis magnum terrorem immittet, unus manum alte-

הַמַּגֵּפָה nom. subst. fem. *plaga*, *clades*, cum artic. a rad. נָגַף *percussit*, *plaga affecit*. Inde descendit sequens יִגֹּף 3. pers. sing. fut. Kal § 56.

צָבְאוּ *militaverunt* | 3. p. plur. praet. Kal rad. צָבָא *militavit*.

הָמֵק בְּשָׂרוֹ *caro eorum contabescet* | הָמֵק infin. Hiph. a rad. מָקַק Niphal *contabuit*, Hiphil *tabefecit*, § 57. בְּשָׂרוֹ nom. subst. בָּשָׂר *caro*, cum suff.

עֹמֵד עַל־רַגְלָיו *stabat pedibus suis* i. e. *validus erat*, *corporis viribus valebat* | a rad. עָמַד *stetit*, partic. Kal. רַגְלָיו nom. subst. רֶגֶל dualis cum suff.

תִּמַּקְנָה h. l. radicis מָקַק 3. pers. plural. fem. Niphal pro תִּמַּקֶינָה, omissa more Chaldaeorum insertione (ֶי) juxta § 57, 4. instituenda, conf. Lehrgeb. der hebr. Spr. § 103. not. 16. Paulo inferius est 3. p. fem. sing. fut. Niphal.

בְּחֹרֵיהֶן *in foraminibus suis* | a nom. substant. חֹר et חוֹר *foramen*, plural. cum suff.

מְהוּמַת־יְהוָֹה *perturbatio Jovae*, i. e. quam Jova immittet |

רַבָּה בָּהֶם וְהֶחֱזִיקוּ אִישׁ יַד רֵעֵהוּ וְעָלְתָה יָדוֹ עַל יַד
רֵעֵהוּ׃ וְגַם יְהוּדָה תִּלָּחֵם בִּירוּשָׁלִָם וְאֻסַּף חֵיל כָּל
הַגּוֹיִם סָבִיב זָהָב וָכֶסֶף וּבְגָדִים לָרֹב מְאֹד׃ וְכֵן תִּהְיֶה
מַגֵּפַת הַסּוּס הַפֶּרֶד הַגָּמָל וְהַחֲמוֹר וְכָל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר
יִהְיֶה בַּמַּחֲנוֹת הָהֵמָּה כַּמַּגֵּפָה הַזֹּאת׃ וְהָיָה כָּל הַנּוֹתָר
מִכָּל הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל יְרוּשָׁלִָם וְעָלוּ מִדֵּי שָׁנָה בְשָׁנָה
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ יְהוָֹה צְבָאוֹת וְלָחֹג אֶת חַג הַסֻּכּוֹת׃
וְהָיָה אֲשֶׁר לֹא יַעֲלֶה מֵאֵת מִשְׁפְּחוֹת הָאָרֶץ אֶל יְרוּשָׁלִַם
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ יְהוָֹה צְבָאוֹת וְלֹא עֲלֵיהֶם יִהְיֶה הַגָּשֶׁם׃
וְאִם מִשְׁפַּחַת מִצְרַיִם לֹא תַעֲלֶה וְלֹא בָאָה וְלֹא עֲלֵיהֶם
תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יְהוָֹה אֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ
לָחֹג אֶת חַג הַסֻּכּוֹת׃ זֹאת תִּהְיֶה חַטַּאת מִצְרָיִם וְחַטַּאת
כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ לָחֹג אֶת חַג הַסֻּכּוֹת׃ בַּיּוֹם
הַהוּא יִהְיֶה עַל מְצִלּוֹת הַסּוּס קֹדֶשׁ לַיהוָֹה וְהָיָה הַסִּירוֹת
בְּבֵית יְהוָֹה כַּמִּזְרָקִים לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃ וְהָיָה כָּל סִיר
בִּירוּשָׁלִַם וּבִיהוּדָה קֹדֶשׁ לַיהוָֹה צְבָאוֹת וּבָאוּ כָּל הַזֹּבְחִים
וְלָקְחוּ מֵהֶם וּבִשְּׁלוּ בָהֶם וְלֹא יִהְיֶה כְנַעֲנִי עוֹד בְּבֵית
יְהוָֹה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא׃

§ 91.

Jes. 65. נִדְרַשְׁתִּי לְלוֹא שָׁאָלוּ נִמְצֵאתִי לְלֹא בִקְשֻׁנִי

a nom. subst. fem. מְהוּמָה 1) *strepitus, tumultus;* 2) *conturbatio mentis;* stat. constr. singul. Rad. הוּם *turbare, commovere.*

הַנּוֹתָר *residuum* | a radice יָתַר partic. Niphal § 59. cum articulo.

מִדֵּי שָׁנָה etc. *quotannis,* von Jahr zu Jahr | מִדֵּי est stat. constr. sing. a nomine דַּי *satis,* cum praep. מִן, denotans i. q. simplex מִן *a, ab.* Scilicet stat. constr. cum praepositionibus מִן, כְּ, בְּ conjunctus suam significationem amisit.

לְהִשְׁתַּחֲוֹת *ad adorandum* | a rad. שָׁחָה Hithp. *incurvavit se,* infinit. Hithpael cum לְ coll. § 64. not. 17. cum § 41, 2.

וְלָחֹג *et celebrandum* | a rad. חָגַג *festum celebravit,* infin.

rius prehendet, manus invicem conserent. Judaea quoque Hierosolymis pugnabit, opes omnium gentium in circuitu, aurum et argentum et multae vestes congerentur. — Eadem plaga afficientur equi, muli, cameli, asini et omnia jumenta in his castris. Quicunque autem ex hisce gentibus remanent, contra Hierosolymam venientibus, quotannis ascendent ad adorandum regem Jovam omnipotentem, et celebrandum festum tabernaculorum. Qui vero non ascendet e familiis terrae Hierosolymam, ad adorandum regem Jovam omnipotentem, super illos imber non depluet. Si familia Aegypti non ascendet, nec veniet, eadem plaga afficientur, qua Jova gentes afficiet non ascendentes ad celebrandum festum tabernaculorum. Haec erit poena Aegypti omniumque gentium ad celebrandum festum tabernaculorum non ascendentium. Tum tintinnabulis equorum inscriptum erit: Jovae sacrum. Ollae in templo erunt sicut phialae coram altari. Omnis olla hierosolymitana et judaica sacra erit Jovae omnipotenti, et omnes sacrificaturi eas sument, et in illis coquent, nec amplius erit Cananaeus in templo Jovae, inquit Jova.

§ 91.

Jes. 65. Ego quaeror ab iis, qui me non

Kal § 57. cum praepos. לְ ex § 89, 1. b. et וּ copulat. Inde descendit sequens nomen חַג *festum.*

מְצִלּוֹת plural. a nom. fem. מְצִלָּה. Tabulae aeneae, quibus Orientales equos et camelos ornare solebant. Rad. צָלַל.

הַסִּירוֹת *ollae* | plural. cum artic. a nom. subst. סִיר *olla.*

כַּמִּזְרָקִים *sicut phialae* | a nom. subst. mascul. מִזְרָק *crater, phiala*, plural. cum כְּ et excluso articulo a radice זָרַק *adspersit.*

וּבִשְּׁלוּ *et coquent* | 3. pers. plural praet. Piel a radice בָּשַׁל *coctus fuit*, Piel *coxit.*

אָמַרְתִּי הִנֵּנִי הִנֵּנִי אֶל גּוֹי לֹא קֹרָא בִשְׁמִי׃ פֵּרַשְׂתִּי יָדַי
כָּל הַיּוֹם אֶל עַם סוֹרֵר הַהֹלְכִים הַדֶּרֶךְ לֹא טוֹב אַחַר
מַחְשְׁבֹתֵיהֶם׃ הָעָם הַמַּכְעִסִים אוֹתִי עַל פָּנַי תָּמִיד
זֹבְחִים בַּגַּנּוֹת וּמְקַטְּרִים עַל הַלְּבֵנִים׃ הַיֹּשְׁבִים בַּקְּבָרִים
וּבַנְּצוּרִים יָלִינוּ הָאֹכְלִים בְּשַׂר הַחֲזִיר וּפְרַק פִּגֻּלִים
כְּלֵיהֶם׃ הָאֹמְרִים קְרַב אֵלֶיךָ אַל תִּגַּשׁ בִּי כִּי קְדַשְׁתִּיךָ
אֵלֶּה עָשָׁן בְּאַפִּי אֵשׁ יֹקֶדֶת כָּל הַיּוֹם׃ הִנֵּה כְתוּבָה לְפָנָי
לֹא אֶחֱשֶׁה כִּי אִם שִׁלַּמְתִּי וְשִׁלַּמְתִּי עַל חֵיקָם׃ עֲוֹנֹתֵיכֶם
וַעֲוֹנֹת אֲבוֹתֵיכֶם יַחְדָּו אָמַר יְהוָֹה אֲשֶׁר קִטְּרוּ עַל הֶהָרִים
וְעַל הַגְּבָעוֹת חֵרְפוּנִי וּמַדֹּתִי פְעֻלָּתָם רִאשֹׁנָה עַ*ל חֵיקָם׃

(עַל כ׳) אל ק׳ * ומרק ק׳ °.

§ 91.

Jes. 65.

לְלוֹא שָׁאָלוּ *Ab iis, qui me non desiderarunt* | לְלֹא positum est pro לַאֲשֶׁר לֹא coll. § 93, 3. c. et Lehrgeb. der hebr. Sprache § 199, 3. שָׁאָלוּ 3. pers. plur. praet. Kal a rad. שָׁאַל. Vocalis penultimae restitutus est ob Sakeph pausam faciens.

הַמַּכְעִסִים *irritantes* | est a radice כָּעַס *succensuit, indignatus est*, Hiph. *irritavit*, partic. Hiphil plur. cum artic.

זֹבְחִים *sacrificantem* | part. Kal plur. a rad. זָבַח *mactavit.*

בַּגַּנּוֹת *in hortis* | a nom. fem. גַּנָּה *hortus*, plural. cum בְּ et extruso artic. Rad. גָּנַן.

וּמְקַטְּרִים *et suffientem* | a rad. קָטַר Piel *suffivit*, particip. Piel plural. cum וּ copulat. ex § 90, 1.

עַל־הַלְּבֵנִים *super lateribus* | a nom. substant. fem. לְבֵנָה *later*, plur. cum articulo. Nomen duxit a לָבַן *albus fuit*, quia in eo coquendo argilla alba utebantur.

בַּקְּבָרִים *in sepulchris* | a nom. קֶבֶר *sepulchrum*, plur. cum בְּ et excluso articulo.

וּבַנְּצוּרִים *et in cavernis* | est a radice נָצַר *custodivit, servavit*, partic. passiv. Kal נָצוּר plural. *loca occulta, abdita* (Grabhölen. Gesen.) cum בְּ artic. extrusi vocalem occupante et וּ copul. (in verborgenen Orten übernachten sie).

desiderarunt, invenior ab illis, qui me non quaesiverunt. Ego dico: en, ego adsum, ego adsum! ad gentem, quae me non invocavit. — Expandebam quotidie manum meam ad gentem refractariam, via mala incedentem pro suo arbitrio; ad populum me quotidie irritantem, in tectis sacrificantem et super lateribus suffientem, sedentem in sepulcris et in cavernis pernoctantem, carne suilla vescentem et in vasis suis ferentem, ac dicentem: apage, noli ad me accedere, ego enim te sanctior sum. Contra hos ira mea quam maxime inflammata est, ego non tacebo. Si rependam, in sinum eorum rependam vestras et majorum vestrorum iniquitates, inquit Jova; qui in montibus suffiverunt, et super collibus me ignominia affecerunt, poenas promeritas

יָלִינוּ *pernoctant* | 3. pers. plur. fut. Kal [§ 62.] a rad. לוּן.

בְּשַׂר הַחֲזִיר *carne suilla* | בְּשַׂר sing. constr. a nom. subst. בָּשָׂר. הַחֲזִיר nom. subst. masc. cum articulo.

וּפְרַק פִּגֻּלִים *et frustum rerum foetidarum, abominandarum* | פְּרַק est sing. constr. ab absoluto פָּרָק quod noster a פָּרַק *rupit*, deducens, reddit *frustum*. Alii: *jusculum*, dicentes, idem esse ac מָרָק, alternantibus פ et מ. פִּגֻּלִים est plural. a nom. subst. פִּגּוּל *abominatio*, *res impura*, *abominanda*, a radice פָּגַל Chald. *foetuit*.

קְדַשְׁתִּיךָ *te sanctior sum* | est dictum pro קָדַשְׁתִּי מִמְּךָ, conf. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 192, 1. b.

כְתוּבָה לְפָנָי *scriptum est coram me* | כְּתוּבָה est particip. passiv. fem. a rad. כָּתַב 1) *scripsit*; 2) *decrevit*. לְפָנָי est plur. constr. cum praep. לְ a nom. plur. פָּנִים, constr. פְּנֵי, cui adpositum est suffixum 1. pers. sing.

חֵרְפוּנִי *ignominia affecerunt* | a rad. חָרַף *exprobravit*, *probris affecit*, 3. pers. plur. praet. Piel [§ 49.] cum suff. Dagesch characteristicum h. l. excidit ex § 39, 1. not.

וּמַדֹּתִי etc. *admetiar mercedem laboris sui pristini*, i. e. exacte iis rependam, nec plus, nec minus, quam promeruerunt | וּמַדֹּתִי est a radice מָדַד *mensus*, *emensus est*, *mensuravit*, 1. pers. sing. praet. Kal coll. § 57. פְּעֻלָּתָם est nom. subst. fem. פְּעֻלָּה 1) *opus*; 2) *operis merces*, *opes labore partae*; cum suff. 3. pers. mascul. plural.

כֹּה אָמַר יְהוָֹה כַּאֲשֶׁר יִמָּצֵא הַתִּירוֹשׁ בָּאֶשְׁכּוֹל וְאָמַר
אַל תַּשְׁחִיתֵהוּ כִּי בְרָכָה בּוֹ כֵּן אֶעֱשֶׂה לְמַעַן עֲבָדַי
לְבִלְתִּי הַשְׁחִית הַכֹּל׃ וְהוֹצֵאתִי מִיַּעֲקֹב זֶרַע וּמִיהוּדָה
יוֹרֵשׁ הָרָי וִירֵשׁוּהָ בְחִירַי וַעֲבָדַי יִשְׁכְּנוּ שָׁמָּה׃ וְהָיָה
הַשָּׁרוֹן לִנְוֵה צֹאן וְעֵמֶק עָכוֹר לְרֵבֶץ בָּקָר לְעַמִּי אֲשֶׁר
דְּרָשׁוּנִי׃ וְאַתֶּם עֹזְבֵי יְהוָֹה הַשְּׁכֵחִים אֶת הַר קָדְשִׁי
הָעֹרְכִים לַגַּד שֻׁלְחָן וְהַמְמַלְאִים לַמְנִי מִמְסָךְ׃ וּמָנִיתִי
אֶתְכֶם לַחֶרֶב וְכֻלְּכֶם לַטֶּבַח תִּכְרָעוּ יַעַן קָרָאתִי וְלֹא
עֲנִיתֶם דִּבַּרְתִּי וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וַתַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבַאֲשֶׁר
לֹא חָפַצְתִּי בְּחַרְתֶּם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה הִנֵּה
עֲבָדַי יֹאכֵלוּ וְאַתֶּם תִּרְעָבוּ הִנֵּה עֲבָדַי יִשְׁתּוּ וְאַתֶּם

עַל־חֵיקָם *in sinum eorum*, nom. subst. חֵיק *sinus*, cum suff. 3. pers. masc. plural. (Gesen. ich will ihr voriges Thun in ihren Schooss messen, d. h. wiedervergelten).

בָּאֶשְׁכּוֹל *in botro* | est nom. subst. masc. *racemus, uva, botrus*, cum בּ et extruso articulo ex § 89, 1. coll. § 21.

תַּשְׁחִיתֵהוּ *ne perdas illud* | 2. pers. sing. fut. Hiphil cum suff. a themate שחת Hiph. *corrupit*.

לְבִלְתִּי הַשְׁחִית *ut non disperdam* | לְבִלְתִּי est adverb. בִּלְתִּי *non*, cum praep. לְ constructum, *ita ut non, nicht zu*, ante infinitivum. הַשְׁחִית est radicis modo dictae infin. Hiphil.

וְהוֹצֵאתִי *educam* | rad. יָצָא 1. pers. sing. praet. Hiphil coll. § 59. et § 63. cum § 65.

וִירֵשׁוּהָ *possidebunt eam* | a rad. יָרַשׁ et יָרֵשׁ *possedit, occupavit* etc. 3. pers. plur. praet. Kal cum suff. 3. pers. fem. singul. [coll. § 52. cum § 32. not. 1.] et וְ conv. praet., juxta § 15, 1. praef.

בְחִירַי *electi mei* | a nom. subst. בָּחִיר *electus*, plural. cum suff. Rad. בָּחַר *elegit*.

לִנְוֵה est a nom. subst. נָוֶה *habitaculum*, stat. constr. sing. cum praep. לְ. Rad. נָוָה *habitavit*.

לְרֵבֶץ est nominis רֵבֶץ *accubitus, cubile*, stat. constr. cum לְ. Rad. רָבַץ *cubuit*.

דְּרָשׁוּנִי *me quaesiverunt* | rad. דָּרַשׁ *quaesivit*, 3. pers. plur. praet. Kal cum suff.

הַשְּׁכֵחִים *obliviscentes* | a nom. adject. שָׁכֵחַ *obliviscens*, plur. cum articulo. Rad. שָׁכַח et שָׁכֵחַ.

ab iis exigam. — Sic inquit Jova: quemadmodum, si mustum in botro invenitur, aliquis dicit: ne perdas illud, inest ei donum Dei: ita ego propter cultores meos non omnes perdam. Ex Jacobitis educam prolem, et e Judaeis heredes montium meorum. Electi mei terram possidebunt, et cultores mei ibi habitabunt. Sarone greges pascent, et in valle Achor armenta cubabunt populo meo me quaerenti. — Vos autem mei obliviscentes in monte meo sancto, fortunae mensam parantes et fato libantes, vos gladio destino, omnes ad mactationem incurvabimini, quia, cum vocarem, non respondistis, cum loquerer, non audivistis, sed coram me male egistis, et id, quo non delector, patrastis. Propterea, sic inquit Dominus Jova: en, cultores mei comedent, vos autem esurietis; cultores mei

הָעֹרְכִים *parantes* | thematis עָרַךְ partic. Kal plural. cum articulo. לַגַּד *fortunae;* est nomen Deae, fortasse *Fortunae* (conferatur Gesen. Comment. über den Jesaia ad h. l.), cum praep. לְ, articulo excluso. שֻׁלְחָן *mensa,* nom. subst. masc.

וְהַמְמַלְאִים *et libantes fato* | a radice מָלֵא partic. Piel plur. cum artic. et וְ copulat. לַמְנִי *nomen idoli*, cum לְ et articulo excluso. Rad. מָנָה. — מִמְסָךְ *libamen mixtum*, nom. subst. a מָסַךְ *infudit, miscuit.*

וּמָנִיתִי *et destinabo* | a rad. מָנָה 1) *numeravit;* 2) *destinavit;* 1. pers. sing. praet. Kal § 64. Ceterum h. l. est allusio ad מְנִי per paronomasiam, de qua videat. Lehrgebäude der hebr. Sprache § 237.

תִּכְרָעוּ *ad mactationem incurvabimini* | a rad. כָּרַע *se incurvavit*, 3. pers. plur. fut. Kal. Vocalis penultimae restituta est ob Sakeph, pausam faciens. לַטֶּבַח est nom. subst. טֶבַח *mactatio*, cum לְ et articulo extruso, a radice טָבַח *mactavit.*

עֲנִיתֶם *respondistis* | 2. pers. masc. plur. praet. Kal rad. עָנָה § 64. et § 48.

וּבַאֲשֶׁר relat. אֲשֶׁר cum praep. בְּ 1) *eo loco quo;* 2) *quia.*

תִּרְעָבוּ *esurietis* | 3. pers. plur. fut. Kal a rad. רָעֵב *esuri-*

תִּצְמָאוּ הִנֵּה עֲבָדַי יִשְׂמָחוּ וְאַתֶּם תֵּבֹשׁוּ׃ הִנֵּה עֲבָדַי יָרֹנּוּ מִטּוּב לֵב וְאַתֶּם תִּצְעֲקוּ מִכְּאֵב לֵב וּמִשֵּׁבֶר רוּחַ תְּיֵלִילוּ׃ וְהִנַּחְתֶּם שִׁמְכֶם לִשְׁבוּעָה לִבְחִירַי וֶהֱמִיתְךָ אֲדֹנָי יֱהוִה וְלַעֲבָדָיו יִקְרָא שֵׁם אַחֵר׃ אֲשֶׁר הַמִּתְבָּרֵךְ בָּאָרֶץ יִתְבָּרֵךְ בֵּאלֹהֵי אָמֵן וְהַנִּשְׁבָּע בָּאָרֶץ יִשָּׁבַע בֵּאלֹהֵי אָמֵן כִּי נִשְׁכְּחוּ הַצָּרוֹת הָרִאשֹׁנוֹת וְכִי נִסְתְּרוּ מֵעֵינָי׃ כִּי הִנְנִי בוֹרֵא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וָאָרֶץ חֲדָשָׁה וְלֹא תִזָּכַרְנָה הָרִאשֹׁנוֹת וְלֹא תַעֲלֶינָה עַל לֵב׃ כִּי אִם שִׂישׂוּ וְגִילוּ עֲדֵי עַד אֲשֶׁר אֲנִי בוֹרֵא כִּי הִנְנִי בוֹרֵא אֶת יְרוּשָׁלַם גִּילָה וְעַמָּהּ מָשׂוֹשׂ׃ וְגַלְתִּי בִירוּשָׁלַם וְשַׂשְׂתִּי בְעַמִּי וְלֹא יִשָּׁמַע בָּהּ עוֹד קוֹל בְּכִי וְקוֹל זְעָקָה׃ לֹא יִהְיֶה מִשָּׁם עוֹד עוּל יָמִים וְזָקֵן אֲשֶׁר לֹא יְמַלֵּא אֶת יָמָיו כִּי הַנַּעַר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת וְהַחוֹטֶא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקֻלָּל׃ וּבָנוּ בָתִּים וְיָשָׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְאָכְלוּ פִּרְיָם׃ לֹא יִבְנוּ

vit, h. l. in pausa, quam Sakeph facit, coll. Lehrgeb. der hebr. Sprache § 52, 4. not.

מִכְּאֵב לֵב *prae animi dolore* | מִכְּאֵב est nom. subst. masc. כְּאֵב *dolor*, stat. constr. cum מִן praef., a rad. כָּאַב *dolore affectus est*.

תְּיֵלִילוּ *ejulabitis* | a rad. יָלַל Hiph. *ejulavit*, 2. pers. masc. fut. Hiphil, conf. § 60. inprimis not.

וְהִנַּחְתֶּם *relinquetis nomen vestrum* | a rad. יָנַח Hiph. הִנִּיחַ *dimisit*, *reliquit*, *posuit*, 2. pers. mascul. plural. Hiphil § 60. b. שִׁמְכֶם nom. subst. שֵׁם cum suff.

וֶהֱמִיתְךָ *te occidet* | a rad. מוּת 3. pers. sing. praet. Hiphil § 61. cum suffixo, quo accedente vocalis praeformativi corripitur, h. l. in (ֱ), in cujus vocalem juxta § 18, 2. Schwa simplex sub וְ mutatur.

וְלַעֲבָדָיו *suos cultores* | a nom. subst. עֶבֶד plur. cum suff. et praef. לְ et ו copul.

בֵּאלֹהֵי *per Deum* | est nom. plur. אֱלֹהִים stat. constr. cum praep. בְּ pro בֶּאֱלֹהֵי ex § 18, 2., (ֶ ֱ) contractis in (ֵ) ex § 15.

וְהַנִּשְׁבָּע *et qui jurabit* | partic. Niphal, cum artic., a rad. שָׁבַע.

bibent, vos sitietis; cultores mei laetabuntur, vos pudefietis; cultores mei prae animi laetitia canent, vos prae animi moerore clamabitis et mente contrita ejulabitis. Nomen vestrum electis meis in jurisjurandi formulam relinquetis: ita Dominus Jova te occidet, et cultores suos alio nomine insigniet. Qui sibi fausta precabitur in terra, per Deum veracem fausta sibi apprecabitur, et qui in terra jurabit, per Deum veracem jurabit. Nam mala pristina oblivioni tradentur, et ab oculis meis abscondentur. Ecce enim ego creo coelum novum et terram novam. Praeterita non commemorabuntur, nec animum subibunt. Sed gaudebunt et laetabuntur, semper ob ea, quae ego creo. Nam ego efficiam, ut Hierosolyma gaudeat et populus meus laetitia afficiatur. Ego ipse de Hierosolyma gaudebo et de populo meo laetabor. Nec fletus, nec querelae ibi audientur. Ibi non erit infans paucorum dierum, neque senex, quin summam aetatem attingat. Nam centum annos natus morietur puer, et qui ante centum annos moritur, poena divina sublatus videbitur. Domos, quas aedificarunt, inhabitabunt; vinearum, quas plantarunt, fructibus vescentur. Non alius inhabitabit, quod stru-

כִּי־אִם־שִׂישׂוּ *sed gaudebunt* | שִׂישׂוּ est a radice שׂוּשׂ et שִׂישׂ *gaudere*, imp. plur. coll. § 62. Idem est גִּילוּ a rad. גּוּל et גִּיל. Inde descendit גִּילָה *gaudium*, nom. subst. fem.

מָשׂוֹשׂ *gaudium* | nom. subst. a rad. שׂוּשׂ.

וְגַלְתִּי 1. pers. sing. praet. Kal a rad. גִּיל § 61 et 62.

וְשַׂשְׂתִּי Idem a rad. שִׂישׂ.

עוּל יָמִים *infans dierum* | עוּל est stat. constr. a nom. עוּל *infans*. Rad. עוּל *sugere*.

יְקֻלָּל a rad. קָלַל Piel *maledixit*, *exsecratus est*, Pyal *maledictus est*, 3. pers. sing. fut. Pyal.

וְאַחֵר יֵשֵׁב לֹא יִטְּעוּ וְאַחֵר יֹאכֵל כִּי כִימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי
וּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם יְבַלּוּ בְחִירָי׃ לֹא יִגְעוּ לָרִיק וְלֹא יֵלְדוּ
לַבֶּהָלָה כִּי זֶרַע בְּרוּכֵי יְהוָה הֵמָּה וְצֶאֱצָאֵיהֶם אִתָּם׃
וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי
אֶשְׁמָע׃ זְאֵב וְטָלֶה יִרְעוּ כְאֶחָד וְאַרְיֵה כַּבָּקָר יֹאכַל
תֶּבֶן וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר
קָדְשִׁי אָמַר יְהוָה׃

Jes. 66. כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם
רַגְלָי אֵי זֶה בַיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי וְאֵי זֶה מָקוֹם מְנוּחָתִי׃
וְאֶת כָּל אֵלֶּה יָדִי עָשָׂתָה וַיִּהְיוּ כָל אֵלֶּה נְאֻם יְהוָה וְאֶל
זֶה אַבִּיט אֶל עָנִי וּנְכֵה רוּחַ וְחָרֵד עַל דְּבָרִי׃ שׁוֹחֵט
הַשּׁוֹר מַכֵּה אִישׁ זוֹבֵחַ הַשֶּׂה עֹרֵף כֶּלֶב מַעֲלֵה מִנְחָה
דַּם חֲזִיר מַזְכִּיר לְבֹנָה מְבָרֵךְ אָוֶן גַּם הֵמָּה בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם
וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נַפְשָׁם חָפֵצָה׃ גַּם אֲנִי אֶבְחַר בְּתַעֲלוּלֵיהֶם
וּמְגוּרֹתָם אָבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה דִּבַּרְתִּי וְלֹא
שָׁמֵעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבַאֲשֶׁר לֹא חָפַצְתִּי בָּחָרוּ׃

יְבַלּוּ *veterascent* | 3. pers. plural. fut. Piel [§ 64.] a rad. בָּלָה *inveterascere, atteri vetustate,* Piel *attrivit, consumsit* etc.

לֹא יִגְעוּ לָרִיק *non frustra laborabunt* | יִגְעוּ a rad. יָגַע *laboravit*, 3. pers. plur. fut. Kal, pro יִיגְעוּ h. l. defective script. conf. § 59. לָרִיק est nom. רִיק *vacuus*, metaph. *inanis, vacuus*, subst. *vacuitas*, metaph. *vanitas*, cum לְ ex § 89, 1.

יֵלְדוּ etc. *gignent mox perituros* | a rad. יָלַד 3. pers. plural. fut. Kal coll. § 59. לַבֶּהָלָה est nom. subst. fem. בֶּהָלָה 1) *terror, conturbatio;* 2) *interitus;* cum לְ et extruso articulo, a rad. בָּהַל Niph. *conturbatus est.*

וְצֶאֱצָאֵיהֶם *posteri eorum* | est nom. plur. צֶאֱצָאִים 1) *propagines;* 2) *posteri;* cum suff. Rad. יָצָא.

Jes. 66.

Vers. 1-3. jam § 70. exposuimus.

אֶבְחַר בְּתַעֲלוּלֵיהֶם *Illis illudam* (Gesen. *deswegen will ich mich an ihrem übeln Schicksale ergötzen.*) | אֶבְחַר est fut.

xerunt; non alius vescetur, quod plantarunt, sed aetatem arborum populus meus attinget, et cum operibus suis electi mei veterascent. Non frustra laborabunt, neque liberos gignent mox perituros. Nam erunt a Jova fortunati, et cum ipsis posteri eorum. Priusquam me invocant, ego illos exaudiam; cum adhuc loquuntur, aures praebebo. Lupus et agnus una pascent, leo sicut bos stramine vescetur, serpentes pulverem lambent. Nec nocebunt, nec damnum inferent in monte meo sancto, inquit Jova.

Jes. 66. Sic inquit Jova: coelum est solium meum, et terra scabellum pedum meorum. Quae est domus, quam mihi vultis aedificare, et locus quietis meae? Haec omnia manus mea fecit ut existerent, i. J. Ad quem respicio? ad afflictum et spiritu contritum, et verbum meum reverentem. Qui (absque hoc sensu recto) bovem immolat, est ac si hominem occideret. Qui agnum mactat, ac si canem obtruncaret. Qui ferta offert, ac si sanguinem porcinum libaret. Qui thus adolet, ac si idolum adoraret. Sed isti hanc agendi rationem sunt secuti, et in detestandis suis factis delectati sunt. Propterea ego quoque illis illudam, et quod timebant, adducam, quia, cum vocarem, nemo responderet, cum loquerer, non audirent, sed male coram me egerunt, et, quod mihi displicet, secuti sunt. — Audite verbum Jovae, vos, qui effatum

Kal a radice בָּחַר cum בְּ *delectari aliqua re.* בְּתַעֲלוּלֵיהֶם est nom. plural. תַּעֲלוּלִים *mala quae alicui eveniunt*, cum suff. et בְּ praef. Rad. עָלַל *fecit, operatus est*, Po. *molestiam fecit* etc.

וּמְגוּרֹתָם *et quod timebant* | nom. subst. fem. מְגוּרָה *formido*, cum suff. et ו copul.

שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָה הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ אָמְרוּ אֲחֵיכֶם
שֹׂנְאֵיכֶם מְנַדֵּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד יְהוָה וְנִרְאֶה
בְשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יֵבֹשׁוּ׃ קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מֵהֵיכָל
קוֹל יְהוָה מְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאֹיְבָיו׃ בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלָדָה
בְּטֶרֶם יָבוֹא חֵבֶל לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר׃ מִי שָׁמַע כָּזֹאת
מִי רָאָה כָּאֵלֶּה הֲיוּחַל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד אִם יִוָּלֵד גּוֹי
פַּעַם אֶחָת כִּי חָלָה גַּם יָלְדָה צִיּוֹן אֶת בָּנֶיהָ׃ הַאֲנִי
אַשְׁבִּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמַר יְהוָה אִם אֲנִי הַמּוֹלִיד וְעָצַרְתִּי
אָמַר אֱלֹהָיִךְ׃ שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כָּל אֹהֲבֶיהָ
שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ׃ לְמַעַן תִּינְקוּ
וּשְׂבַעְתֶּם מִשֹּׁד תַּנְחֻמֶיהָ לְמַעַן תָּמֹצּוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיז

הַחֲרֵדִים *qui reveremini* | a nom. adj. חָרֵד 1) *trepidus, tremens;* 2) *probus, pius;* plur. cum artic. Rad. חָרַד.

שֹׂנְאֵיכֶם *vos odio prosequentes* | a rad. שָׂנֵא particip. Kal plural. cum suff.

מְנַדֵּיכֶם *expellentes* | a rad. נָדָה Piel *ejecit, separavit,* part. Piel plur. cum suff. § 64, 3.

יִכְבַּד *honoratur* | 3. pers. sing. fut. Kal a rad. כָּבֵד.

וְנִרְאֶה *videbimus* | a rad. רָאָה *vidit*, 3. pers. sing. praet. Niphal § 64.

בְשִׂמְחַתְכֶם est a nom. fem. שִׂמְחָה *laetitia,* cum suff. 3. pers. masc. plur. et בְּ praef. Rad. שָׂמַח.

שָׁאוֹן *tumultus* | nom. subst. masc. a rad. שָׁאָה *tumultuatus est.*

תָּחִיל *parturiit* | a radice חוּל 1) *torqueri;* 2) *parturire;* 3. pers. fem. sing. Kal coll. § 62.

יָלָדָה *peperit* | 3. pers. fem. sing. praet. Kal in pausa ex § 18, 5. a rad. יָלַד.

וְהִמְלִיטָה זָכָר *marem exclusit* | 3. p. fem. sing. praet. Hiph. a rad. מָלַט Piel et Hiph. *eripuit, liberavit,* it. *peperit.*

הֲיוּחַל h. l. radicis חוּל 3. pers. singul. fut. Hoph. § 61. cum ה interrogat. Paulo inferius est חָלָה 3. pers. fem. sing. praet. Kal.

אַשְׁבִּיר scil. אֲשֶׁר *qui usque ad partum produco* | 1. pers. sing. fut. Hiph. a radice שָׁבַר *fregit,* Hiph. *fregit matricem.*

וְלֹא אוֹלִיד *parere nequeam* | a radice יָלַד 1. pers. singul.

ejus reveremini: dicunt quidem fratres vestri, vos odio prosequentes, et propter nomen meum expellentes: sic Jova honoratur. Sed nos vos laetos videbimus, quando illi pudore suffundentur. Vox tumultus ex urbe, vox e templo, vox Jovae hostibus suis rependentis. Priusquam Sion parturiit, peperit, priusquam partus dolores sensit, marem exclusit. Quis talia audivit et vidit? num terra uno die in lucem editur, an tota natio una vice? Vix Sion parturiit, filios suos peperit. Egone, qui usque ad partum produco, parere nequeam? i. J. Egone, qui parere possum, liberos prohibeam? inquit Deus tuus. Gaudete de Hierosolyma, et laetamini de illa omnes, qui illam amatis. Gaudete cum illa omnes, qui illam lugebatis, quia ad satietatem sugetis ex mammis consolationum ejus, exsugetis et vos oblectabitis ex splendore dignitatis

fut. Hiph. § 59. Paulo inferius est particip. Hiphil cum articulo.

וְעָצַרְתִּי *liberos prohibeam* | 1. pers. sing. praet. Kal rad. עָצַר *occlusit.*

הַמִּתְאַבְּלִים *qui eam lugebatis* | a rad. אָבַל *in luctu fuit,* Hiph. *lugere se fecit, acerbe luxit,* partic. Hiph. plural. cum articulo. עָלֶיהָ praepos. עֲלֵי cum suff. vid. § 89, 4.

תִּינְקוּ *sugetis* | est a rad. יָנַק *suxit,* 2. pers. masc. plural. fut. Kal coll. § 59.

וּשְׂבַעְתֶּם a radice שָׂבַע 2. pers. mascul. plural. Kal cum ו ex § 90.

מִשֹּׁד *ex mammis* | nom. subst. שֹׁד *mamma*, in stat. constr. cum מִן.

תַּנְחֻמֶיהָ *consolationum ejus* | nom. plural. תַּנְחֻמִים *consolationes*, cum suff. Rad. נִחַם *consolatus est.*

תָּמֹצּוּ *exsugetis* | a rad. מָצַץ *exsuxit*, 3. pers. plural. fut. Kal § 57.

וְהִתְעַנַּגְתֶּם *vos oblectabitis* | a rad. עָנַג Hithp. *oblectavit se,* 2. pers. masc. plur. praet. Hithp. — מִזִּיו *splendor gloriae ejus*, nom. subst. זִיו propr. 1) *motio*; 2) *splendor, superbia*, alii *multitudo*, hinc conjunctum cum: כְּבוֹדָהּ

כְּבוֹדָהּ׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה אֵלֶיהָ כְּנָהָר שָׁלוֹם
וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וִינַקְתֶּם עַל צַד תִּנָּשֵׂאוּ וְעַל
בִּרְכַּיִם תְּשָׁעֳשָׁעוּ׃ כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תְּנַחֲמֶנּוּ כֵּן אָנֹכִי
אֲנַחֶמְכֶם וּבִירוּשָׁלַםִ תְּנֻחָמוּ׃ וּרְאִיתֶם וְשָׂשׂ לִבְּכֶם
וְעַצְמוֹתֵיכֶם כַּדֶּשֶׁא תִפְרַחְנָה וְנוֹדְעָה יַד יְהוָה אֶת עֲבָדָיו
וְזָעַם אֶת אֹיְבָיו׃ כִּי הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכַסּוּפָה
מַרְכְּבֹתָיו לְהָשִׁיב בְּחֵמָה אַפּוֹ וְגַעֲרָתוֹ בְּלַהֲבֵי אֵשׁ׃ כִּי
בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחַרְבּוֹ אֶת כָּל בָּשָׂר וְרַבּוּ חַלְלֵי
יְהוָה׃ הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמִּטַּהֲרִים אֶל הַגַּנּוֹת אַחַר אַחַד°
בַּתָּוֶךְ אֹכְלֵי בְּשַׂר הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעַכְבָּר יַחְדָּו יָסֻפוּ
נְאֻם יְהוָה׃ וְאָנֹכִי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאָה לְקַבֵּץ

° אחת ק׳ (אֶחָד כ׳).

multitudo opum ejus, die Fülle ihres Reichthums. Rad. זוז *moveri,* alii *superbire.* כָּבוֹד h. l. *divitiae,* cum suff. Rad. כָּבֵד.

שׁוֹטֵף a rad. שָׁטַף *inundavit,* particip. Kal.

עַל־צַד תִּנָּשֵׂאוּ *ad latus portabimini* etc. (sicut mater amans tenellos in brachiis gestat vel super genu demulcet) | צַד nom. subst. *latus.* תִּנָּשֵׂאוּ est a rad. נָשָׂא 3. pers. mascul. plural. fut. Niphal [§ 63.], h. l. in pausa, quam Sakeph facit. בִּרְכַּיִם dual. a nom. substant. בֶּרֶךְ *genu.*

תְּשָׁעֳשָׁעוּ a rad. שָׁעַע aram. *oblevit,* Pil. propr. *mulsit, mollivit,* metaph. *oblectavit, oblectavit se,* Pyal *mulsus est,* 3. pers. masc. plur. fut. Pyl. coll. § 57, 7. et § 45, 1.

תְּנַחֲמֶנּוּ *consolatur* | a radice נָחַם 3. pers. fem. fut. Piel תְּנַחֵם cum suff. coll. § 54. cum § 23, 5. Sequens est 1. pers. sing. fut. Piel cum suff. 2. pers. mascul. plural. coll. § 52, 3. not. 2. In fine est 2. pers. masc. plural. fut. Pyal, in pausa juxta § 18, 5.

תִּפְרַחְנָה *revirescent* | 3. pers. fem. plural. fut. Kal a radice פָּרַח *effloruit, progerminavit.*

וְכַסּוּפָה *et turbinis instar* | nom. subst. fem. סוּפָה *turbo,* cum praefixis כְּ vocalem articuli extrusi occupante et ו copulat. Rad. סוּף.

מַרְכְּבוֹתָיו *currus ejus* | a nom. subst. fem. מֶרְכָּבָה *currus,* plural. cum suff. a rad. רָכַב.

suae. Nam sic inquit Jova: En, ego perducam ad illam ceu fluvium felicitatem, et uti torrentem inundantem opes gentium. Sugetis, ad latus portabimini, et super genibus mulcebimini. Uti virum mater solatur, ita ego vos consolabor; Hierosolymae solatium accipietis. Hoc cum visuri sitis, animus vester gaudebit, ossa uti gramen revirescent, et vis Jovae cultoribus suis, ira hostibus erit conspicua. Nam ecce cum igne veniet, et turbinis instar erunt currus ejus, ut magna ira rependat, et flammis ignis increpet. Jova igne et gladio omnes homines puniet, et multi erunt a Jova confossi. Qui semet consecrant et mundant in lucis post Achadum in medio, carne suilla vescuntur, et rebus foedis, nec non muribus agrestibus, hi simul perdentur, inquit Jova. Ego vero opera et consilia eorum —— Prope adest tempus, ut colligam omnes

לְהָשִׁיב *ut rependat* | radicis שׁוּב infin. Hiph. § 61. cum לְ.

וְגַעֲרָתוֹ *et ejus increpatio* | nom. subst. fem. גְּעָרָה *increpatio*, cum suff. a rad. גָּעַר *increpavit.*

בְּלַהֲבֵי־אֵשׁ *flammis ignis* | a nom. substant. לַהַב *flamma*, plural. constr. cum בְּ.

וְהַמִּטַּהֲרִים *qui semet mundant* | est a radice טָהֵר *mundus, purus fuit*, Hithp. *mundavit se*, partic. Hithp. plural. cum articulo et ו copulat.

אַחַר אַחַר in Keri אַחַר אַחַת. Gesen. reddit verba: *Einem nach in der Mitte; von Einem angeführt im Hofe.* De variis horum verborum interpretationibus videat. Gesen. Comm. über den Jes. ad h. l.

וְהַשֶּׁקֶץ *et rebus foedis* | nom. subst. masc. שֶׁקֶץ *res abominabilis, detestanda*, cum articulo et ו copul. a rad. שָׁקַץ *abominatus, detestatus est.*

וְהָעַכְבָּר *et murem* | nom. subst. mascul. עַכְבָּר *mus*, cum artic. ex § 21. et ו copul.

יָסֻפוּ *perdentur* | a radice סוּף *deficere, desinere, consumi, finiri*, 3. pers. plural. fut. Kal § 61.

וְאָנֹכִי — מַחְשְׁבֹתֵיהֶם est Aposiopesis: *et ego* i. e. *ad me quod attinet, opera et cogitationes eorum* — supple

אֶת כָּל הַגּוֹיִם וְהַלְּשֹׁנוֹת וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדִי׃ וְשַׂמְתִּי
בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מֵהֶם פְּלֵיטִים אֶל הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ
פּוּל וְלוּד מֹשְׁכֵי קֶשֶׁת תּוּבַל וְיָוָן הָאִיִּים הָרְחֹקִים אֲשֶׁר
לֹא שָׁמְעוּ אֶת שִׁמְעִי וְלֹא רָאוּ אֶת כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת
כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם׃ וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה
לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבָרֶכֶב וּבַצַּבִּים וּבַפְּרָדִים וּבַכִּרְכָּרוֹת עַל
הַר קָדְשִׁי יְרוּשָׁלִַם אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת הַמִּנְחָה בִּכְלִי טָהוֹר בֵּית יְהוָה׃ וְגַם מֵהֶם אֶקַּח
לַכֹּהֲנִים לַלְוִיִּם אָמַר יְהוָה׃ כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים
וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים לְפָנַי נְאֻם יְהוָה
כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם׃ וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי
שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבוֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֺת לְפָנַי אָמַר
יְהוָה׃ וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי כִּי
תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיוּ דֵרָאוֹן לְכָל
בָּשָׂר׃

novi et abominor. Conf. Gesen. Comm. über den Jes. ad h. l.

פְּלֵיטִים *servatos* | plural. a nom. masc. פָּלִיט et פָּלֵט *evasor, profugus, effugiens,* a rad. פָּלַט *evasit, effugit.*

מֹשְׁכֵי קֶשֶׁת *sagittarios* | מֹשְׁכֵי est plur. constr. partic. Kal radicis מָשַׁךְ *apprehendit, tenuit, traxit, extraxit,* cum קֶשֶׁת *arcum tendere;* propr. igitur *arcum tendentes* i. e. *sagittarii.*

וּבַצַּבִּים *et in essedis* | est a nom. subst. masc. צַב *sella tecto obducta,* ab utroque cameli latere dependens, hominibus deportandis apta; plural. cum בּ vocalem artic. exclusi occupante et ו copulat.

וּבַפְּרָדִים *et in mulis* | nom. masc. פֶּרֶד *mulus,* plural. cum iisdem praefixis.

gentes et nationes, quae venient, et majestatem meam conspicient. Signo inter illos erecto mittam ex illis servatos ad gentes, Tartessum, Phulum et Ludum, sagittarios Thubalem et Javanem, terras remotissimas, quae nec de me audiverunt, nec majestatem meam viderunt, ut hanc inter gentes annuncient. Et adducent omnes fratres vestros ex omnibus gentibus dona Jovae in equis et curribus, essedis, mulis et lecticis ad montem meum sanctum, Hierosolymam, inquit Jova, quemadmodum, Israelitae adducunt dona in vasis mundis in domum Jovae. Etiam ex illis sumam sacerdotes, Levitas, inquit Jova. Nam quemadmodum novi coeli et nova terra, quam condo, coram me durant, inquit Jova, ita genus et nomen vestrum durabit. Singulis mensibus et sabbatis omnes homines venient ad adorandum coram me, inquit Jova. — Exibunt autem et videbunt cadavera praevaricantium. Nam vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur, eruntque omnibus hominibus nauseae.

וּבַכִּרְכָּרוֹת *et in lecticis* | est nom. plural. fem. Interpretes hebraei reddunt *camelos, dromades;* noster *lecticas a duobus mulis gestatas.* Eadem praefixa.

בְּפִגְרֵי *cadavera* | stat. constr. plural. a rad. פֶּגֶר *cadaver,* a rad. פָּגַר *lassus fuit.*

תּוֹלַעְתָּם *vermis eorum* | nom. substant. fem. תּוֹלַעַת *vermis,* cum suff. 3. pers. masc. plural.

דֵּרָאוֹן et דְּרָאוֹן *fastidium, contemtus,* it. *objectum contemtus.* Rad. דרא arab. *repulit.*

Druckfehler und Verbesserungen.

Seite 16 Zeile 15 von unten statt כנאת lese man כְנאת.
— 53 — 19 v. u. st. capiuut l. m. capiunt.
— 61 — 22 v. u. st. comm. masc. l. m. blos: masc.
— 78 — 8 v. u. st. יְאר l. m. יְרא.
— 140 — 1 v. u. st. תַשְׁמִיע l. m. תַשְׁמִיעַ.
— 191 — 22 v. u. 3. pers. plural. ſut. setze man hinzu: Kal.
— 228 — 1 v. u. ארְצָה l. m. אֱרְצָה. Auch setze man hinzu: Forma est אַרְצָה, sed (-) penultimae ob pausam [§ 17, 2. c.] in (ᴛ) mutatum.
— 260 — 1 v. u. st. בַּמְצִלָּה l. m. בַּמְּצִלָּה.
— 442 — 13 v. u. Nach imperativ. plural. lies noch: Niphal § 48.
— 494 — 24 v. u. st. quemadum l. m. quemadmodum.

BSB Bayerische StaatsBibliothek

MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Philippi, Karl Ferdinand,

Atrium hebraicum oder grammatische Vorschule für das exegetisch-dogmatische Studium der Schriften des alten Bundes

Neustadt a. d. Orla 1826

L.as. 282 m
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10572199-8